
3 1761 07573987 0

DRA. JEROLIMA KAVANJINA

VLASTELINA SPLJETSKOG I TROGIRSKOGA

BOGATSTVO I UBOŽTVO.

VELEPJESAN

U 30 PJEVANJAH.

Stepan Jakčin

DOCTOR JEROLIM KAVANJIN

Rodjen oko 1640 † 1714.

DRA. JEROLIMA KAVANJINA

VLASTELINA SPLJETSKOG I TROGIRSKOGA

BOGATSTVO I UBOŽTVO.

VELEPJESAN

U 30 PJEVANJAH.

IZDANA TROŠKOM

JOSIPA JURJA STROSMAJERA

BISKUPA DJAKOVAČKOGA.

U ZAGREBU.

NARODNA TISKARNICA DRA. LJUDEVITA GAJA.

1861.

LIBRARY
SEP. 2 9 2008
UNIVERSITY OF TORONTO

ŽIVOT

JEROLIMA KAVANJINA.

Od davna slovjaše grad Spljet umjetnim pjesničtvom hrvatskim, koje se uprav i porodì u tome središtu stare hrvatske slave. Mnogi pjesnici spljetski poznatieh i nepoznatieh imenah, natjecavahu se umno tečajem dugieh viekovah s pjesnici inieh gradovah i otokah dalmatinskieh.

Pa ako su i živili pod gospodstvom tudje vlade i tudjega duba; znali su ipak muževnom voljom i postojanim oduševljenjem sačuvati vazda hrvatski jezik praotacah svojih, razplodjivajući u svom narodu ljubav k narodnoj prosvjeti i knjizi, takodjer u ono doba, kad je krilati lav mletački svaki duševni napredak svojih dalmatinskieh podložnikah postojano priečio tim, što je malo koju poveću gradsku, a još manje seosku učionu podupirao, kamo li da je samo jednu tiskarnu u kojem god gradu Dalmacije utemeljiti dozvolio; u ono vrieme, kad je dapače izza grozne trešnje isti slavni grad Dubrovnik, jedini promicatelj duševnoga razvitka naroda svoga, iznemogo i narodnu knjigu u svojoj nevolji zanemario. A ovoj dobi pripada i naš Kavanjin.

Plemićka porodica Kavanjinah, u staro doba zvana Caballini, doseli se u Spljet iz Italie. Castrazzone, blizu mjesta Sala, na krasnom jezeru Garde, biaše prastaro sjedalište njezino. Svoje plemstvo zadobì ista porodica jur u vrieme krstonosnieh ratovah, u kojih vojevahu slavno predji našega pjesnika za krst i za vjeru. U sbirci riedkoga oružja i starieh barjakah, što ih potomstvo našega pjesnika po tankoj krvi, u sv. Ivanu na otoku Braču jošte sada čuva, nalazi se više komadah iz vremena onieh ratovah.

Jerolim Kavanjin, rodio se u Spljetu oko godine 1640. Njegov otac Marko, vlastelin spljetski, proslavio se kao vješti slikar, bivši učenik slavnoga Matije Pončuna Spljetjanina. Prve nauke dobì Jerolim u Spljetu. Od svojih učiteljah spominje sám njekoga Don Valeria primancira spljetskoga. (Pjevanje VI. kitica 126). Radi višjih naukah odè na sveučilište u Padovu, gdje u ono doba biaše podupravitelj i sindik pravoslovacah (Pro-Rector et Syndicus Juristarum) učeni Dalmatinac Matija

Tetta iz Šibenika, a podupravitelj i sindik manjih učionah (Artistarum) učeni Dalmatinac Innocencio de Terzis (Terzić iz Lise?). Godine 1669. položi naš Jerolim sjajnim uspjehom izpit o doktorstvu svega prava, što mu bješe posvjedočeno od strane poglavarstva osobitom poveljom, krasno pisanom na pergameni i urešenom sa dobro izradjenom slikom istoga Jerolima, po kojoj je snimljena slika, što resi ovu knjigu. Izvorna povelja čuva se u Spljetu kod porodice Kaugrosović-Kavanjini.

Vrativ se u svoju otačbinu, bavio se njeko vrieme u Zadru, gdje se inadio na tamošnjoj mudroskupi (gimnaziji?) s Jakovom Ferrariem učiteljem prava, kako o tom sám (Pjev. VIII. kit. 136) svjedoči. U tom gradu imao je i prijatelje mladosti svoje: parca Matačića, učitelja Paladina i dva brata Pellegrina, o kojih govori u Pjev. IX. kit. 7 i 8.

Nastaniv se u rodnom svóm gradu Spljetu, postane kao veoma vješti pravoznanac, parcem, to jest odvjetnikom nadbiskupa spljetskoga, koju čast obnašao je mnogo godinah. Čini se, da je bio u Spljetu takodjer povišen na čast starijega sudca gradskoga, dočim u Pjev. V. kit. 136 ovako pjeva:

„U gospodsko vieće uveden
Po dobroti moih gradjana',
Često u miesto bih useden
Stariega sudca obrana,
Poglavica da privlada
Pȁrvostolna rodna grada.“ —

Grad Trogir imenovȁ ga takodjer svojim vlastelinom. Tu je imao i vriedne prijatelje bratju Andriaše (de Andreis*) Jakova, Franu i Tomu.

Jur u svojoj mladosti bavio se Jerolim pjesničtvom hrvatskim, pjevao je, po nagovaranju svoga prijatelja kneza Fundre, o Ljubavi; ali ljuba njegova biaše kamena prema njemu, te s toga padoše krila njegovu Kupidi, kako što sám izpovieda u Pjev. IX. kit. 35. Pisao je takodjer o nestavnoj sreći, od naslade častih, o boju itd. Nu radi toga tužio se je u svojoj starosti, što mu je duh njegda zaniela taština. Ovi njegovi mladosni spisi propali su žalibože sasvime.

Čini se, da je po običaju onoga vremena, isto tako kao što perom, znao vladati i mačem, jer kaže u Pjev. V. kit. 163, da je vidio svojim okom boj s Turci kod Novoga (Castelnuovo), kojemu prisutstvovȁ (g. 1687.) njegov pašanac Jovo Alberti, kapetan spljetskih gradjanah, koji je imao za ženu Jerolimovu sestru Domu.

Nu bio je takodjer u duhu onoga vremena muž veoma pobožan, iz čistoga i podpunoga uvjerenja, što jasno svjedoče njegova zaostavša djela.

---

*) Od prastare ove trogirske porodice, preseli se jedna grana u Rim, gdjeno je sada kardinal de Andreis slavni potomak njezin.

Kao pravi pobožnjak prisutstvovà g. 1681. velikoj svetčanosti crkvenoj u Trogiru, koja se slavila prilikom prenašanja tiela sv. Ivana biskupa trogirskoga, kojega život vrli prijatelj Jarolimov, Ivan Kanavelić-Korčulanin toli umno opjevà.

Pod svoju starost odrekne se svojih prvašnjih častih, metne na stranu sve parbe, krene ledja gradu i gradskomu životu, te se odputi na selo, u tišinu i u slobodu: „kralj budući u svojoj hiži", kako sám veli (Pjev. V. kit. 124).

Što ga na taj samotni život prisili, o tom pripovieda opet sám u svom pjevanju. (Pjev. V. kit. 125—151).

Izgubivši svoju prvu ženu Maru, kćer Franje Filipovića, nazvanoga takodjer de Filipis, otè mu smrt do skora tri sina i četvero bratje: Petra, koji kao kapetan varošanah spljetskih padè kod Visokoga u bitci s Turci, dne 13. lipnja 1657. Franju, vlastelina spljetskoga; Josipa, koji se g. 1660. spominje kao kanonik i obćeniti parbenik duhovnih parbah (Causarum auditor generalis); a Jerolim veli o njem, da je bio i namjestnik prabiskupa; (Pjev. V. kit. 135) te napokon Šimuna, koji g. 1699. kao biskup trogirski umre.

Oženiv se po drugiput sa sestrom kneza Ivana Markića, ostadè po smrti svoje bratje i sinovah sám š njome i s jednom kćerju Sabom ili Elisavetom, budući da je drugu kćer Marietu udao bio za kneza i viteza Kanajeta, zapovjednika pješakah, (Pjev. V. kit. 140) dočim mu i jedina ostavša kćer Saba, najbolja prijateljica Ante, kćeri kneza Jakova Andriaša, biaše već zaručena za Nikolu Kaugrosovića (Capogrosso).

U samoći i tišini seoskoj, sjedeći medju knjigami, a baveći se kadikad i poljodjelstvom, te obradjivanjem svoga vrta (Pjev. V. kit. 117—118) izumì on najveće pjesničko djelo, što ga imamo na hrvatskom jeziku, te mu dadè sliedeći naslov:

„Povist vangelska bogatoga, a nesrećna Epulouna, i ubogoga a čestita Lazara, iliti od štete bogastva a koristi ubožtva, velopjesna gospodina Jerolima Kavanjina, vlastelina splitskoga i trogirskoga, prigodno razdiljena u triest pievanjah, s onizima, ká odstupno odašavši od poglavitoga cilja, stegnút od ljubavi, hotì pisati začinjajući od svoje otačbine dalmatinske, i od svieh inieh dàržava, kralja i višieh ljudih iliriskih. Složenje korisno svakom čoeku našega naroda, toliko svitovnomu, koliko duhovnomu, za ukloniti se od zla, a moć sliditi dobro za spasenje duša."

Ova velopjesna, kako ju sám Jerolim nazvà, ima u trideset velikih pjevanjah ukupno 5443 kitice, a 32.658 stihovah. Ja sam njezin naslov pokratio, nazvavši ju: „Bogatstvo i ubožtvo", budući da se oko ta dva predmeta kretje sav sadržaj ogromne ove pjesme.

Iz sadržaja pjesme vidimo, da se je naš pjesnik, osim pravoznanstva, bavio takodjer bogoslovjem, zvjezdoslovjem, siloslovjem, a najradje po-

vjestnicom. Ove znanosti predstavì on prvi izmedju hrvatskih pjesnikah narodu svomu u lahkoj odori pjesničkoj, te progovorì kadikad o najtamnijih i najtežih predmetih ovieh znanostih tolikom lahkostju i jasnostju, da se čovjek doista ne samo okretnosti i bujnosti njegova jezika, nego i umnomu dohvatu, kao i svestranomu znanju diviti može. Pa ako mu baš jezik i slog nije vazda pravilan; dà, kadikad uprav i nenaravan; ako se glede metrike dubrovačkim boljim pjesnikom ni s daleka približio nije, ako je glede srodstva opjevanih predmetah čestoputah sliedio slavne pjesnike domaće i talijanske, kao n. p. u opijevanju raja i pakla, neumrloga Danta: to je ipak bogatstvom riečih i mislih nadvladao mnoge pjesnike naroda svoga.

Kolikom vatrom ljubio je sav narod slavenski, a nada sve otačbinu svoju Dalmaciju, pokazuje nam sadržaj Pjevanja 6 do 17 rečene pjesme. Poznajući povjestnicu svieh granah slavenskih, i pjevajući o najslavnijih junacih i kraljevih naroda slavenskoga, progovori pjesničkim uzletom u Pjevanju XIII. o Ivanu Sobjeskom i Petru velikom, tadašnjih najvećih zviezdah na obzorju slavenskom, a suvremenicih svojih.

U Dalmaciji neima pako grada, ni porodice, ni malo zaslužnoga muža, kojega on u rečenoj svojoj pjesmi nebi bio spomenuo. Tu ima imenah i djelah svetacah i pobožnjakah, biskupah i redovnikah, kraljevah i vitezovah, umjetnikah, a najpače književnikah, pa medju njimi i takovih, koji nam do sada nebiahu poznani ni po imenu, kamo li po djelih.

Kako u svom Pjevanju VII. kit. 164 sàm izpovieda, umolì on sve daljne spisatelje hrvatske, da mu pošalju što su napisali ili složili, čim veli:

„A koji još od nas dalje
Što narodu svom' složiše,
Nje umolih, da tu šalje,
Nek i Hàrvat pop što više
S njih bi znao, za spasiti
Sebe, i puke i obiti.“ —

Ali čini se, da mu ovo nije sasvim za rukom pošlo; jer se na više miestah tuži, da od jednoga ili drugoga grada i književnika nije dobio umoljenih razjasnjenjah, ni odgovorah.

Po svoj prilici biaše naš Jerolim i glavni povodnik velike idee, koja se početkom 18. vieka u gradu Spljetu porodì, a tek ovieh danah, izza poldrugoga stoljetja, u Zagrebu uzkrisì i oživotvorì, — idee naime utemeljenja j u g o s l a v e n s k e a k a d e m i j e, koju tada akademijom ilirskom iliti slovinskom nazvaše.

Ovoj akademiji biaše, ako ne početnik, a to predsjednik, veleučeni knez Ivan Petar Markić, vlastelin spljetski, svák našega Jerolima; jer je ovaj imao za drugu ženu, sestru istoga Markića. Sva je dakle prilika, da je naš Jerolim sa svojom sveslavenskom ljubavju bio glavni poticatelj i promicatelj uzvišene idee glede utemeljenja akademije jugoslavenske,

koja je jur g. 1704. u Spljetu obstojala, kako nam to gorespomenuti Markić (Marchi) u predgovoru svoga djela: „Misli kàrstjanske za svaki dan od miseca“, tiskanog u Mletcih 1704. u 16. sljedećimi riečmi po svjedočì: „Nenahodím, da se može bolje uzgojiti i liplje uresiti ovi jezik s izvàrsnimi načini od besidjenja, niti veće pruditi dušam virnikov i nevirnikov, nego prinešenjem od dobrih duhovnih knjig iz inih jezikov u ovi naš slovinski. Na tu plemenitu svàrhu sastavila se jest u ovomu našemu gradu, u kojemu najizvàrsnije slovinske beside izgovaraju se, Akademia Illyrica, iliti vam slovinska; ova po načinu mladjahnoga stabla, ako bude zalivana s pričinjenim znojem od ljudih učenih i pomnjivih, podati će na svoje vrime mirisno i ugodno voće.“ —

Ali akademija ova neurodi žalibože nikakovim mirisnim voćem; jer osim dviuh triuh knjižicah duhovnih, neugledà biela svieta njezinom pomnjom nikakovo poveće znanstveno djelo, te tako istom što se porodì, padè pri pomanjkanju sredstvah i gojiteljah, zagušena težkimi tadašnjimi okolnostmi, u mrtvilo zabitnosti; dok ju onaj isti veliki muž, kojega troškom na svjetlo izlazi, i ova pjesma prvoga promicatelja iste idee, velikodušnim požrtvovanjem svojim, ovieh danah opet u život neuvedè.

Veliko domoljubje svoje pokazà naš pjesnik i onom žestinom, kojom se uzprotivì mnienju njekieh inostranacah, da sried naroda našega neznanstvo (neum) sjedi (Pjev. IX. kit. 44), onom istinom, kojom pravedno kori griehe suvremenih zemljakah svojih, a medju njimi i opaku ljubav prama tudjim običajem i prama tudjoj nošnji, o čem u Pjev. IX. kit. 171 ovako pjeva:

„Sviet je otišo na opako,
Hàrvat žive jurve niemški,
A gàrdije što 'e tu tako,
Žene mužki, muži ženski,
I u franački način nose
Ženski oborac, ženske kose“, —

onom nadalje srdžbom, kojom pobija Ivana Lučića, što je pisao proti arcidjakonu Tomi i Marku Maruliću, sljedeći u svojoj povjestnici inostrane pisce (Pjev. VIII. kit. 30—71); onom napokon svetom vatrom, kojom slavi slovinsku misu (Pjev. VI. kit. 73) i slovinski jezik u crkvi, kojim jezikom služilo se u njegovo doba medju trideset i šest izvanjskih župah arcibiskupije spljetske, dvadeset i osam župah, dočim je samo osam ostalieh rabilo latinski jezik, kako to tadašnji arcibiskup Stjepan Cosmi, u svojih naredbah zbora crkvenoga, poglavju XXIV. posvjedočì.

Pokraj mnogih prijateljah, medju kojimi, osim gore navedenih, spominje: Karamana, Ardelli-a della Bella; Draga, biskupa barskog-a; Jeru Olimpića i Petra Marulića itd., imao je i dosta neprijateljah, osobito na otoku Braču, proti kojim se gorko tuži na svrhi pjevanja osmoga.

Osim svoje velepjesni ostavì naš Jerolim u rukopisu talijanski pisanu historičku razpravu o rodnom svom gradu Spljetu i o crkvi spljet-

skoj, koja se pod naslovom: „Informazione circa Spalato e la chiesa metropolitana“, nalazi u Spljetu kod kneza Ivana Kaugrosovića-Kavanjina, potomka Sabe, kćeri Jerolimove.

Kod istoga kneza Ivana Kaugrosovića nalazio se i jedini rukopis velepjesni Jerolimove, o kojem ponajprije kanonik Mate Santić u Zori Dalmatinskoj, zatiem otac J. F. Jukić Banjalučanin u Danici 1853. str. 75 i 79, a napokon g. Prof. Mate Ivčević u posebnoj knjižici g. 1853. u Zadru izdanoj, na kratko progovoriše. Po ovom prem manjkavom rukopisu, predanom po rečenom g. knezu godine 1854. piscu ovoga životopisa, tiskana je ista velepjesan.

Da je istu ovu ogromnu pjesan pisao pod svoju starost, svjedoči on sám na više miestah, a medju ostalimi pjeva u Pjev. XVII. kit. 8—10 ovako:

„Tromo 'e pero, bieli prami,
Ni'e ih cárnom od razblude
Márčit veće, al silami
Ogariti vojske hude,
Neka od boja i od ljubavi
Snažnie i hitrie pero pravi.

Ja sam skáršio trieske davne,
I razdario bdenja mlada,
U kih pisah od nestavne
Sreće, častih od naslada',
Ter se bolim, da izmine,
Zanì i mene duh taštine.

Sada mi su težje misli
Prišastnega od spasenja,
Smárt je blizu, bárž' su prišli
I vremena razčinjenja,
Rad bih moć riet istinito,
Da se hárvah hrabrenito.

Da seljanstvo izpunio sam,
I težanje ne opako,
A da vieru sahranio sam
Sárcem, dielom, ako i mlako,
Zato da ufam krunu opravde
Na dan vèli božje pravde.“ —

I doista, on je svoje poslanstvo izpunio kao domoljub i pjesnik, hrvao se hrabrenito, težao ne opako, sahranio vjeru srdcem i djelom, te zaslužio ufanu krunu opravde i slave već prije smrti svoje, kojoj se je toli skoro nadao, a skoro i dočekao.

Dne 14. studenoga 1714. umrè u Spljetu i bude pokopan u porodičnoj raki crkve Otacah sv. Franje, ležeće u velikom zagradju (Borgo grande).

Nakon sebe ostavi svoju kćer Sabu, udatu za kneza Nikolu Kaugrosovića (Capogrosso), koi s imutkom svoga tasta primì uz prezime svoje porodice takodjer drugo svojega tasta, te ovo ime kao častnu i slavnu baštinu prenesè na svoje potomke.

Ivan Kukuljević Sakcinski.

JEZIK

JEROLIMA KAVANJINA.

Vaskolik naš jezik slovinski (=ilirski) iliti jugoslavjanski (=jugoslavenski), nalazeći se u *trokutnome* prostoru zemaljskom izmedju *Dunaja, Cèrnoga i jadranskoga* (sinjega) *mora* razdjeljuje se *narodopisno* (ethnografijski) na četiri glavne grane:

a) na **kaj**-kavsku t. j. *slovensku* u Štajerskoj, Kranjskoj, Koruškoj, Hèrvatskoj (izmedju *Save* i *Drave* iliti u tako nazvanoj *gornjoj Slavonii)* i u zapadnoj Ugarskoj, naime u županii *mošonjskoj, gjurskoj, šoprunskoj, požunskoj železnoj, šomodjskoj* i *saladskoj.* Grana ova dobì ime **kaj**-kavsko od zaimena upitnoga (pronomen interrogativum) **kaj?** (=**ča?** ili **šta**=**što?**)

b) na **ča**-kavsku iliti *primorsko-hèrvatsku,* koja se počimlje od rieke *Kupe* (Colapis, Kulpa), pa se proteže prama jugo-zapadu izmedju riekè *Korane* òd *Karlovca* (Karlstadt) i izmedju rieke *Neretve* (u Hercegovini) do sinjega iliti jadranskoga mora. Grana ova nazvà se **ča**-kavskom od zaimena upitnoga **ča?**

Ova grana naroda i njegovo narječje jest višji stupanj razvitka i izobraženosti jezika slovenskoga iliti **kaj**-kavskoga, naznačenoga gore pod *a).*

Narječje **ča**-kavsko slaže se s **kaj**-kavskim obilnostju jednakih riečih, jednakih starinskih oblikah grammatičnih, običajnih izrekah i poslovicah, te ponajviše starim akcentom iliti glasoudarom; a razlikuje se od njega blagoglasniim i puniim samoglasnikom **a** mjesto **e** u *tvaranju* (formatio) i oblagoglašivanju riečih, n. p. rieči slovenske na dočetne slovke: *el, en, enj, er, es, ec, ek:* or**e**l, d**e**n, glad**e**n, žedj**e**n, og**e**nj, vjet**e**r, dob**e**r, p**e**s, ov**e**s, lon**e**c, kot**e**c, jar**e**k, pet**e**k, krat**e**k, t**e**n**e**k, slad**e**k, krot**e**k, itd. dočimaju ili svèršuju se u **ča**-kavskom narječju kao i u **što**-kavskom na: *a*l, *a*n, *a*nj, *a*r, *a*s, *a*c, *a*k: or**a**l, d**a**n, glad**a**n, žed**a**n, og**a**nj, vjet**a**r, dob**a**r, p**a**s, ov**a**s, lon**a**c, kot**a**c, jar**a**k,

pet**a**k, krat**a**k, t**a**n**a**k, slad**a**k, krot**a**k, itd. (Prispodobi moju „*Slovnicu ilirsku*“ u Zagrebu 1854. str. 28.)

c) na **što**-kavsku iliti *hercegovačku*, razvivšu se sa zapado-juga prama sjeveru iliti ponajglavnie izmedju dviuh riekah: *Neretve* i *Drine* t. j. u Hercegovini i Bosni, a odavle prama iztoku preko granice sèrbske do rieke *Morave*, gdje već počimlje *resavsko* ili *nabugarsko* narječje, u mnogoj struci nalik našemu *zagorskomu* **kaj**-kavskomu narječju. (Vidi „*Srpski rječnik*“ Vuka Stefanovića u Beču 1818. str. XVI i XVII.)

Što-kavsko iliti *hercegovačko* narječje (Vukom Stefanovićem Karadžićem, — kao što gori spomenusmo — tako prozvano) slaže se u obće sa **ča**-kavskim blagoglasnim samoglasnikom **a**, kako gori pod *b)* napomenusmo; a razlikuje se od njega ponajviše

pèrvo: prirastkom *genitiva* množt. broja muž., žen. i sred. spola I. i II. sklonitbe na dočetnu slovku **ah**, n. p. **ča**-kavski: stol-**ih**; muž: muž-**ih** (*Genitiv množt.* muž. spola svèršuje se u **ča**-kavskom pravilno na slovku **ih**); dobro: dob**á**r; sèrdce: sèrd-**á**c; sedlo: sed**á**l; zemlja: zem**á**lj; ovca: ov**á**c; tikva: tik**á**v; igla: ig**á**l; kruška: kruš**á**k, itd.

Sve ove i spodobne rieči dobivaju u *genit. množ.* **što**-kavskoga narječja dočetak **ah**: stól-**ah** ili stol-*ov*-**ah**; muž-**ah** ili muž-*ev*-**ah**; dobár-**ah**, sèrdác-**ah**, njedár-**ah**, sedál-**ah**, zemálj-**ah**, ovác-**ah**, tikáv-**ah**, igál-**ah**, krušák-**ah**, itd. (Prispodobi moju „*Slovnicu ilirsku*“ u Zagrebu 1854. str. 29.)

drugo: razlikuje se **što**-kavsko narječje od **ča**-kavskoga ponajviše *pomicanjem* iliti *skakanjem* akcenta iliti glasoudara u dvo- i višeslovčanih riečih sa *posljednje* ili *predposljednje* slovke uviek za *jednu* (a *kadkada* i za dvie slovke) **natrag**, n. p. sljedeće izreke **ča**-kavskim akcentom:

Slūg**ȁ** vel**ì**, dȁ je vod**ȁ** dobr**ȁ**, ȁli dȁ je vin**ȍ** bȍlje od vod**é**, — izgovara **što**-kavac ovako:

Sl**û**ga v**è**lī, dȁ je v**ò**da d**ò**bra, ȁli dȁ je v**î**no b**ȍ**lje od v**ò**dē. (Vidi „*Slovnicu hèrvatsku*“ Ant. Mažuranića, u Zagrebu 1859. §. 36. Prispodobi nadalje iste slovnice hèrvatske §. 51: 3. str. 23. — i moje „*slovnice ilir.*“ §. 7.: 6. i 7. na str. 33—36.);

tretje: **ča**-kavsko je narječje **i**-kavsko, a **što**-kavsko — *hercegovačko* pretežnije **je**-kavsko, n. p. **ča**-kavsko: m**i**sto, m**i**ra, v**i**ra, l**í**p, l**i**pši, vid**i**ti, let**i**ti, — izgovara se *hercegovačkim* i sada primljenim **književnim** *hèrvatsko-sèrbskim* narječjem: m**je**sto, m**je**ra, v**je**ra, l**ie**p ili l**ije**p, l**jè**pši, vid**je**ti, let**je**ti itd.

d) na granu *bugarsku* iliti *tračku* (od zemlje stare *Thracie*), koja počimlje od rieke Morave u Serbii i pruža se prama jugu izmedju Arbanaske (Albanie) i Grecie; a prama iztoku i sjeveru izmedju *Dunaja* i *Cèrnoga Mora.*

Grana ova jugoslavjanska broji do *četiri* (4) miliuna dušah.

U bečkih novinah: „*Beilage zum Morgenblatte der Wiener Zeitung*“ od 20. Studenoga (November) 1849 stoje pod člankom: „III. *Die Donau-Völker*“ — o Bugarih izmedju ostaloga sljedeće znamenite rieči: „Die *Bulgaren*, ein uraltes slavisches Volk. Sie sind die Hauptschiffer auf der untern Donau und die thätigsten Kaufleute auf der grossen Strasse von Constantinopel zur Donaumündung, so wie auch auf der Hälfte der grossen Karawanenstrasse von Constantinopel nach Serbien und Belgrad.“

Pav. Jos. *Šafařik* veli u svojem za Slavjanstvo veoma važnom djelu: „Slowanský Narodopis“ — w Praze 1842. §. 12. str. 41: „Sidla Bulharůw prostírají se po wetší částce dřewní Moesie, Thracie i Macedonie čili nyní tak nazwané Rumelie we statu tureckém,“ t. j. Sědišta Bugarah prostiru se po većjoj česti stare Moesie, Thracie i Macedonie ili po sada tako nazvanoj Rumeliji u dèržavi Turskoj.

Bugarah imade i u Banatu, u temešskoj županii, tri naselbine: *Modoš*, *Bešenovo* i *Vinga*. Ova posljednja naselbina jest njihovo glavno mjesto i broji do 4 (četiri) tisuće dušah. Oni se sámi zovu *Pavlićani*, od *Pavla* vladike, koi ih je ovamo doveo.

Obilježja staroga bugarskoga iliti cèrkveno-slavjanskoga jezika i današnjih narječjah navodi *Šafařik* u gori spomenutome djelu „*Narodopis slowansky*“ §. 11. i 12. potanko.

Mi ćemo ovdje samo u kratko njeke razlike izmedju sadašnjih razrječjah bugarskih i gori pod *a, b, c* spomenútih narječjah jugoslavjanskih navesti.

Bugarsko narječje razlikuje se od ostalih narječjah jugoslav. najviše time, što je po primjeru inostranácah, naime Gèrkah, Arbanasah, Vlahah i Turakah poprimilo *spolnik* (articulus, das Geschlechtswort). Prispodobi moju „*slovnicu ilir.*“ §. 29.: 2. str. 166. Time je ono veoma osiromašilo; jer je sklonitbu riečih izgubilo.

Slušajmo, što o tome *bratja Miladinovci*, Dimitria i Konstantin, u svojoj uprav ovo danah ovdje troškom vèleblagodarnoga preuzvišenoga gospodina biskupa Jos. Jurja **Strosmajera** izišavšoj knjizi: „Bugarski narodni pjesni“ (=Бѫлгарски народни пѣсни) v Zagreb v knjigopečatnica-ta na A. Jakića 1861. u vel. 8. str. VIII i 542. na str. V. govore:

„Членъ одъ мѫшки-отъ родъ сѣ употребвитъ: ѫтъ, атъ, о, отъ. Сѣ употребватъ 1) ѫтъ — по край Дунавски-те мѣста до Тѫрновско; 2) атъ — по край Балкански-те северни стѫрни; 3) а — на обе-те стѫрни отъ Балкан-отъ, особено во Тракія; 4) о — одъ Сереско, доходвеещемъ до Кукушко, по дѫлжина-та од Родипи до Самоковско, (Софійско) и сѣ извѫртвитъ до северни-те стѫрни отъ Македонія; 5) отъ — на 'си-те

***

други западни стжрни, како Охридско, Прилепско, Битолско. Множ. число од мжшки-отъ и женски-отъ родъ те (во 'си-те западни стжрни), а тѣ (тѥ) или ти (во восточни-те)" — t. j. Član ili spolnik upotrebljuje se za mužki rod ili spol ѫт (=ąt ili ont poljski), at, o, ili ot. Upotrebljuje se

1) ѫт (ąt ili ut) u Podunavlju do Turnova (Tѫrnovskoga); 2) at — uz Balkanske sjeverne strane; 3) a — uz obje strane Balkana, osobito u Trakii; 4) o — od Sereska do Kukuška, dužinom od Rodipi do Samokova (do Sofije) i proteže se do sjevernih stranah Makedonije; 5) ot — na inih zapadnih stranah, naime na Ohridskom, Prilepskom i Bitolskom. Za množtveni broj mužkoga i ženskoga spola *te* (u zapadnih stranah), a *tje* (tije) ili *ti* (u iztočnih).

U ostalom imade bugarsko narječje mnogih slovničkih oblikah, koji se slažu sa **kaj**-kavskim narječjem, n. p. ven**e**c, gor**e**c, or**e**h, or**e**l, rav**e**n, rados**e**n, ver**e**n, itd.; imade njekih, koji se slažu sa poljskim, naime ѫ=ą, mądar (mądrý)=mûdar; mąką (męka)=mûka; rąka (ręka)=rûka, itd.; zatim ѣ=ja: ml**ja**ko (=mlieko); n**ja**što (=nješto), čol**ja**k (=čovjek) itd.; u njekojih oblicih slaže se sa ruskim n. p. u zaimenu go=ga (m. njega); zatim u blagoglasju: so, vo (m. sa, va=u) — a ponajviše, što se obilja riečih tiče, slaže se sa čakavskim i štokavskim narječjem. Još njekoja o obilježju bugarskoga narječja (vidi u mojoj „*slovnici ilir.*" §. 5: 4. str. 22 i 23.)

I to je sve kao kratak pregled jugoslavjanskih narječjah, što mi se je potrebito učinilo, da se navede, kako bi se pobližje s jezikom našega *Jerolima Kavanjina* upoznali.

Budući sam ja dolje podpisani, na prošnju presvietloga g. Ivana Kukuljevica, pomaganje izpravljanja tiskarskih pogrešakah u djelu našega *Kavanjina,* a naime *drugu korrekturu* primio, to mi je priliku pružilo, da ovdje o jeziku jugoslavjanskom u obće, a o jeziku Kavanjinovu i njegovu rukopisu njekoliko riečih prosborim.

Jezik Kavanjinov jest izvorno i ponajglavnie **ča**-kavsko narječje, kao što smo o njem gori pod b) obilnie razložili. Naš najstarii pjesnik, za kojega do sada znamo, jest *Marko Marulić,* Spljetjanin, kao i Kavanjin. Onaj se rodio god. 1450, — a ovaj 1640: dakle je ovaj gotovo za dvie stotine godinah mladji. Onaj veli u predgovoru svoje *Judite,* da je pjevao po običaju starih začinjavác (začinjalácah ili pjesnikah) hèrvatskih, za koje mi danas jošte ništa neznamo; a ovaj je već izim svojega predšastnika sugradjanina imao primjerah dosta u dubrovačkih i inieh hèrvatskih pjesnikah, za koje mi znamo, kao: Mavra Vetranića, Gjoru i Marina Dàržića, Hanibala Lučića, Andriu Čubranovića, Dinka Ranjinu, Šiška Minčetića, Petra Hektorovića, Nikolu Nalješkovića, Dinka Zlatarića, Ivana

Franjina Gundulića i svoje suvremenike: Jona, Jakova i Gjora Palmotića, Ivana Bunića, Vladislava Minčetića, Petra Kanavelića i ostale.

Premda je naš Kavanjin uz svoje čakavsko narječje primio i štokavsko; to mu se ipak imamo veoma čuditi, da se je uz tako sjajne primjere, kao što su Ivan Franjin Gundulić, Jon i Jakov Palmotić, Bunić, Minčetić i Kanavelić, ponajviše pridèržavao svojega predšastnika i sugradjanina *Marka Marulića.*

Mi smo, koliko biaše moguće — to se mora iskreno izpovjediti — radi dosljednosti mnoge **i** u **ie** pretvorili. Tako smo i mnoge očevidne i manje snosne čakavštine izmjenili, n. p. u pjevanju 29. kitici 24. stoji u rukopisu ovako:

„Sve, što t' reče**n**, istine su,
V**i**ri nie šta naknaditi,
Što novaci s nova miesu
Od *meč*, ko se hoć shraniti,
Oporuč**i**e *duojet* ima,
A sam mestar pò sr**i**d Rima."

Što se načina pisanja tiče, to se mora reći, da smo to djelo sasvime pretvorili, čitljiviim, i na koliko uzmogosmo — ukusniim i razumljiviim ga učinili to organičnim našim načinom pisanja, to grammatičnim i inim znanjem, to napokon interpunktacijom.

Tako isto u pjevanju 29. kitici 35. stoji u rukopisu ovako:
„*Nimu* kogod u *opianstvu,*
A s niki**n**mu ni razlike, itd.
Tako u istoga pjevanja kitici 36:
Svoje r**i**ke **u**r**i**lo živo, itd.
U kitici 41:
Hoće u broju i u op**ij**nstvu, itd.
U kit. 49:
Svi sastavljajuć stablo op**ij**eno, itd.
U kit. 149:
Premda hižu i u Split ima**n**, itd.
Često se opet pismena **c** i **z** u rukopisu zamjenjuju. Tako u pjev. 29. kit. 85. stoji:
„Vojni**z**i mu i vitezi, itd.
U kit. 34:
Er ko nij' plav bez **u**lada**uz**a
Bez voj**u**ode *ni* hrabarstva, itd.
U kit. 27:
„Rieč pri**u**o**z**a angelskoga."

Napokon nam valja, da ovdje, za bolje razumljenje ovoga djela, jošte *dvoje* napomenemo:

Pèrvo: Što **ča**kavci, kao ponjegda i **kaj**kavci, u riečih, u kojih se zubni glasovi **d** i **t**, a njegda i jezični glas **l**, sa **j** pomekšuju, — rečene glasove pred **j** rado izpuštaju, n. p. me**j**a m. me**dj**a; pre**j**a m. pre**dj**a, vi**j**en m. vi**dj**en; ro**j**en m. ro**dj**en; ro**j**enje m. ro**dj**enje; vi**j**u m. vi**dj**u (= vidim); milosar**j**e m. milosar**dj**e, itd. n. p.

U pjev. 29. kit. 149:
Nehtì me odniet' k Splitu gradu,
U komu sam dobro vi**j**en,
Neg' gdi živem u obadu,
Mnokrat veoma nenavi**j**en.

U kit. 164:
„Tako vri**j**a'uć prem najgar**j**e
Pravdu i Tvoje milosar**j**e."

Nadalje op**i**anstvo = op**j**anstvo m. ob**ć**anstvo; op**j**instvo m. ob**ć**instvo; op**j**eno m. ob**ć**eno, n. p. u pjev. 29. kit 35:
Nimu kogod u op**i**anstvu, zatim u kit. 49:
Svi sastavljajuć stablo op**j**eno, itd.

(Prispodobi o tome i moju „*slovnicu ilir.*" str. 23. i 24. Pazka 2. zatim str. 25: 7.)

Tako isto izpušta se **l**, n. p. u pjev. 29. kit. 36:
Rieč, koja je svieh najbo**j**a. Ondje u kit. 69:
Mogó bi i bit' štogod bo**j**e, itd.

Napokon ima u rukopisu u pjev. 30. kit. 146:
Bo'**e** (m. bo**j**e) s Amonom cić propasti
Bì s poglavstva na križ pasti.

Drugo: Da se u ovoj pjesni u pričaštjih prošloga vremena prelaznih i neprelaznih glagoljah (participia praeteriti transitivorum et intransitivorum verborum) na dočetak **l**, često izpušta isto **l**, i naznačuje se apostrofom, koi oblik nazvà Dr. Pavao Jos. *Šafařík* po Karamanu (Caraman) *neretvanskim,* (vidi moju „*slovnicu ilir.*" U Zagrebu 1854. §. 53: C. Pazka 3. str. 262.) n. p. u pjev. 29. kitica 146:

„Rekao sam ti, što sam mog**a**',
Što si vid**i**', zapameti,
Dov**e**' sam te tja do Boga,
Dalje i više neć' hotieti."

Pisah u Zagrebu 19. sèrpnja 1861.

Prof. Vjekoslav Babukić.

BOGATSTVO i UBOŽTVO.

VELEPJESAN

u 30 pjevanjah.

PIEVANJE PÀRVO.

Nadglasje.

Pievam bratji , paček plačem
Škode od blaga, grieha i sliedna,
Sastaše se ke bogatcem,
Viek neutieše koji biedna,
I razkošni život trajuć
Sebe izgube umirajuć.

Kažem, ko zli običaji
Čak do smàrti zgone ljude,
Ko su i odveć pomičaji
Sioni tamne od razblude,
Ko i do groba grieh protegnut,
Bit će od Boga riedko uztegnut.

---

1. O čovieče, ki umàrli
Na sem svietu život traješ,
Dobro odvàržè, zlo ogàrlì,
Ko da Boga ne poznaješ,
Otvor' oči na ove piesni,
Skrati želje, sàrce stiesni

Jer ako ti 'e sreća dala,
Da ugodnog sred veselja
Vodiš danke, al ti opala
Jurve sreća skratì želja'
Množ u obili, a u nevolju
Sàrce stiesni, stiesni volju.

Evo, pievat za tvo'e dobro,
Život gàrdi i pogani
Od bogatca ja sam obro,
Da ne laska nego izrani
Bratski govor sàrce tvoje,
Čim poslišaš sviete moje.

Sviete, koje davam tebi,
Da ne ufaš u tvoe blago,
Nù uhiljen kad si u sebi,
Da ti 'e tielo lačno i nago,
Ufaj, 'er narav gori uzlita
Laka, a težka doli hita.

5. Doli hita i potegne
Zlata množtvo i tegota,
Gori diže i dotegne
Pristalište od života,
Dušu, ubožtvo koja ljubi,
Nebo od blaga u pogubi.

Sviete, koje Vil mlohava
U pamet mi ne postavì,
Neg mi ih kazà mudrost prava,
Nedohitna po naravi,
Ona tu svies ulì od više,
Da svak smišlja, svak da izdiše

Svak izdiše i svakomu
Sve to bliže smàrt pristupa,
I na svietu himbenomu
Grieh zasliepi svieh nas skupa,
'Er se na njem vrieme meće,
Kad svak živit mni još veće

Mre svak, nezna al' nitkor ini,
Kad toj vrieme ima biti,
Neg Gospodin tvoj jedini,
Ki svak u čas može priti,
Da te zovne veće k sebi,
Ko bdeć budeš, blago tebi.

Svak odhodi, a ne nosi
Nitkor blago svoje sobom
Na smàrt, kogod milost prosi,
Znat nemore ko za grobom
Ima miesto njemu dopast,
Ali nebo, ali propast.

10. Svak premine, a niednoga
Nij' da oživе i uskriši,
Pun pokoja skrušenoga
Da poplače, što sagriši,
Grabi život i prigode
Sviem smàrt jedna na odhode.

Umire svak, al razliko,
Dobar i zao ne jednako,
On će otiti u veliko
Dobro, a ov propast će u pako,
Gdi ga pàrže živi plami,
Sàrde stežu verugami.

Svak jedankrat mre na sviti,
Dušu i jednu sámu ima,
Ku ako bude izgubiti,
Za sahranit druge nima,
Naknaditi tóku štetu
Nie poufat u kom svietu

Tiem po rieći rieči iste,
Ka od otca Boga izhodi,
Pustih pero, neka ište
Kako iznadje, neka izvodi
Život, pute i istine,
Ké nam kazà božji sine.

On bo 'e reko, bivši u pùti,
Da je život i istina,
I u njem da su pravi púti
Od nebeskieh kraljevina':
Zato on sám drum tvoj budi,
Zajdè inako i zabludì.

15. On je svietlos, put i vrati,
Kroz ke ako ne udje se,
Nećeš moć nać stan bogati,
Neumàrli gdi bave se,
Božij stadnik kud na paše
Vodi ovčice, duše naše.

Stranput putnik čim putuje
Oštru pustoš segaj vika,
Već vratit se mučno mu je
Na put dobra, bez vodnika,
Vieran kalauz ki je njemu,
Da duhovno pomože mu

Ali ako sám neupravi,
Nit mu vodja čest podade,
Sretit će ga zvierje i lavi,
U kieh jame lasno upade,
S kieh je izit neuzmožno,
Kad već tielo 'e njim podložno

A te jazvine, a te zviri
Jesu opačtva, jesu zlobe,
S kimi omagljen to već tiri
Griešnik blude i gnjusobe,
Tim iz jaza u jaz tone,
Dok u viečni jaz potone.

Tako s grieha u grieh pada,
Tko se nauči griešit prije,
A tko mladcem grieši, i sada
Grieh mu teško dušu rije.
Jedno bezdno drugo zove,
Gdi običaji grieha plove.

20. Nek razumieš, o čoviče
Što 'e grieh smàrtni, koga slidiš,
I koe smàrtne nosi biče,
Prikažem ga, da ga vidiš,
Da ko ljuta zmaja gàrstiš
I od njeg se svedjer kàrstiš.

On je otrovna britka strila,
Koja dušu čini mriti,
S kom pokle se 'e izranila,
Smámno grede stvor sliediti,
Pleća obrativ čoek poletan,
Stvoritelju svom' odmetan,

Ki je dobro brez priroka,
Pàrvi počet, pàrvo bitje,
Visok uzrok od uzroka,
Zadnje česno sviem dospitje,
Ki 'e blaženstvo neizmirno,
Pravi pokoj, miesto mirno,

Po naravi nedospietna
Mudros, pravda, moć, dobrota.
Grieh je u sebi neumietna
Bezum, sliepost i sminota,
Kom se usudja čoek prizloćan
I Boga ubit, da je moćan.

Grieh je skazan prestrašiva,
Potočina nečistoće,
Dimna glavnja ognja živa,
Hudi uzrok svake zloće,
Nalip, kiem nam umorenja
Vrag dá u čas nasladjenja.

25. Ovo 'e on triesk, ki pohvatà
Našieh duša' zlato čisto,
A ostavlja čitovata
Tiela, dušam ká su misto;
Ki iz kese vadi vani
Pienez s vàrhu dobivani.

Pàrvo od Spasa nas odmeće
I izdaje Judom njega,
A Pilatom na križ meće,
I opet Žudij propinje ga,
Tlači božje sve krieposti,
Milos, pravdu u cielosti.

Paka topi i pripravlja
Duh za pakla žive muke,
Zle godine svoje ostavlja
Dugovite valske buke,
Da bez snage čoviek gine
Noviem griehom čim pogine

Od pameti gazi zdrake,
I od mudrosti, i od umienja,
Da dobrote grusti svake,
A priljublja sagriešenja,
Da truničan griešnik biedan
Bude vazda grieha žedan.

Grieh živote nama skraća
I dovodi smàrt nemilu,
Ko se griešnik ne obraća
U porastu svom nezrilu,
Trieba 'e, da umre i pogine
Sriedu tamne razpuštine.

30. Tira Trojstvo sveto od sebe
A otvara uljez vragu,
Ki posieda, jaoh, za sebe
Istu dušu bogu dragu,
Ka ostaje s grieha toga
Gàrdja od djavla paklenoga.

Nadahnutje slabo daje
Za odlučit pokorenja,
Zločestija već ostaje
Najgorega živinčenja,
A grizlica oštra tanka
Toči unutra bez prestanka.

Ka čim grize, još ufamo
Da i grieh će se izšaptati,
Zlobu grieha dotle znamo:
Čim nas bude ugrizati,
Ko prestane grižnja svaka,
Pride otvardnos sàrca opaka.

Càrkva, iskàrnji, sva stvorenja
Tàrpe grieha cić smàrtnoga,
Càrkva gubi dostojenja
Dobrieh dielah vierna svoga,
A stvorenja, ka ù grieh služe,
Proklestvom se i ona kuže

Boga otimlje, ki je sve svima
I cieni nas ništa od ništa,
Ništa u ubožtvu, i kad se ima,
Ništa u putih, i u sva mista,
Ništa u smiernos, ništa u dielu,
Ništa u duši, ništa u tielu.

35. Zloba mu je nedospita,
I tolike 'e grieh tegosti,
Svieh Svetaca' da prihita,
Iste Majke od milosti
Dostojanstva neprocina,
Kao su more i pučina.

Za pritegnut ku težinu,
Bi potriebno svakojako,
Da se uputi božjem sinu,
Ki htì kàrvi brime jako
Stavit križa na mierila,
Gdi bi kaplja dosti bila.

Ove i više, brače, jesu
Škode od grieha neizrečene,
Uvedi se, ovo niesu
Tašte gatke, neg' istine,
Jedan i sám taj grieh digni
I ko od smàrtna zla odbigni.

Ni na oprostne griehe lesto
Nemoj vazda spravan biti,
I ranjenje lako a često
More život pogubiti:
Sije vasdan nerazloga
Djavo, nek mu 'e žetva mnoga

Tieraj i ove lihe male,
Kè se kupe i sastaju,
I kad mniješ da se šale,
Tad vinograd razčinjaju
Duše, koja s te potare
Plod izvàrstan dat nemore.

40. Miši morski, kao predhode
Veloribe, skot baline ;
Tako i sitne svim záhode,
Strašne uzroče opačine:
Ko od malahnieh vár ne čini,
Lako opade s najgorimi.

Svak zna, običaj tamnu da je
Izkoriepit mučno nami,
Zloba otvàrdja, ne omekčaje
Sàrca ljudska, jakno kami,
Koga razbit pak nie moći
Bez velike zgor pomoći

Običajno stiska dilo,
Da dieluješ često onako
Ko si pričeo, er je milo
Dielo ostavit, prem da opako.
Grieh ki uzgoji u mladosti
Traje i bliedoj u starosti.

Ko na vàrsieh Mongibela,
Gdie sve stinu sniezi bili,
I pod skupim od pepela
Skrovni živu ognji sili:
Tač pod siedi vlasmi mrazni,
Krie se često plam neugasni.

Plam, kojega kàrstno vrilo
Vik ni'e moglo zagasiti,
Premda 'e pako zagasilo
I oganj njegov siloviti,
Ki 'e vidieti manji da je,
Neg ov, ki svim dodijaje.

45. To 'e grieh kleti od razblude,
Kiem napastnik svej ametom
Ribá mrežom sliepe ljude,
Ne udice same odmetom,
Kom poteže na ostale
Jednočito, bez navale.

I na kopnu, i na vesku
Loveći nas prij' nesriće,
Golem lovac čineć tresku,
Prevára nas ko voliće,
I da čini veće pliene,
Za čuvite meće žene.

Gdi su one, tu obleću
Ciela jata poletari'
Ter se na omel ludo meću
Mlad bieloguz, svračak stari,
I ostaju u toj doba
Uhitjeni, viseć oba

Li, kad pride staru zima,
Mučno 'e veće sredu sniega
Tierat stopim mlohavima
Košuticu hitra biega,
Trudno 'e hàrtu, ki dohàrti,
U ljuvenoj stat obàrti.

Tri su stvari baš màrzeće
I pri Bogu i pri ljudi':
Bogat, skup je ki odveće,
Ponosite ubog ćudi,
Star, ki radi u zabavi
Još živiti od ljubavi.

50. Kad Spartanca, ki uzgojì
Niže pasa bradu, upitá
Nieki: što da brada stoji
Duga i vietrom svakim lita?
Reče: videć nek siedine
Nebim činio ke krivine.

Ljubav kleta snagu al stire
Vàrhu ljudih svake dobi,
K nebu i paklu tá dopire,
Kad i Boge njih predobi,
Ki umaknuše s grabše pline,
Sviet Europe, Proserpine.

Pripoviest je i čudesan,
Da se niegda pretvorio
Nieki Jove vàrhnebesan,
Kad je zgubno š nje gorio,
Orlom, volom, rosom-zlata,
Istom ona da mu 'e plata.

Rob mi 'e dakle, taj riet more,
Eto Jove pun slobode,
Eto s plamom mojim gore
Sunce i Neptun sredu vode,
Eto i Marte prehrabreni
Bez boja se predao meni.

Koji turan, ka l' prigrada
Nje se sili hoće opritì?
Tvàrdj žestoka Sparte grada
Nij joj mogla suprot iti
Žešće pàrsi, žešća mista
Smaga naglost ta nečista.

55. Nu na svietu nij' niednoga
Skrovna kraja, miesta očita,
Da iz luka ognjenoga
Kleta ljubav ne dohita.
Ni kameno sàrce nije,
Koga taj stril ne probije.

Parid liepe cić Jelene
Gàrčkom rukom nepropà lì?
Grad Trojanske otačbine
Ne užgà li i popali?
S tebe nie l' bio boje smíne
Lehše i Enea cić Lavine.

Ariadna Tesea radi
Nil' se s otcem zlo svadila,
A s Jazuna Mediadi
Draga bratca nil' ubila?
Ják Alcide nil' se stavi'
Prest kudielju cić ljubavi?

Cesar, Scipiun, Mark Antoni,
Kih i danas vas sviet hvali,
Potavniše slavu i oni;
Jer jih slaba žena svalì,
Aristot'la ljubi plaha
Ne zauzdá li, i ne jahà?

Jakov s Rakle, Sikem s Dine
Što ne činì, što ne tvori?
Samsun, Sal'mun s žene usine
Snagu i mudrost nil' obori?
Tisbe sdružit za Pirama
Htì se nabost na mač sáma.

60. Pastir Tirso i Melibe
Svoih pastirák ljubav ćute,
I studene plovne ribe,
I nemile zvieri ljute,
I pod zviezdom i diplami
Ištu se igrat s svoim' drugami.

Četvernožje múká i riče,
Ptice lete i žubere,
Sve stvorenje ko se miče,
Koje plazi, koje nere,
Sunce, miesec i nebesa
S ljubljenoga vàrte s' besa.

Za liepotom neba čezne
Stravna zemlja, a sve zvizde
I krieposti gor nebesne
Ognjem gore cić nje gizde.
Ona uzdiše š njega s dnoni,
A ono iz visin š nje plać roni.

Ter u daždih k njoj prihodi,
Neka ljubi obljubljena
Sebi drage plode plodi;
Već tegotna učinjena
Hoće u kriepost svoga litja
Da dá trave, voća, cvitja.

Iz hladenca svoga iztieče
Bistra voda i žamori,
Svud se vije i obtieče
Dalje k moru, s koga gori,
I gdi 'e blizu, naglo hàrli,
Da ga celune i zagárli.

65. Stabla i stienja ta poteže,
Ka ćućenja neimaju,
Gvoždje k sebi stiena steže,
Stabla u žilah nju poznaju,
Kako će se ljutka slama
Pak odaprit od nje plama?

Mislim, čistoj ko Susani
Starci zasiede učiniše,
I ko siedi Lot užgani
Ni svój kàrvi prostio biše,
Ter trepećem, da ja nisan
Tieh takovih drúg obisan.

Nù nepočmi ako nies'
Počeo iskru tu nítiti,
Jerbo kad htiš da se ogrieš
Gorko š nje ćeš se opariti:
Mnokrat i jedna iskra mala
Silne 'e ognje razažgala.

Iskra u sàrcu pogled žeže,
Pogled rieči, rieč požudu,
Napredkuje svej to bliže,
Dokle izgori nas u blúdu,
Ah, jaoh! viku nepravedan
Nij' bio čoviek u hip jedan.

Znaj, da bila 'e šiba tanka
Bor, ki kruni čelo od gore,
Rieka, mala ka izvrì vanka,
Sada lieva more u more,
Radja grom, triesk i trus naga
Zemlje otavne sitna vlaga.

70. Pokriepi me, mili Bože,
Od grieha me ti izbaví,
Nedopusti stare kože
Na tàrg da idju od ljubavi,
Do siedinstva i starosti
Neostav' me, neg mi prosti.

Nedieli se, vazda tvá je
Meni milos prud, zastupaj,
Pomoć svej tvá potriebna je,
Vik ne bieži, neodstupaj,
Ako od slaba hip odšetà,
Padè, i izdà te uzopeta.

Tim ako se ko nauči
Tierat tu al drugu zlobu,
Neka muči, neka skuči,
Težko je kidat svú utrobu,
Mučno je mučno grieh smicati,
Kad se u narav već obrati.

Bog sám more diela príka
Svoim mogućstvom pretvoriti,
I što je ukor, da je dika,
Sám on može učiniti,
I u sud svàrnut svoj izbrani,
Tko bì sàrdžben sud neprani.

Taka sreća stoji u vlasti
Milosàrdja svóga tanka,
Nie premiešen ko sien lasti
Mandaljena Samarjanka;
Nije opravdan griešnik svaki,
Ko vruć lupež Zakeo mlaki.

75. Ki i da božje dare smìše
Obraćati na sve štete,
On dobrostiv upravì se
Prie na milos neg na osvete,
Jer vidì ih ponižene,
Dà im pomoći dobitvene.

Lupež rekoh, da i dostojan
Smàrti, i osudjen cić ubojstva,
Vruć se svidi i povojan,
Izpoviedì sva razbojstva,
Kad zanj Isus svu kàrv toči,
I on š njim s križa u raj skoči.

Mlak Zakeo jer s daleče
Čudne čine zamieraše,
Li Isus mlakos tuj preteče
Kad ga zazvà, a on ne ufaše,
Ter pospieši, kliče, u domu
Jer mi 'e danas pristat tvomu.

Čudo bo se prem ondeka
Nečuveno sgodì od vîka,
Povraćanje zloga steka,
Obraćenje očitnika,
Gdi Bog spasì kuću od blaga,
Manje čoeka veće vraga.

Al ne prîma presàrčeni
Svak potrebit dar skrušenja,
Ni od očiuh vir vodeni,
S kim bi opirao sagrišenja,
Ko ima Petar, Mandalina,
S kim sgasiše plam krivina'

80. Vazda, vazda pri komu su
Zaedno pravde i milošće,
Svom dobrotom ljubi dušu,
Ali i s pravdom sudi jošće:
Nu milost se malich vidi,
Već ih žiták svàrha slidi.

Svakojako goru svàrhu
Nosi sobom zao žitak,
I ko odglas u jednom vàrhu
Rieč povraća na dospitak:
Zlim i dobrim tač svej para,
Smàrt na život da odgovara

Uprav tako dogodì se
Epolunu nesrećnome,
Ki vazdašno oblačì se
Dragocienom rumelkome,
I ki nosì na svóem tielu
Tanki tumban, kambru bielu

Bogat buduć u životu,
Zlostečena prepun blaga,
Tratì blago na liepotu,
A ne odievà nikad nága,
Nit jestbine dieli lačnu,
Al utiehe mile plačnu.

Ne napojì vieku žedna,
Ne odkupì kog uznika,
Ne razgrijà brata ledna,
Al u kuću prià putnika,
Nemoćnike ne pohodì
A màrtvace ne sprovodì.

85. Gore uviežba neumiće,
Al sumnjivim svieta podà,
Sam neumić, pun nesriće,
I neumićieh svieh vojvoda,
Kad za malo zadužbine
Bolji izgubì dio baštine.

Ká u raju, smušeniče,
Pripravljena bieše i tebi,
Kad poniknut zemlji níćè,
Nebi gledao neg na nebi,
Gdi su zlata sva zaludu
Na nemitnom božjem sudu.

Bog je ljudem, ne zvirenju
Podao obraz uznositi,
Kip upravan, neka u bdenju
Vid upiru stanoviti
K nebu, ki ima dobra izuća,
Nekàršljiva, nebieguća.

Digni oči gor, vidit ćeš
Gdi laskatju miesec, zvizde,
Svietna svaka tad màrzit ćeš,
Kad razgledaš njihe gizde
Liepše, a sunce, koje s nebi
Dáje im svietlos, može i tebi.

Zlato al scieni, za njim gine,
Jer na svietu svietlos daje,
U palače, sopre, žene,
I u dragosti sve najslaje,
Gdi obilato dlan otvara,
Na almuštvo ki zatvara.

90. I Lazaru, ki na dvore
Kruh proseći k njemu pridè,
Nehajuć dobrieh ogovore,
Nedopustì da izjide
Ni od màrvicah, koje s stolí'
Padahu mu na tle doli.

Šćenác množtvo, koje tustí
Za razkošnu oholiju,
Nanj nelajà, neg čeljusti
Rane ubogom, da se miju
Milosàrdno lica tada,
Da negine s težka jada.

Hàrti i vuci razdiriti,
Koji grabe bez razbora,
Sam ih nećeš zamieriti,
Da poždiru zvieri od gora':
Sám on pustì, neka huká
Gladan, gorji psa i vuka.

Jer prosjake nečujući,
I nevideć ki goluju,
Zled im mukom odmetjući,
Ki borave i gladuju,
On se j' djavo mogo reći,
Ki bì sliep, gluh i mučeći.

Plemenite konje vrane
Mnoge toveć za kočiju,
Davà njima zobi hrane
Svedj jih dàržeć na očiju',
A čovika potriebnoga
Nehtì ugledat cića Boga.

95. Jastrebu, orlu i sokolu
Svojom rukom čisti ptice,
I pavunu preoholu
Sipa piću od pšenice,
Svako živo svoje pretili,
A ubožtvo tužno hili.

Šalcu, muzviru i srednici
Staroj dieli po cekine,
A neimahu svi biednici
Ni miedene čandarline,
Glumetnomu dukat hincu,
Siromahu niednu mincu.

Sve balava ona stara,
Nafraskana, svedna, blieda,
Prieko rila kój je bara,
Poklisarstvom k njemu peda,
Noseć oganj bez uzboja
Tudjih momah i gospojah.

Jer i ona usti opruhle,
Da se učini liepša, masti,
Màrči kose, a podbuhle
Oči puni plam propasti,
I čim našlu gubu gnjilu
Česće luku ište strilu.

Vanći Gavan blago zlime,
A od dobroga sve se liši,
Košnje svoje dime svime,
Nevoljan se sam netiši
Cviet i miris vilam sádi,
Božji a otar s njim nekadi.

100. Znaduć da Bog blagodarno
Dava zlatom bogatosti,
Neka bogat sàrce harno
Bude imati, i što 'e dosti
Za se ostavi, a ostalo
Dieli ubozim, kiem se 'e dalo.

Nek razumieš, da j' Bog pamet,
Da on gosparstvo sam uzdàrži
Svieh ù općeno, samo amamet
Od svietovnieh čoek da dàrži,
Neka odkuplja božje sine
Tlačen biser mnoge cine.

Milosàrdje i da jedno
Sve krieposti nadastaje,
Milosàrdniem ki naredno
Milosàrdja da svoa daje,
Koja jesu neizmiera
Vàrh svieh mora' i jezera'.

Milosàrdan ki se kaz'o
I lačnoga s krusi pita,
Najmanjega kì je upaz'o
I od sebe neodhita,
Ter se ositi da u tmi kara
Vrag ubožtvo, ké ogovara.

Nek znaš. da Bog neogarja
Štogodi se 'e biednim dalo,
Niti pušta bez uzdarja,
Jednu čašu vode malo,
I kad kò dá nevoljnima
Da za jedan do sto prima.

105. To'ku lihvu, to'ku dobit
Da kad čini na stotine,
Više će imat dar osobit
Velo dobro bez promine,
Jer će posle uživati,
Život slavan viekovati.

Poznaš, kriepos da milos je,
Množtvo zlobah našieh krije
I almuštvo sveto još je
Da griešnike odkupije,
A nemilos biči čudni
Bog pedipsá na dan sudni.

Gdie tolike muke prike
Usione, nesvàršite
Od njega su po sve vike
Otvardjeniem pripravite,
Razmi onima kì nedaju
Ubozima, kad imaju.

Da se uvieštiš, ko je tribe
Svakom priti, da Bog sudi,
Gdie će izvàrć van zle ribe
A razabrat dobre u sudi:
Kozle odlučit zmeju ovčadi,
Metilj zdrave da negadi.

Da kralj viešnji viečnje sriće,
Na pir zvo je kì svakoga,
Meju siedeće namiestit će
Najprie svoga ubogoga,
A s njim brata, kì ga siti,
Da su obadva tu čestiti.

110. Da čim okom svoim izućim
Svud razgleda sve dozvane,
Pokaranjem veoma vrućim
Izagnat će neobrane
I kì neimau pirne odiće,
U izvanske tmine otit će.

Žestok oganj gdi tminasti
Pari, mlati, i poždire,
Cića zlobe i propasti
Jadnu dušu, ká neumire,
Kú će ubivat va viek amen
Smàrtnieh mukah živi plamen.

Dugovniku da er svojemu
Dug neoprosti, kì odkud platit
Neima, da i već bi prost njemu,
Neg ga stisnù i htì mlatit,
I vàržè ga u dno tamnice,
Čim dug plati vas do žice.

Kralj pravedni gdie kad vidi
Ko nemilo taj nosi se,
Svim satnikom zapovidi,
Da se ugrabi i hiti se,
Vezav noge, vezav ruke
U tminaste iste muke.

Tako bit će svim onima,
Iskàrnjega ki nemile,
I nesviesnim jarostima
Njega stiskaju, njega sile,
I vàrlin'm kad nanj skoće
U osveti kàrv mu toče.

115. Bit će tako i svim druziem,
Kì neharnost Bogu kažu,
I ki s psostim i s poruziem
Njega tlačuć drugu lažu,
Nerazmišljauć nikadare,
Ké izvàrstne čini im dare.

On odpušta tebi duge,
Da i ti odpustiš tvom dužniku,
I prašća ti griehe druge,
Da se obratiš stvoritniku,
Kruh da prosiš i proštenje
Zla, i napasti slobodjenje.

Neka zoveš njega ćakom
I svetkuješ slavno ime,
Obslužuješ njegov zakon,
Da u kraljestvo ideš s njime,
I da spoznaš sve milosti,
Ké ti učinì od vriednosti.

Koje tebi, koje i meni
Poljubnoga radi ljubstva
Blagodarno veoma prenì
Iz jezera svemogućstva,
I u stvoru i u obrani
I u odkupu i u sahrani.

Kada najprie meu živućiem
Čoeka stvorì na svu sliku,
Svojiem htienjem svemogućiem
Podà njemu vlas veliku,
Da gospodi svakiem stvorom,
Sebe upravlja svoim razborom

120. Tim i tebe blago ureši,
Dobro od zla da razlučiš,
I prem da ti narav preši,
Na zlo dobro da odlučiš,
Ter oboje čim razvidiš,
Zlo odvàržeš, dobro slidiš.

Zvierim, ribam, zemlji, moru,
I letuštiem sviem pod nebi,
Istiem duhom, svakom stvoru,
Da služiti ima tebi,
Zapoviedì, da t' pogaja
I posliša jakno kralja.

U Norvegiu nit te stavi,
Gdi je ruka svedj na maču,
Ni pod pojas ledenavi,
Gdie gavrani gladni graču,
I pakleni gdie kaukali
Po sve dni su jaukali.

Nehtì, nehtì da se rodiš
U Scitiji, gdie nij' dobra,
Nego danke da provodiš
Miesta u zgodna, kà ti obra
Gdi j' zdrav ajer, dvojeliti
Plod, a skot dvaš bremeniti.

Gdi gospoda i narodi
Zakonima svetiem traju,
Gdie su gradi, gdie su brodi,
Ki obilne hrane daju,
Gdie se žive u poštenju
I u mirnosti i u spasenju

Lieto, jesen i prolitje
Promieniva po studenih,
Kiteć klase, voće, cvitje;
Za te u rudah i u kamenih,
Reste zlato, morski vali
Biser metju pokraj žali'.

Zima za te dàrva iz gore,
A iskre vadi iz kremena,
Za te nebo i zemlja zore
Lan i vunu za ramena,
Tebe i Febo premogući
U studeni istoj vrući.

Neće zemlja, da uzstoji
Tieke svoje tebe cića,
Oblak dažda tebi stroji,
Dá restu ti dunje i cvića,
Za te svieté tóke zviezde
I krieposti gornje jezde.

S tebe ognju podà misto,
Pak ajeru, pak vodami,
Vedrina ti i sunce isto
Neka sjaju svoim zrakami,
Miesec, zviezde noćne tmine
Da ti rese sred visine.

Vàrtno nebo, zemlja plodna,
Zdravje od duše i od tila,
I sva druga dobra ugodna
Milosti su božje dila,
Ká počinì cieća tebe
I na zemlji i na nebe.

Za te ptice gnjiezdo viju,
Méd presladki pčele nose,
Krotke ovce run probiju,
Voli plugom njive kose,
I one za te plode litom
Potrebitim svakiem žitom.

Za te ajer, kopno, vode
Pune preko obilato
Jatom, stadom, ribom rodé,
Tebi daje i isto blato
Žabe, i njive netežane
Ljalj i pečur, smoke izbrane.

Neka, što ti 'e od potribe,
Sa svih stranah tebi nose:
Vino, brašno, meso, ribe,
Pak i što ti 'e za razkoše,
Od opljena svega svita
Nek ti 'e duša u svem sita.

Zatim podà nami odviše
Viere prave slatka krila,
Gdie nas hrani i udiše
Sobom, kruhom od angjela',
Tim nam daje svoje milosti
I sve rad bi, da nam prosti.

Neumàrl je s neba sišo,
Da utieši umàrloga,
I veseo je na smàrt išo,
Da od sužanstva djavolskoga
Nas izbavi, i Abrahe sinu
Neka shrani kotištinu.

135. Napokon nam Bog pripravì,
Što je od svieh tizieh veće,
Da nas u raj svoj postavi,
I podá nam višnje sreće,
Živi u slavi da siedimo,
Smàrt več nikad nevidimo.

Nek i ja lašnje pridem tuti,
U kàrv mi oprà grieh iztočni,
I buduć se za me upùti,
Darovà mi vas potočni
Odkup kàrvi svoje svete,
Vrag moj zlotvor da se smete.

Sasvim tiziem, veće od ljudih
U svietilu zlata opaka
Ište sreće, i ko ludih
Zablišti ih huda zraka,
Kako putem da nevidu,
Ka pogibi svojoj idu.

Kako s toga zla uzroka
Čine i druga sagriešenja,
Neslušavši ni od proroka,
Ni od zakona navieštenja,
Božje iste zapovide
Od kieh reć bì da se stide.

Jer mahniti vele u sebi:
Bog je odlučil svákojako,
Tko će obrani poć na Nebi,
Ki li odsudjen slizti u pako:
Tako odredì od viek vieka
Rodjenoga vàrh čovieka.

140. Kriepak je on i stanovit,
Nemore se prominjati,
Što je dake njega lovit?
Što je mene propinjati?
Što 'e da dobro, al zlo tvorim,
Kad odlučì da izgorim?

Osudjen sam ako u pakle,
Zalihe su dobrostvore;
Ako li sam za raj, dakle
Za griehe mi nisu gore,
Ili osudni ili obrani,
I zlo i dobro sve mi 'e mani.

Bolje zato da na svieti
Za vremena ja uživam,
Da mi liepo zlato svieti
I u razkošah da prebivam,
I razbludno svako dielo
Da nasladi moje tielo.

Medju Bakom i Ciprinjom,
Blaženiti moje dneve,
A kupovat mojom srinjom
Arajdnosti ugodneve,
Kad mi j' zatim pak sudjeno
Mučiti se nesmiljeno.

Aj mahnitče, što govoriš?
Tol' su rieči od čovieka?
Što čavàrljaš, što zazoriš?
Nie li u tebi božja slika?
Bog svou sliku, koju ljubi,
Bez hotienja nje negubi.

145. Tvoja volja, tvoje htenje
Túpi brate, tebe sudi,
On je dobar i smiljenje
Rad bi imat vàrh svieh ljudi',
I Isus za svieh umriet hotì,
Premda mu je grišnik protí.

Dobar je on, dobar i ti
Bud', kì si stvor svetieh ruka'
Ako s' dosle na zlo hiti',
U naprida budi odluka,
Dobra stvarat, ako nisi
Od obranieh, krivac ti si.

Tvoe spasenje, tvú izgubu
Ako Bog je odredio,
Zril je od zgara tvoju gubu
I tvoe čine predvidio:
Nie red njegov tvoe zgubljenje,
Nego 'e samo predvidjenje.

Nu Abela on ljubljaše,
Jer ga vidì bogomila,
A Kaina navidjaše
Jer prignuta na zla dila,
S toga prikaz od pàrvoga
Primì, a grusti od drugoga.

Ko nij' rajsko odredjenje
Za te, odred' ga ti po tebi,
U teb' stoji tvoe spasenje,
Pripravan je kralj od nebi,
Da te primi, kad se obratiš,
I od zla se tvoga odvratiš.

150. Ali božjoj toj milosti
Treba složit i tvé htienstvo,
Jer bez Boga nije dosti
Ni tvoe dobro odlučenstvo:
Bog bez tebe, ti bez Boga
Nebi shranit sebe moga'.

Naše 'e sve zlo, kó činimo,
Sve što 'e dobro s Boga izhodi,
Ako dobro ko sliedimo,
Toj se dobro s njega godi:
On nam dieli tej milosti,
A bez naše ké vriednosti.

K meni neće nitko priti,
Rieč božanska veleć nuka,
Kog nebude upraviti
Miloga otca slavna ruka,
A od danieh mi otca moga
Ja neizgubih nijednoga.

Sveti Petar nil' očito
Svim uglavil, da se čine
Dobra diela istinito,
Svoje obranje da učine:
Dakle kigod dobra stvara,
Odabran će biti zgara.

Ako i ti s grieha ustaneš,
Ako budeš zakon slidit,
Ti od Boga neostaneš,
On tvoj izgub neće vidit:
Najbolje je činit dobro,
A ufat da te 'e za se obró.

155. S grieha odluči da prosiedè
I Ninive grad oholi.
Puk kad postì, kralj kad siedè
Vàrh pepela ter se uzmolì,
Bog zamàrsì svú odluku
I oprostì kajnom' puku.

I tebi će oprostiti,
Na milos mu narav kreće;
Ko se budeš poboliti,
Šibu pravde své uzteć će.
Njegva ruka tebi more
Slasti upisat, il' što gore.

Tvoje dielo more svàrnut
Zabiliežje suda otčina,
Viečnim plaštem može ogàrnut
I izgubljena tebe sina;
Prima duša sred skrušenja
Pàrsten božjeg' zaručenja.

Tvé spasenje ako u tebi
Stoji, milos božja miče
Tvoju volju, da se nebi
S grieha izgubio; ako l' pričè
Opet s nova grieh sliediti,
Pravda će te osuditi.

Za uzletit na nebesa,
Bog sriedine i pomoći
Nami daje, i tielesa
Naša kriepi, neka moći
Budu i mora pregaziti,
Za k njemu se pridružiti.

160. Pomožè Isus Saula, Judu,
Oba svoja progonika;
Ali ovoga prà zaludu,
A u dobri čas onom' vikà;
Er ov grieh svoj neoborì,
A on zvan udilj odgovorì.

Petra i druge kadno preže,
Zvà ih, neka za njim gredu;
Oni ustavši, otca i mreže
Ostavivši, on čas u redu
Svom' se meštru obratiše,
I sliedom ga svedj sliediše.

Blago onom', ki se oziva,
I ki glušac nečini se,
Kadno blag Bog tu priziva
I milostan učini se;
Tko mu odviet neodvrati,
Tko zna, hoće l' opet zvati?

Ako ki se kada shrani,
Ki se osudi čieć nehari,
Gornja milos toga brani,
Toga ostavlja, nit zanj mari,
S timi, i bez tih, bitju u svoemu
Bog je sam svet, sam sve u svemu.

Izvàrsniju pomoć komu
Daje, a komu dat ju neće;
Al nečini tiem nikomu
Ké krivine, ako meće
Zlatoshranja svoga blago;
Sám gospodar, ko mu 'e drago.

165. Viek čovieku slabu nije
Iskat uzrok božjih suda':
Zašto onoga sahraní' je,
A ovoga sudio huda?
Miera znanja prevelika
Nij' mao razum od čovika.

Tanki Skoto, kada nadjè,
Da i kmet pričè toj tlapiti,
I u gonete take zadjè,
Hteć svú njivu siemèniti;
Predobì ga, kad naučì,
Da u tašte dah nemuči.

Er ako je Bog odredí',
Da tá zemlja rodi žito
I bez têga, s kim ju redì:
Doniet će ti plod na lito.
Ti sijuć ju ufaj žati:
Posij dobra, i njih ćeš brati.

Munjen dakle nevaraj se,
Svak svóm hoćom pakó stiče;
Raj ako odi uživa se,
Drugi se opet nepritiče.
Zlobu tvoju pakó slidi,
Bog ju neće, ako 'e vidi.

Razbor, slobod darovà ti,
Na razputje kad te stavì,
Neka vlasti tvóm obrati
Možeš na put krivi i pravi;
Gdiegod tàrgneš tvo'e pošete,
Tvé koristi su i tvé štete.

170. Ako stazom, ká nas vodi
Na krieposti, mi hodimo;
Bàrzo ćemo u prohodi,
Kad svietovna nehlepimo,
Príti u raj, gdí se uživa
Lice ugodno Boga živa.

Ako l' stazom od zločinstva
U nesviesti budem kasat,
Od svakoga moga smínstva
Imam razlog se prestrašat;
Ere za zlim sliedi očito
Uzdisanje viekovito.

Već stranputa nehòdimo,
Za doć k medji, to je dostí;
A nit čujmo, nit marimo
Zla Pelagia hude psosti,
Od Ipone pastir ako
Sveti upisà nami ovako.

Zašto gorji od zvierenja
Dake sàrnem na neharnos? —
Nij' niednoga viek stvorenja,
Kó nekaže Bogu harnos.
Skot nesviesni u planini
Pamti, dobra tko mu čini.

Ja sám živem u sliepoći
I neharan s grieha zloga
Ostavit ga neću moći
Dobročinca dvoreć moga?
Neg ću svedjer za milosti
Njega uvriedjat? Ne, ne, dosti!

Sám zakopan u bezznanju
I pritisnut od griehova'
Neću uzkàrsnut u ufanju ?

Zapoznavši sva dobra ova
Sliep ću sàrnut na nesreće ?
Dosti, dosti, nè nè veće !

PIEVANJE DRUGO.

Nadglasje.

Bogat, molbe i žežine *)
U životu nič nehajuć,
Neg sve gosbe i jisbine
Liepše sebi pripravljajuć,
Sbíra uza se po sve vrime
Prijatelje i hotime.

U veselju i u radosti,
S kima svak dan sladeć usta,
Sriedu žàrstva i sitosti
Sva ćućenja čim razpustì,
Gosta nehteć al' uboga,
Osudì se s gàrla istoga.

---

1. Blago nije bez krivine,
S njega sva uda na grieh sàrnu:
Usta, psosti i jisbine,
Liepost, oči ljudske skvàrnu,
Uši, marmot, zli govori,
Ruke i noge čini gòri.

S tih svoih pienéz veći dio
Gutunajuć zli bogati,
Sebi i duši svoj nemio,
U požàrlstvo rado trati,
A dan jedan nehtì postit,
Neg sve štovat, gozbit, gostit.

Spomen, razum i hotinje,
Moći od duše gdi se pružu,
Tu te tvoje suprotinje
Najdu, s kìm se one kužu,
Truju misao pohlepenja,
Sàrce mnoga nasladjenja.

I premda post pùti obisne
Dobar je ukrot, liek vriednosti,
Nehtì, da nju gladom stisne;
Duh, ki složì da oprosti,
Nerazumiuć žežinanja,
Nego jizbíu uživanja.

*) lat. jejunium-post.

5. Čim puten vas, u požderе
Po sve dneve dugo gàrlo
Na obiede i večere
Nasladjiva veoma vàrlo,
A čas kratak grusti klečat,
Kamo li se u molbi uzječat.

Molbe, molbe dopiraju
Hitrim létom na visine,
Nit se more, nit se haju,
Što dugovit put učine;
Er jih tiska gor na vàrhe
Sveto ufanje dobre svàrhe.

Tej, slobodno kad prolupe
Zide dvora zviezdenoga,
Pred prestolje lako stupe
Slavna trojstva jedinoga.
Svako sobstvo posliš daje
Prošnji ufanoj, kad vruća je.

Prevelika nje je snaga
U umiljenstvu i krotčini;
Er istoga Boga slagá
Milosàrdna i nam čini;
Nedobitna predobije,
Svemogoga tažit smije.

Al je mani molit Boga
Čoeku tako otvàrdnomu,
Ki života oblak zloga
Proteć suncu nebeskomu
Nedopušta, zdrak od zgore
Svoje milosti da sać' more.

10. Sladokuscu prikazati,
Znam, da 'e škodu od poždrinje,
Jakno i gladnu htiet pievati
Dragomedne bugarkinje;
Nek zdrak i osin tù prikladan,
Da se uzsieta, pozná gladan.

Tim dan žvatac na veselja
Rádi uživat vrieme liepo,
U izpunjenju svojih želja'
I u tratenju velmi sliepo,
Lien se u càrkve nepoteže,
Neg s postelje na tàrpeze.

Pitje sladko, gosbe uljudne
Pribirajuć svedjer sebi,
Negojáše u noći i u dne,
Nego l' tàrbuh, ko Bog s nebi
Da 'e, iščuć mu po sve strane
Vina iztočna, smoke izbrane.

Da se nosi sve, što htjaše,
Na uznosite njegve stole,
U razkošah gdi sijaše
Pun ponosi preohole,
Kao Platun sried pokoja,
Ko i bubreg usried loja.

Tu su jazici i kuljeni,
Skorupi, ikre, i koljate,
Stegni prašći usušeni,
Masaoci i strieljate
Jizbe ostale ostudjene
Kon pirinča namieštjene.

15. Artičoci i sparioge,
Koromači i maslene
Višnje, triešnje vàrsti mnoge
I sirove i varene,
Broskocvieti, metoljuške,
Kiselice, dunje, kruške.

Kučice su i pàrstaci,
Časke i korke plemenite,
S pastàrvami čiki gladci,
I čehurke češljalite,
Ljaljci, ugodno prascim žilje,
I poljačko svako bilje.

Pite priatne, pune slasti,
Oponadci, ptičja sbira,
Rafiolci, ki u masti
Plovu obsuti sladka sira,
Što pšeničnim vije s' listom,
I mieša se cvietnim tistom.

S medenimi jajnicima
Suhoparci i prisnaci,
Mindulašci, rusatima
I s jastoci, bierci i raci,
Skute, prociepi i sve ine
Predjistbine i pojistbine.

Zatim varne četvàrtice
Od telićah mliekočnijeh,
Kozličene zaoblice,
Tepsie pievác' uškopnijeh,
Tuke, patke, golubice,
I razlike sitne ptice.

20. Sve što pliva, sve što plazi,
Što se koti od gnjilada,
Što se vere, štonô lazi,
Što u dan raste i opada,
Krupne ribe, ké izhode
I iz mora i iz vode.

Rija, smoka i živine
Mehke pùti i naravi,
I letušća i divine,
Ké se love po dubravi,
Što 'e prie doba, ali s móra,
Gosbenitim smaž otvora.

Gospodi i sad primàrzuju,
Još da dobre grajske stvari,
Pohlepno se okušuju,
Gibno more ké brodari;
Što 'e vriemenom od godišta,
Malo 'e veće nego l' ništa.

Ljute vidé s' preko reda
Naše naranče i limuni;
Sladci, mornar kih priveda
Izpod vietra; naški m'luni
Nemiriše liepim muskom,
Kad ih kupac bije pljuskom.

Erbo tvàrdi i slani su,
Svim nam gruste vlaški *) siri,
A od Piačence prijati su
Još da pregalj iz njih viri;
Svim drage su dojke iz Puje **);
Er su izvanske, er su tuje.

*) Vlaški-seljački. **) Pulje-Apulje.

25. Cukarinci, paprenjaci,
Galiice premedene,
Varenjaci niesu sladci;
Er jih miese naše žene;
Neslane su sve jestbine,
Ké mieštani svoi nam čine.

Granka vina naša jesu,
Bride ribe bližjih móra',
A sladene gàrbure su
I morune, ké su s dvora;
Trešnje, višnje, smokve, praske
Tàrpke i žuhke; er su zemljaske.

Vahuljače i gàrlice,
Dronj, čvàrljuge, kosić, bene,
Volić, vuge, bravarice
Nehajane su, er općene;
Divlje cieni svak orebe,
Šljuke, baziane i tetrebe.

Màrzka svim su i nezgodna,
Miestu u rodnom koja plode,
A ljubka su i ugodna,
S preko svieta ká dohode.
U Indiji zemlja 'e zlato,
A nam blago 'e prebogato.

Svedj, ko i zmaj, tàrbušinom
Po zemljah se svich poteže
Ždàrljiv sladjom za jizbinom,
Gdie ga dugo gàrlo steže,
Da poguca manje malo,
Nego mu je tielo stalo.

30. Tu načimbe izvàrsnije,
Ko će bolje zgotoviti,
Broji, kvača, izmišlí' je,
Za Gavanu pogoditi,
Gjusne zdiele mirisane
S cekri i zlati našikane.

Vina biela i càrljena
Na obir se svakom' daju,
Snažna opola a studena,
Sad rizilom ki zadaju,
Sad sladića, ki u studeni
Nekroti oganj bludim smieni.

Srebri golari i plitnice
Rukočina atenskoga,
A pinuri, noži i žlice
Hitra kova zamiernoga,
Podčašnice, zlati sudi,
Cekro zvierje, vóski ljudi.

Svioni sagi i trapliti,
Natokani tanci ubrusi,
Ručenici listom šiti,
Vàrh kih cvietje, čidri, busi,
Da prosutjem mirisanim
Víde i vonje kriepe zvanim.

Tu boemski žmuli i čaše
Svud svietljahu s' preoholo,
A pahalja odzgar paše,
Služba služi svim okolo;
Nežele se koja veće,
Tóko zlato gdie se meće.

35. Tu napokon donošahu
Množ marcpana i kunfeta'
Momci, i diklam svim punjahu
Biela njedra, svilna léta,
Neka i tim hitre a mlade
Sladka usta sladje oslade.

Me'u to hitro diete mlado,
Da dovàrši uživanja,
Sklada'uć glasom gusle rado,
Da udari u pievanja,
Pred gosparom kad prikleče,
Glas izpustiv tako reče:

„Zdravo budi, Gospodine,
Koi posred vriedna skupa
Sivaš zdrakom plemenštine
I vedrinom svietla trupa,
Poprav tebi medju ostale
Dostojaju viečne hvale.

Ti bo nećeš, da tvá zlata
U tmieh škrinjah zaman stoje,
Neg da s' trate obilata
Na priatelje i gospoje,
I ko narav njiha nosi,
Da svietle se u razkoši.

Ti ugodne prijatelje
Tieš u jadnoj njihoj brizi,
Blagovito svake želje
Na izućoj tvoj tàrpizi
Gdi jim klanjaš oborite
Sve jestojske plemenite.

40. A vladikam liepim milim
Što nesiplješ, što nemećeš?
Sad ih nudiš voćem zdrilim,
Sad ostala im smoka krećeš,
Rad bi im svaka sladja hitit
I ptičjim ih mliekom sitit.

I one tebi u harnosti
Neka liepše odgovore,
Na razbludne ugodnosti
Nukaju te i govore,
Da za platu od ljubavi
Treba 'e, da se ljubav stavi.

Blagujuće blago sílno
S preko móra tù dohodi,
Što 'e na tàrgu nejeptino,
Što gré, leti, plove u vodi,
Ká izžima vina rija
Tàrs od Lesba i od Šija.

Znaš, da Bako i Venere,
Buduć bratja, skupa stoje,
A tko bolje vino dere,
Da na ljubav hlepi bolje;
Cielo vince igru uči,
Veće čini nego buči.

Blaženi se moreš zvati,
Er ti 'e sreća dopustila
Na sém svietu uživati
Sva veselja draga i mila,
Vesel'mo se i mi gosti;
Er i nam je svašta dosti.

45. Ako nebo rosom meće,
I trieskom kad udari,
Svoim ganutjem i nas kreće
I ugodno sunce žari:
I vedrina tvo'e milosti
Sad nas kara, sad nam prosti.

Sad nas biješ, sad nas braniš,
I mogućstvo tvo'e nas mota;
Sad nam prietiš, a sad hraniš,
Uzrok nam si od života;
Bozi od tebe veći nisu,
Smàrt i život pri tebi su.

Primi dakle svetilište,
Ko t' činimo s drage volje,
Ni veliki Bog neište
Prikazanje toga bolje.“ —
Tako pievà do odhoda,
Kad mu i gospod podsmieh podà.

Koga dàržeć izvan puta
U prevari neman kriva
Preneredno pritisnuta
I od jestbine i od piva',
Htì, da u torbi glavom jide
Sakrivene davne jíde.

I razkošnieh sred večera'
Gdie se u vinu topi duša,
Staru mrežu njemu sterà,
Čim pretio sàrká i kusá
Nenavidnik pakla isti,
Kì pàrve otce činì jisti.

50. Nij' se lako, nije, nije
Tom' zlotvoru ukloniti;
Er podbadnik vuhle zmije
Još uvíti rádi skriti
U perivoj segaj svita,
Kud prolazi, da pohita.

A kad pohlep gàrla úpazi
I ćućenjah druzieh slábost,
Ko iz cvietja ljulja izlazi
I rádi nas većma obost,
I u razbludi i sitini
Smàrtne truje, vara, hini.

Boj na nebo, a u raj kladè
Tvo'e prievare, zla napasti,
Medju braćom sià nesklade,
A svuda ljulj tvo'e propasti,
Kud nesnovà tvoje preje?
Sve što je zla, od tebe je.

U hranitbah smiešà žàrstvo,
U porodih smradne blúde,
Medju posli lienos, šarstvo,
Me'u besiedam' sàrdžbe hude;
Pod tàrg sakrì lakomiju,
A pod oblas oholiju.

Ti raztrovà sàrca i usti
Zlim' pohlepam' i lažima,
Uda ostala sva razpustì
Dielovanjim bezrednimà,
Bdenje i spanje ti povlačì
Zločinstvima i sní opací.

55. Prem sred raja zemaljskoga
Pàrvi ćaćko bi gosparom,
Potaknutjem zmaja toga
Otrovà se ženskiem darom,
Liepe i škodne od jabuke,
Ká prenì oba na sve muke.

Neka najprie budu jesti,
Dok su živi, kruh u trudu,
A do mala pak posiesti
Svo'e skončanje i smàrt hudu,
Zamieniše bo u nesviestvo
Za slas malu svo'e čestiestvo.

A da u muci i u jauku
Svo'e poradja sine sebi
Žena, koja prostrì ruku
I pociepà kralja od nebi,
Zapoviedi, i ubrà pàrva
Zabranjena voće dàrva.

I odviše, zmaj da ognjeni,
Koga slišà laži i varke,
Bude pete biednoj ženi
Zasiedati na prevarke,
I kad veće s' glavom vàrti,
A to riet će na čas smàrti.

Pravdu iztočnu, lieta zlata
I perivoj i gospodstvo,
Pokoj, miesto slobód vrata,
Ženu, diecu i životstvo,
Slavu izgubì, svietlos, liepos,
Blago, imanje, mudros, kriepos.

60. Sve što 'e dobro, sve što 'e vàrsno,
Što je, što bì, što bi bilo,
Htì poždriti u premàrsno
I neuzdàržno gàrla dilo,
Tako gol i bos prihodi,
Koga žena za nos vodi.

Tač nevoljan i potišten,
Da njegova pùt ohola
Jedva skrì se divjim lištjem
Smokvenice, buduć gola,
Samo oštru svim odieću
Grieh podava za nesreću.

Znamo dakle, smàrt nemila
Kroz roditélj' pàrvieh gàrlo
Da k nam pridè, ter na krila
Leti, i kosi veoma vàrlo.
Gàrlo smàrt je pùti svake,
A grieh ostan smàrti opake.

Znamo, voće izjedeno
Da poradja na sužanstvo —
Smàrti ljudstvo prie blaženo:
Tko sad sàrne na pijanstvo,
Tko tàrbuhu prikazuje,
Boga odriče, njega štuje.

Znamo, znamo, da ni'e moći
Mnogom' bračnu odoliti,
Ki u ognjice i u nemoći
Često ima nas obaliti,
Navlaš kadno Bogu od lozja
Šljemo čaše ciela grozja.

65. Pamet, razum, osobite
Grabi jizba i pitje dare,
Skratja lieti dugovite,
Ter nas truje, ter nas tare;
Smàrt će i sud príti prije,
Kad se tàrbuh prenabije.

U zvierenje ljudi obara,
I razbora gasi kriepos,
Čini svinju i tovara,
Hara blago, mudros, liepos,
Sve skončava i sve dere,
Tko veoma vele ždere.

Znamo jošter, u opijanju
Sardžba i blud da počije,
A u nerednom jestbovanju
Vino i kàrv se da prolije,
Svaku smetnju na sviet misti
Gnjev neukrotni, blud nečisti

Znamo, da i Noem, drugi otac
Po potopu, pliuć u vinu,
Bio se obvinio jakno botac,
Bezstidno odkrì golotinu,
Kad preobražen u živinu
Bì za porug istom' sinu.

Kukav Ezau zdielom leće
Prodà bratu pàrvorodstvo,
Gospodovat i da neće,
Nego (kliče) stati u robstvo.
Zdiela i vàrč mnokrat biše,
Ki razsutje uzročiše.

70. Znamo, vina dobra cieća
I Lot stari da zaludi,
Kad se užgav kaono svieća
Vruć s' kćerami svoimi blúdì:
Vino i ježek jesu sami,
Ki razžižu bludni plami.

Izraelski sini u bitju
Srećnom Bogu sagriešiše,
Poslie u pići, prie u pitju,
Tako i zakon potlačiše.
Sit će vaviek kopitati,
Triezan Bogu vieran stati.

Filisteji, u veselju
Kad obilne gostbe slave,
Blagujući u dreselju
Padè im kuća pò vàrh glave:
Pàrva glava smiere prima,
Kad razbora uze nima.

A Baltazar, ki u zlatu
Krunjen stienjem dragocienim,
Stà na stolu prebogatu,
Sebi slavnu, spravnu inim,
Punom dike i obili,
Gdie vodjaše život mili.

Kada malo bogobojan
U razkoši toj siedjaše,
Čašom gospodi i gospojam
Zdrav'ce čudne napijaše,
Vidì ruku, ká na ošitu
Smàrt mu upisà naglenitu.

75. Naučitelj glasoviti,
Papa Gàrgur nam besiedi
U svoih knjigah zamieriti',
Da bez zlobe ni'esu obiedi.
Mnozi otci isto uče,
Da od žàrstva svih odluče.

Naš Jerolim lavski riče
Oštre spilje sred kamena:
„Vino 'e otrov, ká nas smiče,
Mast je i ulje vàrh plamena."
Gdie ni'e Baka i Cerere,
Studí i vatra od Venere.

Lav stridonski, ki promienì
Slados rimskih pozorišta',
Da neizgine, tere u stieni
Sám utvàrdì sebe višta,
Postav lovnik, ki u zatvori'
Zvier svo'e puti divno umorì.

Lav, ki ko Anun nemiloga
Lava ukrotì, ki ga slišà,
Pak i lava paklenoga
Stisnù, da ga jadno bižà,
A od njegovih i danas se
Svetieh slikah uklanja se.

Prilike se njega vide;
Nu po hižah sve gospode
Franske, duhom kí ga slide,
Da se od djavla oslobode.
A mi, svoim se kí dičimo,
Pomoć svóga neprosimo.

80. Moj vlastelin Marul Marko,
Druga slava dalmatinska,
Splieta grada sunce žarko,
I on u diela svá latinska
Rádi klete sve sobeti
Božjim jarmom gàrlu oteti.

I u poganska pisma smina
Nam je izgleda čudo dosti;
Er vinetnieh gustieh tmina'
Puna jesu i naglosti.
Upisani svud se vide
Càrni raspi smàrti blide.

Nieki u dlaci, nieki u jaju
Zadavì se, a bez dobra,
Nieki osudjen u tom vaju,
U muskatu umriet obrà,
Nieki inako zlobnik glasni
Gine griehom, kim se oblaznì

Kim se oblaznì, ter nehaje,
Da u tren oka leti i bieži
Vrieme od sajma, ko zadaje,
Svakom' dano da neleži,
Neg bdí i stieče dobivena,
Kó, kad projde, ni'e vremena

Ni'e vremena, kó ponavlja
Diela izvàrsna od kriepostí,
Nesta'e vrieme, kó postavlja
Jadnu dušu u tamnosti,
Gdi je vrieme stanovito
I u nevoljah viekovito.

85. Jes' bogastva i čás obrá',
Neišt', ká se ostavljaju;
Nego išti ona dobra,
Nedospietna ká su u raju.
Ako l' se od zla strašiš koga,
Straši se od zla paklenoga.

Što je dakle u izpraznostih
Metjat zlato, kó Bog dó je,
I u večerah, i u bludnostih,
Kada ti je velmi bolje
Njega tratit na uboge
I odkup duše preneboge.

Što je u gradbah od palačah
Sipat zlata ko pàržine,
I ubožkieh groznieh plačah
Lievat vode u zidine,
I na istieh màrtvieh kosti'
Temelj metjat od vriednosti?

Što je resit zide gole
Ruhom svilnim, zlatnim trakom,
A nevoljna da ogole
Tvoje grabše zliem pritakom?
Što je kazat po komorah
Tkane kralje na oborah?

Kad te ni'esu tej premine
Uglavile, da padaju
I najveće kraljevine,
Ké inima pomoć daju,
I ké ima'u skok jakosti,
Tebe i jačje izminosti.

90. Što se hvastaš, da paršeći
Vietric puka s tobom hlidi,
Kad do malo poposteći
Zla godina za njim slidi?
Nekrepke su pučke ljube:
Sad uzvise, sad pogube.

Stó kvadarah i stó slika'
Što su s rukah glasovitieh?
Što 'e pernice svietle dika?
Stola' oholieh šarovitieh,
Pozlatjenieh zidah hvala
I srebàrnieh ogledala'?

Nisu Fabiih i Katunih,
Ni otác' starieh toj izgledi.
Triemi rimski bieše puni
I sirianski liepši zgledi;
Al im kuće biše splite
Od ševara i od kite.

U perivoj što su cvieti,
Koi u večer opadaju,
Javor, cipres i uvíti
Busi, ki plod neimaju?
Bodežljivi smrieci šta su?
Sien i drača razkoš da su!

Što je tóka srebra kovat
Skažujućí bratski ogreb,
Što 'e càrkvena iziskovat
Jošter miesta za svoj pogreb?
Nek kopnica smradna ljude'
Liepša otarah svietieh bude.

95. Sliepa ti l' bì ludos ljudi',
Grob mramorni ká sagradì,
Svietle stiene išćuć svudi,
Gdie se stavi màrtac gadni,
I mauzolee ká im složì,
Ko da jesu polubozi.

Praznit' jame i razbivat,
Što je, od Frigie tvàrde hridi?
Sàrce Paru što 'e probivat?
Kamen čudno da se vidi,
Goru litat, rànit Idu,
Karin brodit i Numidu?

Kada nam je mao prag dosti,
Čim se u càrve promienimo,
Za pokrit nam gnjile kosti,
Neka živiem nesmàrdimo,
Viekovita kad i ciela
Nisu u grobieh, neg u diela'.

Aleksandar nu veliki,
Koga snipit sviet ni mogá',
Bàrže neima prah toliki
Oda svega svieta svoga,
Ki bi mogo dosta biti,
Za lupju mu istom skriti?

Cesar, ki triš konsul bio je,
I u Rim trikrat slavì sebe,
Sred tolike vlasti svoje
Jedva najdè gdie pogrebè
Tielo, kó odprie neosnovà
Malo manje neg zemlja ova.

100. Toj veli ti: „Što ja sada,
I ti hoćeš bit' ureda;
A što ti si, i ja niekada
Bih, i glas moj zapoviedà:
Slava, kàrv, vlás, sreće ine
Sad su smrad, prah i koštjine."

A ti, gdie si vas u blagu
Sad pogreben, hud bogatče!
Jaoh, da bi ti jošter nagu
Na sviet stati i me'u drače;
Al nemilos tvá te 'e takla,
Da s' zakopan u dno pakla.

Kod Solima pokraj puta
Još vidi se tá polača,
Gdie se slišà buka kruta
Od jaukanja i od plača;
A u njoj se nestanuje,
Čudna bo se treska čuje.

U isto miesto, gdie Žudieli
Spasa vodeć da ga umore,
Šimuna su usilieli,
Da križ nosi do vàrh gore,
Ko da Isus tu se netá,
Križ smucati za ukleta

Nemiloga Nineusa,
Ki na otvor hiže obilne,
Lazarova dobra duša
Pustì od glada da pogine,
Nehteć dat mu hlieba dio,
Pored s psima da bi jio.

105. Ko da svietu htì skazati,
Muke svoje da izuće
Viek se neće namognati
Za bogate klete kuće,
Koje, moguć, cieća Boga
Netiešiše nevoljnoga.

S koje strašne okrutnosti
Vas zagunut sred taštinah,
Ké sliedeći bez trieznosti,
Bàrzo umriè pun jizbinah,
I neharnos sliep bogati
Sasma hudjom mierom platì.

Da je dan noć, mož' riet prije,
Zima lieto, lieto zima,
Plam da ledí, led da grije,
A da čemer slados ima,
Psos da časti, hvala ógàrdjá,
Neg' da u blagu 'e milosàrdja.

Dobra diela nosi sobom,
I ova druziem neodnosi
Čoviek, ki se diči robom,
I blagom se ki ponosi:
Sva su svakom' vremenita,
A ova su viekovita.

Munja 'e čoviek u siemenu:
Zatoj lasno i prohodi,
I u kratkom svóm vremenu
Nosi porod sa sprovodi;
Pri kolievci grobnica je;
Šala život, smàrt sbilja je.

110. Žive gavran i feniče,
Zmia s košutom vele veće,
Ljudi božje neg obličje,
S kima tašta slava kreće;
Ali s kim' bi, ni'e im, dielí
Preko smàrti poživieli.

Ako diela prehrabrena
Neostaju od čovika,
Bàrzo otidu i imena
I spomena svakolika.
Tlači se i kralj ko kus gliba,
Kad nesieva iz dna greba.

Mré i mramor, mrú i stine,
I pod tvàrd zub od vremena
Tuč žestoki isti gine;
Svietli kópi za hrabrena
Man su; kriepos ima grebe
Sriedu zviezdah gor na nebe.

Čemu izadjoh iz matere,
Neg da shranim duh čestiti?
U taštinah pak da nere,
I s njih se ima izgubiti
Stvar žestoka 'e, al uzmnožna,
Duša griehu gdi 'e podložna.

Uzmnožna je! Kako dakle
Spim, smijem se, iglendišim?
I razbiruć raj i pakle,
Viečnoga se zla nelišim?
Što cknim, ljubim, grém bludeći,
Svét da nisam toj misleći?

115. Sijmo dakle diela vridna,
Nek se u raju sastanemo,
A ostav'mo diela stidna,
Da sve od straha nestinemo,
I pred Boga dovedeni,
Nebudemo osudjeni.

Ostavimo stolovanja
I poždorstvo nečastimo,
Dobra su ona blagovanja,
Zapustnima ká činimo:
Ako ti je gostit dika,
Zemljaka ostav', prim' putnika.

Zemljak ima, a tudjinin
Níma doma ni postelje
Ni li njemu nego inim
Bolje davat svoje zelje?
Psi domaći uviek laju
Pri kupusu, ki čuvaju.

Dobri gospari iztieruju
Pse nemile, ké nehoće,
Da se druzi utišuju,
I koi više svoje voće,
Prie neg prigne iz siemeni,
Dieli, kim su potribeni.

Istom zemljak za ništa je;
Er opipom tebe miče,
I zdravlja ti nepodaje,
Kad te maže, loji, tiče,
Ko i liečnik u dugo ide,
Nek ti veće i izjide.

120. Rieti neće, kako čuje:
Jedno u sàrcu 'e, drugo u usti',
I kada te podraguje,
Neće istinu da izusti,
Ni tvé škode da naviesti;
Er mu 'e s tobom jošter jesti.

Vidi mu se, da istina
Uzročit će tvú omrazu;
Zato otvàrdnút jakno stina
Dàrži sebe u opazu.
Pravi zlotvor tvoj potajni,
Od kojega Bog sam brani

A stranika narav stiska,
Da istine tebi praví,
I svietovna, ká obiskà,
Prikaže ti, da te ozdravi,
Riečju samom tebe takne,
Ozdravi te, pak se odmakne.

Duple misli nisu u njemu,
Niti grede s dvôm odlukom,
Prijatelj ti 'e pravi u svemu,
Kada rad bi svojom rukom,
Tebi odkriti tebe istoga,
Na pogibil bitja tvoga.

Znam, takove u prilike
Prikazà se većekrati'
I meni Isus, a pod strihe
Mo'e ga nehtih ni prijati,
Nit podà mu má ogluha
Jednu malu landu kruha.

125. Znam, da mnokrat pun ljubavi
Klapà na uliz sàrca moga,
I na studen prag postavì
Mekopustvo bedra svoga,
Gdi odvàržen htì prespati,
Jedå bi ga umio znati.

Znam, da mojem' gospodinu
Noćna slåna prikrì vlase,
I cieć mene da ostinù,
Kada tute noćevaše,
A ja u perju polienih se,
Gostu i Bogu nejavih se.

Znam, kolikrat povratì se
K meni opeta noseć dari
Svo'e milosti, i ožalì se
S mé tvàrdine i nehari,
Sám odgovor kad kratih mu
I u obraz vrata zatvorih mu.

Da bi znao, što će reći
Isukàrsta izgubiti,
Nebi u zlu boraveći
Smio njega zamieniti,
Za upingani grumen kala,
Što 'e na zemlji zemlja mala.

Nebi ludim još dietetom
Za jabuku biser podó,
Nit bi Boga viečnom štetom
Za bieguće slasti prodó,
Za svietnjakom nebi sàrtá',
Ki se u càrva pak obàrta.

130. Čudne kaže s česti prike
Ovi život zle prigode,
Mnoge dàrži i velike
Pogibile i nezgode.
Grieh je obvít sladostima,
Vlast, hudoba svít pút ima.

Rajsku slavu odkrivale
Nisu hude želje meni,
Nit mé zlobe razmišljale
Smàrt, sud, oganj i pakleni,
Neg dàržeć me u sliepoći
Ukinuše sve mi moći.

Prosti meni dakle, Bože,
Satri križem zloće moje,
Prostit time lako može
Milosàrdje jako tvoje,
Ostav' pravdu, i tvoim ljudi',
Dobrostivan samo budi.

Nij', nij' plate nać pod nebi
Za moj smirit dúg nepravi;
Ere sasma skrivih tebi,
Nego tvoj svet križ kàrvavi,
Otle riekom slavnieh uda'
Smrad operi grieha huda.

Spasitelju, zato hàrlim
Oblít skrušniem' vas suzami,
Da isti spasni križ zagàrlim,
Obiedvima moim' rukami,
I da dam mu svoe celove
Mnoge kàrvi za valove.

135. Prosti, neka jur uputjen
K otačbini, kú mi spravì,
Doprem, s griehah inieh smutjen
Duh moj tebe Boga slavi,
I milošće tvé velike
Da pripieva u viek vike.

Tebe, Isuse, imat ću sada
U pameti, usti' i sàrcu,
Tebe u sni i svakada,
Tebe u kući i na bàrcu.
Bdim, grem, pišem, daj da izustim,
Molim, bolim, duh li izpustim.

U spomen ću svedj kladati
Odkupnika móga tebe,
Križ i muke tve dàržati
Za dar veće mé potrebe,
Ufat ću u Te bez sumćenja
Križ i ti s' zdrak od spasenja.

PIEVANJE TRETJE

Nadglasje.

Iz tàrbuha bludmi rignù
Zatiem bogat u jestbini,
Ter se hitroj hotmi prignù,
Kà mu i blago sve izhinì:
Zlo je zlato, gore 'e žena,
Obbe ljudska zla zasiena.

Dobru, sličnu, zakonitu
Išti i nać ćeš časti i pokoj,
A bludnicu vragovitu
Odvàrz' i s' njom stati nemoj,
Da otac, koga s' nje ostavì,
Baštinika tebe objavi.

---

1. Gavan, odliš iskàrnjemu
Kad ni'e dobra učinio,
Sa svom misli sebi istemu
Prikaze je poklonio
Na otaru od razblude,
Neka i nečist slavan bude.

Tàrbuh redom od naravi
U pripona bliža štete
Metje svoje, da ih otavi,
Nek se i ona š njim izštete,
I raztruju mnoziem' bludim
Zla susieda licem hudim.

Tust i pretio prekoreda
U kao bluda omàrlja se,
Kao biesna i goveda
Svakom kravom kad tiera se,
Bludmi riga'u žàrstva mnoga,
Pak blud gasi zdrak razloga.

Žàrstvo i blud, do istine,
Zvierče 'e obo nenasitno,
Ovih željah rast negine,
Što je malo, riedko i sitno
Nenapunja ih, nije im dosti,
Ištu pića obilnosti.

5. Tiem krasuć se on sva lita
U veselju i u sitosti,
Dàržeć, da stoi des čestita
U jestbini i u bludnosti,
Na polače sbira svoje
Sad gospodu, sad gospoje.

Nu vlastele povodljive,
Ki mu dvorbu sve činjahu;
Liepe dikle ljubeznive,
Ké presladko začinahu,
Jedni blazne, drugi pliene,
Jan dvobrazni i Sirene.

Svaki pàrvić vani kaže,
Da ti u svem dobro stvara,
A iz nutra tebi laže
I snuje ti sto prievarah:
Proklet čoviek, pismo vikà,
Ki se uzdà u čovika.

Jedni hvale, da je moguć,
A podjamno nanj se beče,
Drug se kaže gizdav i vruć
Jakno sunce pokli obteče,
Čudo vele malo sciene,
Er sve 'e ništa; sien, dim, piene.

Gàrlo im je ko raztvoran,
Premda obieljen, grob smàrdeći,
Jezik sladak a oboran
Licumierno govoreći,
A pod usnam' im se krije
Gorko sàrce, nalip ki je.

10. Znadu umiet, kako ljudi
Posred sàrca dàrže usti,
A svo'e sàrce, koe je ludi
Rat jezika, kako s' ispusti:
Njega 'e lasno prevariti,
A onieh mučno uloviti.

Dvi ima kćeri blaga žudnos
Od ostalieh draže al gàrdje:
Tustu poždru, mlednu bludnos,
Koje vodi za potàrje
Svake puti, ká razborom
Ima živiet, ne ukorom.

Huda otca hudje kćeri,
Neukloniem vàrliem mahom
Biju vàs sviet, prie u žderi,
Pak smradljiviem bludniem dahom;
Koga ove jednom rane,
Vaviek malo zdrav ostane.

Od pàrve smo počitali,
Ki su porazi jadoviti,
Sad od druge nam su ostali
Izriet raspi viekoviti,
Ke s pomoćju zlata zloga
Čini na uvred slavna Boga.

Mnoge jesu dikle mile,
I na vrieme svieh se služi,
I ljuvene od svieh strile
Prima bogat, kiem' se kuži:
Sve su njemu u ljubavi
I svieh dàrži u zabavi.

15. U bezrednu bludu mnogu
Većkrat ležeć meju dvijuh,
Kò i prase u bàrlogu
Vàs zakopan do očiuh,
Dava bratu smradne izglede,
Da i on bludi, pokle jede.

Ždera i buka, gdie se dodrì,
To uviek već samo sebe,
A uboge, čim se neodrì,
Nehtì pomoć u potrebe;
Pravo prase, kad mré silom,
Ine tieši svoim pretilom.

Jedna 'e draža od ostalih,
Š njom u njezi ašikuje,
Sve ju slavi u pohvalih,
Nju u hiži zori samu štuje,
Ovu mazi svima dari,
A ona malo zanj što mari.

K njoj dolazi i sve upira
Oči u glede nje ljuvene,
Š nje uzdiše, š nje umira,
Bliedi, čezne, sahne, vene;
Ona od toga nestavlja se,
Neg, da 'e liepša, napravlja se.

Sunčanoj su pri svietlosti
Zdrake od zviezdah odveć male,
A pri nje su prelieposti
Druge vile nepristale:
Zavezuje i sva zlata
Ti drag kami, da laskata

20. Hitri ures stotim dilom
Glas liepotah svieh nadhodi,
Strielja okom, rieči milom
Sàrca slagá i gospodí:
Rek bi, da nie stvar svietovna,
Neg božica ká viekovna.

Zlato 'e prami, pàrsa od lira,
Koralj usti, ambar oči,
Rajski obraz ki zamira,
Isto 'e sunce od istoči;
A capte joj jabučice
Sred tratora i ružice.

Sviono ruho sgar ju resi
Vietrim tkano, a odzdala
Stoi podavša svim čudesi
Navezana cvietja mala,
Na koj dobì s obie strane
Narav, meštria igle znane.

Na bedri se u okolo
Pobien vije pas zamierni,
Gdie na krimez svion se kolo
Vidi od zvierja grad biserni,
A karbonć joj sjà sried krila,
Bàrž bi i sveta zamamila.

Svetci mnozi odpadoše
Od pàrvanje njih svetosti
I u sagriehe upadoše
Munjom šinuti od lieposti.
Pridobili ako ti su
Bičem, postom, — biegom nisu.

25. Rukne, uhnice i veruga,
Biser, ki obó na vrat svije,
Uze jesu viernieh sluga',
Suze jesu, ké prolije
Množ razcviljenieh ljubovnika',
Kim u travah nije lika

A nakitnieh vàrhu kosi'
Trepte cvatni perivoji,
Povitar se š njima nosi
Ko da slobod njim dostoji,
Kaže a tanak polu gole
Veo prozirni pàrsi ohole

Pàrve češlja, veže, splitá,
A dio pušta na rudeže;
Ljubovnikom mrežu uplita
Ter ju krije medju mreže
Petljom draža sad sapeta
Dàrži i krije, kaže opeta.

Cieć veselja podsmiehuje
Od ružicah skladna kita,
Koja milo naklonjuje,
Suhiem zlatom sva obvita,
Na iste pàrsi bielje sniega,
Za celunut ke se sliega.

Ona ovoj u prilici
Ko paun se perjem miesti,
A kudom se dugom diči,
Malom glavom manje sviesti:
Ripa gnjila za vremena
Bieliem sniegom pokrivena.

30. Sve se resi i oholi,
Iz svieh zlata izžet ište;
A kada ih već ogoli,
Metje ih ko smrad na bunište:
U kom ni'e već kàrvi od zlata
Ko i màrtva meće s vrata.

Sva je u zlatu, a sve želi,
Da nju zlatom svak pokrije;
Sve, što 'e zlata, da se udieli,
I sviet zlatan dost joj nije:
Nebo u zlatu da se otruni,
Nje jezerstvo nezapunì.

Nu bezočna i osorna,
Što već prima, veće pita,
I bogatca svoga umorna
Jur premaga, robom hita;
Gusarica bez milosti
Istom pali, plieni dosti.

Hulbe jesu nje načini,
Sva 'e vritivos i tonota,
Dobre rieči, a zli čini
Za podjamstvo od života;
Nosi obraz naslikani
Ko zvier, vietrom ká se hrani.

Kad je sama, sve praznuje,
Kad je mirna, misli rati,
A u družbi ašikuje,
Zuči u smradu hteć kidati:
Dobrohtinstva ni zlamena,
A viera je sva caklena.

35. Čim ko sunce sviem dogara
I u kamenju dragom gori,
Od svojega gospodara,
Ko se na nju sve obori,
Ni iskru harne od ljubavi
Nehtiè njemu da objavi.

Neg ga guli, neg ga sisa,
I hoće ona, da nanj jaše,
Sad se sàrdi, sad utiša,
Sad ga tepli, a sad paše,
Nje razhlade i tepline
Studéni su i vrućine

Kudi, hvali, ruži, slači,
Sega, miga, te utiši se
Sad odstupa, sad podtlači,
Kako i voda povodi se,
Ter se svadja tisućkratl',
Što mu obećà, za nedati.

On je dvori i svud prati,
Ona manda i s njim vije;
On dinare na nju trati,
Ona njega mlatom bije:
Težko svakom' ki kupuje
S dvojom kàrvi s kim bluduje.

Koli on nju većma moli,
Gleda, zove, ljubi, sliedi,
To se ona veće oholi,
Bieži, otima, grusti i jedi,
I kad plačuć on uzdiše,
Bez pomoć ga, ukloni se.

40. Traje vrieme u podložtvu,
Druziem stieče, svoje gubi,
Slobod neće steć u robstvu,
Na se màrzi, inieh ljubi,
Sebe ruži, druge dvori,
Iniem žive, sebe mori.

Sam po sebi u svo'em krilu
Ognjenitu zmiju prijà,
Ká mu ranu dà nemilu
I hoće ga da ubija:
On raztrovan nezna za se,
I u zmiju istu ufa se.

Da Venere i Smamija
Sve jest jedno, pravo veli
Gàrk premudar, kolom zmija'
Hoće igrat, tkogod želi
Žensku ljubav, u obiesti
Gàrli i oganj pun nesviesti.

Ne prudi mu ni od zlata
Ni od bisera razčinjena,
Silnu nemoć za varć s vrata,
Čaša uzdana i sàrčena:
Liek i liekar sama 'e vila,
Zdravlje, život, snaga mila.

Videć pricien priložnice,
Zašto od nje ni'esi utekó?
Demostenom Eskericc,
Ki takovoj bieše rekó,
Da on talent svoj nemeće
I s njim pokaj kupit neće.

45. Vàs zapanjen u razbludi
Napokon joj Gavan pravi:
Nu blaga mi jurve budi,
I netàrgaj mo'e ljubavi;
Tvàrd se i liepos nepogadja,
Il vàrz' liepos, il bud' sladja.

Vrieme 'e, liepa mà pavice,
Da dragoga već zagàrliš,
I milosne tvé zenice
Da unj upiliš, i da hàrliš
Darovat mu' što uviek preži:
Dvaš dariva ko poteži.

Ako sunce tvoga gleda
Daleko je svedjer meni,
I tve pàrsi mrazna leda
Moj nećute plam ljuveni,
Pust, da uza te bar umiram
Neprijati sluga viran.

I ako sàrce meni zanì,
Povrat' mi ga već, povrati!
Čemu mene loše rani,
Kad mi kratiš liek podati?
Ćud divjačnu na stran stavi,
Moja liepa, ká me stravì.

Oda stvari drage i mile
Uklonit se kriepos 'e mnoga;
Ál ljubavi gdie su sile,
Niti 'e snage nit razloga:
Svaka jakos mlohava je,
Svaka mudros beznana je.

50. Što je bolje i ja vidim
I razumiem, al tu tako
Moje gore biedan slidim,
Er nemogu, jaoh, drugako:
Trebi 'e i zlo zagàrliti,
Ako neću màrtav biti.

Ali i màrtav s draga plama
Gorit imam, má ljubavi,
Ko požnjena suha slama
Al' siečen panj u dubravi;
I duša ista s tvé màrzoće
Plam u plame odniet hoće.

Liepa diklo, me u to pusti
Ljubovniku, sàrcem ki je,
Da iz pupoljka sladkieh usti',
Ko i pčela med izpije;
Što je sladje, da 'e moć pivat,
Bit celovan, al celivat?

Znat ćeš, raju moj žudjeni,
Da ni'e sladje stvari od ove,
Kad ja tebi, a ti meni
Budeš vratjat ah celove,
I kad skupa uzdisani
Šćokne zajmljen celov dani.

Celov ni'e slas dospivena;
Neg neslanu moreš zvati,
Kada liepos poljubljena
Dragi ljubac neodvrati:
U celovih slast je prava,
Kad se prima, što se dava.

55. Ah, smili se veće, smili
Na mé suze ponižene;
Nerodì te lav nemilj,
Sàrce neimaš tvàrde stiene:
Nu i lavi isti ljube;
Mehka a suza stienu dube.

Salamandra, zvier studena,
Manje 'e čudo, da pravlja se,
Ko ostaje sve ledena,
Čim se u ognju ognjem pase,
A u ognju stat uživa:
Ti na moj plam puna s' gnjiva

Ko ona uživa, nije vile,
Ište slasti, dni negubi,
I mladosti svoje mile
Cviet poklanja, ko ju ljubi,
Ter prigledajuć mladca s oka,
Vàrlo unj smiera na pó oka.

Veli: mlados kad vesela
Ide i liepost izgubimo,
Ko dubina drobnieh pčela'
U pustoši ostanemo,
Da nas nitkor već negleda,
Er bez satja i bez meda.

Nije cviet moć' povratiti,
Pokli u oštroj zimi izgine,
Š njime u mraz viekoviti
I čovieka ljubav stine:
Često i stare žene ljube,
Ljubca al nimaju, kad ogrube.

60. Mnozih prima u skrovito,
Dosti jedan ni'e ljubovnik,
Màrzi stanje dugovito,
Ugodan 'e blag darovnik,
Nieki 'e prijat, nieki uživa;
Al se i on promienjiva.

A on cieni, da usila
I druzim će se ogrizati,
I njegova da kobila
Dviem se neće dat jahati,
Kad ta snažna i paćna trupa
Pušta, da svak na nju stupa.

Navlaš oni, koji cvatu
U prolietju od mladosti,
Ki su hitri, svietli u zlatu,
I dotieču novi gosti,
Tiem perivoj nje se otvora,
Er su blagi, er su s dvora.

Kaže im lice, da ih dozove,
Sàrce a taji, da dvoruju;
Obećava, da se ulove,
A nedava, da tuguju:
Načini su, s kiem' svo'e sluge
Dugo dàrži u veruge.

Li brat koji cviet dohode,
Premda nadju okol cvita,
Da jih oštra drača bode,
Da jih ljuta zmija hita,
Ljube draču i otrovi,
Istom da im je drag cviet ovi.

65. A ona, ruže da ljuvenc
I bere se voće zrilo,
Prie neg siever njih povenc
I opade voće gnjilo:
Svieh poziva veomi sladko,
Ere vrieme bieží kratko.

Ruže od ličca što valjaju
I od pàrsiuh dvi jubuke,
Kad se često pobiraju
I dàrpe ih tóke ruke?
Grusti i meso, kó se daje
Svakom' lako na prodaje.

A za grustom poradja se
I mriskoća i omraza,
Za koima dogadja se
Da se i mio kof poraža,
Kad na bunar pospiešiva,
Gdie se cvilno i razbiva.

Pri svakomu, ki je vidi,
Priporuke knjigu kaže
Svoje lieposti, koju slidi,
Rad bi, da oči s njom omaže;
Al očlinik taj neprudi,
Što već maže, većma hudi.

Gori, sva je oganj živi,
Neima dobra ni pokoja,
Nje su gosti ljubeznivi
Svakolika želja svoja,
Gdi uz njih nije, sve 'e joj tmina,
Nit 'oj 'e mirnoj bit načina.

70. Hlepi zlato, bser hlepi,
Da nu hlepi zlato draže;
U njih kosí biser liepi,
U njih ustih ki se kaže:
Sami Adúni njoj su od scine
I Atidi, vile Alcine.

Ako tko uklet hoće koga,
Neprestano da sve upi,
Kuni ljubav, da na njega
Nemilosti svojom stupi:
Ovo 'e za sve zle nezgode,
Dosta, na sviet ké se zgode.

Medju ostalim ćudesima,
Kiem' zadaje ljubav muke,
Navlastito u sebi ima
Cvietje sladko, voćke žuhke:
Pače i cvietje kad greš brati,
Zmaj te ujede čestokrati.

Zmaj u cvietju trovna gleda
Nje su dari i milosti,
A pakó 'e nje ljubopreda
Pun neskrada i žalosti;
Snažna ljuba, ko smàrt kosí
Sumna, a tu nam pakó nosi.

Li i zasve žena liepa
Da poznavaš ko te vara,
Ko te vodi jakno sliepa
I bitje ti sve obara;
Nu da uživaš nje lieposti
Ništ nehaješ tvo'e slieposti.

75. Ova 'e škodna slabom' tilu
I bàrže ga na smàrt vodi,
I razbornom' duhu milu
Cielovitoj u slobodi,
Koja oba suzno slagá
Nasladjenja medju blaga.

Aj, liepoto, svieh pomamo,
Ah, tko s tebe neuzdahne?
Ti kraljuješ na sviet samo,
Svaka kriepost s tebe sahne:
Veli, mudri, snažni, nici
Klanjaju t' se podložnici.

Ali i tebe vlada i sili
Hitria liepos od pieneza,
Cviet pred njime dievstva mili
Pada uvehnut, i zaveza
Nerazdriešna ženitbena
Prekrija se oskvàrnjena.

Sve krieposti na sviet slabé,
Koje silno zlato lovi;
Na zlato se mite i vabe
I božice i bogovi;
Stiska i njih dara blago,
I njih toli zlato drago.

Zlato svaka predobije,
Sviet vaskolik zlato slagá;
Ni rat dobra vieku nije,
Ggdie ni'e zlato pàrva snaga:
Zlato sili grade tuje, *)
Svud gospodi i kraljuje.

*) Tuje - tudje.

80. Kamol' neće njega kriepos
Slabo oklopje razlupiti,
Koje nosi ženska liepos?
Svakoga će predobiti
Zuk i svietlost, kojom siva
Jasna zlata ruda živa.

Cviet je liepos i da vene,
Dúga uresna u oblaku,
Jasna munja, ka zablene,
Svieća u dnevu, čersa u mraku,
Màrva zdraka suncu opalá,
Na sviet svieti, al do mala.

Riet se može poprav ista
Čast od zemlje, ká hara se,
Kal od kala, ništa od ništa,
Slika od neba, ká 'e za čase,
Vietar, odglas, slana, piena,
San, prah, dim, hip, magla, siena.

Viekovitit tu nemore
Ničja mlados, liepos, dika,
I čini se, gorko more
Najbistrija sladja rika,
U ovom vieku, ki 'e pučina,
Topi i ženska sva hitrina.

Kratka 'e slava vremenita,
Tašta 'e liepos, er prohodi:
Lietnja magla, ká prolita,
Svietli danak, ki odhodi:
Sve što 'e na sviet, sve nas vara,
I ures ženski vrieme hara.

85. Sgasnuti će plam ljuveni
I sve cvietje svenuti će,
Bliedit će obraz tvoj rumeni,
Sunce u zapad otići će:
Nu i prolietje tvoje proć će,
Za kim suha zima doć će.

Vidj kraljicu cvietja ružu,
Ko gizdava jutrom zeba,
Pak ko siedeć na svoem busu
Pri večeru bliedi, i s neba
Kada sunce već zapada,
Sva se truni i opada.

Svietlos oči, ruže lice,
I pram zlato kad izgubi,
Trator usti u ljubice
I bieloća kad pogrubi,
Svu moć ljubav izgubit će
I oganj u mraz obratit će.

Nitko t' neće ni gledati,
Kad ti s struka lištje opade;
Niti ćete počitati
Dugom hvalom piesni skladne,
Kad te suhor i gorčilo
Stigne i stvori žuto u rilo.

Veće nećeš sàrce biti,
Mili pokoj, duša draga,
Svietlo sunce, ko na sviti
Tepli život svoga draga,
Ne več vila i božica,
Neg morina i vieštica.

90. Pàrsi neće s' sniegom zvati,
Zorom čelo, suncem lice,
Cvietjem usti, a pram zlati,
I dvie oči dvie danice,
Kad ti odniet će vrieme skoro
Snieg, cviet, zviezde, sunce, zoru.

Zlato 'e ništa, er prohodi
Svako žensko nasladjenje;
Kajan mine, ki provodi
Tom zabavom svo'e življenje:
Grieh minući časa je malos,
Slied kajanje, duga žalos.

Kralj Salamun sedam sto ženah,
Trista kraljíc imao je,
Al da 'e taštad od taštinah,
Sam premudar poznao je,
Srebra i zlata prieko dosti,
I to izpraznost izpraznosti'.

Zlo je zlato, gore 'e žena;
Jedno i drugo sviet občara;
Jedno je svieća pogorena,
Drugo svieća ká dogara:
Blizu ne stoj bez opreda
Prismien projdi i biež' ureda.

Zlokobitom zdrakom milom
Zlato pali sàrca od ljudih,
Ter ih valja težkom silom
Sad u sàržbah sad u bludih:
Svak se smutja, svak boluje,
Ko se zlatom čašom truje.

95. Da je samo postaviti
Zlatnu duplu na konope,
Ko bi htiela osvaditi
Sve svo'e zdripe i priklope,
Opačine i naglosti
I podmukle razpustnosti.

S predobite vami Indije
U zapadu kad prosinù,
Moj zdrak, ki vas pridobije,
Da svú osveti otačbinu,
Vi železnom u laskatu,
Ja dobivam, reče, u zlatu.

Najprie majke, ká me začè,
I ká u skutu od planine
Uzgojì me medju drače,
Zdrieh utrobu tvàrde stine,
Tvàrdja od stiene ubojica,
S koje puknù porodica.

Raztopljena na plamike
Vazeh narav užižati,
Pak u okrugu kraljske slike
Sbih za bolje moć vladati;
Kaže oblina mú prohodu,
Kraljevina svu slobodu.

S tiem pečatom prodjoh ureda
Kroz dlan moieh gospodarih,
Paček roba, er im prèdá
Sàrce od straha, kada u darih
Al za mito bih njim dana,
Zliem da nisam izmiešana.

100. Prenešena pak k vojniku,
Ki za platu svu prijà me,
Bih podložna podložniku,
Ki očito zaigrà me,
Stokrat s postim izgubljenu,
Stokrat himbom dobivenu.

Tak obija'uć po svem svitu
Već upadoh za nesreću,
Gdie pieneznik cielovitu
Ostrižè me, pak u vreću
Kò i mazgu prodà mene,
Ter me svalì s pàrve ciene.

Potle ukornu i bez miere
Svak ko hudu odvàržè me,
Al ostanak zlatan viere
Još nekrati, kad tko uzè me:
Hlapci, parci i bludnici
Bieše moji primljenici.

A najposlie kad zapadoh
K noktiem tiesna tàrgovnika,
Na pazare s njim propadoh,
Gdie su u hini zla tolika;
Tù me uložì u satvari,
Druge i druga tù prevarì.

S mene čisto dievstvo opada;
Pravdu neprav s mene tlači;
Žena mužu vienac klada;
Grad opušta i bez mačì';
Càrkvenici duhovanja
S mene kladu na prodanja.

105. Što neobalih, što ne kretjah?
Hinih, grabih, kradoh, ružih,
Sudbu i vieru doli metjah,
Silih, izdah, morih, kužih,
Što 'e pod suncem i pod Bogom,
Sve pod mojim bì podlogom.

Što će od ženah ma vil reći?
Što mi 'e za nje već ostalo?
Nemore se, ne, izreći
Tieh propastih niešto malo,
To neuzmnoštvo veće zloće
Njih prikazat navlaš moć će.

Dosti 'e riet, da žena sama
Jedan uzrok bì od smàrti,
Sviet potopì i da 'e smama,
Ká i danas svietom vàrti:
Uženje svim goruće,
Cvilni umor i zasuće.

Ona 'e poraz svieh zemalja',
Cieć nje čoviek ne razgleda
Kneza, bana, cara, kralja,
Brata, kuma, al susieda:
Nit se smile, niti prostu
S' nje kralj kralju ni gost gostu.

Nestavnija 'e od mieseca,
Svakim časom vàrtiv ki je,
Nekrepčija od tarstica'
S kiem' do jedan vihar vije;
Slaba, tašta, svim razlika,
Plaha, osvetna, tamna i prika.

110. Zò je medvied i lav smíni,
Gorji kaplan jedoviti,
Ubah gorji zmaj prokivni
Vàrh svieh aždáj' kriloviti';
Žena 'e svieh tih zlo najgore;
Što 'e od žene? ni'e ništore!

Od zlieh ženah razumiju se
Svakolika zgor rečena,
A kreposnieh izvisuju se
Diela uresna i hrabrena;
Tieh dobrote neizbrojne
Neima'u hvale zadovoljne.

Što je bolje, što 'e dobrota,
Nego l' ženska dobra glava;
Mir je i sladost od života,
Čás, blaženstvo, ures, slava;
Tom' svak klanja zemlji nice
Kipu obetnom' od božice.

Dobra 'e žena, nu zamiraj,
Ká se častju svetom diči,
Što 'e gore, ne obira,
Ko su mnozieh žén običi:
Vierno žive, neištuć ine,
Pravim drúgom bez krivine.

Ovo 'e tajna loza ona,
Ká u krovištu kuće zlato,
Ko i u templu Salamona
Plodi grozdje obilato,
I u svetom svetieh stoji,
Bogu ugodan raj dostoji.

115. Nu ako nećeš u samoći
Dakle živiet dnevi kratke,
Ter ti 'e mučno u čistoći
Slavnoj vodit lieti sladke,
Oženi se, nek neumori
Blud tvo'e puti, pokli gori.

Al kad ženit naskol sebe
Odlučio si već doisto,
Išti ženu polag tebe,
Ter obsakaj svako misto,
Nek ti bude prem prikladna,
Jer će t' kuća biti skladna.

Prie svietuj se, neg se viriš,
S Bogom i svoim' starijima,
Na dobru se da namiriš
S upravami njihovima;
Veli i zakon: ako čuješ,
Boga i otca da poštuješ.

Ne na oko, neg na mieru
Svaki uzmi ljubi svoju;
Ne išt' blaga, nego vieru,
Moli Boga da t' dá boljú:
Otci daju bogatosti,
Sám Bog ženu od mudrosti.

Mlad ako si, vazmi mladu;
Ako li si sredoviečan,
Srednju ženu na posadu
Stavi, da si njoj priličan;
Ako li si u starosti,
Ne išt' žene, rekoh, prosti.

120. Često bo one, ké su mlade,
I kudelje i vretena
Kriva múžu činit rade,
Da ga smlate prie vremena,
I nenadno križ dovedu,
Ili roge drúgu siedu.

Neišt, da 'e liepa al bogata,
Nje bo liepos al bogastvo
Tve ljubavi neće plata
Bit uzdana, neg karastvo,
S kim progonit svako u doba
Hoće tebe tja do groba.

Ako 'e liepa, činiš, da je
Blaga i druziem, ki je dvore;
Ali ako bogata je,
Blago i zlato nje te kore;
Sve govore: vriedan niesi
Ni postole da mi odrieši'.

Tiem ako ti Bog dopusti,
Da ti 'e snižna, da ti 'e slična,
Bez potrebe nezjaj s usti,
Da ti u domu ni'e obična:
Poniženstvo i strah daje,
Da zla para, dobra ká je.

Kad ljubi čás, mir, tihosti,
Da ni'e obartna, hitra, višta,
Za napredak pàrvo 'e dosti,
A za ostalo nemar' ništa:
Miran konjic redom stupa,
Plah potiplje, sobom lupa

125. Spomeni se, da je drúga,
Ne kupovna robinjica,
Ni'e ti sužnja, uzna, al sluga,
Neg zavezna zaručnica:
Š njom u vieri živi čisto,
A gospoje stav' na misto.

Gospoje je nje prilika,
Kada vlada kućom sáma,
Vàrh nje oblas tvá je od vika,
Da ju tàrkma i prolama,
Kad prikladno je, a kad nije,
Da ju brani, ljubi i grija.

Blažen oni nad sve ine,
Ki pogodnu ljubu nadje,
I zakono, bez krivine,
Mirne dnevi š njom iztraje,
Živući s svom drúgom vodi
Ljudska i božja na svit odi.

Bog nij' dao mnogoženstvo
Pàrvom ćaćku, da naplodi
Zemlju praznu, nego siemstvo
Jedne majke da izvodi;
I dvie žene gdie su, smutja
Velika je po svieh kuća'.

I danas je potrebita
Svietu žena, da poradja;
Ali 'e žalos viekovita,
Ká se s mužem nepogadja:
Tu nam žalos narav daje,
Da sviet bez nje neprestaje.

130. Viečna ruka neosnovà
Spodan pete al svàrh glave,
Neg iz rebra Adamova
Stvor od žene pregizdave,
Nek po sriedi on pokojí,
U vàrh i u dno a nestoji.

Muži ženu dakle svoju
Neka dàrže po sredini;
Ni robinju ni gospoju
Vàrhu sebe ni'edan čini:
Penjat neima se ona gori,
Gospodara da obori.

Bog je rekó, da podložna
Bude žena viereniku,
I da ona, ka 'e razložna
Za pomoć mu 'e i za diku;
A on dobroj da u milosti
Sve pogadja, često i prosti.

Kad vàrh muža hotiè stati
Prednja majka po sred raja,
Bog tu oholos i njoj skratì
Čim posluša vruća zmaja,
Čim podvratì vojna luda,
Hteć da on kuša stabla huda.

Tako 'e, pobre, svim zla družba,
Navlaš ženah zlieh, podaje
Škodu od robstva i od služba',
S kojom čoviek običaje
Zlom se griehu podlagati,
Da mu 'e mučno pak ustati.

135. Putenoga nasladjenja
Pečurva je pobieguća,
Od našega izštetjenja
Radja se u čas, al izuća
Nje 'e pedipsa i prihita
Nju smàt prezla, viekovita.

U malahno nješto meda
Izmiešano 'e, jaoh, nemilo
Skrovenoga morna jeda
Preotrovno zlo gorčilo,
Medju tisuć ko prievara'
Slás u čemer sviem pretvara.

Al bogatac svedj nesvistan
Bludnicama zlato trati,
Razsipajuć diedstvo i stan,
Štence pita, kuške brati,
One u biesu njega tove,
Dok ga u mrežu svú ulove.

A buduć ga ulovile,
Višja svàrha s grieha slidi,
Kako bi ga skupusile,
Razsap duše da nevidi,
Nek mu i bitje izkoriepet
Kad prilašte i zasliepe,

Jak sione poplavice,
Ké potopom sela ore,
Kad grohotom niz litice
Sve što sadru metju u more,
Blago on, čudno ko sadrijè
Plaho kopni i razlije.

140. Blago, koje prem da meće
Bezstidnijem hotnicami,
Reste, i sgàrtà svijeh veće
S' nečistimi kamatami;
Stvara mu se isto blato
U lastivo suho zlato.

Reče bo se: da pomaga
Svoih sotona na sem svieti,
Kad im dobra nadolaga
I sreće im gre donieti;
Ali taka blaga i sreće
Najgore su njim nesreće.

Jer što 'e zlato, što 'e imanje,
Ko podaje zó kamatnik,
Nego kal i poplehanje
Životinah bezumietnih,
S' kima nastoi njega dobit
I božju mu dušu osobit.

Vàrsna, uresna i čestita
Duša 'e stvari nad sve ine;
Jer je božja viekovita:
Zato neman za njom gine,
A neumàrli da ju spase
Màrlu odieću primì na se.

Toli 'e liepa, vriedna toli
Duša; er nosi božje lice,
Za nju on sajdè s neba doli,
Porodi se od dievice,
Kad se od sveta Duha začè
Dievu majku i netačè.

145. Jakno sunce caklo bielo
Svojim zdrakom kad probije,
Još ostavlja bistro i cielo,
Nit ga šteti, nit razbije:
Viečna kriepos tako obsinù
Dievu, a dievstvo nepoginù.

Viečni ljubi kralj od neba
Viečnom' njemu što 'e prilično;
Što mré i smradi po sred greba,
Nerazsutnu 'e neobično:
I odbrà za se dušu vičnu,
Zaručnicu sebi sličnu.

Za nje odkup i spasenje
On je podó sina svoga,
Kad u pàrvo sagrešenje
Svi padosmo, ter cieć toga
Podnì Isus križa boli
I na njemu svú kàrv prolì.

Svú, da svih nas oslobodi
Paklenoga od ponora,
I opet svoj puk da prebrodi
Càrljenega preko mora,
Lieva obilne rieke kàrvi
K zemlji obranoj da svak vàrvi.

Kad uhitjen i iztučen
Svih samohoć htì odkupiti
Rugan, smucan, svučen, mučen,
Htì propeti i umriti,
Gdie mu u tiela svakoj strani
Nova rana rane ranì.

150. Da po spasnom putu tome
I po odkupu tom precienim,
Dàržeć svih nas u svoj spome'
Hotì svakom', kako cienim,
Pokloniti ké darove,
Ljubeći nas ko sinove.

On misleći narediti
Prie premina stvar svakoju,
Pokle Ivanu ostaviti
Obrà dragu majku svoju:
Majci Ivana priporuči,
A inim tako oporuči:

„Zemlji davam moje tilo,
Koje molim da pogrebe
Baramati Osip milo
U izdielane svoje grebe,
Odkle bàrzo ću uskàrsnuti,
Za sve sobom potegnuti.

Pridostavljam Petru obranu
Càrkvu moju zaručnicu;
Razbojniku raj kajanu;
Judi a punu tobolicu,
Kad pieneze hlepi veće,
Neg prodana meštra sreće.

Petru i druziem učenikom
Odlučivam progonjenja,
Nek jakosti prevelikom
Priprave se na mučenja,
Vojevodu da sliedeći
U raj pridu križ noseći.

155. To je, to je ključ dàrveni,
Kiem će vrata otvoriti
Rajske slave, i blaženi
S koga će se učiniti,
Kljastih toljag ki napira
S taka i vriedna njih pastira.

Namiestnikom Petra shodim,
Ké vím glave càrkve moje,
Da ustupe njim uhodim
Sve progonske nepokoje,
Ki nauditi neće njima
Vieka do svàrhe, 'er sam š njima

Lienim ljudem ostavit ću
Trudne pute, zno'e kàrvave,
Ké u vàrtao proliti ću,
Od lienosti da ozdrave,
Nek me'u perja i me'u cvitje
Misle obilno to prolitje.

Bezočanstvu moje stidi;
Mé tamnice razpustnosti;
Mé uztàrpe silnoj jidi,
A konope zloj naglosti;
Putenikom sred razbludah
Oporučam biče udah.

Oholnikom moje glave
Tàrnja krunu slavnu dosti;
Ljudem punim tašte slave
Sva ruganja i sve psosti;
Oštre čavle skupoj ruci,
Nek negrabi, nego muči.

160. Neuztàrpniem moga križa
Odlučujem težko brime
I gorčinu od kaliža
Pождrovom sladokusnime;
Iniem krivcem križ i stupe
Priodhodim za odkupe.

Život, dušu, dostojanje
Odredjivam mo'em' vierniku;
Side i rajsko uživanje
Pravcem i mo'em' pokorniku;
Činim Adama baštinika
I njegova posliednika

Tielo i kàrv je má baštína,
Kú ohodim ovd' na svitu
U obličju kruha i vina
I kú odredih viekovitu,
Ustopice da ju svi pravi
Svedj uživaju s mé ljubavi.

Prie neg idem na nebesa
I kodicio objavit ću,
Gdie svim ljudem sred čudesah
Blagi moj mir ostavit ću,
Neka mirni s Bogom stoje
I s iskàrnjim tolikoje.

Samo vadim i nehoću,
Mé u nasliedstvo da se unosi
Trišćen griešnik, koji zloću
Neostavlja, al pronosi
Krivu vieru, otca odmeće
I vierovat u me neće.

165. A tebe ću, ki me propè,
Učiniti za tudora,
Da ostaviš stare stope
I nesàrneš na najgora,
Neg obslužiš, što t' napàrti
Moj glas živúć i nà smàrti.

Nek nastojiš da svak prime
Gornje moje oporuke
I izpuniš po sve vrime
Ké t' pouzdah mé odluke,
Jedà tì se tko obrati
I baštinom móm bogati."

Pokle ja sam oni isti,
Ki te propeh mojim grihom,
Dielo činim izpovisti,
Da dobrotom tvojom tihom
Meni oprostiš, ko si obeća',
Nit obraćaš skrušnu pleća.

Ja sam, ja sam, ki priklonih
Silnom brazdom lir prebili;
Težák, dračje koji donih,
Da te ogradim; ja nemili
Vàrtlar, liepos rajske ruse
Ki razčinkah svu na kuse.

Ki preorah, ja sam, ja sam,
Plodnu njivu pùti slavne,
Perivoju koji dó sam
Nepriateljske mahe glavne,
Ja sam, koji bielu rusu
Svu umastih u kàrv rusu.

170. Ja sam krivac, zaličnicom
Ki pogàrdih obraz sveti;
Vàrli bojnik, ki sulicom
Probih pàrsi ja prokleti;
I kàrvni sam Diomede
Ki te na smàrt psom dovedè.

Kain, smlatih ki Abela;
Brat Osipov, ki ga prodah;
Lavom ki dah Daniela;
Aman, ki ga na križ podah;
Silni Joab, ki Amazi
U sàrce udrì bez opazi.

Bludih ko ovcà, skot ká ostavì,
Da plandovat bude moći,
Ti, pastiru pun ljubavi,
Iskav nadjè ju u samoći,
I jer bieše izgubljena,
Blag ju prenì vàrli ramena.

Ja sagrieših, ti tàrpeći
Platjà kàrvlju mé dugove;
Ja smàrt iskah, a ti mreći
Na život me viečni zovè;
Ja stvor hudi, ki te lupì,
Ti spasitelj, ki me odkupì.

Evo kajan pri tvom križu
U te upirem plačne oči,
Svidjen k tebi ruke dižu,
Ti mi oplak grieha utoči;
Nedieli se vieku ota',
Dok mi nedaš liek života.

175. Evo onoga, ki svoj dio
Prosù bludnieh sredu diela',
Na čem drugo nij' kupio,
Neg bolesti duše i tiela.
Tvoj talenat ki osobì
I š njim ništa svàrhu dobì.

Evo posred smàrtnieh zledih
Požuda mi zdrava ostaje,
Da koliko tebe uvriedih,
Toliko se sàrce kaje,
Ti pokriepì mene u tomu
I prosti, otče, razsutnomu.

Evo puca već na dvoje
Móga sàrca stanac kami;
Ere su te zlobe moje
Kruto izbile verugami,
Kad na stupu od mramora
Platja puti mé ukore.

Nij' te Pilat plaho tako,
Dobri Isuse, tepao njima,
Ko ja živuć preopako
Mislim, riečim i dielima;
Ako dielí on te izbiva,
Misó i rieč bì milostiva.

Što mi rečè, dàržim stavno,
Da ti tvojim' milostima
Praštaš svakom' veoma slavno,
Kada skrušno sàrce imà
Duh bolestiv i umiljen,
Od tebe je vazda smiljen.

180. Zato i ti mi, ćaćko pravi,
Ruke stereš tere hàrliš,
Sina tvoga, ki te ostavì,
Da opet primeš i zagàrliš;
Ki razmetan bì dosele
I tlačì te, ah jaoh, vele.

Svete noge ti s' pribio,
Da te mogu dostignuti;
Glavu meni priklonio,
Da me budeš celunuti,
I da drugoč stvoritelj moj
Blag udahneš u me duh tvoj.

Želim i ja križ primiti
Ovdie od mnozieh tugovanjah,
I suzama vàs se obliti
Cieć mojieh krivovanjah;
Ovd' bit ranjen, paren, koren
Za u vieke nebit goren.

Ovd' podniti suprotive
I progonstva sred nemira,
Neka duša paka žive
S tobom i s andjelim mira,
Pokajanje pravo nosim,
Kad pedipsu ovdie prosim.

PIEVANJE ČETVÀRTO.

Nadglasje.

Nije Gavan samo plieha
U požàrlstvu i u bludu,
Sa svieh sedam smàrtnieh grieha'
Svoju napàrtì dušu hudu,
Od kieh sputno govori se,
Da njih zlobah svak skloni se.

Jedà boži na dan strašan
Putem svetih od pokora'
Bio bi griešnik jad izbašan
Paklenoga tma ponora,
I kàrv bila bi Isusovà
Kajniem život, mana nova.

---

1. Nije dosta, vajmeh, nije,
Bludom bogat gdie se tiri
I u požàrlstvo da prolije,
Ter ko prase da se žiri,
Kad u sebi sve ustištà
Gube i zlobah smetilišta.

Stiska dobro, zlo se šira,
Kriepost mali, štete množaju,
Jedno 'e zdravlje, al se umira
S čudo zledih, ké nas haraju.
Hud kad čoviek na zlo dá se,
Zla svakoja kupí na se.

Ponosita i ohola
Vidiš šetat posried grada,
Ni'e mu nikad glava gola,
Da pozdravi stara al mlada;
Tikva mu je puna dima,
Sobom kretje, rukom klima.

Na šetlište kada pride,
Vrat kočeni, tàrbuh kuči,
A svi oni, ki ga vide,
Klanja'u mu se, a on muči,
U posiete tu se stavlja
I pogledom odpozdravlja.

5. I gospodi od Markate
Ne skazuje sciene koje,
I obratja njim hàrbate,
Ko da niesu vàrsti svoje,
Samo prima zle veselo,
S kima vàrši hudo dielo.

Sobom širi na okolo,
Koret mota i razmeće,
Pàrvi izvodi sionim kolo,
Ni muha mu na nos neće;
Jedne bije, druge plesa,
Zemlja se ista pod njim stresa.

Sve se koči, sve se diči,
Ko i paun perozlati,
I u hodu i u riči;
Više druzieh rad bi stati,
I pohita pàrve side
Desnu ruku, kad s kiem ide.

Kapu dàrži svedj na hero,
Pahaljom se lieti paše,
Plećmi kretka, nosi pero,
O bedrih mu sablja maše,
Riečju ubada, ranja dilom,
Sve što vàrši, vàrši silom.

Da je nošen na vàrh glave
Od svakoga, žudi i prosi,
Nadmen miehur tašte slave,
Koga i vietar uzgor nosi;
Hvastan i dvoren hoće biti,
Raholeć se zimi i liti.

10. Sviet ga časti, gdie prosine,
Ko da 'e tempo od poštenja,
Ter kao munja kada sine,
Nadje pun se poraženja.
Svak presnećen na tle pada
I boji se toga gràda.

Čim se mota u svietlilu
I kûdom se dugom gizda,
Slidnjih slugah u màrtvilu
Ko trakata da je zvizda,
Vas sviet dàrži ko i stine,
Da kom zloćom neprokine.

Želja časti bezredna je
Oholija prizlokoba,
Počet i zla vlastnica je
Svieh duševnieh našieh zloba';
Tač da tko nju samo ima,
I ostale zloće prima.

Zašto dakle, ti bogatče,
Zajdè u tóku oholiju,
I prie tóku Bog potlače
Zlobu, pravi: neka si ju
Djavo i Aman grof Perzije,
Ki svrataše s te smamije.

Lakomije su mu bratja,
Majka i otac tàrg nemili,
Nikomure dug neplatja,
A što 'e zaio, to po sili
Dàrži, i jagmi, što je tuje;
Škrinja i zlato Bog er mu je.

15. Neće da se opotakne
U svóm putu trudljivomu,
Neka zdripi i izmakne,
Kud gré svaka bratu svomu;
Nemisli ino, neg da plini
I koga god da prihini.

Iskàrnjega da sadere,
Ko i ovcu sgoni i bije,
Vunu striže, kožu dere,
Kosti grize, mozg izpije,
Kàrv mu loče, ter ga davi,
Kad sve izjede, tad probavi.

Lakomost je ona trudna,
Težka nemoć bezličana,
Koja boli ljudska uda,
I što 'e veće napojana
Veće žedja, i ište piva,
Što se veće u nju liva.

Trunika je, ká skonćaje,
Ko se uniti, dušu i tilo
I nescieni, er neostaje,
Što se u scieni nakupilo,
I što, er se većma ljubi,
Trudnije se na smàrt gubi.

Reče, ognjica da je ljuta,
Ambroz sveti, liečnik duša',
Zašto lakom većma obluta,
Što već jede, veće okuša;
Željne stvari i Hipokrat
Grozničavim krati mnokrat.

20. Budalastvo, ko za steći
Meće breme, znoj i trude,
I za ine moć preteći,
Gubi snagu mučeć svude,
I u boj zaseć sreću bolju
Gine srećom svom na polju.

Ludošćina, s ké se vuče
Mahnit čoviek posred mora,
Ter se obiva, ter se tuče
Pokraj Peru i Mogora,
Išćuć srebro, biser i zlato,
Dobro ubogo, zle bogato.

Lakomost je koren oni,
S kog izhode svake zloće,
Càrna tmina, ká razgoni
Liepu jasnost od dobroće,
Pogansko je kipočašće,
S kim klanjamo zlatu u tašće.

Ovak smutjen je on bogati,
Ki stogove od pšenice
Mnoge skupiv razširati
Bieše odlučio svoje žitnice;
Ali začù: Nećeš moći,
Duh izit će t' u ovoj noći.

Jedà nije znanos tašta,
Misao bludna, ludo uminje,
Bezobrazna, smamna hvasta,
Svako ovdí zlatočinje,
Ko istom jadne ljude blazni,
Dušu tàrga, glavu prazni.

25. Ti bogatče, hud Nineo si,
Znak najbolji od smamija';
Er ti razmi okusio si
Što ti učini lakomija,
Tebi Isus spas prirečè
Zlu nezgodu, kú dotečè.

Ona ubožtvo 'e prenesrićno,
Ko u obili potribuje
I vladanje neumićno,
U kom žedja se i gladuje;
Lakom žudi prem sa svima
I što on nema, i što on ima.

Skàrb, ká dàrži u zlom strahu
Domaćina í obitelj,
Sva koja u trudu plahu
Zasio je njih roditelj,
U noć jednu da se izgube,
Čeznu, preda'u i sne gube.

Sodoma je nemilosna,
Uši uboziem ká zatvara,
Bez milosti ká zapoznà,
Da prosidu'e i razgara;
Smamna al se neobratja,
Ni kad nebo s ognjem svratja.

Ona 'e pakó privremeni,
Žedan Tantao gdie umire,
Želi krusve u jeseni,
U kris vodu, ká mu izvire,
A pohitit, jaoh nemore,
Da razhladi svoje izgore.

30. Na skorupu sve što 'e rana
I u naručju svom prikazà
Majka narav, lasna obrana
Neka nam je glada i mraza,
A zakopà u jezere
U dna zlata, ljudske smiere.

Sebi al čoviek jamu kopa
Ištuć zlato, biedno ufanje,
Hoće živ se da zakopa,
Da propade u bezdanje,
Zdravlje meće cić' nemoći,
Bieli danak s màrkle noći.

Blagast sàrdi se i užiže,
Ko razpuhan oganj živi,
Svedj se znoji, prieti i diže,
Ko jedovit zmaj i krivi,
Suprotivan nitkor nije,
Da nemlati se al ubije.

Svedjer hàrli na osvete,
Oprošćenja nezna diku,
Misli rane, smàrti, štete,
Žudi razsut svukoliku
Onieh ljudih, onieh kuća',
S kih mu otamnì čast izuća.

Sàrčba ni'e mu po razlogu,
Gori ognjem nesviesnime,
Dàrži sebe u podlogu,
Da zlo tvori iskàrnjime,
Pri njemu je pojednaka
I ubojstvo i rieč mlaka.

35. Samim sàrčba vitezovom
Potriebna je, kad boj biju,
Oni jakost stiču s ovom,
Sàrce užižu da dobiju,
Hrabriem nosi hvale dosti,
Iniem prikor od slabosti.

Do edna krutos i osveta,
Ká u jedu svom dieluje,
Čini mu se da je sveta
I da u svem prava mu je,
Kad nemila 'e zvierska suna
Nepravice svake puna.

Gori obraz, dimi glava,
Noge i uda sva trepeću,
Jezik pienav psosti dava,
Užgane oči iskram' meću,
Na se ognjem svim obrata,
Kad nemože užgat brata.

Nije sàrdit nego l' sluga,
Smamnos kratka al velika,
Ljuto zvierče pusta luga
I nakazan od čovieka
Sva u plamu, ká, da more,
Pakó bi u raj klala gore.

Pun je zatim zavidosti,
Svak je màrzak, svak zastupa
Od gosposke tej milosti
Zraku, kigod pred njim stupa,
Svak se opsovan na zad vraća,
Ni u pored mu niesu braća.

40. Dobar i od zla dobro vadi,
I ko pčela med izpije,
Zó od dobra izet radi
Jed iz cvietja ko i zmije,
I napokon sebe grize
I utrobu, ká ga diže.

Ljubav nije satvorila
Zavidnika tako blida,
Nego ga je napunila
Zla nenavis tmasta jida,
Koja njega izopači,
A zavidom svoim nepači.

Ni'e mu stana na svietlini,
Da ga liepo sunce grije,
Neg dubokoj u dolini,
Gdie ga kužna magla bije,
I on kužniem dahom paka
Kuži ljudska diela svaka.

Koja dobra i da jesu,
Dielom neće od ljubavi
Da ih pohvali, neg u biesu
Pogàrdami da obavi,
Ujeda jih riečim, lajom,
I ogariva svojom čajom.

Jede meso ljutieh zmija',
Svojih zlobah hrana huda,
Gdie se vuče, tu se sganja,
Da nemilo truje svuda,
Rilom žutiem, usnom bliedom,
Sàrcem gorkiem, kriviem gledom.

45. Kriepos mudrieh nenavidi,
Vriedniem psosti svake roni;
Tmine svoje ere vidi,
Svietlos druzieh sve progoni,
I gdi 'e bratska ká dobrina,
S nje se mledni, tamnja, pina

Živ na žive sve nastoji
Rigat, i u tom živ se uzdàrže,
A kad smàrt ga već osvoji,
Zelenilo sve odvàrže,
Tu utiša, i na sudu
Rigot plati gorku hudu.

Kad se krunì David triezni,
Saul obsieden duhom zlime,
S Filistejí pun ljuvezni
Pomirì se, a nehtì s njime,
On i Daniel s lavi ostaše,
Nenavis ih a popaše.

A kad brašna, smoka i vina
Rovnu nabiè tàrbušinu,
Ni'e ti osla tako lina,
Kad se valja na ravninu,
Kako on ležeć na postelju,
Gdie hučuri u veselju.

Gdie zakopan u lienosti
Dàržeć tielo u pokoju
I zagreznút u bludnosti
Razkaživa volju svoju,
Voluptati posvećujuć,
Odar ko otar svoj poštujuć.

50. Zla lenobio, vele ti si
Škodna svakoj ljudskoj vàrsti,
U težačkoj ako li si
Kući, pop te nek okàrsti
I odtlie te van odprati,
Da se tvé zlo viek nevrati.

Ti si tamnost svaka sbilja,
Da bi mi te moć prognati,
Nek nebudeš izpod bilja
Nogom maze dosigati,
Po ložnici se protezat
Tudjom rukom gaće vezat.

Troma sgnuraš, kad ustaneš;
Kišeš, kad se obučuješ,
Kad se moliš, zišeš, zjaneš,
Zanovetaš, kad putuješ,
I kad budeš htiet kopati,
Svedjer obćiš počivati.

Pčelu i mrava da poziraš,
Da od dneva noć nečiniš,
Često u sunce vid neupiraš,
O svo'em živeš, a nehiniš,
Da se mičeš i posluješ,
A siedeći nepraznuješ.

Tàrs na vrieme obrezivaš,
Vole pojiš, njive siješ,
Rukom da ne podnimivaš,
Ženu psuješ, diecu biješ,
Vuk da ovce tvé nekolje,
Puno i kupín, da t' nij' polje.

55. Neka svàršno vàršiš svaka
I napredak tvoj se gleda,
Da već nemaš hod od raka,
A ganutje od goveda,
Da se opireš, kad si àrvan,
Nesteć kaono donji žàrvan.

Učenici s tebe spaše,
Sried pšenice ljulj bì sijan,
S tebe dieve vani ostaše,
Pogovoren sluga lijan;
S tebe David nepospieši
Na boj, i u dvor steć sagrieši.

Jer ko vitez od razbluda'
Bersabeji svój u krilu,
I bez brige i bez truda
Uživajuć ljubav milu,
Proć zakonu tudju ljubi
Vazè, a muža nje pogubi.

Sustalica s svo'e ležnosti
I s nekriepke jedne žene,
Čini Evrin da u žalosti
Plače sine izgubljene,
Kad cić kralja bez razloga
Padè na puk sàrčba Boga.

Daj mi zatoj ti bogata,
I vidiet ćeš, gdie u njem plieha
Màrtva voda, smradna blata
Od svieh sedam màrtvieh grieha',
Od kieh duša već satrona
Topi u pakó bez uklona.

60. Ohol tašt je, lakom, jidan,
Sladokusan, priljubotiv,
Šaptav, lienav, nenavidan,
Licumieran i màrmotiv:
Svaka 'e u njem opačina,
Bezzakonje, hudobština.

I nepomstom i hotinom
Muti dike iskàrnjove,
A lažima i istinom
Tiče časti svačigove,
Šapta, hita s', uvriedjuje,
Riga, huli, psuje, truje.

Jedà haje, da ona dieva
Cìća njega sreću gubí?
A da bratu sunce sieva,
Od jada ti sebe ubì;
Neg što hoće još bez stida,
Život njega da ujida.

Ah prokleto licumierstvo,
Vaše viečno màrmotanje,
Krivi sudi, muzuvierstvo,
Zlogovorstvo i tračanje,
Ni'ednoj puti ni shranjenja
Cić vašega govorenja.

Na to cilte, nabrusite
Vaše oružje veomi priko,
Da mlatite, da rànite,
Licumierci, svekoliko,
I pošteni i pravotni
Da ostanu s vas sramotni.

65. Ovd' sramotni, a pošteni
Pak na nebu, ljudsku hudu
Zlobnu krivdu uztàrpljeni
Podnositi ako budu:
Aj uztàrpnos blaženitá,
Velika l' su tvoja mita! —

A napokon zlom' jaziku,
Koi smiono vas sviet smeta,
I koi hara čast i diku,
Sud će božji bit osveta,
Ogovorit gdie moć neće
Svo'a pankanja i svo'e smeće.

Tù pred istom sudu strašnom
Lucifer ih obadjujuć
I svom sàrčbom neugasnom
Njih zločestvo na njih bljujuć,
Veli: Bog ako si pravi,
Već u pakó svieh odpravì.

Za da pravdu tvú okuša,
Eto t' kladam za sviedoke
Nebo, zemlju, narav, dušu
I milosti tvoje tóke,
Ki će t' riti, da su kriči,
Kim dostoje tvoji biči.

Osvadnika na mierila
Mećaice, i obuzroci
Stavljaju se Mihovila,
Da on bude po sviedoci'
Izmieriti, što prikaza
Paklenoga zlotvor jaza.

70. A to er himben i lažívac
Ima narav hitra liha,
Zasve i čoviek, ki je krivac,
Nespovieda svoga griha,
Bog, premda zna opaka,
Po zakonu hoće svaka.

On znadiše čine smravde
Presramotnieh triuh gradova',
Al pedipse svoje pravde
Nehtì poslat prie pozova,
Na glas: doć ću i vidiet ću!
Paka reče: osudit ću!

Tako vriednom' svom' pisarcu,
Sviedočanstva da izvodi,
Zapovieda, i da parcu
U napriedku pismom vodi,
Po njihovoj nek pak riči
Sud učini po pravici.

Na poruku Mihovila
Nebo zvano riet istine,
Sva grišnika kazà dila
I sve tamne opačine,
Ké bezstidno činit ima
Tócieh zviezda' pred očima.

Za njim sliedi zemlja gradna,
Svud ondešna gdie on bieše,
Ká sva izkidà nebu skladna
I proć njemu prisežè se,
Koi neostà s zlobah otieh
Cviet na busu, bus na plotieh!

75. Spomen, razum i hotienstvo,
Vlasti od duše za'edno paka,
Sviedočiše dugo smienstvo
Gruba grieha i opaka,
S kim za vàršit svo'e obiesti,
Svieh triuh tlači liepe sviesti.

Od naravi i od milosti
Na svieh dari uzvapiše,
I da im se viek neprosti
Skupno Boga uzmoliše,
Zdravlje, blago, i plemenstvo,
Kàrst, griz duše i skrušenstvo.

Pàrvi; ere u dobrotu
Nisu se od njih kad služili;
Drugi; er to na sramotu
I njihu su sagrišili,
Sliedeć želje svoga tiela
Naslajenja meju ciela.

Hteć, da duša plemenita
Njemu služi, ki 'e kal vàrli,
I ona, ká je viekovita,
Njega dvori, ki 'e umàrli,
Ter čim i on nju zaosine,
S njim i ona da izgine.

Pred ovim se svi griešnici
Prekotanko izpituju,
I kad medju svietovnici
Nij' sviedočbe, pozivljuju
Zide, hiže, dvori bili,
Ki su im griehe uhodili.

80. I oni kažu i sviedoče
Sve, što se u njih učinilo,
Čudnovate rieči toče
Svadeć svako zlobno dilo,
Kó man tai se od griešnika
Pred obrazom pristojnika.

Ne spoviesti niegda cića,
Kóm se àrva zlobnik preči,
Obuzroči njega svića,
Kóm se služi sagrešeći,
Kažuć piscu sve, što vidì,
Po njegovoj zapovidi.

Pred prestoljem biv pozvana,
Da joj rotu od istine.
Poznaje l' ga, upitana,
Reče: znam ga, Gospodine,
Razaznajem tu priliku,
Bì mi gospar u onom viku.

Izkušilac još ju uzpraša
U svojemu pitovanju,
Da sve pravit bez prestraša'
Ima u bistrom odvitanju.
Ona uzdahnuv glas izpusti:
Mnokrat priklè mi i dogrustì.

Svietovana, da pokaže
Sve bezredje od života,
Suda boi se i nelaže;
Er lagat je tu griehota,
Pravda imajuć pak načine,
Da iz magle svietlos sine.

85. Priuzè: Ja sam svieća bila,
Bolje bieše neimat zdrake,
Er se nebih sva smutila
Videć griehe posve opake,
Gospodara neposluha,
Mazge biesnieg i pazduha.

Zasve da oganj mene gorì,
Često od leda učinih se,
Smradne griehe kada tvorì
Pak i ognjeno zažarih se,
Iskah ulje prisušiti,
Za pirucat pak i umrîti.

Al kad živa ostah tute,
Žudih, da moj mao plamen
Obrati se u preljute
Trieske, i udre taj tvàrd kamen;
Iskre, ké imah, metah samo,
Jedà bi se užgao kamo.

Al u hiži, al u dvoru,
Al u lažnom pismu krivom,
Al u ruhu i odoru,
Al u bludnom tielu živom,
Koga da gnus sunce vidí,
Pomàrčo bi i ublidí'.

A ja ckilih i služih mu
Ko dielnica kletieh zloba',
Uzdàržana sad donih mu
Svu istinu izdno groba,
Nebiuć drugi od vidjenja
Sviedok tócieh sagriešenja'.

90. Tako nebo, zemlja, prostí
Vlasti od duše, tako dari
Od naravi i od milosti
Osvadjuju svake stvari,
Tako zid je i lučierna
Na osud krivca prenevierna.

Ne spodilju al predobit,
Tako i ovi slez potajan
Ostà osudjen na osobit
Svoj dan smàrtni nepokajan;
Ere kanсć prost pitaje,
Kad nij' milost, nek pravda je.

Lašnje dèva uliezti će
Kroz iglice tanke uši,
Nego l' bogat sahranit će
Duše slavu da okusi;
Svaki čoviek velotrupi
Mučno ustaje poklie lupì.

Jež će prie biti gladak,
Oganj studen i poledan,
Slani morski gavez sladak
I najgorči čemer medan,
Prie će nebo na tle pasti,
Neg u pakó zó neupasti.

Sije žalom, morem ore,
A po bàrdieh vietre tiera,
Kigod cieni, nać se more
U oholom prava viera;
On nevieru vierom veli,
A bezzakon zakon cieli.

95 Rad bi časom priplut more,
Polietati bez kreljutah,
I slamicom razbit gore,
Dihat moći a bez ustah,
U rešeto vode sliti,
Mrežom vietre poloviti.

To l' milošća da u njem plodi,
Ište biser polag tora,
Zrak u tmini, iskru u vodi,
Dim na vietru, mir sried mora,
Snieg na suncu, sunce u noći,
Zdravlje u kuzi, dobro u zloći.

Bolje bieše ne uzmnagat
I oholom' nedostojno
Tàrg on niti nepolagat
Sve svo'e sàrce nepristojno
U blagoshran, ki gdie stane,
Ondie i ljudsko sàrce ostane

Bolje bieše postom svetim
Dá pedipsa tusto tilo,
Nego žàrstvom, bludom kletim
Da gumati meso gnjilo,
Kó dospitak takav ima,
Da se meće jest cȁrvima.

Bolje bieše iztančati
Libavínu svoga kipa,
Ter ga dračiem pokarati
I oštriem bičem, koi ciepa,
Nek ne hica u obiesti,
Kada mu je liepše jesti.

100. Bolje smiernim pokajanjem
Bieše lupat griešne pàrsi,
Neka božjim smilovanjem
Množ se opačtva svega smàrsi:
Bog sám može bo oprostiti
Veće, neg svak sagriešiti.

Po prorocih on objavi,
Da griešniku, ki se kaje,
Hoće odpustit, kad probaví
I od grieha svog ustaje.
Neće, da umre on, ki kriv je,
Neg se obrati i da živ je.

Vèlo božje milosàrdje
I gnus velik zlobah umira,
Toga množtvo jošter gàrdje
Množtvo griehah od nemira;
Smradljiv Lazar grob ostavlja,
Žena od stare gàrbe ozdravlja.

Imà u svojtì i u rodjanstvu
Plemenita kàrstitnika,
Zašto nije u trizanstvu
Sliedio njega izglednika,
Ki nehtiè blud ni prikore,
Neg post, čistost, i pokore.

Pokora je lokva zdrava,
Ká od grieha gubu lieči,
Triestgodnika pusti prava
I davne mu tres uprieči,
Naše žito trohe izbavlja,
Zemlju topi, ljulj oplavlja

105. Ona 'e sapun, ki izpire
Svaku ruba nečistoću;
Lončić, zlato ki zažire,
Da mu u ognju dá svietloću;
Zviezda, kraljem ká se objavì,
Pokle se Irud zó ostavì.

Spasna ovo je druga daska,
Po kój griešnik sliepa topa
Na žudjení kraj dopraska
I izbavlja se od utopa,
Gornja milos, kú nam daje,
Kad nas zove na pokaje.

Spasno 'e i nam postavljati
Sve ufanje u pokoru,
I s Davidom lughustati
I moliti svaku zoru,
Kajniem sunca jasne zrake,
Ká otvara bez pomrake.

Ter ko isti David nehtì
Zaželjene mir vodice,
I ko angjeo Ivan sveti
Jì pustošne skakavice,
I ko posteć Ninivljani,
Bit ćemo i mi smilovani.

Bolje 'e, bolje 'e posvetiti
U naprieda dielovanje,
I sried sàrca posaditi
Vieru, ljubav i ufanje,
Kriepko dàržeć, da Bog platja,
Tko se takmen k njemu vraća.

110. Znaduć, da je tvàrdo ufanje
Mnogo griešnieh sahranilo,
A opako neuzdanje
Bezpametno izgubilo;
Ljubav sama predobije
Nam protivne sve nazlije.

Al da i griešnik, ki se utiče,
Neto' uzdahne, vaj izpusti,
Mnokrat božju milost stiče,
I grieh mu se vas odpusti,
Dobro 'e, da opet mislit bude
Viečnje pravde strašne sude.

Ter pokorom gré naprieda
I ufanju nepraznuje;
Prav bo je oni, ki svej prèda
I u pravdi svej putuje,
I on je samo svet razumni,
Je li još svet, ki svej sumni.

Nu ko paka vieru obsluži
I u vieri bude umriti,
Grieh ga njegov već nekuži;
Kajnu er će se oprostiti;
Slaba pùt je požaljena,
Kad je viera užežena.

Tiem neka svak svo'e poglede
Na zrak svietli viere obrati,
I takovom sviećom grede,
Milost božju da uhvati;
Er shranit se nije moći
Bez moguće té pomoći.

115. Spasiteljno je kostreti
Vàrhu puti nam nositi,
Ko su i mnozi kralji sveti,
Ter ih plaštem svoim pokriti,
Neka izvansko ruho krije
Liepšu bolest, ká unutri je.

Česte uzdahe podizati
Dobro nam je cić krivinah,
I plačem ih sadružati
S mnozieh našieh opačinah,
Da i pàrsi i oči budu
Platjat tašć gled i požudu.

Ter hoteći gorko plakat
Često roneć gorke suze,
Neka bi nam moć oplakat
Davna grieha strašne uze,
S njima i sgasit bludni plamen
I probit nam sàrca kamen.

Tad bi žilio svak i restá'
Ko i lepen polag vode,
I cebajuć lietoresta
Jak maslina dao bi plode;
Suza' er vode zeblje moče,
Kad se rone, kad se toče.

Paka učiniv s boli prieke
Jakno more svo'e skrušenje,
Mnozieh plača unj bi rieke
Slao podpuno očištjenje,
A kad suzam' daždio bi,
S njih i potop učinio bi.

120. I prie potop oprà veće,
Jaoh, gnusobe svieta ovoga,
Kako sada moći neće
Čista učinit skrušenoga,
I sviet máo naš nečistit
U potopu neće očistit?

Ojačo bi tad u jedri
Pravim suncem jakno póme,
I libanski jakno cedri,
A ko fenska ptica u svome
Panju, iz luga izletio bi,
I neumàrlo oživio bi.

Toj nemisleć hud bogati,
Na božji sud i on dosmucan,
Gdie nikomu ni'e lagati,
U dno pakla bì zabucan,
Gdie pogreben, svaku muku
Tàrpi u škripnji i u jauku.

Tako griešnik, ki ni'e htlo
Prosit milos za vremena,
Poklie griehom se opàrtio,
Sva izvàrnù do korena,
Bì raznešen ko prah, ki je,
S kiem svej paklen vietar vije.

Tako svakom', vajmeh meni,
Dogadja se, da izgine,
Kad nij Boga u spomeni,
A život je životine;
Stablo i svašto pada kruto
Na onu stranu, gdi 'e prignuto.

125. Prigni, prigni premogući
Na svu službu svo'e stvorenje,
Ne čin', da lav požđirući
Razdàrpi nas u osudjenje,
Nedaj, što bi pravda bila,
Za tolika zlobna dila.

Prigni, er prignut svoj stvor možeš,
Zasve da 'e slab, tvàrdovrati,
Kad razgriješ i pomožeš
Ti, ki s' goruć i bogati,
Tvàrdo sàrce, kó u starosti
Još priklanja na mladosti.

Moreš ti ognjem své ljubavi
I ustarano stablo veće
Upravniti, da se upravi
Put nebesah, i da meće
Ko i žile u zor pruti,
Da su upravni, neprignuti.

Ter od pruta napravljena
Da izide dobra greda,
Ne već, ne već izkrivljena,
Ká se dosle veoma sveda,
Neg da upravna ostat svude
Za duhovnu gradju bude.

Da daruješ, svak te moli,
Svú obilnu i vlastitu
Svetu pomoć, da odoli
Napastniku jadovitu,
I se obrativ k tebi Bogu,
Tvú uzveliča kriepos mnogu.

130. Bez tvoje bo er pomoći
Neće ništa učiniti,
A bàrž bez nas ti neš moći
Naše duše sahraniti,
Sve ako sàrca ni'e ti dano,
Dobro ostalo svej imamo.

Sije čoviek, al neženje;
Jede, al se nenasîta;
Pie zaludu, znoji, stenje,
Trudi svejer, a neuhita
Plaću od truda, lud pieneze
U razdàrtu mošnju steže.

Ti sij njive zapuštane,
Posiec' smokvu, ká neplodi,
Prut i loze uzdivljane
Navàrn' na se, neka rodi,
I išteno sieme čini
Bolju žetvu da promini.

Nu, moj brače, ako ostavì
Prednji žitak božjom moći,
Vieku veće nepristavì
Novo dobro k staroj zloći;
Neg' se sve àrvi, da dobudeš
Dobitnike i tlačit budeš.

Er dobivši, tvé pustoši
Već liepota kitila bi,
I ako snažno grieh prikosì,
Kriepostima plodila bi,
A u grad zlotvor, ki obsieda,
Znan bì goliš, zapovieda.

135. I ko turan od tvàrdine
Pred obrazom dušmanina
Stó bi, i ko plav, ká negine
Sried moguća mora pina',
A u sieverske nepristaje
Već pogubne mrazne kraje.

A predobljen kad bi bio
Drag vinograd duše tvoje,
Dobriem vinom nębi plio,
S koga sàrce veselo je,
Neg bi rigao gorko travje
Jakom tàrsju za podavje.

Poglavica od dàržava'
Ostao bi pod harači,
Svieća, u kući ká ti siava,
Pod uborak ká se smrači,
Danica opet pala s neba
Tmasta u griehu punu gleba.

Svlači, Bože, staru odieću,
Da i u meni bude biti
Novi čoviek, viečnju sreću,
Viečnje misli ki će imiti,
Pravo tvoje da 'e stvorenje
Novo i priesno zamišenje.

Svuci kožu postaranu,
Kú od zmaja nosim na se,
S duga puta zavitanu
Dušu okreni k otcu, da se
Božjoj vrati Galileji,
Nit već bludi po Žudeji.

140. Neću trošan, neću zledan
Već živiti u svom smradu,
It ću u càrkvu, griešnik biedan.
Moji griesi da tu ostadu,
Nit ću iskat već sramote,
Nit se vratjat na griehote.

Padši dole na kolina
Pred nogama duhovnika,
Spoviedat ću diela smina,
Da odrieši mene uznika,
Pakla oprosti, koj mé stiska,
Svali i breme, ko'e pritiska.

I živinče razpàrtjeno
Pospiešuje k paši priti,
A ja s grieha snoplje streno
Zar da neću k mani otiti?
Ne kú jiše otci i umriše,
Neg ká uzkrisa, kada jí se.

Nova mana, slavno tilo,
I kàrv sveta tvá istina,
Ká se obrati čudno i milo
U sućanstvo kruha i vina,
Toj ćućenja da i nekažu,
Rieč i pisma tvá nelažu.

Ti si reko: da kàrv vino,
A kruh tielo tvé je pravo,
Zato 'e treba poniženo
Primat žàrtvu ne kàrvavu,
Brašno angjelsko u red liepi
Càrkvi ostavno, da svieh kriepi.

145. Svih, koi snižno i dostojno
Primaju ga u ljubavi,
Er tko stupa nedostojno,
Na smàrt stupa, kom boravi:
Smàrt je zlobniem, ki ga okuse,
Život dobriem, ki se izkuse.

Smàrt opaciem, skrušenima
U isto doba život dava,
Kušan slično meju njima
Razliku im svàrhu ostava;
Brašno putniem pripravljeno
Da nebude psim vàrženo.

Kad se taj kruh sveti slama,
Nesumljeći spomeni se,
Svaka da ima màrva sama
Što u svem kruhu uzdàrži se,
I Isus cio nerazdieli
Da s' u svakom dielu dieli.

Jesi, jesi prem doisto
Sakriveni ti Bog praví,
Jesi upravno, jesi čisto
Bog spasitelj, ki se stavì
Me'u obličjem kruha i vina,
Isto bitje Boga sina.

Vieru'em tebi, vieru'em u te,
Ti s' dó način vierovanstva,
Ti si u kruhu, ni'e kruh tute;
Neima viera dostojanstva,
Kada u to nevieruje,
Neg kušanja iziskuje.

150. Božja diela nemogu se
Našiem glasom dobro izreći,
Ljudske misli potiplju se
U otajstvih tieh najveći'.
Neuzhod' tóke na visine,
Da nepadeš na doline.

Po izgledih će moć zabljena
Pamet štogod razumiti,
Kad se mogla Lotu žena
U kip soli obratiti,
Prut Mojzesa u gujinu,
Ko nam pùt tvá u jesbinu.

Tako obratì, slavni Bože,
Kal od zemlje u čovika,
Od rebra mu ženu možè
Stvorit tvá vlas prevelika,
Zašto i neće tvoj sin tako
Moć pretvorit svaka lako?

Ni'e to dosta, er tiem jesu
Pàrve slike sve opale,
Ovdie tielo u pokresu
Od prilikah, ké su ostale;
Ni'e se pendat već za ludu,
Bog je sviedok svojem' čudu.

Ki nevara, nit se more
Sam u sebi prevariti;
Laže čoviek; al nemore
Prava istina nam slagati.
Već nemuči svoje pùti,
Bog sve može, tako ćuti.

155. Ćuti, viera uči kako,
Er svet pričest kriepos ima
Našu dušu punit jako
Božanstveniem' milostima,
Po kieh svaki grieh odstupa,
A milošća svá pristupa.

Gdie se càrpá obilato
Od vrutakah spasitelja
Živa voda, bistro zlato,
I siti te sried veselja
Već neg obran puk napoja
Niegda virje Elim pojà.

Uzdam dakle u nebriezi,
Svak pospieši prem najslaje,
I prim' slavnoj na tàrpezi
Kruh nebesan, ki t' se daje,
Scienom koga sva zla staju,
Ko u pravom da si raju.

Isukàrste, ki ostavi
Sebe na sviet svejer živa,
Da se svak dan tá upraví
Otcu žàrtva oprostiva
Za nas, dopust', s nje vriednosti
Da i ja stignem tvo'e milosti.

I ovd' na zemlji da primajuć
Grešne u pàrsi svetbe tvoje,
I često se k njim vratjajuć
Svake operem trohe moje,
Sve kriepeć se spasnim kruhom
K tebi uzletim snažnim duhom.

PIEVANJE PETO.

Nadglasje.

Ko sviet vriedno Viečni stvorì,
U njem stavì bogatoga,
Da stvorenje stvorca dvori,
Ne zapustiv ubogoga,
Kralj da 'e izgled od krieposti
Slugam i svojoj nasliednosti.

Neka putom božje volje
Svak svo'e gàrli potištenstvo
I postàrpiv ždrieb nevolje
Ufa poslie priat blaženstvo:
S česa i ja htieh se oporavit
Dvorno ubožtvo za proslavit.

---

1. Preveliki, viečni Bože,
Ki će jezik izriet dosti?
Ko l' razumiet diela može
Nedohitne tvo'e mudrosti?
Kom si raj, sviet i nebesa
Satvorio puna uresa.

Red i ures čudnovati,
Ké s' postavio ti na svietu,
Da ubogi i bogati
Sviedoče oba slavu svetu,
Spoviedaju čuda tvoja
Me'u ostaliem', kim ni'e broja.

Bì postavljen nág od tebe
Na sviet čoviek pun gospostva,
Da te spozna, a potrebe
Da podigne od ubožtva,
I nek misli i nek mari
Zapuštene, i lazari.

Bog i ubog, dvie su rieči,
Al meju se slične slogom,
Nek uboga hranom lieči,
Ko se diči pravim Bogom';
Bog u ubogu je, a ubogi
Jesu u Bogu, ki 'e svemogì.

5. Bogat i ubog da i potirni
Me'u sobom su prem sa svima,
Bog li hoće, da svi virni
Ljube se u to meju njima,
Blag uboga da utiša,
Ubog blaga da posliša.

I u počelu, kad se rodì
Sviet na svietu, bi uzvišen
Bogat čoviek, i u toj zgodi
Četverima biè zamišen
Iztočali neprikladni,
Ki ni u njem nisu skladni.

A prie toga bivši došá'
Duh gospodnji vàrhu voda',
Da izvadi iz kaosa,
I da jestvo zemlji poda,
Stanovitu nju učini,
Da produži u kriepčini.

Er zamàrsna biehu svaka,
Svietlost staše u tamnosti,
Svuda tmine i pomraka,
A bez sunca i svietlosti
Svi u grumenu i u sieni
Nerazlučni i smeteni.

Boj bijahu veoma ljuto
Mokra voda i sušina,
A tiskahu sebe kruto
Jadna studen i vrućina,
Pàrvostvora staše lina
Bez obraza i načina.

10. Suša sasvim ogoljena
Neimadiše stvora u sebi,
Morske vode potopljena
Sva dàržahu u svoj utrobi,
Val pod vlagom biesni tuti,
A vàrh vlage oganj ljuti.

Plandovaše zemlja mrazna
Svom težinom uzdàržana,
Posred vodah sva okvasna
Bijuć u svem neplodana,
Svaka stahu u poredu,
U romonu i u neredu.

U nebitnom takom stanju
Bog videć šva, od ničesa,
Htì, da u čudnom svoem znanju
Sviet učini i nebesa,
Neka njega svi, ki izidu,
Sama stvorca izpovidu.

Iz pučine viečna kriepos
Tiem povadì bàrda i gore,
Da dá suši plodnu liepos,
Jedno u miesto salì i móre,
Paka i vlazi svietlos podà,
Sunce i miesec svim nadodà.

Odtad svietom pretvoreno
U sebi se more kruži,
Niti smije razpušteno
Preko krajah da se pruži
Povàrh zemlje, ká van vode
Ostà u moći davat plode.

15. Kú napunit kad odluči
S svoim hotienjem, istom reče:
Prazna zemljo, nu napuči
I uzmnažaj već najpreče
Ljude i sieme vàrsti svače,
Restul', letel', plovul', tlače.

U vavičnjih utvàrdjena
Dva svietnjaka u dne i noći
Stavì, diele da vremena
Sa zviezdami, da'uć pomoći
Svakom' živom', ko sviest prima,
Koje ćuti i rest ima.

A čovieka najposlije,
Ki se mali sviet govori,
Sve stvorenje skupno gdi je,
Svemogućstvo njegvo stvorì,
U najmanjem tiem najveći
Hotiuć se Bog nareći.

Mali al sviet, sviet nadhodi,
Ako i viši veličinom,
Sve stvorenje ko'e gdie godi
Mao pretiče većom scinom,
I na svietu zanj činjenu
Stà ko biser na pàrstenu.

Izvadivši buduć koega
Gnjile iz nište svoim udihom,
Dà mu život i utvàrdì ga
Blagodarno svojom slikom;
Jabuku mu al zabranì,
Za svoj harač da se hrani.

20. A ostaliem voćem sladkim
Da se uzdàrži, da se kriepi,
Gospoduje živim svakim
I uživa taj dar liepi;
Ženom, kóm se i zabavi,
Za pomoć mu kú postavì.

Al slušajuć ludo ženu
Znanoželjnu prekoviše,
Ká glavoru skoro ognjenu
Vierovala laži biše,
Oba preko zapoviedi
Jiše voće vele biedi.

Tudie plemstvo i vladanje
Neposluha ciéa svoga
Bàrzo ukinù vele znanje,
Kim se mudros tače Boga
I umàrli ostà udierice,
A unučtvo ustopice.

Cić kojega grieha žene
Svem' narodu ljudskom' pridè
Zlo i škode neizrečene,
Ké se svejer na sviet vide;
Ostan smàrti, da se ràja
Svak sin sàrčbe i protaja.

Pùt protí se prama duhu,
A duh prama svojoj pùti,
Svi smo slični prahu suhu,
Odtlie boli, himbe, smuti,
Zajde, rati, gladi, kuge,
Zloće i svę raspi druge.

25. Buduć dakle baštinici
S te sagriehe i nesrića
Otca Adama, svikolici
Nu prognanieh dàržmo biće,
Već primimo to gostinstvo
I to hudo baštininstvo.

Ždriebi nisu svi jednaci,
Dobar dopast sviem nemore,
Ki mlohavi, ki su jaci,
Niekom' bolje, niekom' gore:
S toga se ubog nezlovolji,
Neg se prigni božjoj volji.

A ufanje viek negubi,
Bog bo vidi svieh od zgara,
I onizieh, kojih ljubi,
Tu pedepsa, ovdie kara;
Što 'e za bolje ni'e žaliti,
Nego 'e snižno uztàrpiti.

Bolja bo je božja volja,
Neg' su sreće svekolike
I od gradovah i od polja'
Još da budu prevelike;
Sám Bog bogat, mi ubozi,
Slišeć njega i mi smo bozi.

Sinovi smo baš njegovi,
Dakle i božji baštinici,
Što je nama vas sviet ovi,
Ako smo mu odmetnici?
On baština 'e nami dana,
Ždrieb čestiti, sreća izbrana.

30. Ništa 'e život svieta ovoga,
Ništa jesu ove sreće,
Svak vàrh klanca visokoga
Stàrmoglav se lahko meće;
Tko se penje uzgor veomi,
Sunovratno i vrat lomi.

Sam Bog puni i nasita,
Tu svak pada, kigod skoči,
Ni'e tu dobra viekovita,
Samo u raju ni'e da toči
Càrvotočna, ké haljine
Tu su stavne nam baštine.

Tu ubozi i priprosti
S bogatima da se stave,
Da su smutnje i naglosti,
Poluvierstva da se objave,
Bog dopušta, er je triba
Da u sem moru svaka 'e riba.

Jedna drugu neka brani
I pomaže u nevolji,
Čuva, tieši i sahrani
Slabe i truhve u zlovolji;
Vela al malu da nejide,
Male al velu da neslide.

Zlo je sliedit velikoga,
Er u izgledu grieh se rája,
Gore 'e jesti malahnoga,
Koji velom dobriem zajà,
Jedno i drugo Bog naviešća,
Da u pakó duh namiešća.

35. Mora u moru bit ovako,
Er kada bi drugčie bilo,
Premoglo bi ribje svako,
Bàrž bi i more presušilo;
Al na ovoj tvàrdoj vodi
Nije duha od slobodi.

Slobod dar je božanstveni,
Al je i božje naredjenje,
Da za Bogom svak učini
Družbeniku sve poštenje,
I akó rad bi da je njemu,
Tako čini iskàrnjemu.

Svaki drúgu da nestvara,
Što i njemu nije drago,
Da podjamno s' njim nešara,
Niti grabi njega blago;
O tom stupu vise ocí,
Visi zakon i proroci.

Kigod dakle bratu svomu
Žele ko zlo odvratiti,
I nehoće ubogomu
Dielo almuštva pokloniti,
Ti će u sudu bit karani
I s proklestvom zatirani.

Meju dobrim' da nestoje,
Nego s ognjem viekovitim,
Ki Bog djavlu spravio je
I angjelom svim nečistim,
Kad smisliše više uziti,
Za prikladni Bogu biti.

40. I kralj žive u slobodi,
Al je sužanj od zakona',
Sva hotienja prost provodi,
Al i njega stiska spona
Od naredbah, kiem priložan
I kralj isti je podložan.

Ki su veće nam dàržani
U životu dat promiene
Negol' kralji, ki su obrani
Stolni gradi vàrhu stiene,
Živa su oni pristolišta,
Bez kriepostih nisu ništa.

Načelnici naročiti,
Ki se svietle u plemenu,
Bani i ljudi poglaviti
Ima'u davat u vremenu
Podložnikom u svoj prosti
Dah mirisne od kriepostí.

Er što 'e kraljem i cesaru
Po grobovih iskat kriepos,
Nagle i smàrti na potaru
Màrtvieh babah cvieta liepos?
Jasnieh dielah prazne slike
Nisu unukom stavne dike.

Plien od smàrti nemore se
Živim ljudem ostavljati,
Nesnažni unuk potepe se,
Kad na više rad bi ustati:
Man je dizat vàrh marlinah
Slabost svojih osobinah.

45. Potriebno je plemenitim,
Da su i vriedna njih'va diela,
I okrunjenim ljudem istim
Da ni'e kruna potamniela
S nepravice, s zla progonstva,
I s okrutnog' usionstva.

Od kriepostih poraja se
Plemenština svakolika,
S njima koren sahranja se
Gospodičića i velika,
Vietrì zime bez mudrosti,
A što 'e koren bez krieposti?

Nu kó u zlatu meju nami,
Ne u olovu zavezan je
Prescienjeni liep drag kami:
Tako i plemen poziran je,
Kad se takmi s kriepostima,
Tako er sieva s zraciem dvima.

Jedan svietnjak svietlos daje,
Sám al neće produljiti,
Ako drugi nenastaje,
Bàrzo se ima ugasiti;
Svieća od svieće svietlos meće,
Bolje sviete, gdie ih je veće.

Kako koren zó izveda
Goru travu kud i kamo:
Tako i dobar, ko se ogleda,
Truje svoj rod, i kad tamo
Otci sinom zamke predu,
Prut kriv dat će krivu gredu.

50. Svaki potok, ki na izvoru
Bistrieh vodah hvale toči,
Ako dugom u prostoru
Razlijuć se gnjilad moči,
Ter prohodi gnjusne obrove,
Smradi i šteti na otrove.

Tako i nečas unučenja
Svojom zloćom càrni i gadi
Svietle kàrvi sva poštenja,
Pak zaludu iskat radi
Mrakom dieda priednje sreće,
Kad pogasi màrtvieh svieće.

Blaženo si ti ubožtvo,
Me'u blaženstviem tebe gledam,
Tvih dobrotah skazat množtvo
Neće vieku čoviek niedan;
Blažen ubog zaisto je,
Ki nebesa dobio je.

To je rekla prava istina
Isusovieh slavnieh usti',
Kad blaženstva poizbrojena
Hotì ukazat, ter izustì:
I ubožtvo blaženo je;
Er kraljevstvo njegovo je.

Prava svietlos jesu ubozi,
I to rieč je od istine,
Dvanadeste prenebozi
Prosvietliše svieta tmine,
I sol zemlje jošter biše,
Kú svetostim prosoliše.

55. Redovnici i ubogi
Dostojanstvo sobom vode,
Njih su slave otci mnogi
Upisali, neka uzplode,
Neka svojim krepostima
Budu biti ogled svima.

Ali i sol od nauką
I od izgleda svud nepada,
Veći dieli neće puka
Primit nauk, ki im dopada;
Mali jesu, ki obslužuju
Spasni nauk, kim putuju.

Neka otci male sine
Šalju kàrsta na nauke;
Mehki er primu kad načine
Dobre, sliede ih pak bez muke;
Inak nije poufati,
Da će se uprav podizati.

I neka jih putem prati
Kušan gojač najvierniji,
Da se tkogod neobrati
Goroj družbi, koja bi ji'
Izštetila, er kakov je
Jedan, i drug onakov je.

Svak nek uči mlada vola
Jaram nosit mal po malo;
Er će poslie moć vuć kola
I potezat težko ralo,
Dobro 'e svakom', kad se iz mlada
Muči i jaram na se klada.

60. Sitno stablo tko ostavi,
Da u porestu svo'em se sveda,
A nenastoi da ga upravi,
Utvàrdit se hoće ureda,
Da pak mučno je utvàrjena
Izpravniti izkrivljena.

Ti su mali, pak siromas
Samohoćo ki primaju,
Svoga i blaga dragu pomas
Za Isusa ostavljaju,
Kao povoljno čoeku biednu
I on dà za odkup kàrv svú vriednu.

Trudno 'e vojstvo i àrvanja
Ljudski život na ovom poljú,
Neučiniv prikazanja
Od kriepostih, neć' u boju
Slavan ostat sried tabora,
Kruneć krunu od javora.

Mejdan svet je, boj ognjeni
Naš je žitak u obrani;
Al naši su, jaoh, glaveni:
Sviet, pùt, djavo, zli dušmani,
A najgorje pak u vieku
Lukav čoviek svom' čovieku.

Svi se mogu predobiti,
Sam se čoviek nedobije,
Ljut i kàrvav hoće biti
Ko lav, medvied, panter, zmíje,
Irkanija i Afrika
Gorih nema od čovika.

65. Omàrtvomu medvied prašća,
Lav prostàrta neraztrese,
Neujeda zmija tašća,
Panter na plač smilit će se;
Čoviek cvili, kad je ubio
Drúga, drugi kokodrio.

Hrani zemlja ljute zmije
I u njih smàrt nam i spasenje,
Raste Antor, nalip dije,
I uz cikutve ozdravljenje,
Nema ljudska sila sama
Predotrova al ditama.

Zato se àrvat je potreba
Proti našim protivnikom,
Er predobit njih je treba
Svietom, djavlom, i čovikom,
Ko'e ako ti neprimože,
Oni tebe tad podlože.

Svih dobiva i prolomlja
Naša želja nam protivna,
Hoća a slaga i nepomnja
Ćut i slados pohotivna,
S kojih jednom ako pàsmo,
Mučno planusmo, i ustasmo.

Opet Antei ti ustaju,
Koliko se veće tlače,
Hidre i da se poražaju,
Nasàrtaju svej to jaće,
Presiečenim i glavama
Dodijaju dosadama.

70. Krieposti su oružije
Za navalu tizieh prieku,
Služimo se od ovije',
Da iznenadi neposieku
Britke sablje, té nam mnozi
Ostaviše svęti ubozi.

Kad uklopni pravde mirom
Dàržeć istinu u desnici,
Al zaštitni pravom virom
Bieše slavni dobitnici,
Sve zlotvorstvo obaljujuć
Svoje ime uzvisujuć.

Tiem razbiruć i ja veće,
Da prohodí svieta liepos,
I da vrieme, kó se meće,
Bolje 'e tratit za steć kriepos,
Kad od boja star se plašim,
Uklonih se, čim zaprašim.

Jedà biegom u razmirju
Bdeć pribavim ki dobitak,
I steć sobom u potirju
Prispiem srećni na dospitak,
Gdieno slavu svu dobije,
Ne tko počme, neg dospije.

Vàrgoh strene sve parnice,
Koje dàržah preporukom,
Niti primah već časnice,
Ké priečnici nose s bukom,
Nek bez sumnje i bez mita
Duh počine moj sried Splita.

75. Ter kad svuče tielo svoje,
Kóga stiska u zatvoru,
Lašnje bi išao pred pristoje,
Koje dàrži u svo'em dvoru
Kralj blažene zemlje mirne,
Ki u svój slavi časti virne.

U neplodnoj njivi od svieta
Ufah žeti u svo'em trudu,
Kada parčih i dah svièta
Maloharnim prem zaludu,
Za lakomost, ki mi daše
Šuplju slamu, a ne kláse.

Što je taštit pamet, oke,
Vàrhu knjigah za pukove,
Sušit usta, tàrgat boke,
Sebe zabit za drugove,
I kad se ima sebi umríti,
Ludo iniem svej služiti.

Što 'e svietovne otezati
Pravde ovemu i onemu,
A u nemare zapuštati
Svú pred sudcu najstrašniemu
Pravdu od duše, kú svak ima
Ured pokazat ustmi svoima.

Liepi nastoj od zakonih
Bacih, er ga nesaznaše
Mnozi; a ja u progonih
Pievah škodno blago naše
Stah ubožtvo na sem sviti
Duši uharno proglasiti.

80. Ako u tom božja vila,
Dieva od dievic', pomože me,
Srietit će me čes premila,
I čestita nazvat će me
Naši puci, kad mi sidne
Mladi barštan na zidine.

Penelopu muče al šćenac
Kigod lajen zla govora
Htit razpravit novi vienac
Da mi obori i od lovora,
Ki triskovieh neboji se,
Svak i jaki da broji se.

Eumenidski pun čemera
Pas nemože neg lajati,
Kad uzvidi druzieh pera
Put nebesah omicati,
I da ugrize tudje piesni,
Na miesec se istom biesni.

Znam, da noćna ptica sliepa
Mrak sam ljubi, a viditi
Viek nemari dneva liepa;
Nu nij' nam se ni čuditi,
Màrzi svietlost svú na svitu
Kroz sliepoću nje očitu.

Nije čudo, neznalica,
Gdi je kriepos, da naliplje,
I u kočiji Pievalicah
Manje kolo veće škriplje,
Svej ćeš vidiet, da nejači
Većma buči, većma trači.

85. Màrmljak kudi stvari tuje
U tmi, mnogo kad ne vidi,
I pri inieh rado truje;
Bolje 'e, svoja da razvidi;
Mudrost bo je stavna i duga:
Poznat sebe prij neg drúga.

Ni Isus neće, da slobodom
Bezočnom se tudja sude;
Kamo ljutiem zliem ubodom
Da se svoj brat ranit bude:
Naučitelj nauk preži,
Pust da uči, a nereži.

Jesu nieki miestorodni,
Ki bi rad, da drúg nesije,
I u sebi er neplodni
Ko pàržina od Lidije,
Proglasiti nisu kasni,
Plodi tudji da su nakazni.

Ali dost je tim, ki plode,
Da ih vàrsta njih poznaje,
A beznanac neka bode,
I nenavis neka laje,
Ja nehajem tih zlih duhah,
Ko ni moj konj badnih muhah.

Da 'e na mlados moć povratit
Ko Peliju i Jolaju,
Ko bi htio k njim obratit
Moje piesni u polaju,
Neka bi se zlorek sjêdao
Ko Diogen, kad bi ujedao.

90. Kad to nij' moć, a ja hoću
Pustit vrane, da se krivu,
Žabe gnjusne da krokoću,
Ké u smradnom blatu živu,
Ké će kričeć i càrknuti,
Kad već budu razpuknuti.

Katun mudri nam naredi,
Za ustavit razgovore,
Da nij' bolje, neg besiedi
Nedat svakoj odgovore,
I kad neće umuknuti,
Čavàrljavim zamuknuti.

Nastà nieka vàrst piesnikah,
Ki se sámi proslavljuju,
Malim sokom spàrd velika,
Sebe hvale, druge psuju,
A neima im kolikosti,
Ni svàršenja, ni milosti.

Tieh takovieh složetine
Dostojaju da su dane,
Kí prodaju tunjevine
I sardele pliesne slane,
Ili da se na dar šalju
U Rim slavnom' Kulisaju.

Pristat u Split nebì dosti,
Zato k mirnom' pojdoh selu,
Gdie sagradih u moj prosti
Sebi i svojim kuću cielu,
Tu pobarčih, što god dobih;
Selo, al grieh nepredobih.

95. Rekoh cielu, da nebi me
Porugali na mé uši.
Nieki : (kim nekažem ime)
Ovi počè, nedovàrši;
Sve bo, što se 'e pribavljalo,
Radih vàršit dobro, a malo.

Prednjih pisác tu naukom
Pustiv grade, obrah luge,
I pod tiha vietra hukom
Skladah piesme ove duge,
Ké blažene sried samoće
Bàrž se i dospiet ured hoće.

Tu u jasena i duba kori
Gledam slova rest, ká vele:
Kako negda pastier dvorì
Mlade dikle i vesele.
Još dielano ime ostaje,
Prikosila smàrt a oba je.

Bez bahorníc i liečnika'
Tù mi narav zdravlje goji,
Izvàrsniega ni'e bo lieka
Neg u miru kad duh stoji,
Kad ko neima skàrbi i tuge,
More poufat zdravi duge.

Tu siedeći vàrh klimeni,
Detelinskih skut livada'
Razbirajuć rok smàrteni,
Vidim pasti krotka stada,
I Satire i Faune,
Gdie se živiem kitjem krune.

100. U čelinjak, ki 'e vàrh sela,
Opet stupim, gdie gospodi
Nad inima kraljca pčela,
Čim roje se u slobodi,
Pak poslušne, skladne i višće,
Gdie med nose za ulišće.

Pak došavši k žalu hladom,
Gledam ribe gdie šetaju,
I gdie u jata idju k badòm,
Struje a srebre gdie tiskaju,
Krajem mora tiha mila
Egle, Salace, i Verila.

Nimfe, Napee.i Driadi
Naokolo poigrajuć,
Klio, Euterpe mene radi
Sada svireć, sad pievajuć
Poticaju hitrobiesne
Mene istoga skladat piesne.

Tu daleče od dvorovah
Dvorbu čineć sebi samom',
Bogu s' klanjam, i dugovah
Marni odpust prosim sramom,
I u tom bitju s svakim virno
Živem, nehteć što 'e nemirno.

Milos vèlieh vele kaže;
Al skazanje 'e neveselo,
Kad u dielu većkrat laže,
Ko repate zviezde rielo,
Ká što veće svietu sviti,
Opći i veće nauditi.

105. Stat uz lonac, ki 'e miedeni,
Gnjilnu loncu zdravo nije;
Er ako su pritišteni,
Slaba on čas tvàrd razbije:
Uz moguća nij' mlohavu
Stat, ako će zdravu glavu.

Prama snažnoj nije vlasti
Smiet uložit ni istinu,
Tko neće ostat malom časti
I doradit protivštinu;
Imaj oči za moć plakat,
Al ne jezik za balakat.

Tko rečè dvor, hotì reći
Odor, ukor, umor smàrti,
Ni'e dostižan časnoj sreći,
Tko se po njem dugo vàrti;
Ki krieposti svóm se diči,
Od njega se neka liči.

More t' Aman, zgodnik glavni
Kralja Asvera, kazat liepo,
Ko sud njegov neupravni
I ponoštvo odveć sliepo
Na viešala njega obisì,
Mardokeju on ká uzvisì.

Poljubljeni Plautio
I Eusenide nehtiè priati,
Krates, Orteus i Boetio
Svo'e povide stàrmovratì,
S iniem' srieše kí me'u dare
Služeć kralje i cesare.

110. Nek ti Olivarš, Lerma objavi,
L' Ankre, Valštain, Mansfelt svàrhu,
Kojom svak njih zlo zaglavì.
Tej milosti steć na vàrhu
Ni'e Richelieu-u, Mazarini,
Kí u svój mrieše veličini.

Stojeć dakle u priprosti
Bez darovah karbenika,
Hranih sebe u trieznosti
Tusniem kruhom, malo mlika,
Piplje i meso kad dopadà
Iz kokošníc i iz stada'.

Dobra vina, voća sladka
S vàrtlom daše vinogradi,
Žita i sočva svakojaka
Podvornica u ogradi,
Ulja, masla, meda, octa,
Za načimbe ima dosta.

Pak od svieh tieh kigod dio
Tàrbuhu oteh, za ubogima
Dat ga, da bi ih utiešio
I živio bi triezan š njima,
Moleć Boga, da u napridak
Dá, što 'e dosta za sám žitak.

I premda toj skazovati
Nemož' biti ká dobrota,
Sa svim tizim ni'e tajati
Kigod promien od života,
Ufa'uć, božjom da pomoći
I zla ostala past će moći.

115. Dub pàrvoga viek nepada
Od udarca, ki se sieče,
Liekarije često kada
Pristavljajuć nemoć lieče:
I zlo, zasve da ustarano,
Na povratke 'e ozdravljano.

Neka 'e pamet u zabavi,
Da ju plandost nedobude,
Tašta misao meni objavi,
Da počinim šurke čude,
Galeria taj nazvà se,
Kú prišlaci ludo glase.

Tu već razum kad umoran
Meu knjigami ostao bi,
Sàrkah rukom, pak razporan
I u vàrtao otišao bi,
Gdi navratke sad bi čistio,
Sad zalievao, gulio, trapio.

Kad bi sijao, kad bi sadio
I kapulu i ljutiku,
A kad plievio i zamladio
Žutinicu i ljotiku,
Blitvu i broskvu sad zagàrta',
Sad raztriebio pute od vàrta.

Koriolan Cipčić tako,
Poklie kušà svieta varke,
Odliepiv se sàrcem jako,
Sve pravdavac vàrgši parke,
Skora i Andriaš parac vàrli
Seoski pokoj s njim zagàrlì.

120. Naš Doklecan, otažbinu
I on priljubì, kad se uklonì
Maksimianu, cesarštinu
Za svú slobod er pokloni;
Bašću i gradju plemenitu
Kad sastavit htiè na Splitu.

A to slavnom pri Solinu,
Odklie rodom izhodjaše,
Ki posadu u dužinu
Niegda svoju prostiraše,
Rodašbina cesareva
Stola i našieh od kraljeva'.

A sad u Spliet sva se 'e sbila,
Ki nij' drugo neg palača,
I da manša se učinila
Gotijskoga radi mača,
I u tom malu iste 'e slave,
Plemstvo i poglav sve dàržave.

Gdie cesarskom svóm desnicom
Zelén gojì voća i mlada,
Kóm prie sabljom i šibicom
U ljutini svietom vladà,
Ter uživà blagovati
Svoga truda u solati.

I ja česti na uzhodu
U ovnebasno moje lito,
Već tišinu i slobodu
Scienih nego velieh mito,
Kralj budući u moj hiži
Vidieh roba u poniži.

125. Za uzać više, rob se učinih;
Za bit dvoren, inieh dvorih;
Sebe blaznih, druzieh hinih,
Sumnjom màrzih, željom gorih,
Za nepatit; vèlé patih:
Siah, a malo žnjeh i mlatih.

Niegda i Kurio, zvan zubati,
Samitjanom kliče uljudno,
Ki hoteć mu prikazati
Za podmito zlato čudno,
Da on nemari tóku žděru,
Kad mu 'e riepa za večeru.

Kad na selu stoi u miru
Prost u svojoj kućarici,
A uživà ko na piru,
Dieleć spuže svojoj dici,
Priesan pogač podpepljeni,
Pražen bob i vir vodeni.

Nu bieżeći zališnosti,
Da me hudić neprevari,
Stat nastojah u milosti,
Ká je bolja svieh satvari',
Budué tašto praznovanje
Pàrvo vražje tàrgovanje.

Tako u selu, vàrtlu i kući
Već ostariv Boga slavih,
Kasan težák prionuh vrući
Tég u polju, grad ostavih,
Ufa'uć, dobri gospar plaće
Da izpune darovat će.

130. I prem da ja, vajme, niesam
U prošastnom svóm životu
Trud podnio dugoviesan,
Dnevih priplan i tegotu,
I da počeh radbu kasnu,
Uzdam s pàrviem platu časnu.

Osirotih bez sinovah,
Er malahne vazè ih sebi,
Cića mnozieh moih dugovah
Bolji a ćaćko, kralj od nebi,
Ké podignù izsried smrada,
Davši im časti svoga grada.

Ja ostavši s desi sile,
Ko okàršen dub u gori,
Komu nij' neg panj i žile;
Grane er slomì i oborì
Plah sieverski puh prenagli,
Ki me ucàrnì i omaglì.

Ali ako božje htienstvo
Klanjat budem, mogu ureda
I ja ufati moje sienstvo
U raj naći, gdie upoređa
Zaedno s njima viečnju srićn
Vid i uživat blaženi ću.

Gdie su i tóka mila bratja,
S kima živih u ljubavi;
Petra ćorda turska svratja,
Ki u vitežkoj umrì slavi;
Franjo ukućan, Osip plačan,
Za sudbinu er pizmačan.

135. Namiestnik bo prabiskupa
Bì u duhovnieh vremenitieh,
A pošteno posried skupa
Frano stà od vlastelitieh,
Prikazane svieh su glave
Na otaru viere prave.

U gospodsko vieće uveden
Po dobroti moih gradjana'
Često u miesto bih useden
Stariega sudca obrana,
Poglavica da privlada
Pàrvostolna rodna grada.

Pak i Trogir plemeniti
Uzdruži me me'u vlastele,
Nedostojna hteć staviti
Meju svoje priatelje,
S toga i rimske cić poslice
Ostah sužanj do grobnice.

Šimu, biskupa od Trogira,
Ki utieha još má biše,
Dobros, mudros, u kom vira
Jednoskupno, jaoh, cvatiše,
Smàrt četvàrto mi lieto uzè,
Duh dà Bogu, meni suze.

Sám ostavši kó sirota
Podušena s vierenicom,
Hotih mlados od života
S njom provodit molitvicom,
Kćercom jednom, kú mi rodì,
Srieća i ovoj čim pogodì.

140. Ko pogodì Marieti,
Drugoj kćeri, koj dopadè
Knez i vitez Kanajeti,
Zapoviednik od piešade,
Ona žive s njim u skladu,
Vlada kućom, stojeć u hladu.

Mnoge ovoga hrabrenosti
I u bojih vàrsna dila,
Kad istino kaže, dosti
Svud protičuć pravlja vila,
Ni'e potriebno da i ja sličan
S iniem zetov doglas dičam.

Rajne ljube ova 'e diete
Svietle kuće Filipović,
Da b' joj Mari glasi liete
Ká 'e od trupa Marianović,
Kojih plemstvo još knez dàrži
Mudar Janko, vriedne svàrži.

On je sinak hrabra Frane,
Ki se opiruć paši od Bosne
Padè u krilo od Poljane
Ceteneske župe okosne,
Kad množinom nanj nahripì
I vriednu mu glavu odcipi.

S zapoviedi na podloštvo
Nehtiè pristat nikakore,
Da spahije i sve vojstvo
Neposmiju pod šatore,
Ko died Žarko kàrv proliti
Htì prie, nego l' sužanj biti.

145. Od vladalác vitez darom
Ko i žàrtva pritili se,
Od poštenja prid otarom
Da prigodno posveti se,
Bude i u tom prikazanju
Čast vitezu i vladanju.

Otac Franin, a i strici
I ostali kàrvi ove
Triski u bojnoj, vrućoj prici,
Još levenstvom snažnim slove,
Kad ih hvali vele piesan,
Ja ću vàrh njih biti triezan.

Ove tràge stareniške
Sám je Janko mužki ostanak,
I on te stope hrabreniške
Traži i uči svoj postanak,
Da s vojnicom i naukom
Čast izišće meju mukom.

Rečne kćeri htieh viežbati,
Sieme ufano roda moga,
Da se mare spominjati
Srama od ljudih, straha od Boga,
Majka ostale časti i dike
Naučì ih kó vladike.

To 'e má ljubi, ká kućnice
Pohvaljene ime nosi,
Narav joj je od gàrlice,
Muža za mnóm er neprosi,
Kućom redi, k càrkvi bàrzi,
Plakir i pir drugi màrzi.

150. Rad bì kriepka u čistoći
Svóm' poslužit stvoritelju,
Dostakrat je meni u noći
Zabranila dužnu želju,
Prie bi dumnom stala u špile,
Neg me'u hitre gradske vile.

Ona i s sestrom izašle su
Od Markića vriedna kuće,
Kriepostima uzresle su,
Bogoštovne i bojuće,
Medju dobriem' róditeljim,
Bratjom, knezim, učiteljim.

Ivan Petar vàrl vitija
I govornik preuredni,
Ki u bistru glavu prijà
Svieh od knjigah nauk vriedni,
U naš jezik prenì i pisà
Miesečni i svakdanji misa'.

Prenì i slavne svladitnike
Talianski dobriem svìtom,
I prikazà njih prilike
Gospodinu poglavitom'
Eugeniu Savojskomu,
Gjeneralu cesarskomu.

Sad je u Beču pri cesaru
I u tom dvoru razum kaže,
Tù svo'e kuće ima maru,
I ako moja Vil nelaže,
Dojt će vriemen u došaštju
Većom fajdom, novom čaštju.

155. Kuća i svojta sva njegova
Rad bi, da se jur povrati,
Jedà bi se s kom rukova';
Ali njemu dosta 'e znati,
Da je svagdi dobrieh žêna',
Vriednu a vas sviet otačbina.

Juraj turan, càrkvu i selo
Sgradì u podan od Suleta,
Miestu i plavim preveselo;
Er musarstva štiti ih kleta,
Kriepì vodom, miesom drivke
Sried pustošne njegda livke.

Ivan, mladji brat obiju',
Svóm dobrotom naš grad resi,
I u njem hoće da se siju
Za baštinu od nebesi'
Zadužbine i almuštva
Na braškoga korist družtva.

A da Maro brat življaše,
Koga majka s njim porodì,
Dosle u Rimu nadhitaše
U svetinji i u slobodi
Najživljije svo'e vàršnike,
Er mu u svem ni'e moć nać slike.

Tako iz stabla nakitjena
S haznadarí i biskupí
Ni'e se mogla nego sciena
Rajat graníc, s kima pupi
Izvàrsnostieh punih cielih
I u svièth i u dielih.

160. Domaćica, gospa Dome,
Jove Alberta uzvišena,
Koji mačem i knjigome
Resi svoga boje plemena,
Dosti i njojzi slave stečè,
Takva muža kad dotečè.

On je vitez zlatokriži,
Ki s vitežtvom sàrce sklada
Dva divana vlasteliži,
Zadra i Splieta biela grada,
Glava u pravdi i u svìtu,
Ima kriepost temeljitu.

Nu levenstvo svoje kazà
I pod gradim i na polju,
Gdi sam sebi bez opaza
Iskà svedjer slavu bolju,
I pod Novi na izruke
Sbì u goru turske vuke.

Ja ga vidih svojim okom
Na obsied se nahodeći,
Kako se àrvà snažniem skokom
Pomoći se opireći,
Gdie Kornercu poslie bacì
Turske glave i s barjaci.

Zasve i provljač da neobjavi
Sva mu kriepčia diela i bolja,
Ni'e se čudit, kad ostavì
Santolina hrabra i Lolia,
Nemoguć se znati svaka,
Ako i slavna, ako i jaka.

165. On i viećem svoih priednikah
I svoim ćaćkom vriednim diše,
Kieh se liep broj od knjižnikah
I od junakah većieh piše,
Sried hrabrenstva i' mudrosti
I izvàršene sried krieposti.

Davnenoga Teodora,
Koga Splietski skup vlastelski
Mudra poslà, svim da otvora
Bez pieneza klanac Klieski,
I da Mladin knez Bribira
Tù neglobi putničira.

Zadarskoga sried postupa,
Kiem s pomoćim svóm doprište,
Drugi Ivo s toga trupa
Glasovita porodi se,
I on svietli se istiem plemstvom
I mudrostim i hrabrenstvom.

Vazda 'e častit meu inima
Dieda Jove sione moći,
Ki iz nohatah s' uskocima
Caru vazè Klis u noći,
Pak u obrani tvàrda grada
Tvàrdie se jošt on vlada.

Da jàk móre, kad sàrdito
Kraj žestokim valim lupa,
Turska vojska vàrlovito
Sad nanj sàrta, sad odstupa,
I nemoguć da mu odolì,
Jedva kàrvim njega polì.

170. Za njim poslie slaviti je
Mate učnika rieči opirne,
S kima u càrkvi suproti je
Pripoviedi poluvirne
Dominiša prabiskupa
Pri sviedočbom puka skupa.

Ti s arcižaknom, svojim bratom,
Bit će godín sto i više,
Da prigodom i obratom
Asampaše odlučiše
Stavit papu i gospodu
Tóka kraljstva za slobodu.

I da naši griesi nisu
Sustavili misli prošle,
Paša i umro u najvišu
Nie' pogodbu, bàrž bi dosle
Strane europske se utišile,
Ké pod turskim batom cvile.

Ovi i naše Gospojine
U slovinsku 'e obratio
Rieč: officij, i meu ine
Knjige 'e njega ostavio,
Nek pristojno ne u tuje,
Dà u naš jezik već se štuje.

Nazrij, Ante, svietle izglede,
Jovin sinko, moj netjače,
Često daj se na oglede
Vlasteline, mlad junače,
Ako budeš tieh sliediti,
I ti hoćes slavan biti.

175. Nezriele si još pameti,
Zasve da si pun bistrine;
Nu dietićem starieh svièti
Preveliku korist čine;
Ako budeš moje trajat
Rieči: sluš' me, neć' se kajat.

Ljubi Boga, i strašit se
Uči ga se mlad; nij' dosti
Ljudska slava za uznit se,
Kad neimaš dno krieposti,
Bez koje je slaba duša,
Vìeruj meni, ki sam kušá'.

Što je plemstvo, što su sreće
Od bogastva i od sinova',
Što je imat dvoje vieće,
Sva svietovna dobra ova?
Božja milos kad ostaje,
Sve izpraznos i ništa je.

Sva razkošja, dari svačî,
Gospodarstva poglavita,
Mlados, ruho, kó se oblači,
Sva čestitos segaj svita,
Dobra niesu bez ké zliedi;
Nenavidnost er ih sliedi.

A čestitos naša pravà
U Bogu se sva nahodi,
I od njega svaka slava
I izpuni mir izhodi,
Ako dvorit mlad ga obrà,
Pol života steć ćeš dobra.

180. Plačem i ja dni zgubljene,
Ki nemaju već povratka,
Màrzim mlade zaosiene
I pokora da mi 'e kratka,
Tužim, da moj mao žitak
Poteže se na dospitak.

Čin', da tebe tudje zgode
Put bolj obrat naučuju,
Nedaj, da te sladke vode
Od razblude zanosuju,
Po njih nemoj svej nerati,
Ako s' nećeš utapljati.

Rad bi život prodiljiti,
Nè, da živem, neg dangubu
Da mi 'e dulje ocviliti,
I tiem oprat da mi 'e gubu;
Na uzdah sàrce mé pospieši
Jedà mi se grieh odrieši.

Eto odkrivam, eto klicam,
O Liečniče svemogući,
S tvé dobrote bolećicam
Liek i zdravlje čekajući,
Ti bo ocielit možeš rane
I càrvljivc i ustarane.

PIEVANJE ŠESTO.

Nadglasje.

Za svoim' znance, priatelje,
I vlastele Splietske obrane,
Pope redovne, učitelje,
Dàržavnike i gradjane,
Sve biskupe naše štujem,
I njih krieposti imenujem.

Dà, vazdakrat bì u Splietu
Kuća prava od mudrosti,
I naš narod càrkvi i svietu
Podà ljude od vriednosti,
Kojih slavim vàrhu scine
Nauke, sviète, dubočine.

---

1. Kam svi kumi, kamo i druzi,
Gospodari, štititelji,
Mladost, koja sa mnóm puzi,
I moi glavni prijatelji?
Gdie rodice i rodjaci?
Gdie gradjani i prišljaci?

Gdie ostali zakonjani,
I Matulić i Paskvanić,
Joza, Buča i Faskani,
Divnić, Dujmić i Ivanić?
Kí krieposno besiediše
I dvorove prosvietliše.

Gdie Nimire umna braća,
Supin, Komul i Grižovan?
Gdie Pelegrin, Miloš, Vraća,
Pavličević i Radovan?
Statil, Bigun, Dumanići
Zanikulić, Jurišići?

Gdie biskupi càrkve naše,
Čedulini i Vrančići?
I Dalmacii koji daše
Do tri mitre: Radovčići,
Andriaši i Lučići,
I Zadarski Minučići?

5. Ovaj složì me'u inime
Dilopravu od Uskokah,
Kí plieniše grabšam' zlime
Navlaš miesta od otokah,
I kad bojem nas stiskahu,
Uže i sohe susrietahu.

A morskomu po prostoru
Zli gusari što robiše,
Često vas plien i odoru
Svojom glavom izgubiše,
Bog bo nęhtì, graša očita
Da produži prieko lita.

Rabski Čelmić Petar stari,
Dujam za njim, kí tu side,
Šimun, koga Rim nadarì
Kriepostima, pak uzidè
Na sried grada Osorskoga
Znana muža razumnoga.

Pàrvi, način dobre smàrti
Prudno pridà svom jeziku,
Drug' pastierskoj u obàrti
Dobra žitka dà priliku
Svojem' stadu, pratì koga
Put plandišća nebeskoga.

Šimun, bdeći u Osoru,
Zemno blago neštujući,
Živ dà izgled za pokoru,
Prije smàrti kad odlučì
Blago càrkvi i ubogu,
Ko bì dàržan po razlogu.

10. Splitjanine dragí, u Splitu
Vela càrkva gradit će se,
Rodnom gradu poglavitu;
Nu priostavi tvoje kese,
Kàrv i tempo čin' baštnike,
Vičnje da su t' hvale i dike.

Gjurčinović splietski prije
I Giričić kotaraški
Tako učinì, ured da nije
Pàrvi umro, grad veljaški
Znao bi, da nas otci naši
Pomno vode k svetoj paši.

Dumnić, Balian davni, sada
Gdie su? i novi Čuparići,
Koji skoro božja stada
Učuvaše? gdi Markići?
Star Manola toliko je
Pravan Šimun kuće moje?

Markić pomljív, ki stoji u Velji,
A Čuparić vàrh Trogira,
Za njim Šimun u svem zrelji,
Zadužbine još zamira,
Tieh ubožtvo od kotara
Popì, i liepost príd obara.

U Korčuli bì Manola,
Ako i ubog, vriedan dosti,
I neimajuć blaga ohola
Nevi ostavì svoje kosti,
A Španiću vlastelinu
Pusteć s jeda nasliedštinu.

15. Preblag Natal, ki bezredno
Čineć goste, punì usta
Priateljska, čim zajedno
Svoje i càrkve blago izhustà,
A vàrhžaknim po ubigom
Kasno ga udrì Gàrgur knjigom.

Pastier hvarski Madij stari,
I Leonard ki bdí u Kninu,
Toma, càrkva koga marì
I odabrà, a puk vinù,
Gàrgur poslac, ki 'e pak bio
Papa, a sliep ni'e ga htio!

Blag Ugolin, ki sagradì
Solinštice polag rieke,
Liep hram s kulom kliški izradì,
Otkle ustaviv pliene prieke
On prestadè Splietska od tada
Tàrti polja, grabit stada.

Poniženi Dome mio,
Tràge vlastel Lukarića,
Vàrhu-biskup ki 'e još bio,
Ter prodadè ovčíc cića
Svoju dušu božji sluga,
Čim metaše ih velja kuga.

Bogoljubni Paski Petar,
Ki podignù svetom' Dujmu,
Od stién bielih veomi hitar
I liep otar, i kapujmu
Biskupiju staru sgradì,
A o càrkvenih molbah radì.

20. Prabiskupa càrkve naše
Metju i Petra Sačelana,
Dujmu i Niku, ki gledaše
Puk Skradina i Risana,
Pak Antona, ki š njim naški
Bì vàrh-stavnik pàrvi vlaški.

Prie Skradina, pak Trogira
Tomaš Nigro, i on našinac,
Ures liepi od pastira
I uljudni pievočinac,
Koga kaže ako i mala
Pievka Pribieva od pohvala'.

Leun deseti pohvalì ga,
I Jordan ga biskup pravì,
Prie svojega kad pobiga
Kristo od Balist càrkvu ostavì,
Sestrić ki mu u Poljudu
Na grob sdielà sliku uljudnu.

Drugi al sestrić, ere dilo
Blaga svoga njem' nepredà,
Nosa mu odbì kus nemilo
U vrućini smamna jeda,
Da mu 'e i kàrn nos neliečni,
Nič je, kad mu 'e pokoj viečni.

Dujmii, Gaudii, Ugolini,
Dominigi, svi Splitjani,
I bnetaški vlastelini,
Foskar, Korner, Zeni, Zani,
S Badovari, Malipierí,
I s Mikieli, Bondumeri.

25. Zen, koga obrà papa Sisto
Kardinalom, kad prominit,
Htì Karassu dično u misto,
Da se bude ov podmitit
Od vojvode vojske svete,
Kú on na Turke skupì klete.

Korner Marko i Andrija,
Vàrh-biskupa vriedna oba,
Kim je sabor Trident htija
Časna miesta dat posoba,
Izbrani otci kad klali su
Njih svem' skupu slavit misu.

Baculića naš don Petar
Opat gospe od Baboške,
Knjigah raških tomač hitar
Pri cesaru, sad Sirmoške
Pokrajine stadnik vistan,
Mauri svojoj baš koristan.

Na Makarskom i u Ninu
Još tri vriedna jesu ćajka,
Ká im dodà pri Solinu
Uzorita splietska majka,
Bianković sàrca lípa,
Blag sgraditelj su Filipa.

Dragolović drugi miran,
I on svet ovčar, al' odajdè,
Sad Manola griehu opiran
Za njim na sied isti uzajdè,
S iniem' tóciem', ki poznani
Na mitre su bili zvani.

30. Druzi pastieri inostranci,
Ki svietliše u skàrlete,
Sa svojimi ki jaganci
Ukloniše vučje štete,
I ovu càrkvu svim poglavnu
Uzdàržaše vazda slavnu.

Blažen Dujm, kog u zastavi
Ivan primì i posvetì,
Liepu càrkvu još opravì,
Dujma i Staša tielma sveti',
Marin grajski ki joj donì
Suha zlata kalež oni.

Lovre ju uresì tóciem' sudí,
Ké od srebra njoj darovà,
Arnír sveti, kog puk ludi
Stienjem niegda kamenovà,
Alban sgradì joj biškupnicu,
Kosma dignù siemenšticu.

Lovre zemljak, ki sazidà
I manastir Benedeta,
Nek' vladištvo u njem sida
Odmetjuć se svieta kleta,
Ivan dignù tolikora
Svetog Filu na kraj móra.

Ki cesarsku Gliper krunu
Najprie nosì, pak ju vratì
Juliu i biežeć dvorsku bunu
Svóm se Isusu vas obratì,
Kad i on stižè ov sied jošti
Dievac svake pun krieposti.

35. Bernard, koi poluvistno
Kad tolike preobratì,
Sa sviem pukom nju koristno
I uzmnožì i obogatì:
Nima'uć Bogu dike liplje,
Pravovierci neg kad siplje.

A sad Stiepan naš Kupili
Biskupah je kruna uresna,
Pokle ljubko njemu omilì
Càrkva ova pàrvočesna,
Dušu istu za nju stavì
Dobri čuvac, stadnik pravi.

Gledav ljubi ju! neodhodi,
Stado pase, i po drumu
Od spasenja njega vodi
U krieposti i razumu;
Korist svača njega je bdenje,
Daj mu Bože produženje.

Korist duše, korist tiela,
Korist grajska i càrkvena,
Biskupije korist ciela,
I čovieka potištena
Korist svim je, korist sam je
U svem, i vas koristan je.

More li se slavnie rìti,
Oda prave svo'e ljubavi
Velu càrkvu neg sgraditi?
Svom vrućinom da se stavi,
Neka stari puci u čudu
Prema Bogu vierni budu.

40. Sveti Otče, tebi hvala,
Ki ga prenì iz Trogira,
Da njegova bude glava
Vàrh dàržavnih svieh pastira',
I ponizan, kad se svede,
Na pàrvi ga stol uzvede.

Prošen mitre ti nedaješ,
Neg' kim trudu i dostoje,
Ko gré napred, natrag šalješ,
Datarija sveta bo je;
Lud ki obira i ko pita,
Štap pastierski nedohita.

Želiš orle, koji muču
I ki k nebu uzletaju,
Ne gavrane, koji buču
I jaganjce pojedaju,
Smienstvo odmetješ, nećeš silu,
Neg ćeš mudrost, dobrost milu.

Sinagoga od Baala
U dvor rimski nepušta se,
Ká 'e bogove zaglušala
Pitajući na sve glase;
Tu molit se dielí ima,
Stid i mučeć sám se prima.

Dujam, Jerard, Daniel, Nisko
Antun, Ago, svi biskupi,
Valer, Jakov čedo splitsko,
Kih napriedak za svoj skupì
Frane i Dome red presveti;
Jer duboke svi pameti.

45. Ambrozia Osorskoga,
Ki bì pastier Antivarski,
Kladem, turska sila koga
Mnokrat hvatà iznenarski,
Muči i metje u sindjire,
Ki sva uztàrpì na čast víre.

Tolun, grajska pàrva dika,
Bogdan Pulsić, Gjuraj Šišgor,
Tri biskupa Šibenika
U početu dáni izgor
Za pastiere svomu gradu,
Svi koristni onom' stadu.

I Vrančića viju Antona,
Fausta i svoga š njim bratića,
Parv' prabiskup bì od Strigona,
A obi branba Ugričića',
Kih će kazát časti izuće
Mé pievanje naslieduće.

Živ Màrnavić Ivan Tomko,
Rod svietloga i on ožaka,
Biskupovo najprie oko
U Šibniku, pak Bošnjaka'
Svojih čelnik; svo'a ga dila
Jesu veomi proslavila.

Koga radi svo'e krieposti,
Kú u Rimu on objavì,
I Rim primì u svietlosti,
Da 'e gradjanin svetoj glavi,
Nek po srećnom tom prijaštvu
Bude u većem na sviet častvu.

50. Dva Paržića Šibenčana,
Nina Biskupi, i Kotora,
Dva premudra Peraštjana,
Zmajevići, prije i skora,
Ki u Bargu stojeć, vàrh bravlja
Var imaše, da s' pun zdravlja.

Izme'u tokieh pogibeljih
Pravovierstvo da ostane
Svoih pastierskih riečih i dielih,
Opadnike i pogane
Ukloniše, kó i vuhstvo,
S kim viek nebì dobro družtvo.

Biskup Drago, živ Kotoran,
Koi duhom veoma viešto
U svem mudar i razboran,
Najprie vladà rodno miesto,
Sad, i iniem prudan da je,
U Korčuli siedi i traje.

Ter otole, ko s iztoka
Zrak svietlosti své prostire,
Po dàržavi blišteć oka
Svih vlastnikah prave vire,
Sebi sporan, druziem plodan,
Blag Trogiru, Rimu ugodan.

Skadra Bubić svet čobanin,
Kog bratiću skoro Marku
Vazè život Osinjanin,
Ki mu izdajnu sterà varku,
Nesmì er zateć bojničara
Bez nadmetnieh svoih mužara'.

55. Levaković, otac prosti
Male bratje, ki s mnogoga
Zasluženja i krieposti
Bì od pape uzdarnoga
Stvoren biskup od Ohride,
Gdie do smàrti hvalno bdidè.

Gdi 'e Patačić Gjure izgledni?
Nevierničke ki u strane
S inimi otcí veoma vriední
Bosanske ovce njim poznane
Upravljaše, da ih nebi
Ki vuk turski sgrabio sebi.

Biskup Slavić Raba grada,
Pravoslavić gór nebeski'
Ki s angjelim piesni sklada
Bogu u ovoj svietnoj treski,
Svet i mudar, dan na otar
Svoga stada, čelnik dobar.

Zadran Spadir preuzvisì
Niegda mudros manastira,
Pak u Rabu i u Asisi,
Slavno zàrcalo od pastira,
Pojdè u Taliu, tam umàrši,
Liepi svoj tek da dovàrši.

Čivalelić biskupiju
Skradinskomu gradu vratì,
I sadanju skotadiju
Na duhovne paše pratì.
Cieneć, da grad po krieposti
Mož' doć opet slavan dosti.

60. Gdie su ostali mnogo vriedni
Tej dàržave redovnici?
A gdie splietski ljudi priedni,
Popi, fratri, svetovnici,
Marul Marko, žakan Toma,
Dobra glasa, svietla doma?

A i Kutej, Madij Mika,
Pisaoci svi ti splietski,
Paski Misul zviezdenika'
Čast i Marceo znanac Creski?
Veljski Ferčio bogoslovac,
Ŕabski Nimir kolikovac?

Vàrhužakna ni'e Cipčića,
Kom' namienì pàrva dila
Isti Marul, er umića
I poznà ga bogomila,
Vlasteoske od ké hiže
I Toma se vriedni uzdižè.

Gdi je Lignić, gdie Franciski,
Arhižakan Zadra pàrvi?
A Vàrhupop drugi splitski,
Svete duše, svietle kàrvi?
Biskup Tomko od kih pisà,
Za mudarca dva uzvisa.

Uz kih metnut nam podoba
Grisogona Splitjanina,
Koi sastavì bližja u doba
Oba svieta Marijina,
Steć u družbi od Jezusa
Marin sluga, kó Isusa.

65. Visok otac, bogoslovan,
I nauka pun svakoga,
Koga slavi vas sviet slovan,
Više al vàrstnost diela svoga,
Po kom svieti u jasnini
Nov zdrak kući i otačbini.

Marka Spudea, Petra Ursina
I Kanisia neostavljam,
Ki su naših pokrajína'
Ures, i njim slavu davam,
Kih kriepostna stoje bića
U istih dielih Màrnavčića.

Mudra mužtva gdie od gradova',
Latinska se ká zovihu?
I u latinske rieči i slova
Svako pismo činit umihu.
Niedan kanče sad to neumi;
Er se prije neurazumì.

Aristotel naše 'e ruke,
Vèli meštar svega znanja,
Ki izumì sve nauke
Pun mudrosti i poznanja,
Vierni glasnik od naravi,
Po svieh škulah ki se slaví.

Miesto rodno od Stagire
Dà ga veće neg čovika,
Svemu svietu da razbire
Tajstva starih naravníka',
U kih ljudski slab nadhitì
Um visociem' svoima svìtí.

70. Tvàrdì sumna, oštra ravnì,
Mračna i mučna sva prosinù,
Tajna odkrì, kriva pravnì,
Lažna bacì, zvà istinu,
Svem' dà jake odgovore
Kó orako iz dna gore.

I Jerolim, i Ćirilo,
Koi slovnice dvie začeše,
Da u rieč našu rieči dilo
Neizrečeno izreče se,
I u tielo se kruh obratja,
Nek su utiešna slavska bratja.

Koja, smiešnim prem uzrokom,
Bieše niegda sustavljena;
Al za mudre bistrim okom
Ostaše u viek potvàrdjena
Vlastju pameti poglavne
Na isto dielo svetbe slavne.

Što je jednom glas nebeski
Našem' rodu htio darovat,
Nije mogó rimski težki
Glasnik, nego njoj varovat,
I slovinske neka s mise
Naš liep jezik uzvisi se.

Nu Jerolim, prevelika
Koga càrkva svoga rečè
Učitelja; er ga dika
Svetieh otác nepretečè
Izgovorom i načinom,
Pravim naukom i tančinom.

75. On dijačko preobratì
Ɔporučje pisma obo
[s tumačem njega pratì,
: prosvietlì, prem osobo
ıStojeć sried spilje u Betlemu,
Kó čist, to oštar sebi u svemu.

Papu Damasa on svietovà,
Vangjeo da se ští u posvetu,
Da se u piesnah slava nova
Dá otcu i sinu, duhu i svetu,
Koj naredì ćaćko blagi
Svietu i raju spomen dragi.

Spomen čoeka pravoviera,
Ki pop rimski tad bio je,
Ko jednoga od stožera
I uzdàržnika càrkve svoje,
Od kog prošlieh do liét malih
Kita uzrastè kardinalih.

Svet pokornik noge bose
Dàrže, a u rukah križ razpeti,
Težkom stienom pedipso se,
Noseć harar od kostreti,
Kriepost hvalì, grieh opsovà,
Tvoga da znaš, pisah ova.

Marul Marko, ki za njime
U dàržavi ne imà drúga,
Svojim dielom latinskime
Grieh prikratì, sviet produga,
Vangjelistar sam protresà,
Svi ga hvale do nebêsa'.

80. Rim, ki izkusì Dominisa
I Marula spis i glavu,
Cieć krotčine i obisa,
Podà Splietu velu slavu,
To jest, s tranpusta od pàrvoga,
Vierna upućtva od drugoga.

Nij' Marulić umro slavan,
Žive u knjigah blagoriečiem,
Nad svieh viernih slugah stavan
Uzoritim kraljskim Bneciem,
Drag gradjanom, po razlogu
Glasan svietu, sdušan Bogu.

Splietski Gàrgur, tajnik vriedan
Bana Fedriga od Sasonje,
Ki Luteru pišuć biedan,
Ne znam jel' se dobro ponjè?
Al se utraškà s' zla priateljstva
U isti pakal i prokletstva.

Od Druželja, i od Počarne
Neimam za riet što je dosti,
Od težačke bedre čárne
Neizadjè rod priprosti,
Od mudrostì viek tolike
U tom svietu nebì im slike.

Neću Splietjane ostaviti
I Pastrića i Gjorgjicea,
Ké isti Rim htì posvojiti,
Ljudi bo su od Licea,
Putnik, zemljak oba štuje,
I s njimi otac svet svietuje.

85. Dost je rieti, nij' naroda
Da se k pàrvom' neuvraća,
Za čut svièt svakieh zgoda'
I jazike, u kieh svraća
Premudrosti iziskanja,
Meštar bo je svega znanja.

Bì učitelj meju inima
Pape Albana kraljujuća,
Kad opatom mlad sried Rima
Iskà uminja svud izuća,
Pred kim padè kad k poljani,
Priatelj (reče) moj si, ustani.

Drugi stoji dalmatinskih
Svieh biskupah kriepka dika,
I tolicieh žúp slovinskih
Množ u tegu prevelika.
Gledan, slušan, priat u dvoru,
I u svakom svetom sboru.

Viešt i umiet preko miere,
Htì se opatstvom poniziti,
I u Rimu svete viere
Razplodjenja uzmnožiti,
Biskupiju njemu obranu
Pustì drugom, svóm Splitjanu.

Moskoviske kadno u strane
Sveti ćaćko biše odlučio
Njega poslat, jedà izvane
Puke s carom bi prikučio
Càrkvi obćenoj, on nastojà
Čast sebi odbit, kú dostojà.

90. Veseli se, kume Pavo,
Bog pomožè tvú dobrotu,
Čim bì to'ki bratac zdravo,
Prav u duši i u životu;
Er će udignut i tvo'e sine
Svoih kriepostih na visine.

Jest i Matej, ki učenik
Sa mnom u Spliet zajedno biše,
Sad učitelj i càrkvenik,
Mudrosveto koi piše,
Bog daj, da ga još zagàrlim,
Gdie ga vidim neumàrlim.

Žive Rusić još don Karlo
Naš Splietjanin, moj učitelj,
Ki se umietan kaže vàrlo
Bio bi on još i sjeditelj
Na prestolju biskupskomu,
Da je kriepak stao u tomu.

Tako i Jelić, Scipiun tako,
Kriepostnici càrkve naše,
Kim s mudrosti svakojako
Prut pastierski pristojaše,
Za primit ga dostojniji,
Što su veće ponizniji.

Càrkva naša pàrvostavna,
Ká je sielo od biskupa'
I starosti svojom slavna,
Sried popovskog svoga skupa
Imà uzvíšne dostojnike,
Da i vriedne kanonike.

95. Vàrhužakna Gjovanića,
Moga Soru protopopa,
Parvocira Katlinića,
Namiestnika prabiskopa,
Dujma, nami vlastelina,
Kuparića Frane sina.

Koi, reć bi, da 'e ponosit,
Al to nij' mu po naravi,
Radi se u svem dobro nosit,
S svakim stati u ljubavi,
Buduć naučen, dostojanstvo
Zna da štiti vàrhustanstvo.

U našemu tkogod gradu
Scieni druzih, i on scienjen je,
Svak ne ima siedu bradu,
Koi ljubi, i ljubljen je,
Svak, ki hoće ulje biti,
Friga se, a inih nenadhiti.

Ivanišu, ti opazì
Sloboštine tvóm hitrinom
Naše càrkve, nek te màrzi
Nenavidnost svóm oštrinom,
Man' se, oštri da te sriti,
Red i zakon kad te štiti.

Ti moj Sore, pun mudrosti,
Kú ti 'e Bog do za svietovat,
Svejer svietuj pravednosti,
Nehaj, tamni da t' neštovat
Budu, ako ovim nis' u gàrstu,
Nemož' bit drag Isukàrstu.

100. Al te ufam na sviet vidit
Bistra tvoga cieć razuma
Na biskupski stolac sidit,
Gdie već ljudska tašta suma
U tmi neće rieči tratit,
Kad božje ovce budeš pratit.

Nij' mi zabit ni vlastele
Maričića, Radovića,
Klanjam manje, klanjam vele,
Moga i Vlaš Božičevića,
Sve za jedno càrkvenjake,
I popove i dijake.

Posobito kriepostnike
Migdolea i Druželja,
Karlovića, naše dike,
Kritun, Mafea, Fera, Prelja,
Bernarda i Marušića,
Halveviće, Parešića.

Krasna pievca duševnoga
Moga Ivana don Dražića,
Mudroljubca spametnoga
Don Antona živa Paića,
Splietskog Gliga, Dragolea,
Mlada i kuma Gjorgjicea.

Kanonici svi tri u Rimu
Ki saborno tam se druže,
Našem' svetom' Jerolimu
Kad iliriskom hramu služe,
Stiepan uz njih, ki ima svistva
Na càrkvena poglavistva.

105. Kàrzatvića, Katunara,
Mihovila Kàrstulović,
Despalata i Komara
I Antona Filipović,
Duhovnike s njima ine
I Latine i Slovine.

A fratrove vriedne spliske
Ima'uć metnut u općenu,
Druziem fratrim bez utiske,
Gdie, kó gradi na kamenu,
Bit će od mene prikazani,
Sad mi 'e pievat od grajani'.

Maričići gdie su davni
I Kučule i Petraki
Staričnoga plemstva upravni?
Rod premudri i prejaki
Macarolić, Sobta, Čiga,
Solinskoga dieli biga.

Pàrve vlastel sve tri kuće
Jesu častno glasovite,
I solinsko tu razsuće
Prini ih, da su viekovite,
I da diela s-njih hrabrena
Budu od perih prikažena.

Maričiće Pauli klada,
A Gjurmiće od Kuteja
Braški zakon, gdie knez vlada
Oni otok sred veselja,
A rediše tieh unučtva
Grade, galije, vojske, pučtva.

110. Svoim konjici Marčić Ivan
Pošteno se svejer nosi,
Razmi kadno bì počivan,
Da se bije s martolosi,
Naša sela kì plienjahu
I putnike razbijahu.

Dujam Galij vàrhukumiet,
Marko vladac Lončarića,
Petar i Ago veoma umiet,
Niko, koji Klisa cića
Albertićem na odminu
Zapoviedà, pak poginù.

Ne bolì se, što umira
Slav za vieru, neg što ima
Ostaviti sred nemira
Svoga draga pobratima,
Razluči ga s kim i rastà
Obim gorka smàrt, al časta.

Svi ostaviv posliednikom
Liepi nauk svo'e mudrosti
I mužarstvu i razbojnikom
Ogledalo hrabrenosti,
Dà i sad straši tizih ime
Svieh, kí rade o zlu kime.

Neću pravljat, što bì Jero
Ćaćko Age Maričića;
Er ga hvali svietlo pero
Pisačije svud Lučića,
Od njega je reko dobro,
Er ga 'e za skup piesám obro.

115. Mladi Ago sad uzviša
Svóm krieposti bor plemena,
I Klarom se biv izmiša'
Papalića od siemena,
A Gjurmića po materi,
Trojim plemstvom čedo heri.

Od mnozieh kuć Papalinih
Ni'e već mužki neg Alberte,
Zaisto piesnik me'u ostalih
Veoma sladak i od berte,
Sve je dobro, što pjet vazè
Od ljubavi i od omraze.

Papalići negda biše
Pàrvi našu me'u gospodu,
Zatoj oni pokloniše
Duždu grad naš i slobodu,
Tih bogatstvo još nelažu
Hiže, ké se nji'ove kažu.

Domu vidju Papalića,
Me'u svojim mudra i časna,
Slavnom' Marku Marulića
Veoma draga i priazna,
Knjige i piesni zatoj svíte
Još me'u njima zlamenite.

Albert žive prem vlasteski
I u selu svóm Nehaju
Traje, a Frano brat mu teški
Da ne umraše bàrz bi u haju,
Suha zlata primiv dosti
Od njegove nasliednosti.

120. Gjurmić Niko, Alviž Maren,
Ki se u Kandiu podnì snažno,
A knez Frane biv nadaren
Zapovidju, nu otvažno
Redì družbu preklopnikah,
Pak i vojstvo svih konjikàh.

Cieć kojega slave i dike
I Markeza bì mu žena
Maláspina, liepe, slike
Od plemićah svih željena,
A neimà š njom dieteta,
Na poštenja ki bi uzleta'.

Ljude vriedne od Petraka,
Komulović kí se zvaše,
Za pobrojit nemam traka;
Njiha pisma er se užgaše,
I velika kuga strašna
Sva pometè neizbašna.

Znam, da i oni biše knezi
Negda Braškom na otoku,
Hrabreniti i vitezi
I u tàrku i u skoku,
Ter kad bi se htieli biti,
Sàrcem, snagom vàrlovití.

Vidju Lehsandra u toj kući
Ki bì Papam me'u Slavi
Obhod mudar i izući,
Kí nam càrkvu poizpraví
I kàrstjanski nauk prinì
Slavski, bolje nek dotle ini.

125. Koriolan sam ostaje
Sin pisana zakonika,
Živ vlastelin, ki sada je
Ures slavna Dubrovnika
S diklom, kú tú vazè sebi,
Reć bi da je Angjeo s nebi.

Vàrhužakna od Trogira
Mazarolić Jeru sviètna,
Pak splietskoga Primancira
Don Valeria moga umietna
Meštra vidju, znaše ga i ini
Pokle se ožak u Spliet prinì.

Tartalići svi ognjeni
Bojničari po naravi,
Sedam mejdan died hrabreni
S pàrvim Turcim dobì u slavi,
Da već krajšnik delia ni'edan
S njim se hàrvat nebì vrièdan.

Lave sin mu negda uztàrkà
Mlad na konju vàrh Visoke,
Turski i tabor vas raztàrka,
Gdie golemo spahie tóke
Sbì, a u Vičenci sad počiva,
Grob ga i mramor uzvisiva.

Ki mu Jakov brat sagradì,
Vojevoda od konjika',
Da u sgràdì toj se skladi
S pàrvim' kućam', i velika
Čast mu 'e resla me'u vlasteli,
Njegovimi priatelji.

130. Petrova, a sin Ago Dvare
Nij' obranio u mladosti?
Tope, vojske i dundare
Turske tàrpeć' u jakosti!
Dà mu Valier hval levenstva,
Mudrovieće križ vitenstva.

Petar, Agin sin, vojvoda
Sad konjiški traje u Bresi,
Na oružje se i on podà
Da svoj ožak sliedi i resi,
Nemore se neg roditi,
Oro od orlá i oro biti.

Božićevića piesni hvale,
Nieki 'e odviet Maruliću,
Nenavijen u Brač Vale
Posli 'e primljen u onom viću,
Frano, Pero, don Jerica
Bieše vriedna toga dica.

Petar stari poštovani
Od biskupa Màrnjavčeta
Bì pohvaljen, ki obranì
Našem' gradu Filu sveta,
Slavi i Petra, da upiso je
Život svetác' svih najbolje.

A u rati od Kandije
Šimun ujac moj snaženi,
Vojak braške bivši galije
U svemu se opošteni,
Složì turske do tri fuste
Škodne Pulji vele puste.

135. Vale i Pero mlaji ostaju
Poljubljeni bratučedi,
Kih dobrotu svi klanjaju
Krotci, sniežni, neuvriedi,
Vale uzvišen me'u bojnici,
A don Pero s redovnici.

Od Lovretić' sám Nikola
U našem se gradu broji,
Udovica mlada ohola
U susiedstvu blizu stoji,
Prim' ju za ljubu viere pune
Da se kuća ne udune.

Tako otit će tvá zlovolja
I vesel ćeš s nje ostati,
Sve će t' restit sreća bolja,
Tebe izvàrsna tvoja mati
I polubrat mudar nukà,
Sviète al kruni tvá odluka.

Da bi Lovrin pošten ćaćko
Bio živ, cviet svih priatelja',
Nebi imao svakojako
Na sviet većega veselja,
Neg od tebe sinka imiti,
Čedo i unuka zagàrliti.

Uzvišenih Lovretićah
Nu u tebi još duh diše,
I hrabrenih Arnirićah,
Kì od istoga trupa biše,
A u svoj svojti ni neg jedan.
Od koga si dobro gledan.

140. Od Lovrinih Grisogani
Lovretić se ožak zove,
Lovrin svoj svit u Mariani
Po svem znanom svietu slove,
I starijih mudrieh kitu
Kruní u znanom svojem svitu.

Lukarića uzoriti
Svietli stabar nam propadè,
A grančici glasoviti
U Dubrovnik plod ostade
Presade sad s kriepostima,
Spliet, od žén plod jedva ima.

Sa biskupí mudra Tomu
Naš sbor slušà, kad razloží,
Da se duždu Bnetaškomu
Grad predade i podloži,
A zakone da i dare
On potvàrdi naše stare.

Kakono je i potvàrdì
I vierno ih nami hranì,
Da ni'e nitkor, tko se màrdi;
Er jednokrat dari dani
Rotom, vazet nemogu se
Pukom, neg kad odvàrgnu se.

A toj neće nigdar biti,
Kad u pàrsih svakom' stoji
Sveti Marko strieloviti,
Koi s pravde sva dostoji
I ki viećne ima sine,
Drag gospodin, pun istine.

145. Lukarići otidoše,
Obertići s njima paka,
Mužko diete nedadoše,
Ki bi uzdàržo kuće traka,
I ostalih nij' didića',
Koji sjaše posried vića.

Martinčića kamo Jero,
Kojeg kriepost i pohvala
I priateljsko žive pero
Još Lucia Anibala,
Vlaš u nadgrob gdie ga odkriva
Svietlom sviećom, ká tu siva.

Martinušić nij' plemena
Balša Judu al Kanuda,
Zabnić kuće nij' kamena,
Ni imena druzieh uda
Grajskieh, davnieh, vlastelitijeh,
Viernieh, mudrieh, jacieh, svietlieh.

A što uzrok bì od cvile
Neizrečene u ovom gradu?
U dan jedan zviezde mile
Dvie zajdoše u zapadu,
Petra hćieri uzorite,
Hiže Marul plemenite.

Dvie prebiele golubice,
Dva uzdana jaoh siemena,
I uljudne dvie gàrlice
I predraga dva kamena,
Plieni ostaše smàrtne zlobe,
Zlim, ne dobrim, ki podobe.

150. Da ni Marku premudromu,
I vitežkom, koi steče
Velu baštinu u Betomu,
Ni'edna netka nedoteče,
Kamol' netci, prem za koje
Tóka blaga skupio je.

Neću več zvat neg nesreću;
Srieće dari er su izmina
Kó i oblak u prolieću
Ali zimna kó vedrina,
Laskat munje, ki nas blazi,
Sad prosvietli, sad porazi.

Često al liek je u gorkosti
I u plaču utiešenje,
Uzvišenje u zloj prosti,
U nevoljah oproštjenje,
Smàrt je život, Bog od sgara
Svo'e ljuvene bičá i kára.

Pero, sa mnom utieši se,
Er i meni tri dietića
Smàrt ugrabì, toj se piše,
Da je sreća, ne nesrića,
Kada oni s toga desa
Poletiše na nebesa.

Bog, kad vazme nami sine,
Ké je zajo, svoje uzima,
Viekovite i baštine
Bolje od naših dava njima,
Žudeć svojih uzvisiti,
Gdie već neće moć umriti.

155. Bog dá', naša da' gorčina
Nas ozdravi od ognjice,
Kom boravi duša bij'na
I da bude smàrt dičice
Nami život, i da s' naše
Boli s njima uživa se.

Paček zamlat ti blaženi
Tvàrda iz sàrca iskre izkresa',
Ké put kažu tebi i meni,
Kud se grede na nebesa,
Huda Armida već negata,
U ognjen grad nas nevrata.

Golem vitez pripasani
Katunarevića Jero,
Svih Trogirskieh kotarani'
Zapoviednik, najprie pero,
Pak križ zlatan njega reši,
A levenstvo svo'e ga tieši.

Dostojanstva vàrhu svoga,
Bnetaškoga vieća dika,
Njemu sina malahnoga
Stvorì vojvodu od kojnika',
Stariji mu mudri bieše,
Bratja živa ká umrieše.

Kambelićah sve vojnike
I mudarce, tko će pravit?
Tóke družbe i konjike,
Ké na harač htiše opravit,
Pod Gradišku i inada,
Gdie se Jero kriepko vladà.

160. Diedi mnogom svóm vriednosti
Na napriedke nastojahu,
Kad pribaviv dobár dosti
S blagom nikom zavidjahu,
Pàrvi navlaš bì stečenik
Ki dàržave bì općenik.

Čim živ biaše Jero mlaji,
Jasna kuća u svietlinu
Jošter sjaše, al očaji,
Pokle i njega smàrt ukinù,
Bratski sinci sdrak povrate,
Opet kući duha imate.

Kaogrosović sve tri grane,
Slavić, Žuvčić, Radovčići,
Grada urehe i obrane,
S tima tihi Tisičići,
Male rieči, čina dosti,
Svoj vlasteli od vriednosti.

Nieki u blagu, nieki u maču,
Nieki u peru snagu kaže,
Nieki tàrgom gore skaču,
Nieki čedom, što 'e najdraže,
Svi su meni u ljubavi,
I svih od zla Bog izbavi!

Da nu mlaja má gospodo,
Što nesviesno màrtvarite?
Zašto veće svi slobodno
Vaše ljubi nevodite?
Sve je manjši broj od vića
Studenosti vaše cića.

165. Bog dopustì, odlučite
Sobom siene vaših siena'
U starosti da vidite
Četvàrtoga do koliena,
I ko Tobia sine unuka'
Bude vodit vaša ruka.

Kaogrosović bistri Niko,
Kako i ti s iniem' driemlješ
Tèr nehaješ u toliko,
Da gospoju tvú prijemlješ?
Brat te tiska, razbor Frano,
Ti sve tlapiš, da ti 'e rano.

Vaših diedah slavnieh oba
Liepe slike skazujete,
Al je odlučit jurve doba,
Da i druge uzdignete,
Ki stat budu sried divana
Ugričićah i Splietjana'.

Jošt da 'e dobro uzdignuta
Na pàrčiju, al baštine,
U baštinah zvier preljuta
Često krie se, da zakine,
Dobrota je bolja vele,
Neg parćije nevesele.

Zaisto će ona vila,
Koju ljubko sjediniti
Bude s tobom ljubav mila,
Više ostalih sriećna biti,
Odaberi tvà dobrota
Dobro sladost od života.

170. Tkogod najde dobra zeta,
Najde sina, koga ljubi;
Ako li se s zlim upreta,
Istu kćercu svú izgubi,
Ká s zlim mužem sve 'e na smàrti,
Il počiva, il se vàrti.

Jeru! razber' strica tvoga,
Ki bì priatelj kó i ti svije',
Vojevodu hrabrenoga
Dalmatinske od galije,
I on rojenja dosta plodì,
A sam mù Ivo jedva hodi.

Neg što ufam, da mlad Jero
Moga unuk prijatelja,
Komu kaže time siero,
Stupi na čás učitelja,
I ko dieda bude scina
Od pàrvoga vlastelina.

Nu Slaviću, slava tvojih
Još u našem žive Splitu
Radovčićih, ké pobrojih
Njim od cvietja cvasti kitu
Kriepostima, ká mirisi
Svojih diedah, otác, strici',

Ki jazikom, perom, mačem
Veoma su slavni bili,
I càrkvenim ogàrljačem
Na tóke su siêde sili,
Kí da svi su živi skupa,
Činili bi zbor biskupa'.

175. Sad sinovci, ki ostaju,
Po stupovih tizieh hode,
I za isti štap hvataju
Puni duha i slobode,
Skladna bratja Luka, Pero,
Pop don Anton, Gašpar, Jero.

A ti Ivo moj Slavića!
Komu vas zdrak plemenosti,
Svekoliko blago i srića,
Samom ostà od starosti,
Osviem kućah i dućani'
Ké t' šteditelj ćaćko hrani

Nu daj opet tvojoj dici,
Kad ti 'e Bog dó tej načine
U izgledu i prilici,
Od kriepostih bogaštine,
Neka duhom, kó stric Mate,
I tvoi sini obogate.

Tomažeah svi dietići,
U kriepostih jur restite,
I budući vi dietići
Vàrstnih ljudih, naknadite
Aleksandre i Andrije
Kuće slavne mudraćije.

Žuvičiću! ti se vladaš
Kó ukunjić i vlastelin,
Tišićiću! ti prikladaš
Tvoih sinovah brojem velim,
Svo'em domu viekovanstvo
Vieću a našem' uzdàržanstvo.

180. Vidim Franu, ki počima
Prosvietljivat sebe i kuću.
Ti kó ćaćko, i inima
Nauku davaš mnogo izuću,
To 'e strah božji, s koga priat će
I vremene i viečne plaće.

Od poljubnih svih vlastela'
Kad bi hotio besiediti,
Kó dostoje, i kó 'e želja,
Piesnik htio bi se osobiti,
Za proslavit svieh krieposti'
Osta'e godín, pisác dosti.

Ki moć će imat cielu vrieću
Za njih piesme izuvidit,
Ja bo neimah tóku srieću
Za moći ih samo vidit:
Molih mnoge, al zaludu,
Bàrž mú vilu cieneć ludu.

Urbin, s iniem perom brazda:
Dalmatinske da me'u grade
Spliet siemenjak bio je vazda,
Ki mudarce na sviet dadè,
Svieh nemogu izazvati:
Er svak písma nehtì dati.

Neću umučat učitelje:
Dumanića, Bogetića,
Fustinuna, priatelje
Vukoslavića i Radića,
Miles, Koronća i Pisenta,
Gelmin, Goriža i Manenta.

185. Dumaniće s njima mlaje
Bratju Jere don mudroga,
U mladosti ki odaje
Na skok liepši bitja svoga,
Dobri sudac prabiskupa
I podložnieh svih biskupa'.

Kom je učitelj Marko ostavio,
Buduć već star mriet usilan,
Da bi netjak zanj objavio
Svietlieh ljudih skup obilan,
Ké on spravì al nesvàrši,
Tako smàrt svieh hara, màrsi.

Bogetiću mlad, umieti
Drag perivoj tvoga cvitja,
Sad nas kriepi, što ima biti,
Kad uzrasteš sriedu bitja,
Kad nas mudrost toga ima
Kriepit riečmi zoritima.

Vukoslavić, moga kuma,
Bosne od plemić ki izašo je,
Knez od Vareš, ban od Hluma,
Vàrloviti kí se broje,
Sad pošteno me'u nas stoji,
Žive i sine plemstvom goji.

Kàrstofala Petra svita
Dobra u Zadru bojničara,
I Dioniža Sensensmita
Od dàržavnih svih liekara'
Najmudriega, ki 'e u diku
Sad svem' slavnom' Dubrovniku.

190. Mlad ćim kazà uzor meden
Svoga i znanja jedinštine,
Bì nasliedno viešt priveden
Na tri pàrve liekarštine,
Splieta, Hvara i Trogira,
Gdie svak razum njegov stira.

Navlaš ljudi plemeniti
I gospoda zapoviedna
Po Dalmacii liečni biti
Htieše od znanca tako vriedna,
Uzdiže ga još odavni,
Rodno miesto, Spliet poglavni.

Koga, kad svak na dlan meće
S izvàrsnite svo'e krieposti,
Pravo bì, i dil svoje sreće,
Naskol ká 'e u oprosti,
Marul pero cieć ljubavi
Polubratu da ostavi.

Stefu Oljata Kolonela,
Biuć vitežke pun slobode,
Bojniškoga hvale diela,
Navlaš rede kad gospode
Svóm hitrosti vàrši oziran,
Svet, neuskvarniv, kriepak, viran.

Pravo 'e izriet, da izhode
Fustinuni i njih tràga
Svietle ugarske od gospode,
Tú rodnoga im miesta draga,
Zato 'e Anton dobro umio
Vlasteličit, kad 'e živ bio.

195. Svietal njegov brat fra-Roko
Toli 'e sladak pripoviedac,
Da vangjeosko more se oko
I apoštoski nazvat sliedac,
Poglavice, cesar, krali
Za svo'e pirke su ga obrali.

Barto učitelj, Petar mirni,
Antonovi sini ki su,
Svakom' jesu prezamirni,
Al s vlastelom svagdi gdi su,
Svim se kažu plemeniti,
I u svem su svàršeniti.

Milezi, i tàrg ljube, ako
Vlasteli su od Novoga,
Nosiše se u rat jako,
Svoga na izgub sve glavnoga,
Dobro mi je sve toj vidit,
Nij' obàrtne nenavidit.

Vladika im naša paka
Jest u kući za neviestu,
Ljubav im je s toga laka,
Ako harni budu miestu,
Ki ih gori sriećno diže
I podà im liepše hiže.

Sad su i knezi učinjeni,
Grade kuću tizim skladnu,
Nu ak' su riečju umiljeni,
A imat budu ćud prikladnu,
Zriet će plemske sloboštine,
Zabit će se i njim starine.

200. A Marković Franko miran
Svejer pomnji u tàrgoštvu,
Skazovat se dobroviran,
I vlastelom čini gostvu,
Nek mu ugodit niesu kasni,
Kad svi mu su u priazni.

Za sto godín što ima biti,
Tko zna? more i ovih srieća
Njih uvesti i primiti
U našega sriedu vieća,
Vlastelstvo će staro minit,
Treba 'e novo opet činit.

Da bi tako nelagalo
Moga pera proročanstvo,
Starih kućah gledam malo,
Ké imaju uzdàržanstvo
Od dobitja, s kih padaju
I one hiže, ké ostaju.

Valjalo bi klast tàrgostvo
I obćinu zanatjanja,
Da nezabim na uboštvo,
Dragi uzrok od pievanja,
Svi su mi u har, i svih štujem,
Svieh premda neimenujem.

Ovi u gradu plemenitom,
Gdie se ležu izpraznosti,
Kažu scienu dobriem svìtom
Kú imaju od krieposti,
Tu od svih sam dobro gledan,
Ako i jesam malo vriedan.

205. I kad svak me ljubi očito,
Treba bi bilo, da odvratim
Od ljubavi i za mito,
Svih da kumim i da bratim,
Sàrcem ljubim sve u Bogu,
Riečim skazat kad nemogu.

Na dugo bi odveć išle
Moje piesni s njih imena,
I dosti su jur otišle
Pàrvašnjega od zlamena,
Ljubav zanì, ljubav iznì
Pero, sàrce, pamet, pisni.

Ako vrieme bude dati,
Ko zna u drugo da mé dilo
Počme i od njih klikovati
Moja vila veoma milo,
I vàrh tàrga i zanata
Bude obilna i bogata.

Me'u to svaki brat pomoli
Za me Boga velikoga,
Da prie vrieme neg' iskoli,
Slobodi me grieha zloga,
I nepusti opet pasti
Uvedena u napasti.

PIEVANJE SEDMO.

Nadglasje.

Trogirane plemenite
Prednje i zadnje opet hvalim,
Al zamirke osobite
Prama Splietu da obalim,
Njih Lučića, pravo htil san
Riet, da on pisà nenavisan.

Šibenčane i Zadrane,
Tóke i naše pisačije,
Kotorane i svim znane
Hrabrenike i delije,
Sried kih Filip kralj od Spanje
Kruni slavom sve pievanje.

---

1. Moje slavit Trogirane
Sad mi 'e kuće Andriaške,
I gospodu Cepiane,
Hvale knjižne i junaške,
Obi daše càrkvi i dvoru
Ljude u snazi i u razboru,

Visko biskup otočanski,
Iste kuće Andriaška',
Ki ovčice svoe kàrštjanski,
Uči živit i bì im paska
Od života, cieć govora
I kriepostnieh svoih pokóra'.

Pàrvi 'e Jakov, Blaž s Ivani,
Frano Trankvil i Matije,
Ki sklopiše mir s Senjani,
Kopna i mora nù delije,
Grada i kralja branitelji,
Knjigah i piesmah složitelji.

Ovdie Jakov, Frano, Tome,
Skladna bratja jošter hode,
Ki prijazan dàrže s mome,
I ljubavju svakom plode,
Od priatelja prijatelji,
Grajški utoci i temelji.

5. Ti u Trogiru prude svime,
I svakim se nose častno,
Blagodarstvom i svojime,
Mimohodne obilasno
Goste, na stan primajuć ih
I svakdano čitajuć ih.

Gjakovljeva ljubi mila
Puna 'e svièta i mudrosti,
Liepu 'e Antu porodila
Za sve sienstvo ká je dosti,
Mojom Sabom dobrovojke,
Jedno sàrce, dvie dievojke.

Tko njih nezna, u njemu je
Kágod zlobna zaviština,
Tko ih vidi a nè štuje,
Nezna, što je ljudska scina,
Može se uprav topa rieti
Bez očiuh i pameti.

Druge smišljam kriepostnike,
Sbor i vieće Koriolanah
I mitrate duhovnike,
Ki su izhodom od Rimljanah,
Jovu i Alvu, glave proste
Zadra i kraljske Famagoste.

Korlìan, otac onih gdi je?
Skup pameti i jakosti,
Koi vladà prie galije,
Poklisarstvom pak oprostì
Ciprijanske Kate krunu,
Pokle utažì bansku bunu.

10. S česa podà biskupiju
Istom' Alvi za uzdarje,
A stavì se pod tutiju,
Za neimati kó potarje
Slavna dužda buetaškoga,
Svoga ćaćka prevedroga.

Da pako mu i ostavi
Cipra kraljstvo priekoplodno,
Gdie božice od ljubavi
Biaše niegda miesto rodno;
Odkle i Neptun krunu oboju
Prienì i vienčà Adriju svoju.

Kò i Cesar on se umišà
U dieloprav svoih vremena'
I perom još svoim upisà
Boj aziatski, narešena
Njega s Nikom ljubom, kadi
Sabeliko i Paladi.

I ovoga unuci su
Dosta vriedni na sviet bili,
Er hrabreni i mudri su,
Navlaš Alve, Ivan, Leli,
A živ Jero ki 'e u redu,
Živo 'e srebro, izgled čedu.

Merkurija živa u glavi
Isti Jero zaista ima,
Kad izprosì i zaglavì
Za neviestu da Antu prima,
Plemstvo, kriepost, blago jedno,
Drugo išće, da 'e zajedno.

15. Andriaška druga kuća,
Tri biskupa kà uzgojì,
I učitelja parca izuća,
Koi mnogo s njimi poji;
Frano dobri rodì Niku,
Svojih diedah svu priliku.

Znan, svet, prijat, sebi vredan,
A poslušan roditeljem,
Svojoj dieci dobro izgledan,
A ljubežljiv priateljem,
Gradu utiešan svem' obćeno,
Jedno dobro dospieveno.

Statilića tràge časne
Bì Ivan biskup càrnovlaški,
Mudre sviesti i prijazne,
Niegda poslac ugrovlaški,
Ludovikom družim kraljem,
Koj ga gledà kò da 'e brajen.

Marin vitez pripasani,
Ki vojevà nakon njega,
Mihalj brat mu knez nazvani
Od palače, iz kojega
Ćaćko izadje Melkiora,
Rodašbini sunce i zora.

A toj bio je Marin glava
Naučiteljska nu velika;
Reć' ću i bana Berislava,
Statilićah koj bì dika,
Slavni biskup od Vesprina
Kom' bì mat' njih Mandalina.

20. Ovom' pisà Leun deseti,
Ogovorom vadeći se,
Zasluženju i pameti
Da njegovoj mnogoj ni' se
Čás dostojna skoro dala
Previsoka kardinala.

Ter pod svoju rieč papinu,
Kú 'e potlačit nepodoba,
Njem' tu obieta starešinu,
Na prigodno pàrvo doba,
Tim ga nutka'uć, da nestane
Viernom' puku skupljat brane.

Ivan Statil, ki u Rimu
Niegda biaše slavan štiljac,
Gjakov, koi u Vacimu,
Buduć izuć kipodiljac,
Stavì urieze své uljudne,
Da su i danas svietu čudne.

Ivan Statil čudoznani,
Ki i blago čudno imo je,
U zagorskoj Transilvanî,
Kadno biskup tu siedio je,
Koga papa Pio izuće,
Slaví u listu Jera Buće

U Marina prem knjižnici
Oni kušac iznašo se
Petroniov, kriepostnici
Vàrhu koga podigoše
Tóke sumnje, tóke prečì,
Čim na 'ednoga sam se odreči.

25. Kad opravdà i osvetì
Dobrim perom pismo i sebe,
I protivne zanoveti
U múk viečni sve pogrebè,
Kažuć naučnom' svietu i njemu,
Da je čoviek prav u svemu.

Melkior mu sin osámì,
Izgubivši vriedna brata,
Ki svietiše meju nami,
Don Lovrina, Ivan Bata,
Koji kò grad vàrh kremena,
Sjaše zdrakom od plemena.

Faustin Vale, skup na Boemski
Slan od zbora càrkvenoga,
Noseći se tu levenski,
Podiebrada od hudobnoga
Vremenite prià otrovi,
Vrući Apošto, sveti, novi.

Deša Lučić bògomili,
Ki manastir vas zastavì
Franciškanom, i vas cili
Svoj nasliedak njim ostavì,
Pak Valentin drag i mio,
Knez šibenski ki je bio.

Ivan Lučić, grada istoga
Vriedni pastir i izući,
Ki za siedom strica svoga
Tude ostà, nemogući
Uklonit se želji skùpa,
Ki ga uzviko za biskupa.

30. Ivan Lučić zadnji a gdi je?
Pisačija, koji s trudom
Složì kraljstvo Dalmacije,
Prem zavidnom da zabludom
Tomu i Marka htì ukorit,
Màrtvi 'er neće odgovorit.

Navlaš Solin grad razsuli
Da su Slavi, a ne Goti,
Zato da Toma i Maruli
Neistini su izviet, hotì;
Jedan i drugi kad gradjani
Bolje su u tom uviežbani.

Hrid Totila, to svak znaje,
Biaše gotski vojevoda,
Zato sputno upisá' je
Marul s Tomom, da od naroda,
Koga slavskim on naziva,
Padà Solin, pak š njih gnjiva.

Fusk' i Madij grada slavna
Izvàrtnike Gote vele,
S druziem' diela prekodavna
Koji izaznat veoma želè,
Njih u kraljstvo svoje stavì
Za biljege im, a ne Slavi.

To će reći, da potvàrdi
Sve, što oni poviedaše,
Tomu i Marka samo gàrdi,
Izvàrstnije pisce naše,
Koji i isto da su rekli,
Lučiću su jedva utekli.

35. Gote — Slave, razsapnike
I ini dàrže od Solina;
Nu poprave tvoje prike
Nisu prave; er je istina,
Slavi i Goti da su puci
Svi sjeverski, jednoruci.

Jedne viere i naravi,
I jednoga svi jezika,
Kih Bog viečni za bič spravì
Italije i Ilirika,
Ki zajedno na izruku
Htieše pomoć svomu puku.

Iz Panonie, akol' strila,
Da u Italiu ide Totio,
Zašt mu brata Ostrojila
Zaboravio, ki se 'e pružio
Put Dalmacie i po pučini
Za'edno s Slavi raspe čini?

Totio, da udre slavska ruka
Na Ilirik, nagovorì,
Da rimskoga na nje s' puka
Sve oružje ne obori,
I u Taliji, da mu dobiti
Ne użme Narset, čoek poloviti.

Pokle i Lučić sumlje čini,
Ni l' prikladno, da bi bili
To dvoi puci, da u plini
Za'edno su se sastavili,
Videć jedni, gdi se pruže
S njima, a druzi da se sdruže.

40. I on isti izpovieda,
Da u vrieme od Totile,
I Dalmaciu pune jeda,
Izraniše gotske strile,
I da Slavi tu prispiše
I nju mnokrat poplieniše.

Solinskoga od razsuća
Inoplemci što ticaju,
Nije pravka svaka izuća,
Naši er naša bolje znaju,
I nezgode nje utištu
Ké se zgode u njih mistu.

Nu u vrieme Justiniana,
Iz Solina kad Narsete
Podje u Taliu, bez obrana',
Slavske i gotske sablje klete,
Nij' neskladno, da dopriše,
I liep Solin popàrliše.

Znam, u vrieme Eraklija
I Ivana da se zgodi
Razsut grada najcvilnija,
Al' kako se baš porodì
Razsap? nitko riet neumí,
Neg razliko svaki sumní.

Našeg Tome pero, samo
Pravlja uzroke i načine
Pogibeli, kud i kamo
Solinjani s otačbine
Pobiegnuše, pak s' vratiše,
I u Spliet stane počiniše.

45. Solin, kako sried nesklada,
Premda velik, na tle padè
Cieć ponoštva i zavada'
I nepravde i inade,
Sebi oborì liepu sliku,
Da neustane već u viku.

Njemu er daše tej nauke
Starih ljudih upisanja,
I pradiedah naše ruke
Vierna i istina predavanja,
Ká nimaše pisci izvanski,
Gàrčki, latinski i taljanski.

Zašto Lučić, pun prilika',
Svojih pravke nehtì zorit?
Svoem' jeziku ki su dika;
Miesto ih branit, htì je ukorit,
Kad je rieč, da svo'a mieštani
Bolje znaju, neg izvani.

Neće nitko, ne, sakriti
Vino, kašalj, ljub, zavidos,
I on upiske htjè činiti
Našim samim, ni'e li stidos,
Svo'e predavat vriedne ljude
Inostrancem na osude?

Još u pàrvoj rimskoj rati,
Nek mi prosti, šarat radì:
Da nij' Solin grad bogati
Bio, neg Rim da ga sgradì,
Kad prie plavi Gàrkom rinù
Za trojansku vojakinu.

50. To četar sta i još više
Dugieh godín bilo 'e prija,
Nego li Rim sagradiše
Poslie Romul, prie Enija,
Ki pobiegnù cieć Elene
S otačbine požežene.

Lučić, ako toliki je
Obslužitelj od vremena,
Zabiliežio zašto nije,
Kad bì Troja izgorena?
Rim kad s' sgradì, i kad rati
On nam počè pošiljati?

Nami praví Madij Mika,
Da bì u vrieme grada Troje
Solin, drieva da i tolika
Suproć njemu tisnuo je;
Nit se upiske vàrhu toga
Vide Ivana trogirskoga.

I Madio, ki budući
U svo'e kraljstvo postavio
Svih rieč lažnih nemogući',
Njemu upiske nij' činio:
Od svoje se zlobe odreče,
Kad neprobì, što on reče.

Trojanskoga prie požara,
Svak zna od istih Argonauta',
Svaka strana od rusaga
Dalmatinskog bì pučata;
Nit je slično liepše misto,
Da nij' bilo stanovisto.

55. To jest Solin, gdie i rude
Suha zlata nahode se,
Koga ljudi veoma žude
I sve k njemu poteže se;
Zato poslie tù od Rimljana'
Nova kmetstva bieše slana.

Ako 'e Ivan, zaisto nije
Drugi Ivan Vangjelista,
Al svet Ivan, koji bi' je
Davni biskup svoga mista,
Da mu se ima sve vierovat,
Bez mo'e branit i varovat.

Davna Ilira sin Akile,
Otac Pira bàrž izprosì
Od Solina plavi i sile,
Da se osveti i okosi
Cieća grabše Elenine
Na Parida, čim izgine.

Neka Solin, s ostalima
Prijateljí gàrčke tràge,
Na oslobod svoim' drievima,
Menelaje žene drage
Bude, i pride množtvom ureda
Krajišnikah i susieda'.

Al htì rieti bez razluke,
Napučí se da s' Rimljani
Solin s liepa miesta i luke,
Ko i Trogir svoj s Visaní,
Rodna grada da bi smiti
Starijega učiniti.

60. Li on isti mnoziem klada,
Da je Solin pàrvosto'a,
To jest mati inieh grada',
Kako 'e mogo prieko pola
Viek mu presieć vele davni,
I u vrieme Troje slavni?

I po drugoj rimskoj rati,
Ko bezstidno klasti umijè,
Da Solin se jà zidati,
Ki pečurva danja nije,
Da u čas se mogo izleći;
Inih gradah stol nareći.

Petnaest miljah okoličit,
Na priestolju dàržat kraje,
Hramí i trimí svoim' se dičit,
I s prostorom, ki ima' je
Tisuć stupah, tisuć kipa',
Ki sprav ni'esu kratka hipa.

Od počela solinskoga
Ako nij' moć nać vremena,
Nu prem toga cieć razloga,
Sgrada mu je pridavnena,
I ko da je viekovita,
Ljudski spomen yàs nadhita.

Meu inima plemenita
I rieka se veli od Nila,
Ká nekaže doistita,
Nijednoga svoga vrila;
Jer neima znano iztačje,
Zableniva sviesti svačje,

65. I udesi visoki su
Od gradovah niekih veli';
Er nemore znat se, gdi su
Al prestali, al počeli,
Viekovito kad u lugih
Svojih uzopet raja'u drugih.

Klade on Hlume, drugom mierom,
Meu Herceze i Zagorce,
A pri jih pisà, istim perom,
U krajinu za Primorce,
Ki s' od Omiša do Norina,
Što 'e pri kraju mora pina.

Za moć Marka grizt napokon,
Pismo pravo da ne obratì',
Kaletića malim sokom
Pismo iznadjè, s kim skladati
Htjà; prem da on vriedan sebi
Ni livre mu nosit nebì.

Ali kada Marka čini
Svojom hvastom da pokudì,
Našoj nehteć on krajini,
Nesvijesto on zabludì,
Koja kraina ni medjita
Župa k moru, neg osbita.

Svaki čoviek teče i bludi,
Kratki 'e život, nauka duga,
Sviestni jesu vazda ljudi,
Htieti ukorit svoga drúga,
Al proć sebi mač nahode,
S kime u tmi druzieh bode.

70. Moj Lučiću, ovo ti su
Naši i vanjski, ká pisati
Htieše ; al jer sumljeni su,
Hotih svej ti zamučati,
Nakon sebe kad ostavì',
Da ih ki drugi čistije pravi.

Otačbini sve, što 'e dika,
Kad našinci pišu i kažu,
Štogodi je što velika,
Neću sumnjit da oni lažu:
Tko će, nek se zviezdom vàrti,
Ja ću tako ćut do smàrti.

Veće na sviet nij' Lučića',
Neg se umiešà u sve blago
Netjak, Gjakov Cerinića,
Ki od sestre diete drago,
Po zakonu koga olučì,
Baštinika kad ga odlučì.

Zlato sàrne sve na zlato
I u rudah za'edno stoji,
I izvadno obilato
Hoće u hižah da pokoji;
Ceriniću, moj rojače,
Tebi 'e dobro sve to jače.

I po Braču i u Trogiru,
Gdiegodir se ké glavice,
Vlake i poljà ká naziru,
Tušče drage i rovnice,
Grade i sela koja resu,
Liepše kuće tvoje jesu.

75. Velik dakè ti si imanjem,
I uzrestom i pameću,
Velik plemstvom, dostojanjem,
Ki u četverom sivaš viećn,
Velik plodom Dome sina,
Tvàrd blagoslov i baština.

Dàržan jesi tvoim priednikòm,
A najveće velom Bogu,
Ki dà način posliednikom,
Da u dici i razlogu
Mogu živiet ko gospoda,
Sried slobode, bez podloga.

Nij' od kuće Bufalića
Zakonito koje diete,
I od vriednih svih Lučića'
Rod se u Frani sav pometè.
Pavličević Nikolici
Blago ostaviv i svoj dici.

Ki bì od sestre netjak njemu,
Plod prem zreo i vitežki,
A ugodan svim u svemu,
Muž premudar i pretežki,
Ki u knjigah od pravljanja
Navlaš ima čudo znanja.

Častan umom, bàrz u snagi,
Na krieposti sienstvo meće,
Dviuh viećah vlastel blagi,
Hoće pravdu, zlobu neće,
Svojih starih perom piše,
S kih Glasnica ista diše.

80. Visko s ćaćkom pisci biahu
Od tolike hvale i dike,
Da vlastnici svi ih htjahu,
Za potrebe njih tolike,
S kih veliko skupe zlato,
Metnuv ga u dom zakopato.

S nečekane ali smàrti,
Neobjavì otac sinu
Miesto, zlato gdie zavàrti,
Ko ós ostaje u osinu,
Neprudeći iskarnjemu,
Kamo l' dragom' rodu i plemu.

Čujde i mile Hvarkoviće,
Muže u rati, i u miru!
Kojih jošter jasne sviće
Prosvietaju u Trogiru;
Moje mlohaštvo zaslipljuju,
Druzi ih kažu, druzi ih štuju.

Bì i biskup vaš Lampridi
Ki vam parbe tóke cieni,
Ko i Splietu negda hridi,
Uprav Fokun vàs ognjeni;
Al obadva malo slasti
Dostignuše s té propasti.

Kažotiću Augustine,
I Nikole! vaša dila
Ne more izreć do istine
Neviežbana moja vila,
Koja leteć, da što čuje,
Grad za gradom iziskuje.

85. Znam Dragčića tolikoje;
Al biskupa njih Gjakova
Grede klanjat pero moje,
Glavu i Frane punu slova,
S onizimi, ki ostaju,
S kih se starji njih poznaju.

Gjakov, ki bì velikoga
Karla svietnik, vriedan vienca
Jasna kralja Franačkoga,
I Cesara pak od Niemca,
Koga on kriepost napovidì,
Da ga svoj svak dobro vidi.

Er budući znan namiestnjak
Relatenske càrkve svite,
Zamieriti buduć sveznak
Od mudrosti zakonite;
Na svu korist bì postavljen,
Starostavnik kò da 'e davnjen.

Bigunići, Barbušići
Odbiegoše, nè barboše,
Poginuše njih dietići
Nesmotarne smàrtne od kose,
Ako gdiegod koj ostaje
Putem stariih neka staje.

Nemogu se ne zablenut
Vilo, Marka dat' ubodna
Gjurić neću već spomenut,
Spievaoca tebi ugodna,
I šnjim kuće vitezove,
Sive ptice, hitre orlove.

90. Navlaš Gjura i Šimuna,
Sadašnjega Deli Franu,
Kih nij' mogla turska suna
Prestrašiti na mejdanu,
Koj sad Frano svóm obranóm
Štiti mejaš Trogiranom.

Vàrhužakna Meliseja
Kaže znanje od zakona,
Parmancira a Bašeja
Kriepost svoja izabrana,
Ki su càrkve hvala i dika
I poštenje svih misnika'.

A Graciji dobro višti
Zemljomierstvom i esapom,
Dàrže u miru kotar isti
Hitrim perom, pravim štapom,
Pera i rozge njih plemene
Čast su kuće svih obćene.

Iste obćene esapije
U Trogiru i u Splitu,
Dielu u svakom prem delije,
Neću omučat bratju svitu
Od Kanala, ki bez priše
Mudro sriećom skaču više.

Milonović kuća 'e ohola,
S Bosne dodje pleme ovo,
Dominižar njih Nikola
Na svoj harč sgradì u Čihovo,
Svet budući, božju hižu,
Spasiteljnom' slavnom' križu.

95. Markantone, vesel' s' pobre,
Ivan Petar 'er tvo'e dite,
Bistre sviesti, duše dobre,
U napriedke plemenite
Od krieposti sve jer zrije,
Sried Čiudalske siemenije.

Sve Gvidote smàrt porazì,
I Acerbo mé posiče,
Sám se Gvidot Andria pazi
Jošte sin njih, kim se diče,
Dulji nisam, stoj u miru,
U svih ljubljen, moj Trogiru!

Divnić, Mišić, Šimunović,
Teodoš, Aqua, Verancani,
Kosir, Šižgor, Zavorović,
Draganj, Grižan, Šibenčani,
Gdie su? davno kojih sieme
Dà krieposti po sve vrieme.

Vàrlovita Mihovila
Ima pleme Draganića,
Petra a kriepka kolonila
Slavna hiža od Divnića,
Mnoge ostale ljudi slove,
A sve dobre vitezove.

Od Divnića Frana i Nike
Baraković časno piše,
Ki krieposti své velike
Svoim didićem ostaviše,
Kolonela vlast Nikoli,
Mojem vitezu punom soli.

100. Petar, svoga prôtivnika
Niegda u Palmi bivši ubio,
Stražnik taočen za kàrvnika,
Čim se on bieše uklonio,
Da nij' stračen taj krivično,
Sebe predà hrabrenično.

S česa vlastnik vàrsni i sviti;
Er uzrokom čoeka ubì,
Nehtì oba pogubiti,
Neg kriepčinu Petra obljubì,
I pripasà mačem svojem,
Meu leventam' da je brojem.

Imao bi slavit vića,
Koja vieća star plemenik
Vriednih ljudih od Vrančića',
I u Bosni i u Šibenik,
Ćaćka Franu i sina Antona
Prabiskupa od Štrigona.

Lodoviko pàrvih veli,
Vierno službu uzdarovà,
A Ferdinand pak veseli
Diela uzvisì Antonova,
Nemogući platit dosti
Njega hitrost i mudrosti.

Viečni sviètnik, česti klisar
K papam, k kraljem, k turskim carem,
Vieran, umić, bistar tišar,
I koristan bì cesarom,
Da Suliman s njim zaglavì
Mir, kad svieta slavu ostavì.

105. Po kojega smàrti odšeta
Svietlim vratam i dvorovim
Carigradskim, da bi opeta
Mir potvàrdio s carem novim,
Maksimilian gdie ga póslà
Najtežega radi posla.

To 'est s Selimom premogućim,
Ki se vladat za njim metnù,
Ter govorom svoim izućim,
Predobì mu silu odmetnu,
Pak sebe i rod svoj nakitì
S plemenitim' noviem' štití.

Tizieh Faust, prepun znanja,
Od znaocih se velmi slavi,
Ki sried mudra nastojanja
Od Slavinah diela ostavì,
Novi riečnik pet jezikah,
Připoviedih bojnih slikah.

Bi vladalac od Vesprina,
Čoviek oženjen, smàrt kad šinù
Ženu i sinka prem jedina,
U Strigonu koj poginù,
Kadno ga car topim lupa,
U ogrezu sried postupa.

Htiuć red obrat, da sviet pusti,
Er koristan svoj obćini,
Cesar to mu nedopusti,
Neg svietnika sebi učini,
Biskupiu mu pak pokloni,
Neviernike da progoni,

110. Ko i obsluži, nehtiè al viku
Da se boljom biskupijom
Vlači danom, ko 'e stadniku
Odabirat najstarijom,
Divno i odpusti zapovide
Liepa Erdelja, pak otide.

Zadnji Karlo, otačbini
Svojoj prudì, čim življaše,
I svako mu dobro činì,
Čim po zemlji zdrav hojaše,
Kazimiro sad im diše,
Ki se dobar u svem piše.

Polikarko mudri Ivan,
Šibenika ki resjaše,
Svaštoznanac er nazivan,
I dàržavu prosvietljaše,
Umrì i on za druzima,
Viečne zviezde na sviet nima.

Bonifacij Natal vàrli,
Svietokaznik i upilac,
Koga u Rimu skup zagàrlì
Onih mudrih svaštoštilac,
Ki i naminì Faustu sličnom'
Slavih kraje, slavom vičnom.

Prokulijan Frano Mušić,
Anton Vranić, Stiepo Tresni,
Roba, Flori, Boniš, Kreušić,
I Leventi s njima biesni,
Tadia, Toma, Sladoe, Nade,
Ké on u pismo svoje kladè.

115. Prokulijan Anton, pisac
Niegda splietske od obćine,
Pak i haran Splieta uzvišac,
Uzvikao mu hvale istine,
Ké dostoji da ih reče,
Starí er Solin unj se stečè.

Kamo davni Galjardini,
I Kreševi, i Galeli,
Fer, Spingarol, Čedulini,
Karnaruti, Pečiareli,
Star Ljubavac, Perušići,
Albertići i Ročići?

Detrić, Fumat, Kalčin, Čezan,
Naš, Sop, Benja, Čivalelić,
Grizogon Fanfonja, Ginjan,
Bartolačić, Barbàrelić?
Svi Zadrani ké imenovà
Pavo Gjurien, kad ih štovà.

Metafrasti Alve i Gvido,
Glave vriedne i hrabrene,
S Vladislavom čudno mido
Učiniše; al medene
Braške otoke, Hvarske više,
Cieć Hàrvoja neimiše.

Pod Novigrad Alve drugi
Buduć poslan svoga od vieća,
Vojevoda na obsied dugi,
Stignù pelik tu òd dobića,
Svojem' Zadru dav gospodstvo,
Za se uzdàrzeć hrabrenostvo.

120. Bartolačić, kih četiri
Zrih past cvieta od mladosti,
A Šimuna, u neviri,
Vàrla trieska od jakosti
Na krajini s vlaške klete
Ruke umriet bez osvete.

Neg što Bog ga osvetio;
Potle i brat mu smàrt okusi,
Naglom bo ga omutio
Zloglas izdač s tamne busi,
Er junački ne bì vriedan
Š njim se pobit na prav mejdan.

Kręž i Gàrgur Čivaleli,
Tvoi pradiedi, moj Dunate,
Kralja Karla prijateli,
Kupili su dosta za te,
Ćaćko i Frano glasoviti,
Da s' ti svietao i čestiti.

Slavna Gàrgura otca tvoga,
Čine svietle i svieh Detrićah
Iznvidit tko bi moga',
Bez pismenih zlatnih svićah,
Hrabren Alvo i viteže,
Vlasteline Delikneže.

Znam, da kralji i vlasnici,
Er im obran svoj podaše,
U njih glavi i desnici
Dobitnici er ostaše,
Učiniše vaše kuće
Sviem za spasno ubiegnuće.

125. Tvoj šukundied, blag Zoilo,
Vierna skaža sried Gotova'
Kad pieneztvo svoje cilo
Duždu prinì i darovà,
Skladne vlasti kad ga àrvahu,
Liepu i Padvu postupahu.

I ti stope njihe sliedeć,
Nećeš gavran jakno vrani,
Gdie màrlinu ležat videć,
Da se bacaš na poljani,
Neg uzlietaš na visoko,
Love loveć jakno soko.

O stran davna dva M . . . . .
I biskupa karševa . . . .
Svietla od stabla Fan (fonjićah)
Sbor vitezah tocieh k . . . .
Ljean i toke ljudi . . . .
Svom mudrostim. . . . .*)

Gjakov Ivan i dva Nika
Dvim Gjerolim, trim Franciški,
Ivan, Petar bojenika,
Zakonika glas veliški,
Šimun Zadra, Anton Nina,
Domjan knezi od Gjakina.

Šimun deli Ženerale,
Tvoj brat Ante učitelju,
Svi oružnici koga žale,
Kaono kriepku svu temelju,
Koega silnì sbor gospode
Dietcu učini za vojvode.

130. Tih ćaćkovah smàrt nezrila,
Njega i kuće dostojanstvo
Jur malašne jest uznila
Na zapovied i vladanstvo,
Otci i majke svej plemene
Daju svietu take siene.

Plemić, ki se okružuje
Tamnom ženom i nišćetom,
Svoje porode kuži i truje
Svietle kuće viečnom štetom,
Kad se zgaja malokrati',
Zli bor dobar plod da vrati.

Grižogonah starih diela,
Kad mi nije od poruke,
I zadarskieh svih vlastela'
Tóke glave, tóke ruke,
Riet nemogu, učitelja,
Samo Antona riet mi 'e želja.

Za njim klanjam pak Fedrika,
Meu pametnim ki se klade,
Prem da svojim nije dika
Šibenčanim, nego Nade,
Mnogo hvalu ki dostoji,
Naše mudre jer pobrojì.

Hvalit mi je Gjerolima,
Zakonošu ne omàrsna,
Mudrovieštvo ki svako ima,
Vlastelina kriepka i vàrsna,
Ki viek u sva svietovanja
Zdrak odkriva svietla znanja.

*) Tu je rukopis na kraju poderan.

135. Pavo Paulić plémeniti,
Kom' se godi viečna dika,
Spomen pisà vremeniti,
Knez Trogira i Šibenika,
Liep Ilija od Grubonja,
Umni Grabić od Nozdronja.

Gdi je Gjakov moj Ferari
S bratom, oba učitelji
Od zakona, a vikari
Drugi càrkve umitelji,
Ki se inadom negda lupì
S mnom, u Zadroj mudroskupi.

Novi Jordan ninivanski,
Piesnik časni uzoriti,
Koi složà talijanski
Svoje piesni, hteć prehitit
Brido glasnom uljudnosti
Preta, Festa, Cira' jošti.

Grad tvoj, ki bì čestit prije,
Jedva sliku grada ima,
Svo'e vlastele, svo'e delije
I on niegda u se primà,
Sad miešte hrám, miešte dvori,'
Nemarice svud i tori.

Ne bì straža od zvonika
Uzrok, da otle puk se ukloni,
Nego zviezda nieka prika,
Ká gradove kad progoni,
Trieba 'e, trieba, u svom vaju
Neuklono da padaju.

140. Uklonit se bì nevolja,
Prem da draga miesta rodna,
Ere ti se sve oboljà,
S ajerskoga diha škodna,
Često grajska ginu oblića,
Neznadući uzrok bića.

Pribitimić svietle kuće
Niko i Bernard tu cvatihu,
Druga snage od moguće
Kad nad sobom ne imihu
Bojničari izabranja,
Bez bojazni i predanja.

Tu Kašići i Zapići,
Galen, Parenc i Pasini
Vitez Càrnica, i Markići,
I s Budini, Perugjini,
Ponti mogući i Latana,
Sad svi cvietje od Zadrana'.

Nij' propustit bez spomena
Ni otce znance, ki živiše,
I u njihova ki vremena
Svojim znojem naprudiše,
Sred nastoja i natopom
Ilirìške càrkve popom.

Metod biskup od Holmije, *)
Za'edno s otcem Rafaelom, **)
Poizpraviše Psaltir prije,
Pak brevial pomnjom cielom,
Kako ih papa pismom hvali,
U početku od breviali'.

*) Terlecky. **) Levaković.

145. Svietan Ivo Bandulića,
Poslanice i Vanjilja,
Na viežbu svoih Slovinića'
Prinì cieća bogomilja,
Kim se užgà, kada vruće
Uči nauk božje kuće.

Mihalj Gjakov zatim paka,
Družbe složì Jezusove
Gramatiku i riečnjaka,
Meu našincí ki dozove
Redni nauk zgovaranja,
Slovinskoga i pisanja.

Pop dum Šimun Budineo,
Za spoviedce i pokorne
Ispràvnik je liep razveo,
Gdie uči laglje i okorne,
Griehe okoljem razbirati,
I njih uzle odrezati.

Prinì on isti skup i sumu
U naš jazik Kanižija,
Nek po ukaznom spasnom drumu
Puk hodeći i nerazsija,
I u mreže neudira
Djavo, svet put ké nam stira.

Meštar Gvidon pretvoril je
Nam naručnik za župnike,
Sried planine Rekorije, (?)
Šnjim nek lieči pokornike,
I prikazà ozdravši vienac,
Davno biskupu od Vadenac. (?)

150. Mavro Urbin Dubrovčanin,
Dušno olje nam darovà,
Marko Marul naš Splietjanin,
U slovinska naša slova
Vriedne nauke pukom pravi,
Ko otac Kašić nam objavi.

Dubrovčanin drugi jošti,
Otca Ivana od Gondina,
„Ko se žive i mre u milosti“,
Naučì sputno kàrstjanina,
Ime al neznam obratniku,
Ki se krije svietovniku.

Bartuo Kašić naš iz Paga
Običajnik rimski obratì,
Život i muku spasa draga,
I Marije dà štampati.
A i dievíc i svetacah,
I càrkvenih inih otacah.

Isti otac rodu predà
Odliš Kempis tomačenja,
S pismom svetim, ko ne ugledà
Viek svietlosti; s nemarenja
Tako našeg dari s' gube
Naših ljudih, ki nas ljube. *)

Faust Vrančić, od života
Pisà dievíc izabrani',
Dà zàrcalo Anicij prota
Svim misnikom u toj strani,
Učinivši izvàrsnije
Druge i službe dostojnije.

*) Ovaj prevod sv. pisma nalazi se u nar. muzeju u Zagrebu.

155. Bošnjak Mate Divkovića,
Od godišta za blagdane
Poveljenja složì umića,
Svih za nauk i obrane,
A Gàrličić župnik teški,
Ukazà nam put nebeski.

Duman Ančić, prem iz Dumna,
Na rajska nas prinì vrata,
Gdie tomači od nètumna
Svetoskrovstva i obrata,
Ki se čini neizretno
U misniško dielo svetno.

I duhovnim naslajenjem
Htì nas kriepit i zàrcalom,
Posilović mirišenjem
Svoga cvieta i posalom
Dobra žitka, dobre smàrti,
O kih se vierna spasnost vàrti.

Vangjelistar i od spoviesti
Margitić dà dobra izgleda,
Biskup Florio a uviesti
Koludrice službe reda,
Glavinić stado duše vierne
I svetacah žitke obèrne.

Liepe knjige sviètno obrà
Preobrazit otca Štelle
Otac Radnić, svièta dobra,
Gàrdna izpraznost ké se vele,
I od ljubavi božanstvene
Prudne knjige, mnoge sciene.

160. Zadran Barno Kàrnarutić,
Palikučić i Buretić,
Šišmund Gjorgji, biskup Brautić,
Gradić, Čubran i Gučetić,
Dubrovčani, s dielmi svoimi
Nadariše narod veomi.

Splietske uviežbà popovije
Bianković biskup, kada
Kuzmin sabor obrati' je,
Da š njim pomnie rédu stada,
A Teržić nam za umiruće
Skupì iz otác kriepe vruće.

Vuletićom piesan 'e zdata
Od Osipa skladno dosti,
Macukatom Jozafata
Sveti život, dar milosti,
Pravu u mudrost Senjara oca
Prelje u kratko stavì štioca.

Dujma sveta proslavljenje,
U priprosti piesni složì
Ter od otajstvih govorenje
Jesusovih njem' priloži,
Liepos duše još ostavi
Dražić Ivan svój dàržavi.

A koji još od nas dalje
Što narodu svóm' složiše,
Nje umolih, da tù šalje,
Nek i Hàrvat pop što više
S njih bi znao, za spasiti
Sebe, i puke i obiti;

165. Od pisaca' i teftedarah
Cviet od ljudstva tu se kupi,
Focah, Stalih, Antikvarah
Dva Mikela i knez Lupi,
Scipiun, Arner, Tomaseo,
Prod i živi Karalipeo.

Foci davni, dika Slavján',
I kojizih pero slavno
Čini, da sud bude upravljan
Po zakonu svedj upravno,
Ko i ovizih, kih sam pravio,
Kih mladost još budem slavio.

Meu kih gledam plemenite
Na pisarstvo nastojati
Mladce žive duhovite,
I inim mladcem vàrhu stati,
Gjakonju i Vitanovića,
Jovu, Ostoje, Radovčića.

Dumanića, Tisičića,
Iz našega ki su grada,
I Alberta Papalića,
Pismohrane ki obadà
Tókom hvalom i krieposti,
Sad počiva u starosti.

Kaogrosović Ivo i Niko,
I oni pored onieh stoje,
Znanje i njih jes veliko,
Bolje 'e, bolje da nastoje
Redit kuću, rajat sine,
Na ures svoje domovine.

170. Njih bratučed Slavić Frano,
U Korčuli ki sadi je,
Počè perom pisat rano,
I visoko s njim leti' je,
Neg što žena njega ustavì,
Sva preprieka ljudskoj slavi.

Gornje, ako priekost ljute
Neobori me smàrti prija,
Ufam vidit uzdignúte
Na čast pàrvih pisarija',
Pera i lietat njih žestoka
Od zapada do iztoka.

Karalipej bistri Pavo
Dostojan je gornjim trojem,
Na dobropis er se 'e davo,
Za namiestje stricu svojem',
Ki jedino htjè vieriti
Diete i množtvo zapriečiti.

Ki će biti dviuh vića'
Još ureha, kneže mili,
Da bi i meni tri dietića
Gorko sàrce neranili,
Veselili b' eskeriski,
Divan Splietski i Trogirski.

Al nemoguć tvóga znanja
Želja u tvoj se kući sbiti,
Htjè prostrit se na izvanja,
I od granic se uvieštiti,
Da pri Turcih i gospodi
Mirni i vierni mejaš vodi.

175. Dàržavnici, neka znate,
Svud da 'e vriednom' otačbina;
Kó se van nje nepružate,
Velika vam viek svietlina
Prít nemore; tko se oddili,
Bolju srieću hita i sili.

Neka čini jakno zlato,
Tko od plemića mlados vodi,
Koje neće bit bogato,
Ako iz rude neizhodi;
Daleki ognji ugod daju,
Daljne i zviezde laskataju.

Li se i k sreći hoće jošti,
Tko ište uzać na vladanja,
Liepša svàrha od krieposti
Sried svakoga nastojanja,
Da kad mudra svieća sviti,
Umi ju za stran uhvatiti.

Sáma samo Vil' glasnica,
Moi mieštani, pravo more
Kazat, tko vam svietla lica
U oceansko podjè more
I prosinù novoj Španji
Zdrak ugodni prem sunčanji,

Ki od Karla sievat pričè,
Sriećni uzrok ki bì njemu.
A kad Filip kralj iztiče,
Htiè, da 'e njegov zdrak u svemu,
Neka svieta zapadnega
Tepli i kriepi miešte njega.

180. Karalipei to 'e Don Visko;
Nu vaš rodjak, má gospodo,
Ki buduć 'e većkrat trisko
I hrabreno i slobodo,
I na suhu i na moru,
Prijat bì u tieh kraljah dvoru.

Koi znajuć, svud da 'e smio
Dalmat bojnik neuklonit,
Čim je Karlo kralj živio,
Družbu mu i plav htiè poklonit,
Pak za njime Filip peti
Admirantom htì ga uzpeti.

Ov, videć mu kralj prijazan
Vierne ćine, prudne oprave,
Viteza obrà, da 'e opasan
Svetim redom Kalatrave,
I u dvoru da svietli mu,
Službu od galíj odpustì mu.

Ter mu, kriepčie nek je vere,
Preporučje dade paka
Kuć rečenieh Talavere,
Neka svoga sunca zdraka
Sried Madrida grada sine
Liepša s' časti i baštine.

Da li i toj nebì dosta
Dostojanstvu te delije,
Dohodak mu podà jošta
Grada i luke Svet Marie,
Da svom ljubi, čim dihaju,
Obadva ga uživaju.

185. Napokon ga znauć čovikom
Baš koristniem na vladanje,
Poslà njega mnogom dikom,
Za kraljevo napridkanje,
Tja u Mešik i Alkaldije,
Gvankata mu dà tapije.

Gdi se od srebra vadu rude,
I blagohran gdi se sbraja,
Zapoviednik da tu bude
Za pet godín svega kraja,
I tu zdraka, ká nedune,
Čini poso slavne krune.

Gdi pedipsa i gdi sudi,
Sebi danom svóm oblastju,
Svake pravde, svake ljudi,
Premda sviete istom častju.
Ter predaje bistrom svisti,
Kralju spomene od koristi.

I nek svak zna, dà kralj pravi
Dobro plaća svo'e viteze,
I u tefteru njemu stavi
Sve dostoje, sve pieneze,
Ké za viernu službu prima,
A u grad Kadiks dvore ima.

Gdi nimauć svóm gospojom
Sina od sàrca, kriepko radi
Kneže Pavo tvoim pogojom,
Da ti sinka tu posadì,
I u tom vriednu slavim zdraku,
Misli er prudit svoem' ožaku.

190. Veseli se kralj Filipe,
Premda vàs sviet na te sune,
Bog s naredbe tvoje lipe
Uzdàrži ti vience krune;
I da kó njih trieski biju,
Narav im je da dospiju.

Duh od trieska, a što 'e drugo,
Nego l' ništa, malo dima,
Dim neuzdàrži bitje dugo,
Za to i triesk kratke ima
Svoje sile, i jer naga,
Veće prieti, nego slaga.

Sunce 'edino, kó u zapadu
Sievaš jasne sried vedrine,
Nek se oblaci vojstva skladu,
Svieh duhovah zle godine,
Nečut' škodit zla njihova,
Kí si više svih trieskovà'.

Mnokrat usried mnoge kàrvi,
Kad naskoče nepriatelji,
Početak se dobri pàrvi
Od gospodstva utemelji,
Tako u nečjoj ufam smući,
Ti izać ćeš kralj mogući.

Često i ravan put se obori
Meju hridim i liticam',
U najvišoj često gori
Pića ostane iniem pticam,
More se i sad toj zgoditi,
Nij' svud dugo lov loviti.

195. Nu Filipe, ki na sviti
Sijaš mudri i hrabreni,
Kralj ti pukom zamiriti,
Jakno sunce razsvietljeni,
Š njim i tvoja čast i snaga,
Sjà prek Inda, dalje Jaga.

Samovlašće s božje sriće,
Sviet ispanski ki posvojì,
Tebi lieri procvasti će,
Zlatne u vieke i meu bojí,
I ko Vila meni pravi,
Imaš činit sve u slavi.

Gdi su i naši gjenerali,
I Sinovčić i Fanfonja?
Dobroević, Srić, Papali,
Radoš, Detrić, Gjurmić, Benja,
Gjelzei, Zaro, Posedarski,
Svi junaci, knezi carski?

Zavorović, Urban, Fenzi,
Gdi 'e Šimunić, gdi Càrnica,
I Butković, časni vienci?
Bencun delia iz Vranjica',
Turčin plemić, pak kàrstjanin,
Muslomanah svoih dušmanin.

Gdi ostali naši knezi,
I dàržave hrabrenici,
Još kotarski gdi vitezi
Buče, Bižanti i Bolici,
Delimarki, Kulišići,
Vodopije, Markovići?

200. Kotorane htì Urbin klasti
Meju mudre i hrabrene,
Nemogu bit u prijasti
Moje piesme neuredne
Njih sliednikom, ki još sjaju,
I na diede se obziraju.

Gàrgur Bižant, ki u svá doba
Svietì umstvom ko i zvizda,
I Nikoni Frano, s oba
Kih kotar se negda gizda,
Rodnom' miestu u prilici
Još se kažu, er velici.

Jero Bižant, ki posvetì
Na čast dužda, na čast viere,
U ogrezu život sveti,
Korčularske sried potiere.
Marjan, koi zadužbine,
Càrkvi pridà pune scine.

Niko sin mu, ki prilikom
Otca Bogu istom uljudì,
Svet Trifunu mnogom dikom
Nadarivši srebrom i sudí,
Da od obiuh ima dara
Blizu dvaest tisuć toljara'.

Vitez Ivo, vitez Njeko,
Bus križatih gdi 'e Bolica?
S Boleslava ki 'e izteko,
Jakno i cvietje iz granica',
Ki i danas slavni jesu,
Zasve na sviet da več niesu.

205. Od Nikole glavatega
Rekla 'e slava sve krieposti,
A od Ivana najzadnjega
Rečě Klement jedva dosti,
Kad pohvalì skàrb, kú ima
S viernim meju neviernima.

Nasliednika njim je sada
Dužd prevedri namiestio
Vitezića Bučiu mlada,
Er mu 'e i otac čast imio
Knjíg otajnih u onom gradu,
Za slati ih k Carigradu.

Bratja Bučie umićena,
Gdi 'e Fra Dome i Fra Visko,
Ki u diela njih pismena,
Koja svak je njih pritisko,
I u slavnom pripoviedu,
Još su živi u svoem redu.

Pàrvi Priur, sto'eć u Splitu,
Na priateljsku prosbu s prida,
U rieč slavsku plemenitu
Preobratì kralj Davida
Sedam piesmih od pokore,
Da se skrušnie riet nemore.

Drugi ostavì nakon sebe,
Ostran inieh svojih dila',
Rukopisne mnoge sprebe,
Razmišlenja bogomila
Vàrhu knjigah Pavla sveta,
S kimi k nebu š njim uzleta.

210. Gjero Bučia mudroznanik
Pape od Pia četvàrtoga,
Znan svim sve dni bračnovanik,
Scienjen radi nauka svoga,
Ki, da papu ni udušio
Tapalj, još bi u krimiž služio.

Er buduć mu poklonio
Blagost Ivana Statilića,
Bàrž bi ipak nanj naslonio
Najvišega brieme vića,
Kad mu način prie postavi,
Obiliežje svoje ljubavi.

Za kojega mladi Gjero,
Bratić čoeka poznanoga,
Màrtva dunda živo pero,
Na čast sieda kotarskoga
Bì uznešen iz nenadbe,
Bez niedne svo'e tradbe.

Gdi 'e Lazari, Jovaneli?
Pàrvi gvardian groba sveta,
Bogoslovac drugi vèli,
Slavan pastier od Poleta,
Neg što pàrvom' smàrt se oprì,
Euksinu prie neg doprì.

Ivanović pop don Kàrste,
Mudar pojnik i uzorit,
Koga hvalu tôke vàrste
Talianske piesni, dvorit
Bì od mnozieh, al što 'e veće,
Oliva ga k nebu meće.

215. Gdi 'e kotorac Albert Dumi
Veljski biskup, pun znanosti,
Ki tač može i tač umì,
Da ga Pio znani dosti
Hvali i kliče, da dostoji
Sve, što u càrkvi svetoj stoji.

Kano spremu mudarštinah,
Sveti ga otac tad razvidi,
Kad na molbe mieštaninah
Pustì da mu pripovidi
Vàrhu pisma, kog mu izreče
Taj čas isti, kad on preče.

Zamiriti zakončija,
Naš kardinal vèli od Luke,
Koj nadgovor za svoj prijà
Svetog Gjeru, s naše ruke,
Iz Kotora da rod ima
I početak, pravlja svima.

Istina je, da tu nigda
Vlastél' Lukah kuća biaše,
Jedan bilieg da tu svigda
Obadviuh kazivaše;
Tu on željà grob imiti,
Svog u svoj grad htiše odniti.

Uz biskupe, ako 'e skladno,
Vàrć Mustafu i Korkuta,
Silne paše, bitje jadno
Carevskoga oštra pruta,
Iz Kotora oba su izašli,
Vriedni na sviet, premda su zašli.

220. Može se uz njih klast i Asan,
Polumàrtvi iz Novoga,
Musar vàrli, paša jasan,
Plavovodju Bnetaškoga
Ki umì strašit, i prisneta
Iz Šia tiesnut, prie vazeta.

Od vlasteoskih kí su hiža',
Paskval Vraćien, Pin Gjakonja,
Drag, Bazisis, Tamić, Meža,
Kluvat, Jista, Luk, Grabonja,
Pelegrina, i ostalih
Njih sinovah, mnogo hvalih.

Hrabri gdi su Perašćani,
Na granicah trorne zmije,
Duždu vierni i sàrčani,
Caru dušmani i nazlije,
Mazarović, Burovići,
Zmajevići, Bujovići?

Gdi su davni Càrnotići,
I ostale njih delije?
Plemeniti Begovići,
I staroste Kefelije?
Ki pod ljutom stoeć planinom,
Ljuti izhode svim Turčinom.

Pravi narod Prenestinah,
Iz Preneste 'er je iziša',
Ki grad Prenet, sin Latinah,
Unuk Circe i Uliša,
Negda dignù svoim sliednikom,
Nek se uzdàrže bojnom dikom.

225. Kih Doklecian imenovà,
Još kad svietom on gospodì,
I hrabrenstvo njih poštovà,
Dà im dare i slobodi,
Vàrh naroda da se diču,
Čim se ostanci njih pomiču.

S toga i Duždu jesu u scieni,
Ki slobode im nove podà,
I dopušta im, da se cieni
Od njih zbora njih vojvoda,
A obran vitez nosi u rati
Stieg duždevac veomati.

Zapoviednik nepristrašni
Od Neretve Marinović,
Rizo hrabren i opasni,
Krepak Stokan i Burović,
Na mejaših bdeće guske,
I ognjene smirne puške.

Rizo, od kog svojom vikom
Vil' Glasnica svim otvorì,
Što on činì mnogom dikom
I u Taliji, i u Mori,
Riečju tihom, rukom blagom,
Bistriem svietom, jakom snagom.

Gdi s' Rotonde i Marili?
Plode zdrieli od Kastila,
Karuc, Marnjan i Dupili,
Majna, Belglav i Bačila,
Tanus, Kreokić, Tanam, Krote,
Arbanasić u Imote?

230. Gdi ste Gika i Čeklina,
Vàrli Slade i Gjanšiću?
Kneže starih od Medina',
Burebiću i Bišiću?
Svaki od vas u istoj mori
Hrabreno se s Turci borì.

Brajičići, Viskoviću,
Stari i mlaji Korponezi,
Grančić, Kašić, Rajkoviću,
Nadvojvodski Alaj-Bezi,
Narečeni prekomorci,
Naši štiti, turski údorci.

Vàrhuvodje, Koloneli
Vikoviću i Kumbate!
Franić, Isi, Petričeli,
Markoviću, vàrli brate!
Vitezovah glave ine,
Ki pružiste svud krajine?

Na otvoru dostojnici,
Pod Knez-Jankom, svi omiški
Bojničari i glavnici,
Dvar, Vàrgorca i Vàrliški,
Furios Franjo, Pavišići,
Mihiel, Jelić, Pipinići?

Bezbiednoga i nečista
Ki Stiepana izagnaše,
Kad ugrabna njih nevista
Pod posiljem njega staše,
Ter kad z lova prišao biše,
Grad mu u obraz zatvoriše.

235. S njima plemni Deskovići,
Bilić, Klarić, Pribeović,
I jakosni Draškovići,
I leventa Vutinović,
Pri Cetinì postojani
Vojničari, krepci, izbrani.

Smarić, s iniem Kastelaní,
Vicičević s druziem knezí,
Lučić, Kačić s Makaraní,
Kliski i zagraški vitezi,
I gor primorci i župljani,
Pastrovići i Budvani?

Gdi 'e Kulišić i Smiljanić,
Brehulj, Parac star, Vaniša?
Ivančević i Giljanić,
Janko Mitrov, i Saviša
Vuk ognjeni, zec Vusković,
Peraica i Novković?

Gdi 'e pop Sorić i Žanković,
Pop Rajičić i š njim ini?
Jandrijević, Vodanović?
Pokrajicom vlaški sini,
Ki činiše čudne love,
Da s levenstva jošter slove.

Kú na polju zemuniskom,
Màrtva videć Vuka svoga,
Htiše osvetnom pobit triskom
Asan-Bega usilnoga,
I sto Turák, koji š njime
Sažgaše im kuće i sime.

240. Gdi 'e Masković, ki od kmeta
Zaima Hali-Age Vrane
Pobiesnoga na čast zęta
Bunu, i muža od sultane
Pridè i na vàrh Selektara,
Pak i od paše siona cara.

Bakovići, Buskovići,
Od kih žive golem Rado,
Nepremožni svi Sentići,
Nakić, i ino čedo mlado?
Vrući Radnić i Sinobad,
Turkom žestok i ljut obad.

Stari i mladi Càrnogorci,
Oštri ljudi od planine,
Turkom uviek strašni gorci,
Er sve ih mlate, pak u stine
I za klance sakriveni,
Bit nemogu predobljeni.

Prie pod Risan, a ono lani
Miloradom na Cetinje
Žgani, u klancih pak stierani,
Povališe ih jakno svinje,
Kada paša, cić Moskova,
Tóke zamke biše im snová'.

Svi su prošli, ní' ih na svitu,
Prodjè za njim' i ostalo,
Mudre i jake u prolitu
Svoem propada smàrtno žvalo,
Što nastane pak za tieme,
Poharat će smàrt i vrieme.

245. Vrieme glodje, a smàrt kosi,
Vrieme svaka na tleh meće,
Smàrt i težke još odnosi,
Vrieme prostit nikom' neće;
I sviet isti svietu otima,
Što jes, što bì, što bit ima.

Stvari i dike proslavljene
I svietovna sva lipsaju,
Samo mudrih uspomene
U životu svej ostaju,
Njih nemore smàrt i brime,
Uništiti prem sasvime.

Zub vremenski krimiz hara,
Smàrtni a kosir cviet lieposti,
Oni redom sgrade obara,
Ova odnosi svóm jakosti
Vèle i male, prave i krive,
Dim je i osin sve, što žive.

Ginu svaka, samo vlada
Sama kriepost viek viečiti,
Prionimo dakle sada,
Čim živemo, nju sliediti,
Nek nas čini tu čestite,
A onamo viekovite.

Ovà tàrpeć predobije,
Sija, kad se dade bosti,
Hrabrenija u sebi je,
Kad nestoji u plandosti,
Cvate, kad ju ljudi tlače,
Jakno liljan meju drače.

250. Aj ustàrpo prehrabrena,
Da bi meni omilila!
Neka miesta na blažena
S tebe uzletim, ti si sila,
Koja, puna svih čudesah,
Hrabriš kraljstvo od nebesah.

Podniet hoću suprotive
I dosade svieta ovoga,
Ako i jesu bolestive,
Kad su kćeri grieha moga,
Da bih odnio s njim hrabreno
Sve, što u meni bì sàrčbeno.

Cić slavnoga, Bože, molim,
Tvoga imena, htij mi dati,
Da na koncu muci odolim,
Cielu i sviest budu imati,
Neka umrem s pokajanjem,
S vierom, ljubvom i ufanjem.

Udili mi uzdahnuti
S čista sàrca i odluke,
I kada ću izdahnuti,
Gospodine, u tvoe ruke
Duh, da rečem: najvrućije
Priporučen neka ti je!

PIEVANJE OSMO.

Nadglasje.

Tudie gradi i otoci
I njihovi sliede muži,
Kih u dvoru i u vojsci,
I u càrkvi cviet produži,
I sried rodne plemenosti,
Zadà miris od kriepostì:

Hvar, Korčula, Rab, Cres, Velja,
Gradi jesu do istine,
Vis bio je, Brač je želja,
Al s njegove hudobštine
Viek bit neće, premda mnoge
U njem vidju poluboge.

---

1. Za gradovim zemlje stavne
I od ostrogah gradi slide,
U kih mnoge kuće davne
I vriedni se ljudi vide,
Osvim onih, kih sam reko,
Ki su nami prišli prieko.

Pàrvi i bliži grad u diki,
Glasoviti Hvar se broji,
Kim Dimitrij preveliki,
Kralj gospodì, sriedu stoji
Meju Bračom i meu Visom,
Ki je slavan Dionisom.

Koji buduć uvedeni
Naša u vieća negda osobno,
Tim vlastelstvom narešeni,
Da se kladu, bì podobno
Meu plemiće, koji svite
Grade ukopne plemenite.

Paro, sinak Paražija,
Paraskoje miesto sgradì,
Ki Arkadih vojačija,
I s njima se tu posadì;
Puci, kí se zahvališe
Prij' mieseca da svietliše.

5. Živi miesto u slobodi,
Čim ga Agron kralj posvojà,
Pak ga od štete oslobodì
Rim sried vruća svoga boja,
Cić njegova slavna Mitra,
Potle odmetna i odveć vitra.

Koj, kada se kraljem dižè,
Suprotan se htì njem' kazat,
Izpred Rima al pobižè,
I poče se preobrazat,
Da mu i kruna vred pogrubi,
Vlast i život kad izgubi.

Prie u rodnoj Hvar žestini
I u svom puku spasan staše:
Zato Rim ga u prihini
Vazè i razsù, kad ne mljaše
Njegov Mitar, a vlast lipu
Pustì i ubižè kralj Filipu.

Sad se sahran njegov broji
Svoj gospodin dužd bnetački,
I tvàrdina ka vàrh stoji,
Sagradjena negda jački,
Koja sve ga gleda i brani
Od zasiedah nečekani'.

Sgradu od Visa, zvanu Isu,
Liburn sa svoim' Liburnjani,
Na tako zvan udigli su
Otok, gdi prie Pelažjani
Amazovski sini bieše,
Iz Licije ki tu prieše.

10. Liburnjani puk mogući
Liburnjadi sve ostale,
Čineć stojat sebi izući
Podložiše na navale,
Pak i kmete odlučiše,
Ki slav Trogir napučiše.

Poslie i stari Dioniži,
Sgradì zide i arsanu,
Da mu od tle put je bliži
Brodit vojske na izbranu
Bogu delfsku od Apola,
Punu blaga, čudna ohola.

Vàrl usionik hlepnje klete,
Zlata prepun, još predobì
Sva raskošja sgrade svete,
I poplienì i razdrobì,
Ter naviknuv er nehajstvu,
Radi i o tom svetotajstvu.

Viek nemogoh imat traga
Od mieštanah svietlih pridnih,
Ki sred stoje grada blaga,
Za toj reć ću diela vridnih,
Ki živiše po predaju,
Nek se po njih davni znaju.

Paladini plemić Niko,
Od Galije buduć voja,
Sedam fustah razbì priko,
Strašljivita sriedu boja,
Gdi izsiečè množ Turaka',
I iznebljušen dojdè im haka.

15. Da njegova cieć hrabrenstva,
Toke i plavi er sám svàrnù,
Dužd mu dodà red vitenstva,
Pak mu i zlatan plašt ogàrnu,
Neka bude tizim darom
Izgled i strah svim mužarom.

Za njim sin mu Pavo zato,
Vàrh mudrostih ki se pružì,
Skazà, da ima čisto zlato:
Pop bit i koj Bogu služi;
I u knjigah ké objavì,
Što ima pomnjit misnik pravi.

A brat njegov, ko i ćaćko,
Biuć vàrhkumit od galije,
S Ligurnjani bì se jako,
Da priateljstvo vàrhdelije
Višju slavu pridgovori,
Al ga ognjica mlada umorì.

Andria Bonin, vàrl vojvoda,
Viernom družbom svoje plavi,
Pokle mnozim smàrti podà,
I on pod Kalcit sviet ostavì,
Već dobitnik nek predobit,
Od levenstva grom osobit.

Nikolina kriepka Miku,
Čim pod Lesi s Turcim bi se,
Kad već svomu smireniku
Nemogahu dolit više,
Nadmetnuta posikoše,
Puna slave, sreće loše.

20. Djakov Barbiš kad prie padè
Modun silna radi cara,
U sužanjstvo i on upadè,
Ter u odkup kuću sharà,
Bì od Bnečanah vitez činjen,
I do smàrti dobro scinjen.

Petar Bažej, ki korabljom
Svom jedreći put zapada,
Kada začù: mužar grabljom
Da veliki sva popada,
I da u luci sustavi' je
Pod Kartagom tri Galije.

Venetiške nu gospode
Niekom strašnom svom gemiom
Tisnù, da se oslobode,
Ako i plavim manjehniom,
Ter ga u vruću boju dobì,
Gemiu užgà, njega obì.

Vid Gazarić, ki u porobu
Dvora Gjulia namiri se,
Kroti Turke i njih globu,
Al kad već nanj navališe,
Na ciel tabor, ko lav strilan
Svu osvetì smàrt posilan.

Petar Balci, ki se nadjè
Na dobitje Korčularsko,
Pram kristjanom gdi izadje
Sve mogućtvo zaman carsko,
Bì se kad svak š njim hrabreno,
Po Bogu ostà razrušeno.

25. Petar Vidal vàrhukumit,
Zadnji i Gjero tolikoje,
Bistre loze plod vàrlumit,
Pored dielah kih žudio je,
Al ni mogo uzit gori,
Er ga mlada smàrt umorì.

Frano Lupi, ki je u rati
Od Kandije znan vitezom,
Umì er s Turci vojevati,
Bì od dužda stvoren knezom,
Dugo i prudno galie vodi,
Drag i prijat pri gospodi.

Bieše i Lucij Anibale,
I Gazarić Marin, siva
Dva sokola, mnoge hvale,
Ká su i danas na sviet živa
Cieć njihova dielovanja,
Puna svièta, puna znanja.

Jerolima Ivanića,
Tašanića mučat nije,
Mudroriečja svoga cića,
Glasovita dva vetije,
Pàrvi u Bnecieh bì obiran,
Drug ovd' pri neg bì zabiran.

Mihoj Graža liečnik slavni,
Tôka dila ki objavì,
Navlaš moguć i upravni,
Samovlasnik od naravi;
Druge Graže riet ostavih,
U deveto ih pietje stavih.

30. Mudra Petra Etorija
Nij' mi omučat, ki prenesè
Vas pismenik Ovidija
Od ljuvene lieka trese
U prikladne piètke naše,
Da ni slovci neostaše.

Mihoj opet Pelegrini,
Jero i Viško Pribojevi,
Nembri vàrhpop, svi umini,
Rodnom miestu svi harnevi,
Svašto daše, sebi nišće,
Dušu a Bogu na svetišće.

Slavni Bion, ki iz Hvara
Srećno pojdè u Angljiu,
Ter tu upisà, a ne šara,
Onu liepu pravinkiju
Iz Romaćieh, ké dotečè,
Poglavica njih se rečе.

Stasin, Petris, Benkovići,
Bujslav, Kišić, Šimoneti,
Skenderbegi, Piretići,
Bertuc, Piažić, Zot, Spineti,
Kandia, Bošić, Zambelini,
Što činiše i njih sini!

Sve vlastele riet neumiem,
Er mi svietlos ne bì dana,
Koju podà njima samiem
Vèla slava grada znana,
Ki nij' mogo neg rod dičan
Poroditi, sebi sličan.

35. Sad Korčula naslieduje,
Grad plemènit i odavan,
Koga negda podignu' je,
Stari Antenor vaviek slavan,
Kad s trojanske bieguć tiske
Luke projde iliriske.

Tako i kaže kratka pisan
Kod vrát morskih, kú udignù
Leun negda knez uzvisan,
Da starine nepobignu;
Tako i druga vàrh davniega
Ulazišta nam razliega.

Drugi ciene, puci Gnidi,
S Antenorom ki bàrž biše,
Već ostaviv toga slidi,
Grad Korčule uvrižiše,
Jedà bi tu njih pristali
Duzi puti i pečali.

Treći, pleme dà Maltesko,
Ko Korciru pri posiede,
Kad pak more Adriesko,
Iziskovà tu i u Mliet siedè,
Ter htì nazvat dva otoka,
Od dvojega svoga iztoka.

Za tiem August glasoviti,
Svoe vladanje nek uzmnoži,
Kad Dalmaciu htì osvojiti,
Tad i otoke te podložì,
Da po moru već ne čine
S plavim tóke sione pline.

40. Gjurgjevića poslie pleme,
Za Harvojem, dvim otokom
Gospodovà, dočim vreme,
Sgodno pridè, da se skokom
Kàrkar prida pak Bnečanom,
A Mliet bližjim Dubrovčanom.

Čemu drago s svojih grajana',
Neg s svoih mierah na starašku
Grad tvàrd odbì nenadana,
Er sva vojštva i svu prašku
Federiga i Aragoni,
Ki se s njima nanj zagoni.

Braniše ga posli i žene,
Buduć u njem ljudih malo,
Mužkim ruhom obučene,
Da ga ne uzda carsko žvalo,
Kada Baša Uluzali
Sa Turcima nanj navalì.

U njemu su redi dvoji
Ljudih pučkih i plemića',
Ko se u otocieh inieh broji,
Ovi sjajuć posried vića
Gradom svoiem upravljaju,
Podveti su, ki se znaju.

Obrud, Arner, Kanavela,
Filip, Papan, Rosanea,
Urban, Vidop, Osor, Stela,
Mihelj, Gjunić, Bud, Petrea,
Simoneta, Gabriela,
Španjić, Bàrnov, Izmaela.

45. Još kúć inih svietlih bieše
U oružju i u slovih,
Izviditi mogla al niese
Hrabros, mudros sva od ovih;
Malih ostaju uspomene,
Al tieh malih čudne sciene.

Anton Rosan pun razbora,
Arhidjakon càrkve jasni,
Grad obranì tolikora
Turske od vojske bez bojaznì,
Pravlju upisà, a od rodbine
Niedan stišten cieć istine.

Cvate i Frano Nikonicio
Visok meštar zakonovih,
Rafo Cili, Gjakov Bnicio
Pun poštenja i darovih,
Er potajnik bì petoga
Karla cara uzvišnoga.

Pak se uklonì i htì umriti
U Žarnovi selu malu,
Odkle izidè čoviek sviti;
Nu dostoji veću hvalu,
Kad se od dvora oslobodì,
Da prost žive u slobodi.

Tu Tolentij cvate i Luka,
Nazvan biskup Šibenika,
Kom' papinska dà odluka
Red Stepana prevelika
Molbom Fedre kardinala,
Ki bì carska luč nemala.

50. Er služeć ga svim mudarstvom
U palači svietnik dvorni,
A u potriebah poklisarstvom,
Poslač vieran neumorni,
Žudi za har, čas mu izprosit,
Prí ga al priatja htì smàrt skosit.

Oda inih, ki sad stoje,
U prihodno stavih pievanje,
I s vriednosti ku dostoje,
Zaliho je već pričanje,
Grajani su svugdi vàrli,
Al su živi al umàrli.

Grajski pučani i Zagraja
Meštrici su, kamenari,
Drivodilje, ki vàrst plavja'
Mnozieh gradu, a ribari
I težaci svud po školju
Rade o mrežah i po polju.

I Pag ima ljudih hitri',
Koga hvali solenica,
Neg što sol mu sva izvitri,
Kad nemili ubojica
Htì porazit otca svoga,
To 'est pastira duhovnoga.

Puše od tad s' snage plahe,
Suhi siever, ki ga ogoljà,
Noseć dàrva, noseć prahe
Od njegova biedna polja,
Neg što sol mu veću daje,
Da još bogat š nje ostaje.

55. Svoji sveti bogu ugodni,
Kad se sîdi, pomoć će ga,
A svoj Misul zviezdouhodni,
Svim narodom pravit ćega,
S Petra i svoga Spliet se oholi,
Ki mu stadnik bì pun soli.

Zadar pravde š njega oteza,
A on se izmaknut Zadru radi;
Ali Zadar njega svezà,
Gàrdi, ubiva, pali, ogladi,
Čim ga Ugrić Zadru prodà,
Otidè mu sva sloboda.

Tim prestaše sve zasiede,
Svi neskladi i progonstva
Jeropopóv brade siede,
Vrući razlozi od zakonstva;
Zadar ko pas prij' nanj rigà,
Sad ko pastir vunu štriga.

Deskovići, Mirkovići,
Nedaše si strići vune,
Kašić, Spečnik i plemića'
Novih, kí se i danas bune,
Tvàrdo bo se njima vidi,
Poći na gem s' zapovidi.

Zato Pažani i sad s nova
Rimu biskupa upitaše;
Ali u tmi sva njihova
Razloženja prikazaše;
Er cić stare prokletije,
Nestigoše biskupije.

60. Tako 'e, nebo kad odluči,
Da veoma grieha cieća
Koji god grad mukom muči,
Zaludu su ljudska vieća,
Trieba 'e tàrpit ne veselo,
I obàrnut grad u selo.

Grad od Raba sad jedini
Od Sardone na otoku,
Nedobitan u starini,
Pak i ljudim scienjen tóku,
Vèl Sicilije Mariskalac,
Da u njem rači doć vladalac.

Za njim pàrvi pak vlasteli
Bneški s njime redili su,
Ki su u pravdi tu sedieli,
I duždarski uzliezli su
Stol čestiti i visoki,
Gdi se uznose mudri soki.

I Kolento grad drug prije,
Svet Domiana bì na gori,
Kí do negda produži' je,
A pokle se već obori,
Kogod ostà, u Rab shodi,
Tim sad dvoj puk dvoj križ vodi.

Ni'e tu selih, neg su stani
Kmetah, ribara' i pastira'
Svud meu poljí razpàršani,
Gdi u osami svak se šira,
Nosi gradu ribe, voće,
Meso, zece, janjce izóće.

65. Tuste prasce, ki u gaje
Tolike se žirom tove,
Liepi a šer od Novaje,
Podanj Paga ki svoj zove,
S Barbadom mu vina bolja
Šlje iz plodnieh svojih polja'.

Rabskieh vlastél' ko da skupa
Tu prikaže diela bojna,
Mudrieh vitéz' i biskupa',
Množtva malo da ne sbrojna,
Vlas Càrnota, Dominičić,
Nimir, Skafa, Splita, Bičić.

Pàrvih Jero, Matij, Marjan,
Ki bi pastir od Tarjesta,
Druzih Šimun, Tomo, Damjan,
Frano, Niko, Anton, Kriesta
Senjski biskup, ki cieć vire
Pod Klis umrì bez umire.

Jakov, koi doba u svoja
Svekolike vojske silne
Bì cesarski pàrvi voja
Suproć Turkom na krajine,
Ivan biskup Varadena,
Slava i čas od plemena.

Sigismunda ki cesara
K Eugeniu četvàrtomu,
Cieć utiske silna cara,
Pak i k duždu Bnetaškomu
Biaše glasnik, za staviti
Tu gospodu u uviti.

70. Učitelje od Nemira,
I polače njih knezove,
Bogoslovce svak razbira,
I dàržava sva ih zove,
Al dva zadnja brata veće,
Nastaviti pleme neće.

Vàrhkumeta vladaoca,
I viteza kuće stare
Biza, meu kih slave otca,
Prabiskupa Antivare
Kladam, neka kruni kuću,
Buduć imao sviest izuću.

Ivan Skafa roda stara,
I on sgradì biskupiju,
I u càrkvah tri otara
Bogu dižè za tutiju,
Pastier buduć grada svoga,
Pun razuma i razloga.

Vàrhkumete vojenike
Splieta al'ti Spalatina,
I càrkvene namisnike,
Ki bàrž izhode iz Solina,
Dosta 'e rieti, hvale er više
Nij' neg diedim koja biše,

Galcinj, Zara, Marinela,
I u càrkvi i u dvoru,
Vriednih ljudih vieća vela,
Ki svietiše prij' i skoru,
Uspomenut meni 'e samo,
Màrtvi 'er živu jošter amo.

75. Davnih Skafah i Armolaja',
Plemske hiže dvi pristaše,
Koje negda put od raja
Rodnom' miestu ukazaše,
Pastiere mu dobre kada
Tôke daše, za past stada.

Tako i kuće Zudeniga,
Kim još dietić živ ostaje,
Od krieposti da pun briga'
I on upravi svo'e stupaje,
I prehvalnim drumom sliedi,
Kud hodiše svietli diedi.

Jeropop ih sad Mikljani,
Naučitelj jazovati,
Pripoviedac u svem znani,
Mnogom pomnjom k nebu prati;
I buduć tu namiestnikom,
Upravlja ih svom prilikom.

On divanom od priednikah
I senjskim se plemstvom goji,
Gdi svo'ih knezah, vladanikah,
I vitezah skup se broji,
Vojstva zlatna i hrabrena,
Slavnim dielim urešena.

Tu i u Rabu kriepostnika'
Podignù se skup premudrih,
Al' je svakom' veća dika
Svoja kriepost nego starih,
I ostav sam živ, da se hvali,
Skupi kriepos svih ostali'.

80. Sám samoga scieni i ljubi
Boga, dobro svih najveće,
I, svak da u tom dni negubi,
Nagovara i kleveće,
I u sàrce mu skàrb uzvire,
Slave od božje podà vire.

Ovakove ljude svete,
Triba 'e, da Rim jur uzvisi,
A fratarske zanoviete
Prama dobriem da nesliši,
Sliede općeno zavidosti,
Ko i triesk vàrhe od krieposti.

Vàrhužakna Mustačina
Vidju uzanj gdi se pinje,
Kanonika Spalatina,
Zara, Bizu, dva Galcinje,
Dominića i Nimira,
Ki su ufanje rodnieh mira'.

Al Dominić Jero otidè,
I zavičaj svoj ostavì,
Da u liepom Zadru side,
Arhidjakon gdi se slavi,
Čoviek cienjen, a najliše,
Ar pienezom svak kloni se.

Ožak dospì inih plemićah,
Navlastito od Končica,
Pacifika, Radovićah,
Kim neostaše muškadica,
Ko'ih bi mogo prikazati
Na čast miesta i ostati.

85. Od Kurikta otok plodni,
Na kom niegda grad sagradì
Slavni Kurik kralj slobodni,
Ki uresit njega rádì
Slobodnostim, što je sreća
Svih gradovah prem najveća.

Pak narečen grad od Velje,
Pokle ubignù Frankopana
Težki jaram i uzelje,
Meju plemci od grajana'
Vidì sievat sienstva svoja,
I meu knjigam' i sried boja.

S toga upadè pod Stiepana,
Hercevskoga prut nemili,
Čim po osvetnih Dubrovčana'
Njemu vazet bì po sili;
Al vašćinu malo dàržè
Vlasnik, ki se na blud vàrže.

Kad ga poslie dužd podloži,
Skenelom ga utimari,
I za spoznat njim naloži,
Da ga brane od Tatari',
I da Galiu dàrže upravnu
Na potrebe svake spravnu.

Svietao Dujmi bì niekada
Knez i vitez hrabreniti
Iz sriećnoga toga grada,
Koj je svejer viekoviti;
Jer ga upisà Madij Mika,
Živit hoće tja do vika.

90. Gledam Purgu i Kordića,
Prie krieposne càrkvenjake,
I Venera i Dudića,
Zakonjane svietovnjake,
Kojih jedan u Barbani
Umrè vlasnik uzdisani.

Vàrstan Dudić, ki učini
Dug predgovor, al kriepostan,
Da tridenskoj svoj skupštini
Bì ugodan, a ne grostan,
Liepo izrekši biskup naški,
Što bì trieba, sve dijaški.

Od istoga grada 'e bio
I vojvoda niegda veli,
Ki je vojske prehodio,
Plemić Marko de Spineli,
Koga kaže var hrabrenu
Pavlić u svom uspomenu.

Kancelare dobre i pravne,
Roze, Stuce, Bonmarine,
I Scitarke veoma slavne,
To 'es Čikute i Zotine
Da bih htio ja pobrojit,
Trieba bi mi se oznojit.

Roza 'e bio poglavica
Sve popadie svomu gradu,
Tvàrde misli, kriepka lica,
Da nitkor ga nij' za bradu
Svu potezao, da bi kako
Stvar učinio naopako.

95. Dostojanje od Scitarka,
Plate i diela njih preglasna,
Kažu dukle sveta Marka,
I teftere Karla jasna,
Kad Aurela slugu svoga
Htì viteza solimskoga.

Kojim klade, da izhode
Još od jasnih kraljah Scitah,
Zato rod svoj da izvode
U jakostih i u svitah,
Dobro zdrio, velmi jedar,
Što potvàrdi dužd prevedar.

U istom steći koračaju
I Zotini svi sliediše,
Kad na moru i na kraju
S Turcima se jasno biše,
Da rečene vitezove
Još glasnica časno slove.

I mudroga, sviestna dila,
Teofrasta od Cikuta'
Slovi i danas glasna vila,
I Jakova, slavna pruta
Od Zotina, dugo u Pragi
Ki bì sudac, prav svim dragi,

Kojim pisah drugim putom,
Nedodaše obiližja,
Kako daše meni u tom
Ina miesta meni bližja,
Ako ne pieva skladno pivac,
Drugi 'e, a ne on sàm krivac.

100. Znam, da Skatia, Bora, Aspetić,
Staciis, Kraja, Bortolina,
Sadrak, Aplik, Rinald, Petrić,
Budislavić i Biasina,
Fogjet i rod Mekrovića,
Bieše cvietje od plemića'.

Znam, da ima pet kaštija',
Meu kih Baška, Dubašnica,
Sedam mitrih opatija,
S kih vesela njih su dica,
S dobra vina, s boljih dohodci'
Ké im stekoše stari otci.

Znam, da sebi 'e davat hranu
Zadovoljan, vàrst konjica',
A goj svoju na poljanu,
Ké za diecu poglavica,
Brodi često, jakno vile,
Put Napula i Sicile.

U Osoru što 'e plemića',
Er je on grad opustio
Izkopnice tvorne cića,
U Tàrst se je namiestio,
Svak bo bieži od umora,
Prieko kopna, prieko mora.

Još se travni zidi vide,
Praznih hižah još ostaje,
Vàrla sgrada càrkve side
Još mu sliku grada daje;
Popi, fratri, dumne mole,
Da se umorna lieta izkole.

105. Svet Gaudencij gospar grada,
Ki tu leži, Boga moli,
I Gaudencij ki mu 'e sada
Biskup, narod da odoli
Jur ajerskoj svôj nezdravi,
Da mu se opet grad izpravi.

Nek gospoda vieća sboru,
Žive zanati sried dućana',
A težaci muče i oru
Vàrhu polja zapuštana;
Veća mu se hvala vratja
K velom' Bogu ki se obratja.

Milosàrdan na griešnika,
Ki mu od prie bàrž sagriešì,
I ko liečnik od liečnika
Gré, da zdravi ga i da tieši;
Nu dopusti milos Boga,
Slut da pride pera moga.

I kad sriedu gorčie zledi,
I većemu griehu pače,
Čoviek Boga manje vriedi,
I na kriepos manju skače;
Daj da otoka ljudih koje
Kaže isto pero moje.

Navlastito svietle Sforci,
Kí su od Banah od Milana
Pravo sieme, ne izborci,
Kí se izmeću van poljana',
I ki putem od ljubavi
Tu urezaše prut svoj pravi.

110. I ako ljubav premogućа
Nesličnosti sve jednači,
I iz pruta prem izuća
Plod se izuć često izbaci,
Tako i u ove kuće sinstva
Nazire se zdrak diedinstva.

Vlasteli su Pole i Creski,
I Enrik njihov knez Cvitana
Bì uznešen na viteški
Red solimski Svet-Ivana,
I on dàržeć dar papanski,
Svoe stavì u red lateranski.

To 'es Ivana Sforca svoga,
Stiepu, Ivana i Antona,
Vriedne sine otca toga,
Na kih kriepost vlast naslona,
Bi'uć oblastan stvarat jošte
Sudce, pisce, meštre proste.

Plemstva davna u sviedočbu,
Znaj, da jednom njih bì dana
Uzorita kćer za družbu,
Svietla kneza Savornjana,
Sad cviet Jake Kolombine
Resi kuću, muža i sine.

Ká gospoja plemenita,
Buduć ljubi Dominika,
Učitelja i parca svita,
Najprie njemu slavna dika,
Pak i ćaćku, kí diobnici
Nju svoim umom i jazici.

115. De Kolombis, nje otac Jakov,
Pravo golub ki 'e bez žuči,
Ljuban, dušan i u svem takov,
Da uzlietat svih nas uči
Put nebesah s biedne drage,
I uživat dane blage.

Draža od hiže nij' neg jedan,
Zambeli se ki naziva,
U životu prem je vriedan,
Do kratko grad prosvietljiva
S mnogim blagom i milostju,
Svet pop svetom nasliednostju.

Ferizolić hrom nogome,
Napirà se na gospoju,
Grofa Androke kćer, i šnjome
Sriećno uzdàrži kuću svoju
Plemenitu i obilatu,
U kastelu creskom zlatu.

Bor Bočina jošter plodi,
Er čestita Petričića
File svoem' mužu rodì
Jaka, vriedna svim dietića,
Od koga ufa božjim darim
Vàrhe od ljudih, slične starim.

I Petris je uzmnožio,
I porestom preugodno
S redovnici naresio
Naskol ono miesto rodno,
Koga doktur Tintinago
Resi i Felin, svoe sve blago.

120. Bartul a Petris, creski plovan,
Cieć ljubavi i mudrosti
U otoku imenovan
I procienjen veoma dosti;
On bo upravljà svih po drumu
Od spasenja u razumu.

Anton Adrar, ki u Rim s' srieće
Vitije zanat dugo tiri,
Primljen s' sinmi u ono vieće,
S blagoriečja, ko zamirì
Glava od svieta tad u njemu,
Dà mu i pare, kao svojemu.

Anton Marceo muž od Trasa,
I on priobćen poslac reda,
Pak učinjen od Patrasa
Jerobiskup, znanja sieda,
Ki desetim pod Leunom
Bì okrunjem hvalom punom.

I Sposarić Blaže creski,
Sveta reda bratje male
Pohoditelj previtežki,
Dvaes godín' pre Italie,
Pak Boemie i Štirije,
I cesarske još Austrije.

Da obadva s' mudra svita,
I s nauka velcuma,
Dovàršiše svoja lita
Glasom čudna od razuma,
Redu i rodnom' miestu jošti
Davši izglede sve krieposti.

125. Što ću osorskih od kuć' inih,
Draža, Šaja, Mojse, Gabiić,
Ali od Cresa riet Bocinih,
Ferizola, Petris, Grabiić,
Kolomb, Profie, Peročića
Više, kad nij' prosna svića!

Znam, da ovi s ostalima,
Ki u miesta ta stanuju,
Navlaš plemci s duhovnima
Svoim kriepostim zablieštuju;
Ali i sunce manje sjaje,
Kad ga zemlja sriedu staje.

I stadniku i druzimi
Pisah mnokrat, kad se ore
Kipi i kuće, svi su nimi
Ljudi i neće da govore,
Ko nehvalim skladno već ih,
Ni'e moj uzrok, neg mučećih.

Hoću od Brača sada ríti,
Er bih u njem svejer dosti
Usried mirah plemeniti'
Vàrlih ljudih od vriednosti,
A sad ima ki za haru
Vraćaju nehar i prievaru.

Stari Prodi, Žuvetići,
I Simonis i Petreli,
De Filipis, Nižetići,
Mišetići i Miheli,
Cerinići, Ivelići,
Niesu u tom bili umići.

130. Cerinića Mihovio,
Moj šukundied prematerni,
Za Nikola ki je bio
De Filipis moj tast vierni,
A ostale kuće davne
Duple nebiše, ali pravne.

Er krieposne daše plode,
I krieposnih ljubili su,
Mikelići pisci i Prode,
I učitelji ki zvani su
Fertilići, Gjurišići,
De Filipis i Vužići.

Zadnjih iz kuć' izašo je
Ivan, ko svet biskup ninski,
I Don Anton dobro moje,
Živ jeropop nerežinski,
Ki da neumrè u mladosti,
I on bi bio biskup jošti.

Ivan učnik ćaćko toga,
Ko i died mu bi Žandome,
Parac svietan, pun razloga,
Lak dobromu, težak zlome,
Mili šura, koga u plaču
Oblì vas puk, ki 'e u Braču.

S dobriem Petrom, ki za njime
Bàrzo otidè na sviet drugi,
Gdi s dobrote bì obime
Spravan život viečni, dugi,
Ko će i šuran, ki ostaju,
Er ubozih pomagaju.

135. Blago tebi hižo davna
Filipović' plemenitih!
Blagom bit ćeš vaviek slavna,
I u mudrosti i u svìtih,
Blago tebi, er ubožtvo
Blaga daje na doložtvo.

Nesmutjaj se, Frane, odveće,
Da s' izgubio diete jedno,
S nama Bog se tač pomeće,
Za se uzimlje, što je vriedno,
I nas drazieh svojih šiba,
Utiešit se 'e već potriba.

Ti ga svietuj, mudri Dome,
Ko svietuješ i ostale,
Zlo svietovno vonja zlome,
A zla niesu, da pečale,
Zla i dobra na tomu su
Svietu štogod, kad zadušu.

Vi Ivane i Osipe,
Blag' Vužića ostaviste,
Svojim slike vele lipe,
Na zapovied kad stupiste
Dviuh galijah, i dvi rati
Kriepko u boju htieste stati.

Jure i Jero Ivelića,
Oba mudra i junaci,
Živi izgledi svoih dietića',
Ako budu tim koraci
Htiet hoditi sried gospostva,
Bez tašćadi i ponostva.

140. Ti opate Martinčiću,
Ki Lesandru tvoem' sinóću
Htì sagradit višju sriću,
Po mogućem svoem tobóću,
Kad vas život jahat obrà,
Da mu otočka stečeš dobra.

Pop jedini koji kuću
Veoma tu svu ljubiše,
Al Lesandru sriećnu izuću
Vlastelinu pristupiše
Nova dobra mnogociena,
Cieć rodjaka Lieporiena.

U Carigrad koji mreći,
Gdi biaše turski sužan,
U oporuci htiè nareći,
Ko činjaše da je dužan
Nemajući on dičica',
Da mu 'e kàrv svá baštinica.

Svietli Ivo i Otaviane,
Što se dake i vi smucate?
U otačbene kada strane
Malo carstvo uživate,
Ko'e vam redi vriedna mati,
Dosti 'e na sviet to imati

A sa druzi u krieposti
Živuć, stizat dobra stavna,
Ljudskom' ká su sàrcu dosti,
Prem su u svietu sva nestavna,
Tu smo za hip, a onamo
Vaviek vieke uživamo.

145. Ti Zandome moj Bartiću,
Ki u Braču negda sjaše,
I suprotan Iveliću
Pàrvo miesto uzdàržaše,
S tobom búdi tvo'e netjake,
Neka budu sviesti jake.

Mladinići slavni gdi ste,
Snagom, blagom i s pameću,
I vi odveć tu vriediste.
Ante, tebe zabit neću,
Ni Opata brata tvoga,
Branjenika dobra moga.

A Trifuna hoću hvalit,
Ki bì svake dobre ćudi,
I njega ću s kućniem' žalit,
Er nij' dao druge ljudi
Svoem' ožaku, oženiv se,
I od nas rano odieliv se.

Olimpiću, kume Jero,
Er si kućnik i šteditelj,
Tebe uzviša moje pero,
Kao kuća i obitelj,
Blago si njoj, blago meni,
Čim ti živeš, moj ljubljeni.

Ti harnostim odgovaraš,
Prijatelja mene dàržeć,
S propastnimi već nešaraš,
Dogovore čisto vàršeć,
Himbenoga nisi oka,
Ako i jesi od otoka.

150. Ká god duša božja blaga'
I po otocieh svieh vidi se,
Ti si ona stiena draga,
Ká po žalih nahodi se,
Meju Bračke tóke žale
Nadjoh ovu mnoge hvale.

Nadalovìć triuh rozga',
Brački i splietski er vlasteli,
Punih soli, punih mozga,
Pohvaliti jedà ni'e li ?
Prijateljem svoim zamierni,
Er ljubezni, plodni, vierni.

Žuvetića znam jednoga
Inim vruća, sebi mlaka,
Stabla niegda bogatoga,
Ali sad bez blaga svaka;
Jer što mnoziem niegda ostà,
Ovom' jednom' nije dosta.

Učitelju Jurišiću,
I tvá mudros bì vremena,
Tvoju kitu cieniti ću,
I govoriš gdi od žena',
Prenio sam, da bi hvalit
S tobom dobre, zlé obalit.

Tomaseo namiestniče,
U svem pamet tvá bì viešta,
Na tvoe miesto ustopice,
Tomaseo se drug namiešta,
Za otar Dolski ter se broji,
Čim se svaki njega boji.

155. Ovoga je znanos tóka,
Da kardinal Barbarigo,
Sveti biskup, na sva oka
Gleda njega; al ubigo
On je k nami, jedà bi te
Stavio Braču na prosvite.

Vi Kàrstići i Lalići,
Koji biste vojevoda,
Mlad Katarin, Filižići,
Mao imaste trag od ploda,
Vidošević neg blag Frane
Kaže od Boga sine dane.

Prem od Boga, jer u dici
I u časti njih odhranì,
Ne ko drugi Otočnici,
Ki zaludu zlato brani,
Ter ga dàrži u dno škrine,
Da s krieposti neizgine.

Salamunić koloneo,
I on ostavì bečah dosti,
Sad knez Juraj mlad veseo
Njih uživa u svietlosti,
Jere pamet ima danu,
Neboji se, da nestanu.

Ja ga scienim, kad u svemu
Gospodičić skazuje se,
Samo žudim ljubi njemu,
Da već s njome poštuje se
U ovo miesto, odkli izhodi,
U poštenju i slobodi.

160. Gornje klanjam, ljubim, hvalim,
Ko rojake priazne šure,
A propastnim pak ostalim
Odgovaram vietreć s bure,
Ovi s jugom na me dušu,
Ja sieverom na njih pušu.

Ki razgoneć sve oblake,
U vedrini mene ostavlja,
Prez leteći zledne svake,
Dugovita puna zdravlja.
I da na me mnozi graču,
Ja se smijem, kad tí plaču.

Ja ih znadem, er sam kruha
Blagovao kad god š njima,
A tko oplji jednom duha,
Poznati će, što zla ima,
Kad je u glavi štogod soli,
Zlo prividno manje boli.

A i zlamen naš imaju,
Ki njih propast osvadiva,
Ere na svih lumbardaju,
Prem budući oka kriva,
Zidotrieske njih nehajem,
I ko žestok grad ostajem.

Uživaju, ko da s' sami,
I samoćom svom se diče,
Veleć, nek smo meju nami
Ljudi, oči kih se mliče,
Tak njim viče udilj, šćenci
Laju, i bodu ko osienci.

165. Pod visoka njiha krova,
Vriedna sebi da priluče,
Ako bi jih tko svietova',
Ko i čavke svi se uzbuče,
Stežuć druge ko i jarce,
Puste konja za magarce.

Neće nitko moć iznaći,
Da s plemićem konjem mojim,
I ja sam rad k njim uzaći,
Rešen grajskim viećem dvojim,
Gdi meu ljude od poštenja
Nij' gonjuha paripčenja.

A i prì Brača Spliet je bio
I rate mu slao težke,
Mogo bi i sad čoviek smio
Bit uveden, a bez treške,
U izmiešani divan oni,
Da mu tmine tam razgonì.

I ko vriedne njih Splietjani
Meu vlastele prima'u svoje,
Tač njih vieće kmete hrani,
Er Splietjane nedostoje
Grustu, a Spliet, slavom Rima,
Za grajane svoe sve prima.

Dielo 'e njino sve propasti,
Dosti da su puk otoka,
Pravo bi njih ondi klasti,
Hudobnoga kad su oka,
Gdi Kandiaše sveti Pava',
Ki im jadne pljuske davà.

170. Kad se na me nabuniše,
Ja neznaduć ništa s' pàrva,
Tóke párce svi poždriše,
I izgoriše tóka dàrva,
A popiše iz Mišine,
Tóke muve i kvasine.

Piani buduć u neskladu,
Navališe ko ušenci,
Da neostaše njih'vu gladu,
Ni očasi, ni govnjenci,
I odniše kože s roz'mi,
Za remike i pribozni.

Taj skup smradnieh opanaka',
Kozji bradaš koega vodi,
Porigà se tute paka,
I osmradì se svoj gospodi,
I nečiste ima'uć repe,
Bune ostavì i nahrepe.

Meni ništa neškodeći,
Nego škodeć samo onomu,
Ki u lažnoj stavì ih smeći
I u objestu nesviesnomu,
I ki boeć se svoim ojajom,
Obratì se pak pokajom.

Al nemareć njih orihe,
Tomu rekoh vlastelinu,
Na način moje tihe,
Nedàrži me u tvú scinu,
Slàži, ocàrni nepoštené,
Pak svoj obraz, a ne mene.

175. Nebiež', hrabren moj konjice
Iz otoka, nego htij' stati,
Ere ni sve te mušice
Nemogu ti dodijati,
Pak tvoim gradom pojdi brate,
Srebàrne uzde gdi su za te.

A kad k gradom tvoim slidiš,
Nit' potriba već biežati,
Kad vezena sedla vidiš,
Dopusti se i jahati,
Hàrž' veselo na grajane,
A huli se na seljane.

Nedopusti, čim si tu ti,
Da te oglav i vàrv davi,
Al da oštar samar ljuti
Sramotno se na te stavi,
Ko bi te htio pàrtit, tiežat,
Smij mu i smradit i pàrdezat.

Tako će te ti ostavit
Ponosita i osiekla,
I oni će te časno slavit,
Ko da jesi hitra diekla.
Ki se svakom jahat pušta
Vele trudi, malo husta.

Nek paripi njihi znoje,
Opočivat tebi 'e dano,
Konjuh češe udi tvoje,
Momak grivu češlja rano,
I vodi te jakno vilu
Poigravat čistu i bilu.

PIEVANJE DEVETO.

Nadglasje.

Od kriepostnih dàržavljanah,
Pàrvostole splietske cele,
Misli tašte od Zadranah
Pored stavit koji žele
Majci našoj diete svoje,
Podvàrć mladom' staro što je.

Od zemaljah i od plodah,
Od nemarne slabe sviesti
Vàrh sloboštin i inih škodah
Naše od viere vlaške miesti,
Mala straha od božjega,
Razpustnosti grada moega.

---

1. Al su u riedko posijani
Pridni muži, malo u broju,
Sad je mudrih, màrtvi obrani
U pogrebnom sto'e pokoju,
Ki su živi još u sili,
Niesu oni, što su bili.

Stan u Splietu, stan u Hvaru,
I u Trogiru tolikoje,
Jest, ki Zadru jesu u haru,
A jedini, ki 'e za dvoje,
Šibenčanin mudar brate,
Al i on Zadru liepom' cvate.

Govorio sam od Splietjanah
Kí su bili, kí su sada,
I od mojih Trogiranah,
Kih moć hvalit nij' nikada,
Stare brojih dàržavnike,
Sad mi 'e živih pravit dike.

I nariečja imam ticat
Bezzakona nieka i škodna,
Jedà bi ih moći smicat
Naše iz zemlje, i tja do dna
Izkorepit, da se opeta
Po zakonih hodi i šeta.

5. Tvàrd Šibenik rečenoga
Više četri mudra sdruži,
I vàrh tloha broji svoga
Dva grajana, a dva muži,
Ko i jesu svoih grajaka',
Inostrana oba jaka.

Primošćena kneza Obrata,
Znana i dobra redovnika,
Vidovića vidju opata
Prie stranika, sad tvoa dika
Grade Tnine, nezavidi,
On u tebi svietao sidi.

Zadar ima Fanfonjića
I Kalcinju učitelje,
Sopu i parca Matačića,
U mladosti moe veselje,
Sad star stoji u bužaku,
Mlaji uskaču veseljaku.

Kitu uresnu učitelja
Još nazivam Paladina,
Sine i moga prijatelja
Dva brajena Pelegrina,
Kih izvàrsni jer su cviti
Rad bì ih zlatom moć obviti.

Nek ko zlato svietlost ima,
Blagomiris cvietje hrani,
Tako i oni meju svima,
Sried palačah i divani',
Svieteć rodom i pametju,
Svi mirisnu kriepos metju.

10. Poklonjena Tancligera,
Dobra i vriedna namiestnika,
I njegova slavu pera
Ni'e omučat, kom 'e dika
U riečniku, kog sastavì,
Veću bi imo' da ga objavi. *)

Otac Ardel della Bela
Drugi stvara vèli s' nova,
Našim Preljom sriedu sela
Sučurskoga biskupova,
Bit će dobro i u scini,
Isusovac što učini.

Velika 'e mudros njega,
Ko i dobrota velika je,
Buduć stranik, od našega
Prem naroda riečti daje,
Hoće nas učit naške rìči,
I da 'e vàs naš, tim se diči.

Nije čudo, da se uložì
Slagat riečnik Ilirjanom;
Sime i Fortun naš jer složì
Gramatiku Talijanom,
Zajmena su diela ova,
Slova vratì on za slova.

Tih i inih vriednih trudi
Naš jezik su prosvietlili,
Da naši su svejer ljudi
S njih to liepše govorili,
Bez nauka i muke se
Preliep govor ne snuje se.

*) Ovaj riečnik nalazi se još i sada u rukopisu kod g. Filipi-a u Zadru.

15. U grad Hvara zrim, gdi zene,
I opata i primanciera
Arnirića, naše žene
Plod krieposni ki zamiera,
Svak sred càrkve i sred dvora,
Cieća zlatna progovora.

Štogod se je porodilo
Oda ženske plodne vriže,
Sve 'e preko živo bilo,
I pametno sve se diže,
Neka kuće i inim kite,
Za napriedke i za svìte.

Dujma vidju namiestnika,
Ki dobrotom svih nadtiče,
Uzanj parca dva velika,
Parba svaka s kih promiče,
Od karbenih onih ljudih,
Sve na pravdah i na sudih.

Učitelja Vranjicana,
Ki grad resì š njima skupa,
Kanonika i pisca obrana
Slavna Asperta njih biskupa,
U kom mudros, trieznost, viera,
Liepi 'e izgled od pastiera.

Ti Kotore, tvoim trim živiš,
Trim Korčulu tolikoje,
Trima samim Perast i Viš,
Hvale svake ki dostoje,
Biskupi su i piesnici,
Vieka i càrkve krieposnici.

20. Zasve gvožđen da sadi je
Viek i gvožđen narod ima,
Eto opeta nami daje
Ljudi knjižne meu jacima,
Neka jakos ovi tražu,
Oni ih pieva'u i prikažu.

Učitelji Bižant, Vraćen,
Rod najviši od vlastela',
Na mudrosti drugi obraćen,
Pàrvi u vriedna svoja diela,
Meju zlata ká ostavì,
Ćaćko kriepos liepšu stavì.

Jero Buća, vitez s križi,
Od gospode hvaljen dosti,
Ni rečenih vieku niži
I u svìetu i mudrosti,
A gospode cviet nadhodi
U hrabrenstvu i slobodi.

Meu ostale jasno sjaju
Karamanić, Kanaveli,
Biskup Drago, ki se znaju,
Meni ugodni prijateli,
Antivarski pastier glasni,
Fundra opienik i knez časni.

Čelnik rekoh Antivara,
Ki svej čuva skot gospodnit,
Vuhla Gàrčka, Turska vara,
Da ga pod svoj jaram odnit
Nebi smiela, čim zalùta,
Bdeća uzčuva izvan puta.

25. I jer imà sviѐt prostorit,
Razum jasan, um uznešen,
Na zadarski zid uzorit
Skoro od pape bi prenešen,
Da u on kotar, širok veome,
Spasno izpravlja puke hrome.

Ovo 'e pastier, ki pokoje
Veće màrzì nego muke,
I da ovce čuva svoje,
Srietà lave, tlačì vuke,
I uživà, kad uložì
Istu dušu za skot boži.

Istom dobri neka ostanu
Psalit, svetit i misnika,
A u pogansku ki su stranu
Znoili, za steć još viernika,
Puni izgleda, truda i soka,
Nek se uzveda'u na visoka.

Nije zemlja, ká kaluži,
Neg je nebo, ko prosvita,
Ciel ovoga zato služi,
S dviema stadí nek uzlita
Zviezdenoga više kruga,
Da dá razlog tega duga.

Nu s mudrosti i s milošće,
Ako dotle živ pribude,
Može pouzdat Stiepan jošće
Viši ovoga, da dobude,
Koj ne jednak svoem' dostoju,
Taki u raju samom stoju.

30. Biskup Drago, ki od Marina,
Jera i Nike izašo je,
Kojih hvali sva starina,
I kih Urbin imeno je,
Da njegova mnoga dika
Bude ogled posliednika.

Za toj svoga on dietića,
Zakonito koga rodì,
Rajne od dikle Markovića,
Na krieposti više vodi,
Od njegova da siemena
Cviet prozene od plemena.

Kako i cviet capti od prije
Iste hiže Trifun Drago,
Ki vàrhkumit od galije,
Vàrsne Sindike hotì blago
Čitat na harč svoe ljubavì,
Čim ih brodi po dàržavi.

Svi zenu se iz korena
Davnovitih Dragoslava',
Kih vriednosti i imena
Pisà u dubju vila Slava,
Kotoraške povàrh gore,
Gdi još jeká i žamore.

Fundra, koga rekoh sgara
Da je za dva istinito,
Čisto piše a ne šara,
Piesni slaga svàršeuito,
I u svoja skazivanja,
Blago odkriva svoga znanja.

35. U mladosti, od ljubavi
Da bih pievo, mene nukà.
Ja rieh: Kupid da me ostavì,
Pokle razbì striele lúka
Na kameno sàrce vila,
S ké padoše meni krila.

Karamanić iztumaške
Latinske 'e učinia,
Svietlje druzih i boljaške,
Vàrhu piesnih Ovidia,
Da pri svietu naučnemu
Veliko ostà ime njemu.

Britka a piesan, koju složì
Nad perivoj Morežina,
Još mu više nadoložì
I vierovstva i procina',
Sad na Visu rodnom plodi,
Čateć knjige u slobodi.

Odlučì mu kanuniju
Biskup hvarski, scieneć njega
Ko bì, i dà mu biskupiju,
Ne bil' ga odbio od svojega
Nastojanja, prost bogata,
Nepušta se za sva zlata.

Kanavelić, koji tóke
Dà na svietlo piesni vàrle,
I privedè na visoke
Slave i dike neumàrle,
Cieća Beča branjenoga,
Kralja Ivana poljačkoga.

40. I viernoga ki pastira
U naš jazik milo pravì,
Da nam Ivana od Trogira
Još čudesa on objavì,
Dàržane bi njemu bile
Sve slovinske župe cile.

Ko su dužne gospodinu
Prabiskupu Antivare,
Bogoslovjem koji sinù,
I Synoda svoga dare,
Ké nam poslà, nek u dici
Duše upravlja'u duhovnici.

I po ovom smàrtnom moru,
Punom sijka i markenta',
Svak njih bude u razboru,
Ko pomorski viešt leventa
Sried valovih brodit puka,
Gor gdi svima spasna 'e luka.

I nek svak zna, da vladitelj
Inostranac Kosmi jedan,
Neg i pastier naroditelj,
Bil je ukazat našim vriedan
Tej nauke, i bez njega,
Cieć poštenja božijega.

Nieki sciene inostranci,
Da sriedu nas neum siedí,
Da stadnici i da janci
Svi su prosti i svi biedi,
Kad do malo svak oplače,
Što u pamet ludo začè.

45. Dvoi biskupi, još odavna
Moi gospari, Fundra učitelj,
Kanaveli pera slavna,
Karamanić starenitelj,
Svi dostojni dàržu, da se
Zemlje naše hvale i glase.

Od Kotora i Korčole,
Dragoslava uz biskupa,
Vidjoh i zrim ruse ohole
Njekoliko znatnieh pupa',
Ki mirisom udaraju,
Gdigodi se obratjaju.

Vàrhužakna Gjurmetića,
Vàrhupopa i djakonja,
Kanonika Bizantića,
Koj miriši s liepa vonja,
A svojizih svi pastiri,
Svem' Kotoru blagomiri.

U Korčuli 'e zamiria,
Dah sám Mila Milovčića,
Na Stoljivih don Lesia,
Don Kapora i Saličića,
Kanonikah i popova',
Lovác' lova Isusova.

Jakov Španić s iniem' traje,
Dah vitežtva svoga dajuć,
Knez od kneza ki izaje,
I ki galiom upravljajuć
Kazà, da ima sve načine
Zapoviedca mnoge scíne.

50. Frane mudri moj Domiani,
Ki je kruna otačbine,
Knez presvietli, poštovani,
Zviezdoznanac mnoge scíne,
Ki dobrotom vazda cielom,
Riečju kriepi, veće dielom.

U prividi pun veselja,
Narekuje sriečne zgode,
Paglavitih prijatelja'
Venediške od gospode,
I u mudroskup man im sienstvo
Diže i goji na umienstvo.

Svoje kuće uzvisitelj
Bì, kneziom kú naresì,
Sad sirota utiešitelj
Star se upravlja put nebesi',
Sebi u spasu svoj grob stavì,
Da ga on digne k viečnoj slavi.

Dojke i ti plemenite
Vàrstni Teta nam prinesi,
Neka budu glasovite
Naše strane iz tvé desi,
I vitežtvom i mudrosti
Tvóm nas oprav' slavnom jošti.

Jur je tisuć više lieta',
Da tvé kuće čes se objavlja
Po dàržavah, kud prolieta,
I u gradovih trag ostavlja
Od krieposti i od scine,
Na urehu domovine.

55. Napulj, Umbria, Basilkáta,
Rim, Bolonja tvojih žele,
Kotor i Sik tebi vrata
Otvoriše od vlastele.
Veli i vedrì skup Bnećana',
Svoga dà ti čast grajana.

Poglavice i izvanske,
Svìetim tvoim se uzdàržaše,
I kad sindik bì Paduanske
Glavne škule, pripasaše
Tebi zlat mač od viteza,
Daše ti štap od Markeza.

Er kriepostim cvao si svakom,
Sve toj tebi pristojaše,
Jedà nebi tko bezzakon,
Kad ti i prie markio biaše,
Dostojanstvu kratio tvomu,
Što u imenu nosiš svomu.

U velikom, znam da, gradu
I ti velik hvale grabiš;
Nu Šibenskom viečù mladu
Ne čin' ljubav da pozabiš,
I Uliše, mudar, jaki,
Ljubav nosì svoj Itaki.

Ter razumnu tvojù glavu,
U kój znanja zdraka sviti,
K njemu prigni, veću slavu
Dostignuti jedà bi ti,
Ko Ulišu, ki se uzviši,
Rodni svoj stan erbo tiši.

60. Nu trieba je nami ovako
Svej žuditi i moliti,
Kada lice tvoje jako
More svima podobriti,
Čin', da svietlo tvoe rojenje
Bude ós dàržáv, zaštitjenje.

U Šibenik i u Zadar
Ki ostaju, hvalit neću,
A ostalih kih nikadar
Ja ne poznah, pravljat neću,
Baraković pàrvieh štovà,
A Splievćane neimenovà.

Tako i hvarski spievaoci,
U Robinji i Ribanju*),
Mal ticaše naše otci,
Kažuć, da su u neznanju,
Dakle 'e Jaže naše hvalit,
I Nikolu moga žalit.

Koj biaše svim u svemu
Dobar svìetnik bez priroka,
Nitko miestu u svoemu
Nije dàržan za proroka:
Tako i njega neslušaše,
Svìeta malo ki kušaše.

A sad, pokli veće nij' ga,
Plaču njega pogrebena,
Uzdišu ga, i svak bi ga
Rada vidit uzkrišena,
Er se dobro nepoznaje,
Izgubljeno neg kada je

*) Hanibal Lucić i P. Hektorović.

65. Nu našinci ti vlasteli
Traju u mnogom svom imanju,
Sve obilni, sve veseli,
U poštenom dugovanju,
Da svem' sienstvu i svoj braći
Nij' moć trohe koje naći.

Mihoj liečnik trohe baci,
Blagim svietom njih opravi,
Da su mudri, da su jaci,
Da su skladni u ljubavi,
Misli kriepke, znanja izuća,
I junaci sàrca vruća.

Od Neretve bi u vazeti
Marin, galie vàrl vladónik,
A pod Novi Ivan sreti,
Samohoći ne pisanik,
Nosiše se puni smienja
U tá oba podsedenja.

Nije čudo, da svak ljubi
Otačbinu svoju svaku,
Uliš Reža ki pogubi,
I on poštovà svú Itaku,
Jove ljubi i na nebo
Svoju Kandiu, Dela Febo.

Ja Splietjanin zato ki sam,
Imao bi vratjat tako;
Al kriepostnih tajao nisam,
Nego sam ih slavio jako,
Ako li su ki Zadrani
Na nenavis još podani,

70. Ter se hoće podizati
Veće, razlog neg podnosi,
Da Spliećani, njim je znati,
Stariji su u ponosi;
Er Spliet svih je prem ohola
Naših gradov pàrvostola.

I ako meni nevieruju,
Pape pismo to nelaže,
Nek se na njem ogledaju,
I nas i njih ono kaže,
Sami papa, ne vlast ina,
Daje pečat od pàrvina'.

Papa kraljem, papa svima
Dieli miesta od poštenja,
I krunjena glava ima
Na njegova odlučenja
Prignuti se, kamo neće
Snižiti se Zadar veće.

Zato kneže moj Fanfonja,
Vlasteline, učitelju,
Tvoj sbor slovet cvietjem vonja,
Tvo'e kriepposti, ja ti velju;
Al iz cvietja zmaj izteče,
Ki nas trovnom kudom peče.

Prosti, rekoh s' dvi taštine,
Ko te korim, mi zahvali,
Da je Zadar grad pàrvine
Starešina vàrh ostali',
Da nis' stiskal što s' govoril,
Bàrž ti nebih odgovoril.

75. Rečè u ime svoga vića:
Grad previeran duždu da je,
Kad od sedam svoih odbića'
Dilopravnik bneški laje,
Drugim stare ki nevire,
I dupline své raztire.

Stištenicah vikoviti',
Potreba je riet okosno,
Da se dalo razumiti,
Nebi paka svi kako smo,
I zalagao u tovìrne*)
Svietnjak càrvić za latirne.**)

Spliet duhovnieh, koli klapa,
A u svietovnieh Zadar prije,
Taj razluka jedna 'e tlapa,
Koja mudrieh nedobije,
Gjeneralska kuća sama
Vàrh cesarskieh nije hrama'.

A i to, da je znan koljena
I poglavstva plemenita,
Nazivlju se i imena
Prima'u s' dielà glasovita,
Novi Solin, Spliet, i tako
Pàrvi 'e Zadra svakojako.

Ki izhodom i starinom,
Ki viernostju od Rimljanah,
Plemstvom hrabrim, veličinom,
I pàrvinom od kàrstjanah,
Ki cesarstvom svoih se diči,
S toga i pàrvi stol zapiči.

*) Taverna = krčma. **) Laterna = svietilka.

80. Zadar, Solin kad se znao,
Buduć jedan gradić mali,
Ki se Arvasna tada zvao,
Tókom častju nit se hvali;
Posli, ako se 'e s Bneciem bija*),
Spliet dà Gàrkom sto galija'.

Malo 'e veće trista lita',
Kao vaš plemić Pauli pravlja,
Kanunikov da se kita
Stavì u vaš grad, kad upravljà
Vaš Matafar càrkvom vašom,
Rajni biskup, svietao glasom.

Veličanstvo od Solina
Kažu templi, vodotoci,
Mramornieh čudo stina',
Stupi, kipi, luci, boci,
Množ nadgroblja i nadpisi
Vàrstnieh ljudih, koje uzvisì.

Nisu li se od razora
Solinskoga naresile
Tóke càrkve preko mora**),
Kàršljavine prebrodile?
To od ni'edna grada ina
Ne odnì se, što od Solina.

I da Zadar ké gradidbe
Kaže, ké su od starinė;
Al ne ima tóke zidbe,
I tolike čudne scine,
Tri istom klonde sebi goji,
Spliet stotinu svoizih broji.

*) Bio. **) Misli grad Mletke t. j. Veneciju.

85. Još dva stupa stoje uzvisa,
Jedà li su tá dva ona,
Bobsi Jakin u kih pisà
Posried templa Salamona,
Bojni u zlamen tvàrda kitja,
Svoih otacah predobitja?

Četir Spliet ima porfida,
A četire serpentina,
Da ni u Rim nije vida
Cielovitieh takmieh stina',
A s četiri templa stara
Na Rim isti odgovara.

Masimian kad ponudì
Dokleciana, da se vrati
Opet k Rimu, ter da sudi,
I sviet liepše preobrati,
Pravi: „Neb' ti u njem stao,
Da Spliet sam si razgledao!“

Spliet, kojega slavno lice
U svietlosti svojoj traje,
I čestita ko fenice,
S solinskoga izašla je
Van pepela, da grad vàrli
Žive svejer neumàrli.

Duša od vlasti sve dàržave,
Sàrce, koje steć u sriedi,
Spasnu kriepost do Dunave
Svoju pruža, a Spliet siedi,
Dàržeć duhom u podložtvo
Županah i gradah tóko množtvo.

90. Ako l' i u tom odmetnika
Zadar diči se ime nosit,
Splietu ostaje stara dika,
Po koi žive još ponosit,
Kćer se od majke premda dili,
Trieb', da 'u štuje i po sili.

Po utopu od pastieri'
Iliriskih gornjih krajina',
Još slobodan stà u vieri,
Pišuć Petru od Solina
Slavni biskup Antivare,
Čas i posluh majke stare.

Kad slobodit Zadar htiše
Bneci od Dujma, mudrovarku
Istom Zadru učiniše;
Er podložit svómu Marku
I biskupa htiše veće,
Da se i on š njim neodmeće.

Misli puzne i slobodne
Ne kasajte po dàržavi,
Komu godir neugodne,
Izgubivši trag upravi,
S kim hodiste izpravice,
Put poglavne smirenice!

Ali niesu stranputile
Na daleče misli moje,
Neg su sliedom sve sliedile
Pàrve ubožke stope svoje,
Svi smo ubozi, svi od svude,
Ké klikovah naše ljude.

95. Ere miesta svieh općeno
Kolicaju tvàrde ljuti,
Sve je tiesno, al kameno,
I sve lako sušu ćuti,
I sćuriva daje ploda,
Er priplanu s kasnieh voda'.

Nagli vietri, trusi gradi,
Ki dohode iz Zagorja,
Silni siever, juga jadi,
Metu i mlate na oborja
Siedbe i voća, a živine
Mru od stidi i od vrućine.

Paše im su meu nami
I dubrave uzvedene,
I mnoge su maslinami
Podvornice prikrivene;
Oganj i tat onih hara,
Cviet maslinski pàrhne i vara.

Stabla metnuta u neredu
Dàrže njive u osinu,
I negrijuć sunce sriedu,
Male i sitne žetve činu,
I od neviešta kmeta izhodi,
Da još manje zemlja plodi.

Vitojn, Oriun i Plejadne
Krupnim daždem obaraju,
Požđri skoti, zvieri gadne
Lietine nam obiraju,
I jematva projde mimo,
Kad parimo i topimo.

100. Od počela u svom znanju
Božji provid na okolo
Bacì gore, da u tom stanju
Svi živemo ne oholo,
Davši puku što 'e zadosti,
Da 'e obilan u trieznosti.

A što se u rat razširilo,
Sve se 'e dalo vlaškom' sinu,
Pravo bi se razdielilo,
Da se i doda vlastelinu,
Ki izgubì svoje nade,
A daju se druzim sade.

Tu se oni na njih šire,
Gospar gleda i uzdiše,
Kmet se i novak svud uvire,
Ter se vàrhu njega diže,
I sve ima pribjeg letan,
Ki će vazda bit odmetan.

Kom' je narav u slobodi?
Sad u miru, sad u rati,
Kad Turčinu, kad gospodi,
Svakiem vietrom obàrtati,
Nemogući biti stavan,
Kó star plemić vierom slavan.

Ne grusti li veoma vidit
Glave narav, ké doisto
Na visoko stavì sidit,
Da steru se na njieh misto
Noge, a glave sto'e u blato,
Prem nogama miesto dato.

105. Zapoviednik mudrie čini,
Podložnici prišli da se
Razkašaju, a svaki ini
Da oko sebe muhe pase;
I uzdá veće u uskoke,
Nego u stare vierne tóke.

Ako 'e kriepos ká u kemu,
Zapušta se u nemare,
Kol' je mudar, ki u svemu
Dàrži se taj za ništare;
Sad su plemstva i krieposti
Bez poštenja i milosti.

Zato 'e mudrih malo svude,
Vlaš po dvorih nevuku se,
Te takove zlatne rude
Sakrivene nahodu se
Malo plodne u planine,
Kad po gradu nije im scine.

Da prutiva loza meće,
Hvala 'e briestu, ki 'u gor tisnu,
Da po zemlji para kreće,
Krivo 'e sunce ké 'u potisnù,
Nehtì u zviezdu da ju obrata,
Sad već nije Mecenata.

Kadmov unuk Bak groživi;
Dàrži al ljude u radosti,
I po njemu svi smo živi;
Er u kàršu plodi dosti;
Al kada mu nij' prodaje,
Malo vesel svak ostaje.

110. Kad je u vlastél' obil vina,
I težaštvo dobro stoji,
Po tovirnah svak začina,
A tergovstvo beče broji;
Ali vino з preko mora,
Mnokrat kàrčme nam zatvora.

Zakoni su svi jednaci
U svakome našem gradu,
Da se morsko vino baci,
Stojmo dake svi u skladu;
Tudj' nedajmo da k nam vàrvi,
Jer nij' u nas druge kàrvi.

Bez ove nam nije snage;
Nu vladaoci razumite:
Što vam je imat puke nage,
Nevesele, potriebite?
Ov potvàrdjen zakon isti
I vami je od korísti.

Pust'te, da puk svoje nade
I prodaje i popije,
Da se ovdi sadi sade,
A u Vlahiji da se sije;
Neće jedno bez drugoga
Spravit stanja čestitoga.

Nu bračice vi vlasteli,
Kadgod pust'te osobena,
Svaki od nas ludo želi
Veće svoja neg općena,
Mudri hranit svi nastoje
Stvari grajske prij' neg svoje.

115. Ká svieh tiču, rese, uzdàržu,
Neka svaki njih i haje,
Kad se gradi tlače i ružu,
Man se blago i čás daje
Svoim kućam od gradjana',
Kad pak mati 'e porugana.

Čin' se, da ajer naški nosi,
Da se svoja ostavljaju,
Ter da nehaj dare odnosi,
Kad se izgube, da se kaju
Nij' već dosta, tako stari
Propustiše cieć nemari.

Čiem Rimljani grada glavna,
A nc posla osobita
Htiše, bì im tràga slavna,
I otačbina slavnovita;
Bolje 'e tustu mater sisat,
Pri màršavoj nego uzdisat.

Godu nam se te nesrieće;
Er je zviezda nam suprotna:
Put sunčane harl'mo svieće,
Ona 'e svejer dobrohotna.
Sunce 'e svietlost svega puka,
Svačii život, svieh razluka.

Sloboština da negine,
Svoja vieća svi viećaju,
Mnoge ruke mnogo učine,
Mnogi ljudi mnogo znaju:
Tiem odlučte skladni skupa,
Pred priestolje da se stupa.

120. Na bnetačkom nebu sieva
U gospodstvu i u slavi
Sunce, i obilne zdrake lieva
Svim od pravde i ljubavi;
Njem' se 'e uteć i uvit pravit,
On će isti nas poizpravit.

On je naše dobro općeno,
I za Bogom otac drugì,
Neće pustit uhiljeno
Vlastelinstvo, neće dugi
Naši uzdasi tako biti,
Ćaćko će nas utiešiti.

Da zahvalit svi budemo,
Kô je običaj' pravom' Bogu,
Da u njega vierujemo,
Pak pod srećnom da podlogu
Jesmo vedre od gospode,
Ká oblak tiera zlé nezgode.

Svim ovizim našim škodam
Bog će bàrzo svàrhu dati,
Grajski utok vazda 'e plodan,
A u otca 'e liepo ufati,
Bit će sladko čut kadgodi
Sve, što nam se gorko sgodì.

Sva dostignut rodni grade
Hoćeš, ako s Bogom budeš,
Ostav' griehe i nesklade,
I u svem slavan ti uzbudeš,
Razpuštano jur neplovi,
Doć će i veći blagoslovi.

125. Ali vidim još obiesti
Po gradovih, prieko čudo,
A po selih i po miesti'
Jesu, ki se scine ludo
Od grajanah ništa manje,
Ko romince da su banje.

A grajani, bratja moja,
Na kriepost se nepoteže;
Neg na htienja sàrnu svoja,
Ko ih huda narav steže,
Traju vrieme u radosti,
Zabave svim izpraznosti.

Već je malo dievojčica',
Koje družtvo prikažuju,
Mladci tlape jošter dica,
O ženitbi ter luduju,
Mali psalu manastiri,
A svud se igra i svud sviri.

Sitna dieva daje sviète,
Istom da rieč izgovara,
Utiravo jošter diete
Svakom' prosto odgovara,
Da me'u dumne neće stati,
Neg hoće se već udati.

Mati neće na staricu
Da se skine, ká ju pita,
Nego dajuć pocolicu
Svoem' rojenju, njega hita,
I zagàrlja i draguje,
Tere mu se posmiehuje.

130. Ako 'e majci pak jedina,
I ona joj pravlja ovoj:
Da nebi se kuće stina
Izvàrnula, i nje povoj
Nebi izginul, i u potaje
Sve joj pieva od udaje.

Dà, navodno diete mneći
Da 'e koludríc' stan najgori,
U naprieda sve resteći
Potvàrdiva, što govori,
I već zrielo tako odluči,
A nek otac viče i buči.

Ženitba je sveta satvar,
Sveto u njoj svak dieluje;
Al svetije čini fratar
I koludra, ká uvietuje
Posluh, ubož i čistoću,
Ki razgonu svaku zloću.

Ni l' koludar i koludra,
Ko i ostali muži i žene?
Ni l' odluka dake mudra,
Poć u rede njih blažene?
Samom, Bogu gdi se služi,
Muž bez ženah, té bez muži'.

Čim se u družtvu prikladuješ
Nebeskiem angelima,
A s mužem se kad rukuješ,
Ko negriešiš zlim dielima,
Vratjaš u kal zlato milo,
Zviezdu u čad, dušu u tilo.

135. Al' ne znamo l', da tiesniji
Veoma red je od ženitbe,
Ni čovieku pristojniji
Staj nijedan, tu su sidbe
Od nesklada i od truda,
Zla, ne zlata biedna ruda.

Toli 'e težko žensko brieme,
Da pod njime i jak pada,
Kad umnoži paka sieme,
U obili prem dopada
Ono ubožtvo, na kó màrže,
Redovništvo kad odvàrže.

Pluta'uć jedan u pučinu,
Za oblakčat plav topeću,
Prieko bande vàrže ženu;
Er nimaše tegot veću,
Drugi hćercu za parćiju,
Ljuto smaknù i ubì ju.

U kolustrieh redovnikah
Té i take nemilosti
Nekažu se mučenikah,
Ni od kàrbah, smutnjah, psosti;
Nećeš nesklad, hoćeš mire:
Bieži ženstvo, htij mojstire.

Blagdani se malo štuju,
I na veće svetkovine
Zagradci se povaljuju,
Kola, žege, skoke čine,
Bake i pievce udaraju,
I u kàrčmah se opijaju.

140. Vàrhovata kad je žatva,
I kad su im bačve pune,
Da obilata bì jematva,
Vičeš pane u zubune,
I košulje u kambrene,
Poigravat mlaje žene.

A staricé na kominu,
Uz bukaru ciela pića,
Pokle site dobro pinu,
Pieva'u Marka Kraljevića,
Pak kad vidu dno bukari,
Jedva otidu na ružari.

Ka 'e za misom najpriatnija
Molba u càrkvi narečena,
Gdi se slavi najvàrstnija
I dostojnia stvora i žena',
Ká htì svietu, dieva i mati,
Boga sina za odkup dati.

Kad zadaždi s groznieh loza'
Vino sladko, pivo ugodno,
Već na svàrsi kolovoza,
Nećeš vidit, kó privodno,
Nego cielo da ga pije,
Odkle izhode sve smanije.

Ko i šokad vino loču,
I š njega se pienam' hale,
Pak i dieca vàrć naskóču;
Neištuć vàrbom već svirale,
Ležu za'edno, dočim prieko
Ide im iz ust' rujno mlieko.

145. Svaki vietri i praznuje,
I stirat se s druziem hoće,
Pak otežuć stvari tuje,
Orasima svoim šopoće,
Kapom metje, kesom zvoni,
Riga tlape, psosti roní.

Muži vina tanka ciene,
A žene ga pripredaju,
Nek je jače, ciede piene,
I karmeje nažimaju
S njega i mlaje, nima'u skute,
A oči ima'u izvàrnute.

Ako l' skušah i sàrdela'
Pak nalove otočari,
Eto smutnja dune vela
Meju kmetim i ribari,
Dili ulja dosti tvoru,
I paršure sve im progoru.

Razumiete vi težaci,
Da laživе cviet masline
Plod iz sebe neizbaci,
Kad nečistiš suharljine,
Oruć moliš, gnojeć tiskaš,
A haštreću plodit stiskaš.

Tako i cviet vaših zena'
I plod njihov neće lagat,
Kad budete ih pune vina,
Siekiricom vašom slagat,
I ti orisi bolje plate,
Kad se s štapi vàrlo mlate.

150. Vino, kad se pie nalogom,
Lene i svratja se u otrove,
Kad ga uzimlješ a razlogom,
Prudi i čini ljude slove;
Nu ne sàrčte bez razbora
Čudno vino cieć ukora.

Da ne bivam moim mieštanom
Zakonoša viekovisti,
Ko Likurgo svoim Spartanom;
S opijanja i s obisti,
Vinograd bi sav potuka',
Uzrok vaših tócieh buka'.

Grajski mladići i mladice
U susiedstvu sbore sbiru,
Na siediljke meu pričice
Slaje družbe gdi obiru,
S kima noćno steć na prelo,
Čine končac, neznam dielo.

Da dievojke čiste ulaze
U tej skupe, sumljit neću;
Ali često kad odlaze,
Išćuć prie, gube sreću,
Lasno dajuć, čim se upletu,
Marokine za vaketu.

Nu koje su i na pravu,
Ako i jesu svih najbolje,
Mnokrati se tu zabravu,
Kod glav' mužkih kada stoje;
Razžiže se i put studena,
Goru uz suhu i zelena.

155. Zub otvorni koze škodne
Ako mladu kad zabiti
Od mindule vojku plodne,
Gorka svejer ima biti,
Zasve posli gorše daju,
Neće steći jezgru slaju.

I od biele kaono kosti
Najcàrnija mast izhodi:
Tako i dieva u svoj prosti,
Na siediljke kad se vodi,
Gore prima i zle odluke,
Običaje i nauke.

Bolje 'e, bolje, dievojčice,
Da u svom domu, van te želje,
Vunu rabe, predu žice,
Pomlju imaju od kudelje,
Cesar iglom, a Rim hramí,
Uzdičì se kudieljami.

Druzi Bogu odredjeno
Po dućanih vrieme traju,
Meju kartam' gdi smućeno
Svoe na karte zaigraju,
Gdi su i himbe, kletve, psosti,
Da se i na mač gredu bosti.

Nebil' bolje i svečani
Dan u posle koje stratit,
Neg meju se da kàrstjani
Gredu psovat, ružit, ratit,
Zlimi dieli, gospodinji
Dan čineći hudobinji.

160. Nu manje bì svak zagrieši',
Da se u trudu kom zabavi,
Nego griehe tej da micsi,
I oskvàrnjat da se stavi,
Dan bàržeći ki se meće,
A u càrkvu se uteć neće.

Kad već žena 'e dogrustala,
Stari zakon dopustiva,
Prij' neg bì se otrovala,
Da se od muža pušta živa;
Manje bo je njih ostavit,
Neg životom svoim razstavit.

Tako i càrkva manje scini,
Da se svoj dan ne svetkuje,
Neg da s' u njem grieh učini,
Na igrah grabi, hini, psuje,
Màrmlje i stoji u lienosti,
Rádi o tancu i o bludnosti.

Da na tanac surle skviču,
Na proštenja zvoni zvone,
Vidiš puke gdi omiču,
Prij' u ložu gdi se zgone
Neg u càrkvu, gdi 'e stan Boga,
Odpuštenje griha svakoga.

Placa, teatar, već se scine,
Nego božji sveti trimi,
Veće spàrdnje neg istine,
Bezobrazni glumci i mimi,
Rieči od smàrti, neg' života,
Svaka sminost, neg' dobrota.

165. A vlasteli i grajani
Bogoljubnost malo haju,
I na tàrgu podbocani,
Sad se kruže, sad šctaju,
Meju ruha i promine,
Pravo, kako ženetine.

Odsgor im je ugarštica
Srebriem' pucim pobivena,
Zdol sviona dostegnica
Liepšim zlatom našivena,
Klobuk mao, mač do nogú',
Život štitit ki nemogu.

I bez bàrkah i bez brade,
S ništa dlakah na rilici,
Tašti život istom sláde
U vlasulje i pustici,
Od izjutra do zahoda,
Svi u lištju s malo plòda.

Ne ko naši otci i diedi,
Ki strižahu vlase svoje,
Mlaji bàrke, bradu siedi
I mač noseć, ki 'e za boje,
Kalpak risi, al zerdave,
Da se jači ljudem prave.

Dobre naše staretine
Nitkor neće da već mari,
Likunica davna gine,
A mlaja je na otàri',
Prednji običaj svak uklanja,
A novom' se samo klanja.

170. Nietko cieni, hudi da su
Ti zakoni u svem novi,
Kada kriepos ljudsku gasu,
Duhu i nose zlé otrovi,
Šteti vàrstnos kàrstjanina
Misao tašta, meka, lina.

Sviet je otišó na opako,
H à r v a t žive jurve niemški,
A gàrdije što 'e tu tako,
Žene mužki, muži ženski,
I u franaški način nose
Ženski oborac, ženske kose.

Svaki leži u pamuhu,
Kože zvierske zimi oblači,
Lieti istom tiera muhu,
Da ga i ona neprebaci,
Zlato i svilu hoće ljudi,
Što bì dano ženskoj ćudi.

Na tàrpezah povàrh saga',
Duge u družbi gostbe slave,
Dokle od vina sva im snaga
I sva sviest im sidje iz glave,
Pak u bludih svu noć tonu,
Veoma sliepi proć zakonu.

Ako 'e tko, ki bì ljubio
Bogomio božju službu,
Strah ga 'e s toga, dab' neizgubio
Glas i ugodnu milu družbu,
Steče i ukorno ime pake,
Prutenice, ljubkàršćakc.

175. Svak prokleti taj sram baci,
Sami griesi nose štete,
Okol spreme tancaj, skači,
A nek' Mikol spàrda i blete,
Nek te i dieca rugom prate,
Ko Elisea, Bog je za te.

Plemenita naša dica,
Kim peleni jošter smàrde,
Kada vidu sieda lica,
Ne ustajuć, njih pogàrde,
Svigdi hoće da se penju,
Kao nanare na kamenju.

Siedu starost da neštuje,
Tkogod spàrljad tu poraja,
A ne uči ih i nepsuje,
Neg skotati toj pogaja,
Ko i čirom na zadnjici,
Nisu dobri, nego zlici.

Liepo li ti bì u Šparti
Vriednim ljudem ostariti,
Svak stojaše u obàrti,
Za moć njima pogoditi,
Sad običaj i taj prestà,
Odagnan je s našeg miesta.

Strah me 'e, iz ovih razpuština',
Da neizniknu ké nesreće,
Svies mi tarne, sàrce pina,
Sve mi neko zlo kleveće,
Bože! naprav' bolje plode,
A odreni zle nezgode.

180. Svak u smiehu i obiesti
Tu prohodni život traje,
Pun mahništva i nesviesti,
A viekovni malo haje,
Vrieme 'e plača, vrieme smiha,
Svak nek plače, dočim diha.

Sad je vrieme od dreselja,
Za u pokorah poživiti,
Pak je vrieme od veselja,
Kad se imamo nasladiti,
Tko s' harkiša'uć posmiehuje,
Paka cvilit uviek mu je.

Tko u plaču sije ovdi,
Smieh će onamo požatiti,
U razkošah i slobodi
Gdi se imamo veseliti,
I za ustàrpom gdino nam je
Pravo i stavno uživanje.

Zaklinjem vas, moi vlasteli,
I ostala bratjo mila,
Da ostaviv raskoš veli,
Prikažete jurve tila,
Žàrtvu živu, svetu, dragu,
Našem' Bogu, ne već vragu.

PIEVANJE DESETO.

Nadglasje.

Slavna od grada Dubrovnika
Mudrovlaštva i gospode,
Od ukrasnih svojih piesnika',
I mudrikah i slobode,
Prehrabrenih i vojvodah,
Njih ulazák' i dohodah.

Od njih raskoš', od njih stanja,
Od gospojah njih lieposti,
Svoga i druzieh varovanja,
Kralja' i banah, kieh oprostì
Grad prećestit u vladanstvu,
Svima vieran, drag božanstvu.

---

1. Slavni grade uzoriti!
Splietjanin ti vienac splita,
Ljubnom' sàrcu odoliti
Mučno 'e, dužan kad se hita
Tvoem' gospodstvu dar poklonit,
Ko ubožak, to priklonit.

Ak' uboga ti ga scinì;
Er što od tvoje slave tvàrde,
Prikladno je svoj istini,
I tudjinci da potvàrde,
Hvale svoizih često ďunu,
Drug kad dade hvalu punu.

Pokle po ovoj svoj dàržavi
Sbirah cviete; nu ne kratì
Da ih berem u tvoj dubravi,
Gdi 'e perivoj njih bogati,
Liepši vienac za nas ti si,
S tvoga cvietja, koj mirisi.

Dubrovniče, Gospodine,
Vazda Spliet se tebi klanja,
Zasve da grad' od pàrvine,
Od tebe se neuklanjà,
Ki s' Solina svoga slika,
I prijatelj mu od vika.

5. Gdi su tvoji mudri muži
I hrabreni u isto doba?
Kih se vàrsnost do nas pružì,
Čim se ugasì pučka zloba,
Ká vlastelom vlas poglibì,
Noseć pomóć u potribi.

Gdi gospoda prednja i skora
Tvoga grada prečestita,
Koji kitjem od lovora
Čela imaše sva obvita,
Još sried liepe té dubrave
Slovi vila njine slave.

Ká njih gojì, ká i sada
Druge dàrži u milosti,
Ter jih kruni, ter jim sklada
Piesni čudne od kriepostí,
Svóm ljubavim kad jih pàrli,
Prima'u život neumàrli.

Vidim jošter u životu
Dinka Ranju, Gunduliće,
I Benaše i Palmotu,
Jovu Vučića, i Buniće,
Ulfa Červina ukrasnoga,
S davnim spievocim kladenoga.

Kí duhovne i pokorne
Nakon sebe ostaviše
Skladne piesni, neukorne,
U naš jezik ké složiše,
Vlast Osmana, kàrsta Boga,
Mandu i sina razsapnoga.

10. Gledam Prima i Vetrana,
Zlatariće stare i mlaje,
Dàržu, Brauta i Čubrana,
Koj s Dimitrom pieva slaje,
I s Bobalom svi meju se
Kaono živi zatiču se.

Neću Petra Palikuću
Zaudobit, pisca časna,
Na Elioskom koi vrutju
Pì mišljenja veomi jasna,
Da inoplemci njihe spise
Liepše š njima naresiše.

Viju mlajih vlastelinah
Skup, k Parnasu gdi se puti,
Pred kih Bonu Serafina,
Prava u duši i u puti,
Lovorikom ter se kití,
Da k Apolu š njim dohíti.

I sina mu viju Gjona,
Zakondžiju duhovnoga,
Gdi već tlačeć zemlju onu
Vàrh Olimpa čestitoga
S ubozima svoim štap meće,
Slavi ga u smàrt mudrovieće.

Stegatelja, ki upravlja
Na vàrh Pinda milu družbu,
Blagi Gundul, čim im pravlja
Radmilovu težku tužbu,
I nestavnost čim ljubaví
Snažnim perom svím uglavì.

15. Ki i skoro gradu skladè
Cvilni prikaz cara Otuna,
Za zabavu na poklade,
Nek razumie svak: Nij' kruna,
Ka 'e na višjem srećnom vàrhu,
Da ne boi se past na svàrhu.

Vím Binčiole, Goce, Buće,
Poca znana i duboka,
I od Gjurgjević kí su kuće,
I od Sorgova kí su boka,
Ké spominju Urbin, Raci,
Tvoi niegdašnji dielopraci.

Tuberona davnašnjega
Razdà poviest svojih vrimen
Sorga opata današnjega,
U Toskani ki bì primljen
Časno skoro; scienjena oba,
On u stara, ti u ova doba.

Viju istog' živa Urbina,
I Kabogu, i Lukare,
Bistra i Niku s' njim Ranjina,
Ki t' činiše godištare,
I ine, iz gàrčke kí knjižnosti
Preniše ti nje mudrosti.

Navlaš Benaš tvoj Matija,
Stoić, ki bì argentinski
Najprie biskup, on nasijà
Prav nauk gàrčki i latinski
Basilski u sbor glasoviti,
Kim ktì odmetstvo predobiti.

20. Pak ga viju uzvišena,
Gdi 'e kardinal iniem dika;
Nalu i brata s' njim pismena,
Uz kojega svej čovika
Vàrstni Gaetan žudi biti,
Za još veće razumiti.

Kardinala previsoka
I Ilira jošter Janka,
Koga hvali pravlja soka
Od Pilarih, kú dà vanka
Liepa i càrkva, kú učinì
U Rim svetoj svoj Sabini.

I proslavna Radolovića,
Ki prabiskup bì od Kieti,
Tret' kardinal, nova svića,
Kà nam skoro grad prosvieti,
Sve kriposti njega odkriva
Znani otac Pavo Oliva.

Naravnike, bogoslovce,
Ine opate i biskupe,
I ostale umne otce,
U càrkvene kí su skupe
Pohvaljeni svagdi bili,
Plemeniti, mudri, cili.

Koji s dilom i s pametju,
Riečju, perom, i naukom,
Svaku zašnieh zlobnu smetju
Razagnaše malom mukom,
Gdigod mudrost tieh prevladà,
Sriedu càrkve, dvora, al' grada.

25. I Domanja tvoj Bobali,
Pun nauka i vieštine,
Sve u Bosni moćno obalì
Poluvierce Patarine,
Čineć vidjet njih zašašće
Ubah smiešno, slabo i tašće.

Domnižarska skupna kuća,
Ako upiliš tvoje oko,
Priura pravit hoće izuća,
Tu u greb kopna na visoko
Pritiska ga tvàrdi kami,
Boga a gleda duh mu sámi.

I u càrkvi tieh fratara'
Od mramora polukip je,
Tu postavno od izgara
Svojim podpisom kaže lipje
Gjakov Boća, kò meu ljudí
Hrabreno se nosi svudi.

Jurjevića vim Matija,
Poklisarstvom ki u Kotore,
Buduć preliep jazičija,
Svàržè pučke rogomore,
I smišljene smutne laži
Svoim govorom tebi utažì.

Gotića, Helia i Ivanca,
Kih Sabelik imenovà,
I Benigna Gàrgu znanca,
Jazoviti ki se zovà,
Tri mudarca prem izuća
Razložitelja u svem vruća.

30. Tvoj prabiskup Saraka Eli,
Hiže plemić od viećnika'
Pokli u sbor rimski vèli
Naučì znanja svakolika,
Kardinala pak Kolonu
Stečè u priazan njim zakonu.

Ovi, u bilieg od ljubavi
Zajmenite meju sobom,
Htì, da u svoj štit njegov stavi,
Da 'e zamirit tom' osobom,
Scienjen prorok miestu u rodnom
Svietal gradu u slobodnom.

Cieć slobode Bunić Niko,
Poruk poslie samohoćan,
U najmućnie vrieme priko
Hti caru otit veomi moćan,
I pokli u uze sionske padè,
Tu za te umrì, svietli grade!

S ké jakosti neizrične
U viećnici ti njem sámu
Mramorni spis hvale dične
Na spomenak viečni klà mu,
Nek se i mladštvo tvo'e ogleda
Svej poštena vàrh izgleda.

Bobalj Matij naški prenì
Basilija sveto dilo,
Opat Gradić umiteni,
Ki gradući bogomilo,
Da prij' smàrt ga neprikosì,
Sad bi u Rimu rumel nosi'.

35. Basil Gradić, iste kuće,
I on izvàrstnost razmišljenja
I dievčanstva vratì izuće,
Svet kalujer pun poštenja,
Umrì u Mljetnom manastiru,
Služeć Bogu, zoreć viru.

Pazim živa i Dom-Bàrnju
Plečne loze Gjurgjevića,
Težko doba, težju skàrbnju
Ki imajuć svoih diedića',
I svo'e duše zabit nehtì
Do premina u pameti.

Zaboravit ni'e Mikletu,
Tókrat ki 'e tvoj, kneže, bio,
I ki samnom u posietu
Na ufano meni 'e htio
Kazat, tvoje od slobodi,
Prie neg mu se smàrt dogodì.

Toli u Zadru, gdi otidè
Sam uztištan posobojno,
I gdi stojeć meju zide
Daše na otar dobrovojno,
Bez nijedne svo'e krivine,
Posvetjenje otačbine.

Hlap pravičan, ki uhvati,
Kad gospojom zidje iz sela,
Vred nepravdu svú zaplatì;
Er sramotna smàrt nemila
Stižè njega sried tamnice,
Radi suzah njih diečice.

40. I Grizogon bogoslovac,
Male i bratje Viško Lupi,
Piesmah i otác' znan viežbovac,
Obi Stonski pak biskupi,
Ki ostaviše nakon sebe
Svo'e mudrosti čudne ždriêbe.

Navlaš Lupa dielo ima,
U kom golem pismačija
Kaže očito Čifutima
Da došo je Isus Mesija
I drugoga da zaludi
Ufa'u vidit sliepi ljudi.

Vriedna meštra pregolema
I Pašata da podičim,
Buduć svietla znanja sprema,
Pripovieda trikrat Bnecim,
Tebi a u trešnji vàrh slobodni
Umrì usion čelnik plodni.

Angjeo Gozze Dominožar,
Vid i Ambroz jedno sime,
Pàrvi složì sveti Rožar
I veliko božje ime,
Drug pisaoce reda pridà,
Tret, tri piesni kralj-Davida.

Klemen Banjin, reda istoga,
Stištè izvàrsne svo'e sloveti,
Razmi korizme i svetoga
Pridošaštja u svih sveti',
I sad slave njega kriepost,
Um, pristalost, sladnost, liepost.

45. Niko Sagri, Maro Sketald,
Bene Kotrulj, Anton Medo,
Červar Stefan, Dražić Monald,
Svi uzorito tvoje čedo,
Dubrovniče plemeniti;
Ki uviek mudre dà na sviti.

Mnogo se ovih dielo vidi
Rukopisno i stišteno,
Njih zamira i njih slidi
Sve obćinstvo naučeno,
Da je i u tom hvala tebi,
Ki si u svem slav pod nebi.

Sried otacah piesmeniti',
I u svem znanju naučeni
Vidju meju Ježuvití
Skup zamirit poklonjeni,
Vlaš Ragoca, Gundulića,
Mondegaja, Lukarića.

Meu kriepostim pàrvomu je:
Da od ljubavi božje dilo
I da jedno potribuje,
On je složio bogomilo
Piesni i duha od tišine,
Nov nauk škule i skupštine.

Grada odvietca Blaža sveta
Slave ukazat hotì jošti,
Kadi officij njegov smetà
Mnogom pomnjom i mudrosti,
Čim kraljujuć papa štì ga,
Krunom hvale okrunì ga.

50. Drugom: diedstvo sve da svoje
Preprostrano, blagovito
Družbi Isusa darovo je,
Ufa'uć steći viečno mito,
Božjim sviètom on podaje
Svoja blaga, da uzdaje.

Trećem': ere u Napuli
Preizgledan život traje,
Sladko u piesnah hvali i huli,
A četvàrtom': ki umro je,
Er glasnica još mu 'e živa,
Pokli kor mu život piva.

Otac Frano de Martini
Rimski u sabor slavom diše,
Anzelm Bandur, Parižini
Resi sabor, dokli piše;
Ali obiuh sve nimamo
Vriedne spise, ké čekamo.

Glas je, Bandur da pismati
Iz gàrčkoga u latinsko
Rieč obranom još preobratì
Dielopravlje bizantinsko,
Naresiv ga svoim svietlima
Iskušanim' kriepostima.

Viju Ignatia opet Grada,
Gdi u naš grad svaki petak
Grajskim dušam prudno sklada
I izgovora svoj slovetak
Isusovih od múk slavni',
Bogoslovlja meštar glavni.

55. Prepoštovan zakonitelj
Mihalj angjeo od Boždarih
Sad sveleni poslenitelj
Ubožkoga kapucarih
Sveta reda, ki prosvietì
Svoim naukom svud po svieti.

Od Ancire čelnik znani
I namiestnik Konstant grada,
Rajmund svìetni bdeć Galani
Riečim božjom ta oba stada,
Slavan polag vučjih usta'
Pase, i grabit njih ne pušta.

Vlajo Lukić ali Gogi,
Živ poglavnik mudroskupa,
Ki u hvale riečne elogi
Bridoglasjem svih nadstupa,
I kanonik Bunić s' njime,
S' česa im se slavi ime.

Pak u piesni i u govoru
Blagoriečtvo kad tko čuje
Petrovića, u istom sboru,
I Rikarda, tko ih ne štuje?
Ki nadgrobja i nadpisja
Čini druzieh najuzvišja.

Stiepan Bašić vladosvitan
Bistar tajnik i razboran,
Kad je od koga šta upitan,
Vieran gradu, premda otvoran,
Kaže, što se kazat može,
Što 'e izvani, ne pod kože.

60. Viju Gjorgjića i Aleti,
Zašto što od vas rekli niste?
Er svoa hvala hvalu šteti,
Za to od sebe nepràviste,
Veći s toga glas vam reste,
Neg što naučni i mudri jeste.

Mandaliena sva te al' hvali,
Kú s' složio slav Gjorgje ti,
Čim pokajna griehe žali
Svoim suzama, tvóm pameti,
Ova kaže tebe u tebi,
Glasi i kriepost tvú u sebi.

Kó bì u miru s' tih grad sviètan,
To i u rati i u boju
Vazda hrabren i umietan,
Dragu bljudeć slobod svoju,
Odkad kralj mu Pavlimirc
Htì uzdignut biele mire.

Vàrhu Lava oštrieh stinah
Da se silah neuzboji,
I da dvornih sried vàrlinah
U gospodstvu kriepkom stoji,
Odabrà mu za grajane
Baš izhodne dva Rimljane.

Epidaurc to jest stare
Razpàršane po dubravi,
I jakosne svo'e vojare
Za obran mu ké ostavì,
Neka obi rimski puci
Utvàrde se u toj luci.

65. Meju luge i tàrstice
Strahljiva se ptica krije,
A vàrh stiene i litice
Sivi oro gnjezdo vije,
Da otle može lovit love
I obranit svo'e sinove.

Ovce, koje su meu skrake,
Kriu se, netom žamor čuju,
Ne prištraša a junake
Niedna sila, kú sretuju,
I da 'e vas sviet suproć njima,
Sàrce i pamet straha nima.

Soldanu se najprie opira,
Ki u mogućstvu svom obisan,
Vojskom u tmi grad obstira,
Kad stre Budvu, Kotor, Risan;
A izpod njega hrò se ukrade,
Na latinske da ide grade.

Àrva se opet u jakosti,
Kada Bodin kralj prevàrli,
Pun porazne nemilosti,
Bojnom spravom nanj nahàrlì,
Branislava bratučeda
Da bieguća prime čeda.

Neprimiv ih, tu se stištè,
Da od màrzećih njizih glava'
Kàrvno učini svetilište,
Nu narugan, Branislava,
Koga s sobom sužna imà,
Gàrdno izsiećè rukam' svoima.

70. Stiepan Herceg, man s'Bargata
Trieskovite i goruće
Kumbre meće, kad mu vrata,
I užgà tóke dvore i kuće,
Sam čim se užgà bludniem dilom,
Sina i ljubu vazè silom.

A prie kralja Vladislava
Vaša oružja i previedi
Varovaše grada zdrava,
Njega odbivši sve zasiedi,
Čim u potok s' lova triesnù,
Gdi mneć vàržè ćud nesviesnu.

I car Mehmed boj ne pravi
Kad nanj vodi, konj pod njime
Er popuznù, hod ustavì,
I buduć ga zlatenime
Mačem stigo gràd čestiti,
Nehtì s vojskom napred iti.

On se ustavì, izza njega
Dojdè Nehan Turčin ljuti,
I iz Konavlja vilinjega
Hotì na grad da se uputi,
On se opriè prekoj sili,
Čim se od zemlje svoje dili.

Na protivnih zanoveti'
I kralj Uroš jadne rati
Vam pripravì, dàržan svetì,
I dvaš na vas vojstva pratì,
Kad Gundulić Ivó hrabren
Potirà ih snažno na Bren.

75. I Ivojno i Vojisav,
I Altaman i Nikola
Knez od Helma, zloću slišav,
Vas i druge na okolo,
Kneza i Laz'ra htiše izdati,
Al' Nikola za svieh platì.

Sve živuće tej dubrave
Vieće zrielo u śvem višće,
Bilo 'e naše i dàržave
Vazda spasno utočišće,
Dato i nama u nemoći
Pokriep svièta i pomoći.

Malo harna prie Kotoru
I za rati tieh mir donì,
I iztiranu sudu i sboru,
U najvećoj svoj progoni,
Bunu Medoja i Matija
Pokle ugasì, na se prijà.

Ter plemiće izagnane
Opet u grad činì priti,
Neka sudce izabrane
Kako i prie bude imiti,
Budući da puk u jedu
Dobar izgled nij' susjedu.

Pak u većoj splietskoj smući,
Naši vitezi i vojvode,
Kada sitni puk mogući
Bieše iztierao na prigode
Svo'e vlastele, njih primiše,
Vlast im i opet povratiše.

80. I najpàrve buntovnike
Po zakonu stratit htiše,
Da na svoje plemenike
Novom bunom ne bi s' više
Navratili, poslie gore
Dižuć vahulj i huhore.

Potle naše vlastelinstvo
Ostà u staroj svojoj dici,
I kad skoči ko'e sminstvo,
Progone se niekolici,
Dažd od kàrvi, led bojazni,
Rogobornom' puku hasni.

Nek se svaki grád izgleda,
Što pobunì pučke sile;
Er se ugasle nisu ureda,
U Napulj su drum udrile.
Gdie uzročì zlo prevèlo
Jedan huriat Masanielo.

Tko se neće opotaknut',
Da od najhlapnjih podložnika'
Na općeni pod bì smaknút,
Bez krivine segaj vika,
Pukom ružnog kàrvolije,
Dobri Karlo, kralj Anglije.

Tvoji uresi i sbor slavni
Dàržati će svej u scini
Tvàrd Šibenik, Zadar ravni,
Korčul ribni, i Hvar víni,
Plemen Trogir, Kotor bojni,
A vàrhu svih Spliet dostojni.

85\. Bì i na pomoć s plavim svîma
Basiliju prie cesaru,
Pak se Aleksiu oprì š njima
I Bnetačkom' duždu staru,
I s kralj-Petrom borio je
Prama Karlu od Angjioje.

Sad korablje sve upravì
Proć Bnetčanom za Gjenove,
Za Bnetčane sad se stavì
Suproć njima pomno na ove,
Sad zoreći, u odluci
Svej pravedan, svakoj ruci.

I u vremena nam bližija
Bio 'e slavan ništa manje,
Kada mnoštvo tvoih jemija'
Dà na pomoć kralja od Španje,
U dvi rati, koje imà
S Portugalom i Jerbima.

Zato oružjem tvoih grajanah
Slav Pidaure bio 'e visti
Vita Bobal, Nerenčanah
Vojevoda ovi isti,
Plavovojsku tierat uzdà,
I Kandiana vedra Dužda.

Mikle i Niko Bobalića,
Dvaš razbiše na Tribine
Nemanića i Barića,
Kralje Rasie i Bosine,
Volso a užgà cieć ukletve
Ostoi pazar od Neretve.

90\. Mikle, koi kad zaglavì
Mir Bariću razbivenu,
Za lietni mu harač stavi
Da svo'em' vieću uzvišenu
Klanja, pokle bì s nasàrta
Dvi bedeve i dva harta.

Poslie plavi i galije
Ugrabiše Nemaniću,
S njima i tóke svo'e delije,
U Poljice pristališću,
Da razsàrčen taj ubovnik,
Vojsku poslà na Dubrovnik.

Kad Miroslav brat mu vrući,
S' treset hiljád' svoih konjika'
Ništa učinit nemogući,
Sva gradića bojna príka
Užgà, i pojdè kad zlim jidom,
Nič neškodiv vašim zidom.

Jak bad morski stienoviti,
Koga váli nam probiju;
Al' nakovan gvozdoviti,
Česti udarci koga biju,
Grad stanovit sličan sebi
Od nikogar skàršen nebì.

Niko, drugač buduć voja
Vaše vojske u Konavlja,
Oporića Radivoja
Razbì, nek se već ustavlja
Ban Miroslav miesta uhodit,
I na obsied grada hodit.

95. A to, er kneza Radoslava
Vi primiste meju ine,
I učuvaste njega zdrava,
Ki sin kralja bì Dragine,
Koga od Zente tri Nemani
Iztiraše silom vani.

Maro Resta vojske brodì
Na četiri prem otoka,
Kad Brač, Vis, Hvar oslobodì,
I Korčulu od žestoka
Hàrvoe Bana i nemira,
Koga brambe sve satira.

I Nikola vaš Kaboga,
Vojvodeći tad galije,
Musarćiju velikoga
Razbì u vodah od Vestije,
Pak oborì i tvàrdinu,
Gdi sbivaše čudnu plinu.

Jakov Gundul, Maro Bunić,
Čim Ostoja vam prietiše,
Kad odstupì Sandalj Hranić,
Sva od Rame popališe,
I napokon isti Ostoja
Vlast izgubì s toga boja.

Volšo Bobal predrečeni,
Ki od cara jaka i tvàrda
Niegda utvàrdì i obranì
Grad preteški Novobàrda,
Pokle Lazar tiem silovo
Bieše i umrì na Kosovo.

100. Pokli Stipan Balša padè,
Gjuraj Despot iste kuće
Hvaleć Volšu, kliče: „Grade
Ti me uzčuvà s' brane izuće"
Gjurgja i u grad pak brodiste,
Zeta i od cara zaštitiste.

Koi, prie nego bi potaran
Vašem' tàrgu i vlastelom
Prikazà se u svem haran,
Ovieh dignuv dikom vèlom
Na čast svoga svietla vića,
Razmi Sorga, Gjurgjevića.

Paskval Sorgo, ki pri njemu
Pàrvi sviètnik prem sievaše,
Dubrovniku pram svojemu
Pravu ljubav er nošaše,
Sobom blago unj odpratì,
Sebe i blago da zanj trati.

Kad bojazan vieća udara
I tiskaše Turák' zloba
Razsàrčena ljuta cara,
Na grad svoj vam u toj doba
Zlatom prispì od izvani,
Da se viera i grad brani.

Nehtì, nehtì plemić vriedni,
Svoi grajani da izginu,
Bizančani jakno biedni,
Mehmet ko im glave skinù;
Er za rodno miesto drago
Prikratiše svoje blago.

105. Stiepu i Gjurgja, tej Despote
Prijat htieste na branitbe,
Prem zlotvorni da suprote
Niegda užgaše vaše sitbe;
Nu najveće tiem slavni ste,
Nepriateljstvo er smiliste.

Zač rečene Despot-Bane
I Hercege vi prijaste,
I dàržeć ih u obrane
Od sionstva varovaste,
I kad biehu vam pitani,
Nedaste ih grada vani.

Nesmotàrni sionici
Tej vam rati pošiljahu,
I s vojskami i s konjicí
Grad okolo podsiedahu,
Take smire vi tàrpeći,
Vieru oskvàrnit ne hoteći.

Kad prijazna smijà sríća,
Ponositi vi ne biste
Kad suprotna, toga cića
Vaša sàrca nerazbiste;
Neg u vrieme svakojako
Nosiste se svejer jako.

Jer ko star dub, koi žile
Davne pruži u dubravi,
S plasih vietrih na sve sile
Staste kriepki, moćni, zdravi,
Ne da'uć, ni svoj da zameće
Càrv, koji ga na tle meće.

110. Amurate, strah od svita,
Kad vam prietì, do života
Banstvo nepriat, i upità
Navlaš Gjurgja van Despota,
Vi htiedoste prie umriti,
Neg svo'u vieru potlačiti.

Nu kad mu odviet takov dojdè,
Car začudjen htì slutiti:
Dubrovniče pun slobode,
Da uviek imaš gospoditi
Ciec viernosti neumàrle,
Vàrh ké neima tvàrdje vàrle.

Mate i Jovo od Lukarih,
Vriednost kojih priljubiše
Prem slavni kralj, od Madjarih,
Koi oba vam uzvisiše;
Bì obiuh dàržáv' pàrvi Bane,
Drugi, slavni priur Vrane.

Ivo, mlaji brat, obladà
Cara od istoga Amurata
Grad visoki Biograda,
Ki s topovih tad ne svrata,
Ter ga izbavì silne ognjice,
U krieposti svo'e desnice.

Gjurgjevići Maro i Mate,
Neumàrli biše obi:
Jedan razbì kad Hàrvate,
A Musare drugi dobì,
U boj vèli nesgasani
Meu Ligurí i Bnetčani.

115. Pri cesaru niste l' skoro
Dičili se s Gundulićem
Gjeneralom? ki izborno
Vàrhubojniem sjaše vićem,
Cváste u knjigah, cvaste u boju,
Tim ste u mirnom sad pokoju.

Sad Gundulić Franatica,
Gjenerala bratić vàrli,
Pri cesaru bojna ptica,
S Turcí s' àrvà neumàrli
U Ugarskoj zadnjieh lieta',
Svoga dunda sliedeć svièta.

Frano Bunić, i on vlastelin
Pri Eugeniu od Savoja,
Raholeć se perjem bielim,
Podgjeneral i podvoja,
Tom' ratniku poglavitom'
Redì vojske novim lítom.

Toma Baselj, tolikora
Vojevoda pešadije,
Tóko godišt' služì skora
Na ravnicah Ungarije,
Hrabrenito suproč caru,
Prijat vitez svom' cesaru.

Zatajati ni'e Rizarda,
Stanovita grajanina,
Kriepke ruke, svijeta tvàrda,
Bistra oka, sàrca smina,
Ki u istoj cesariji,
Bì gjeneral najsnažniji.

120. Vladislavić svietao Sava,
Sgodan sobnik vèlom' caru
Moskoviskom', ki umnožava
Viešt' carine svoem' gosparu,
Skoro od pape ki 'e sad dvoren
Zlatokriží vitez stvoren.

Ćaćku poslà za čas taku
Od samura lihe i càrne
Dva podmeta po ulaku,
Svoja svetost čim se ogàrne,
Tóke sciene i lieposti,
Da ih hvalit ni'e moć dosti

Jero Gundul, ovo lani
Služeć kralju Karlu trećem',
U vruć ogrez dol' u Špani
Arveći se snažno, većem
U potieru umriè slavan,
Svem' vojničtvu bojnik pravan.

Nataliću Jero odšetà
Moskovskomu caru vèlom',
Vàrsno služì uzopeta
Sladnom riečim, snažnim dielom,
I njegove stražbe iste
Vojvoda mu 'e viere čiste.

Šimun Flori, i on jakosti
Meju Franske boje kazà,
Da ga Didak Piro dosti
I pohvalì i prikazà,
Sad vam Rafo vojstvo vodi,
Hrabren Gozze s dobrom godi.

125. I s vašima Konavljani,
I s inima podložnici,
Čist vam mejaš svejer branì,
Ki, nikakvi protivnici,
Nestraši se, da pribrazdu,
Al' to ulože koju vraždu.

Ter opiruć oštro lice
Vojevoda vaš kušani,
Svim skazuje kakolice
Hoće bit se na poljani,
I kako se preslobodno
Ima branit miesto rodno.

Luka Barka glamazati,
Tvoj pučanin bì niekada,
Pak tàrgovac prebogati,
Ki sried biela Carigrada
Pàrva glava prudì tebi,
Vierna manet na potrebi.

Vrata ohola raztvorena
Kom' sve biahu u onom dvoru,
Vàrstan s carskih darovština',
I on vitez umriè skoru
Papin, osta'u dva netjaka,
Dragomanstvom svietla i jaka.

Jasne ljudi i gospodu
Kad bi vašu svu sbrojio,
Ko bi vazeo tu slobodu,
Jedà nebi se omàrsio?
Ni'e moć brojit tóke glave
Veoma té od dubrave.

130. Nje viećnici i vlasteli,
I prie i sad vazda česni;
Gdi su al' knezi umiteli
U vladanju svi potezni,
Ki dàržaše viećnom slavom
Grad meu Vukom i meu Lavom.

Tko se čuva, Bog ga čuva,
A tko bdije, propast neće,
Svojom pomnom svak se uzčuva
Od svakakve zlé nesreće,
Vuka i Lava svi boju se,
Pievca i ognja kí strašu se.

A što 'e pievac? nego bdenje!
Što je oganj? neg sàrčanstvo!
S timi dvima uzdàržan je
U slobodi grad i plemstvo
Od gospode tej čestite,
Koja cvate meju svìte.

S kojih grad viek nepopustì
Ni razpedalj zemlje svoje,
A krajinom što opustì,
Cieća ratih da se broje.
Sva na pienez zlatan kúpì,
Al po daru s blagom skupì.

Starih mudros i njihova
Pamet i sviėt vas proslavì,
Liepe otoke od Lastova
I od Lopuda vam dobavì,
A pri Raškom kralju Uroši
Bren i Šumet pak izprosì.

135. Koločep i Mljet na groše,
Gdi A'ezilaj polač sgradì,
Neizbrojne dotekoše,
Gdi opiran sin mu mladi
Složì piesni plovnih riba',
Nad jezerom čim se giba.

Ké iz pućine mora sinja
Tu uletiše na valove,
Gdi neizhitna njih sladinja
Dovabi ih i dozove,
Svaki razkoš gdi sada je,
Kô zemaljski tuj raj da je.

Na istom Mlietnom njegda otoku
I svet Pavó na plam vàržè
Ljutu zmiju i žestoku,
Ká se u ruke njemu tàržè,
Kad ga bieše na ono žalo
Topno more dotieralo.

Siva Silvom, kad k' vam biže
Bogoslava sin i ljubi;
Er se sionstvo na njih diže
I braću mu svu pogubì,
S' malo pienéz' on na dlanu
Pustì Lopud i županu.

Kneza Helma od Stiepana,
Stonskim Rátom i s' otoci,
Bosanskoga vàrla bana
S' obi strane koga moči
Rieka i more u tišini,
Ki 'e plodan kraj u tustini.

140. Za toj na ti àrt njekada
Retin golem grad zidaše,
Vide mu se jedva sada
Obiliežja, vàrh kieh sjaše.
Tako vrieme, ké od prije
Slave biehu, zemljom krije.

Polimorje i Kurilu
Od Ostoje poslie kralja,
A Konavlja župu cilu
Vojevode od Sandalja,
S' kima vama produljiše
Stanje vaše duplo više.

Da osvem manjieh pet otoka'
Golema su posred mora,
I od Neretve put iztoka
Tja do Boke od Kotora,
Plodno i liepo zadavanje
Obilato uzdáržanje.

Mnoga 'e sumnja meu sloveći,
Dostojnije što je hvale?
Umiet shranit, al doteći?
Dat, al branit od navale
Svoja dobra? Vas u svem' časte,
Vi u svem razum pokazaste.

Pavlimire zide osnovà,
I liep templo svet Stiepana,
Više i blago kom' darovà
Od ostanka od svetčana,
Ká iz Rima donì njemu,
Da pàrvine dá Višnjemu.

145. Prionut će, i jer nije
Dobro grada nijednoga
Stavno, čuvat tko neumije,
Srećne od časti slavna Boga,
Ki ako rukom svom nebrani,
Man su zidi i grajani.

Pak i zakon prave vire
Jačji 'e od mira i od kamena,
Kim se huda zloća stire,
A kriepos je uzvišena,
Blago, 'er zakon tebe resi
A i čuva kralj s nebesi'.

Od sad 'zvanska sva gospoda,
Vedri kralji, svietli bani,
K vam su utekli, da sloboda
Vaša ih čuva i obrani,
I da ih časti, i da ih čita,
Kad pridoše s' preko svita.

Sahraniste vazda harni
Poglavistvo prijatelja',
I njih ženstvo, blagodarni,
Zabaviste sried veselja,
Žudeć, da sav grad čás š njima
Razkoš i utok uviek prima.

Bosne, Rasie, Ingiltere
Kralji, svoj'ma kraljicami,
Biuć pristali prieko miere,
Vam i vašim vladikami
Dužni ostaše, njih u hodu
Dvoreć, a one u pohodu.

150. S pridàržanja i s prijastva
Bošnjak Stiepan kad se uklonì,
Pun kraljevskog' blagódarstva
Kašteo Brenski vam poklonì,
Zatonj, Omblu i Gravožu,
Velmi dragu, jer uz kožu.

Dà, po smàrti kralja svóga
I kraljica Margarita,
Pridè s straha slavoboga,
I koludra već povita,
Da vam križa kus pričini
Svetih, i umrì tu u obćini.

Ká u vaš grad svoem' imenu
Svetoj Mari càrkvu dignù,
U blaženom kad vremenu
Vi cvatoste, car namignù
Na Ciprianski otok laki,
Koga obsiedè Selim jaki.

Kralja od France unuk kada
S' vèlim banom od Austrije
Vaše kraje bieše ob'ada',
Hodeć na put od Sirije,
Na obhodu groba sveta
Njih prijaste častno opeta.

Gospodična sinjska Urica
Nemačkoga rod Stiepana,
I Isabeta pak kraljica
S sinom Stiepe Kotromana,
Zatirani tu ubigoše
Prednja i stanja s' vas stigoše.

155. Kralj Dragutin k vam je sašo,
Križ Jezusov da poljubi,
Jedà bi mu grieh odašo
Cieća otca, koga ubì,
Činiste i njem' priazni obilne
Meu blage gostbe i milne.

I udovica Teodora
Mihovila bugarskoga,
I sin Šišman pridè s mora,
Bježeć strica neviernoga,
Koga učinì sàrbski Dušan
Kraljem, umriè pokle Šišman.

Paleolog cesar Ivan,
Bojeći se Bajazeta,
Vas presnećen i snetivan,
Pokli u grad vaš pošetà,
Složì Bane od zapada,
I ogrez sgubì š njih nesklada.

I budući s njim u parça
I ugarski Šišman vàrli,
S vašim drievom niegda izkàrcà
U Spliet stolni neumàrli,
Gdi od vas gošten bì u plaho,
Čim je u kraljstvo svo'e odjaho.

Sigismunda i Vladislava
Kralje ugarske opet priaste,
Kad množina turskih lava'
Njih premožè, kih čitaste
Preobilno, oba živa
Čim prebrode vaša driva.

160. Ki Sigismund vam darovà
Srećni barjak Matijaša,
Ki vas drugiem svej varovà,
To jes vašeg' sveta Vlaša
Slavniem stiegim, pod kojima
Dvoje sàrce vitez imà.

Naskol vaš knez poglaviti,
I ki 'e nazvan vàrhu-knezom,
Ki viekostan vitez svíti
Zlatne ostroge slavniem vezom,
Kú čast prijà od istoga
Kralja Matie ugarskoga.

Kad stieg Vlašev razstirete,
Najprie Bogu i dievici
Pukom slavu vapijete,
Nek vam su u svem pomoćnici.
Posebojno svet dievice,
Pak sve svete i svetice.

Vi Orlanda glasovita,
Ki razstirà sve Musare,
Niegovaste puni svìta,
Klanjajuć mu tóke dare,
Dignuv kip mu još kameni,
Da je u viečnoj uspomeni.

Tako kasnie grad usadì
Pracat Mikuli pučaninu,
S tvàrda tuča kip kavadi,
Ko dragomu vlastelinu,
I dostojstva cieć njegova
Podigoste sried dvorova'.

165. Od Kamila i Kamilu;
Jer u miestu i on preminù,
U malahno hvalu cilu
Nadpisaste u jednu stinu,
Zamira se koja vidom
Sred ružara meju zidom.

U istoj càrkvi grob je s vana
S štitom tràge Omučević,
Petar, Damjan, Hrelja bana,
Gdi je netjak blag Knežević
Milo ukopan svojmi sini,
Uťauć pokoj na visini.

Toga ožaka meju vama
Živu bratja Domjan Mate,
Ki uzdàrže svietlog plama
Davna plemstva i bogate
Sloboštine, njim su i darí
Banah, kraljah i cesari'.

Škanderbega hrabrenoga
Jur kad Mehmed s Albanije
Niegda iztierà, kaono svoga
Prigàrliste, da nazlije
Turske vam se razsàrčiše,
I harač vam pridupliše.

Neohodim Soderina
Petra, u svój ki nesreći
Iz latinskieh pokrajina'
Vam pod krilo htiè uteći,
Dugo 'e Bane i Despote
Broit, shraniste kim živote.

170. Istieh svietah baštinici,
I sad živu i živit će,
I hrabreni zaštitnici
Rodna grada vaviek bit će,
U svoj voljnoj zapovidi
Odlučujuć, što im se vidi.

A imaju u onoj strani
Svo'e dohodke od općine,
S kim se dàrže u obrani,
Da nepadu u lovine
Koga liha, ki bàrž hlíepí,
Da se i on tu prilíepí.

U krajeve pak svietovne
Mnogo uživa sloboštine
Njih tàrgostvo, i darovne
Odpustnosti od carine,
Odkle vadu oni isti
Čudne prude i koristi.

Pak pomorac korabljima,
S kojimi brodi svud po svietu,
Što nenosi vlastelima?
S onim blagom, koje u lietu
Posred morske pogibieli
Istok i zapad njemu dieli.

Al nemogu nijednoga
Ni jastreba bistre oči
Doseć izvor zlata onoga,
Koj im blago ovo toči,
Znam, da blago im od svud plove,
Kako? ni'e znat vlastne skrove.

175. Njegda lavčić u onom lugu,
Kažuć lovit ina zvirja,
Rádi lovit slobod dugu,
A po trešnji sried razmirja;
Ali čim se zid pokàrplja,
Lav nemože da ga sdàrplja.

S druge strane razdiriti
Nákan glavu vuk prežaše,
I da bude nju zgrabiti,
Zube i nokte sve oštraše;
Al meu vukle i zasiede
Istom rignù tmaste jede.

Slavni Maro vaš Kaboga,
Vrieme od trusa najbiednije
Iz tamnice zvan od Boga,
Dok se pao grad sgradio nije,
Umì uzdàržat na beside
Krajšne vlasti, obe bride.

Ké se htieše pospiešeno
Vàrhu njega nadtiecati,
Da svak, premda razrušeno,
Miesto sebi bude imati,
Kada Maro dvoećnim' rieči
Njih uzdaržà i zaprieči.

Ter čim stiene zaklača'u se,
Čim su izvàrstno zide hitre
Sgradili u hip, ko da su se
U Tebanske kriepos citre,
I on hitar u obrani
Kad grad vidi, slobod shrani.

180. Neće Vile, ké stanuju
U dubravi sve zelenoj,
Da se lica druga štuju
Neg zemaljska, i poštenoj
Dievi svetoj od dubrava',
Ká tu siedi, i tamjan dava.

Neće ni Bog, gospostvima
Ki provida i svim vlada,
Da se s' druzieh oblast ima
Počepati iz nenada,
Bez razloga i bez volje,
Da se draga last zakolje.

I Vlašićah tá baština
Inoplemcem da dopade,
I slovinska otačbina
Slobodnosti da se dade,
Liep smok lavom i lisicam,
Al poždroviem siviem ticam.

Grad jak, umiet, liep, što 'e dosti
Me'u snažniem dvima vlasti,
Uzdàrži se u svoj prosti
Pun poštenja i pun časti,
Ko Palmira me'u Rimljani
Njegda, Parthi me'u Aziani.

Plemstvom, svìetom i svim, što ima,
More se uprav on takmiti
S latinskiem' gradovima,
Koji slove na sem sviti,
A dàržati svu dubravu
Za gradovah našieh glavu.

185. Jakno oró, kralj od pticah,
Reć bi, k suncu da diže se
Krilmi dviuh svo'ih glavicah,
Meu kih hitro prostire se
Od istoka put zapada
Sried Bergata i Vergada.

Uzorite ké planine
Od poludna i sievera,
Nepremožne njem tvàrdine
Zatvaraju od licumiera,
Straha neima da ga oštete
Trieskih topah nagle štete.

Mire njemu njegda užesta,
Čim ga papa s' vlasti rinù,
Sigismundo Malatesta
Svietli gospar u Riminu,
Kadano se tute shranì
Pamećija izabrani.

Čin' se, tute blaženiti
Da on perivoj uzresto je,
Polubogah viekoviti'
Na elizskom polju kí bio je,
Tu su Anfioni i Apoli
Ljubeznivi, bezoholi.

Rek' bi, da Orfej tu se rodì
I darovà bugarkinje,
Nek se jazik njegov odi
Liepše pieva i začinje,
Pače i grob njih da u grad prinì
Svo'ih slavićah sklad istini.

190. A da Neantu nij' ostala,
Nego Vami citra čudna,
Njega nebi razdàrpala
Zvonukanja cieć neprudna,
Sàrčba pasja, er ne umì
Vàrstnost teglit kakono vi.

Vidim, da u toj Dubravi je
Slavni Parnas i Elikone
Vir, gdi Muze i Gracije
Za'edno sbore, da tu zvone
Sladke piesni, ké pievaju
I da slaje poigraju.

Tu Eskulapi Pidauriti
Od liečnikah Bog pristo je,
Kad ozdravni zmaj neubiti
Rimskim drievom doplivo je,
Koi brodom prieko mora
Rim izbavì od pomora.

Tu Diana primamljena,
Odkad Templo nje užgá' je
Skrunjen Rostrat zla siemena,
Viekovite dnevi traje,
I ove gaje srećne i guste
Ište, i striela zvieri puste.

Pokli nje oba oborihu
Templa u Efesu i Taurici,
Gdi se od prije posvetihu
Čistoj dievi i božici
Ljudska tiela nepristojno,
Ká sad brani posobojno.

195. Blizu u Captat nahodi se
I ona spila hladna mila,
Gdi Latonia pokoji se,
Kad dogrustì joj luk i strila,
I svo'im diklam lov uzmakne,
Da tu siede i odahne.

Zatvoraju nju spleteni
Rudi jasen, drien žestoki,
Ivka biela, tis ježeni,
Gusti javor, briest široki,
Bor, česvina, hrast i jíla
Kih viek ne izdrì vihra sila.

Po granjenju čuži i gnjízda
Mnozieh pticah, jako skladno
Ko žuberi rado i zvížda
Vas dan u ono miesto hladno,
Vabeć na svoe pieve i cvile
Planinkinje hitre Víle.

Kad sletiše, tu ostaše,
Čuvši Orfea pietke krasne,
I jer slišav slaje glase,
Ké ih male, ké ih blazne,
Tu su za uviek sustavljene,
Kó da su i one opanjene.

U istoj staji zlí kralj Kadmo
Njegda himben potajì se,
Pak družini viknù kradmo,
I u zmaja obratì se,
Plieneć roblje u okolo
Sgradi groblje svo'e oholo.

200. Tu i buduć se od ždrakuna,
Koga sažgà Hilar sveti,
Izkotila zmaja suna,
Vojaš strašni izopeti,
Kí obtičuć polja i luge
Zadà miestim mnoge tuge.

Kleta sàrda, puna gnjiva
Podriè stabla sva okoli,
I leteći preko njiva'
Splesà sietbe i ogoli,
Palì trave, trovà vire,
Pobì stada, klà pastire.

Kad Diva se na puk smili,
Od zla toga da ga izbavi,
Luk uhvati, ter ustrilí
Zvier nemilu, kú zadaví,
Pak zaljubi miesto ugodno,
Ko da joj je miesto rodno.

Gogoljajuć čim tu izlazi
Tih hladenac izpod spile,
Miesečno se preobrazi,
Puno unj lišce Trivie bile,
Kó pod ove, kliće, stine
Svej stat ima bez izmine.

Nek' Bistonski miesec bàrta,
Tu mu nedam ja mieniti,
Druzieh indi neka svàrta,
Tu njegova neće biti
Vieku mraka, da sam zdrava,
Miesec nosi moja glava.

205. Tu ti u luci Kadma istoga
Sried plandišta rodnieh stada'
Dalje ugradì njegda svoga
Rim Pidaura biela grada,
Sad perivoj Esperieda
Dubrovčanah svud se gleda.

Kud čestokrat razmi lití
S gospojami izhodite,
Tu i u pribju plemeniti
Razliko se plakirite,
Čim vienčace vi'u curice,
Tancav i igrav na sliepice.

Pak u družbi svak s rodbinom
Na otočke svoje dvore,
Zabavljate se igrom inom
U plavćicah brodeć more,
Kud ribate pivajuć piesní
U pokoju i ljubeznì.

Da sve, što 'e ké utíhe
U svakomu velom gradu,
I vladike naše tíhe
Na seoskom mirnom hladu
Dostiguju bez čičelja
Poda siencom sried veselja.

Gdi se ovako liepo uživa,
Blaženost je tute prava,
Dika puna, mladost živa,
Zdrav radosna, radost zdrava,
Što se žudi, sve se ima,
Drago sàrcu i očima.

210. Tu bliz' Ombla potečè se,
Ká u bistrom prima krilu,
Pokle loveć izmorì se,
Gor' rečenu čistu Vilu,
Kú opere i razhladi
Od vrućine i od čadi.

Tu š njom blude i igraju
U skrovito nje dievice,
Ké za mladce nič nehaju,
Častne bo su lovčarice,
I liepotom svom sunčanom
Zvier, ne ljude, stríla'u ranom.

S duga teka skupne a trudne,
Svaka s lica znoj otíra,
I van vari od poludne
Svukuju se polag vira,
Gdi meu vode i meu lišću
Sienu traže, vietrić išću.

Drobnu ružu dikle ohole
Svom bieloćom dobivaju,
I jur buduć nogom gole,
Niče cvieće, gdi stupaju,
Nu ogole kad sva úda,
Procvasti će cvietje svuda.

Sumlje nije, kliče Diana,
Da nas tkogod tu zateče,
Zato družbo má izbrana,
Stav'te oružja na daleče,
I u ovoj hladnoj vodi
Plavaj svaka u slobodi.

215. One tada svaka svoje
Vàrgnuv na stran lúk i striele,
Na ljuvene perivoje
Svo'e odkriva liere biele,
I niedna im strana neostà,
Ká nij' nága, ka nij' prosta.

Jakno zviezde, kad u miru
More stàne, u njem sjaju:
Tako i dieve u onom viru
Svóm liepotom laskataju,
A Lucina u istoj vodi
Ko miesec im kolo vodi.

Vàrh svieh liepa sried jezera
Prevodica njih se ukazà,
Njoj iz bielih pàrsih zora,
Miesec sinù iz obraza,
A iz veselieh bistrieh očí'
Svietlo sunce od istočí.

Venere joj smiesì uda,
Stvorì obraz nje brat Febo,
Meu ostala svoja čuda
Kad ostavì tretje nebo,
Jove a u dažd preobratjen
Dvoj vàrh čela pram pozlatjen.

Viek se, ko ova' ni' ukazala
Perivojna sriedu cvieća,
Al na zemlji, al na žala'
Al nebeskih posried svieća'
Liepša, oblja, svietlja, mila
Ruža, perla, zviezda, Vila.

220. Tu prem lovit da prestanu
Zvierje od planín' i od lúga',
Meju sobom slaju hranu,
Novi način lova duga,
Svaka lovit oko sebe
Radeć, drugu dražju vrebe.

Ti bi reko, da u té vode
Ne, ne vile vihrieh gora',
Na vrućini tančac vode,
Neg' smigive sinja mora:
Neg što su ove sve luštrate,
A one niesu ni kosmate.

Na mejdanu tiha vira;
Prečaju se i pregone,
U arvanju sried potira
Bez oružja, svega one,
Čim jurišem na družice
Napru, meu se zatočnice.

Jedna drugu hitro tira;
Kad uhiti, tad potisne,
Sladko u nju oči upíra,
I celiva, kad pritisne,
Opet tira, ako ubigne
Drugoj, druzi čim namigne.

Jedna sàrne, druga štití
Dragu drúgu posred vóda',
Plovom sliedi, valom prití
Njeka, a njeka batkom boda,
S sniegom bìju, srebrom pláču,
A uzigrane vode skaču.

225. Opet ova onu slagá,
Onu ova tiem upire;
Kad sladko se prinemaga
Ova, ona slaje umire,
Koja dàrži, koja škropi,
Kad prigàrli tada topi.

Preskakuje ona ovu,
Ova onu prekoraca,
Da dobude nju u plovu,
Izpod nje se izkobaca,
Kad tá stiska nju zatvorom,
Ona se u dno baca norom.

Njeke jašu, jahat nike
Puštaju se svoj pribíloj,
Ká kroz smiehe prevelike
Pada u njedra druzi miloj,
Gdi na biele mehke pàrsi
San uhiti i dovàrši.

Rekoh biele i rumene,
Blaga narav ké joj stavì
Za blazine dvi blažene,
I meden sat od ljubavi
Neteknute, paček radje
Dvi jabuke svih najsladje.

Njeke iz nova preobazru se
Ká će koju moć povalit,
Njeke škakljem podražu'u se,
Da ih nije moć odvalit,
Viču: Ostav'te boke nage,
Dušu izpustih, duše drage!

230. Koja prieteć pàrst zagrizá
I hoće se da osveti,
Ká dobítnu vil ugrízá
I odtiska svoj'mi petí,
Noge joj ova razkoračí,
A ona rukom sram oblačí.

Vrućim krisom u svo'e vede,
Hladi ih voda, poji i pláka,
Ter čím prima na oglede
Dievičanska úda svaka,
Vlažna struja svih celiva,
S česa veću slas dobiva.

Kroz maskare mile i drage,
Od hitrine sve vàrst novu
Iznahode dikle nage,
Čim u kupelj hitro plovu,
Gdi razstrije u ljubavi
Svaka liepos od naravi.

Ter se gladu, ter se plešću
I gàrle se meju njima,
Sad se ljube, sada mlešću
Mile dojke liepim svima,
Sad zatvara'u, sad otvore
Skrovnja miesta, s kih nas more.

Najposlie sladke rati
Hteć dovàršit za'edno ureda,
Počeše se celivatí
U načine skladna reda,
Da kad ona, kada ova,
Neostà niedna bez celova'.

235. Kó u rusi počivaše
Sred njih ustih ljub vesela,
U té celove izpievaše
Mede ugodne ko i pčela,
Vele bielje vele slaje,
Nego Ibla ké nam šalje.

I lovčari, i lovine
One su iste meju sobom,
Jedna drugoj meju pine
Krije vàrke niednom zlobom,
Sve naskake, sve navale
Njih su igre, šege, šale.

Luk su obàrve, oči stríle,
Jaka mreža drago lice,
A gvožda su i putile
Biela stegna i mišice,
Ostca i vesk zlati prami,
Oštro koplje podsmieh sámi.

Na iglendiše tieh izbrane
Nasmijà se kraj oholi,
Dublje od slasti sklonì grane,
A sletiše ptice dolì,
Voda romon dà, nek stane
I nemore da neplane.

Vir u mlieko vas se obratì,
Srebrom kraj se htì prikriti,
Počè mánom lúg kapati,
A ptičice žuberiti,
Trava cvietjem procvà i sinù,
Da nanj dikle opočinu.

240. Njegda Ateun hotì siono,
Sám sakriv se meju hraste,
Nasladiti oko smiono
Nage pírleć dieve časte,
Kad od lovca jelen nastà,
Sva mu i vižljad život razstà.

Kada stegnút od svoe desi
Kadmov unuk uzoriti,
Dragu želju čim utieši,
Svoim razdritjem jaoh, nasití,
Pse Malampa i Hektara
Neštediše ki gospara.

Nu ako je ká krivina
Razgledati stvari liepe,
Neka 'e viećnih tmín pokrina,
Bione oči da osliepe,
Jedà uzroci nebi bili
Tiela i duše pogibili.

Plemkinjica tej dubrave,
I sad ko neć' š njih umrítí,
Časne hvali sve zabave
I nemoj se supaziti,
I steći ćeš dobrostvore,
Ké ti ugrabit sviet nemore.

Ako ukras koji vidiš,
Da bludnosti duh zanosi,
Ne čin' dugo da posidiš,
Pozrij razlog, kako prosi,
Vidj, al oči neupili;
Er porazom vila stríli.

245. I sad u tom slavnom gradu
Vàrh svih liepe hitre Vile,
I stranikom sàrca kradu
Kroz njekakve skrovne sile,
Ter kad već se odpravljaju,
Tu im sàrca ostavljaju.

Ako i zaman sàrce tu je
Plemenitih od gospoja',
Nit se mari nit se štuje,
Same er ljube sàrca svoja,
Sàrce a svako ko 'e izzvano,
Tu ostaje samostano.

Časno ih je svih dvoriti,
Dat im poklon i pozdrave,
Misli a zlobne ukloniti
Tko žudi imat kosti zdrave,
Zaman njegda tu i ja snubih,
Dojdoh, vidih, sebe gubih.

Lava staro imeonstvo
Još Dubrovnik naš uzdàrži,
Himbenikom vratolomstvo
Jošter nosi, jošter pàrži,
Hrid ima, obraz da oholi
Čim penje se, pade doli.

Tako opravih, a Vil kliče
Izza mene mudra Klio:
„Liep, uzorit Dubrovniče,
Uviek živio, uviek bio,
I gledalo tvú dobrotu
Svejer sunce u životu!“

250. Epidavra biela grada
Svietli rode, jasni iztoče,
Nećeš tvoga zriet zapada,
Slavan bit ćeš ko i počè.
Rasti, rasti u krieposti
Na daleko sve silosti!

Rasti rekoh, bezkončane
Nedospitne prepun sreće,
Uzviš' vàrhe, razšir' grane,
Má dubravo svejer veće,
Neka svak zna, da uzmnaža
Grad, komu je nebo straža.

Dokle zviezde vàrhu svieta
Stanovite stati budu,
I tvá doba, i tvá lieta
Viečna i jasna tebi uzbudu,
I vlasteostva tvoja izbrana
Bit će svemu rodu znana.

Sa svieh krajah robovati
Tvoe susiedstvo i da gledaš,
Ipak car grabni gonetati
Htie, da s' njega ti ne predaš,
Dok se uzdàržat s tvo'e viernosti
Ćeš na stolu slobodnosti.

I lieporik Spliet ti grade
Sluti, scieneć tvoju diku,
Da kô prie, tako i sade
I u sve duge vieke viku
Imaš bit zdrav, živ, slobodan,
Ljudem vieran, Bogu zgodan.

PIEVANJE JEDANAESTO.

Nadglasje.

Bnetačkoga kraljna od Grada
Bogoljubstva, jacieh svìtih,
Mudrovlasti, liepih sgrada',
Kućah ožakah plemenitih,
Jasnih ljudih, gospoj, srića',
Slave, slobodi i dobića.

Svoga od Lava, svoe mudrosti,
Hrabrenosti prave vire,
Dievičanstva, viečnje prosti,
Tim zaglavljam, da se umire
Svetom papi kàrstne vlasti,
Krenu i putem veće časti.

---

1. Grade krunom okrunjeni,
Spliet podložan po kom žive
S svom dàržavom, dopust meni,
Da upravím slave pive,
Visokonstvu tvoje vlasti,
Prie neg mi je u grob pasti.

Neka svoju sminost sklonu,
I mogućtva i gospodstva,
I priestolju tvom' poklonu
Svi jazici i narodstva,
Kad tvá mudrost uznosita
Već je mogla, neg diel svita.

Blago rači darovati
Milost, da te i ja mogu
Slavskom svietu prikazati,
Kó sam dàržan po razlogu;
Sve njegove kra'ine silne
Nek tvé čuju slave obilne.

Er čim bridom na te sàrnu,
Moćno njemu kadkad odolì,
Svu vàrloću stegnù i svàrnù
Na tvoj vienac mnogom soli,
I uz kamen tvé mudrosti
Stavì adamant od jakosti.

5. Koj se neda udariti,
I udorce s sebe odbiva,
Ter gdi biju nanj svi mlati,
Pod njima se neraztira,
I u svietlosti dočim sjaje,
Snage kàršeć, ciel ostaje.

Kamo i tvoji glasoviti
Gjenerali, bani vèli?
Ki ljubavim podložiti
Sàrca umiše svej veseli,
Gdi 'e Moresin, a gdi Ćuran,
Gdi Valierac, gdi li Griman?

Bernard, Donat, Riva gdi je,
Molin, Dolfin, Močenigo,
Kí još živu tri delije,
Kanal, Pizan, Barbarigo,
Zen, Pasqualig, Kontareni,
Priul, Barbar prehrabreni?

Molin, Norin ki oluja,
Dolfin, Čitluk ki pregradi,
Pak obadva vojštva tvoja
Protna i škodna u zavadi
Sustaviše po svoem sviètu,
U Italiju tiem poplietu.

Marin Zorzi, Marin Zane,
Ki skazahu mudrost svoju,
Kornar, glave veomi znane,
Vàrhdobitnik u svem boju,
Ki krajinu svu razmače,
Tursko i naglos ki potlače.

10. Koi bojne družbe u rede
Umiaše sporediti,
I njih s hitre svo'e besiede
Po ravnicah taboriti,
I pod gradim, i na polju
Vojske im razbit na svu volju.

Sinj, Knin, Napulj, i grad Novi
Snagom, varkom duždu uhvatì,
Atlagića Pašu ulovi,
Pak u Brešu njega odpravì
Da na mejah trovna guja
Nebi opeta rate bluja'.

Novi, Tvàrdko koga sgradì,
Tvàrda mnogo polag móra,
I u troj objat ki ogradì
Tabiome od izgora
Hvasta neimajuć, da s ké slike
Neće odhàrvan bit u víke.

Napuo, žešćad vàrlovìta
S kadrom stienom sriedu polja
Dvo'e kraljestvo ki zaštita,
Njega odpustit bì nevolja
Žešćem' caru radi mira,
Smut da veću nezadira.

Vendramini kamo pridni,
Memo, Belenj, Loredani,
Zorzi i Molin, duždd pak vridni,
Badovari i Grimani,
Venjer, Lordan, i ostali
Slavni mnozi gjenerali?

15. Gdi su Foskol, Foskarenac,
Kí se àrvaše prama Klisu,
I dočekav na Dračenac
Turke, ubiše ih dobru isu,
Pak oteše vàrlo misto,
Kó zlo stiskà Spliet zaisto.

Tu gjeneral od konjika'
Smion Zorzi Turkom se oprì,
K vojsci našieh kad piešnika'
Jur smetenih paša doprì,
I Alaj barjak pokle mu otè,
Razbì ga i š njim guse protè.

Providitelji i Šindici,
U oštrini kí siedjahu,
Dobre s' dari, a zlé s' bìči
Pravom pravdom pedepsahu,
I gradove i otoke
Uzdàržaše bez utroke :

Blag Soranco, mudar Naní,
Ki metnuše meje s' Cari,
Zadnji i Ivan bdeć Grimani
Na granicah komisari,
Ki protegnù i zaglavì
Trojni mejaš u svoj stavi.

Gjak Moćenik Leonardo,
Ki u pàrvi obsied od Kandije
Na Martineng stojeć tvàrdo
Odbì uzašle jur spahije,
I svojim mačem kad izletì,
Grad izbavì od vazeti.

20. Kamo i vrući Moresini,
Ki podložì kraljstvo More,
Ujà, popalì i poplinì
Turske grade i šatore,
Kom' zavidost ne zabranì,
Da se dužkí roj mu hranì.

Sried slobodna i velika
Grada taji se često zloba,
Da komu je slave dika,
Kriepost, blago, čest osoba,
Zlo gazi se s nenavisti
Jer se kaže mnozieh viší.

Što i on činì vàrh Kandije
S ostalima vlastelini,
Prij' i poslie pismačije
Tvoji ti kažu po istini,
Bemb', Sabelik, Moresini,
Nan, Paruta, Kontarini.

Za tvú slobod, tvo'e uzmnoštvo,
Za uzdàržat svoja stanja,
Tvoje kralje, tvo'e gospodstvo,
Čast i diku od vladanja,
Za braniti pravu viru,
Kopnom, morem, u ratu, i miru.

Što Hipati, Kalvi, Oreoli,
Troni, Ciani, Kandiani,
Zeni, Čigonja i Dandoli,
Griman, Korner, Gjustiniani,
Landi, Koki, Kontarini,
Dolfin, Zagred, Foskarini?

25. Kapel, Pisan, Močenigi,
Soranc, Emi i Parute,
Loredani, Barbarigi,
Lezze, Foskari i Sanute,
Mule, Erici, Lipomani,
Zorzi, Bolani i Čurani.

Trebisani, Mavroceni,
Kalbi, Duodi, Badovari,
I s Molini, Vendrameni.
Ruzin, Minoti i Barbari,
Korer, Diedi, Bembi, Priuli,
Basadone, Fin s Tiepuli.

Što Bencuni, što Venieri,
Gjusti, Baroci i Kanali,
Muaz, Pezari i Valieri,
Malipieri i Kavali,
Gradenigi, Savornjani,
Mori, Orij, Griti, Nani?

Što Marcelli, Riu, Garzoni,
Longi, Mosti, Mini, Zani,
Batal, Miheli, Ottoboni,
Balbi, Magni, Memi, Liani,
Martinengi, Navaeri,
Donad, Bernard i Falieri?

Vianol, Basei, Bondumieri,
Raffi, Ponte, Bragadeni,
Čelsi, Zagur, Goc, Renieri,
Vittur, Polan, Soderini,
Paskvaligi, Manolessi,
Kavatorte, Valaressi?

30. Što Kalergi, Gabriel, Boni,
Grion, Brian i Kverini,
Belen, Latia, Salamoni,
Vidman, Korej, Fremarini,
Farset, Surian, Zako, Angaran,
Boldu, Baffo, Mez, Beregan?

Papafave, Pij, Manini,
Feramoske, Zanobij,
Orologi, Past, Rubini,
Gambar, Leon, Primold, Stacij,
Zapoviednici i vlasteli,
Bojne srieće kim Bog dieli.

Ki su se oviem uzdružili:
Ferro, Albriči, Barbran, Sandi,
Bressa, Bonlin, Gjovanili,
Mont, Gal, Rota, Nau, Berlandi,
Tofet, Manfrot, Mancon, Gedin,
Hrabren Flangin i Bonvičin.

Beton, Bencon, Karminati,
Fracasetti, Jerardini,
Pàrci, otajci, i bogati
Tàrgci i gradov vlastelini,
S iniem', daše kí sva blaga
U potriebe duždа draga.

Tko će izvanske bane i kneze,
I vojvode reć prošaste,
I gospodu na pieneze,
Kad protivne s njimá àrvaste,
Ki živote neštediše
Vas i vaša čim braniše.

35. O svem kitu našieh sina',
Kojih pravi diela jaka
Činopravlja Foskarina,
I Garzona za njim paka,
Gdi se kažu blagoshranja
Velih ljudih na àrvanja.

Moresinu uzdàržaše
Slavnom' vienac priatelji,
Ko Scipiune pomagaše
Njegda u Rimu dvoji Lelji,
Kad velike srieće moći
Ne produže bez pomoći.

Četri pape s Ottoboni
Dadè Rimu tvo'e gospodstvo,
Kardinalah šeset donì
Càrkvi, a vriedno velo množtvo
Svojih patriarah, vàrhbiskupah,
I po svietu svem biskupah.

Ne čine se od plemena
Hrabrenosti svakojaka,
Ko svakoga ni od kamena
Gorustasna kipja jaka,
Sami oni obiru se,
Kí su tvàrdi i lašću se.

Ovca s lavom, oro s ždraljom,
Vieku družtvo dobro ne dá,
Ni kmetnica more s kraljom
Sine plodit, slike dieda',
Rajaju se zmije od zmijah,
A delije od delijah.

40. Vàrsní, kad se već vierite,
Dobre ištite, tirajuć hotne,
Plemeniti plemenite
Uzimajuć, da tegotne,
Pune časti, pune dike,
Svietu daju herojnike.

Nije čudo, da divjačî
Kigod plemen i izlazi
Sve nekriepkî i nejačî,
Kad se vriednos žén ne pazi,
Mieste slične vierenice
Primaju se kozarice.

Vim neizbrojni broj piesnikah,
Naravnikah, bogoslovác',
Vladovitieh pismenikah,
Zviezdoznanác, kolikovác',
Duhovnikah, zakonikah,
Travardjiah, i liečnikah.

Godišnikah, dielopravác',
Pismačijah, esapčijah,
Vàrhkućnikah, tlokazavác',
Pripoviedác', govorčijah,
Moroumitih, zemljomierác',
I svakoga znanja sbirác'.

Tieh kriepostac zamiriti'
Nigdie nećeš nać na svietu,
Svi hrabreni, svi umiti,
I u poslu, i u svietu;
Da ni Sparta, ni grad Rima,
Njih mudrije ljudi nì imà.

45. I grajanke i vladike
Meju mudrostih htieše sivat,
S mužmi idju njih prilike,
A vàrh mužih znaju veživat
Dvojim načinom ljudsku prosću,
Sad govorom, sad liepošću.

Vàrh njih gizde i uresa
Nij'; er vladike vaše sjaju
Jakno zviezde vàrh nebesa',
I dragostim odsievaju
Biele u puti, svietle u dici
Jasnom' suncu, i danici.

Meju vaša vím gospojstva,
Enrik Dandol gdi hrabreni,
Oda svega bojna vojstva,
I od svih banah sadruženi,
Bì uzvikan, bez pritoka,
Za cesara od iztoka.

Pak visoki vàrhsiedinac,
A glasnik bì u isto doba
Vaš Navajer i Dolfinac
Otca pape, koja oba
Na Tridenskom skupu slavnom
Svojom sjaše zdrakom glavnom.

I gospoje gledam vaše,
Ciec razuma prehitrene,
Za kraljice gdi se obraše,
Na priestolja uznešene
Cipra, Rasije, Ungarije,
I toškanske velbanije.

50. Poslie tizieh, kí vas bljude,
Ljudi od mira i od boja,
Gradu i svietu koji prude,
Nij' im moći iznać broja;
Pamet smeta se u obili,
Neće se izreć vieku cíli.

Paflagonie od ohole
S Antenorom died ih pridè,
Pak od Galie, Rima, Pole,
Š njima plemić' množ uzidè;
Vàrh vodenih da otoka'
Stavu grada previsoka.

Prìj' Trojani, pak Rimljani
Dakle vaš grad sastaviše,
Pokle Antenor s biegućani
Pàrvi kamen hitio biše,
Da tu uzdigne s dvima puci
Nov Palladij svakoj ruci.

Cviet je od ljudih, kí iz mora
Izresto je svom krieposti,
I ki solju od razbora
Napredkuje u mudrosti,
Dàržeć snažno u obranu
Sebi svaku svoju stranu.

Od srebàrne morske pine
Adriaška dieva slavna
Porodì se, i da síne
Dobrostiva još odavna,
Ne Božica kô ljubavi,
Morskom silom ká se opravì.

55. Er i ona biv stvorena
Iste od piene mora siona,
Primì naglos i korena
Sliedi silu ubiona,
Kad sve smiče svóm zlom ćudi
Zatravljene biedne ljudi.

A ova puke u milosti
I u pravdi uzdàržat će;
Podložnike, ak su i prosti,
U ljubavi uzmnažat će;
Er pod strahom i nemilom
Vlastim služi svaki silom.

Sáma ljubav svietom vlada,
Predstojnika krotí smienstvo,
Tvàrda 'e vlasti svake sgrada
Puka i vladác' dobrohtienstvo,
Neima bolje a vridníje
Ni obrane, ni tutíje.

Slavno vieće i gospodstvo
Posred Bnecieh pravdom cvate,
Tàrkma bičem svako zlostvo,
Dostojanstvu dava plate,
Svietom istim produljít će;
Er pravedno vaviek bit će.

Plaća i mudre i hrabrene
Svo'e viećnike i gospodu,
Čast im, neka uzvišene
Njih krieposti većma plodu
Na urehu viečne lastí
I napredak mudrovlastí.

60. Vàrsnost dužda meju njima
Kó ganutje nebo uzhodi,
Šlje svú kriepost ortacima,
A podložniem dobra godi,
Svojim gibom svaka kreće,
Kriepi, plodi i zameće.

Sbori su mu ko planetí,
A množ sudác' i sudbinah
Ko ine zviezde, koima svieti
Na priestolju sried visinah,
Jasan dikom i vedrinom,
Svietao pravdom i milinom.

Nebo 'e deset trieskovito,
Četàrdeset razložljivo,
Velo vieće odlučito,
Senat, kolej, milostivo,
I napokon svi sabori
Mudri, jaci, dobrostvori.

Druzi vlasteli i gospostva,
Kavadom se kí pokriju,
Na nebu su ina mnoštva
Zviezd', koje se pomićju
Svojim ganutjem noseć spravan
Des, sad gradom, sad dàržavam.

Od sievera do poludna,
Od istoka do zapada,
Znam njih diela prekočudna,
Vil Glasnica viče i sada,
Meni se je utažiti
Kad sve zviezde nij' sbrojiti.

65. Sveti Tomaš od Akvine,
Svietlim perom svojim često
Cieć vladanja triezno umine,
Nariče im viekovieštvo,
Dàrže bo se u svoj prosti
Sriedu pravde i milosti.

Pravda sveta i milina
Podložene sviete stvara,
A nepravda i vàrlina
U nemirstvo često obara,
Bez milosti pravda sama
Paklo 'e stanje meju nama.

Vlast ki dàrže pod sebarnim,
Imaju mislit dobrotvore,
I cvietom se milosàrnim
Resit, svoga da ne umore;
Nitkor krune ni dostojan,
Ako i prostit nije voljan.

Gdi mudrovlast zapovieda,
Pravi jesu svi zakoni,
Sviet pogaja, svim provieda,
Dobrost ljubi, zlost pregoni,
Kruni vriednost, ko'a dostoji,
Da u časti stanje stoji.

Blago gradom i dàržavam,
Kojih zreloj u pameti
Vlada mudrieh ti skup slavan,
Dobrieh otáć' plemeniti.
Ti vladaju kó se ima,
Neda se varat mudriem svima.

70. Toliki se nevaraju,
Nit' se mogu prevariti;
Podložnici uživaju,
Gdi upravni jesu svìti
Tieh babajkah, koji ljube
Sve svoje sine, ako i grube.

Ere grubost svake zloće
Pedipsanjem oni dobiju,
A pravici miesto hoće,
Neka puci uzplodiju
Meju strahom i ljubavi
Cieć pedepse i cieć pravi.

Mol'mo Boga otáć' ovih,
Ki s' pastieri a ne vuci,
Glave da se po gradovih
Šlju, gdi ubozi jesu puci;
Mudar, bogat, a ne gladat,
Svej dàržavom bude vladat

Vlada'u mudri i bogati,
I poglavit grad svoj glasni;
Zato ukrasno njih pievati
Htì Sanazar piesnik vlasni,
Uzvišujuć njih izuće
Slavne Bnetke stolujuće.

Kad ih takmi i razluči
S velim Rimom, glavom svieta,
Sve i da móre na njih buči
Živu preko viečnih lieta';
Rim bo ljudi sagradiše,
A ovih Bozi sastaviše.

75. Neptun i Adria Bozi l' nisu?
Ki sried morske svo'e pučíne
Udigoše ih, veći i ki su,
Bog i Sveti od istine
Kruniše ih pod svoim desom
Veličanstvom i uresom.

Ter nehtieše, da liepotu
Krivim zida okoliši,
Neg' da prostu tieh slobotu
Bez židovah bolje liši
Od zasiedah svih iz vana,
Tvàrd od pàrsiuh svoih grajana'.

Petar svieh se prie objavì,
Pak Rafael i Kàrstitelj,
Da grad njima càrkvu stavi,
Poslie Maria i Spasitelj,
I Gjustina s Apostoli,
Da skup svetieh zanj se moli.

Da i on u skup svoga víća
Cvate pravđom i poštenjem,
Bdí u sreći svoga bića
Tim blaženim zaštitenjem,
I zlotvori posred smuća'
Gledaju ga přez razsuća.

Bogoljubstvom uzdàrži se,
Kó gospodstvu svoem' dostoji,
S nepriatelji kad bori se,
Kad li u miru tihom stoji,
Prost, duševan, svim zamiran
Kao prav ljudem, Bogu viran.

80. Ovi i Alfons kralj Argone,
Zaimenito Boga štujuć,
Silan, sàrdite od Belone
I zlotvorstva se opiruć,
Dostignuše u jačiní
Sva dobitja s tiem' načini.

Vàrhu mora ki ga klade,
Càrnom soli toj učinì,
Mudrost slaga njemu grade
A korablje i boj čini,
More sva mu je tvàrdina,
Vode, miešte klaka, i stina'.

Kastor vama i Poluče
Plavovojske upravljaju,
Na najtežje kad poruče
Od dàržáv se upravljaju,
Al kad gréte dat pomoći
Kom' kàrstjanstvu u nemoći.

Sbori sveti, svoji gosti,
Viekovne su vam zabave,
A jakosti i mudrosti
Čast rúk vaših, vaše glave,
Gvozdja u bojih vam sú obrane,
Rieči u sborih s druge strane.

Tieh izvàrsnih govornika'
Slavoriečje samo 'e dosti,
Za sustavit silenika,
Grad uzdàržat u svoj prosti,
Blenu, blazne pridobiju,
Pamet i sàrca, svaku zmiju.

85. Viere u krilu porodì se
Kraljska Amazona i Gjordana,
Prie s vodom sva oblì se,
Nego l' morem Adriana,
Pak u nokte svoga lava
Vangjeo metnù, nek joj 'e slava.

Ki mir zove, rieč pričina,
Ká se u trih vaših slove,
Troja Boga i jedína
Ká tomačí i ká zove,
Od kojega mir izhodi
Podložnikom i gospodi.

Pravo lav je od nebesa',
Kí privodi svom jakosti
Dvie dievice pune uresa,
Jasne zdrakom od mudrostí,
Gori jednu, ovdi drugu,
Po viekovnjem putu dugu.

Neće dieva da udara
Na kàrstjene vierne duše,
S noktiem' lava neg' obara
Snažno svake škodne guse,
Kolje s' kasni osmuruke
Pse troglave, zmaje, vuke.

Svoj mač pàrvo stopì u kàrvi
Nekàrstnikah prenemilih,
Càrkvu obranì steć u àrví
Hudieh carah tvàrdosilih,
Kada na njih vojske vodì
I gjemije svoje brodì.

90. Adriu, móre naše, osvoji
I danas ga pristanuje,
Pod oblastju Marta stoji,
Nek' nepušta plavi túje
Prieko njega da prehodu,
Za dat viernim krajem škodu.

Nerenčanah i Uskoka',
Pak razbojstva Barbarije,
I musarstva inieh tóka
Nje korablje i galije
Razpàršaše, da zlotvora'
Malo 'e tizieh več vàrh mora.

Belizaru i Narsetu
Poslà liepu pomoć svoju,
Longobardom iskà štetu,
Izagnavši njih po boju
Iz Ravene, na izruku
I Gàrgura preporuku.

S kralj — Pipinom boreć rati
I š njime se vruće bijuć,
Ki Malamok njihov uhvati,
I na Rialto opet iduć,
Razčini ga tu hrabrenskí
U žlieb, nazvan sirotienski.

Zvieri Afriske, Saračene
Iztiravši iz Italije,
Poslà vojske svo'e hrabrene
Vas gospodu, svo'e galije,
Da dobave zemlju svetu
S iniem' kraljim u obetu.

95. Da križatom vojskom i vi
Izbavite od nekàrsta
Vieru braneć, veoma živi
Grob spaseni Isukàrsta,
I otvorite putohodnu
Slavnu šetnju oslobodnu.

Gdi tolikrat opraviste
Sriećnu pomoć vašieh plava',
I dvakrati razrušiste
U levenstvu vašieh glava'
Pod Ptolomad i pod Joppe
Saladina i Jejope.

Gdi Dužd Michiel pak uvitì
Starešinam od Solima,
Svih prijeták' i dobiti'
Treći dio da se ima
Vami davat, bez preprike
Za har i čás vaše díke.

Za tim vojstvom inih duždа',
Dandulovim navlastito,
Zadar petoč ki zauzdà,
Gàrčko carstvo s' smetam' splíto,
Podložiste franskim banom,
Davší Angjele car gradjanom.

Ki pod silu svoju mnogu
U Carigrad stolovahu,
I odmetni vieri i Bogu
Pod krut jaram sva dàržahu,
Na cesarsku kuću hrepeć,
Sine si izdav, bijuć i slepeć.

100. Ptolemaida, Bizanc, Tíro,
Nek pravljaju tvá dobića,
Jonij, Egee more, Sciro,
Razliegaju tvoih srića'
Veličinu, i Pizani,
Gàrci, Turci i Normani.

Dalmacije sve slobоću
Sbì ti, i stavì pod svo'e krilo,
Pak ju príjà samohoću,
S Gàrci il' Ugri bì nemilo,
Čim s vojskami na nju lupì,
Bran' ju, preotè, pak i kupì.

Galah, Hunah bukalijah
Slavna dievo na se nedà,
A Ligurskih množ galijah
Razrušenu od tvoih gledà,
Kih pak poslà, da osvetu
Alesandra progon kletu.

Koi tieran od cesara
Federiga, brade rìjc,
Cieća toga nanj udarà
I otè mu sve galije,
Sina Otuna sbì u sindžiri,
Da se s' svetim papom smiri.

Ki došavši, poklonì se
Papi i teb, na sramotu,
I od tada utolì se
Ne čineć mu kú suprotu,
Papa a k Rimu kad se opravì
Blage dare tebi ostavì.

105\. Darom pape Benedeta,
Ki u tvoj grad došo biaše,
Da pohodi Marka sveta
Slavno tielo, gdi čim trajaše,
Htiedè càrkvi dat' oblastí,
Haran mnogoj tvojoj časti.

Ugrovlašku krot' plínu,
Davnu dobit číni i skoru,
I Otmansku veličinu
Razbì na kopnu i na moru,
I tvá mudros u nemare
Imà kralje i cesare.

Kad sva Evropa na te hriepì
Strašnom silom sa svieh strana',
Da te satre i izkoriepi,
I da slava tebi dana,
Zagašena već nesvieti,
Kako od prie na sém svieti.

Ti u tókoj pogibeli
Po ljubavi podložnika'
Više skočì, i grad mili
Braniv, ostà t' veća dika,
Tebe i u tišči toj ne skvàrnì
Pievac, Niemac, Mavrac càrni.

Korčularske prí otóke
Cielih plovnih dubrav mnoštvo,
I sultane turske tóke
Skàršì i užgà tvo'e gospodstvo,
S kimi dàržà puk poganski
U zlom strahu sviet kàrstjanski.

110\. U sàrditoj kad zavadi
Lav sried vodah ognjem gori,
Vangjeo razstrì, mač izvadì,
I Odriške vojske oborì,
A u tolike zlé načine
Satarisà im korablje ine.

Na nieku se plamom pustì,
I ostà u vodah užežena,
Njeka moru u čeljusti
Padè topim probivena,
Njeké vozeć da ubignú,
Smàrt i robstvo i njih stignu.

Ká izvàrtna, ká polutna,
Izgubljenoj svoj družini
Već utopna i razsutna,
Od dna svoga grob učinì,
A skorupaj žganieh plavah
Svojih peče vàrh žeravah.

Druge sgodom strahovitom
Razrušene, razsijane
Potonuše jazovitom
U ponoru zakopane,
Nieke, ké se àrveć vàrte,
Strene ostaše i razdàrte.

I u manje od trenutja
Prah sioni, ki u njih planù,
Odnì u aer do razsutja
Svako ufanje i obranu,
Ljude, oružja i odare,
Jedra, povraze i litare.

115. Malo ih bicžeć pokraj kraja
Razbiše se smetnje cića,
Mnoge ostaše pune vaja
Za čast veću od dobića,
Oštre u pandžo bojna lava,
Neka mu je viečna slava.

Uresì opljen slavodobit
Ivan Austrie vojvoda izuć,
Glavarah inih duh osobit,
Množ sužanjah triest tisuć
Màrtvieh Turák', bezi i paše,
Ki se ukletim robi daše.

Srećna zgoda i glasovita
Od àrvanja najvećega,
Tu sried mora valovita
Učínì se posli onega,
Koga Cesar stignù prije,
Mark' Antonia kad razbìjè.

Gjenue, Toleda i Osona,
Tajne i prieke svim zaside
Suproć gradu izaznà ona,
Uklonì ognja liepe zide,
I sebe i grad kad svoj shranì
Slobod Talije sve obranì.

Na Šul'mane, Bajazete
Ti dievičkom nogom klecà,
Tlačì Selime i Mehmete,
I okàrvavì njih mieseca,
I za kraljstva, ká ti uzima,
Ista kraljstva njemu otimà.

120. Moren opet tvoju prijà
Slavna Amaz'no prehrabrena,
Bàrzo i Cipar i Kandija
Bit će tebi povraćena,
Da te trojna kruna resi,
Kó dostojna u svem jesi.

Neka i ti vraćaš zatim,
Ko si obična, hvale Bogu,
Ki tí 'e dao protiva tim
Da odoliš, i da mnogu
Razsut činiš njih alaja'
Kako od prie, to i sadaja.

Ako bi opet triebna bila
Trista vlastel' posvetiti,
Čudnim zlatom posvetila
Ko si od prie, ža braniti
Samu Kandiju za tri krune,
Neć' htiet, da skàrb tvá podune.

Još je Riva, Močeniga
Još je s njima tvoih Marčelah,
Svak nek na cara ognjem riga
I gàrlo mu Dardanelah
Stisne, ko oni, da Leparca
Stiera kano tudja parca.

Jošter živu u svoj slavi
Hrabri Venier i Garzoni,
Ké herojnike nek dobavi
Udes viečna, vàrh njih sgoni
Tope i sgodì ih klupko ognjeno,
Svi će umrieti za općeno.

125. Još je Korner živ Kataren,
Ki nam nove dadè zide,
Ki od vedra vieća nadaren
Snažno h Kandii opet otide,
Il da obsieda nju izbaví,
Il da život tu ostavi.

Ter ko ćaćko, ki umro biše
Tù za vieru i otaštvo,
Da i njegova slava diše,
Dočim bude mudrovlaštvo,
Da ova kuća il darovà
Kraljstva duždu, il varovà.

Kad i liepa Katarina
Iste hiže, bijuć kraljica
Njegda od Cipra, ponižena,
Sebi krunu udovica
Skinù s glave, ter ju stavì
Duždu u biljeg od ljubavi.

Al zamani ljudska pamet,
Ljudska snaga opire se
Velom' Bogu, kí na pamet
Dàržeć griehe, osvete se,
Hvata, i pušta, da gradovi
Cvilu i ginu s njih griehovi'.

Pada'u gradi i kraljevine,
Promieniva sreća slike,
U tmu obara sve vedrine,
Kolom valja i velike
Gradbe vlastih i plemenih
Gore i dole u vremenih.

130. Padè Kandia, Cipar ide
S grieha ljudih, Musulmanin
Imà svàršit, kad je skidè
Miesec, i š njim zlí poganin
Otmanović car iztoka,
Goned bo je od proroka:

Za zviezdami miesec past će,
Ki nestavan u sebi je,
Krepke zviezde opet stat će,
Nu kriepčíne u njem nije,
Sad veličat obao bliešti,
Tankorogat sad se smiesti.

Prem trebuje, da u oblini
Isti miesec pomankava,
I u najvećoj svoj svietlini
Da nesgodno pomàrčava,
Ter kad sunce sriet' ga ostavi,
Da svietu se ne objavì.

Er se uspè, klonì i padà,
Er iztečè, hoće i zaćí,
Kralj visoki Carigrada,
Gonjač prednji ima izaći,
Potegne ga stó priestoli'
Veličanstvo isto doli.

Na najvećih gorah vàrhu
Ognjeniti triesk udara,
Tvàrd i jak dub ima svàrhu
S càrva, ki ga grize i hara,
I on er počè, i dospiet će,
Srieće sliedu i nesrieće.

135. Silni Osmau bì ostavljen
U najvećoj svojoj vlasti,
Skoro i Mehmet bì postavljen
Na iztočne priestol časti,
Drugi a za njim po odboru
Ustaju s tmine, vidiv zoru.

Koja jasna i rumena
Ukazà se njem' po temu,
Svietla dana i sunčena
Čest noseći dobru u svemu;
Al' i té htì božja smira
Striet cieć sile i nemira.

Niesu turska koplja víta
Toli snažna po svoj moćí,
Neg' se čine vàrlovita
Po velikoj našoj zloćí,
S grieha i turban past će osmanski,
Veći jer je neg' kàrstjanski.

I s Otmanstvom Mahomestvo
Hoće grohnut stidnom u jedu,
A kàrstjansko na njeg' miesto
Vladati će carstvo u redu,
Kralja od kraljev ta je odluka
Za viernoga boljeg' puka.

Pravoslavni zna'u bo, svieta
Vlasti i čete da prestat će,
Kad Bog puke prorešeta,
Jedan pastier da nastat će,
Jedno stado, jedna viera,
Jedna càrkva pravoviera.

140. Meju tóke ká razciepì,
Nu jedina jest i sada,
Kralj kó jedno kraljstvo kriepi,
Pastier pase jednost stada,
Jedna sama 'e golubica
Vojna svo'ega vierenica.

Podvratit će vas do kraja
Vučji plemen Otmanović
Hram razbludni od Saraja
I nečisti Han Carović,
Faraun će od iztoka
Jadno bubnut iz visoka.

Taj Bimeleh, Irud kàrvni
Bez osvete ostat neće,
Kad na otar klet potàrvni
Bratsvo i sinstvo tóko meće,
Da je prascem bolj' živiti,
Neg' mu al' brat, al' sin biti.

Past će ovi kip prestrašni
Kralja Nebukodnozora,
Ako i tvàrdom rudom jasni
Glava i pàrsi, sve što 'e sgora,
Kada mu su od gljeba noge,
Stat nemore lieti mnoge.

Er progoni, ere tlače
Puk sad Bogu izabranì,
I pod zide, koplja i mače
Njega slagá, bije, rani;
A stieg slavni križa mučè
Po vàrpinah gádnieh vuče.

145. Srušit će se vrata ohola,
Kim se klanja vas sviet nica,
Neće Trivia u okola
Krivim bojem grabit lica,
Svake zemlje, puti svače
I nje Endimiun bludni tlače.

Ki istom veće na visine
Da čapljami vuk uzide,
Razlog, zakon neka gìne,
Viera i pravda na tle ide,
Istom siti da razbludu
Nek janjice grabne budu.

Al' ti, gospo, sva u časti,
Kad pribavljaš tvoja stanja,
Po miesecu òpet masti
Bez opreda i kàrzmanja,
Čim dobaviš opet sebi
Sve, što 'e carstvu u potrebi.

I u sadašnje rati klete
I meu tóke promienosti
Jadne Italie, gdi su uklete
Tóke krune od vriednosti,
Tiesk ti u svo'e zviezdoznanje
Viečno obieta uzdàržanje.

Tim kraljica, i oko usti'
Da joj mašu godbe smirne,
Nehtì lava da izpusti,
Da inim loče kàrvi virne,
U harč veći ni'ednostrana,
Neg bi u očit boj àrvana.

150. Nije vojska svoja žurna,
Nij' oružje svo'e hrabreno,
Ni za Italiu, ni za Turna,
Od Venere nakaljeno,
Nehtì u sumnjah porodice
Kàrv prolievat postopice.

Nisu koplja, nisu strile
Toliko joj otrovane,
Za svojega da ustrile,
Neg' narode za pogane,
Svoju shrani da slobodu,
Vieru, càrkvu i gospodu.

Slavna Adrio okrunjena,
Pravoviernost kojom dvoriš,
Nećeš biti ostavljena
Viek od sreće, koju zoriš,
Čavlom kolo tebi ustavì,
Er te dàrži u ljubavì.

Hoće, da sve više skačeš,
I za kraljstva tebi uzeta,
Hàrnu zviezdu kad potlačeš,
Uzimlješ joj kraljstva opeta,
Gledaš Kandiu, rat zamećeš,
K Carigradu s nova krećeš.

Kralj od zvierja, lav krilati
Pazi miesec s gledom krivom,
I da njeg'va cara smlati
Reži i stresa zlatnom grivom,
S zubi i s nohti da nanj skoči,
Dok pod njime duh mu izkoči.

155. Rog mu skoro jedan skidè,
I drugi mu slomit hodi,
Uz trag biegom nek otide,
Svietlo sunce odkle izhodi,
Da podložan suncu pravu
Već nedižo rožnu glavu.

Hvala 'e, gospo, al ne mari
Da pominjem, nu kolici
Bani, kralji, cesari
Klanjaše se tvoj prilici,
Neporočna ká se smiestì
Na prestolju djevične česti.

Tač, da pohot kraljah izvanih,
Ni poganska sila kruta,
Ni razbludnost carah užganih
Ne prieči, da s' ne tegnuta,
Ciela i svakom prigledanju,
I u dievstvu, i vladanju.

I budući nebu draga
Cieća toga veoma dosti,
Ni'e čudo svačja snaga,
Dà zemaljska tvój milosti,
Prigiblja se i gré pasti
Na skut pošten i pun časti.

A i oni, kí te dvore
Tvoi viećnici i svietnici,
Gospodujuć kopno i more,
Ko bani su, i kraljnici,
Meu kih siediš ti odavna,
Kriepostima svima opravna.

160. S kraljim, duždim, knezim, s bani
Siede bo oni u istom sboru,
Koji biše upisani
Mnogom dikom prie i skoru
U vlasteostvo toj najviše,
Samodàržci ko želiše.

Ko su duge i široke,
Ni potríba naviestiti,
Tvé dàržave plodne tóke,
S kim' ćeš vazda gospoditi,
Kriepost tvoga podniženja
Tàrga žicu govorenja.

Na drugo sam reko misto
Tvo'e mogućstvo i tvá stanja,
Ovde tvoizih taknuh listo
Slavnu urehu mudrovanja,
I krieposti njih ostale,
Ké dostoje viečne hvale.

Dika 'e tvoja, Bneške ljude
Inoplemci i kraljije
Da odbiru, neka im sude
Veće pravde i mučnije,
I da idu na sud tvoga
Vieća četerdesetnoga.

I da ištu, slava 'e tebi,
Mudros tvoju posriednicu,
Zlatnu a haznu u potrebi
Pouzdanu pomoćnicu,
Ova da im 'e brana izuća,
A ona smiernost u svoih smuća',

165. Tvá je uzdàržnost pieneznica,
Gdi cekine i dukate
S ognjih, punih medenica'
Obličuješ obilate,
I gdi manet sprema čudnieh
Cieć prigodba' vàrže u dnieh.

I arsana glasovita,
Gdi sve gradiš plavi nove,
I gdi od tuča liepo slíta
Tóke štuke i topove,
I oružja spravna ima,
Gem uztegni vlastim tvima.

Blagoshranja tvá velika
Manje svieta otvarahu,
Blagodarstva i tolika,
S kim' vlasnici s' otirahu,
Prià u tvoj grad na obrane,
Pak dobavì im njihe stane.

Man je reći, ké kraljice
Uveseljì ti i zabavì,
I visoke cesarice,
Kad projdoše po dàržavi,
Čini pratit tvom oblastju
Mnogom dvorbom, čudnom častju.

Vlaš kad Otun i Fedrigo
S cesaricom Leonorom
Pridè, gdi vas grad se digo
S vedrim duždom, svietliem sborom,
Da ih srcti, da ih čita
Svakim čašćem segaj svita.

170. Nemogu se u skup klasti
Tvojih dilah prehrabrena
Ni poštenja, dike, častí,
S kima ti si narešena,
Tóke slave čoviek jedan
Vieku izriet nebi vriedan.

Za svieh spievat neimam kriepos,
Ispoviedam moje uboštvo,
Sunčena ti trieba svietlos
Za prikazat njih gospodstvo,
Orlovo se hoće pero,
Meni 'e dakle mučat smiero.

Do sto viekah, znam, kad bude
Vrieme u zabit zakopati
Ciembam' vriednim' vriedne ljude,
Tvo'e će ime svietlo sjati,
I tvoih tvorbe prevelike
Živieti ćo uviek vike.

A bogatstvo, i ostalo,
Što je u gradu, ki bì spiso?
Bolje ostavit, neg' reć malo;
Nut nadhodi svaku miso,
Dragokami, blago i zlato,
Nad svoim' gradim obilato.

Ko'e li plate i poštenja
Davaš, koi te vierno služe,
Da i njiha pak rojenja
Bez tvé hrane neć' da tuže,
Kad su izgibli navlastito
Za te u boj hrabrenito.

175. Silno a mnoštvo svetih tila'
Kàrsta i inih ostanaka',
Ké si u grad tvoj skupila,
Má rieč izriet nije jaka,
Sbor tvoih mudrih čuva tebe,
A blaženieh u potrebe.

Justiniane svete izbrane,
Georgih, Balbih i Kornarah,
Memih, Minot, Sagred, Miane,
Sanud, popov i fratarah,
Koludarah, koludrica'
Tko će sbrojit rajska lica?

Nove zviezde s vas nebo ima,
Poluboge a sviet nove,
Veneru vam morska plina
Nosi, a s vami stoji Gjove,
Teb vam, Merkur, Mart mogušti
Kruni glave, ruke, usti.

Osvim templa duždarskoga,
Ki se skladno zlatan zove,
Vàrsna i templa Paćiarskoga,
Ki vam nose blagoslove
Marka i Petra, svud se stava
Broj i liepost od càrkava'.

Navlaš Gjurgja i Nikole
S Markom, vašieh odvietnikah,
Spasitelja Ivan Pole,
Frar Stipanih, službenikah,
Životvorna gospa 'e trima
Diev i redov, kih čudo ima.

180. Tko bi inieh množ sagrada'
I pengačih i dieljati',
I čudesa ina grada
Tvoga mogo popisati?
Ter nebi se zamàrsio,
Bolje je umuknut moja Klio!

Vedra duždа hiža sama
Čudesima gornjim sviti,
Ni'e nadzidja, nije hrama,
Ki bì se dao njoj takmiti,
Svu polaču sunce ostavlja,
Da ovu s drazim svim pozdravlja.

Sve prepune tih izgleda'
Jesu pravke stare i nove,
Nek se na njih svak ogleda,
Mnozíh ká su, mnozi ih slove,
Pregaziti sám nemore
Toli obilno velo more.

Kraljska dievo, eto scini
Najmanšega tvoga sluge
Svedben narik, kì ti činí
Od tvoe iste slave duge,
S kom ćeš življet prieko vika',
Nedospitna da ti 'e dika!

Nek priobće druzi svitu
Sve ostale tvoje slave,
Nek ih stave u jednu kitu,
I bez mene svim objave,
Meni 'e dosti, da ih taknuh,
Svetu istinu da odahnuh.

185. Velika je tvá dobrota,
Tko robuje, svak te hvali,
Svi da imamo sto života',
Za te bismo sve sto dàli,
I za slavnu tvoju diku
Kàrv prolili svukoliku.

Nu kraljice, tvá vedrina
Namagnuti nam ne štedi,
Stremenitost sieh planina'
Ké nas pašu, zapoviedi
Ne ustručaju vieku tvoje
Našu viernost, duge moje.

Svàrn' prilikom moe gospoje,
Niemški orle dvoglav moguć,
K Carigradu, krune dvoje
Pokle nosiš, tute izuć
Slavodobit tebe čeka,
Iztočni si cesar neka.

Tamo ti je otit bolje,
Gospodine navlaš sadi,
Nek na staro Drinopolje
Tvoj dobitni stieg se usadi,
I Traciju prie òbteče
Kostantnopol neg drúg steče.

Tu svo'u vojsku nebrojenu
Tisni, i kitu tvoih junakah,
Gdi na konju ti ognjenu
Glavu moreš svieh Turakah
Jednim mahom odvaliti,
Drugo carstvo posvojìti.

190. Nemoj kasnit, nek odpravi,
Na stran baci druge ratí,
Nek u hvali i u slavi
Primeš pelik prebogati,
Jedin cesar neka ti si,
O dlaci mu turban visi.

Preko càrna mora donì
Osman ćordu vàrh kàrstjana',
Preko istog' mora goní
Sad Ahmeta ti sultana;
Sieverke mu zviezde priete,
Kad vàrh njega staviš sviete.

Bog ti upravlja take sreće
I on te zove na osvete;
Nu svih viernih naprav veće
Sve izgube i sve štete:
Gor je odredno, moj cesare,
Da s tvé slave ubiš care.

Znaš, da požđri vuk ugrabì
Tries kraljestvah i dvoe carstvo,
I sve prešji podbio da bi
Tebi istom' tvo'e cesarstvo,
Zato i skoro reć podstupi,
Ne prašćaj mu, još nanj lupí.

Općenoga pram pastiera
I općena nasàrtanja
Ista zloća od sievera
Nemore mu dat skončanja,
Neće vražje laži viekn
Nahuditi tom čovieku,

195. Ki vàrh Petra stavne odveće
Žive stiene utvarjèn je,
Koga svalit vieku neće
Svieh vietarah silno dmenje,
I da vas sviet nanj se pàrži,
Stanovit se Rim uzdàrži.

Er gospodin svemogući,
Ki mu stupaj na svoe rame
Stavì, upràvlja hod mu izući,
Da se uzdàrži, a ne hrame,
I uviek Tebur grad nedava
Svoih četirih svieta glava'.

Ak' ga prije tkogod plini
I vlast svetu uzprogonì,
U zao čas toj učinì
Er ga gora neuklonì,
Prednje svàrhe tkogod vidi,
Stare sile već neslidi.

Isus, ki mu nugal klade,
Ki je temelj temeljštinah,
Neda, da ga vlasti oblade,
Kih svietovnih gospoštinah,
Neg da glavi glavu klone
Svake vlasti usione.

Božja duha nadahnuće
Bez prestanka s njime vlada,
Sve jačine i moguće
Smienos nima'u s tiem ikada,
I paklenieh vratah moći
Nemogu mu vàrha doći.

200. Dieva Majka i Gospoja
Odvietnica càrkve svete,
I ona tira svih vojvoja'
Izmišljene nagle štete,
I upravlja otca i sine
Putem pravde i istine.

Rim je sunce, kó svim svieti
I jednako kriepi svude,
Znaš, stranputni da su svieti,
Ki uzbudi'u sumlje hude,
Svim je ćaćko po ljubavi,
Za pievca orla neostavì!

Berećintia i Cibele
Càrkva 'e, dava kad Bogove,
A Medea vlasti siele,
Ni da vara svo'e sinove,
Ako i rad bì, da se ljube,
U tom nij' klast ké pogube.

Vieruj sinko otcu tvomu,
Ko su i djedi bogoljubi,
U razboru svietlu tvomu
Nij' dat scieni, i da ljubi,
Otac sinu strunit neće
Liepi lovor, pod kim kreće.

Poznao si, da u svemu
Ugodì ti po razlogu
Rimski cesar, ako s' njemu
Nemož' dàržat po podlogu,
Roditelja duhovnoga
Koga 'e častit cieća Boga.

205. Od njega su vlasti svake,
I on cesarstvo diedom poda,
On tolike kralje jake,
Kao kralj, cesar i vojvoda,
S kućom uzdàrži, ké udili
Suproć svakoj ljudskoj sili.

Zato ti, ako ć' produžiti
U životu i u slavi,
Vrat', što htiše ugrabiti
Vojničari svej nepravi,
Vrat', što càrkvi naglost otè,
I što uzdàržiš bàrž nehote.

Franski kralju, zlatne lire
I ti u zemlji tvój uzgoji,
A zapadu daruj mire,
Vierni narod da pokoji,
I kàrstjani da tolici
Mreć neležu na ravnici.

Razlika je sreća u boju
I na strane sve obraća,
Tko dobude dobit svoju,
Često kàrvim mnogom plaća,
Hilne majke, cvilne ljube
Plaću s' ratih sve izgube.

Oganj užeć vàrhu slame,
Ako i mao, lasno 'e svima;
Al kad veće pusti plame,
Tko zna, gorit dokli ima?
Gdi li će se udunuti,
Kad se bude protegnuti.

210. Nu razlogom sve se vlada,
A neufaj se u tvo'e moći,
Kad i snažno tielo pada
Jake i snažne u nemoći,
Mogu i kraljstva sadružene
Vojske skàršit i vlast žene.

Kad imate oba ždritbi,
Tóke boje de! nebîte,
Neg po kući i ženitbi
Sviet Ispanski razdielite,
A Rim, Taliu i gospodu
Opet stav'te u slobodu.

Ter složiv se s iniem' baní,
Hrabren kralju i viteže!
Trećom idi na štovani
Grob Jezusov, gdi te steže
Slavnieh dielah svieta smiona,
Gleda'uć Tabora i Siona.

Blagoslovom glave Rima
Da se u tursku kàrv umasti
Mač križati, i iz Solima
Već smakne se miesec tmasti,
A Cedronske polag rike
Rediš konje i vojnike.

Pak Idumea pokleubereš
Plodne paome mnogom časti,
I u Jordanu čim se opereš,
Svietla slava bude t' cvasti,
Da velika, ko ti ljudi
Ime daše, Bog dosudi.

215. Od poganstva da otme i steče
Tvoj mač Bogu miesto rodno,
Čoečnim stupom gdi sve teče
I umrì za nas pak slobodno,
Kud se još vlažan potok vidi
Spasne kàrvi, kú izcidì.

Tad će Evropa i Rim sveti
Prám vam resit lovorikom,
Kad strúnite miesec kleti
Većom časti, slavom, dikom,
Kraljstva vazam pograbljena
Càrna od mora do càrljena.

Ki kraljuje s' sinci, papa
Šlje milosti s Vatikana,
I svo'im klučim svim ódklapa
Blagoshranje svoga Albana,
S' koga daždi ne gràd stenja,
Neg' mast slatkog od krepljenja.

Liep trokrunac, ko dostojno
Sjá na mudroj njega glaví,
Càrkvu àrvatnu dragovojno
Dobitnivom sklada u slaví,
Dok u boju i ona smetnom
Bude dobit slavom sretnom.

Zlamenuje svakojako
Tej tri krune oblast ključi,
S kim za zemlju i za pakó
I za nebo što odluči,
Potvàrditi Boga steže,
Što odrieši, al što veže.

220. Iste krune predobiju
Tri zlotvora jedovita,
Ki kàrstjanstvo kruto biju:
Djavla, pùt i segaj svita,
Da svi nice grohnu doli,
Kad se za nas Bogu moli.

Vierne uči ćaćko znati
Po molitvi, kom nas puće
Stavnie Boga vierovati,
Ufat kriepko, ljubit vruće,
I to žešće, ko podoba,
Kajati se od svih zloba'.

Klanjati ga ko počelo,
A kao svàrhu želiti ga,
Dobrotvorca hvalit smielo,
A kao párca upitat ga,
Da moć branì, um upravlja,
Milos, kriepos, pravdu spravlja.

Misli da su sve put njega
Rieči od njega, a po njemu
Diela svaka, cieć viečnjega
I uz tàrpezu našu u svemu,
Da svak htiede, što Bog hoće,
I dokoli, i kako će.

Da nam razum on prosvieti,
Hóću užeže, česti tíla,
A svo'u dušu sam posveti
I pokle se oskvàrnila,
Da grieh plače, napast tira,
Želju sviesti, kriepost sbira.

225. Da udieli ljubav sebi,
Mriskoć našu, skàrb bratinsku,
Gàrjav svieta, a u potrebi
Posluh i var starešinsku,
Da dám pomoć mú nižincem,
Svièt priateljem prot zločincem.

Još da oštrinom sbiv dragosti,
Tiešim gnjive i sàržbine,
Blagodarstvom lakomosti,
Bogoljubstvom mlakoštine,
Da u srećah sam i u pogibi
Svedj uztàrpan, kô je tribi.

Da sam pomljiv pomoljitelj,
Trizmen gizdac, krep'k u odluci,
Sve nastojan nadaritelj
A pravičan svakoj ruci,
Kažuć vani pitomštinu
I u opljenju i u činu.

Sve bdim tàrkman, da naravstvo,
Milost zorim, zakon branim,
Biežim svako a djavolstvo,
Da dostojno dušu shranim,
I naučim, koliko je
Càrna zemlja, raj svietó je.

I o tom misleć da bih moga'
Smàrt preteći, sud treptiti,
I od jaza paklenoga
Uklonit se, a uzletiti
Pravom' Bogu nebeskomu,
Ki 'e svàrha i uzrok duhu momu.

230. Otče prosi, plač udiši,
Ko s' naučan, da odrene
Bog pedepse, i usliši
Molbe tvoje ponižene,
I kàrstjanom mir, jedienstvo
Podaj slavno sveto htienstvo.

I njegova milost da ti
Po tvój prošnji dá ostupa.
Tieč od glada, kuge, rati,
Nemiljeno ki nas lupa,
Čim se càrkvi obratimo,
Njemu i hvale povratimo.

Sveti otče! čini, čini,
Da s vedrine od iztoka
Isti miesec k noćnoj tmini
Bieži s dràge tvoga oka,
I da Isus tú uresi
Pravo sunce od nebesi'.

Zlamen križa od svetoga,
I s njim viera istinita,
Slavno uzleti od jednoga
Do drugoga kraja svita,
I jedan sám Bog kada je,
Jedna i sáma viera da je.

Čin', da majka i djevica
Opet brani onu stranu,
U kój bieše odvietnica,
Konstant gradu izabranu,
I stieg križa svih da tiši,
Vàrh mieseca kad se uzviši.

235. Čin', da suncem upravljena
Kolom zviezda po vàrh glave
Bude iz nova tu častjena,
Sva nebeske puna slave,
I da ostane miesec tamni
Opet dievi pod nogami.

Jejupatski kipi s' tresu,
Pada'u Api i Ozíri,
Apol, Amon veće niesu
Govornici krivoj viri,
Da se penje Dagon neće,
Gdi je Area, neg trepeće.

Čin', da svietla tvá danica
Tu dovede dan zamierni,
Nek se klanja svet' Trojica
Od pukovah tvojih vierni',
A Muhamed i Mečiti
Neštovani budu biti.

Tvá se opravi misao, svaka
Hamalia da umukne,
Koja s' Munár' nehalaka,
I sva oholas turska pukne,
I da u skvarne càrkve stare
Gradimo opet nove otare.

Turski miesec svietla svoga
S tvoga sunca veće prima,
Persian oganj rad bi s' tvoga
Sdraka planut, a Solima,
Memfi i Tiro tebe čeka,
Spasitelj si njihov neka.

240. Neumàrli Bog ti kaže,
Ak' ne usti, desnicome,
Da je njemu sve to draže,
Što se uradi ponjom tvome,
Da na nebu ne otrunu
Viekovitu tvoju krunu.

Nij' se strašit Carigrada
Nit velike turske moći,
Mnokrat ona cieć zavada'
Mogla 'e sebi vàrha doći,
Pogibelj joj čestu sije
Janičarstvo i spahije.

Nu talianske dvi najveće
Mudrovlasti sad se ljube,
Bneška ostan carom meće,
Jena afriske skazni grube
Kroti, a obi Taliu brane,
Da 'u nesgrabe vlasti izvane.

Čin', da s' tvoih triuh glavica'
Dieve Gracie tebi uzprosu,
I da na čás tvoga lica
Sva tri bića gornja odnosu,
Pri tvo'em Rimu, glavi od svieta,
Pak svem' svietu s' tvoga uvieta.

Srećni i narok tvoje dúge
Po potoku toke kàrvi,
Čin', da kraljem mire duge
Već daruje, neka vári
Med i mlieko po svih strana',
Na čestitost svih kàrstjana'.

245. More ljubav toj tvoriti,
A ne manje pero tvoje,
Kóm' je dano gor' letiti
Okol sunca, za moć bolje
Razabrati sve potrebe,
Kim je pomoć veća triebe.

Pred prestoljem tvojim stati
Viju skupne sve krieposti,
Proseć vlas tvú, da povrati
Zemlje, i kraljstva da oprosti,
I razlupi s' triuh bàrda'
Turaškoga jarma tvàrda.

Viera, ljubav i ufanje
Tebe mole na sieditki,
Pravda, trieznos, mudrovanje,
Da daš odviet celobitki,
A obieta meju njima
Jakos dobit kàrstjanima.

Ko razmišljaš, da općeni
Svega svieta ti si ćako,
Duh užeži tvoj ognjeni
I pripravi sàrce jako
Na prigode uzdisane,
Sreće i svàrhe tebi dane.

Stvar je mučna, al prem to je
Poufat tvojim kàrstjanima,
Er najveća diela stoje
Odmienjena velicima,
Prevelik si i presveti,
Dó ti 'e dosti Bog pameti.

250. Ti si, ti si Gospodine,
Vàrstan Alban naše ruke,
Kako mnozi skladno scine,
Slav' tvoj narod, i prie puke
I divjačne ukrotio je,
I usionstvo podložio je.

Vidi Ilira, kralja Pir'a,
S' njima i čudna Kastriotu,
Koj s' iztoka cara tira,
I s' baštine na sramotu
Svoim hrabrienstvom zviezdu Odrisku,
Da nečine po nás trisku.

Podan Azije neg pobigne,
I Antipodom neka prieti,
A danica tvá se uzdigne,
Da iztoku svemu svieti,
A kàrstjanom opet dade
Solim i bio Konstantgrade.

Ako orle od sievera
Inocentij skupi sive,
Strielovita tvoja pera
Moć će veće, kad sve žive
Vlasti makneš na boj sveti,
A s' upravom tvo'e pameti.

Ti nam dobro toj donesi,
Složiv kralje u pogodu,
Neka mudrim' tvim' slovesi
Skupe kàrsta svu gospodu,
Mahometstvo da udare
I turaške svàrgnu care.

255. Trikrat, petkrat blaženiti
Oni hip se nazvat moć će,
Kad na Nekàrst naskočiti
Sve kàrstjanstvo skladno poć će,
Čime s' vedre zorne strane
Miesec padši neustane.

I tad i sad, diela svaka
Tvoe mudrosti tko bi htio
Uspievati, prie bi plaka',
Neg bi pravio stoti dio,
Pievajuć ih bi se smeo
S obilnosti isti Orfeo.

Usliš', ćaćko, glas mlohavi
Tvoga roba, kit' nariče
Sve tej časti, i ki slavi
Tvojoj pievke svo'e pritiče,
Ki diela tvá proglasit će,
A moj jazik odzvek bit će.

Ki preko ovih vihrih gora'
Do sievera zuk ponesu,
I vrativ se preko mora
Velo ime tvé uznesu,
Nek sva zemlja klanja tebi,
Ki s' nebeskoj štit potrebi.

259. Dat' će t' cedre Liban sveti,
Paome Kades, Jerik ruse,
Sinaj ognje, Olive ti
Maslinove mirne buse,
Lovorike, a ne trune,
Slavni Idum donit krune.

Sliš' me Hermo i Karmelo,
Saro, Hipone i Betsame,
Nebu ugodni ti Esdrelo,
I ti nebo uslišaj me,
Kó mi sklada piesni ove,
Da se slúti me sgotove.

Al' što slab moj razum tàrče
Velikoga put osieka?
Tvoj ga Ocean da posàrče,
I da hroma cieć poteka,
Moj konj tàrčuć potepe se,
Prie neg' dopre u tvé dese.

Nij' moć diela zatvoriti
Vàrsna Herkula u list drobni,
Nit' je uzmnožno izmieriti
Tvoga Olimpa krug osobni
Moga pera setkom malom,
Nek te veći kruže hvalom.

Er da bi usta má imala
Tóke glase i jezike,
Koliko je sitna žala,
I zviezde su svekolike,
Tebe izpuno i razložno
Menì hvalit nebi možno! —

PIEVANJE DVANADESTO.

Nadglasje.

Od Severa i Solinjana,
Hàrvoe, i inih, ki u Spliet bieše,
Vitéz, vojvód, knezah, bana',
Hercég, despót, ki se prieše,
Gospodujuć na krajini
S' Slavi, s Rimjani i s Turčini:

Vedrih kraljah od Ilira',
Vlast Filipa i Lehsandra,
Pira, Agruna, Zvonimira,
Svetopleka, Bel, Kasandra,
I od Nemanjih i od Stjepani',
I onih, s kih smo Slavi zvani.

---

1. Od vriednosti ljude stare,
I u miru i u rati,
Bane, kralje i cesare,
Već mi 'e vrieme prikazati;
Ali 'e mučno iz starine
Vadit svietlos od istine.

Stremenita stvar je odviše,
Dugu starost pomladiti,
A iz pod tminah, ki izkoliše,
Prednje vieke naviestiti,
Dat prošastniem pravu mieru,
I davnenim imat vieru.

Li kada me ljubav zanì,
Od dàržavah slavne muži
Da poviedam, svak me brani,
A ne propravi i neruži,
Kažu sebe, ki svietli su,
Zasve na sviet da već nisu.

Kamo dakle Sever stari,
Ki po razspu Solinskome
K Splietu ostanke sve brodari,
Tu i grad prinì s blagom svome,
Zvà vlasteostvo iz otoka',
Gdie bi uteko s' toga uzroka.

5. Odliš onih, koi bieżaše
Put iztoka i zapada,
U Dubrovnik ki ostaše,
Pod razzíde i Biógrada,
Njeki i hlepeć rieku Jadra
Daše ime gradu Zadra.

Gdi je splíetski dužd Hàrvoje,
Ki prevarì kralja Ostoju,
Jadne i čínì s Ugri boje,
Bana i Pavla razbì u boju,
Sigismunda družtvo dielì
Vladislavski vihar veli!

Knezih Šubić gdi 'e Brebieri'
Od vladanja umionstvo,
Nikad s nikim pravovieri,
Ki vlas svàrnuše u sionstvo,
I dolame čim tratjaše,
S Hàrvo'em u svem zvučni ostaše.

Pavo i Mladín, ki ne mnjaše,
Da 'e Ban drugi viši njega,
Ki i bezstidno svim jagmaše
Čas i pratež, càrkvenoga
Dobra istoga ne bi strašan
Grabit, velik gospar jasan.

Sam Jablanić, kog osnovà
Stiepan na čas kralja Bele,
Ter ga od gore imenovà,
Dà Rabljanom da ga sele,
Mire a grade polimorke
Me'u se neskladne i pregorke.

10. Hàrvoe silni, cieć nesklada
Spliet ki složi i Otoke,
Kad se kralje varat klada,
S vàrha padè u nizoke
Rupe i o svetlju ne smì veće,
Da u mieh volski Ugre meće.

Kadi 'e Gargan knez premudri,
Zakonima ki Splietjane
Bi'uć uredil, pak s njima udri
Na grabsate Omišane,
Ozra uhvati, razbì guse,
I sve im plavi sbì u kuse.

Klis i Mosor ki tiskahu,
Naših diedah kotar veli,
Poljem čineć plienu plahu,
Prignù na mir preveseli,
Pak k Gjakinu kad svóm' ide,
Splietske časne ima slide.

Svoim vladavcem vazda haran
Spliet se kazo, i ako koga
Ni dvorio, s toga ukaran
Bì od pastiera stranputnoga,
Ki ga jadno panjkat radi,
Pod zlóm zviezdom da se sgradì.

Drugi vlasnik ki za time
Bernard biaše, on Trogiru
Rat zavàržè, i sa svime
Stisnù njega, da u miru
I u priazni s nami ostane,
Nit posieda naše stane.

15. Svetogàrdnieh al' s griehova'
Poslie toga dogodì se,
Trogir s Ugri da Splietova
Sva varošja popališe,
Čudno otevši im dríeva bolja,
Da zaplate posìek polja.

A ugarske pak posade
Bog iztuče bez milosti,
Cieć ponoštva i zavade,
Bičem Tatár ljutieh dosti
I rad bluda triuh biskupa',
U ust mača njih polupà.

Tač da Bela kralj mogući
Jedva k Splietu mogo 'e doprit,
I u njem malo počijući,
Ne biuć jaki njim se oprit,
U otočac mao sakrì se,
Kraljski i danas ki veli se.

Kadi pristà, čim opusti
Nagli poplav puka smína,
Ki Dunaju prem dogrusti,
Hteć da loče kàrv svoih sina',
Gat i nosi uda kàrna
Tja do krajih mora càrna.

Vode, ko'e ga uzprenuše,
I ledena pune straha,
Svú nazada uztegnuše,
Biegnù hitros tieka plaha,
Kàrv prolíta na svoih žala'
Da ih nebi ogorčala.

20. Nu naravno ljudske svake
Bič nebeski zlobe slìdi,
A krivine preopake
Uzprogoni, gdi jih vidi,
Triesk nijedan nebo níma,
Ako od zemlje njih neprima.

Pravda božja svakom' daje,
Il na svietu, il onamo,
Kaono svaki dostojaje,
Grieha pedips da kušamo;
Blago onom', ki se obraća,
I za svoj dug ovdi plaća; —

Erbo neće pak bogačem
Sve naplatit gorko odveće,
I ogoren i potlačen
Rigat gosbe, blude, smeće,
Sve što izjì, uzè, grabi,
Vara, gàrli, ljubi, babi.

Naši Splietski gdi mladići?
Ki ufanje ima'uć Bogu,
Usionike smíše sići,
Slavodobit čineć mnogu,
Posikoše prie Releže,
Nekiem vina za kaleže.

Pak Budmira Cetinskoga,
I brata mu Bratislava,
I Vuletu hàrvatskoga,
I Domalda otimljava,
Koi u Klis po neviri
Dvaes vlastelah usindjiri.

25. Ali i on i knez Gjure,
Ki za njima Spliet plenjahu,
Uhićeni, jedva sture
Za biedni odar svoj imahu,
Na suhu on brien za sramotu
Bì postavljen na rugotu;

Knezi od Knina gdi Svadići?
Ki brez svadbe ké kàrvave
Dàržaše ga; gdi Gusići?
Tolikojer od Kàrbave?
I Banići Ostrovice
Pribivoji, pohvalice?

Poglavnici gdi ostali
Žitorodne od Cetinje,
Od Zahuma, od Kanali,
Ljubomira i Nevesinje,
I on Kosta car proslavit,
Ki u Dalmacie thém htì stavit.

Knezi od Zante i od Klusić,
I mogući knezi od Senja,
Kliski Vargio Petar Krušić,
Gospar Hvarski i Karpenja,
Sveta Save, sveta Vida
Knezi i bani veli gnída (nigda).

Od Trebìnja i od Popove
Vukašini, Radosavi,
Miklevići od Dubrove,
I od Žaba Milosavi,
Markočević od Bregava,
Od Kopčića Vladislava.

30. Tolenović jaki Petar,
Žarko bistri Marosića,
Senko, ubiže ki jak vietar
U Dubrovnik Turák cića,
Dervan, Amor, Bani Slavski,
Ki se àrvaše svejer lavski.

Gjuraš Ilić, njega sini,
Niko Altaman Kàrvavičić,
Ki u Gaškoj, ki u Rudini
Stao je njihov gospodičić,
Ki u Lubini, ki u Vetnici,
Sjaše i pićnoj Dračevici.

Kamo knezi od Grahova,
Gospodari od Klobuka,
Ljubuškoga i Kosova,
Al Bilača, Vàrhukuka,
Inieh Gradác i Ravnica'
Gdi didići svietla lica?

Kamo Stiepan Càrnogorac
I ostali Karmenići,
Kobilović carski oborac
I od Huma Vlatkovići,
Srebàrnica gdie Dabiša,
Gdi li Kačíći od Omiša?

Kobilović, oko orlovo,
I cviet viših od junaka',
Ki handjarom na Kosovo
Smàrtno ranì cara opaka,
I usionika puna varke
Radi ubiti iz nevarke.

35. Branko stari Mladinović,
Vojar Mirko i Ugliša,
Dragaš zrio, Vuk Branković,
Varda, Praska ì Grabiša,
Svilocvić, Deanović,
Sio Musiević i Busković?

Ljubomirski knez Mironja,
Žarko Knežnić, Ugrin Kučić,
I Šubićki vàrl' Marmonja,
Radibratić, Vlatko Vučić,
Bošnjak Stefnić, Duvna Rilić,
I od Hlievna Mihovilić?

Gdi Klušići, Marnjavčići,
Vilić, Kartić, Kositori,
Budisaljić, Senkovići,
Kopcić, Petar Zelengori?
Svi gospoda vitezovi,
Katunari i knezovi?

Vlatko i Radić Senkovići,
Koji šakom svoih junakah
Razagnaše u ogrez u ríči
Osamnaest tisuć Turakah,
Ké izsiekoše na poljani,
Da ih se malo i sahranì.

Gdi 'e Pribina i Svetoslav,
Ban Godomir i Kuzmica,
Posetare i Gojoslav,
Stiepan svák mu, i Marica,
Ki kàrstavlju u Zadru ravnom
Trim zgradiše dikom slavnom.

40. Porga, Borna, Vard, Lelidrag,
Prusna, Praska i Lubomir,
Krako, Pribić i Zelidrag,
Gojzo, Mikac i Radomir,
Čuprian, Lenkov, Nalipezi,
Hàrvatski bani, i vitezi.

Ni'e već špana Dukainja,
I od Musačić nijè Karla
Gosparičić blizu Osinja,
Kih nadima ponos vàrla,
Ova i njih ured razpuha,
Propasnoga jakno duha.

A hercegah i županah
Iliriskih kamo starih?
Despotnikah i Bogdanah,
Osvim bana', kralja', carih,
Do iztoka ki se steru,
I u càrno more udieru.

Ki pružiše svoje skoke,
I rieč svoju do Baltika,
Da im služe zemlje tóke,
I množ bojnih podloznika',
I po druzieh stranah svieta,
Sjá im jedros mudra svièta.

Kralj Krunoslav, ki dobjene
Primì pod vlast mnogom dikom,
Bez harača i carjene,
Samo slavskim da jazikom
Svi govore, od ovoga
Tja do mora ledenoga.

45. Gdi je Ljubdrag i Milestok,
I Dragovit, Radić, Rasko,
Pod Velikim Karlom žestok
Ki imaše rat, i Jasko,
Tri padoše, a siljena
Dva ostaše osliepljena.

Bana Zrinji gdi 'e Nikole,
Maćedoniu ki ulivši,
Sve barjake turske ohole
I vojske im razčinivši,
Rodno miesto prij' izgubljeno
Primi u krilo svo'e hrabreno.

Bani, koji Smederovo
Prevladaše njih vojvode,
Janko i Mihalj, ki Kosovo
Obraniše turske škode,
I sabljami svej u ruci
Arvaše se tima puci.

Kraljeviću kamo Marko,
Palikučić Pavo mio,
Ugrin Janko, sunce žarko
Biogradu ki je bio;
Er ranjena cara iztira
Izpod svojih bielih mira'.

Ognjen vitez Kraljevića,
Ugrin žestok vojevoda,
Kih se pieva bojna srića,
Jakos, smionos i sloboda,
Pàrv' ki ljube cieć svo'e dike
Smaknù i kume njih hotnike.

50. Stiepan gdi je Càrnovića,
Gospar njegda od Žabjaka,
Jurad Despot Vukovića,
Štit nemili od Turaka',
Ki er hćercù dà Muratu,
Zanj potezà svej u ratu.

Jurad opet Càrnovića,
Čoek oblastan meju Slavi,
Ki od Bneškoga vedra vića
Sinu izprosì i ostavì
Erica Ante hćer dievicu
Za dostojnu zaručnicu.

Juraj Despot drugi mili,
Koga sine car osliepì,
Stiepan Herceg ki posili
Sinsku ženu, cviet preliepi,
Koi Bnečanom, Turke bieżeć,
Tad za strah njih prodà Vižeć.

Pak previeri cieća toga,
I u zó čas se poturčio,
Iz gospodstva hercežskoga
Er je s dietcom prognan bio,
I otca mu svim marzeća
Dostignù tiem smàrt i smeća.

Lazar despot od Servije,
Ki u svóm dvoru bieše izabra'
Za svo'e liepe hćeri dvije
Dva viteza veomi hrabra,
To 'es Miloša Kobilića,
I Vuletu Brankovića,

55. Mlaju Maru dadè Vuku,
Od ké rečen Juraj shodi,
Ki Raškomu svemu puku
Zapovieda i gospodi,
Kom' pak rodì i Jerina
Opet Maru i dva sina.

Ovu buduć zaljubio
Veli care gospodine,
I caricom nju okrunio
Rad lìeposti i hitrine,
Čim joj braća idu u pohode,
Sejmeni im miesta uhode.

Ká car čuvši, da su obilna,
A tast Juraj kô star pada,
Htièdè sablja svoja silna
Bezzakono da ih popada;
I da kuću svu izkoriepi,
Sina mu oba taj osliepi.

Ter na konaku i na vieri,
Ter na soli i na hlebu,
Tako im se iznevieri,
Za utvàrdit svu pohlebu,
I vàržè ih u ponore
Od tamnice svo'e najgore.

Žarko sàrce ljutje zmaja,
Nije čudo, da toj čini;
Ali sestra da isto skraja
Svojoj braći u vàrlini,
Negledajuć kàrvi i viere,
Čudo 'e, čudo izvan miere;

60. Ali čudo nije, nije,
Da turkinja učinjena,
Svoju istu kàrv prolije
Cieća vojna poljubljena,
Sliedi i tursku narav hudu
Za svu korist i razbludu.

Jakno glavor sil' gorući
Ljutom zmijom krilaticom,
Viek ne prašća ni u svój kući,
Tako i car s svom caricom
Nehtì prostit, tvàrd u svemu,
Ni nje braći, ni svem' plemu.

Pokli tako bratca oba
Na pohode svo'e primami,
I dva sliepca i dva roba
Sebi učini, tvàrdi kami,
Majku izagnà s Smederova,
Ćaćka s stola despotova.

Ovi k Zadru s Dubrovnika
Gdi se uklonì, pak se uputì,
Da b' na zeta ljuta i príka
Mogo Ugra podignuti,
Ki iz Budina vojsku odpravi,
Cara i razbì pri Moravi.

Ali despot nepreteče
Cieća toga svoje stanje,
Ni dva sliepa sina izlieče
Tako silno stolovanje;
Car bo druziem viek negrabi,
Povratio opet da bi.

65. Tako i pas, ki se ublazi
I na kàrv i na mesa,
Što 'e podbio, vàrlo pazi,
Dàrži i reži i obiesa,
I da ga štap ki zamlati,
Viek nepušta, što ufati.

A i rieč je: Gdi kopito
Jednom stavi konj turaški,
Miesto, grad li 'e, viekovito
Već bit neće kauraški,
Sam Bog zakon taki more
Podvratiti na obore.

Ljubdrag poslie ki Jerine
I Jurja se praunuk klade,
Tužan otac već jedine
Sunčanice liepe i mlade;
Er od dvanaes svoih sinova',
Neostà mu neg hćer ova.

I on star bivši osliepio
S groznih suzah, koje ronì,
Štapak drugi ni imio,
Težku starost da nakloni,
Drugu očih svoih zenicu
Nego istu Sunčanicu.

Od sve stare despotije
Neimadiše neg livada',
Gdi u miru trajuć dnije,
Sva paziše krotka stada,
Pastieri mu biuć dvorani,
Ovce vojske, psi stražani.

70. Visokoga miešte hrama,
Kolibu imà tlehusticu,
Služi a metka suha slama
Za uzglavje i ložnicu,
Pića ugodna vir vodeni,
Slatko mlieko sat medeni.

Sudi i čaše zlatom slíte
Za objede i večere
Ruke biele plemenite
Milostive svoje hćere,
S kom pokojno vodeć vrime,
Nezavidi svoim pred njime.

Nu sliep starac, da bi od ove
Sladke unuke prividio,
Sebe i màrtve svo'e sinove
U nje rodu ponovio,
Hteć uzbudit od ljubavi
Častnu želju, igre 'oj stavi.

Ter čim ona hàrla i živa,
Da posluša bábu svoga,
Tančac stiere, piesni piva,
Kizlar Aga, za veloga
Cara išćuć najhitriju
Liepos, prispiv, upazi ju.

Videć čete izborite,
Zabuši se i odstupì,
I me'u vile uzorite
Kriuć se, na otćin skutac lupì
Odkli 'u kadum pak zaplinì,
Da caricom nju učini.

75. Odbigoše 'u ine dekle,
I junaci ostaviše,
Ti pristrašni, one utekle.
Često tako dogodi se,
Da od gospara momčad smigne,
Gdi ga zla čes ká dostigne.

Kad se od otca tužna dieli,
Otac goru tminu primì,
A odnì u iztok dan veseli
Svoim' očima presvietlimi,
I kon jasne Sunčanice
Càrnom' Agi svanù lice.

Otet bi se mlada htièla
Arapinu, ki ju hvata,
Golubica jakno biela
Mavrom' orlu iz nohata',
Ter čim otac bradu kida,
Man se odliplje i odkida.

Tim mu kliče: Zlí gusaru!
Vajmeh meni, nedàrži me,
Što nečasnu kroz prevaru
Svo'e junaško gàrdiš ime!
Sramotne su tvoje moći,
Er nevierom htiè k nam doći.

Nije rukom to hrabrenom
Na vitežki mehdan biti
Draga gosta pod imenom,
Neg' dievojku posiliti,
Teci tkogod, za me oprij se,
Hrô Aramia ustavi se!

80. Nis' ti kadum, hud tamnjače,
Nit si vitez svietla kralja,
Nego smradni konjuh; pače
Rug i prikor svih zemalja',
Više himben duh pakleni,
Ostavi me, jaoh si meni!

Ne vodi me na zlu srieću,
Er obetah družtvo Bogu,
Vieriti se vieku ne ću,
I caricom bit ne mogu,
Nisam voljna dušom svojom,
Pust', da umrem rukom mojom.

Gdi si, ćaćko moj premili,
Gdi ste dakle mé družice,
Gdi ste ugarski snažnoj u sili
Zatočnici, zatočnice,
Evo otimač, pritecite,
Ne dajte me, izmaknite!

Ali otoj s ni'edne strane
Na pomoć mi još ne hode,
Ki vitezi da me obrane
I tužno me oslobode,
I da sebar, ki me hvata,
Svojom glavom grabšu plata.

Viknù: Jaoh majka moja,
Što liepotom mene odì,
Da uviek živim bez pokoja,
A bez otca, ki me rodì!
I u to prosù sried zauza
Dragi biser groznieh suza'.

85. Na bolesti nje velike,
Požaljenja bilieg daše
Bližnja miesta, i sve rieke
Svoim' vodama proplakaše,
A združiše 'u gore i luzi,
Razliegajuć na nje tuzi.

Ne prestajuć naricati,
Sva u plaču i u jauci,
Bridan kadum k njoj se obrati,
I reče joj: Nu već muči,
Dosta vapì glasovito,
Zamuknula kamenito!

Meju vašim Slovinima
Grabit mlade vierenice
Čast je vriednim vitezima,
Bojnom sabljom sried desnice,
A ti mene gàrdiš s' psujem,
Er vaš zakon obslužujem?

S druge strane, kad umučè
Hćer, sliep ćaćko meju uzdasi,
Kaono studen mramor puče,
I jedva se živ oglasi,
Ter šikajuć gorke plačè,
I on ovako kajat začè:

„Joh si moje diete drago,
Gdi te odvedè jar ulaka',
Da me ostaviš, sve mo'e blago!
Sliepa stara i nejaka,
Bez pomoći da u greb padan,
Prie vremena, sirot jadan.

90. Srećo vajmeh prenemila,
Vlast i sine čim mi odnosì,
Tàrpih; al sad odveć sila
Isti život moj prikosì,
Kad mi hćercu neostavì,
Mo'e starosti naslon pravi.

Razgovore ah moj mili,
Ah ljubavi ma jedina!
Ko tè ukrade, kud se odilì,
Da otac cvili sried svoih tmina',
Što ga ovako pustì slipa,
Da tapajuć sam potipa!?

Tako i sviećak dub u gori,
Najprie ga àrvat gvoždjem teče,
I kad grane sve mu obori,
Hoće li i koren da izsieče,
Nek mi bude cvietat moći
Suh hrek pustoj u samoći.

Tako i car biednom' meni
Najprie ćordom sine u rati
Smačè; a sad u vàrlini
Jedinu mi hćer uhvatì,
I da siti š nje svo'e blude,
Nek sva kuća ginut bude.

Tako tako žudom tvàrdom
Samosilje cara zloga
Sieče i ori svom pogàrdom
Sad jednoga, sad drugoga,
Ti mu zakon hud lukavi
Vàrhu sablje, Muho, stavì.

95. Ti, narodi da od svih strana'
Kàrstnici se grabu mali,
Da vojnica bude izabrana,
Kom' car kàrsne puke vali,
Nitkor neima da što svo'ega,
Neg' svak, što ima, da je njega.

Ti mu ostavì sa svih kraja'
Čistie dieve i lieposti,
Silom da idju put Saraja
Na razbludne nečistosti,
Da, ká bude pàrvorodna,
Ostane mu ljubi ugodna.

Ti, da blúde zvierske tira,
Kako hoće, Turčin svaki,
I da žene tóke obira,
Koliko ih je hranit jaki,
Svoj narod da umnožaju,
Množ vitezah za boj daju.

Ah nesrećni starče hudi!
Ah žudjeno sladko diete!
Ká me na ovo zviezda sudi?
Ka té sreća zla susretè?
Težko zlo se nami zgodì,
Zlobni udes nas gospodí.

Biež'te, biež'te na daleče
Liepše vile svih kàrstjana',
Da vas silni zmaj ne peče,
Er što 'e vèla bit Sultana,
Càrstvom vladat, cara ljubit,
Kad se duša ima gubit?

100. Sried razblude car udesan
Kad i rukom svom ubije,
Vojstva malu za bodesan,
Žene sebi najmilije;
Ko izpuniše dva Mehmeta,
Kàrvolije oba kleta.

Tako cvileć Ljubdrag pravì,
Bez pomoći ostav veće,
Da do malo sviet ostavi,
A dobavi veće sreće,
Koje 'e rajno vierovati,
Sad mi 'e ine klikovati.

Hrabri Vlasi, Karavlasi,
Ki se zovu rimski sini,
Erdeljani, Maurovlasi,
Càrni i càrljeni Latini,
Gdi 'e vojvoda njih Unija
Korvin, Turkom ki dodijà?

O kojemu Biond scini,
Da se izvàrši proročanstvo,
Ko se njegda Probu učinì,
Da njegovo uzdàržanstvo
Do tisuć liét' hoće imati
Od cesarstva, s kim će sjati.

Gdi 'e Zapoljski, kraljevinu
Ki Ugarsku stištà silom;
Al predobit u skupštinu
Bì općenu dikom cílom,
Obran buduć on ogrustan
Ferdinando i cesar vrustan.

105. Šišman Bator, ki u glasu
Još velikom žive i stoji,
Da otmanske vojske razsù,
Kih nebrojni bihu broji,
Tekelj, Budian, Nadažd i ini,
Osvetljivi Ugarini.

Njekadašnje gdi slipote
Od Abafa, ki složit se
Turkom htiše, paka hotè
Svo'em' cesaru odaprit se,
Ki milostju vas u slavi,
Pod krilo im sine stavì.

Gdi 'e Skandarbeg, triesk ognjeni,
Topia, Bethlen, bojne sreće,
Knezi Zrinski uzvišeni,
Rákoc, sin se kog' još kreće,
Kih, ki caru, ki cesaru,
Malom vojskom čini taru.

Dalmacie bani gdi ste,
Juraj Bubek, Čubretiću,
Mislenović, Pavo Biste,
Lenkoviću, Nalipčiću,
Bane Vašić, Butko kneže,
Jedan i drug vàrl' viteže.

Od Dobruče do Tarnova,
Nikopolja do Plovdina,
Množ Bán' imà i vitezova'
I dunavska pokrajina,
Simo i tamo Babieh gora',
S Mejuričja do dva mora.

110. Što 'e od mora Joniskoga
Poć put Save i put Drave
Tja do mora Baltinskoga,
Prieko Mare i Dunave,
Još da b' htio duglji biti,
Nemogu sviéh poviditi.

Gdi su Opati od Rogova,
Karševalja, Stipe Ivana,
Lucie, Sabe, Hercegova,
Marie, i inih Dubrovčana',
Ki činiše mirne uviete,
Sudbe prave, godbe svete.

Od Trimida Priuri gdi su,
Ki na otoku mora' naših
Uzrestoše, ako i jesu
Bliži krajah talianskih;
Tu davninom našim dvoja
Kraljstva Diomed gàrčki vojà.

A vitezi gdi templari,
I njihova tvàrda Vrana,
Preporučja i timari,
Veličanstva izabrana,
Vojske, konji i barjaci,
Perja, koplja, križi, mači?

Pontio, Plisan, vàrli dielí,
Pàrvi gospar ki bì od Klisa,
Veli meštri, križi veli,
Ko ih diela slava pisà
Sveta u miesta od Sirije,
S kih se biše tieh delije.

115. Redovništva već ni toga,
Jedna vlas ga prie potvorì,
Bez krivine i razloga,
Pak ga i druga vlas oborì,
Sumnja i blago prebogato
Njega obalì sunovrato.

Gdi Bnetaški vlastelini,
Kih dàržava naša donì,
Beli, Ipati, Bragadini,
Stregi, Sagredi i Guoni,
Raguzoni i Saceli,
Siriani, Suceneli.

Valaresi, Em, Karosi,
Renieri, Vidilici,
Koje srieća nam odnosi,
A darovà Bneškoj dici,
Pače i nam ih dade srieća,
Veće časti naše cieća.

Baton snažni, ki Tiberu,
Kad mu uočì diela smina
I toliku svú nevieru,
Odgovorì: Tvá 'e krivina;
Er šljèš čuvat za ona stada
Ne pse, nego vuka i glada.

Bridi Baton i Pinete,
Preizvàrsni Vojevode,
Ki Rimljanom čineć štete,
Predaše se na pogode,
Pak uhvatjen, sužanj pàrvi,
Prie se htiè oprat u njih kàrvi.

120. Deorise, Desidiate,
Ki se oprišе već neg briedom
Rimu, u gore klisurate
Braneći se svojom gredom,
I kih često tvàrd utvàrdì
Klis neužasni, i uztàrdì.

Verso i Tevtin hrabreniti,
I oni voje dalmatinske,
Ki hotiuć predobiti
Pod Augustom vojske rimske,
S njih ostaše podložene
Sve ove naše pokrajine.

Eleskare i on vojvoda,
Kaim Kalife ki 'e dobio,
I našega bi'uć naroda,
Vas je Egipat podložio,
U Kariu càrkvu odlučì,
I Afriku svu napučì.

Duč (Duc), Dal, Slavi i ostali,
Na oboja koji mora
Plavojske su postavljali,
Bielih dubráv, cielih gora',
I u zapadu, i u istoku
Dostignuše dobit tóku.

Slav gjeneral još Klaudija,
Marcio Bartul Herkulani,
Ki razpàršà i razsijà
Sto tisućah oružani'
Pustih Niemác' bez glasnika,
Njegda pri lokvi od Bomika.

125. Gdi 'e pristupan Rus Talovac,
Ki Pompeom praví s' vèlim,
Ti u pogovor vàrli lovac,
Pribì ga uz moć ratom smielim;
Al na bojnom pravom sudu
Zahvala mu bì zaludu.

Kom' Rus priuzè taštih hvasta'
Dosti, ovd' ni'e miesto njima,
Kaže vitez komu basta
Vàrsnost dielim ne riečima;
Vietar nosi rieči taplje,
Malo stvara, tko od već klaplje.

I Svetopil ban Dalmacie,
Saraženske vojske smine
Ki izagnà iz Italie,
Pokle ih stierà iz planine,
Od Gargana, gdi nemile
Bijahu se taborile.

Davno svietli, davno hrabri
Cviet dalmatskih od junaka',
I on bijuć se u Kalabrî,
Za njim složì, i nju paka
I posiedè donikole
Ljude snažne i ohole.

Gdi 'e Ceropij, ki Galina
Nepodobna silom svàržè,
Klaudia a svoga Dalmatina
Na cesarski stol podvàržè,
Koj mnoziem kriepostima,
Sjà meu inim cesarima.

130. Vèli Ilir, Kadma sime,
Iliriskoj kraljevini,
Koj od istog' sebe ime
Viekovito nazvà i činì,
Viti, Bori, Dobroslavi,
Od kih dobe slovu Slavi.

To jest slavni i bojnički
Narod, kojno u hrabranstvu
Stà svoih rukah hrabrenički,
A ne u nogah zakovanstvu,
Ko neskladno njega para,
Kad Latinin ga ukara.

Gdi 'e Galauro Tauliski,
Agron, kraljem koi bìše,
I Glaucia iliriski
Kralj, Kasandru ki oprì se,
Gdi su dački Decebali,
I Perseo, ki Medusu obali?

Gdi kralj Filip Macedonski,
Mudar sviètom, bogat blagom,
Aleksandar sin mu gronski,
Mao tielom, a jak snagom.
Tako velik, da nij' moga'
Vas sviet jamit kralja toga.

Pàrvi, koji liepu slobod'
Gàrčkih gradov uzoritih
Htiè podložit pod svoj obod,
I krún druzieh glasovitih
Vàrći slavu, bez obrane,
Pod svóm ćordom na poljane.

135. Što mu otè nepravedno,
Priotè opet sinu i sebi,
Sinu, kojem' kraljstvo jedno
Na sem svietu dosta nebì,
Neg htiè vas sviet da posvoji;
Al prij' njega smàrt osvojì.

Drugi, trikrat ki predobì
Kralj — Daria od Persie,
Scite, Mede, Jupke, dobì
Pora i kralja od Indie,
Složì Ikane i Batriane,
I sve afriske mnoge strane.

Koji pàrvi svih vojnika'
Prodjè stupe Erkulove,
Probì mora prevelika,
Išćuć sebi sviete nove,
Ne moguć bit svój gizdosti
Vas poznani sviet zadosti.

Tač, da u deset i dva lieta
Već s dobiti, nego l' s boji',
Po svoj zemlji hrabren lietá,
I nadvladà i posvojì,
Što 'e meu morem Adrianskim,
Gàrčkiem morem i Indianskim.

Jak godinom nebo kada
Vàrh zemlje se ori i buči:
Tako i on sviet vas strè tada,
Svud noseći smàrt u ruci,
Munju u gledu, grom u tieku,
A triesk nemio u posieku.

140. Pirho gdi 'e arbanaški,
Ki se Rima neuzbojà,
I s vojvodam' njih junaški
Htì se àrvat sriedu polja,
I ki smaknù grad poglavni
Têbe, i kraljski Ilium slavni.

Poželjenja koj cieć svoga
Na isti Rim se vojskom krenù,
Da bi Italiu složit mogá',
I s Siciliom Kartagenu,
Pak počinut; čime al' viran
Padè, sad bit može miran.

Ter se hvali, podstaviti
Da bi smio vàs sviet lako,
Kad bi mogo usiemiti
Za svo'u vojsku pleme jako
Od Rimljanah, a Rimljanim
Da bi on kraljem bio izbranim.

Koga i jesu podložníci
Nazvali orlom cieć hitrosti;
Al im rečè on u dici:
Sve sam s vaše ja vriednosti,
Er vi moja krila jeste,
Na najviša kad me uznieste.

Kralj Bardilas, ki se uvučè
Macedonie u dobar dio,
Od kojega Klitu svuče,
Al' kralj Filip u nemio
Kut ga stisnù, da ostavì
I povratì plien nepravi.

145. Gdi ilirski kralj Pleurat,
Ki Dalmaciu svu gospodì,
I uživà ju u mir i u rat,
Dočim mu se smàrt dogodi,
Pokli stanja liepo upravlja,
Istok našieh pàrvieh kralja'.

Sin mu Agron plodni izgine,
Karkar i Hvar ki posvojì,
I ovoga porod Pine,
Predobitnik u svih boji'.
Gdi 'e Demetrij Hvara istoga?
Dioniš, Visa hribetnoga?

Agron, bivši snage jake,
Uzdàržanje svo'e razširì,
A Teuta hrabra pake,
Svà kraljica za njim tiri,
Graničare nu najviše
Ki poticat nju hotiše.

Ne straši se ni od Rimljanah;
Er njihova poklisara
Smaknù cieća Liburnjanah,
Rimske plave sve poharà,
Nitko iščući morski pokoj,
Nesmiè prietit ženi tókoj.

S' česa čudne svoje vojske
Rim pàrvi put na nas brodì,
Kad ravnice plodne poljske
Satarisà, i štogodi
Kraljskoj ženi dâše hranu,
Ká pobiegnù tad k Risanu.

150. Žena, ká se častju hvali
S uzdàržane svo'e čistoće,
S kojom često pak navali
Hvarski Dmitar, pun vàrloće,
I na grade i na polja
Arbanaska i Etolja.

Kralj Dimitar, Istriane
I ine puke ki podjarmì,
Pak s Filipom na izvane
Tàrčeć boje, smàrt ga stàrmì,
Vàrla kralja Rimu odmetna,
Pod kim biehu svaka sretna.

Nieki neuprav kude njega,
Da na grabše bio je davan;
Nu jel' kralja viek kojega,
Da nij' s toga na sviet slavan?
Velim, grabša i pohlieba
Nij' sramota, neg' potrieba.

Kralj Svetopelk, ki na polju
Delmanskomu kàrst prijavši,
Dalmatinom srieću bolju,
Càrkvenikom vlast podavši,
Htíè da sude duhovanja,
Bez kraljeva svietovanja.

Nek svietovne vlasti svake
Od otca se svej spominju,
Ki mneć dobro, na svoe šake
Padnùv, zdàržà božju škrinju;
A Diakov bi'uć to dilo,
S neba ga ubì triesk nemilo.

155. Jak Tomislav, ki Atila,
Pedips božji ki se rečè,
Često odhàrvà i nemila
Bridom mača svoga sieče,
Tiera od zemlje svoje vani,
Dàržeć svaka u obrani.

Kralj Budimir i Svetolik,
Otac i sin otca toga,
Svetih kraljah slavni ponik,
Jedan bolji od drugoga,
Bolislavi, Kresimiri,
Niemški vragi i nemiri.

Kamo i Uroš, ki sagradì
Četàrdeset manastira',
Stiepan drugi, ki se radi
Zvat veliki, ljube izbira,
Pak se s netkom, kú zamirì,
Dandulovom sriećno virì.

Uroš, ki u Jerusolim
Svet-Mihajlu càrkvu osnovà,
I mramorom preoholim
I srebrom je svu okovà,
Pak knjižnicu vàrsnu joj skupì,
Kalujerstvo da ne tupi.

Bistra pamet gdi trebuje
Meju puci neviernima,
Neg Bog pravi kad se štuje,
Mogu uzrok dati njima
Bogoštovja njihovoga,
Slavnim putom od razloga.

160. Neman drugi, ki u Stiepana
Biuć ime promienio,
Ugre, Bugre, Gàrke izvana,
Narode je ukrotio;
Zrì podložne u ljubavi,
Kralj, ki pravdom još se slavi.

Blagodarni Stiepan peti,
Jak i staza uzorita,
Da nij' mogo tada biti
Višji čoviek segaj svita;
Razkošnom se dvorbom diesi
I cesarom sebe riesi.

Smlatì Ugre, Gàrke, Turke,
Golem bojnik i hrabreni;
Za njegova diela surke
Niesu, lovor neg zeleni;
On sastavì i Stiepana
Red vitežki u svoih strana'.

Kamo Stiepan i ostali,
Ki takovim od poštenja
Narečenjem su se zvali,
Reseć s njime svá siemenja,
Luigji, Flavij ko cesari,
Kralji i svieta gospodari.

Vèle glave, vèle krune,
Er Stiepani krune jesu,
Na čast kojih neotrune
Zelenike uzresle su,
I slava tieh meu lovori
Još se čuje i žamori.

165. Vladan, Kagan, kralji i ini,
Ki dàržave sve plienjahu,
Njihi otci, njihi sini,
Ki posiljem stolovahu,
Do Svetmira, ki živiše,
I kàrstjanstvo progoniše.

Ratmir, i ljut Čieslao,
Ki su otce podložili,
Pàrvi nemil, drugi zao;
Er su oba sied siedili
Otčin, otčeve u živote,
S česa umriše u sramote.

Potopljeni oba u vike,
Da pogreba neimaju,
Kraljevićem svim prilike,
Da na svietu sem ostaju:
Drugom više na tleh buši
Ženska ruka nos i uši.

Er on smivši pogubiti
Vladislava, ženska srića
Htiè svom rukom osvetiti
Muža mlada Ugričića,
Kad staviv se u busiju,
Sgnjavì i smaknù tu jidiju.

Taki stvori se nediče
S tužbam' ženskim', smionstvo gdi je,
Žena suzi i nariče,
Kad se osvetit vriedna nije:
Nu vojnicam Slovinima
Bojna snaga i sàrce ima.

170. I Predislav, ki globjaše
Podložnike bogatije,
U vinu i bludu kad plovjaše,
Od Bosanske bì delije
Smiren, rieka i njega odnì,
Blud i vino da razvodni!

Gdi 'e Prokopi, ki za ženu
Hćer Erinju dao 'e Abelu,
Drugu Erinju pak nje sinu,
Koj vladaše Španju velu,
On ostavši samovlasni,
Kralj bogati, moguć, jasni,

I Dobroslav gdi 'e varian,
Koji sabljom Gàrke svrati,
I bi'uć kàrvim vas obarjan,
Njegov sin se nanj' obrati,
Da ga izsieče, kad ga svàržè
S konja, da s' nij' oglasio bàrže.

Ovi uzgojì šest sinovah,
Ki rodnikom čast noseći,
Jakno bistrih šest orlovah,
Svoju i majku ki dvoreći,
Ni'edan kralj se htì nazvati,
Nek čim žive, vlada mati.

I Branislav i Sebeslav,
Ki pod Skadar razbì Gote,
I Cepimir veome slav,
Gardeljivi na suprote,
Plevrat drugi, Pencia ćako,
Dugast čoviek, zvierče jako.

175. Gencio, koji Ilirjanah
Svoih slobodi da povrati,
Dozvà treći boj Rimljanah,
Kad Anicij' župe svratì
Pod njih oblast, a usilì
Persea kralja, roba Emili.

Koji buduć skup, neviran,
Pokle grade uharačì;
Priav harače uzopiran,
Svih poplienì i potlačì,
S česa mnokrat stari naški
Svàrć hotiše jaram vlaški.

Kralj visoki Borut kamo,
I Sorabi dalmatinski,
I pred njime slavni Samo,
Bilug, Dušan, kralj Slovinski,
S Godeslavom, koi kad primì
Kàrst, povieda pak ga inimi.

Bel uzglasni, ki iz Rima
Pristà u Grużje i uzgojì
Liepi Lauš, prij' neg imà
Kraljevinu diedah svoji'
Sad Dubrovnik od dubrave,
Prava dika sve dàržave.

Sàrbski vàrsni Vukašini,
I Demetrij ban hàrvatski,
Gàrgur kraljem koga učinì,
I zamienì prem otaški
S zlim Herigom, koga svàržè,
Da poslušna na stol vàrže.

180. Pristal Gojšo i Gojislav,
Ista zemlja kih uzgojì,
I Dàržislav i Svetoslav,
Ki se i puške neuzbojì,
Bani i kralji, ki po kàrstu
Tad ne imaše svoju vàrstu.

Gdi su zadnji Kresimiri,
Mihalj, Kolman i Slavica,
Najpokojni Zvonimiri,
Duga uzresta, mila lica,
Jadovito koga smlatì
Silna naglost od Hàrvati'.

U čas oni, ki štijaše
Papin listak pun umieti,
I besiedom svom nutkaše,
Da se otide na grob sveti,
I otme se već iz ruka'
Saracenskog zloga puka.

Nieki, čuvši ove viesti,
Da ne ostave miesto, obitelj,
Pobune se u nesviesti,
Veleć: Ti s' tog' uzročitelj,
Nasàrnuše nanj' prie oni,
Pak ostali svi smioni.

Dmenje vietra sieverskogá
Jak kad tiho more smuti:
Tako i kralja na dobroga
Dignuše se uzbunúti;
Ter osvetom prenepravom
Razstaviše njega glavom.

185. Mreći htiè im naviestiti,
Da s proklete te odluke
Neće nigdar već imiti
Mila kralja svoje ruke.
Toj izustiv, liepšom se odì
Krunom, njim se a tako sgodì.

U bazilei sred Solina,
Gdi bi stojat svoih prednikah,
Krune svojih kraljevina'
Prijà od rukah biskupnikah;
A kad umriè bez ostanka,
Kralj Ugarski dojdè vanka.

Svet Vladislav, brat kraljice,
Na nje miesto ki se stavì,
Koga biežeć jasno lice
Stiepan, ki rod nebì pravi,
Pustí, da kralj i sliednici
Budu tih strán stolovnici.

Ter čim bane i vikare
Htieše za se namiešćati,
I Bribire i templare
Tim vladanjem uzvišati;
Bnečani se uvedoše,
Naše i kraljstvo posiedoše.

Navlaš, kad mat' kralja Andrije,
Morezinka Tomašica,
Bì kladena, da dodije
Banom, vàrh njih duždevica;
I Vladislav htì im svá dati,
Za sto tisuć dúkat' zlati'.

190. Bani, knezi i vitezi
Prednji naši, sada gdi ste?
Ki vojničkoj u potezi
Vašom snagom predobiste
Polja tiekom, bàrda skokom,
Rieke plovom, grade okom.

Druzi knezi dalmatinski,
I setnici i vojvode,
Gdi ste mudri i levenski,
Plemeniti svietli rode,
Gdi 'e grad Pidaur, Norin, Delma,
Skradin, Solin slavni velma.

Žene gdi ste, mužke snage,
I mužkoga gdi ste sàrca,
Ké braniste muže drage;
Iz Solina ženstvo fàrca
Živim ognjem, da Rimljani
Ostaše od njih zatirani.

Poslie dikla ruke naše,
Da se i jakos nje zamira,
Sužnja turska kad biaše,
Skoči iz vàrh gradnieh mira',
Da se združi kàrstnom' zboru,
Ki izvan staše u taboru.

Gdi ste i gradi od Otoka,
I kih rieke obstirahu,
I na stieni koji oka
I pameti zavisahu,
Biograd, Retín dvor primorski,
Sik, Epetij' grad prigorski?

195. S posadami Ptolmej, Strabun,
Od kih, da su glasne bile,
Sad ne drugo, neg' prah satun,
Stienske ripe i gomile,
U kih čoviek nestanuje,
Nego miš, puh, gušćer, guje.

Svi su prošli, nij' im traga,
Gdi su bili i nezna se,
Svačia kriepost, svačia snaga
S duzieh lieta' izgriza se:
Tvàrd i tuča i kamena
Razčinja se od vremena.

Krune, koje stolovaše
Zlatorodna sried Solina,
Bladin, s druzim ki se àrvaše,
S vojskom Stroila veomi smina,
Opiruć se inostranu,
Čim grad padè na poljanu.

Kraljem Istrie, Gotu plienu,
Družbeno se ki odapriše,
Zasve u boju da ognjenu
Pàrve tabore izgubiše;
Naše Lučić u tmi ukarà,
Kad ih viesti ogovara.

Solin veli padè, padè,
S nepravice, s nerazloga,
S jeda, s nesklada i zavade,
S potisnosti od uboga,
S nemilošće, s' gruba bluda,
S razpustnosti, grieha huda.

200. Padè gvoždjem, ognjem umoren,
Ki svoje rani, gori, nori,
Siečen, topljen i izgoren,
Bez pomoći ké odzgori,
Nesklad tare i velike,
Nebo a neće čut' tamnike.

Ljudi, žene, star, starica,
I imanja sva se žežu,
I u povojih mala dica
Raztàrgnuta na tleh ležu,
Smàrt svud silom i sramotom
Daje se častim i životom.

Ni'e već zida, ni palača',
Ni'e zlamenja od ničesa,
Gotska noga, mač, lomača,
Sve poharà i poplesà,
A obilježje što ostà s njime,
Požderljivo odniè vrime.

Mart, hrabreni Bog od boja,
Meju Slavi ki se rodi,
Od pobiesnih tieh nevolja'
Ni grad svojih neslobodì.
Bog od bozih kada ranja,
Svaki drugi Bog se klanja.

Nu cesarske tvàrde stole
Zub izgrizè vremeniti,
Da u hrame njih ohole
Sad stanuju zimi i lìti
Gàrde sove i seljine,
Zmai, gušćeri i guje ine.

205. Besiediše gdi mudarci,
I gdi cesar zapovije,
Tú zaglušni čârčak čarci,
I gladeni vuk zavije,
A obtieču zvieri druge,
Kud dvorani i kud sluge.

Gdi gospodstvo prutom vladà,
Puk i narod zemlju i mora,
Sada ostanom vole obada
Gorjak orač preko dvora,
Tere mieša tléh, ki sjá se,
Neka samo plodi klase.

Tu kozari koze pasu,
Ké penjuć se ore zide,
Neka sgradah, ké se glasu,
Razkošuie i trag ide,
Da se jedva znati more,
Kralj gdi imà grad, gdi l' dvore.

U ocvirenih zidah vise
Divlje smokve i crikvine,
Gdino negda svioni se
Ljudi sriše, mnoge scine,
Zlatni krovi već tu niesu,
Neg' kolibe slamene su.

Mudros, liepos, snaga, dika
Uzdàržat se viek nemogu,
Nego biežu jakno rika,
Sniezi i daždi kú premogu;
Snieg je, san je, sien je, siena,
Što bì i bit će, sve je miena.

PIEVANJE TRINAESTO.

Nadglasje.

Od Vladmira i Kosare,
Samuela i Vladislava,
S kih nemirne zlé prevare,
Vladimiru padè glava,
I od našincieh kraljah inih,
Bugrih, Ugrih, Tatrih smínih,

Od Boemskih kralja' i českih
Njih Ivana neumàrla,
Od niekolik kraljah Šveskih,
I od Moskve cara vàrla,
Naših cesá'r od prošasnih,
Kriepkih ženah, papah jasnih.

---

1. Jošter mi je, drag štivače,
Krune opustne ine ríti,
Za moć pak se na pritače
S uzdàržanjem upraviti,
Ko'e po daru božanstvenom
Još su u bitju svoem zelenom.

Plemenito Slavsko pleme,
Tko 'e da nezna na sém svieti?
S kralji i s cari vitežkieme,
Kako i nebo s zviezdam' svieti,
I viek neće moć zapasti
Žarko sunce njihe časti.

Kih poharat nij' nikada
Mogao vihar od sievera,
Trovna magla od zapada,
A godina svim neviera
Od iztoka i od juga,
Ako i nagla, ako i duga.

Za hrabrenim Vojislavom
Ide i Mihalj, ki stol dàržà,
I donikle bistrom slavom
Množ sinovah njemu uzdàržà
Bodin, ki se nazvà carom,
Vladmir ki se smaknù varom.

5. I Tiešimir utiešitelj,
Po smàrti otca ki se rodì,
I Prelimir sin strenitelj,
Brat Kresimir ki se odì
Krunom Bosne srebàrnite,
Stiepan majke zakonite.

Ko'ega Leglit, zlo kopile,
Bratića mu i Boleslava,
Smaknù kućom s mnoge sile,
S sedam sinóv, sedam lava',
Sam sakriv se za glasnika
Silve, u sil' ti Dubravnika.

Bratoubojstvo Bog, ki grusti,
I pohliepe neće duge,
Tej do malo žive pusti,
Er umrìše svi od kuge,
Ká pometè do jednoga,
Da siemena nije zloga.

Gdi 'e ban Kuljen, kralj Ostoja,
Toma, ki se s Turci brati,
On se drúga ne uzbojà,
A ov družtvo glavom platì,
Ni'e ortaštvo s lavom imat,
Sam jer dobit svu će primat.

Kralj Grubiša i Draginja,
Sveti i čudni Vladimire,
I ravnoga sried Trebinja,
Ki siedjaše Dragimire,
Koga izdavstvo Kotoranah,
U càrkví ubì na sto ranah.

10. Svet Vladimir, vàrh planine
Njegda zmaja ki ukrotì,
Da otrovno sebe i ine
Ujedati nebi hoti',
Koga Samuel kralj bugarski,
Hinbom svezà, ne junaški.

Kad ga ljuti od glavice
Zvà, gdi biše se utvàrdio,
Da bi sašao na ravnice,
Nek bi se š njim zgovorio,
Da oba mirne kroz beside
Razlog svači izuvide.

Kom rekoše svoji bani:
Gospodine, ustav' hode
Iz tvàrdine, gdi te brani
Cviet vitezah i gospode;
Prevara se koja krije,
U oružanu viere nije.

Ako o miru Samuel radi,
Poklisarstvo šalje neka,
A zastave nek ne gradi
Vàrhu tebe odveć meka,
Gdi pogodbe budu prave,
Tvoih svietnikah htiet će ih glave.

Tvoja mudros more znati,
Da ni došo s vojskom mani
Iz nenadke vojevati,
Neg' da bi te vàrgao vani
Iz priestolja bez razloga,
Ne bojeć se pravde Boga.

15. Gàrci, tràge himbene su,
A mejašnik on je š njima,
Ćudi i viere jednake su,
Ni'e se ufat pametnima,
Laomedonte i Sinone
Jesu izgledi varke sione.

Vlast je više hlep velika,
A taji se čestokrati'
Pod priaznom izdat príka,
Kralju u kralja nij' se ufati,
Tko vojnikom lak' vieruje,
Bukaljijam' sam se kuje.

Al' kralj dobar misleć dobro,
Banom svojim odgovori:
Sam otići ja sam obro,
Vi ostan'te u svoj gori,
Ja ću u ovoj maloj smeći
Pàrsi opreti, vas štedeći.

Kliče, i iz vàrh tvàrde gore
K Samuelu mio pospieši,
A on ga svezà i u ponore
Tamničarske njega stieši,
Tù ga dugo meju druge
Sužnje dàržà u veruge.

Al' mu liepa hćer Kosara,
Milosàrdno pohodeći
Množ nesrećnih tamničara',
I oči u kralja upireći,
Bì od roba uhvaćena,
I ostà š njega sva ognjena.

20. Tim razabrà: Nij' dostojno
Da pod zemljom sunce grije,
I da blago neizbrojno
Zakopano svim se krije,
Zatvara se zvier nesvisna,
Ne stvar liepa i korisna.

I hàrvuć je nepokoji,
Da plemena pùt kralješka
U dno tamne jame stoji
U okovih gvoždja teška,
I da, željna biela danka,
Cvili robstvo bez prestanka.

Ter bít mirna nemogući,
Sama u sebi zahvali se,
Pustiv ognjen uzdah vrući,
Da zanj otcu uzmoli se;
Kliče: 'er ni'ednoj razmi meni,
Ne dostoji rob ljubljeni.

Netom vidjeh obraz mili,
Netom rieči čuh medene,
Ćutih ljubav da me ustrílì,
Sàrce i odnì da od mene;
Al' da skrivim časti tebi,
Prij' me udrio tries od nebi!

Sin orlovi po níčemu
Svo'e nekaže plemstvo veće,
Neg' što drago 'e oči njemu
Put sunčane upriet svieće:
Tako i dikla, prem da umira,
Na svietlu čás sve se obzira.

25. Razlog hoće, plamom svakim
Da ne gori duša vela,
Mire i narda skupom jakim
Sklapa i sbije panj, vesela
Da unj sgarajuć feniks ptica
Drugog žitja prima lica.

Zna ljubovca, da nij' vriedna
Skrit plam, na obraz koi teče,
Mio pogled, smiehca medna,
I mučeći dosta reče;
Sàrce 'oj hlepti, glas postaje,
Oko 'u svadi, lice izdaje.

A i kralj strielan tolikora,
Kad tu liepost zrì sunčanu
U onoj tmini od ponora,
Primì u sàrce smàrtnu ranu,
S ko'e bi bilo mu umríti,
Da se neufà š njom vieriti.

Muku, reče, znam, dietetu
Nerazumi ni ista mati,
Plam potajan nosi štetu,
Rani a skrovnoj ni'e liek dati;
Ljubit, a ljub' ne odkrivat,
Sebe 'e rukom svóm ubìvat.

Imo bi oganj moj zapričat
Sriedu sàrca, ko u pepelu,
Prist na usta snižno, a mečat
I klanjat se suncu milu,
Ko Elvetci, al' ne morem
Dàržat velik plam zatvoren.

30. U poslih se od ljubavi
Smienos hoće i sloboda,
Tko ni'e smion, vilu ostavi,
Smione sliedi dobra zgoda,
Strašivu se vieku kraju
Gradi, i mejdan ne predaju.

Djevojčica sramna 'e svaka,
Bieži, a želi bit ljubljena,
Ako se odkrìe, brani, a paka
Klanja, kad je uzmoljena;
Ako čekaš, da ona lasta
Prie se odkrije, miso 'e tašta.

Rad bi dragoj da izusti,
Ko mlajahan mré za njome;
Al mu salhne rieč u usti',
I ostaje mramorkome;
Oči obima al' tumače,
Što u sàrcu svaki začè.

Meu tu sniežno pred nogama
Svoga ćaćka liepa padè
Kćer jedina, kliče: Sama
Vjerenika prosim sade,
Ki drugi mi neće biti,
Neg' kralj, tvoj rob plemeniti.

Ako želiš, má utroba
Da ti uzplodi drage unuke,
Prosti ćaćko, prosim roba,
I zanj moleć primam ruke;
Milos tvoju duša pita,
Što mi 'e draže svega svìta.

35. Čuvši Samuel govorenje
Od presladke svo'e ljubavi,
Nek se izpuni nje smišljenje,
Zapoviedi, da se izbavi
Vladimiro, kom' se obrati
I cielovom stol mu vratí.

Gdi obetno već služeći
Velom' Bogu što moć bolje,
I Kosarom uzdàržeći
Skladne misli na priestolje,
Činjaše se božjem' slugi,
Da će s raja poć na drugi.

Brat Kosarin tim kraljujuć
Radimiro nakon otca,
Srećno i s Gàrci boj bojujuć
Najdè u svojti izdaoca,
Navedoše koga Gàrci,
Da se u svoju kàrv omàrči.

A toj biaše Vladislavo,
Koi ubì Vladimira.
Kako pravo, tako zdravo,
Svim je škodna svá nevira;
Nebì dosta grubost ove,
Jedna drugu opet zove.

Videć dake zó usionik,
Da ostaje Vladimiro,
Muž Kosarin i baštionik
Pravi on, da je nehte' smiro,
Što privazè uživati,
Nek se i njemu zapovrati.

40. Jer poznajuć, da nemore
Očito ga uloviti,
Izumisli dogovore,
Da se 'e dobro sadružiti,
I zaobćene njih potribe
Da 'e na mejaš izać tribe.

Za stavit se svietovati
Tu skrovito meju sobom,
Ko se tribu'e opirati
Poganskomu puku obom',
Jedan drugom' na izruku
Da dá pomoć pram tom' puku.

Al Kosara draga vojna
Nehtì pustit, da obide,
Neg' k rojaku jur povojna
Pripravlja se, da sama ide,
Ako i kàrvcu brata svoga,
Da ga svàrže s puta zloga.

Reče: Muž, ti nećeš tamo,
Da i tebe nepogubi,
Ufati se nije kamo,
Sumlji i prèdá tkogod ljubi,
Što prie nebì, čas svàršuje,
Često vara, tko kraljuje.

Ja sam žena, ká umije
Pokrivati svoje misli,
Tko zna da moj neg' tvoj prije
Sviet izkusí i domisli
Što on snuje, što li želi,
Sàrce ostavljam, stup se dieli.

45. Tim uresna kad se vidì,
I dvorkinje kad napravì,
Nestàrplivo svoj svièt slidi,
I na trudan put se stavi,
Ufajući, bratučeda
Da će obratit s nje besieda'.

Rajska dikla stotiem dílom
Svieh liepota' zdrak nadhodi;
Hitrim stupom, riečim milom,
Bistrim okom sàrca svodi,
Da nemili rojak s posta
Tókoj gizdi sužanj ostà.

Al' prokleti zakon stanja,
Ki ni svomu viek neprašta,
I zó razlog kraljevanja,
S koga svaka 'e molba tašta,
Okrutnika jaku silos
Potvàrdiše na nemilos.

Kad Kosara k njemu stupi,
Blagomilo prià kraljicu,
I u veselja čudna lupi,
Dajući 'oj dobrodošljicu;
I gosteć ju sve to više,
Na nje muža uztuži se.

Kažuć: da se čudi čudom,
Da kroz njeke sumljetaće,
Nevieruje ni svím udom;
Ko i oni ga da izdat će,
Ko Isusa Juda kleti,
Dati će ga na križ spêti.

50. Ter cvileći bratučeda
Svo'im prirokom izgubljena,
Jà se kleti 'vàrhu čeda,
Sebi od Boga namiešćena,
Da bi sebe prij' ubio,
Neg' već drúga prevario.

Tudie kliče: Kralju tvomu,
Križ ću poslat za tutiju,
U pečatu vidiš tomu,
Pravu ljubav ti Mariju,
Ter odpravi Vladimira,
I reci mu, da je vira.

Pak sgrozi se i suzama
Oblì obraz prenemili,
Da Kosara ista sáma
Vierovà mu, čim se dili,
Križ noseći dva biskupa
Uputjena š njome skupa.

Ká došavši k vojnu ureda,
Prikazà mu sciene dare,
Ké joj podà bratučeda,
Veleć: u njem već nij' vare;
Nemogu izreć ko nam kaže
Dobročinstvo, kako laže?

Viereniče, zato otidi,
Viera 'e tvàrda, ne boj mi se,
Dva biskupa obi sîdi,
Kažu, s njima pridruži se;
A u pàrsih križ kí shrani,
Od svakoga zla te brani.

55. Uz biskupe i ti moć ćeš,
Neka dvorbu tebi činu,
Sobom odvest, ako hoćeš
Plemenitu kú družinu,
Što je dosta za sretiti
Dikom kralja, ne usumljiti.

Skupi dakle, moj ljubljeni,
Više viteze i gospodu,
U podobnoj neka scieni
K bratučedu s tobom hodu,
Da i tvoje veličanstvo
Ima sliede i čuvanstvo.

Ako i kralji, ako i sveti
Jesu i mudri i mogući,
Od izdavstva uklonieti
Ne mogu se ovd' budući;
Krie izdajnik svo'e podjame,
Čim izvàrši vratolame.

S družbom gredué kralj blaženi,
Križem na smàrt ki poslà mu
Vladislave kralj himbeni,
Bilieg viere da u njem dá mu,
Kad ulizè grad poglavni,
U càrkvu ide, gdi 'e Bog slavni.

Neka mu se tu pomolí,
Običajan kako bieše,
Tudie čuvši kralj oholi,
Da biskupi š njim doprieše,
I da živ je vas prisneten,
Htì, da 'e smaknút i on čas smeten.

60. Zatoj za njim ulizoše,
Koji ga su i pratilí,
Ter mu glavu odsiekoše,
Kú na putu niesu smili;
'Er ga branì Bog čudesi,
Da, Bog viečni na nebesi'.

Neka otole njegov bojnik,
Dàržeć kàrstov križ u ruci,
K njem' dobiegne, a ubojnik,
Komu tada kralj naruči,
Čeka na osvetu i s biskupi,
Ko'e na muku svoju skupì.

Tako im se i događa,
A najliše ubojici,
Ki večerav, màrtva kralja,
Gdi mu prieti, u šibici
Vidi, i vapi čim dvorane,
Padè od ruke nepoznane.

Svoi vitezi, ki se u skrovo
Miesto tega nestaviše,
Svetogàrdje kad čuše ovo,
Na svoj dom se povratiše,
Smutni u càrkvi gdi ubìnu
Smieše skrivit lopaščinu.

A Kosara ljubi mila,
Ko gàrlica, pire druge
Grusteć, veće nij' ih htila,
Neg prikazà gúke duge
U jednomu manastiru,
Bogu i svojem' Vladimiru.

65. Dàržeć kriepko, jurve ljuba
Da učinjena blaženoga,
Vremenita cieć izguba
Ima pri'ati, služeć Boga,
Slavu, i u miru preko dugom
Uživat će s dragim drugom.

Srećna ti su i čestita
Na ovom svietu umàrlomu
Stara zlatna bila lita,
Kad življaše svak o svomu,
Čim u ljubavi i u miru
Čoviek staše, zoveć viru.

Od varanja, rati i gnjieva
Ne biaše uspomene,
Ne brodihu smiona drieva
Valovite morske piene,
Sviet nebiaše još iz bata
Rude od gvozdja i od zlata.

Izumila još nebiaše
Moje i tvoje nagla želja,
Kad prie toga svak življaše
Sried pokoja i veselja,
Neznahu se otme, odire,
Himbe, izdanja i nevire.

Ti požudo od tudjega
Mir odagnà, nesklad ostavì,
I za poraz ljudstva svega
Kovà oružja, vojske spravì,
Nek čoek hliepan nepravima,
Svej to veće prevazima.

70. Ni'e, da razlog i istinu
Već tko ljubi na sem svitu,
Neg' svi u grabsah i u plinu
Nasto'e višja da zahitu,
I nepomné u nehaju,
Da zakone prestupaju.

Prodjè i Vlad'mir dobri treti,
Bodinove žene omraz,
Priljubota kojoj izšteti
Svietla muža càrni obraz,
Man Jačinta svim nazvana
Cviet razloga mirisana,

Čim bì mlada, sve žíveći
U razbludi mnoziem blaga,
Ako i Mavra, njim veleći,
Taka Cefea Perseu draga
Da bì, a golub bielih lica'
Ljubi i càrnieh golubica'.

Paka, buduć u starosti,
Gdi već rusom ne cvati se,
Pokle obliedì i okostì,
Sva u nalip obratì se;
Biedna kralja s kim okužì,
Krunom sina da okruži.

Kom', kad otrov duh tiskaše,
U skrovito od nje mu dana,
Dobroslava uzročaše,
Er rojaka škodna vrana,
Ki pravičan bì osliepljen,
I od srama svog odciepljen.

75. Sva nečasna, sva himbena,
Neka joj se rep nevuče,
Ko 'e prokleta ćud zlieh žena',
Blud i izdanja stvorì mučè;
Išću tamnos tamna dila,
Gdi 'e dobrima svietlos mila.

Hrid pod vodom sakrivena
Veće kratih hini i vara
Viešta, znana i umiena
Pomorskoga gospodara;
A kad kaže svim vani se,
Svak lako od nje ukloni se.

Liepe, obiesne, skupe i sile,
Zemlja ne kri'e, al hotime
Anne, Ivane, Jezabile,
Trubelike ko i zlo sime,
S kojih kraljstvo često gredu
Na nazadke vilno uredu.

Nebi imale svietle žene
Mesalinom na blud dat se,
Nego na one, ké poštene
Čast dvoreći, izgledat se.
Njih prilika 'e dična sveja,
Artimisia, Ispikrateja.

Ženah uklon' se, ké ne haju,
Svoga muža kad izgube;
Pasah, koji viek nelaju,
Mora i smutnik', kad ne trube,
Rieku ne gaz' ká ne viká,
I mukla se boj' čovika.

80. Al se neufaj dobre u ljude
Ni u pregorke ženske plače,
Nek ti Efeska moma bude
Izgled, koja na opače
Màrtva muža i obisì,
Za vojnika ki ju utišì.

Nepriateljah i od mučeći',
Straže kad te časte odviše,
Er te penju da izdeći,
Pak te dublje satariše,
Kad čast nije po razlogu,
Kri'e pod sobom izdát mnogu.

Juraj, koga mat' nečista
Na sied kralja màrtva siede,
Bàrzo bubnù s tuja mista,
Koga krivdom zlom posiedè;
S istom majkom robne sluge
Otidoše na veruge.

Liepi srame, u kom žena
Liepa liepšu liepos stiče,
Čás je liepos neprociena,
Teško, tko se nje odriče;
Er s njom i sram vas će pasti,
Duša od tiela, čast od časti.

Ljubit ká ima svoga vojna,
Da pak ine sebi mámi,
Stvar je veoma nedostojna,
Najliš svietliem gospojami,
I onu, ká se pušta ljubit,
Nepedepsno može šubit.

85. Rod, ki začme tvim čoviekom,
Razložita pak ni'e sinstva,
Svi zakoni viču viekom,
Da se gubi, što 'e otčinstva,
Materinstvo i ako ima,
Bàrzo projde, ko trak dima.

Tako i ova s Jurjem sinom
S nečistoće svoje padè,
Otidoše hitrim minom
S stola u palač i u klade,
Plačni izgled ostala 'esi
Smionim ženam u obiesi.

Stiepan, gornje kralj Mezije,
Koga himbom car uhitì,
Ter ga udrì, neka nije,
Tko prie himbom otca hitì
Iz prestolja, koga ostavì,
Gdi se kožom svom rażstavì.

Druzi kralji glasoviti
Bugarije izabrani,
Ini i krimski, u dobiti,
Kih predobe Tatar-kani,
Ruske krune i ostale,
Ké pod turskim jarmom žale.

Altag-kan, kralj od Tatara',
Paravana izdajicu
Pokli uhvatì, ki ga varà,
Prepilì ga na policu,
Pak kuhana htì izjisti,
Na stol svoima poglavisti.

90. Bugri, koji siono smiše
Na grad Konstant udariti,
I ki Traciu podložiše,
Da se mogla nij' ustati
Do sto godín, čim cesari
Mir složiše s poklisari.

Bugri kriepci, slavokruni,
Jasen, Boriš, Miho, Orbato,
Samuel, Petri i Šimuni,
Od kih pismo vrimenato
Od càrkvenieh godištara'
Sve vàrsnosti izgovara.

Krunah niemih za udobit
Nikefora, ki od cesara
Buduć stigao slavodobit,
Pokli glavu njemu obara,
Čašu od lupie 'e učinio,
Iz nje vino svejer pio.

Trebelia, man je umučat,
Ki kraljestvo podà sinu,
Hti'uć se u pustoš sam zatučat,
Jedà uredu nebi izginu',
Al' kad sin mu kàrst potlači,
Vratì se u dvor, sina sbacì.

Gdi su ostali kralji znani,
U svietlini ki živihu,
I ilirskoj ki poljani,
Sa svih strana' gospodihu?
I ki liepo svud cvali su,
Dokli kô cviet opali su.

95. Kraljestva Ugrie i Boeme,
U kih tóci stolovaše,
I protivno svako pleme
U ust' mača nadvladaše,
Cieć neskladah i ciec cara'
Pak ki idoše pod cesara.

Leški kralji, kí se oprihu
Otmaniću po ravnicah,
Moskve cari, ki razbihu
Njemu vojske na granicah.
I uzdàrže se bez kih škoda',
Svej na stolu svoih sloboda'.

Čeh, Leh, Rus, tri brata mlada
Dalmatinska, grusteć jadno
Nemir grajskieh od zavada',
Odjahaše poljem skladno,
I sried njivah punih sije,
Sastaviše tri kraljije.

Pàrvi Boemsku, to jest Češku,
Rusku drugi, sad Moskove,
Treti odabrà krunu Lešku,
I podvàrgnù nje kmetove,
Nadhàrvaše tóke puke,
Prem tri plemca naše ruke.

I od Švecie kralj Biorno,
Koi tóke zri'uć nezgode,
S kipokljanjàc' ki ukorno
Oni siever svoj zahode,
Odlučiše š njim pokrestit,
Da 'e i on s Karlom s kàrsta čestit.

100. Šveski Otokari i Gustavi,
Trieski od ljudih i od boja,
Ki stupajuć jakno lavi,
Popliniše grade i polja,
I vazeše u Boemi
Pretvàrdi Prag, stol golemi.

Što imam pravit, a dostojno,
Od Kàrstine pak kraljice,
Ti me nauči zadovojno
Má premudra pievalice;
Múk tvoj kaže, da na sviti
Vriedan nij' tko, nju hvaliti,

Dosta 'e reći, s pravom vierom
Isukàrsta da dobude,
Vàržè krune s poluvierom
I razkoše sve njih hude,
Tlači žembu i kraljiju,
Slavu i slas najmiliju.

Ini, u Štokholm ki stoluju,
I u Danii pri sieveru,
Velmi slavni ki se čuju,
Kanut, Samo, Valdemieru,
I ki, er su na daleko,
Ni'e ih tu ciel glas poteko.

Češki kralji hrabri i sviti
Za Rujerom ki siedihu,
S svoimi bani još čestiti,
Tóke slavne boje bihu,
Jer ih Niemci već netaru,
Vierni izhode svom' cesaru.

105. Rekoh svojem', er od svojih
Jasnih kraljah izajdoše
Tri cesara, koji u razbojih
Cesarstvo isto pomogoše;
Svoj er puštà da obrane,
I oružja svo'a ih brane.

Otokari, Venceslavi,
I Hedvige i Gertruda,
Kralji jaci, jakno Slavi,
I kraljice pravog' suda,
Kojih kriepost negda sínù
U Boemsku pokrajinu.

Podiebradci, dušnjom lašću,
Ki one puke najprie vodì,
Pak domišljom i oblašću
Hti, da ih složi i gospodi,
Kao što činì i doista,
Tamo prije godin' dvista.

Gejze, Bele, Kolomani,
Vladislavi, Lodovići,
Andrie, Sismund i Stiepani,
Krunom slavni Ugričići,
Ki da uzdàrže svoju staju,
Protivè se turskom' zmaju.

I vitežki kad čuvahu
Svo'e ledeno podunavje,
Hleb i vodu, piću im dahu,
Tloh postelju, stiena uzglavje,
A rominča sva gvozdena
Čaša bì im zlatom sliena.

110. Gdi bdeć ciele duge noći,
Za hip kratak na štit spaše,
I njegovoj silnoj zloći
Britkom sabljom se opiraše,
Divokoza kad nebesna
Bljuje sniegom s lieva s desna.

Gdi 'e Drašković Petcàrkava'
Biskup, posal ki cesara
Bi'uć, a sobom vàrla glava,
Čudno znoì se i prikarà
Zbor Tridenski, da ne dobe
Niemci pričest vàrsti obe.

Sviet ugarski, sdraku slika,
Petar Pazman kardinale,
Bramba kraljstva prevelika,
Ká mu svieti meu ostale;
Da ga hvali, ni'e mu dosti,
Biskup Tomko u svetosti.

Viešta kralja svoih zakona'
Gdi'e Kolonić previsoka
Kardinala od Strigona,
Prabiskupa puna soka,
Ki u krieposti i razumu
Puti on narod k spasnom' drumu.

Ni'e toliko ni Sečena,
Sgradì càrkvu nemoćnice,
Monastire mužih i žena',
Knjižna zborja, siemenštice,
Svoim' penezi grade tvàrdi
Caru, i sveti rat potvàrdì.

115. Kaunic biskup od Ljubljane,
Skupa i vlasnik toga grada,
Žive, i kranjske puke užgane
Gasì, i tókom riečju vlada,
A prilikom svoe krieposti
Žeže ih na ljub uzdarnosti.

Al meu Ugri i meu Nimci
Zbudiše se zle zavade,
Zakovani odkad sinci
Velikoga Uniade
Biše, i stariem' Vladislavu
Odsiekoše rusu glavu.

A Matiaš, koga slave,
Da je tókrat predobio
Vojske Otmanske i od Dunave,
Dà, i cara bi odbio,
Prevarili da ga nisu,
Š njim u svietu ki bili su.

Al gá ugarska tad gospoda,
Za kàrstjanstva svega bolje,
Uzvišiše pun' sloboda'
Iz tamnice na priestolje,
Ki s Despotom Vukom koljà
Turske vuke posried polja.

Koga Fedrig cesar htijuć,
Da iztiera iz kraljije,
A on smion i jak bijuć,
Ured mu vazè od Austrije
Beč i Neuštadt, malo imanje,
Neg' diedinsko sve vladanje.

120. To se sgaja većekrati',
Van razloga tko nastojà
Na tuja se naticati,
Miešte steć ih, gubi svoja;
Bog, u kom je pravda sveta
Grabce i hlepce pači i smeta.

Lauš, koji zagàrljenu
Na štit dàržà s Vislom Savu,
I dostojno narešenu
Dvima krunam' ima glavu,
U Budinu i Krakovu,
Gdi još bojna diela slovu.

Ali Niemac sve to veće
Na gospodu sile pridnje
Svoe zančice stere i meće
Nepriateljske, nenavidne,
Da sinovi kućah stari'
Dàržani su ko oslari.

Ona svietla vlastelinstva
Videći se uhiljena,
Često búde odmietenstva,
Da u svem nisu obaljena;
I što 'e gore, kad lov lovu,
Na svo'u pomoć Turke zovu.

Nu nitkor se ne oddruži
Od vlastita gospodara,
Kralju nohti jesu duži,
Kim dosiže i obara
Glave, i uzimlje još živote,
Sramotnije sried sramote.

125. Vàrst najvišjih podložnika'
Zna, da mogu sva zla ina
Oprostit se od kraljnika',
Samo vela viek krivina
Da ne može bit prošćena,
Veličanstva uvriedjena.

Omašćena kàrvim ruka
Nikadar se neoplakà,
A obsiečena neć' vit' suka,
Da nemeće sagranaka';
Žilom odmetna izkoriepi,
Ak' neć' da opet na te hriepi.

Ako ká vlast samo priane
Glave ljutim zmijam klati,
A ostavi neplesane
Kude, one će ju otrovati,
Treba 'e s glavom i rep smesti,
Ako u miru hoćeš siesti.

U zapovied sve produže
Niemci, a mraču na Magjare,
Kuće i žene njim se ruže,
I za svih se malo mare;
A cesarom nedadu se
Bune znati, ké dižu se.

Tako 'e, pobre, poslenici
Dvoreniški meu glaze
Dàrže kralje naviestnici,
Da ne projdu ke omraze;
Primav glazi svietlos samu,
A ne vietrieh naglos tamu.

130. Biež' daleče od dvorieh,
Kad se u njih sva zla čuju,
U pustoših bolje 'e ovieh
Pristat, himbe gdi netruju;
Petar jednom u dvor póje,
A triš meštra zatajo je.

Toj se sgodì Apostolu,
Kamo l' neće zlom' čoviku,
Stablu i ako toj oholu,
Kako neće tàrsteniku,
Kada s' cedar i hrast trese,
Vez i sita razstire se.

Kralj poljaški kamo pàrvi
Mičeslao, od zlih žena'
Ki ni mogo svoje kàrvi
Nijednoga rodit sina,
Čim kàrstjanku nezaviri,
I on kàrstiv se, s Bogom smiri.

Koji živų još u slaví,
Kralji ini izabrani,
Jageloni, Stanislavi,
Leši, Kazmiri i Šišmani,
Kih hrabrenu praví obranu
Mio Gundulić u Osmanu.

Ki prikazà osobita
Vladislava kraljevíća,
Mladca u cvietu hrabrenita,
Pod kim stresè carska srića,
Ćorde kàršeć, polja lomeć,
Okom sika'uć, glasom gromeć.

135. Ki ne uzmačè, neg se tištè,
Pred svim vitez vàrlovìtí,
Turskom kàrvju da tu ište
Žednu sablju napojiti;
I iziskà sve svo'e polje,
Da se s istim carom kolje.

Šišmund, silc mnogo plahe,
Turke i Moske ki obkolí,
Mnokrat razbì, razsù Vlahe,
A Livore sve utolì,
Pomorana jošter stisnù
Na harače ćud nesvisnu.

Sva poljaška š njim gospoda,
I inim kralji vojujući,
Hrabra, smiona, i sloboda,
Kriepko sàrce imajući,
Na ravnice sriše s mači,
I plemiće, i divljači.

Druzi jaci kralji Leški,
Živi zaklon od Kàrstjanah,
Slavni Ivaniš Sobìeski,
Ki množiju od poganah,
Pod cesarskim razbì Bečem,
S svom gospodom, s' svojim mečem.

Koi gospodi reče tada:
„Veseo, slavna má družino!
Kì se àrvaste s mnom dosada
U hrabrenstvu svugdi smino,
Vrieme 'c skazat sadarice
Kriepost sàrca i desnice.

140. Nepravo se vojnik svaki
Vitez zove, sablju paše,
Koga stìne strah opakì,
Smàrt ì vojske koga plaše;
Koi cieća svete vìre
Dobrovoljno neumire.

Eno turski car sioní
Naš cesarski Beč podstupá,
Odsvud vojske nanj nagoní,
Da na drugo carstvo stupa;
Nanj tiesnimo, drago 'e Bogu,
Sila 'e slaba pri razlogu.

Nu má braćo i junací!
Sliedite me svi jednako,
Kad nam glava bude u šaci,
Pod nogamí udo 'e svako;
Kara-Mustafu uhvatimo,
S njim dobitje da učinimo". —

Reče, i s družbom jakno striela
Zaletì se put Dunaja,
Biograda i do biela
Istočnoga tiera zmaja,
Gdì se vezir jedva shranì,
Preko màrtvih na poljani.

Ovi i s banom od Lorena,
Bì u pomoć mu došo pàrvi,
U prilici trieska ognjena,
Udrì u more turske kàrví,
Britkom sabljom sried tieškote,
Tàrga i snage i živote.

145. Sviuh sreta i zatieče,
Svačia ćorda nanj se sdružjà,
Rani, vali, mlati, sieče,
Ljude, konje, stiege, oružja,
Gdi 'e potreba svud prispije,
I bieguće paše bije.

Simo tamo sabljom lupa,
Ori lahte, perja, ruha,
Tom' odvali glavu s trupa,
Tom razlupi do tàrbuha,
Probada vrat, pleća, pàrsi,
Svih stàrmoglav na tleh vàrsi.

Kosi vojsku ko livade,
Kad k Osieku bieg obrata,
Puk ki od mača da nepade,
Sam u Savu sunuvrata,
Ter čim topi se, ter uzdiše,
Rieka ječi, kraj se uzdiže.

Tiem na krilih od vietara'
Po svoj zemlji glas mu odnì,
Ko svu silu kruta cara,
Naš satritelj oslobodnì,
I razpàršà i razčinì,
I u svietu, i u vàrlini.

S druge strane ban Lorenski,
Ki rog lievi vojske vodi,
Kao i Gofred died levenski,
U vitežkoj svoj slobodi,
S Kalamberga netom krenù,
Turske čete natrag renù.

150. Meju age i janičare
Pak usàrnù izpod Beča,
Pokli odagnà, ko oslare,
U ust mača tìh, i sieča,
Knez Starenberg čim ga ustavì,
Gradu pomoć da pristavi.

Nakon tih dviuh ban Baviere,
Živ na konju prignav koplje,
U ogrez isti Saraskiere
Motri, tiera, po njih troplje,
Kih dostigà, tih napadà,
I kroz pleća njih probadà.

Najljutija zvier planine,
I sivi oró u svo'e vije,
Zube i oštre nohtetine
Okàrvavio nikad nije,
Ko ova tri svo'ih ruka',
U Turskoga tirì puka,

Juraj Sason trieskovitu,
Dva Holšteina, dva Neuburga,
Anat, Bareit u prolitu,
Eugen Kaprar, dva Vidburga,
Valdek, Baden s Paladini,
Posiekoše ih u vàrlini.

Knez Potocki, Ginloviski,
Gjenerali od Poljaka',
Mlad Sobieski i Lubomirski,
Marci, Haisler, sàrca jaka,
Vàrl Kunicki svo'im kozaci,
I Leščinski s plemenjaci,

155. I Senovski, Rodovicki,
Samoš, Senjask, i Konenski,
I Berovski, Maronicki,
Hotjevići i Smolenski,
Svi knezovi i gospoda,
Poljačkoga svietla roda.

Plemene su vojske njima
Vojvód' časnih i vlastela',
Čudo nije, prema tima
Da 'e izprazna svačja sila,
Svaki za čás i za slavu
Prie se, i meće živu glavu.

Mnozi ini, kojih glave
Sviet i kruna odievahu,
I kih čudne bojne slave
Tóka pera pripisahu;
Štioca moga da negrustim,
Neka ih ište, daj da pustim.

Stanislao bistri Bosio,
Ki 'er bio je vàrl' mudrenik,
I krieposno 'er se nosio,
Bì postavljen na siednik
Várhu svega svelenoga
Sveta zbora Tridenskoga.

Projdè i pàrvi poglaviti,
Mogué Leški kardinale,
Ki Augusta kralja nehtì,
Ako i bana svake hvale,
Ki napokon bì okrunjen,
A on, ki prot' njim, bì otrunjen.

160. Saptia jasni ožak gdi je?
Ćaćko, i tóka vàrstna sienstva,
Ki htiše imit tej kraljije,
Sva poglavna starešinstva;
Padè njima vlast i sríća,
S nenavisti od plemića.'

Nitkor neuzhod' na visoko,
Da ine plemce tlači al hili,
Zavistvo ima mutno oko,
I opire se mnogoj sili,
Dil vladanja ká pripríka,
Navlaš krieposti od bojnika.

Skupštinice tóke ostavit
Trieba 'e tebi, zemljo Leška,
I ako davnom slavom slavit
Hoć', posobna svàrzi teška;
Za obćinu vieća sbori,
A neskladne čete obori.

U ugodjaju i u skladi
I malahne stvari uzidu,
A u nemiru i u zavadi
I velike na tleh idu;
I zamašit s malo dima
Neizrečene štete prima.

Nemoj imat tóke sude,
Kolike imaš plemske glave,
Tvé su odluke poprav lude,
Zle dvie vlastì sried dàržave;
Promienjuju mudre svite,
Kralja obrana zasad htìte!

165. Moskovie ni'e mi prošê
Kazat starih vàrsnieh cara',
Ki iz plemena izajdoše
Slavna Augusta od cesara;
Diela ih kažu prehrabrena
Mora od càrna do ledena.

Davna Rusa ni'e mi pravljat,
Ki vladanje tu zastavì,
Veličanstvom ki se upravljat
Hotì, i carstvo tu napravì;
Slava me'u ine Slave
Dalmatinske od dàržave.

Olgu neću, ká navalì
Cieća muzà ubivena,
Ter požežè i popalì
Živim ognjem učinjèna,
Da osveti njega rane,
Sve nesrećne Dreveljane.

Pod kima se zemlja nova
U sieversko more otvorì,
I toliko imenovà,
Svoje vlasti nagovorì,
Velo càrstvo neizmirno,
Kad u boju, kada mirno.

Ne Ivana mudra i jaka,
Koga hvaleć Lukan pravi,
Ni posliednje one paka,
Vil glasnica kojih slavi,
Ki dobiše Tatrih kane,
Bugar, Kazan, Astrakane.

170. Nije Ivane i Vasilje
Spominjati, al njih predne,
Prikazaše er pravilje
Te takove cari uredne,
I kad hoće, svak ih ima
U kartijah pred očima.

Vàrstna kralja Basilia,
Poklisarstvom koj radio
Demetria Erasmia,
Da bi kako Gàrčku skladio
S rimskom càrkvom, otcem laska,
Papa carom sve i danaska.

Demetrie, Gabrijíle,
Feodore, al Boriće,
Zojtke, ali Mihovile,
Federove, Mikloviće,
Tatre i Lehe koji pobihu,
I na harač podložihu.

Koji banstvo Novograda,
Opet sebi prívazeše,
Er nepravo sried prigoda',
Švek ga sebi vazeo bieše;
Preoteše Rusiu, Razan,
I Smolensko i isti Kazan.

Neg' je meni davoriti
Sad od Petra velikoga,
Ki 'e plod velmi uzoriti
Alesija otca svoga,
I ki od mlada car proslavljen
Bì na bratov stol postavljen.

175. Bistri oró s' te visine,
Koi gleda svoja stanja,
I kad kralji viere ine
Gredu ih grabit prez kàrzmanja,
S nohti i s kljunom na njih sune,
Čim im svàrže iste krune.

Jakno i skoro kralju Šveku,
U najvećoj svoj ponosì,
Stresè s krunom naglos prieku,
I nadjačà i prikosì;
I kad kralja htì da stiže,
Jedva Turkom sam pobižè.

Koga, na dom da vratja se,
Mio dobitnik zvà u miru
Turák', al' s njim neufà se,
I potlačì njega viru,
Ká na manje u životu
Svo'em ne dodjè, ni priprostu.

Zatoj caru od istoka,
Ki ga primì, rat zameće,
I priestolja put visoka
Rádi, vojskom da svom kreće,
Da se dlakom vuka lieči,
Pokle ga u tom vuk ugrieči.

Nije, scienim, duha živa,
Ki se taknut njemu more,
Mudros, jakos s njim pribiva,
Sve krieposti zanj govore;
I glas njegov već prihita
Svekolike kraje svitá.

180. Imajući viteoske
Sve načine jasna cara,
Svoje Strelce šlje i Moske,
Da Turčina kleta obara:
Znato 'e, da vlast carih dvije',
Viek na zemlji dobra nije.

Jur kad već si, Gospodine,
S drugim carom u zavadi,
Šlji na njega vojske smíne,
Britku i sablju tvú izvadi;
Nit' je meći u nožnicu,
Čim ne baciš ga u tamnicu.

Čim nemili sioni plienac
Ne učinì se, da ti rabi,
Čim ne struniš njemu vienac,
Svóm nepravdom ki ugrabì,
I koj tebi stari' boka'
Pristoji se brez pritoka.

Stanovita 'e tvoja volja,
I uzmnožna tvá odluka,
Da već za uviek van prestolja
Tetivom se davi od lúka
Turčin, i ko sunce jedno,
Jedno i carstvo bude vriedno.

Viek golema rieka nije,
Ká s' razstaje u dva traka,
Tvá vedrina čin' najprije,
Da osvane brez oblaka',
Pak ne pusti da zdrak ini
Tvojem' suncu svietlos hini.

185. Na kàrstjanski put se stavì,
Da s istoka Mahumeta
Baciš, i tvoj mač kàrvavi
Tamni miesec, koji smetà
Dosle zori kàrst od časti
I tvom' suncu samom' sjasti.

Da jasninu od nebesa'
Svojom zviezdom već ne càrní,
Mora smutja, sviet ne stresá,
Stojeć silnoj u obarni,
Da ne slagá puke jače,
I na križe njih ne tlače.

Tvoi bojari, tvoji puci,
Povalit će Otmanića,
Slavodobit tvá ti 'e u ruci,
A vàrh tebe, tebi srića,
Ká ti od davna htiè slutiti,
Da i iztočni car ćeš biti.

Vidju Alesia sinka mlada,
Gdi ognjenim konjem vije,
Svitao, u slavi, bàrže klada,
Zmiju otrovnu da probije:
Niedan vietar, niedna ptica,
Hitri ték mu nepritica.

Sliedi, sliedi, kraj ledeni
Tiesan ti je, tvá vlast mnoga
Hoće, da s' ti car rodjeni,
A Turčina carstvo zloga
Pade, i u Stambul gradu jaku
Da stol kladeš i ožaku.

190. Neka i naša vide doba
Poda slavnom tvom udesu
Dupla sunca, svietla oba,
Ko i stara vidila su,
Što s' ti sada, i tvoj jedini
Sin, dva sunca u vedriní.

Svemogućtvu vidim tvojem'
Da sviet jedan dosta nije,
Tieraj dakle slavnim bojem
U Aziju, čim se zbije
Sultan, i opet konjuh càrni
Bud', a miesec oba skàrni.

Mahumetski gaj podpuni
Zdrakom, ne vietri od mieseca,
S tvojim se stiegom jur nanj suni,
I tvoih kitom od viteza'
Strašni mrak ga da dapade,
Čim pred tvoim stiegom pade.

Nije ognjenih janjičara',
Kih desnica bì moguća,
I iztočnoga koji cara
Bihu brana tvàrda i vruća;
Već za njega nisu obični
Mriet, za imat život vični.

Spaholjanì plemeniti
Već pogibni vuci nisu,
Nego lihi vukoviti,
Ki nevierom nevierni su,
Već im od van kàrv ne kapa,
Cieć tabanstva težcieh štapa'.

195. Već dàrviši har neimaju,
Mule i Mufti mazulu se,
Ho(d)je i Ulami ne klanjaju,
Neg' mu pàrvi odmeću se;
Mala i buna tim je dosti,
Da ga svàrgnu u naglosti.

Prieko-Krimci i Tatar-kan
S nehrabrenstva s njim vojuje,
A s lakomstva kajimakan,
Da udavi, navaljuje
S kapidjiami, Beglerbezi,
Kadleskieri i Alajbezi.

Tebi 'e s neba odrejena
Slavodobit mnoge scine,
Dieva mati šalje sina
Na tvú pomoć do istine;
Poteži se na boj sveti;
Er pred tobom sreća leti.

I prie rajska dieva siedì
Odvietnìca Kostant grada,
I prejasni tvoji diedi,
Slavnim križem, ki svud vlada,
Uzdàržaše cesarije,
U njih ufat i tebi je.

Čin', Cesare svih cesara'!
Ki s' premudar i svemoguć,
Da ti budeš car od cara',
Tu se ustoliš i u svem izuć
Da se ukažeš tvoima sini,
Nek s' još slave Konstantini.

200. Znaš, Konstantin da bi veli
Naše ruke, Tvoje tràge,
On ti ostavì grad veseli,
Za kàršćene duše drage,
Za tvú milos, za tvé puke,
Ne za zmaje, ne za vuke.

Tu cesarske izvàrsnosti,
I vlast svieta svega ima,
Neka jasnost Tvé svietlosti,
Kú nedune mrazna zima,
Vàrh prestolja višnijega
Posadi se miešte njega.

Zlatni Orle od sievera,
Koi letiš sunca više,
Pošalj' meni Tvoja pera,
Ako žudiš, da se piše
Tvoih posala' dio koji,
Ko dàržanstvu mo'em' dostoji.

Ter ćeš slišat, podniženi
Da rob Tvoga visočanstva,
Uvit Ti hoće svezeleni
Vienac svoga od pievanstva,
I pravljat će, steć u Splietu
Tvoje slave svemu svietu.

Kralji, Bani i gospari,
Gdi su našieh od kraljestva'?
Svega svieta gdi cesari,
Puni svieta i vitežtva,
Galer, Filip i Marcivan,
Pape Gaj, Šist, Alban, Ivan.

205. Gajo, koga ima'uć slavit,
I povidat me'u svetima,
Od njega mi 'e sad ostavit
Besiedenje, kad me'u njima
Bolje stoji gor u raje,
Neg' me'u pape i me'u kralje.

Mili Ivan, koji iskà,
Otačb'nike da odkupi
Slavske iz ruke, da natiska
S pienezima, koje skupì,
Nek s obilna dugovanja
Puste čeljad na svá stanja.

To jest blizu Solingrada,
Ki razoren vas budući,
I liep ko prie već nikada
Bit prigrajen nemogući,
Žudi otačbe časti i česti,
Sve otare u Spliet liep privesti.

Sisto, našeg' ki po diedi'
Iz Kruževa iztok vodi,
I ki papom bi'uć, poviedì,
Da ožak njegov me'u nas plodi,
I da 'e u njem četvàrtina
Ljuta i snažna Dalmatina.

On progonì i obiesì
Guse škodne razbojnika',
Rim razkošniem' sgradam' riesì,
Dobra a càrkvi dà velika,
I u naredbah i u blagu
Dadè u kratko čudnu snagu.

210. A da 'e narod svoj i u Rimu
Častan, kam' i càrkvu dignù
Sbornu svetom' Jerolimu,
I da bàrzo ne pobignù,
Koleg htì nam da dogradi,
Klementinov nazvan sadi.

Alban, koji na priestolje
Svete càrkve sada siedi,
Da od našincah izašá' je,
Blagostivo izpoviedì,
I da svoi mu biše stari
Vojske vojaci i sàrdari.

To jest svojih Albanasa',
S kim' na Bnešku pomoć skočì,
Svojim diedstvom ruka naša,
Odkle, rečè, da iztoči,
Poklisaru té gospode,
Kad na pàrvo slištvo odè.

Nije Pia Boemskoga,
Ni'e Konuna od Tracie,
Sergia pape slovinskoga,
Al Gàrgura iz Karbie,
Z dàržav' slavskih ki izajdohu,
I sied Petrov posiedohu.

Nij' cesarah od istoka,
Manliah drugih od zapada,
Ilirskoga ki su soka,
Nij' Kostanca, ki se klada
Velog otac Konstantina,
Pravo roda Dalmatina.

215. Nij' Glicera, koga svalì
S cesarskoga Julij trupa,
Ter ga ovde pak uvalì
Za našega prabiskupa,
Buduć cesar ki veliki,
Nastà i dobar pop toliki.

Kvintil, Klaud, Krisp, Avrelian,
Numerian, Prob, Kar, Karin,
Dioklecian i Masimian,
Decij, Sever, drug' Konstantin,
Dvoji Massim, dvoi Masini,
Massenc, Dalmac, Rom, Licini.

Justinian, ki zakone
Utemeljì svega svita,
Zvonijem skladi i nezvone,
Ter ih stisnù u tri kite,
Neka mirnom tom upravom
Svak se vlada rimskom glavom.

Iliriski svi sinovi,
Ki za godín' dvisti više,
Redeć liepo vas sviet ovi,
Na cesarski sied siediše,
Pravi, kriepci, mudri, vierni,
Čudnovati, i zamierni.

A pokle se kruna stavì
U sieveru cesarita,
Nisu l' dali Boemski Slavi
Tri cesara glasovita:
Sigismundo, Vaclav, Karlo,
Troje ljudstvo neumàrlo.

220. Svi, ki od tira Jafetova,
Sina Noema izajdohu,
I ki kraljstva mnoga ova,
I cesarstva dotekohu,
U vàrlini puk mogući,
Bojan, prostran, stolujući.

Kriepke žene i Amasne,
Slavske tràge jeda l' nisu?
Ké u bojih da su lasne,
Obriezahu desnu sisu,
Da iz lúka vàrlje biju,
I razmiču tim kraljiju.

Te vojvodstvom svoih kraljica
Mnogo svieta podložiše;
I svendivih dobitnica'
U Efesu sied staviše,
Gdi i hotiše razkošani
Hram sagradit svój Diani.

Boemska knjeginja Metijde,
Hrabra, častna, bogoštova,
Koja u Rim kad otidè,
Blagodarno podarovà
Svu onu župu, ká biše ove,
Petra otčinstvo sad se zove.

Mudra Libe, ká gospodì
Bana otca pokrajine,
I Valuska, ká vojvodì
Plemenite dieve smíne,
Sedam godin' tlačeć ljude,
Slobоštinu da svú bljude.

225. Gdi se svratja, s desna al' s lieva,
Sad s oružja, sad s liepote,
Pojednako predobiva
Svačja sàrca i živote,
Poràziva paček redom
Sad desnicom, sad pogledom.

Slavna Alčina, ká uzvladà
Dugo vrieme Boemske puke,
I zatravì vila mlada
Silne delie svake ruke,
Kad pod svoju ih oblast stavì
Teškom silom od ljubavi.

Liepa Šarka, neukrotna,
Ká stirana da pogubi
Mladca svejer njem' suprotna,
Ki se u nju jur zaljubì,
Htì nemila, da nje varka
Smàrt mu zadà pravo Šarka.

Vojstva vojà Teta uzvišna,
Kralja Aralda od Danije
Stegateljka silna Višna,
Kojoj barjak da podbije,
Velnog stàrčat, pridopusti
Ruku odsieći, neg' ga pusti.

Slavska kraljica Tomira,
Zgled levenstva sried vàrlina',
Koja smaknù kralja Cira,
I da osveti màrtva sina,
Glavu mu u mieh kàrvi hiti,
Da se kàrvi žedan siti.

230. Svietla dieva i Alcida,
Musarica od svih pàrva,
Ká bez straha i bez blida
S drugom plieni morska dàrva,
Pak na miesto kapetana
Bì plavojske uzvišana.

Aleksandra velikoga,
Macedonska sestra Cine,
Koja puka ilirskoga
Kraljicu ubì mnoge scine
Carju, redeć ine sestre,
Ko Maspasia, ko Talestre.

Nosi koplja za vretenca,
Za iglicu zlatne striele,
A romincu mieste vienca,
Tvàrda oklopja za kudiele,
Za zàrcalo štit pereni,
A za cvietak mač gvozdeni.

Vela Olimpia, Kleopata,
Red i liepos svega svita,
Tóka sina, tóka brata,
Mat' i sestra ponosita,
Žena vàrsna, mnogih sila',
Rod Erkula i Akila.

Slavske tóke zatočnice,
Kraljevična Captislava,
Sokolice, Bisernice,
Korevskoga Krunoslava,
Gospo'e, dieve i udane,
Ké se biše na mejdane.

235. Svaka kojih posred boja,
Plantasilea ko s Ahilom,
Prikaza se, kadno Troja
Bì bàrvana gàrčkom silòm,
Ko Belona i Palada,
Tàrkà konje, koplja vladà.

Ter pod šiškom sakrivena
Hotiše se odapriti
Za viteze poljubljene,
I istu za njih kàrv proliti,
Da im ljubav svú odkriju,
Al' na smàrti, al kad se biju.

Sin Ilira snažni Akíle,
I Mart isti, Bog od boja,
Jesu naše kàrvi sile,
Slavske i slavne obadvoja;
Nu me'u puke i jazike
Moreš iznać veće dike.

Verug svieta, Kunovica,
Rodno miesto Martu 'e bila,
Gdi je viečna gvozdovica,
Ká se u pukle gore sbila,
Grad nazvani Samokovo,
Gdi 'e u gvozden stan stanovó.

Rod, koj Traciu na istoku,
Plodnu zemlju prie posvojì,
I imajuć snagu tóku,
Tù izprazan nepokojì,
Neg se pruži na sve strane,
Sad divjačne, sad težane.

240. Narod, koji nadoložì
Sebi svoje tóke ruke,
I nadhàrvà i podložì
Tóke zemlje, kraljstva, puke,
Da od mora baltiskoga
Gospodovà do jonskoga.

Da od Skandie, odkle izide,
S pod pojasa ledenita
Malo manje neotide
Do pojasa vrutenita,
Mora, gore, tleh probijuć,
Tàrčeć, plieneć, predobijuć.

Narod, koji najposlije,
Er na pisma nij' se davo,
Neg na sablje prosvietljije,
Nij' mu svoj ki upisavo
Diela prednja i davnena,
Veomi slavna, i hrabrena.

Al' se znade, kako jadne
Sve pomlatì svieta strane,
I istočne i zapadne,
I sieverske i poludane,
Da pod mačem svo'im neostà
Nijednoga kraja prosta.

More riet se, da dotegnù
Tja od zemlje do mejaši',
Vàs okoliš njem' se pregnù,
Pak umuknù i prestraši;
I sve slavnom strenitelju
Dà svo'e ključe na kupelju.

245. Zamnì vas sviet u okoli,
I raznijè po jazicih
Tóka smienstva zúk oholi;
I obćih štetah prevelicih
Glasnica je bàržja od strile
Naviestila varke i sile.

Tiske uzmožne i obilne
Aleksandra i Persiana,
Pak ognjene veomí silne
I Turakah i Rimljana'.
Strena vàržè pod ohola
Svo'a oružja, konje, kola.

Aleksandrom, koji paka
Tieh hrabrenstvo poznao biše,
Gdi god sunce dni i mraká,
Sviet vaskolik ukrotiše;
A s Rimljani njihe čete
Premogoše opet sviete.

Dunaj, Visla, Sava, Drava,
Nieper, Niester, Volga, Várna,
Krupa, Tisa, Prut, Murava,
Oder, Raba, Drina, Tana,
Vitoš mrazni, Kunovica,
Don, Neretva, i Marica.

Naše ruke diela smína
Sve žamore, i pravljaju,
A ratacim od planina'
Skladnim glasom odzvekaju,
Preko slavskih naših gorà',
Tóke slave na tri mora.

250. Narod, koim se August diči,
Kad opanjkà Mark Antona,
I u viećn njega sliči
Čo'eku nišću bez zakona,
Veleć: pod moj mač složene
Vlasti jače su, a ne žene.

I Tiberij kušà dosti,
U vrieme svoga od vladanja,
Da puci su od jakosti
Bojniškoga puni znanja;
I da težak boj sasvima
On bio je niegda s njima.

Zato Cezar, ki znadjaše
Kô su ruke snažne i prike
Dalmatinske, tu šiljaše
Na nauk svoje oružnike,
Neka bi se tot svietlali,
A u pokoju ne shàrdjali.

A prilikom njih haljina'
Kralji i papi se oblačiše,
I obara vàrh càrkvena,
Kada svetbe posvetiše;
U obući slična ruha
S neba zvaše božja duha.

Marko Tulij, ures rimski,
Rad vriednosti svoje vele,
I on narod dalmatinski,
Cieća bojne vàrhe sile
Skladno hvali, slavi, i dìči,
Mudroglasjem svoje riči.

255. I kalifi jejupaški,
Za uzdàržje vladavštine,
Kâo slobodan i junaški
Narod zvaše Dalmatine,
I njihove krajičnike,
Kaono puke bojne dike.

Isti Pompej njih se služi,
I veliki, tej velike,
Mitridata kad okruži,
Tisnù viteze i bojnike,
I podvàržè ine puke
U oštrinu njihe ruke.

I sad dietca tih hrabreni',
Turaškoga gorka cara
Samosilju podloženi,
Činu njemu Janjičara'
Vàrlu vojsku, kojom bìje
Grade, i zemlje predobije.

A i Odriški cari l' niesu
Naše ruke po matera',
Njih otčinstvo u obiesu
Za svo'e ljubi kad iztierà
Liepše dieve Bosankinje,
Despotnice i kneginje.

Suliman se od njih rodì,
I vàrh inih carevića',
Er kad carstvo kćeri vodi
Slavna Ivana Palkošića,
Jurja Despota i Lazara,
Zenù iz tizih cvietje od cara'.

260. Zato pàrvu veziriju
Imà Sokol, čoviek naški,
A Delaskov vić kraljiju,
Kmet Ivaniš Dubrovaški,
Nek se čuje, da i sriedna
Naša 'e čeljad zapoviedna.

Nu Čuperli vezir pàrvi,
Nij' l' i skoro srećno vlada',
Hrabren plemić naše kàrvi,
Sried bieloga Carigrada;
I predobì svojim rodom
Kandiu i kraljstva slavnim vodom.

I Bnečani, sviesti tanke,
Onu ruku čineć svoju,
Nek opanci krote opanke,
Njih se služe sve u boju,
Da se biju s janjičarom,
I dodiju istim carom.

Znadu to oni, kad svoj svoga
Tiera, i hoće da obori,
Da čestokrat cieća toga
Gospodi se mir otvori!
Zlo 'e, kad na oko oko plače,
I kad narod svoj tko tlače.

Da sam sebe nij' obalio
Jaki narod na zavade,
Još bi njega sviet požalio,
Kraljevó bi jošt i sade;
Nu, ké ostaju naše vlasti,
Nek se čuva'u te propasti.

265. Sklad uzmnaža stvari male,
Nesklad ori vèle i mnoge,
Kraljevine sve su pale
Cieć ridanja i nesloge,
Veli*anstvo svako gine
S nepogodah i opačine.

PIEVANJE ČETERNESTO.

Nadglasje.

Od izvora i početák
Besiedit ću sad prigodno,
Od otajnih slavnieh šteták,
S igrokoplja, ki se plodno
Prie vitezom daše jacim,
Gradom, kraljstvim, pak ožacim.

Biliežnica Ilíride
I inih dàržáv pak se klada,
Kih k sieveru kriepost ide,
Od iztoka do zapada;
Ter prionuh od Bnecije,
A dovàrših vàrh Kandije.

---

1. Kad već kraljah i vladaocih
Iliriskih dàržáv dila,
Tóko duzieh i širocih
Pravih, dopust', Klio mila!
Neka skažem sried oružja
Njih štitnice i okružja.

Neka dojdu u poznanje,
Što li bieše, što su sada,
I ko trieba 'e, na padanje
Da dohodi svaka zgráda,
Svačja traga, svačja snaga,
Kih dariva sreća blaga.

Znanoželjniem nek razberu
Obiliežja slavnih stranah,
I ko strane svake steru
Štite osobne od obranah,
Kim' kazaše njegda u plemu
Smínost, vlast, čest svietu svemu.

Koja válja i privlača,
Svojim kolom ko'e nje volja,
Uzvelične vlasti obraća
Na nazadke do ogolja,
Čim učinì kroz svo'e sviète
Opet kralja nago diete.

5. Stiega običaj počet ima
Od nasaštja spievanieka',
I od Romula, kralja Rima,
Ki rukovet siena meka
Dàržà svojem na barjaku,
Kupeć pod njim vojsku jaku.

Ja nahodim od Egitja,
Da taj začè vele prije,
Obćiše oni na zaštitja
Slikat zvieri najstrašnije;
I dobiše kada s bojim,
Daše uzrok zvierim svojim.

Paček s istom da naravi
Meu davnima i narodi
Običaj se vriedan stavì,
Kí na hvale kriepke uzvodì;
Nij' Latina ali Gàrka
Granca spievca, ki ih nevàrka.

Pod Marijem pak se stavì
Svoim vojnikom i Rimljanom
Oro viti, da u slavi
Uzvisi se vàrlom branom;
August okrug sabrà rukom,
Ko da 'e vas sviet pod tiem pukom.

Konstantin dà križu marnu
Miesto, a orla na hram metnù,
Pak dvoglava njega obàrnu,
Da mu glave srieće sretnu
I u zapadu i u istoku,
Stolu dignù gdi visoku.

10. Pod cesarstvom velikoga
Karla štitke zlamenite
Prostriše se na svakoga,
Ki 'e ké hiže plemenite,
Ter ih svaki u pečati
Svojoj htíedè urezati.

Kad gospoda i levenstvo
Na àrvanjah šalivitih
Pokazaše njih hrabrenstvo,
U igrokopljih i žilitih;
I u kom dielu kad izbranu
Predobiše na mejdanu.

Kad prilike od njih štiti',
Svilnim' tracim nakitjene,
Uzpočeše svietle víti
Pred vladike zaljubljene,
I pred kraljim, da za diku
Ostaviše im već u viku.

Darovani tí bo traci
Svoim vitezom od gospoja'
Potvàrdiše ih, da su jaci
S njih poklonih sriedu boja;
Ko da srieće jesu im dane
Od ljubovce zamirane.

I nek znadu, da sried svoje
Desnice će koplja stati,
Za moć svejer svo'e gospoje
Svak od sile varovati:
Od tad bljudeć na sve strane
Prostriše se s njih obrane.

15. God Martasie i Marfiže
Mužku snagu nadtiečući,
Za vitezim pak podižè
Svietlih gospój' broj izući,
Da se i one s mužim bore
Na mejdanu, ništar gore.

Tudie svietli zatočníci,
Naše i ruke zatočnice
Dragim lišcem u kasici,
Nepoznane sried ravnice
Vidiše se àrvat silje,
Sad u šali, sada zbilje.

Napred s konjim svoj'ma teku,
Gràd udorác' silnih ore,
Lupa'u, ciepa'u, bodu, sieku,
Svietla oklopja plamom gore;
Rek' bi, druga za satàrti
Da 'e smàrt u plien, plien u smàrti.

I ko sokol, kad udara
Oštrom čapljom na gàrlicu,
Ovi onu da obara,
Noseć koplja u desnicu,
Sada sàrne, sada bieži,
Znoj čim daždi, perje snieži.

Koli liepo i sada je
Vàrh poljane otvorene
Gledat na konjih zatiecaje
Tej gospode narešene,
Gdi gvozdenieh sriedu štita'
Mlate, a kàršu koplja vita.

20 Gdi potiere sried vitežke,
I skaršili bivši koplja,
Vadu mače silne i težke,
I oru ih vàrh oklopja,
Nieki àrvu se, nieki bljudu,
Da zaplatke sve dobudu.

Navlaš u igrah i u šali,
Na blagdane, ké ovd' se slave,
Nek vitezi bolje b' znali
Poslie bit se u nasprave,
Posred kojih kad ih tiska
Viera i ljubav Venetiska.

Obiliežja prekladita
Tako i gradom svim nastaše,
I zlamenja viekovita
Krajinam se darovaše,
Kralj ih dodà kraljstvu svo'emu,
A cesarstvu cesar svemu.

Staroj tako Iliridi,
Majci kraljah i dàržava',
Stieg se slaví, ki se vidi
Na ravnici plamenava
Neba, miesec po kom jezda,
Više a njega Jove zviezda.

U prilikah puk se kaže
Pod miesecom, a pod Jovom
Dobra sreća, kad se traže
I sastaju česti novom,
Bogoštovje znamenuju,
Zdravlje i život prodiljuju.

25. Zatoj puci ove strane
Boga časte, kralje ljube,
Ognjevitu vieru brane,
Iskàrnjega ne pogube,
Zdravi, snažni i visoci,
Čisti sàrcem, vriedni skocí.

Ali i prem na visoko
Da ih uznì srieća mila,
Čestokrat je na nizoko
Dovela ih ljudska sila,
Mnogu čast joj prie Rimljani,
Pak skratiše Busormani.

Ki sadrieše joj mieseca,
I sebi ga posvojiše,
Zviezdu udesnu, ká preteca
Njega, za svú odrediše,
Večer, koju čim nevidu,
Hihtar igdar svoj ne jidu.

Od zapada prianut se ima,
Kô me uče spievaoci,
Gdi su Eliska polja njima,
Gdi su sriećni njih otoci,
Tu mi 'e oči obàrnuti,
Za na desnu pak svàrnuti.

I da ni'esu zapovídi
Mudrieh glavah toj žestocieh,
Valjalo bi moje vidi
Da upravim put otocieh,
Da prianem od otoka
Bnetačkoga previsoka.

30. Jer kò sluga i podložnik
Ja sam njega veličanstva
Tako dàržan i prikaoznik
Bitju mo'ega poštovanstva,
I posluha i viernosti,
Kó će uzdàržat i u greb kosti.

Jer kad idem s svietà ovóga,
I umàrlos budem svući,
Da me odvede, molim Boga,
Na otoke sve živući,
Gdi ću otoku tom preduge,
I neumàrle imat dúge.

Simbuo sveti slavna gràda
Jedan lav je krilovisti,
Ki s nebeskim gor se sklada,
Dan svo'em' Marku Vangjelisti,
Ter u lievoj pàrvoj ruci
Vangjeo tišti, da ga uči,

I dodadè svo'em' dàržanstvu,
Ko na dugo i široko,
Njem' se klanja ko božanstvu
Zemaljskomu prem nizoko;
'Er je u njem plemstvo, liepost,
Dobrost, pravda, milost, kriepost.

I na kopnu i na moru
Vlast njegova 'e prevelika,
I svoih knjigah na otvoru
Čest se mirna njem' naríkà:
I za vieru svom odlukom
Orużà se desnom rukom.

35. Rukopisom Marka istoga,
U grô pisat koi počè,
Ko da mu je slán od Boga,
Viere svoje u sviedoče;
Prie Tudora stieg dàržaše,
I na Jurjev 'er skladaše.

Ki na barjak Gjenovežki,
Buduć pengan, dogodì se,
Da bijuć se svi vitežki,
Bneška vojska poplašì se,
Čineć, njihov da stieg biaše
Oni, koji odstupaše.

Mudrovlast od tad Bnetaška,
Marka sveta odabrà si,
Htì, da vojska svá junaška
Nit se smieta, nit se plaši,
Ter tiem stiegom biše bolje
I na moru i na polje.

Prigodno mi 'e tu praviti,
Ko poklisar njihov negda,
Htì se u Beču osvetiti,
Kad odgovor drugom' predà:
Da tu raste lav krilati,
Gdino i oro dvoglavati.

Osvim Talie, Lombardije,
Dvora Julia taj gospodà,
Vedra ima sve Istrije,
Stoi veliški, ona podà
Počet starom' Iliriku,
Koga imam skazat slíku.

40. A u Dalmaciu, i Albaniju,
I što uzdàrže u iztoku,
Činì, i ako dalječniju,
Opet njima stojat tóku:
Ovim šalju pomoć ranu,
Da s vremenom sebi ih tranu.

Gospodstvima ugodan je
Sklad razlícih od jezika',
Prostire se njih vladanje
Vàrhu Talie, Ilirika,
Gàrčke, i zemlje Arbanaške,
Odkle im idju brane jaske.

Poglaviti moi vlasteli,
Što sam reko, dost bi bilo
I trim kraljem; nu veseli
Slavno uzdàrž'te pod vas krilo
Tej dàržave veličate,
I moguće, i bogate.

Istria vazè za obliečnu
Od zadnjega njeje kraja
Jednu tustu kozu mliečnu,
Ká jer plodi, i jer raja,
Stavì 'u na kraj svoj vihreni,
Polu modru, po zeleni.

Buduć izgled od mirnosti,
Ne za bit se, neg' za pasti,
Dobro joj je bilo dosti
U plandište toj upasti,
Gdi su luzi i livade,
Polja travna, vode hlade.

45. A Hàrvatska, na komade
Kaže tleh svoj bio rumeni,
Zvanjske podnì 'er inade,
Paražicim je izsiečeni,
Prodjè po njoj čest razlika,
Kada sgodna, kada príka.

Na biliežke razdieljena
Biaše banah i županah,
Sad čelasta učinjena,
Brazgotine davnih ranah
Kaže, i uzvišnom' svo'em' cesaru,
Zorí bieloć viere staru.

Marka slavska i Japode,
S klobukom se càrnim štitu,
Podà oganj negda ode
Smioni Faetont svemu svitu;
Puci plama još boju se,
Zato od sunca sakriju se.

Pokrajina hridoboka
Líburnjanah orla bije,
Prie prostàrta i široka,
A sad manjša u sebi je,
Negda adriansko more vladà,
Sad se stiska, jer opada.

Zlat je oro, a Senj tleh je,
Sinstvo davno al' ostavì,
Podložniku 'er utek' je,
Samo zlatnu oknu stavì,
Dužd bnetaški, čestit, slavan,
Na odlete da nij' spravan.

50. Celtah niegda stanoviti'
Ilirskieh sried posada'
Tvoj sil' aždaj kriloviti
Za štit bojni slično klada,
Er poskaku'uć na sve strane
Žderà i ljude i poljane.

Ako se aždaj ima izkotit,
Treba 'e, da zmaj proždre zmaja:
Tako i ov puk svim suprotit
Primì narav od aždaja,
Kom' je dàržat sasma drago,
Na ko'e hlepi, svieta blago.

Ti i templo boga Apola,
Ki u Delfu zamirio je,
Od bogata, naga i gola
S Avarima učinio je,
S ko'ega grabše Bog ražčini
S trusi, s gromi, s pedepsi ini.

I kraj Jova sinju pticu,
Razstrì i miesec po nje sridi,
Kladè sebi biliežnicu,
Bio i rumen ov se vidi
Zlamen, da mu restu sreće,
Kada k nebu oči meće.

Karint, màrkla tri svá lava
Šlje put Austrie pasa bila,
Neka joj je veća slava,
Neg' pod banim kad je bila,
Snaga i viernost sadružene
Čine ljudi poljubljene.

55. Panter bio, plam s' ušiju'
S pod očasa, i iz ust' kreće,
Zvier kojoj se druge sbiju,
Štiria na tleh zelen meće,
Bieloč i plam njoj se sklada,
Čist duh i ognjeu ima kada.

Lodomeria na silene
Modre trave rieke upravlja,
Biele pristave i kàrvene
Obi imaju, s njimi upravlja,
Svoe biliege kazuć svima,
Da se ne uzè, neg' s kàrvima.

Vadi bielo i càrveno,
Zlamen mira, zlamen rati;
Nu za miesto otačbeno
Trieba se je sve hàrvati,
Zanj je, zanj je učinjena
Za'edno ljubav, i vàrlina.

Po pàržini kraj Dunaja,
Gdino 'e stara mati Slova,
Teku u pored tri psa laja,
Da zahite štogod lova,
I odnese vàrla družba
Svo'em' gosparu vierna služba.

Drakun silen od Baltika,
Krila, nohte, čeljust stere,
Da mu i on svakolika
Prie pokloni, neg' poždere,
Koja plieni na poljanah,
I zašavši s mraznieh stranah.

60. Sad slavonski puci ostaju
U meuriečje Drave i Save,
Još hrabrenstvom prednjim sjaju,
I u Slovinu slavom slave,
Stišteniču im rieke vàrte
Zerdav*) zvierka, zviezda Marte.

Panonije ravne kàrvne
Četri riedke preko hode,
Valim bistre i srebàrvne,
Nek lietinom zlatnom rode,
Dunav, Tisa, Drava, Sava,
S kim' vàrši se nje oprava.

Neg što mnokrat kàrvim i one
S čestih bojih otangaše,
Tako na sviet vlasti sione,
U nemiru kad trajaše,
Kàrvju svojih, zlé i hude
Naplatiše sve požude.

Križem dvakrat prekriženim
Zemlja Ugarska liepo sieva,
Viernim' priè se tim zlamenim,
Al' prekržje joj ne dospieva,
Križe i u ov viek zle prepatì
I u miru, većma u rati.

Vlaš, kada ju turske biše
I divjačne ćorde duge,
U mir kad joj odliepiše
Gorska uda, i u veruge
Spraviše ju nevieremi
Pri okornoj svojoj sieni.

*) Zerdava. zibellino. mus ponticus.

65. Nu čestiti kralji ini
Druge štitke odabraše
Svojoj snažnoj kraljevini,
Kad u svakoj slavi sjaše,
I sad sriećna 'e zemlja lipa
U cesarstvu slavna Osipa.

Kojoj, zasve da franaškim
Kraljem sve je na hàrvanji,
Oštrim kljunom svo'im oraškim
I nju dàrži u obrani,
Ter odmetnu ptičad sgonì,
Čim se smakne, al' pokloni.

Stara Austria od prie nosì
Pet vahuljáč za svoj štitnik,
Peti a Leopold kad se okosì
Pod Plolomad, bì odvitnik,
Da ima ptačje promieniti,
Kad ga od smàrti pas zaštitì.

Drugi novi po toj zgodi
Pečat Austrii darovo je,
Ki po ognjenoj ravni vodi
Mlieč put, kim nju opaso je,
Da sviet u ti mejaš bieli
Jove i cesar na pó díeli.

Moravio! vele càrna,
Liepa ti l' si orla srila,
Dosti s' lietah s' njim obàrna
Leputala; nu suzbila
Mudro ga si najposlije
Na put mliečni od Austrije.

70. Na boemsko rujno polje
Bio lav krunjen propinje se;
Ne, da male zvieri kolje,
Neg' da jaku kú raztrese,
Lav nebeski, pod kim vlaštvo
Ono stoji, dà mu snažtvo.

Čeh sazdatelj kraljstva ovoga
Učì ljude hrabrenosti,
A bieloća lava istoga
Nadotiče im pak viernosti
Prama Bogu, navlaš vira,
Bez trohe se njih nazira.

Silezski oro oči upira
Màrko u sunce, danjom triebom,
A noćno se vas zastira,
Da razmišlja zviezde nebom,
Ter dohodi u poznanje,
Štogod prieti zviezdoznanje.

Nij' mu dosti, da ga paše
Jasni miesec preko pola,
Neg' se diže, da uzjaše
Vàrh zviezdenih istih kola',
Kih uhodi, za toj tóke
Dà zviezdane previsoke.

Dalmacia svietla kaže
Tri krunate lavske glave,
Ké i danas gledom straže,
Da obljude sve dàržave,
Broj od triuh vazda 'e srušen,
Da nemože bit' razrušen.

75. Zato 'e i danas uzdàržena,
Bog nepusti, da Odriske
Bude biti posiečena
Britke od sablje, vàrlo triske,
Koja u tmi zamahovà
Na tri oštra lava ova.

Rušten, Mustaj, Durak bezi,
Zalud u Spliet utapiše,
I u Zadru tim u vezi
Liepše hiže i uzviše,
Da njih ima'u posedarstvo,
Kad grade uzme silno carstvo.

Kriepost stara i levenstvo,
Plemstvo i mudros još joj svíti,
A sadašnje umiljenstvo,
Er se hotì podložiti
Vedrom' duždu samohoća,
Od ljubavi prima voća.

On bo, ko otac svoim vladikom
Neprestano zapovieda,
Da se upravlja lahkim tiekom,
I ugodnieh méd besieda'
Da joj s' daje ko kraljici,
U poštenju i u dici.

Viešte glave, vlast i snagu
Krune zlate nje svietlinu,
Broj trojiti, Bogu dragu,
Vieru, ljubav i čistinu,
Tleh nebesan pak joj brani,
A rajsku joj slavu hrani,

80. Dubrovnika rujna ravan
Triuh riekah Adrii šalje
Dobrovoljan harač davan,
Da bi od njega stala dalje,
I da nebi valim sìla
Nanj iz nenad navalila.

Priblihavkom svoje kopni
I rieke iste ogorčala,
Svo'e otoke i kraj topni
Trovnim slakom oblievala,
Nek po sebi plodan rodi,
A tujin ga da ne škodi.

Sám bo biuć prost na vodi
Morskoj ovoj, vlast mu bljude
Sva gospoda, da u slobodi
Miloj danke vodit bude,
I svoj mu se da ne opinja,
Kneza u miesec svak prominja.

A ti, svlačnoj u desnici
Koja prietiš oštrom sabljom,
Što su t' tôci mači brici?
Dobila si tvojom grabljom,
Da i tebe drugi svuku,
Kad ti odrì blago puku.

Miesec, zviezde i Venere
Polag tvoje ćorde sjaju,
Tva razbluda mnoga jere
Hot'me stvara u potaju,
Što ćut Hliunio grieha radi
Suprotive sebi gradi.

85. Hercegovska pokrajino!
Nagom rukom koplje dàržiš,
Zlamenuje da 'e slomljeno
Sve levenstvo, zašto màrziš
Tvoje stanje, da je i golo,
I skàršeno koplje oholo.

Ogoljena veliš da si,
A da kopljem razbijenim
Uzvojevat neuzmožna si,
I ja to vidim, i ja to cienim,
Tko se s većim sebe bije,
Man se i većkrat šip razbije.

Tvoj križ čàrven, plodna Bosno!
Članat, trudljiv, druge 'e bio,
A sad kriv se 'e priokosno
Tebi u muke obratio,
Tvé Arapke okrunjene
Cvile vlasmi raztrešene.

Sto 'e zlatnieh štit ravnica',
Ké u sàrcu rude nose,
Kad te brižna prierica,
Na podložtvo dovedoše,
Tvoj Ban Kuljen neima sreće,
Prokidè se i on veće.

Kristić kralj ti tvoj Ostoja
Nenadane križe sgradì,
Toma, i on za njim nastojà
Dovest križ ti zle čeljadi,
Kad s pobratstva Muhameta
Bì ti uzrok viečnih šteta'.

90. S Ključem ti su zubi opali,
Er tko ih vàrti, svies malu ima,
Tiem su ulazi tvorni ostali
Turkom, pobratimom zlima,
Novo kraljstvo ki vazeše,
Koim ga vladat neumieše.

Rama, Bosnu koja pazi,
I druzih se nebojaše,
Još oklopnom rukom razi,
Sieče, i ćordom svojom maše,
Rama 'e Arma programaški,
To 'est oružan puk junaški.

Sriedu Save i Dunave
Sriemsko polje Bakunt moči,
Neka jelen stire trave
I vodice hladne loči,
Er pohlepan guza zmije,
Cieća kojih ožedni' je.

Zmaj i jelen, u prilika'
Kažu mudrost, s ké dopadè
Ljudem u boj pripast mrika,
Tim o polju samom rade,
Gdi nij' straha, neg od Boga,
Svim i vazda svemogoga.

Stiepan vèli Nemanića
Samom' sebi i svo'em carstvu
Dà biela orla kraljevića,
Dvim glavama na obàrstvu,
I jer franski 'e rojak bio,
I dva 'e liera posadio.

95. Svojoj Sàrbii nadostavì
Druga kraljstva; nu junaški
I cesar se više slavi
Raški, Gàrčki i Bugarski,
Sàrbia, ká bì cesarica,
Sad potištna 'e robinjica.

Sàrbski zaman pak kraj nosi
Križ sičivi na četare,
Križ mu padè, kad podnosi
Tvoje križe, silni care!
Tleh se njemu još rumeni
Cieća kàrvi' proliveni'.

Nekriepka je srieća u bojih,
Što dobitnik ne mladjaše,
Nu pak u kàrv i on svojih
Vas pogibno omàrljaše,
Ko se odveć na kàrv zgonì,
Najposlie i on svoju ronì.

Kralj Vukašin, s ostalima
Kraljmi boje s tebe bihu;
Al tvojizim sičivima
Krešuć, sinžír nerazbihu,
Što bi čestita udaranja,
Kad nij' iskre od úfanja.

Bieli kasteo na modrini,
Pečatnica 'e Albanije,
Kaže se oblak na vedrini,
Ki trieskovim često bije,
Tvá bieloća obàrtna je,
I pogiblim podložna je.

100. Gjuragj Kastriot kraljstvo tvàrdo
Razrušeno ponačinì,
Sad pred silom biežà u bàrdo,
Sad juriše zgodno čínì,
Skenderija sva ga plače,
Er papuča i nju tlače.

Epir, rečen Molosija,
Lovnim vižlom klà i lovì
Lovčar druzih od kraljija',
Dočim njega drugi ulovì,
Prie mučeći da ujije,
Sad na carskih vratih sijè.

Pas veliki i hrabreni,
Ki na lave i medvide,
Kad su na boj pripravljeni,
A ne kad spú, sam otide,
Pak miesečni zdrak ga obsiní
I miesečna njega učinì.

Tribalija, divljim prascem
I glavom se njega odì,
Puk nje strielom i koračcem
Hitriem u lov zvierja hodi,
Što u čelo striela 'e stala;
Nu gdi 'e snaga, sviest ti 'e mala.

Trim srebàrnim podkovima
I Rasija štit bieliží,
Plodna konjim plemenima;
Al se i konj s njom ponižì,
Kad se Turkom jahat pušta,
I na žvalo podà usta.

105. Bogata se Dacia plaši,
Prem da u ratih naučena,
I dvim lavim vlasti straži;
Al je i ona izgubljena,
Rim i Scitia prie ju strižè,
Sad Turčin joj glave riže.

Sàrca snažna neima veće,
Kamo kralja, al glavara,
Decebalih gdi su sreće?
Satàrta je sva od cara,
Slava kamo nje je višta?
Vàržena je na buništa!

Vlaški narod vrana obire,
I vàrh modra kladè tleha,
Zlamen križa kljunom stire,
A nogama krunu pleha,
Dava križ mu još kàršćanstvo,
Križ i kruna podnožanstvo.

Moldav glavom bivolovom
Mní naresit tleh svoj zlatan;
Al prilikom gàrdom ovom
Učiní se vas oblatan.
Turak sebi i njega složì,
Prem da tust se obaložì.

Transilvania plodna plaha,
Sedam knezih svojih scini,
Màrkla orla čàrnovlaha,
Kim on krilmi strehač čini
Jasnom' suncu i miesecu,
Da snažniji nju obtiecu.

110. Neka zemlja dava soli,
Rude kukne, srebro i zlato,
Neka prudni oro doli
Ne zahodi na bogato
Miesto, neg' ga s gora bljusti,
Da ga tuj ki nezausti.

Sastao se oro s druziem,
Ter oblieću sve krajine,
Da se nebi s nohtiem duziem
Vlasti vukle u nju ine,
Vlaš Osmanstvo popadivo,
Al odmeštvo vuhlo i krivo.

Pruska ptica il' Boruska,
Càrni oro zlameniti
S kljunom tuća, čapljom šuška,
I po bielom polju líti,
Setka mu je sried kreljuta,
Na dno vrata kruna žuta.

Càrnos, stavnost njoj obita,
Setka, mudrost i poznanje,
Kruna s vrata ne odlita,
Kljun i zlati nohti, obranje,
Obruč krune vas na vàrhe
Ne nahodi sebi svàrhe.

Okrunjeni bieli ora'
Na Poljašku svú poljanu
Sletì slavskih iz vàrh gora',
Da tu lovi svoju hranu,
Ter tom stranom razstrì krila,
Er mu biaše omilila.

115. I sad rujnih sried ravninah
Traje ptica plemenita
Veće oštrieh povàrh stinah,
Da svo'e slavne noge skita,
Drago joj je ovo polje,
Svak, kô može, gré na bólje.

Svoje plemstvo, svies, hrabrenstvo
Turkom kaže na krajini,
Snažna ptica na bijenstvo,
Spravna u vieri i u vàrlini,
Kralj s gospodom na boj lete,
Da s njom višju slavu srete.

Besia *) glave tri pengava,
Ali Gotske i Jejuške,
Božji rabi njim se dava
Sveto ime, jesu l' ljuske,
Al' paklene? Bog sam znade,
Ki u skrovito misli skladè.

Al' na obličju tko ih sudi,
Vražji rabi prie će biti,
Diela silna tacieh ljudi'
Mogu svakom' naviestiti,
Da su izašla prie od vraga,
Neg od ljudskog kojeg traga.

Štit zlateni rusim lavom
Macedonia hrabra reši,
Niegda opravna svakom slavom,
A jedva se sada tieši,
Ako i čás joj sva opade,
Sama u robstvo da nepade.

120. Tko bi reko kralj Filipu
I Lesandru, da ima doći,
Njih kraljevstvo na tač slipu
I posluhu i nemoći?
Ni'e pod suncem nikom' ríti,
Da će u vieke velik biti!

Tko bi cienio, da najviša
Neće slava svejer sjati?
I uresna njih Lariša
Nepoznana da ima ostati:
Tako oblasti, tako blaga,
Tako spada svietna snaga!

Teku rieke četir zlate
Po svoj zemlji Gàrškoj sinoj,
Zlato i nebo biše plate
Premudrosti njene pri njoj,
Mast nebeska gnjiev kazaše,
Zlato i svašt' joj podlagaše.

Li sad nije, ká je bila,
Svieta svega meštrovica,
Umna, sviètna, snažna sila
Tócieh dàržav' vladalica,
Mudrovlaštvo sve joj padè,
Neum, prostota, robstvo 'e rade.

Prevazimà, robì i šarà,
U slobodi kad cvatiše,
Lakomija i prevara
Nju tolikrat predobiše,
Čim s opada i s nevirstva
Padè u negve, i u sinžirstva.

*) Besarabia.

125. Sada ležiš bez vladanja,
Dobro ti je sve oteto,
Nit' je oružja, niti znanja,
Samosilje tursko kleto
Hoće, da si na pó pusta,
Kljasta bez rúk, ako i tusta.

Razumnikah slavnieh sedam
Ti si imala, kojih svaki
Vas sviet bieše vladat vriedan;
Već ni'e ufat, da ki taki
Tebi će se poroditi,
Za svih znanjem nadhititi.

Izašle su sve krieposti,
Prem izašle iz Grecije,
Indi su išle; nu mi prosti,
U tebi ih veće nije,
Stvarih ljudskih nij' od tega
Na sviet sgleda jadnijega.

Sasvim tizim i takova
Imala bi bit čaštjena,
Radi vlasti i jacih slova',
S kima 'e bila narešena.
Rim ju štovà, čim ju dàržè,
Car nesgromui svim čast svàržè.

Što se u zemlji tvojoj gornjoj
Surli oro razkrilači,
Tesalio, što li u dónjoj,
Gdi imaš striele, tebe tlači?
Drugi sgrieši, bodè, kosì,
A ti od grieha pedips nosì.

130. Sit Rimljanin pàrdašo je,
Ti podložna biče primà,
Tvé Centaure tko iznašo je,
Ni'e ni malu pamet ima',
Da tej dàržiš, nebi bila
Sad robinja, nego vila.

I Mesia gnjevna, hvalu
Svojim daje krunam dvima:
Jedna izvàrstna, nje obalu
Prirekla je ljudim svima,
Još pšenicom njive rode,
A druzi ih jedu, i brode.

Niegda Gàrkom bì za hranu,
Vlaš pod Trojom kad pristaše,
Sad o sebi gré Sultanu,
Ter ju goni, što nemnjaše
Podložnica usiljena,
Bez krunicah i plemena.

Prie puk dàržà sreće kolo,
I na kolih sreću nosì,
Ova al' vàrteć s njim okolo,
Sad mu donì, sad odnosì,
I na svàrhi potisnúta
Dignù, a tiesnù udignúta.

Uz klisuru oštru tiská
Rus leveni svoga lava,
Nek mu bude moćnos kliska,
Uzrok od najviših slava',
Tvàrdost stienská, jakos lavlja
Hrabrenstvo mu bistro pravlja.

135. Žutim lavom oružana
Vulgaria prie se dičì,
I càrvenih sried poljana'
Štit i mejaš svòj obličì,
Rimskog' orla niegda sklonì,
Miesecu se pak poklonì.

Volga rieka ime joj dadè,
Lav a puku grabšu i snagu,
Nohte u druzieh i ova padè,
Svoim nohtima čineć slagu.
Počem na sviet sviet sagriša,
Po tomu se i pedipsa.

Dardanija, rusa lava
Hvata u pandžah, kom' je žida,
Ká Priamu niegda davà
Rodna od Boga vriedna dida,
Sina Jove velikoga,
Kralja grada Trojanskoga.

I ona poslie bì kraljica;
Er Konstantin dà joj krunu,
Sad je veće ovčarica,
Muze mlieko, striže vunu:
Tako gredu stvari od svita,
Tko príe siedì, sad se skita.

Romanio, Roma nova,
Mnoziem' krunam' svietla ti si,
Obielieg dà što joj ova,
Kú joj daše naši grisi,
Tóka kraljstva ko snemožè,
Da ih vrati, Bog sam može.

140. Može i sreća, ká uživa
Sva promienjat svako u doba,
I tebi istoj bit' puziva,
I učinit cara roba,
Neka pusti sviet, ki stiže
U svoih kàrvi, ki inim diže.

Tloh Kumanski, razlik pake,
Vuka sebi odabra' je:
Vuk promienja sebi dlake;
Al' mu narav sve ista je,
Liepo gošten puk potieran,
Opet Ugrom bì nevieran.

Er prem s Tatrí da se složì
Suproć Ugrom, jedva duhat,
Biežeć, njim se pak podložì,
Da ga primu; ali vuhat,
I nesaznan, tieh izranì,
Kad kralj Bela bieše vani.

Moskoviski dvoglavati
Zlatan oro sviet razgleda,
Protivnike čapljom mlati,
A pod krilmi svoje gleda;
Nij' mu dosti stat u Moski,
Ako neima sviet iztoski.

Vidim cara, gdi na kojnu
U sried sàrca ptenca ježdi,
I sulicu svoju bojnu
U najljutju zmiju dreždi,
Ter probada zvier, kú grusti,
Dočim pod njim paru pusti.

145. Tako će se i dogodit
Vriednom' caru velikomu,
Kad se bude viencem odit
Konstant gradu u slavnomu,
Pokli grobnu zvier zakolje,
Nij' uztàrpit carstvo dvoje.

S zlatom, snagom i s pametju,
I druge on kralje dobì,
Neka svi se nanj nametju,
I kažu mu svoje zlobi,
Istom huli svačia vieća,
Komu hoće Bog i srieća.

Nek oholas turska klada
U svom štitu mač dvobodi,
Put iztoka i zapada
Neka Traški miesec vodi
Silne vojske, nek mu sviti
Noćno i zviezda; man će biti.

Nek se hvasta, da rimskoga
Lava 'e Turčin obalio,
Travni i miesec, iztočnoga
Da je svieta posvojio;
Nije sreća svej zelena,
I na miesec doć će siêna.

Janičarska vàrh prestola
Nek s pàrčini glava laplje,
Neka siečna i ohola
Po bedrih im ćorda klaplje,
Nek se diče, neka vítre,
Žarkule *) će doć na mitre.

150. Brìdan obraz triuh medveda'
Scitianski led podnosi,
Medved s ledom jadno ujeda,
I s pogledom samiem kosi,
U dubravah tih kotu se,
Pak po zemlji prostiru se.

I ljudik je sličan njime
I u vàrlini i u grabišćih,
Ljubi medved mutno vrime,
Da se sune vàrh u lišćih,
I Scit meju mutna boja
Plieni kuće, gradi polja.

Kreta, a sad Kandia, nosí
Minotavra na pó štita,
Na pó više oro okosi
Ognjenite trieske hita;
Er tu visok gàrmni Jove
Imà i zibke i grobove.

S buzduhanom na ramenu
Minutaur šeta'uć blazi,
Kad osmoruk u plamenu
Iz nenada k' njoj dolazi,
I sadrì joj davnu diku,
Krunu i oblast svukoliku.

Plemenita robinjice
Sad poznavaš, kó boravit
Slaje biaše na dievice
Bneške krilo, neg' se javit
Tvàrda sàrca Buslomanu,
Da podsiede tvú poljanu.

*) Žarkula, janjičarski klobuk.

155. Ti nis' kriva, nit te krivi
Za nevieru tvá gospoja,
Ljudi u himbi tvoi oživi
Izdaše te sried pokoja,
Ter te odneše na veruge,
Veoma teške, veoma duge.

I danas te ona plače,
Razbirući sama u sebi,
Kó nečisti Turci tlače
Po tvoj vieri i po tebi,
Da izjednači tvú oboru,
Doteče opet liepu Moru.

Jedà bi te mogla s njome
Od Turčina zamieniti,
Al časnije na svem svome
Čudnom zlatu odkupiti,
Moli sa mnom kàrstjanskoga
Boga, pravog i veloga.

Od njega bo er izhodè
Sva ova, ká zla vam se vidu,
Koja svietu nič neškode,
Ako i strahom ljudstva blidu,
Odprie veća zla bila su;
Ali ova zla manja su.

Bog je pravi, Bog od boja,
Veći nego l' Traški Marte,
On osvetit može tvoja
Bezzakonja, i posàrte
Sve udignut, a pobolje
Utvàrdit te na priestolje.

160. I tvú štetu osobitu,
Kú odmetna, za bič puka
On dopusti tad na svitu,
More izpravit, silna vuka
Da iztočnoga grabna i brida
Svak se učuva u naprida.

Pred tvo'e oči, Gospodine,
Nose plačuć sluge tvoje
Svekolike njih krivine,
I sve rane tolikoje,
Ké nemilo svi prijaše
S propastnoga grieha na se.

Kò mislimo, ká činismo
Zla u našoj svoevolji,
Vele manje što podnismo,
Vele veće što pristoji,
Teže 'e, veomi što skrivismo,
Laglje 'e, štogod protàrpismo.

Pedips grieha svak nas ćuti;
Tvàrd se al grieha neodvraća,
Slab straši se bičah kruti',
A zloba mu li povraća,
Nelagodna sviet se roni
Tvàrdovraštvo a ne kloni.

Život uzdiše u bolesti,
A u dielu se izpravit neće,
Ako čekaš da obiesti
Stanu, one nam restu veće,
To l' se odlučiš osvetiti,
Ki će t', Bože odoliti.

165. Ako karaš, ká tvorismo,
Tebi, Viečni! spoviedamo,
Za pohodom što cvilismo,
Opet lasno pozabljamo,
I na svietu koliki smo,
Sad smo tvoji, sada nismo.

Ako raniš, vapijemo:
Prosti, prosti Gospodine!
To li prostiš, ne hajemo,
I nesviesne na tvo'e sine
Striele uzopet tvoje lete;
Er potiču na osvete.

Ako l' pružiš mač desnice,
Obietamo taj čas svaka;
Nu ga uztegneš akolice,
Obietanja naša mlaka
Ne platjamo, i nas veći
Ne stide se oporeći.

Imaš krivce, kí sagriehe
Tebi Bože poviedaju,
Milno odpusti njima griehe,
Da se viek drug' neskončaju,
Svemogi Otče, udiel' tako
Nedostojnim slugam jako.

PIEVANJE PETNAESTO.

Nadglasje.

Od Svetacah, našieh rukah,
Koli bližjih, koli davnih,
Njih jakosti, čudés, múkah,
I kriepostih svih paglavnih,
Redovnikah ne istom trudih,
Neg' krunjenih žen' i ljudih.

Od spoviedác, mučenikah,
Dievíc, vojníc, udovicah,
Remét, praváс, deivstvovnikah,
Pustinjakah, kolúdricah,
Kajnih, naučnih koludarah,
Biskúp, popov i fratarah.

---

1. Slavni Sveti prednji gdi su
Naših kra'evah i naroda'?
Nezauhitno množtvo kí su,
Kraljevskoga osvim roda,
Dio od njih riet mi 'e prigodno,
Svih bo 'e pravit nelagodno.

Ako obćenim sagriešenjem
Uzveličà turska slava,
Tim blaženim zaklonjenjem
Naša ostaje još dàržava,
Mołiše bo i nedaše,
Da poganstvu taj predá se.

Pokle tizih kazat budem
I dobitja, i čudesa,
Nečin' Vilo, da zabudem
Svete ostatke, i tielesa,
Po gradovih ké častimo,
I za odvietce svo'e dàržimo.

Sveti Pavó prie sa svoima
Ilirisku càrkvu sgradì,
I svoim mnogim čudesima
Tu gospodnji sád posadì,
Za kim Luka vangjelista
Poizpravì naša mista.

5. Paka vieru utvàrdihu
Androniko u Panonii,
Herm ovd', a Klem't u Sàrdiku,
Cesar u Drač, Macedonii
Urban, a Karp Tracii biše,
Marko Karnii, kí 'u doniše.

A Dujma ću, ki u Solinu
Razplodì ju, poslie slavit,
Solinskoga kad vàrlinu
Diokleciana budem pravit,
Ki u životu svemu svomu
Prot' bì puku kristjanskomu.

Od njegove kàrvi, svete
Ki se Isusu obratiše,
I usionske misli klete
S ìdolovim ki tlačíše,
Iz pàrvice ja pominjem,
Od svojizih da počinjem.

Gaja papu mećem prije,
Ko dostoji visočanstvo,
Rimske càrkve, gdi sidi' je,
Dàržeć Petra nasliedanstvo,
Bratučedo preplemenit
Svoj cesaru, znan, pismenit.

Ki rodbinu svoju s kàrstom
I s naukom (ćaćko uzorit),
Htì Kromacia istom vàrstom
Bogočastja nagovorit,
I po izgledu, ki mu on kladè,
Da svo'e blago kàrstniem dade.

10. Ti mogućim' vlada'uć ključi,
Redu u svetom svo'e càrkovne
Oslobodì, kad odlučì,
Da pred vlasti ké svietovne
Potezani bit nemogu,
Ne budući drago Bogu.

Tri brajena Gaja slide
Càrkve rimske, pop Gabini,
Mučenici svi se vide,
Klaudij drugi, tret' Masini,
Vàrhu puka vladaoci,
Sini svetác', i njih oci.

Prepedigna bì im mati,
Gabiniova hćer Susana,
Klaudiovi sini, a brati
Lehže i Kucia, oba dana
Na duševnost, s kóm živiše,
I u Isusu pak umriše.

Svi preslavni hàrvatnici,
Kipoklanstvo ki odmećuć,
Božji upisni vojenici
Sva razkošja na tleh mećuć,
Samo krunu puni smienstva
Zagàrliše od mučienstva.

U Rim kojih svete slike
Dàržu i danas, naziru se
Sriedu càrkve Iliriske
Jerolima, i s njim štú'u se
Domnin, Ćiril i Metodi,
Stadničari Bogu ugodnì.

15. Domnin, ki bì Masimiana
Prie postelnik prem prijati,
Zaštititelj al' kristjana'
Kad se objavì; ere nehti
Izdat krive i on bogove
Klanjat, važè časti mu ove.

Pak satnikom svoim naredi,
Živa il' màrtva da gà ubite,
Gdi ga stigne tko al' vidi,
Da mu na tleh glavu hite,
Kú odsièčenu nosì u ruku'
Hodeć riekom kó po suku.

Metod, pastir od Morave,
Ki Ćirilov brat nazvà se,
I on je biskup zemlje Slave,
Koje s kraljmi dovedoše
Na kàrst, znaduć, gdi vojvode,
Da i puci ondie hode.

Sveta Artemia mučenica,
I Serena virka obrana,
Dobra hćer i vierenica
Diokleciana, zla pogana,
Koga krutost da dovolje,
Daše i svú kàrv s drage volje.

Žena, viernim ká obranu
Smì u naglos od progonstva
Dat, i uklonit svo'u Susanu,
Galerieva siona domstva,
A po bratu sestra umriti,
Za u poganstvu ne živiti.

20. Er Susana, Ga'e bratana,
Biuć rodica muža prika,
Nedopustì, da vienčana
Bude od svoga namiestnika,
S česa smutjen sin nazvani
Dievojčicu smàrtju ranì.

Ova, buduć veomi lipa,
I od mnozieh gláv' žujena,
Hotì uklonit svoega kipa
Zaručnikà od vremena;
Tim objavì svemu svietu
Čudo od čudés', liepos svetu.

S kima svietli Valeriović
Osmericu ubì cilu,
Bacì i tócieh Cesarović
Glave na glieb, pod svu silu;
S glieba al k nebu odletiše,
Viečnje s' zviezde učiniše.

Ko ih cesar, sám otvàrnút,
U vàrlini i Gaja smaknù;
Er Susana netku obàrnut'
Nenastojà, neg' ju odmaknù
Od udadbe Massimiana,
Sina sebi odabrana.

Rieh otvàrdnút, Anian svetí
Koga živa prie zakopà,
Na odar njegov živ opetí
Buduć došo pun konopa,
Od viere mu jà besidit,
Jedà bi se htio svidit.

25. Prerodit se već u kàrstu
S iniem' trage od njegove,
Obratit se k Isukàrstu,
Ostavivši Idolove;
Al' nevieru'uć ni uzkriesnu,
Nehtì odvàrći pogan biesnu.

Blažen mučenik i Adrian,
Porod Proba od Augusta,
I hrabreni svet Marian
S vedra sieda s njime ustà,
Za cesarski plašt bogati
Bolj' svóm kàrvim otangati.

Prie kàrstjanska hćer Cirila
Decia veloga cesara,
Ká uzletì jakno vila
Krunom muke put dobara'
I prikazà vrat, zaklana
Nebeskega sried divana.

Trifonia i Licida,
Ljube Decia, Massimina,
Valeriana hćer Placida,
Bogoljubna i umina,
Kìh za ženske predobiti
Htì Bog viencom okruniti.

Kvirin, Julij mladc plodeni,
Filipov sin ki se klada,
Basiliov poniženi,
Stiepan pastir Konstatgrada,
Stol cesarski kí odvàrgoše,
Križ Isusov da podnose.

30. Domink otac, koi čuvà
Carigradski stražak isti,
Prob, Metofran, ki ga učuvà;
Jedan dobar, drugi čisti,
Od Licinia nemiloga
Troj trut stabra i ov rečnoga.

Glicer, hiže i on cesarske,
Ki prabiskup bì od Splita,
Poniženstvom siede carske,
Ako i rodne segaj svita,
Malo marí, i za ovim splitskim
Naresì se viekovitskim.

Kako 'e spasno vierovati;
Ere čoviek svet i dobar
Neće plačno posàrtati
Viek u paklen rovni obar,
Na krieposti koi slidi,
Čim izhodni dan svoj vidi.

Vèli Kosta, mat' Jeliena,
I Kostanca, njiho dite,
Kim neumàrla svej zelena
Do tri vienca čela kite;
Njih bo izviš križa sveta
Preuzvisì k nebu od svieta.

Kosta, u kàrvi ki diečice
Nehtì se oprat', nek se kàrstì,
Guba opavši vàrh rodnice,
Pak križ izè Isukàrsti,
Pàrvi cesar u vieri pravi,
Ki sliednikom kàrst óstavì.

35. Koga Eraklij pak na sebi
Odnì u grad Kostantinov,
Zahvalila da se nebi
Sila kletih Saracinov,
Jerusolim kad nam uzè,
Da i križ svetì stavi u uze.

Zlamen ko'ega u visini
Htì se Kosti prikazati,
Rehši, da će u vàrlini
S njim sve dušmane odhàrvati,
Kako mu se i dokobì;
Massenca i ine er predobì.

S česa saznan u harnosti
Isti zlamen na stieg stavì,
Rimske a orle srećne dosti
Od vojništva svoga odpravì,
Primì u iztok cesaridbu,
A u Rim svete viere sidbu.

Pak glavna oba grada uredì
Palačama, i càrkvama,
Vieća složì i naredì,
Gostilnice knjižnicama
Blagodarno svieh darovà,
I kàrstjanstvo obarovà.

Pri'à uboge, pri'à sirote,
I udovice podušene,
Biednim dievam podà dote,
Nek se ljudi s njima žene,
Uzvisì ga sbor Niceona,
Pravda, ljubav, ćud priklona.

40. Sveta Irene, dievičica
Licinija od Tracije,
Mare, i Žabe, udovica
Ugarskoga kralja Andrije,
Martirica pàrva ona,
Ova ubozieh svih zaklona.

Margarita, kralja Bela,
Cviet čistoće prem biserni,
Druzih sestár kih su tiela
Zatvorena u grob vierni,
Nad sudujam dva telesa,
Treća zviezda od nebesa'.

Ugarska opet Margarita,
Lier prebieli od dievica',
U onom dvoru ki procvità,
I svietli se ko danica,
Reseć sobom bez utroke
Svoje dnevi i iztoke.

Sveti Stiepan i Vladislav,
Vedri kralji ruke slavske,
Pàrvi apostó, drugi pristav,
Izgled zemlje Ugrovlaske,
Stiepan krunu nosì sobom,
Ká se pravo dadè obom.

Stiepan, Enrik cesar koga
S Kunegundom svojom ženom,
Ká prem' da njem bi podloga,
U dievištvu steć' blaženom,
Svimi Ugri pokàrstiše,
I svetoga učiniše.

45. Stiepan, svojem' imeniku
Stiepanu u Rimu càrkvu sgradì,
A u Strigonu prevelikom
Viečnoj Dievi dospiet radi,
Da vriež njegov od kàrstjanstva
Oni brane od poganstva.

Množtvo divnih Bog čudesa'
Po svojemu sluzi tvori,
Boli ozdravlja, i tielesa
Uzkrišiva màrtvih gori,
Bolna knjeginja i Metide
Zdrava s groba sveta otidè.

A Vladislav, kraljevine
Svoje viečnje oslobostvo,
Višnje krune cesarštine
Uklonì se, i kad vojstvo
Pri'à Solima zemaljskoga,
Stan uhvatì nebeskoga.

Gis'la, dumnieh Opatica,
Časna, mudra i hrabrena,
Stiepanu i ta domaćica,
Dvim krunami narešena,
Vàržè pàrvu bremenitu,
Za uhvatit viekovitu.

Svet Emerik, sin Stiepana,
Mavra sed'mkrat ki celunù,
I u vesprimski templo zvana,
Boga molì, da bi udunu',
Put mu rosom svemoguća
Cviet da žive uztegnuća.

50. Ki s kraljicom preuljudnom
Za'edno hotì vietovati,
Što 'e premučno mladcu bludnom'
Bez milosti uzdàržati,
Ti a sried ognjieh živili su,
Dvor, pùt, mladost ognjil' nisu.

Masimilian, i on našinac,
Prie Panonie svo'e branitelj,
Sada Austrije dobročinac
I odvietni sahranitelj,
Ki kao Decij za nju u boji'
Dobitnivo svejer stojì.

S tim se za nju odapire,
I Leopoldo sveti svakom',
Koj bì nje ban, neizmire
Pun krieposti, snagom jakom,
I ki danas čudesima
Sieva svetim' meju svima.

Kazimiro, kralj Poljaka',
Rod drugoga Kazimira,
S kim uzrastè snaga jaka,
Sve poglavstvo da pòtira,
Vidiono i nevidiono,
Vieka ovoga preusiono.

Drug' Kazimir, koi stupì
S kalujersvta na priestolje;
Al od sebe ne odlupì
Kriepos, koju gojì bolje
Sried napasti od polače,
Lier sniežani meju drače.

55. Koi puke od Pomorja
Leškim kraljom, ki s njim hodi,
Uklonivši, pakla oborja,
Svetom vodom preporodì,
Gdi od tada bez ustave
Pievaju se božje slave.

Stanislava dva Poljaka,
Od Krakove dva čelnika,
Ki u hàrvanji oba jaka
Skazaše se mučenika,
Ki u kriepkoj svojoj mucí
Odjedriše k gornjoj luci.

Jednog', od kieh čoviek zao
Istom rukom svojom smaknù,
Kralj usilni Boleslao,
I uda mu da razmaknu
Zvieri od gore, u dubravi
Izsiečena pak ostavì.

Al' Bog poslà svo'e orlove,
Ki čuvaše uda i putì,
I u càrkvi od Krakove,
Kô da nisu ni tegnuti,
Sastavljeni svi meju se
I cielati naziru se.

Stanislavo Koška treti,
Reda družbe Jezusove,
I u zatvoru ki se sveti
Nit' raskoše mareć ove,
Na kih slikah znadijaše,
Da se ljudstvo razbijaše.

60. Premišljavo čestitanstvo
Ki uzdàržeć od vlasnika',
Ljubi pravdu, a uzdàržanstvo
Puznih dvorih vàrh prilika'
Svoe nepustì da izgara,
Čist, neoskvàrnjen s njih glavara'.

Ginga uzvišna, i blažena,
Ká dobrotu neopustì,
Boleslava buduć žena,
I na molbe ké dopustì,
Dà Bog dobit svoim Poljarom
Suproć Rusom i Tatarom.

Jacent, reda Domnižara,
Eudige i Banica,
Utočišće ubožara',
Kunegunda devstalica,
Adalberto, Berengari,
Mučenici, božji ovčari.

Adalberto, u Prusiji
Svet' vladika i on mučenik,
Ki Lekiji i Ugriji
Bì vangjelja pripoviednik,
I stranputnih tih prie puka'
Vierom pravom jest obuka.

Kralj Boemski Venceslavo,
Ki u hiži brata draga,
Pokli uliezè živo i zdravo,
Bì iz nenadke ubien s traga;
Al mu prinì to izdanje
Liepše i duglje kraljevanje.

65. Kralj preslavni, ki Boeme,
Da ostave Svatovita,
Strašna Idola, podà njime
Častit tielo sveta Vita.
Oni miešajuć zla s dobrime
Svetovita zvahu ime,

Čim kralj slavski, svet' poslije,
Jarimiru po imenu
Kipočastje to smlati' je
Svoim kàrstjenjem, zlom' siemenu
Odolju'uć im s pripoviedom
I kàrstjanskim svoim izgledom.

Sveta kriepostna Ludmila,
I ona kraj'ne tej banica,
Ka bijuć se pokàrstila,
Učinjena zaručnica
Kralja od kraljev, k nebu zvana,
Tu ide kàrvju krimezana.

Slavna Agneza i Salome,
Hćeri Boemie i Lekije,
Ké ostavivši svoje dome
Najbogatie, najsvietlije,
Po ubožtvu i tiesnoći
K svom' Isusu htieše poći.

Garbrand, Prokop, obi opati
Rečenoga sgor rusaga,
I Ivan, remet pustinjati,
Sva tri viečnjém' Bogu draga,
Kí na svoja izdisostva
Priaše penik svejeostva.

70. Gilbert, biskup Morave iste,
I Prokopij isti sviti,
Ivan Sarkand, kalviniste
Koga smiše umoriti,
Oton pastier, ki neprane
Kàrstom umì Pomorane.

Oton pastier, po kòm janci
Tu umnožiše božja stada,
I isti ostudni Pomoranci
Odrekoše se od opada,
Pak viežbana dieca ostaše,
Pravovierci s kih nastaše.

Sveta Angela i Brigida,
Cvieti dievstva netegnuti,
Ké imaše na sviet nigda
Dar proroški, bistre sluti,
Pak kad u raj uletiše
Svaka u Bogu svom umiše.

Kate Sveška, da ni dala
Dojkam bludnieh dojilicah,
Da 'u nadoje, buduć mala,
S česa dievi od dievicah
Bì predraga do umrieća,
S nečistoće kú odmećà.

Kralja uzvisna zemlje Raške
Mudro čedo, sveti Sava,
Stare obit'lji Nemanjaške
Dika, kriepost, svetost, slava,
Biskup grada poglavnoga,
Uzor vàrha Athoskoga.

75. Gdi ubiegnù još dietetom
Màrzeć himbe dvorenjaci',
Postom, bičem, i molitvom
Služì Bogu s pustinjaci,
Pak imajuć biskupinju,
Svratì se opet u pustinju.

Tute, pokli svom mudrosti
Liepo vredì Raško stado,
Pun dostojstva i svetosti,
U samoć se uvriè rado,
Gdi duh predà Bogu jakom',
Tielo a màrtvo svoim zemljakom.

Po kom trista duzieh lieta'
Neizšteteno uzdàržà se
U čudesih, čim prokleta
Od Ivana cara užgà se,
Dotle slavna dobitnika,
Pak prikorna pobiegnika.

Sàrbska càrkva svoja sciene'
Mučenika slavna lica,
Inocencie, Pellegriene,
Germiu, Ižaura, i Fenica,
Silvia, Tmotea, Diogenia,
Lekžia, Petra, i Partenia.

Erast, Cesar i Achile,
Astij, Aberit, svi biskupi,
Kleopa, Lidia, božje vile,
Sveti Pavo koje skupì
Ruse i biele ko ružice,
Za Isusove neviestice.

80. Sàrbsko i more u se uvalì
Pompea, Papia, Luciana,
Eliskia, kim se hvali,
Rufa, Zozima i Germana,
S njimi utopna Pellegrina
I drúga mu Saturnina.

Svet Kanuto, kralj Daneški,
I mučenik rajni obrani,
Kvintian, ruski stadnik teški,
I Severin, opat zvani,
Koi ljudsko stariešinstvo
Zamieniše u božje sinstvo.

Čelnik Dački svet Niceto,
I Auskarij drugi Šveski,
Kleto stado ki u sveto
Obratihu prem viteški.
I što naglo i krivedno,
Krotko stvorihu i pravedno.

Riečju, dielom, i prilikom
Obratiše dvoje puke,
I mudrosti prevelikom
Posijaše brez ké buke,
Na tleh smàrti od griehota'
Viečno sieme od života.

Sveti Erik, kralj mučeni,
Šveske zemlje omražene,
Blažen Ulfon, drag viereni
Brigide i otac Katarene,
Svi umieše dobriem' sviti
Zemlju nebom promieniti.

85. Svetos kralja Vladimira,
Koga himbom rojak smlatì,
I zadnjega Zvonimira,
Koga naglos od Hàrvati'
Smačè bunom nepravednom,
Imenovah goru jednom.

Gdi pobrojih i ostale
Slavne kralje naše ruke,
Skladno pievah tu njih hvale,
Gorko cvilih smàrt i muke,
Ké mi nij' već počitati,
Za rane opet ne vriedjati

Kvirin, biskup Ilirika,
Koi stienom biaše topljen,
Od kamika al' velika
Bì uzdàržan, a ne utopljen,
Ki stà mnogo na skorupu,
Za dat viežbu viernom' skupu.

Ter učinjen kriep mučenik,
Kad tàrpljaše pod Galerom,
Bačen stàrmo ko putenik
Žàrvnom na vrat, al kó perom,
Vàrh stojeći nagle rike
Kriepi svoje kàrstjeníke.

Da se nebi prestrašili
S one smàrti, kú primaše,
U vieri se potipljali,
Zasve sionstvo da nagljaše,
Gdi moleći mriè sa nuhom
I uzletì k nebu duhom.

90. Elevterij, i on vladika
Iste zemlje, s majkom svojom,
Antion, sva tri mučenika
Dovàršiše slavnim bojem,
I Got Saba, s ostalima
Svoim' narodci mučenima.

Alexandar i Polion,
Mučenici opet sliede,
I Agriko slavan i on,
Vedre kuće od Sagrede
Gerard, pastir umoreni
Ugrie apostó učinjeni.

Alexandar bdienik pravan,
Mejdan viere ki braneći,
Glavu podà vazda slavan,
Nehtijuć se nje odreći,
S česa Bog ga zlamenima
Ďarì, i mnoziem' čudesima.

Svet Irenej i Andronik,
Kí pasoše vierna kàrda,
Bene i Andre svoj učionik,
Ivan Kampi, viera tvàrda,
Svet Demetrij drugi Ivan,
Svaki kàrvim cviet zalivan.

Nu Irenej čelnik sviti,
U tamníci najprie tučen;
Nemoguć ga al' ukloniti
Probi od viere, da 'e još mučen,
Zapoviedi; al' zaludu,
Pak mu odvali glavu rudu.

95. Sveti Kristin, sveti Isac,
Sveti Matij, ki s gornjime
Od progonih nenavisac,
Osvadjeni za božje ime,
Kriepko u mukah kàrv proliše,
Za potlačni uzać više.

Sveti Ursicij, Masim, Prokol,
Flor i Laur stienodilje,
Čim njih meštar, ko i sokol,
K nebu otidè, i tu udilje
Uzletiše iz guštirne
Na pokoje viečne i mirne.

Ki Ursicij, mnoge vàrsti
Od mučenja snažno podnì,
Dok Aristid nanj se uzgàrsti,
I glavu mu s trupa odnì,
Nek Isusa svej ne viče,
Kada mu se već odsiče.

S njima i Rutil i Lid sveti,
Ki se u kàrvì prekàrstiše,
Antigonoj, Seroneti,
Ki Rutila druzi biše,
Massimilian, čast pastira',
Pun nastoja i ozira.

Sigifrido, gotski brietnik,
S njim Gotebald, biskup miran;
Sve slovinske zemlje odvietnik
Kvirin, slavan a upiran;
Ilar, koi užgà živu
Epidaursku zmiu proždrivu.

100. Sveta Stoša, koju Flori,
Illiriski zapovidnik
Dokletianov, plamom gorì,
Ko i cesar nenavidnik
Viernih; al' kad s ognja im padè,
Pojdè uživat rajske hlade.

Množtvo druzieh mučenika',
Na dva lipnja kih užarì,
I sedamdest, kih velika
Sila umorì od Tatari'
Na dva sàrpnja, kih dobrota
U knjigah je od života.

Ivan, porod Gostumila,
Gostna kralja Dalmatina,
Komu dvor bì tmasta spila,
Podglav i odar tvàrda stina,
Piće sladke i uživе,
Dvi košutke dvojke žive.

U remeštvu Boemskomu
Bio mu je križ branitelj
Prama vuhštvu djavolskomu,
Ki mu niegda dó 'e kàrstitelj,
Čim mu miesta pričestjenje
Dodà, i podjè u spasenje.

Štioče! slušaj nu kako se
Dàrži blago u nescieni,
Vlasti, žembe, i razkoši
S dvorovima uzvišeni,
Od gospode, i od kraljah
Našieh slavskih od zemaljah.

105. Čù, i čut ćeš u naprida
Od svetacah druzieh množtvo,
U jakosti ko se pridà
Na mučenstvo i uboštvo,
Za uklonit se svieta toga,
A za posiest nebeskoga.

Domjan, s osam mučenikov,
Na sviet tašće ki boj biše,
Pak njegovih jaranikov,
Ki s njim krunu dohitiše,
Jezusove viere cića,
Viekostnoga i dobića.

Naš mučenik sveti Dujam,
Pàrv' stadničar od Solina,
Armir sliednik, ki obujan
Od pohliepnih Kačić sina',
Nek mu dàrže, što zgrabiše,
Nanj gomilu navališe.

Feliks biskup, Staš blaženi,
Ki zanatom prač bijući,
Čim u utop stà vodeni
Sama sebe opirući,
Neoskvàrnút i prečisti
U raj svitao htiè ulisti.

Peset s Dujmom mučenika'
Kriepko na smàrt otidoše,
I s jednoga usionika
Svim se glave odsiekoše,
Bez uzroka, bez razbora,
Pri planini od Mcsora.

110. A prie toga osam tisuć
Viernih život prikazaše,
I poznikom izgled izuć
Od kriepčine ukazaše,
Dobrovoljno neg za viru
Isusovu svi umiru.

Da Doklecian, dosti 'e ríti,
Vlada'uć, hiljad sedamnaes
U edan miesec činì ubiti,
A u dan jedan jedanaes
Stotin viernih i mučeni',
Što u sva lieta pak neučinì.

Nebì miestah, skúp, posadah,
Kućah, varoš, koli sela',
Kraljstva, dàržáv, ali gradah,
Koja nisu podniela
Svud progonstva od uhoda',
Vieri i viernim da s' smàrt podá.

Dvanaes svetca' i biskupi',
Veći dio Solinjana',
Kojih tiela sveta skupì
Var, i blagos pape Ivana
Četvàrtoga, te jih prinì
U kàrstionik Konstantini.

Gdi u tempo metnù ih vlastit,
I činì ih priličiti,
Da se i oni budu častit
Od viernikah obetiti,
Ko ostali spoviednici,
Sini i božji baštinici.

115. To 'est Venancij, ki dà ime
Novom' Rimu sagrajenom',
Domiun, Maur, i Setime,
I Pavlian, s Antiokenom,
Kajan, Celij, i Astersidi,
I tri, od kih se ne besidi.

Marin, Leo, Rabljani oti,
Ki se sveti objaviše,
Kad u Taliu skupno obi
Služit Bogu s' odpraviše,
I dvoim gradom po za njime
Ostaviše svoje ime.

Ki budući kamenari,
Kad se zidà grad Rimina,
Hranjaju se ubožari,
S njihi žulji, na Marina
Čim naskočì vruća žena,
Biesno djavlom obsiedjena.

Svet se čoviek uzopirà
Njoj u molbi i u žežinu,
Ter kad djavla iz nje iztirà
I oganj joj vas izginù,
Pak ta obadva ljubeć divstvo
Prigàrliše redovništvo.

I u samoći život trajuć
Podrestoše im čim krieposti,
Sama Boga tu klanjajuć,
Dovàršiše u svetosti,
I skočiše iz pustinje
Na razkoše gospodinje.

120. Dominižar blažen v Splieti,
Gàrgur meštar od zakoni',
Kom' Dominik otac sveti
Sklopar rukom svom poklonì,
Da u dàržave pravom gradu
Redu stavi pàrvu sgradu.

Ko i svàršì; er uzdignù
Ov manastir šesti reda,
Mnoga i grišnih kad zla ubignù,
K Rimu otidè potle ureda,
Gdi ostav màrtav harl' dovàrvi
K Isukàrstu reda pàrvi.

Kladam Pavla, i dàržavjane
Apostole zemlje Ugarske,
Kipoklance, ki Kumane
I odpadnikę ki Abarske
Obratíše, jedà bukom ?
Ne, neg' tihim svoim naukom!

Miesec zatim do nikoli
Potopiše ih u dno rikah,
Stranputnici ti oholi,
Do triest i dva redovnikah,
Čineć se u dni preminuća
Njiha prikaz, svieh goruća.

I mučenik priur Adrian
Od nemilih Abiezih,
Bì na kolac uznabijan
S dvaest i šest svoih vitezih,
Drugi Pavo, i on na suku
Kopljem probjen svàršì muku.

125. Milinović blažen Nieko,
Sgrajač redna manastira
Slavna križa, ne daleko
U otoku od Trogira,
Gdi izdieljan na grob s zdrači,
I gdi obzidan strahom tlači.

Ivan Dražjak, odabrani
Biskup niegda od Kotora,
Pokli pùt svú s biči sranì,
Život dospiè sried pokora',
Bnešku u càrkvu sveta Dome,
Gdi ugrabì slavu pome.

A Pistorio Ivan blažen,
Ki s ufanjem i žežinom
Izagno je, neporažen,
Kugu svojim Kotorinom,
I u grad Luke, gdi preminù,
Čudesima mnoziem sínù.

Angjeo Splietski, angjel u pùti,
Dubok meštar bogoslovac,
Dievostavnih kojih sputì
Tielo, da ga djavo lovac
Ne bi ufatio, biskup sveti
Pun čistoće i pameti.

Sada mi je Augustina
Imenovat Trogirana,
Sveta Tome od Akvina
Učenika poštovana,
Rod blaženi i čestiti
Od Kazota plemeniti.

130. Najprie stadnik od Zagreba,
Pak prenešen u Noceru,
Ki i danas izpod groba
Svo'e svetinje cielu veru
Prikažuje čudesima,
Pak još i živ stvarat ima.

Blažena je i Jožana
Dominiska koludrica,
Blagohranje Kotorana',
Er njihova kotarnica,
Sveta Pavla u skrovišće
Leži grajsko utočišće.

Dar ulieti božanstveni,
Znanja prijà u životu,
Tim na sudnji dan sveleni
Moli, da Bog svu sirotu
Ne iztiera, i od tad blažen
Da joj bude vid prikažen.

I za milos tóku doseć,
Pùt svú prutim pedipsava,
Bdeći, posteć, harar noseć,
Tielo sasma iztaštava,
Žudeć u očist da s' joj stanja
Svega svieta do skončanja.

I misleći od ta doba,
Svoje izgàrdì pùte biele,
Siono morì lahta oba,
Mlateći se gorko vele,
Da joj stokrat padè od muke
Snagom oštar bič iz ruke.

135. Svetodušni Ivo i Gjadre
Prabiskupi Dubrovnika,
Dome pastir tvoj liep Zadre,
Kom' dostoji svaka dika,
Sva tri stvora izabrana,
Bonifacia i Urbana.

Paskval, Jakov, Kvincij Splitski,
Albert, Ivan Càrnogorci,
Tudor, Pribev Hvareniski.
Bučie, Baska i Kotorci,
Viško Andriaš Trogiranin,
I dvoj Ivan Šibenčanin.

Svi mudri otci prehrabreni,
Prognitelji odpadneštva,
Bogoslovci umieteni,
Obratnici Muhameštva,
Meštri, štioci od opljina',
Knezi i sluge duhovina'.

Blaženi su i frančiškari
Papa Niko četveriti,
Iztočnieh pri cesari'
Poklisarstvom uzoriti,
Koga prenì dostojanje
Na càrkveno stolovanje.

Bonogracia drug Nikolin
Reda općeni zapoviedac,
Flor Kanaski, zvan Cvitolin,
Frana svetog drúg i sliedac,
Koga u Pašman opočiva
Tielo, i duh mu raj uživa.

140. Oto, Ivan i Angjeo,
I prabiskup Anton Draški,
Filip, Creski Mihovieo,
Julian i Adam Kotoraški,
Blažen Andria iz Bribira,
Monald, glavar Sumistira.

Mitar, Albak, Buka, Ivan,
Niko i Gàrgur mučenici,
Gjakov, Grifò, Vitalivan,
Dvoi Šimuni porednici,
Tomaš blažen iz Osora,
Slavan Martin iz Kotora.

Dvaesčetir prem se broje
Toga reda naši oci,
Pred prestoljem janjca stoje,
Narešnima kriepcim' bocí,
Svaki štolom cielom sviti,
I pelikom svoim se kiti.

Peset druzieh kažem diku,
Ki se Kuzmi pridružiše,
Urbanovu poslaniku,
Ki s njim Slave obratiše,
Blaž, i on poslan u Vlahiju,
Občakà ju i izpravì ju.

Gulielm, Nikolin priglasnik
Niegda kralju bugarskomu,
Niko i Gàrgur Kotorašnik
Bosanskomu i raškomu,
Skandarbegu Ivo plahu,
Anton splietski Karavlahu.

145. Osvim inih Kotorana'
Ko ću u sliedno riet pievanje,
Kada pamet razabrana
Dovede me u poznanje;
Nu Kotore niegda sveti,
Opet, opet k nebu leti.

Petar Splietski jerobiskup,
Drugi Niko od Skradina,
Bartuo hrabren, kojno viešt skup
Vojštva vodì na Turčina,
Bone i Andre gvardiani,
Sionski, napuljski izabrani.

S druziem', koje pobroi' je
Otav Zadran meštar reda,
I moe pero ustavi' je,
Kad se mogu u poreda
Svi razgledat, po prilici
U rečenoj gor' daštici.

Blažen Niko Tavilića,
Pripovieda'uć sried Solima
Vieru Isusa, toga cića
Bì izmučen s druzim' dvima
Od Turakah, kí smaknuhu
Mučenike, braneć Muhu.

Riet ću i Ivana Rabjanina,
Redovnika dobra i sveta,
Kad nemógu znat svetina'
Našieh reda Benedetta,
I dopriet ću do Istrije;
Er se i svetost njiha štije.

150. Zojel, Servil, Felič, Silvan,
Diokla, Pelag i Nazári,
Maur, Demeter i Julijan,
Niceforu, Polinari,
Proekt, Akolit i Elia,
Tekla, Justina i Tomia.

Priurešni popi, djaci,
Mučenici, spoviednici,
Dievojčice, dievoštaci,
I biskupi odvietnici,
Gjustin grada, i ostali,
Ki su brane njih obrali.

Od svetacah druzieh slovih,
Za sad neću besiediti,
Ki počiva'u po gradovih;
Ere imam bugariti
Za naš odviet njih zoranje,
U prišastno popievanje.

U pustoši Thebajiske
Odliš Pavla i Antona,
Gore i svete Iliriške
Koliko se čù romona,
Ne od zvierja al od lišća,
Neg od ljudstva i svetišća.

Sveta zemljo od Solina!
Pokle se u té tvoj zavrati,
Da bi mogla tvá ravnina
I tvo'e vode poviedati
Njihov žamor, koliko bì
Pravih, kàrstvo tko pridobì.

155. Neizrečene stràsti i sile,
Ké od njega 'e pretàrpilo,
I ké smàrti prenemilo
Na čast viere jest primilo,
More riekom da ih ćuti,
Kad se kàrvju do dna smuti.

Svetih mnozieh gospojina',
Vlaš Tàrsate i Olove,
Upisaše pera ina
I čudesa, i darove,
Gospa kućom bì u Tàrsatu,
Ká sad česti se u Loratu.

To stanišće potišteno,
U kóm dieva začè Boga,
Leteć, zasve da kameno,
Od naravi van razloga,
Pomiestì se većekrati',
Da svak bude vierovati.

Pravo po tom velom čudu
Isusova da je vira,
I da van nje svak zaludu
Druge viere sebi obira,
I izbe dasku neutopa
Lud neviernik sliepa topa.

Braškim vinom na otoku,
Ako i miestne nij' svetosti,
U jednomu samom soku
On se diči veoma dosti,
Sok iz zida ki izhodi,
Blagoslove njemu godi.

160. Odlučivam dake zatoj
Obratiti misli moje
Dievi od Humca čudnovatoj,
Pomoz' mene má gospoje!
Da bì čudo pravo pravil
Slavna znoja ne otavil.

Pak dopusti, da koliko
Stratim kapálj càrna moga,
Ako i tmasta, da toliko
Primam mita nebeskoga,
Koim te hvale, kô obetà,
Bez svoe tašče, Dievo sveta!

Da tvá càrkva je u mokrini,
Er prikladno nieki sum'je,
Er nij' ona u dolini,
Neg vàrh bàrda i na Humje,
Gdi nju tóku uzoritu
Vietri suše u prolitu.

Na dan, kad se Fabijani
Svete slike otvoraju,
Jedno lieto bih urani',
Tù da od griehah moih se kaju,
Suhi i siever prem da dmaše,
Zidi znojem svi se opraše.

S mnozieh lietah slike tame
Na zid jedva razbiru se,
A u to doba puku same
Očigledno objavlju se,
Da u toj javi svi skupljeni
Mnogo ostaše prisnećeni.

165. I Andriašić pastier bdíti
Ima sumnju od otavi;
Al kad vidì znoj očiti,
Srebàrn svietnjak njoj ostavì;
Nu bi i zlatne srela sude,
Da taj čudnos drugdi bude.

Stvar naravska da to nije,
Već se uviesti o vierniče!
I Baronij pravio ti je,
Da znojiše kàrstionice,
Na sém svietu Bog zna i vidi,
Zašto iz zida znoj se cidi.

Izpros milost, Gospo draga!
Da ja budem uzdàržati
Sve, što càrkva sinka blaga
Svietu pridà vierovati,
I da na čás smàrtna zieha
Oprost primem mojih grieha'.

A ti Isuse, na mučenja
Kad ne dižè moje slabosti,
Daruj tvoj dar pobolšenja,
I kajanu već oprosti,
Nek poklonim sàrcem cielim,
Što nemogu dat' ti s dielim.

Jaoh! da nebi vieku bio,
Dobrostivi Bože od nebi,
Tvo'e zakone prestupio,
I u ničim sgriešio Tebi,
Koliko bi sad mirnije
Živio i ufao najkriepčije.

Pokle al rieč istina je,
Kú isti nam ti izustì,
Da bied griešnik prav ostaje,
Skrušen uzdah kad izpusti;
Nu uzdišem i bijem se,
Tebi i Bogu utičem se.

Odlučujuć stavno od sada,
Da prie hoću i umriti,
Neg' koim griehom tvoje ikada
Veličanstvo uvriediti,
Neg' sve tratit ću u pokaje,
Što vremena još mi ostaje.

Ćućenjah tih glas skrušeni,
I sàrčenu boles pravu,
Spasitelju moj ljubljeni,
Prim' na veću čás i slavu,
A pomoć mi tvú ne krati,
I tvojega ti obrati.

PIEVANJE ŠESNAESTO.

Nadglasje.

Od svetacah, ko'e gradovi
Sebi obraše odvietnike,
I ki božji bi'uć darovi
Ciele uzdàržu tielesnike,
Ali u udu, koiem štuju,
Da ih brane i varuju.

Pravljat uzeh od istoka,
Ká tielesa dàržava ima,
I ostatka slavna tóka,
S kih milosti mnoge prima
S njih tleh sriećan dalmatinski,
Malo manje neg' sviet rimski.

---

1. Pokli svetce naške ruke
Stavih štiocu pred očima,
Molim Diklo! preporuke,
Jedà piesnim dostojnima
Dalmatinske moj proslavi
Gospodare glas mlohavi.

Sve što 'e sveto i blaženo,
Čudnovato al' čestito,
Što 'e poznie, što l' davneno,
I kàrstjanstvo oplienito
Sveto scieni i vieruje,
I za Isusom spasom štuje.

I za njime sveta tiela,
Ká po gradih počivaju
Razpadnuta ali ciela,
I grade iste varovaju,
Pak ostala sva svetišta,
Udah, kostieh ostališta.

I kad Diklo! jur doletì
S kruga Askrea visokoga,
Mislim grada uzpočeti
Od Askrivia iztočnoga,
O prihodbi da ne blude,
Kad se svetost pievat bude.

5. Ni'e podobno, da o tomu
Grad nijedan ne promisli,
Kad se Bogu velikomu
Opravljaju moje misli,
Ki 'e u sviètìh svojih čudan,
Viek pravedan, uviek budan.

Svak pri Bogu i svetosti
K tlehu se ima ponižiti,
I po slavnoj toj kriepostì
Dàržan se je on ništiti,
Poniženje najnižije
I grade iste uzvišije.

Nu Kotore! ki na kraju
Niegda naše kraljevine
Miran siediš u potaju,
Me'u visoke dvie planine
Dno Rizonske metnut lúke,
Ko u dragi sád jabuke.

Kú vierenik zgor nebeski
Čestokrati' obahodi,
U svietovnoj vrućoj treskì
Jedà jurve cviet izhodi,
Plode i vaje jošter prinje
Od kriepostì i svetinje.

U tebi bo sveta Osana
Cviet čistoće uzgojì se,
Plod triuh braće Kotorana',
Zagurović kieh smlatiše,
Blažen Adam, Maren, Gracia,
Kih izpustì van Dalmacia.

10. Ali, i prem da ti nimaš
Neg' Osanu od tvojìzih,
Jošćer dare božje primaš
Po kriepostì od tujizìh,
Stat u tebi ki obraše,
Da te od zla svega maše.

Trifunovo zoriš tilo,
U zatvoru srebra i zlata,
Koga si obrao bogomilo
Odvietnika za prijata,
I Massima velikoga,
Miešte sbora gor rečnoga.

Kralj Gledimir, vàrl', kojega
S četirima još kàrštjaní
Ko zločinca najgorega
Mučì, izmaknù, pokli izranì,
Kad kraljujuć na krajini
Dalmatinskoj to učinì.

Sveti Trifun, ki dietetom
Sinù množiem' ćudesima,
I ki odolì paklu kletom',
A po muci Kotorima
Primì snagu tiela svoga,
Da mu 'e vraštva bran' turskoga,

Častiš križa Isusova
U prikaozih dva kušćića,
Kamen, kim skup zlieh Židova'
Htì ga udarit, da ti 'e srića
I obrana u potribe,
U kih ufat tebi 'e tribe.

15. Imaš i vlas dieve svete
Jeremie, puti nješto,
S koima ona Turke klete
Zavežuje na tvé miesto,
Da k njem' neidju zlí dušmani,
I da odju raztierani.

Dàržiš i zub Polonije,
I svetice druge kosti,
U srebàrne kih shranije
Bogoljubno častiš, prosti
Da Bog grieh, i u dici
Tebe uzdàrži na granici.

Ti u jakosti zaštitenja
Tvoga svetca, neimaš straha
Turaškoga podsiedanja,
Ni cesarskog vàrla maha,
Ki i prie u tmi sàrnù na te,
Da te ugrabi, i rani da te.

U istoj luci i grad Novi
Suproć buci objavlja se,
Koga vlaštvo tóko lovi,
Ako i žestok zatvara se
S trim' ogradam', ké ga brane,
S tvàrdištima s obie strane.

Ali, i prem Biobradac
Čudniem vojštvom na predanje
Da ga stisnù, Korner vladac
Skoro učinì, da i nam dan je,
Već neg' silom svom hitrosti,
Kotor žvala tiesna oprosti.

20. Sve svetosti, ké grád prij' ima
Buslomanstvo rugom uruže,
A sad časti Jerolima
Za nebesko svo'e oruže,
Er on u svoj blagdan sveti
Grad odhàrva, kraje osvetì.

Dubrovniče! u slobodi
Sad se k tebi ja obraćam,
Svetilišta tvoja odi
Da razvidim i prevraćam,
Ko s tvé sumnje ni'e moć znati,
Prem da i molih veće krati'.

Li imaš blago prebogato,
I u dnu svetih, kojih kriješ,
Peset udih svieh u zlatu
I u srebro kieh odiješ,
I u càrkvi, ké Stiepana
Dàržiš jošter punih rana.'

Meju kojih dvanaes glava'
Svetih niekih mučenika',
Paome križa po kom slava
Tebi rane, čas, i dika
Serja, Baka, i Stiepana,
Svieh mučenih kapetana.

Archilea i Pankraca,
Petronile, Petra hćere,
Dónji kosir s' nič zubaca'
Apolonie, paka Vere
Svete, lupie, s kimi tute
Prikratjuješ zlobniem pute.

25. A Pankracia pak pàrstioci
U càrkvi su Blaža tvoga,
Nieki njega i kusioci,
Da te čuva zla svakoga,
S Lovrom, Petrom i Andriom,
Ki tu jesu niekim diom.

Prist je jedan sveta Dome
Sried njegova templa lipa,
Grižostoma i sumna Tome,
S kim Isušnje rane pipa,
Ruku dà ti kralj Stiepane,
Lakat Mande, glavu Ane.

Dumne tvoje plemenite
Svete Klare glavu pazu,
I jedne Dieve osobite
Oršulice, i s njom kažu
Andrieve kus mišice,
I Mande iste pokornice.

Siedališki templo veli
Velkom samim obogati,
S kim Jesusa Šimun mieli
Prijè, kad ga Dieva mati
Prinì u càrkvu, da ga diže,
I zakono da ga obriže.

Kad proročì obedvima
Star napunjen duha sveta,
Bilieg Isus suprot njima
Da će ostati, a probieta
Čista duša Marijina
Na dar smàrti svoga sina.

30. Prìsieditba tvá bogata
Bì, i kad križa Isusova
Shranu imaše suha zlata,
Sad mišica Ivanova,
Ako i lieva, nju uzdàrži,
Pravovierna da produži.

Mogoste se, jaoh, skrušivat,
Čim gledahu vaše oči,
Gdi Isukàrst kàrv prolivat
Počè, i pak svu iztočì,
Čudno blago, čudno uzdanje,
Duša i miesta varovanje.

Tri ima tiela i brajena
Mučenike Kotoraše,
Kih objavì ona žena,
Kú kotarci neslišaše,
Petra, Andriu, i Lovrina,
Kad ih nehtì otačbina.

Ima i glave sveta Blaže,
Er sva bì vam ukradnuta,
Ako starac što nelaže,
Vašoj posadi ugodnuta,
S koje brane vazda prosta
U slobodi liepoj ostà.

S kuge, trešnje i s' užgadi,
Zatoj càrkva plemenita
Trikrat mu se liepša sgradì,
Cieć njegova slavna odvìta,
I bojniška s' kuća odnì,
Sam vaš bojnik kù nepodnì.

35. Sam bo on će vitez biti,
I uzdana vaša nada
Uzdàržanstva ovd' na sviti,
I čuvaotnik posred grada,
U kom, i bez oružnika,
Smirit se ima vaša dika.

I kàrstitelj s vami statí
I vas čuvat obrao je,
Od Toskane ban bogati
Premda trikrat radio je,
Lakat mu imat, al zamani,
Ki nedaste ikad vani.

Ni na molbe, ni na sbroje,
Veleć Toski, veleć bani,
Da me'u viernim' mirno stoje,
A da vaš grad pri pogani'
Bijuć, ima potriebite
Vazda svetce, ki ga štite.

Jaka trusa i požega,
Cvilno lieto lakat svetí
Bì ugrabljen, i od istega
Bana prijat, doletieti
Hotì čudno k vami opeta,
Da vas čuva svakih šteta.'

'Sto i jednaest svetih stata'
Svih u srebru okovani',
Na dan Blaža od opata,
I od fratarah njeko lani
Iste iz càrkve bì iznešeno,
I po gradu pronešeno.

40. Još ostajuć druzi ostati,
Nebi'uć tóko redovnika',
Dubrovniče htij' ufati,
Da takova i tolika
Vojska, i množ od svetosti,
Branit te ima u jakosti.

Na Korčuli ni'e tielesah
Doistitih, da ti ih pravu,
Svu kraljiju od nebesah
I kraljicu ljudi slavu,
I u prilikah posvećeni
I tu su gornji priličení.

Glas je plodan, da 'e Ostroga
Luci u veloj pod gomilom,
Svet Bažilia velikoga
Zakopano kostje s tilom,
I da svak ga vadit žudi;
Nitko al neće da se usudi.

Sveti Marko, sveti Roko,
Jesu njeje branitelji,
Bdì obiuh bistro oko
Vàrhu miesta i obitelji,
Da nebi umor ki nastupio,
I iznenada na grad lupio.

Niekoliko njim biskupi
Darovaše svetih stata',
Bogomilos koje skupì,
Navlaš slavnog od Dunata,
Ko njim plemić Španić donì,
Biuć stadnik njih pokloni.

45. Žude koga sveta tila
S katakumbah rimskih primìt,
I biskupa draga, mila,
Prose, da budu i oni imit
Kó im čuva i o tom rade
Na osieku slavne ograde.

Meju to im Drag opeta
Mučenika donì glavu
Svet Klementa, kú izpita
Od Albana pape, u slavu,
Da bi oni bogomili
Nju pristojno uzdvorili.

U fratarah malieh brata'
Naskolj je Isus dobrostvorni,
Mati i svoja čudnovata,
Tu u càrkvi gdie saborni
Siedilišķi skup popova'
Sve prilike mnogo štova.

U seoskom miestu od Kozara
Ima ikone gospojine,
Uznešena sried otara,
A izdielana vàrhu stine,
Ká doplivà na skorupu,
Plav predav se morskom' lupu,

Sve su slike tej zamierne
Zaedno čudne i obietne,
Ké varuju puke vierne
Od svakoje štete svietne,
I milosti diele svejno
Ki se utiču njim snižejno.

50. Koje Antenor već biegući,
Žgane iz Troje kad pobignù,
Jošte svietao i mogući
Na ovi pićni kraj podignù,
Čim se od njega pak odieli,
I grad Padov sgradì veli.

Ostrognoga grada Hvara
Siedna Bogsa i velika,
Stiepana ima gospodara,
Zaedno pape i mučenika
Svetieh kostieh, a Prospera
Cielo tielo, kih zamiera.

Kušca lupaj mučeniko
I Gàrgura i Seria,
I od gnata niekoliko
Eusebia i Klaria,
Kanturiensa, prist Tomaša,
Kó čist' Viska, Gjustin, Staša.

I križ čudni tù se časti,
Na kom se Isus propet vidi,
Kó i rubje tóko omastì
Kàrvju iz ranah, kú izcidi,
Da se uklone plemeniti,
Prem sad godin' sto će biti.

Kad puk udri na vlastele
I smionim zlím načinom,
Porazì ih dosti vele
Ognjem, drievom, gvozdom, stinom,
Za sviet se Isus jednom boli,
A dvaš za Hvar svú kàrv prolì.

55. Nu vlasteli, križ dàržite
Za drugoga spasitelja,
I k njemu se utecite,
Da vas brani od spitelja,
Sitna puka i propasna,
K zlú pospiešna, k dobru kasna.

Jedna iglica božje krune
Jesusove i vam ima,
Kóm blag tažì drugi bune,
Sried Markova ká jest trima,
Nemore se njoj opriesti
Vaš puk oštar u nesviesti.

Ima ì nješto križa spasna
Ki razčinja nenavide,
Paka obiesna i propasna,
I brani vas od zaside
Njih i druzih protivnika',
Križu 'e kriepos prevelika.

Druge càrkve dàržu ostatá
Erkulana, Venancija,
Benign, Kandida, i Dunata,
Kasetia, Simplicija,
Mmozieh druzih praotacah,
Navlaš svetieh mladovacah.

I u onom svietlom gradu,
I po selieh od otoka',
Liepom Višu, gdi se mladú
Tàrsja, i gdi su plodna tóka
Za ribanje i za sáde,
O kih ona čeljad rade,

60. Obe one pučne župe
Gospodnjega hrane križa,
Čudne im se ribe kupe,
Udarajuć sried njih mriža',
Nu kad dobri, kad trišćeni,
S nelovom su uhiljeni.

U Brač' svako miesto slavi
Svoj ostanak svetca koga,
Njima Ivan biskup stavi,
Da od oblakah čuva ih zloga,
A Pia sveta štuje štivan
Dobrom česti tu uživan.

On bo čudno u onoj strani
Od zlieh godín, grada, krupa,
Vinograde štiti i brani,
Da ih viernim ne izlupa;
Ali viera dosti nije,
Kad se hara i grabije.

Spliete, sladka otačbino!
Daj o tebi da govorim,
Pero moje nebud' lino,
Ljubvom leti, kojom gorim,
Daj blaženstva piši ohola,
I tog' moga pàrvostola.

Najprie tempo svim poglavan
Posvećeni Gospojini,
Srebàrnicom ima davan,
Liepu obiet, i u procini,
Ki dvim údmi svetac sije,
Stran Isusa i Marije.

65. Pàrvi Jovu bì sagrajen,
Pak namienjen dievi Majci,
Drugi na otar nov posajen,
Ko vašega naši grajci
Na priliku bogatoga,
Slavna ikona Bnetaškoga.

Za parčicu svoga grada
Spliet dakle ima Gospojinu,
Pod svoim krilom puke sklada,
I štiti ih da neginu,
Oni u svietnoj poplavici
Teku k tihoj golubici.

Sriednji u providžd svih susrìta,
Netom stupi tko na vrata,
I tàrpeza mramorita,
Na kov božji dom laskata,
Gdi se Isusa shranja tielo
U kàršljino svakoj cielo.

Vàrhu u ajer izdielano
Kazolište liepo izhodi,
Hitro rukam' uzdàržano
Dviuh Angjelah u slobodi,
Od dàrveta ceprisnoga,
Rukočina izvàrsnoga.

Simo i tamo oblietjaju
Goli, er vrući, Serafini,
A nebom se naziraju
Čudesa osam, ká učinì
P o n c u n pengač*) glasoviti,
Kojih mučno 'e procieniti.

*) Slikar.

70. S desne i s lieve pak se vid
Dvi prilike vàrh otara,
Ké na rakah stienih side
Dvijuh svetih gospodara',
Dujma i Staša, ki počiju
U njih tielom za tutiju.

Nad njima su još višinom
Vàrhu stupieh uzdignute
Dvi càrkvice, istom stinom,
Na razlike veze i prute
Pruža'u nugli i nuglišća,
Kipe uzdàržu povàrh lišća.

Plemstvo, liepost i priliku
Skazat triema uzorita,
I izvàrsnost nać zvoniku,
Tak má pamet ne dohita
Dosti, da su sgrade uzvise
Dioklecana, Kolafise.

S srebra glava Jesusova,
I križ zlatjan otar resi,
Pàrvi a strane dviuh lahtova'
I dviuh rukah rudatiesi,
Ne govoreć od sveštnakah
Srebàrnitih i sudakah.

A na više svetkovice
Križ od križa izabrana,
I tàrn slavne od krunice
Spasiteljske, s blagohrana,
Za urehu veću slide,
Ki u prikazeh dviuh se vide.

75. I dviuh manših svih srebàrnih
Zúb se kaže Polonije,
Dujma i svetà u oltarnih
Caklieh liepos liepša nije,
S blagom Niko Maričić dvime
Dà kov, a ja dvim za njime.

Kazalište velo od srebra
U dan božji i osminu,
S angjelima na oba rehra
Ki uzdàrže zlatnu skrinu,
Da'e se vani ostia sveta,
Blagoslovom puk da odšeta.

Tri srebàrna polutila,
Napletena zlatí cvití,
Ima 'oš càrkva bogumila
Svakim štinjem gradobiti,
Krož klo lupje puk prozira
Dujma, Staša *) i Arnira.

Dvih dàrži ona tiela sveta,
A Arnira, koludrice,
Koga Kačić kuća kleta
Kamenovà u Poljice,
Tu je i bovan, gdi s koljeni
Pavši, obiljeg uprì u stiéni.

Spasitelju u tom sliči,
I on pod križem er kad lupì,
Svoa koljena zabiličì
Na tvàrd kamen, ki ulupì,
Omekčaju s svetih stíne,
Griešna a sàrca tvàrdja činé.

*) Anastasa.

80. Naš prabiskup Dujam pàrvi
Petra učenik apostola,
Ki se za puk oprà u kàrvi,
Od poganstva da ga ohola
Preobrati k Isukàrstu,
U pripovied i u kàrstu.

Od ovoga čudés truda'
Moja Klio ne klikuje,
Neg' dva sama čudés čuda
Zà sve štiocu prikazuje,
Màrtva uzkrisì Majcilina,
Žednim provrì suha stina.

I ko Mojzes Izraelu
Iz nje prutom vode šinù,
Utiešì Isus majku cielu,
Davši život njeje sinu,
Tako i s dvima on čudesí
Sklada s' bogom od nebesi',

Arnir, njegov ki posledac
Za svú càrkvu htì umriti,
Nemoguć se pohlibedac
Vàrh càrkvenih s njim sgoditi.
Staš, ki pridè od izvani,
Da ga utope tu pogani.

Felić, mučenik s druzima
Leži u pratár' sveta Frane,
Koga riečmi propasnima
Càrkve za sve Spoletane
Kad radjaše osvojiti,
Htì ga Tomko *) nam braniti.

*) Tomko Marnavić pisac XVI. vieka.

85. Družba ovog i Dujmova,
I inih moćih gradu daje,
Ako imena i njihova
Još dàrže se u potaje,
Opojenje od poganah
Kazu'e svetost Solinjanah.

Nu viteza taj četíri
S viškom dà nam, ki svou glavu
Učuvaše naše miri,
I Turašku śmeše spràvu,
Pole i Dujam zubė kazà,
Kada turske pse upazà.

Oni stojeć, vele nije,
Gledaše se na predvratju,
Gdi se svaki rugom smije,
Kada Turci vojske svratju,
Da grad biju s topovima,
Ké vodiše meju njima.

Felić isti nedopusti,
Strabljiv pratar da ga búdi,
Morske vietre kad nanj pusti,
Da ga izkàrca, nek slobodi,
I ona zemlja da štiti se,
Gdi kàrv svoju prolio biše.

Knez nadahnút baš od tije,'
Sve dàržave plavi skupi,
Paša dàržeć, da se sbije
U Spliet vojska da nanj lupi,
Ovim putom tabor jasni
Moćno dignù, pun bojazni.

90. Polutilje Nikolino,
Glava Ivana i Bartola,
Mare, Pavla, Mandalino,
Trupje dvanaes apostola'
Dieva s sinkom u naručje,
Nami dobro 'e priporučje.

Pristi *) Kuzme i Jakoba
Obi srebrom okovani,
I oni srećna nam su koba,
Jedan ovi duhovani
Tempo, i bratstvo drugi dàrži,
Da nas božji prist uzdàrži.

Misá' **) angjeo rukopisni
Dujma sveta na ovcadi
Plastmi od srebra okolišni
Dvoj nosićja, jednogradi.
I gostare dvì slieduju,
Njegove se ké vieruju.

Srebàrnitih kadionicah,
Kandél', pihžíd, i kaleži,'
Tókih križah, kazionicah,
I ostale sve prateži,
Pàrvocini ká pristoji,
Tóke càrkve množ se broji.

Križ u càrkvi, svojoj slidí
Na dvi daske pengán milo,
Gdi propeto svim se vidi
Jesusovo sladko tílo,
Kó doplivà s mora davno,
Dosti čudno, dosti slavno.

*) Prsti. **) Misal-Službenik.

95. I kô na otar pristavljeno,
Nieki kartar, jaoh' prokleti!
Svoe pienežtvo izgubljeno,
Plačuć jídan, htì ga udrieti,
Ter nemoguć pàrsi doseć,
Stegno probì, smaman odveć.

U kóm još je rat gvozdeni,
Ki izvadit nij' se dao,
Odkle izvrì vir spašeni,
Svetom' Marku ki 'e ostao,
(Ko ovd' govore) čudne kàrvi,
Kú kad kaže, vas grad vàrvi.

U fratarah Kate svete,
Iglica se draga hrani,
Krune srebrom opoviete,
Ká nam staru slavu brani,
I sad poglav veća reče,
Gdi Isus veće krune meće.

Ovo tàrnje Spasitelja
Splietu gradu plot učini,
Ki mu odbì nepriatelja
I tištì ga u tvàrdini,
Ko i kruna Francu brani
Kralju, dana od Bnečani.'

Jest i njiha sveta oca
Prist u srebru Dominika,
Pole kotar kusioca,
Druzieh svetih mučenika'
Vlaš pravičnih mladinacah,
Sbitih zlatom u caklacah.

100. Patri dàržè Frančiskari
Osvim File i drugova'
Okovane u srebari,
Poštovana kusca ova:
Dilak zglobe mao Lovrine,
Diuške i glave Kàrstinine.

Patrom drugim redovnjakom
Male bratje obsluženja,
Poljudarah ron predjakom,
Daše kostieh ulomljenja
Svetieh Festa, Luciana,
Pegatia, Luciniana.

Gospa manjeg' od zvonika,
Vàrh vrát glasne od polače
Doklecianske, sried kazlika,
Tišti i svete pokrivače
U okovu srebra bila,
Čistu dievu ká 'e prikrila.

Tempo, i nova molitbeca
Supilipa Bogomila,
Ima kàrvi svoga sveca
Pàrsieh, kuď mu pučè žila,
Kus košulje Ignatija,
I škrabice Ksaverija.

Maigna, Klara, Vittorina,
Bonventure, i Lucide,
Barbar, Justa, Saturnina,
Fedel, Kolombe, i Placide,
Prikazaoci kostim hrane,
Ké se vidu na blagdane.

105. I u Gospe od Pojsana,
Koja siedi vanka grada,
Dva lakta su pokazana,
Ké su u srebru slavna sgrada
Od Florence i Dunate
Griešnu puku na ogled date.

I na otaru Bogse manše
Bratimštine sveta Karla,
Sveca istoga kušac kanše,
Sieva na odviet puka umàrla,
Svak bo, ognjica koga gori,
K njoj se utiče, da ne umori.

U Omišu, gdi se baca
Rieka u more od Cetine,
Ima svetih svoih kušaca'
Censorina i Marine,
Theodora i Potinta,
Aurelia i Gjacinta.

I Isusove paome svete,
U kazalu kô se štije,
Ezekiela kus Profete,
Mučenika i Ezaije,
Svete Agneže, svete Màrte,
Oko paome ki se vàrte.

K tebi stupam sad, Trogiru!
Zavičaju od ljubavi,
Jedà bì ja na protiru
Tvoga Ivana štogod pravi',
Veličanstva od svetinje
Ko'e bez kraja more sinje.

110. Diomedske krajem stine,
Let' ko kaleb moje pero,
Davno odletì u pučine
Kanavellić sokol Pero,
Nit' se odvratja na poruke;
Al se ugniezdì vàrh jabuke.

Tute naš ćes od svetosti
Ivanove bilieg slavan,
Gdi plav čudno on oprostì
Od topi, i puk vas oplavan
Otè valom, otè puhu,
Hodeć morem ko po suhu.

Ako odletiš put zapada,
Čut ćeš, gdi kraj jošter buči
Zadarskoga biela grada,
Koga shranit niegda odluči
Strahovita vàrla obsieda
Ugarskoga kralja brieda.

Koga i smìrì, pak po obsiedu
Kolomanom kraljem časniem,
Ki upazì glavu siedu
Ivanovu vidom jasniem,
Golubica gdi mu sleti
S neba, misu dok posveti.

Ak' se obratiš pak k iztoku,
Čut ćeš žamor Trogirana',
I u onom srećnom boku
Odjek biskupa Ivana,
Ako uztàrpiš, mož' dobavit,
Što bi pievao, što ćeš slavit.

115. Znat ćeš molbe i žežine,
Nástoj njegov, ljubav, bdenje,
Tiesnost skrepne sparožine,
Kostre, i drugo pedipsenje
Plemenite svoje puti,
Gojne u rudnoj mekoputi.

S kima propè tielo svoje,
Grad pomagà, duge rati
Pučne gasi, i pokoje
Htì svo'em' stadu darovati,
Biednos tieši, mili uboštvo,
Càrkvu redi, dieli almoštvo.

A tiesnoga negda lita,
Kad krup pobì vinograje,
Od pó badnja gradobita
Čini čudno, da izaje
Božjim darom vina vèle,
Da tri bačve puni ciele.

Po tom tizih màrtav ležeć
Mnoziem sinù čudesima,
Hudobnici na grob režeć
Prosti ostaše, nemoćnima
Podà zdravlje, hromi staše,
Sliepi divno progledaše.

Nakon godišt' nikolice
Našast tielom na prinose,
Stienu jači od kopnice
Htiuć odklonit nemogoše,
Samom' starcu Teodoru
Dà se maknut na otvoru.

120. Zatim mnogo kad Markoci
Grad trogirski poplieniše,
Shran stražeći nieki groci,
Sveto tielo okljastiše,
I ruku mu cieć pàrstena
Odciepiše od ramena.

Poklisari kú Trogirni
Zatim proseć od Bnečana'
Odposlani riečma mirni;
Ruka ali nebì im dana,
Ká najposlie na svo'e side
U svietlosti sama pridè.

Cielu dakle ima shranu
Čudna svetca velikoga,
Ki sam daše za obranu
Trogir grada čestitoga.
Ruko moja! pero ustavi,
Kad množ perah njega slavi.

Njemu ću se ponižiti,
Kô su moji običaji,
More to bo lahko biti,
Da moi mukli poklonaji
Dražji budu, neg' piesnika
Bučna hvala svakolika.

Na bišicah još sažgano
Lovrinovo tišti rebro,
Ime càrkvi odabrano,
Okovano sve u srebro,
Kó za zaklad tvàrd dàrži se,
Grad da izginut ne boji se.

125. Toma rebru slavnom' svetom'
I njegovoj càrkvi dana
Mnoga darja biše ukletom
Od previernih Solinjana',
Bogat Kvirin zlatom radi
Svu okovat kad prigradi.

Milinović dominikar
Nieki i Jaran sveta Frane,
Pàrvi i drugi jakno likar
Razbiruju magle ráne,
Da grajanom ne naude
I da vozduš čist uzbude.

Kazotića Augustina
Rodno miesto nesaznano,
Svetca tvoga vlastelina
Nemaš kosti, neg' ti 'e dano,
Da s Lucerci i s Hàrvati
Mož ga i ti svetkovati.

I pred njegov otar steći,
Ki mu Dujam kuće svoje
Stavì, neg' se greš uteći
U potriebe svake tvoje,
Svo'em' grajanu, koga teški
Slavi Palma, venetieški.

Imaš Néria su*) Filipa,
Niešto svetieh unutàrna
Polutiela ká sried lipa
Dàržiš zlatna i srebàrna,
Severina ostanakah,
Pia, Leuna, mučenjakah.

*) Su-svetog.

130. Dumne jedne bogomole
Slavna Petra prist uzdruže,
Druge biskupa a Nikole,
Kú se zaklon srebrom kruže,
Gnatia, Klaudia, Epifana,
Kàrstitelja i Ivana.

Mihovilke dumne traće,
Stegno častne Kresenciane,
Postolaše male braće,
Kosti Digne, Giveliane,
Kasta, Kava, Deodata,
Sriećna Angjela Fortunata.

Redovnici Dominika,
Ki u gradu život traju,
Petra svoga mučenika
I Ivana pàrste imaju,
A oni, ki su na Ćihovo,
Propetje ima'u Isusovo.

Koje klanjat svako lito
Tàrču puci dàržavjanah,
Jedà bi ih osobito
Priala u otvor svojih ranah
Milostiva taj prilika
Na spasenje dúš' velika.

Luke i Tome sumljivoga
Jošte vriedna dva ostankà,
Petra i Tome opet svoga
Dva ručena desna člankа,
Lahte i Levna, mladenacah,
Moći i druge od svetacah.

135. U càrkvici Korlijana,
Ká je u starom svojem selu,
Od Kàrpenje bi'uć njim dana,
Glavu Entimia dàrže cielu,
I od Lelia svete kosti,
Čuparića po milosti.

Plemstvo grada da prikažen,
Velu càrkvu i sahranu,
Gdi sad leži Ivan blažen,
Ne imam mudros ulivanu,
Ká bi bila potrebita
Za riet sva ova uzorita.

Pravo 'e pravit, vàrh sahrane
Od dieljače čudo da je,
I da na sve četri strane
Srebrom, mramrom obstàrta je
Raka, i kon nje kip' dvanaes,
Dosta 'e, da to sada znaeš.

Šibeniče i Skradinu!
Niegda grade od vriednosti,
Nekàrst Sciton tebe šinù,
A onoga Bog oprosti
Svetieh, jerbo tóke ruke
Zanj se àrvaše na izruke.

Ni sad ni'e ti skàrbi s toga,
Da u tihoj stojeć luci,
Na Klimenu grada tvoga
Ima'u pobit turski vuci,
I bez čuva i bez bdenja
Da te razdru bez smiljenja.

140. Nepremožne dvi tvàrdine
S kopna i mora tebe brane,
Ivanove, Nikoline,
A u sebi ti obrane
Baštiunah jačje kružiš,
Njim ognjeno da opružiš.

To su tvoji ostavjaci,
Šarampovi, bandurice,
Zid bedeni, turni jaci,
Meterizi i prigradnice,
I hrabreni branitelji,
Toj su svetci, prijatelji.

Nova càrkva, liepa ká je
Poljanica i šetlica,
Pohvalu ti mnogu daje,
A najveću svetbenica,
Kú uzdàržiš mnogom časti
I neda ti na tleh pasti.

Sveti Gjakov, koga dvoriš
Za tvojega gospodara,
Kàrste, stegno koga zoriš,
Lovre, Basil, Krist'na, Klara,
Kih uzdàržiš svete gnjate,
Da stražuju tebi vrate.

Glava Matie Apostola,
I jednoga od mladenác',
Luce, Bare, i Orsola,
U kuščićih Karlov vienac,
Nič Cesaria, Liberata,
Aniceta i Dunata.

145. Sveta Gjusta i Rufina,
Krisostoma, Gjuliana,
Akvilina i Kvintina,
Po Nikoli priostana,
I Stiepanov jedan bóvan,
S kim je bio kamenovan.

Niešto kàrvi, ká se prolì
Iz propetja davno jošće,
Dieva Majka, ká se bolì
I proplakà od milošće,
Skoro umora cieć kužnoga,
Moleć za te sinkā Boga.

Utašt'te se Šibenčani,
Isus er vam kàrv svú toči,
A Gospoja, da vas brani,
Viek obratja svoje oči,
Nisu duzi božji biči,
Kad ih šalje, da vas liči.

Moj drag Siku! uzdàrži se,
Tako nazvan, suh bez vode
Živ jere si, i o tebi se
Trogiranin pun slobode
Lučić màrsi opiravi,
Veleć: da nis' Sik ti pravi.

Vodice ti, selo tvoje,
Vode nosi, suh da nisi,
A Sikom te imenó je
Od Lučića čoviek viši
S iniem', ké on sad suprota
. . . .

150. Nek te miestom Lučić misti
I klade te kod Trogira,
Ti si grad Sik stari isti,
U Lučiću nij' sva vira,
Kao, ko scini, klast' bi rada
Posli tebe rodna grada.

Živi Siku! grade odavni,
I ne dopust' velu luku,
Da posiede tvu car.tavni,
Dalmatinskom' prudna puku
Da'e jengulje spasne i trave,
I zubatce krunoglave.

Strane od Srimca slaja vina,
Morter ulja, mora ribe,
Polja siedbe, Kàrka mlina,
A Vrisovac kad je tribe,
Ne skaša ti svu utisu,
Male bratje fratri gdi su.

A da nekàrst, Bože nedaj,
Nju posvoji, težko nami;
Er bi imao tihi pristaj,
Ki plavojsku svaki jamì,
Blizu a gaje i paklinje
Za gradidbe i načinje.

Zadre, grade plemeniti!
U dàržavi dosti slavan,
Tebe perá nevieštiti'
Upisaše da s' poglavan,
Ko sad jesi veličinom,
Ako i niesi starešinom.

155. Prav Šimune! u tebi je
Starovito oporučje,
Koga Jesus odredí' je,
Kad ga primì na naručje,
Tebi i pustì da idje mirom,
Čim unj uprì svoim pozirom.

A to, ere oči svoje
Vidieli su već spasenje,
I nebesku svietlost, s koje
Prít imaše objavljenje
Svim pukovom, i u tom plodu
Izraelskom' slava rodu.

Šimun starac, svetac glavni,
Leži u càrkvi osobitoj,
Ciel u tielu, premda davni,
Sbi'en u stieni srebàrnitoj,
Gdi meu zlatu i mramoru
Objavlja se na otvoru.

Ovu ugarska Lizabeta
Blagodarno njemu poslà,
Dar svoj kraljski cieć obeta;
A ti Zadre u njoj dosla
Dar veći imaš viekoviti,
Ki moć nije procieniti.

Pet sát godin' da zakopan
U tem žalu tebi ostà,
Kada našast i odkopan
Tvá posáda biaše prosta,
Ter ti sieva čudesima
Već neg srebri i zlatima.

160. Meju koih govori se,
Da buduć mu prist skàršila
Kraljska ćerca, ucvilì se
Tielom, čim ga pristavila
Biaše opet na svo'e misto,
Čàrvno niedro da je čisto.

S kih zlamenih začujena
Zdravom diklom tad otidè,
Lizabeta mat' rečena
Li milosti svejer slide,
Blago tebi, Zadre grade,
Nespij, neg bdij, tebe rade.

Biskupi ti bo Anastaže,
Uzoriti tempo veći
U mramornoj raci kaže,
Martirice trup ležeći
Tu i drugdi zatvorene
Ona, Agapa, Kióna, Irene.

U svetištu templa istà
Lup je Gjurgja i Gjakova,
Leonarda, Urse, Sista,
Mande, Marte, Oroncova,
Rame i Marka vangjeliste,
Što 'e u srebro prikazište.

Kosti Zojla i Dunata,
Tvoj svet čelnik ki se veli,
I njegova oba gnjata,
Kàrstitelja članak cieli,
Gnjat Eufemie, Isidora,
I svet Zojla tolikora.

165. Tišt' se, Zadre, na krajiní,
Nu ni vrata nezatvori,
Tišt' se tvojoj u tvàrdini,
Ne mogu ti nič zlotvori,
Kad te brane u oprave
Tôke ruke, tôke glave.

Još ostalih moćih blago
Od svetacah i od sveticah,
Po inih càrkvah dàržiš drago
U srebàrnih prikaznicah,
Ovih neću skazovati,
Bogoštovno 'e vierovati.

Grižogona ufaš tielo,
Kàrševaljem koga veliš,
U skrovitu da ti 'e cielo
S kalujerstvom kako peliš;
Ali sumlja nije dosti,
Kad se nezna, gdi su kosti.

Kuščić križa, màrva krune,
I Isusova štogod stupa,
Malo spuge jošter pune,
Zući, s kóm ti sve zastupà
Suprotive i nezgode,
S svieta al s pakla ké dohode.

Marijina nieśto mlika,
Koga veliš da još imaš,
Ako 'e tako, ti velika
Oproštenja s njega primaš,
Dare zdravlja i jakosti,
Majka bo je sve milosti.

170. Glavu slavna Karstofara
Rab uztišta miesto oteško,
I obrà ga za gospara,
Svetoćašće čineć teško
Dvaš velikom' tom' čovieku
Privremenu, sad va vieku.

I Ananie i Azarie,
Dviuh ditićah glave hraní,
I Ermolaja, i Abundie,
Da ga svetih gláv' obrani,
Broj zamierni i petati,
Bičih, kuge, glada, i rati.

Kriepke Tekle mučenice
Uz rečene glave stavì,
Svete Pavle učenice
Lakat, da bi i 'on izbàvi'
Grad od inieh suprotiva',
Ké nalipju svej na živa.

Stegna sveta Saturnina,
Za spasenje moć imati,
I svojega Svet-Marina
Uprav ga uče koracati,
Apolonie zub dievice
Grižnjom svraća bludne žlice.

U tiem fratar obslužnika'
Cielim tielom pogrebana
Leži knjeginja i vladika
Od Gerova, Mandaljena
Budričić, ká božja raba
Dignù dumnam stan sried Raba.

175. Meu ostale moći okove,
Ké još brojim u siedbici,
Tàrn je krune Isusove,
Najviše se s ko'ega diči,
Er ostanci muke gdie su,
Najveći otar gradih jesu.

Svet Gavdencij u Osoru,
Kotoranin ki se piše,
I ki grada svoga u sboru
Dobar pastir učinì se
U sidilsku càrkvu živa
Brana sad mu opočiva.

Opočiva, njemu a bljudi,
Još dobrostiv i još mio,
Dviuh otokah svoje ljudi,
Buduć mu Osor opustio,
I nehoće da se toti
Skot od zmijah trovnih koti.

Paček dó je zemlji milos'
Da nošena u ine strane,
I prosuta tiera silos
Svake zvieri otrovane,
Istri brode 'u, er moguća,
I siplju ju okol kuća'.

I sviedoče, da ljuteca
Viku zmaja dolizt neće,
Da kojega kružno peca,
Gdi se Osorska zemlja meće,
Trovni a aer zač ne zdravi,
Bog mu kriepos tu ostavì.

180. S koga grieha, ki neznaše,
Al s visoke ké odluke,
Božanstvene koi klanja se,
I ká često hoće puke
Da pedipsa ovd' na svitu,
U spasnomu svojem svìtu.

Siedbicu uz tu još bogati
Shran mnozih glav' i mišica',
Sveta stegna, sveti gnati
Mučenikov, mučenica',
Ki u pozlatnih spremah stoje,
Ako i u svem, ké dostoje.

Šest gláv' družbe Svet-Maurica,
Jedna i dievé Ursuline,
Gnat Kostaca, i Klarica',
Glava a osma Svet-Sabine,
Lakti Evstaka, i Kornelia,
Celestina, i Silveria.

I svetoga Teodura
S ostancima zlameniti'
Svet-Romula i Gàrgura,
Ki Isusovi hrabreniti
Bi'uć vojnici, kriepko umriše,
Sad se u raju slavnom vîše.

U sabornu bogsu od Cresa
Svet Židora ima glava,
S ostatcima od tielésa'
Dorotea i Vidava,
Družbe Ursule glava opeta,
Kus stadnika svoga i sveta.

185. Svet-Vitoria i Fedela,
I svo'ega nić Marina,
Viška, Mavŕa, Teofela,
Honorata, Faust, Paulina,
Daše 'oj kosti, ké telese
Da i ti od sniega Gospu rese.

A u càrkvi Frančiskara'
Osvim mnozieh svetác stati'
Slavna križa vàrh otara
Donì Isukàrst, dieva i mati,
Svoga križa svoga tàrna,
Svoga mlieka neoskvàrna.

Svet Silvester i Sebastian.
Osip, Barto, Blaž, i Luka,
Roko, Felić, Staš, Gencian
Svoim kostima, i Abakuka
I Anton, i Ivan Vangjelista
Kašcem svoih hálj daše mista.

Tako Ursula i Agata,
Marta i s njom Katarina,
Eufrasia, Hipolata,
Flautila, Mandalina
Svoih ostanák dar staviše,
Da vierni puk š njih odiše.

Tielo ostalo Silveriovo,
Nerezine miesto kligna,
Lošin mali Romulovo
Veli stegno Svet-Benigna,
Glavu Gàrgura, i Teodožja,
Mučenika oba božja.

190. Plodna časti Lubenica
Irinea ostan svita,
Blaženoga i Felica,
Kavisole selo čita,
Sih tieh svetác moći a tôke
Parču šere i otoke.

Ter prestoljem pŕed viečnime
Neprestano svi mole se,
Da nezdravi i nad njime
Kužne uloge nepruže se,
A odnese se duga mòra,
S svoga od grada i Osora.

Previsoki Kralju od nebi!
Ki sve od zla čuvaš puke,
I u rukah sve su tebi
Ljudske misli i odluke,
I ki s grieha na potare
Šalješ kralje, metješ care!

Poniženo molimo te,
Da prostivši nam krivine,
Nedopustiš s tvé dobrote,
Da dàržava naša izgine,
Da 'u nesloži turska sila,
Nek bi milos tvú zorila.

A i vi svetci, od svakoga
Grada osobno gor' rečena,
Pomolite i vi Boga,
Da od naroda nesmiljena
Ukloni ga, mi prosimo,
Čim njega u vas mi častimo.

Otác našieh, Gospodine!
Grieh na pamet nepostavljaj,
A sadašnje nás krivine
Milosàrdno zaboravljaj,
I nečini da nas smete,
Bič tvoe pravde i osvete.

PIEVANJE SEDAMNESTO.

Nadglasje.

Mo'e se pero već povrati
Na cilj s naše osobine,
Gdi ga zanì i uvratì
Ljubav mile otačbine,
U uboštvu nek pokaže,
Ko 'e sve dobro duši draže.
Viere, ufanja i milošće,
Triuh kriepostih bogoslovnih,
I triuh druzieh vriednih jošće
Od četiri poglaovnih,
Pravde, trizme, jakosnosti
Uzeh pievat izvàrsnosti.

---

1. Pero moje, već nepàrši
Oko zviezdah svih dàržava',
Neg' na miesto sleti, i vàrši,
Biliežnica gdi ti 'e prava,
Gdino 'e tvoj cilj poglavisti,
Bogat, škodan, ništ' koristi.
Ké su ubožke već krieposti,
Bistro pravljaj i očito,
Ké su čudne tih priprosti'
I uztàrplenje vremenito,
Neka ljudim skladnopetje
Skaže obilno njih dobietje.

Oblietalo s' preko reda
Tražeć stara veličanstva,
Nu nebludi, vrat' se ureda
Na ubožka ponižanstva,
Pomlji dobro, hotij' znati,
Da ti 'e od njih pripievati.
I ako nebi piesni moje
Toli vriedne mogle biti,
Dost je meni, da na bo'je
Budem život obratiti,
I da pojke meni budu
I iskàrnjemu za naprudu.

5. Nu Aganíp' preblaženi'
Svaki lahko nedohita,
Nit okušà vir sladeni,
Pegas ki izvrì stup kopita,
A u divanu Meonida'
Riedko 'e vidit starca sida.

Misli ujedne mrazna tila
Neteplu me živim plamom,
Bieži od mene liepa Vila,
Zabave joj ni'e bo sa mnom,
Vile, i ako dieve jesu,
Vode mlaje na Parnesu.

Gdi jih teplu, gdi jih poje,
Bistrom vodom Elikone,
Ter ih blaznu, da uzpoje
Diela Venere i Bellone,
Venča'u cvietjem, kó ne vene,
Taj več slava nij' za mene.

Tromo 'e pero, bieli prami,
Ni'e ih čarnom od razblude
Marčit veće, al silami
Ogariti vojske hude,
Neka od boja i od ljubavi
Snažnie i hitrie pero pravi.

Ja sam skàršio trieske davne,
I razdario bdenja mlada,
U kih pisah od nestavne
Sreće, častih od naslada',
Ter se bolim, da izmine,
Zanì i mene duh taščine.

10. Sada mi su težje misli
Prišastnega od spasenja,
Smàrt je blizu, bàrž su prišli
I bremena razčinjenja,
Rad bih moć riet istinito,
Da se bàrvah hrabrenito.

Da seljanstvo izpunio sam,
I težanje ne opako,
A da vieru sahranio sam
Sàrcem, dielom, ako i mlako,
Zato da ufam krunu opravde,
Na dan veli božje pravde.

Prie ubožtvo ki ljubiše,
Svaki i vieru izpovieda,
I ko trubljom svud' proniše,
Svud po zemlji s' pripovieda,
Kažuć kamen temeljiti,
Za svú sgradu da će im biti.

I ova stiena, kú odvàrgoše
Zidaoci sega svieta,
Bì obrana, da dovàrše
Grad duhovni boljeg svieta,
Jer za podlog služi im stavni
I za nugla kamen glavni.

Perivojnik najpomnije
Redi i goji žilu vojke,
Tu sve gnoji, i zalije,
I u najdublje nju nabojke
Da je kriepko zakopava,
Izvàrstniji plod da dava.

15. Čoek bez viere nij' neg oni
Upravitelj svim ogrusti,
Kí na moru glavu kloni,
I kad zaspí, pravljač pusti,
Poginućem sebe i driva,
Sebe er topi, plav razbiva.

Tako i žitka sve vladanje
Redi čoviek i upravlja,
Kada svoje vierovanje
U najvišu pamet stavlja,
I što od viere sliša, slidi,
Ako očito i ne vidi.

Bog je vieru odredio
Na sviedočbu svih milostih,
Riečju svom je potvàrdio,
Da je koren svih kriepostih,
On ne vara, nit vara se,
Što zna, uči, da i nam dá se.

Vierovat je dakle Bogú,
U Boga i u sveto Trojstvo,
Prem razumiet da ne mogu
Jedno bistvo, troje svojstvo,
A Isusovo uputjenje,
Život, smàrt i uzkrišenje.

Da kako Otac, i sin tako
Nestvoren, jest viekovičan,
Jednosućan, Bog svakako,
Otcu i duhu vas priličan,
Dobar, mudar, velik, moguć,
S otcem, duhom u svem izuć.

20. Bez počela da otac prem je,
Koga nitkor ne porodì,
Sin od otca porodjen je,
I od obiuh duh izhodi,
Sin je svietlost od svietlosti,
Bog od Boga pun milosti.

I otajstva obsluž' jošti,
Ká uzdàrži vierovanje,
Svetbe i milost obilnosti,
Càrkvu i njeje predavanje,
Rimu uredbe, pribiskupah,
I svelenih svetieh skupah.

S tiem i božje providanje,
Neumàrlost duše naše,
Sveta pisma, ne varanje,
Viečnu slavu kú nam daše,
Ako dobri u životu,
Zli li muke i sramotu.

Težko viernom', da dobrota
Božja, kad svih, ki grieh skvarni,
Nit' se izaprà za života,
Očist kala s kim razčarnì,
Čist da otide čista u Boga,
Kad izstrapan ne bi mogá'.

Zato i čistnik vierovat će
I njegovih múk' gorčinu,
Koja tada dospievat će,
Kad se plati Gospodinu
Dúg po sebi u templami,
Al pobožnim' molitvami.

25. Sini, unuci, baštinici!
Oslobod'te od zlih múkah
Otce, diede, brate, stricí
Blagodarstvom úst' i rukah,
Moleć za njih, da'uć im mise,
Već tužili da nebi se.

Ko ostaviše dobra vami,
S kih na svietu uživaste,
A ostave njih jeduć sami,
Dušu im biednu zapuštaste,
Bogu i vami ká vapije:
Milosàrdje gdi je, gdi je?

Vieruj i na viere diela,
Ká predaše dva otca umina,
I sliš' u svem slavna i sdrela
Kausina i Arsdečína,
Ki na isvàrsnos štioca svóga
Pute drumom od razloga.

Ko Bog jedan, jedni dusi,
To i nam viera jedna 'e prava,
Kú Isus božji sin izkusì,
Sve ostale, ljudska glava
Ké iznahodi, za nas nisu,
Er zablude njih misli su.

Ko'e zašastje, al ké vari,
U vieri ako s' neistine,
Svo'e viernike ti prevarì,
Najprie riečju, Gospodine,
Pak zlamenjem, ké nitkore,
Nego sam Bog cienit more.

30. Ako li se zorit ima
Rieč istina tvo'e ljubavi,
Vieru čudniem' zlamenima,
Kú potvàrdì, pokle pravì,
Ludo 'e, nam nju neprimiti,
U njoj steći, zlo živiti.

Vierujući drag sam Bogu;
Jer vierujuć njega štujem,
Gore u more stegnut mogu,
Čim dielujem, ko vierujem;
Viera al' sama màrtva ostaje,
Kad k njoj posó nepristaje.

Ovo 'e bojnik, ki prem da ima
Štit žestoki sveti vire,
Ako i snažnu ruku neima,
Na dobiti ne dopire,
Jedno 'e ništa vierovanje,
Kad nij' uzanj dielovanje.

Ovo 'e kriepos sva u dilu,
Raj od duše, duša rajna,
Štit nebesan u tamnilu,
Svietlos prava, ako i tajna;
Zora, ká je meju tminan'.
Sunca Boga zdrak istinan.

Zapovieda viera svaka,
Svaka može, kágod želi,
Sva su uzmnožna, sva su laka
Vierujućim; Spas nam veli:
Štogod pitat vierni budu,
Moleć primu i pribudu.

35. Koríst duše al pitati,
A nij' k nebu dizat ruke,
I u molitvah praznovati,
Za dat' tielu preporuke;
Išt' kraljestvo, i prav božu,
A k njoj sva se nadoložu.

Niegda u Španjì mač udilje
Svi vitezi van vadjahu,
Čim bi šti o pop vangjilje,
Kažuć vieru da branjahu;
Er na čast nje nij' kratiti
Isti život izgubiti.

Pravovierni mučenici
Vàs sviet s' nje su predobili,
Isusovi nasliednici
Ká čudesa počinili?
S njom stari otci sva vàršiše,
Pučke i grihe pomàrčiše.

Samartanke Mandaline
Nij' li Isus grieh odrišio?
Kraljske udove, stotnieh sine,
Nij' li s tvàrde viere uzkrisio?
Sliepce, gubce, zdravio ni'e li,
I klinitca dàrhat sieli.

Svaki dake u životu
Pravom vierom nek se štiti,
Ako hoće svu suprotu
Nepriateljsku predobiti,
I s njom budi oružani,
Tko god misli da se shrani.

40. Druga kriepos bogoslovna
U ufanju kriepkom stoji,
Posred sàrca gnjiezdi skrovna,
I ubozima prem' dostoji,
Neće l' bo oni viekoviti
S nje uboštva raj dobiti?

I prem ubog da nemore,
Ovdi doli nima'uć zlata,
Kúpit dobra, gori more,
Gdi je ciena, i gdi plata,
Ne od zlata, neg' od dilih
Viernih, tàrpljih, bogomilih.

Ufa'u dobri, da tàrpeći
Uživat će duše svoje,
I u ubožtvu tu živeći
Dostignut će srieće bolje;
Mučno bo je pogoditi,
Iz raja u raj prohoditi.

Putom mnozieh rugovanja'
Obrani su milost stekli,
Zviezda i sidro od ufanja
U tom da je, svim su rekli,
Tim složit' se istom' lavu
Bì potreba, za svu slavu.

Lav, s korena Davidova
Kraljevskoga ki iztečè,
I od koliena Judinova
Ki se jaki Bog narečè,
I on na muke dà čoviku
Sebe, sluge na priliku.

45. Po trudniem putom time
U kraljestvo svo'e htì iti,
Nek' stupají takovime
Svi ufamo tamo priti,
Gdi se inako ne prihodi,
Neg' po ognju, i po vodi.

Da b' se Isus bio rodio
Plemenitu na postelju,
Da bi s nami bio živio
U pokoju i veselju,
Da bi umro u ponoštvu,
A ne svučen u ubožtvu,

Cienim, da bi posvetio bio
Sega svieta sladovanja,
I put rajski vas prikrio
Platnom dragog mirisanja,
Nek' po rusah i po žilji'
K njemu bismo prihodili.

Gdi bi al' bila, i u kú hižu
Mužka snaga od krieposti,
Kú upisà on na križu
Perom slavne svo'e jakosti,
I precienom svoje kàrvi?
Da smo u boju, svej na hàrvi.

Porodì se u pojati,
I u jasle meju slami,
Ter iz mala htì dàrhtati,
Da podade izgled nami,
Kô ostavì svo'e polače,
Da s' tu šika, da tu plače.

50. Gostinica bì mu spila,
Velak povoj i pelene,
Ki mu zajà majka mila,
Da od studeni ne skrepene,
Vó' ga i oslić tepli dahom,
Blatan pastier prikrì prahom.

Koga on videć u ubožtvu
Tókom velmi potištena,
Naviestì on čas svemu množtvu
Kralja Boga porojena,
Gdi u ponižni krov odkrijè
Svoju slavu najmilije.

Slavu jednorojenoga
Sina, od otca izhodeća,
Ki s' posluha krotka svoga
Učinio je sebe mreća,
Poniživ se do ništine
Pun milosti i istine.

Ti od gornjih kralj dàržava'
Pak budući diete mladó,
Sadje majci primotavà
Klupka, a ćaćku sad priklado
Pilu i teslu, kom' diljati
Htì, i š njim ruke nažuljati.

A čoviekom kad se učinì
Vini ga križem na plećima,
Gdi potiplje pod težini;
Veće Atlanta er brime ima,
Noseć griehe svieta ovoga
Svaki težji svieta svega.

55. S vàrtla se u raj nepodižè
Čim ne uzidè na Kalvarje,
Biče, draće, čavle, križe,
Čim ne primì, ne imà uzdarje
Krune i prúta nebeskoga
Od viečnjega ćaćka svoga.

Nagost podà plašt svietline,
Vienac duge oštri tàrni,
Slavu kriepos od krotčíne
Jerarkie tati odarni,
Biči i strasti svo'e povolje,
Kerubine za priestolja

A zločesti čoviek ludi,
Ki iz gnjilę izašo je,
Neće na sviet saj da s' trudi,
Nego glavu podigó je,
Kaono i mak meju cviti
Čarv i pepeo ponositi.

Ter se ufa, da praznujuć
On se hoće sahraniti,
I krieposti ne dielujuć,
Da u raj visok može otiti,
Kad sé ni Isus ne uvalì
Tu prez muke i pečali.

Pravo ufanje nahodi se
U milosti najprie Boga,
Pak najbolje uzdàrži se
Dostojanja sried mnogoga,
Umiljenstvom svetim sklada,
A šteti ga samo nâdą.

60. Tko bo more, jaoh, doseći,
Naše ugodne jesu l' pravde
Viénjem kralju, tko li izreći:
Dietić ja sam od opravde!
Stvari i dobre svim su trosne,
Jakno i rub kàrvotosne.

Nij' strioca vieku bila,
Ki se uzdo na sem sviti,
Da doisto svoja strila
Ima u bilieg udariti,
Da 'e udari', samo znade,
Kad mu sriećom toj dopadè.

Tko da hvali upravnika,
Kad mu još nij' plav u luci;
Nij' spašena riet čovika,
Ki s' još na tom moru muči,
Čim jedrimo u pùt plahu,
Sve smo utopa u zlom strahu.

Al neuzdanje cieć griehova'
Neuklon utop da 'e svakomu;
Jer najgora zloća ova
Truni smíono Bogu svomu
Milosàrdja slavne vàrhe,
Ki u svem dobru nima svàrhe.

David nutka: Prikažite
Žàrtvu pravde na otaru,
I ufanje kriepko imite
Gospodinu po tom daru;
Isusova to jest muka,
Jedno ufanje svega puka.

65. On je postio, on je bdio,
Molì, trudì, znojì, plakà,
Rugan, bičan, propet bio,
Propetnikom prostio svaka,
Dostojnosti tej nebeske
Griehe kriju naše teške,

S viere, ufanje nam pogaja,
Jakno svietlos sunca lice,
I tu kriepos nam poraja,
Jakno i cviet iz gránice,
Da mirisom u milosti
Zadajemo, čím smo gosti.

A najveće kad primamo
Isusovo slavno tielo,
Kom neredno pristupamo,
Kad ufanje nije cielo,
Kad nij' viere, kad nij' straha,
Izkušanja kad su plaha.

Aleksandra velikoga
Bì i ufanje preveliko,
Al svetacah kataloga
Bilo 'e stokrat još toliko,
On darovà kraljevinu
Za se ufajuć svu zemlju inu.

Sveti ubozi veće ufaše,
Er zemaljska sva prohodna
Tlačeć, aištar nehajaše,
Jadnoj duši er su sgodna,
Na nebesih kojoj gori
Liepši i viečnji jesu dvori.

70. Darovaše svoje sreće,
Prem što 'e ništa na sem sviti,
Za ufatit vele veće
Što će i vavik produljiti,
Ni'e ne suvišno sliedit stiene,
Meso izpustit, grabit siene.

Što 'e uzdàržat blaga dosti,
Ne dielit ga a koji prose,
Što 'e okušat sve sladosti,
Kad kušanje smàrt nam nosi,
Bolje 'e sve dat, a ufati,
Da će nam se veća dati.

Sam Armenin Jakov sveti
Liep je izgled od ufanja,
Kom' kad kàrvnik niegda kleti
Siečè uda, pun poznanja
Kličè njemu: Nu tako se
Loze riežu, plod da nose!

Isti Epikur, ki je učio
Blagovati u svoj tmini,
Miesto pak je učinio
Kàrstijanskoj pravoj istini,
Kojoj s' klanja'u i poganci,
I obiesni ljudi stanci.

On bo 'e reko: Trieb' je bižat
Svako i drago nasladjenje,
Kad se ima na nas dizat
Većih mukah poraženje,
A zagàrlit trieba 'e muke
Za naslade mnogostruke.

75. Naslieduje sad milošća
Ká iz cvieta od ufanja,
Plod nam zori dobra voća,
A božjega za poznanja,
Kad ga čoviek poznat bude,
Za ljubit ga sva zabude.

On je obćeno svih skrovište,
Otašbina sve naraví,
Nas putnikah pristalište,
Početak i konac praví,
Velo dobro, s' koga svi smo,
I bez koga vieku nismo.

Dušu živu dao 'e nami,
Da ga dušom svi ljubimo,
A da tielom i rukami
Svo'e zakone obslužimo,
Duh oživlju'e, pùt bez duha
Nič ne plodi, ko stvar suha.

A što 'e duša od čovika,
I njegova ljubav to je,
Meju njima nij' razlika;
Er je isto obodvoje,
Mož' riet: Neću svej živ biti:
Al živ nemož' neg ljubiti.

Kad je tako, što ne ljubi
Živi čoviek dušu svoju?
Neg' se u taštu ljubav gubi,
Sto'eć u svojnom nepokoju,
A ostavlja ljubit Boga,
Ki 'e sam pokoj duha svoga.

80. Ljubav božja u se mota,
Ljubljen da 'e vàrh svih Bog veli,
I naravna svá dobrota,
I vas plamen da se upeli,
Dobročinstva samom njemu,
A cieć njega iskàrnjemu.

Cieća sebe da ljubi se,
I zašto on je, ki se u sebi
Navlastito, da slavi se
S milosàrdja, kó dà i tebi,
Najskol' griešit kad si htio,
Da te 'e milno potàrpio.

Zašto t' podà oproštenje,
I obilne sve milosti,
Život, zdravlja odkupljenje,
Sve pomoći, zad'voljnosti,
S kima i mnokrat da si pao,
Opet te ustat pomagao.

Još da sliša i da štuje
Nitko da mu ne prevriedi,
A naš zakon se obslušuje
Od njegove zapoviedi,
Tko bì prijat na oprošće
Brez kieh dielah od milošće?

Ovi oganj, ko i oplienì,
U činjenju svom se hvali,
Reste u pići plam' vatreni,
Bàrzo gasne kad se omali,
Dielo mu je užeženje,
A nedielo zagašenje.

85. Gospod isti po Ivanu
Liepo nas je učit htio,
Da ki primu i sahranu
Od naredbah svaki dio,
Ti ga ljube po prilici
S dielí, sàrcem i s jazicí.

I još duša bogoštovna
Cielim sàrcem da uznosi,
Dobrom stvorcu svoja skrovna,
Nit' od njega milost prosi,
Cieć ufanieh al' strašivih.
Neg' svoih svàrhah dobrostivih.

Naravsko bo ljubav sáma
Viečnje plate ne dostoji,
Vàrh naravskog ona plama
Sebi radeć viek ne goji,
Ki pokoju svom' se diže
Tleh ne brieći, i ne liže.

A ljubezan k iskàrnjemu
Sve nastoji, da se nosi
Dobrohtinstvo isto njemu
Ko i nami da se prosi;
Zanj, ko i za nas Bog Ilija,
Priatelj ti 'e, al nazlija.

Narav samo er nas steže,
Da se ljubi dobročinac;
Milos gornja al priveže,
Da časti se i zločinac;
Pàrvo čine i pogani,
Drugo dobri neg kàrstjani.

90. Nepriatelja da podložiš,
Htij mu prostit; jer vàrh glave
Živi oganj njemu ložiš,
I izpraznjivaš skup žerave,
Da predobjen veće neće
Krit podpletke, siati smeće.

Jezusove zapovidi
Kàrstjen čoviek neka sluša,
Njemu zlotvore on providì,
Neka mu je čistia duša,
Za dar božji neka ih ima;
Er s njih dobra mnoga prima.

Što 'e prut halji, lušia rubu,
Turpia gvozdu, stiena mlatu,
Uzda konju, vietar dubu:
Liečnik rani, oganj zlatu,
To su pravcem sve progone,
Dušmani se kad nanj sgone.

Dobro duše i spasenja
Žudi bratu svaki svomu,
I prutišta i poštenja
Kaono rad bi sebi istomu,
Ter zaljubi brata svoga
K Bogu u Bogu i cić Boga.

Što već traci nabrazgani
Od koliša otisknu se,
To već meu se pritiskani
Hodeć k sriedi približu se:
Tako i oni, ki ne otide
Od svojega, k Bogu ide.

95. Viećnom bo je ljubav ista'
I milošća ugodnija,
Nego ljudskih svetilišta'
Prinošenja najblagija,
Posluh hoće, milos pazi,
Već neg' žàrtvu sviem prikazi.

U prud svetim mučenikom
Bieše na sviet nepriateli,
Koji vàrh njih mukom prikom
Svo'e su želje izpunieli,
Kad život im pogubiše,
Živu a dušu izvisiše.

A Isukàrst Ždudji ni'e li,
Svom' nebarnom' izdavniku,
Vratio pozdrav, i veseli
Podao obraz zlóm' čoviku
Na celove? I pokriepì
Svojim tielom, tko nanj hriepi.

Budi stàrpljen, budi viran,
Razdiel' svoja ubozima,
Bud' ponizan, krotak, miran,
Prines' gore vàrsim svoima,
A kad nimaš pak milošće,
Sve je taštad, ništa jošće.

Ona dielu'e, ona tàrpi,
A nikoga ne navidi,
Hoće pravdu, a ne dàrpi,
Ne oholi se, i ne jidi,
Vierna, ufana i ljubeća;
Al' svih triuh ljub' je veća.

100. Ovo 'e kriepos od kriepostih,
Od ostalih svieh kraljica,
Plod i svàrha od živostih,
I mejašna njih granica,
S ké se čoviek preobraća,
I k uzroku svom' se vraća.

Ovo 'e kruna, kú dàržaše
Sveti ubozi na vàrh glave,
Kad u službi svoi imaše
Konac veće božje slave,
Sobom ljuti, drugom' smierni,
Sebi sioni, Bogu vierni.

Krunu sliede plemenite
Druge liepše sve krieposti,
Naskol' četir poglavite,
Za naš nauk ké su dosti,
Ove dvorbu sobom vode,
Svih ostalieh ké iz njih hode.

Pàrva 'e pravda, od ké mnoga
U milošći povieda se,
Sad kó u njoj sva podloga
Kraljevinah sastavlja se,
I pod mača kó ona vlasti
Kroti ljudske sve propasti.

Kako s nje se red uzdruži
I od naravi i od puka,
I vladanja kó produži,
Nje oružana desna ruka,
S kóm presieca i predaje
Uprav svakom' svoje staje.

105. Kako mieri mierom virnom,
Što zlu i dobru pristoji se,
Tereziom neprokirnom
Dieli platu, ko hrani se,
I za krivca i za pravca,
Za moguća i mlohavca,

Er kad nebi tielo tako,
Pravda ne bi prava bila,
Oblina je, svakojako
Svoim razlogom vazda cila,
Il' je u malu, il' veliku,
Sobom nosi svoju sliku.

U mrak s očim' nevidnima,
Ko i sudci Areopaga,
Svaka pravda sudit se ima,
Biedna, uzmnožna, màrska, al' draga,
Da ne gleda neg samo ona,
Ká razlozi su od zakona.

Što 'e, da pravda mreže suka,
Za ufatat, tko zlo stvara,
Kad su mreže od pauka
I za muhu i komara,
Grabni a kragulj kad razmakne
Mrežna oka, s kih se odmakne.

Seleuk sudi sud pravedno,
I zakoni da ne ginu,
Sebi izvadì oko jedno,
Priljubotnom' drugo a sinu,
Kad ga hotì pustit živa
Na glas puka milostiva.

110. Likurg, zvan kralj grada Sparta,
Neviesta ako ne porodi,
Hteć ova izbit sina umàrta,
Mneć dieveru da pogodi,
Zakonitelj ne htì pravi,
S njega da mat' diete davi.

Nego grusteć jar pakleni
Naruči joj: Tvoje sieme
Ti ne duši, var bo 'e meni
Diete smaknut na svo'e vrieme,
A odkriv čedo puku slovi:
Živi istina, kralj vaš je ovi.

Kralji istinu viere sebi,
Lav i oro glave zvirja
Ko lisice i jarebi,
Ne služe se licimirja,
Nij' potriebno, tko oblasti
Da se krije, al' da masti.

I kralj Filip jedinoga
Karla sina hotì smaknut,
Za tišinu kraljstva svoga,
Ko ga mladac smì potaknut,
Čineć da mu 'e umrit bolje
Bez posliedka, neg' da zó je.

Na stožera dva podpori
Svake 'e vlasti dobroduša:
Usna, sputno ká govori,
Uho, zgodno koje sluša,
Jedno i drugo da nestíne
U potrebah od obćine.

115. Prava pravda slavna 'e kriepos
Dàržavnikah i grajana',
Ko danice jasne liepos,
Jutro i večer zamirana,
Ká pred suncem nebo otiče,
S njim zahodi, i iztiče.

I Merkuria istoj zviezdi
Aristotel još priklada,
Ki po nebu s suncem jezdi,
Nek razumie kralj, ki vlada,
Da sva družba po sve liti,
Pravda i mudrost ima biti.

Timi rastu i veliču
I gradovi i poljine,
Bez njih diele se i razmiču
Svake i snažne veličine,
A razbojstvo cielo ostaje,
Prav diel pliena kad se daje.

Namiestnica taj se reče
Milosàrdja i milošće,
Paček istih njim priteče
Svoim razlogom neoskvàrnoće,
Pravda 'e uprav milost duga,
A milošća pravda 'e druga.

Tri zakone zapoviedi
Njeje čine upravljaju,
Častni žitak neuvriedi,
I da se sva svakom, daju,
Pak da se uvik sam nesluša,
Kad ni'e onoga, kim se buša.

120. Sudac da ima najposlije
Ne osudit nijednoga,
Ko njegovu slišao prije
Nij' obranu od razloga,
Kom može se ogovorit
I krivinu svu oborit.

Svietnike ima svoje treće
Sramežljistva i sporanja,
Ova krati tratit veće,
Neg je mira od saznanja,
Ono sramom volje uzteže,
Zla i tuja da ne preže.

A uzdane pomoćnice
Nje su milost i ljutina,
Milost moli pravde lice,
Da smili se, kom' vrućina
Čini griešit, a da umire,
Druga sgrieši kó izvan mire.

A objedvi da ne stine
Milosàrdje u siliji,
I nemilo da ne izgine,
Tko je viešt u koi meštriji,
A plemenit da se kroti,
Al ne umire u sramoti.

Tim kaže se, da pravedan
Kralj vàrhu svih ima biti,
On je živi zakon jedan,
Iz kog obće izhoditi
Svi ostali u porede,
Koji s njime svietom rede.

125. Bog kraljeve zemlji odredi
I vladanje podà njima,
Cíele pravde da su izgledi
Pucim sebi podložnima;
Nu ako od nje kad stranpute,
Šlje im rate teške i ljute.

I ako toj nije dosti,
Da se izvàrši božja volja,
Vierne rote puk oprosti,
I diže ih iz priestolja,
Da ne uče mlaje opakė
Zle nauke svakojake.

Kad stvara s' zlo po gospodi,
I puk za njim zlo dieluje,
Ko kad bolest s glave izhodi,
Cielo tielo s njim boluje,
Kada glava smrad nam daje,
Tielo neda mirisanje.

Al nij' dosti zdrava glava
Da je, kad nij' zdravo tilo,
Kralj da mu 'e prava slava,
Neka čini bogomilo,
Da i puk s njime pravdom hodi,
Da grieh puka njem' ne škodi.

Proklet nauk: Što se haješ!
Julia mužu carstvo imaš,
Ti ostalim zakon daješ,
A od koga ti ga primaš?
Ti sve možeš, a ostali
Pod tvú oblast nisu l' stali?

130. Nu svidi se i čín', tvojå
Put razloga da sviest ide,
Tebe liepos svih gospoja'
I sva dobra za'edno slide,
Ti si cesar svih i svudi,
Zašto nisi tvojoj ćudi?

Nu svakako činì, i moć ćeš,
Kad je biće tvé slobodno,
Tebi 'e zakon sve, što hoćeš,
I časno ti 'e, što 'e ugodno,
Čini očito, kad číniti
Puk te vidi, što ima biti.

Otac nje August liepše al veli:
S pravde kralj se da priliči
Velom' Bogu, li Bog veli
Sve nemoželʼ po svoj riči?
Ali neće sve zaisto,
Nego naše dobro listo.

Kralj je zakon od zakona,
I početak pravde svače,
Slavni uzrok od zaklona,
Duh, i suncė od polače,
Ne ima hotit, što je gore,
Nego što 'e dobro, ki sve more.

Ako zakon inim dó je,
On ga 'e dàržan obslužiti,
Ako neće imat boje,
Vladu ima ostaviti,
Kad ne more dat' inima
Onu kriepost, kú sam nima.

135. Zašto ubozi dielili su
Druzim plode pravde svoje,
Prikazani pravedni su,
I na sudu stat dostoje,
Gdi potanko sude diela
Dvanaes kolien' Izraela.

Prigodno je već dopriti
Na briegove od trieznosti,
S kim mučno je uzletiti
Svietovnikom veoma dosti,
Ki imaju vàrh ramena
Sve težine od bremena.

Nieki ženu, nieki sine
Trudno nosi na sobome,
Nieki grajske starešine
U vladanju ugodnome,
Tko razkaša i blaguje,
A tko kmetom potrebuje.

Kako bit će zagàrljeni
Trieznom dievom svietni ljudi,
Ki su u poslieh zapleteni
Noseć snoplja težieh trudi',
U kih traju dni godišta
Da ufate višja mista:

Ki borave tom požudom,
Nije trieznost njim podana,
Oni živu svetim trudom,
Koji išću bezkončana,
Krote želje u potriebi,
Da su redom, što je triebi.

140. Da priprosti i voditi
U netrieznost hoće danke,
Kako moć je zamieniti
Na obilnost sve obranke,
Malu scienu ki podnose,
Prem da tešku, ki ih nose.

Sveta trieznost nas postavlja
Na zapovied svoga mesa,
S malo brašna dosti zdravlja
Daruje nam u tielesa,
Koga malo mi primamo,
Bez bolesti uživamo.

A netrieznost sobom nosi
Teške zledi i nemoći,
Hćercu Gutu, kú ne prosi
Nitkor, i kú nećeš moći
Vieku odat, još da bi ju
Svim svoim prikrio za parćiju.

S té prikladni, vajmeh, jesmo
Nerazbornom' zvierinčenju,
Kad u pùti triezni niesmo
I neuzdàržni u jedenju,
Vojačimo s stabli opeta,
Živim' najgorim' od svieta.

Ni'e dostojno, ki čnvaju
Narod, kralji da se ognuše,
Zvierskim dielom pomàrčaju
Plemenštinu najskol' duše,
Ki su družtva angjelskoga,
Namiestnici Boga istoga.

145. Sva maknuća trieznost steže,
Unutàrnja i izvanja,
Čim k razlogu nas uveže,
Miereć ćutih okušanja,
Vonj, sluh, pogled, rieči probod,
Misli, diela, sàrca slobod.

Da nehoće, što 'e odviše,
Nego što je zadovoljno,
Često volju da ne tiše,
Koja sàrne svojevoljno
Na obična svá željenja,
I razbludna pohotenja.

Da i sàrcem i jazikom
Samo prose u trieznosti,
Što se more primat dikom,
Duhu i žitku štono 'e dosti;
Što je vèle, da biži se,
Što je malo, da dàrži se.

Da miere se običaji,
I tielesna uda svaka,
Neka budu s pomičaji
Dielovanja ne opaka,
Ko Apostól', sve upravno,
I na dužnu svàrhu spravno.

Na tu kriepos nas dovodi
Apostola triezna govor,
S kim je reko, da pogodi
Svim njegov čín i razgovor,
Tih kažuć se, i s Žudieli
Sobom svakom' svaka dieli.

150. Na tú kriepost i upravlja,
Sviet premudar gospodinji,
Koi na sviet sva upravlja,
U broj, mieri i težine,
Neka i mi slieded njega
Red shranimo čina svega.

U ime otca, kom' je mira,
Sina, kom' se broj pristoji,
Sveta duha, s koga izvira
Sva tegota s kom sviet stoji,
U ime Trojstva, s kim počije
Sviet, kad sebe predobije.

Odvodi nas s té krieposti
Zla netrieznost Izmaila,
Ko'ega zlobà u sminosti
Prema svakom' vazda 'e bila,
A svih ruke suproć njemu;
Er zlo stvarà iskàrnjemu.

Vazda u svem i svakime
Triezan način obslužuje,
Samo s Bogom velikime
Kad se ljubi, časti i štuje,
Trieba 'e način, da se stire
I ljubi se preko mire.

S briegóv' još na više stine
Snažno jurve preskočimo,
Gdi su škripi i planine
Od jakosti, kú tražimo,
U koi nitko se ne uputi,
Neg' kroz mučne oštre ljuti.

155. Meju tvàrdim jadniem hridim
Ova žive i stanuje,
A strahljivim mladcem blidim
Nit' se kaže, nit' vieruje,
Zrielom' mužu snagu vàrši,
Nek s njom baca, lomi, kàrši.

Kaono trieznost volje upravlja,
Da ne žude preko reda:
Tako jakost duh pripravlja,
Da od straha ne uzpreda,
Nit' boji se smàrti iste,
Kada i smàrt razlog ište.

Nje su meje nemiestive:
Tuge, bolest i progonstva,
Nemoć, rane, suprotive,
Smàrt, nesreće svoga donstva,
Kim ako tko odolije,
U istinu prijaki je.

Svi se jesu očastili,
Ki su take suprotivi
Kriepkim sàrcem susrietili,
I smàrt istu, buduć živi
Zakon čineć od potrebe,
Slavu višu samih sebe.

Veće jakost i junaštvo
Nij', neg' dobit našu volju,
I naravno svoe mlohavštvo
U vlastitom željah boju,
Kad pùt sàrne na razložtvo,
Da ga vàrže u podložtvo.

160. Blaženi oni govore se,
Koji tàrpe zle napasti,
Koji, moguć, uzdàrže se,
Nit' hotieše dielom pasti,
Nasàrtanja ki podnose,
I dobitnu krunu odnose.

Biahu niegda i meu pogani
Slavni, ki za otašbinu
Kàrv prolišе, sad kàrstjani
Na čast svete viere ginu,
Kad za dobro svih obćeno
Život meću prehrabreno.

Mudroljubci od starine
Miesto daše im gor' na nebo,
Mučenikah veće scine
Svetu jakost, drugi ni'e bo,
Ki po božjoj po odluci
U raj pride po svoj muci.

Prava je jakost dospivenja
Zapoviedat svojem' duhu,
Da ne hlepi naslajenja,
Nit' pristaje na odluku
Za ćutjenjem, koje sbira
Sve, što tiče i nazira.

Tko svoim duhom gospoduje,
I s oglavom njega veže,
Da bezredno ne skakuje
K svakoj pazi, ká ga steže,
Svo'e zeleni ká prostire,
Da ga tiska i upire.

165. Ter ga uzdàrži, da ne teče
Po livadah od griehovah,
Slavu veću ti dotečè,
Neg svladatelj od gradovah;
Er ga učuvà, da ne traska
Po svem glibu, po svih jaska'.

Pak nečinit, neg tàrpiti,
Jakost ti 'e najbolje dielo,
Duh tú ti je hrabreniti,
Ne istom uda ali tielo;
A tko u duhu predobije,
Ti vriednji i jači je.

A najviše od jakosti
Dielo 'e, snižit sàrdžbah naši'
Silni oganj pun sminosti,
Koi mučno čoviek gasi,
Kad se diže na plamene,
Da požeže dàrvo i stiene.

Nij' duh jaki, ni'e duh vèli,
Koga svaka psost preginja,
Ko te uvriedi čoviek sieli;
Prosti sebi, ko te ogrinja,
Smionos čoeka mlohavoga,
Prosti i njemu za cić Boga.

Tim u našem razsàrdjenju
Moć zauzdat jazik pusti,
Da u svojem govorenju
Ne probada, i ne kusi,
To je jakos hrabrenija,
Svih ostalih izvàrsnija.

170. Svih najhudjih tàrkma živih
Jedan čoviek, a ne more
Svojih riečih nekrotivih,
Premda narav u zatvore
Tóke stavì jazik pusan,
I od zubieh, i od usán'.

Ruke, noge, uši, oči,
Dvoje narav ista dadè,
A da manja zlá uzroči,
Jedini nam jazik kladè,
Sama Boga nek bi hvalio,
A iskàrnje nebi halio.

Na obsiedu od Sivilje,
Prijatelja tri viteška,
Kad càrnacah množ udilje
Na njih prispì, da ih posieška,
Opriеše se, ne jedino,
Neg vremeno i izmino.

Pàrvi, taj čas kad ih vidì,
Vàrlovito na njih hriepi;
Drugi, malo čim razvidì,
Prema njima snagu ukriepi;
Treći čeka, dok nasàrnu
Nanj, tad i on se k njima svàrnù.

Uzbudi se meu vitezi
Kavga toli plemenita,
Tko od triuh bolje prezi
Tmih ogarih protna svita,
Koli jačje tu se vlada,
Kad ih Mavri sriše iz grada.

175. Sbor vitežki parbu sudi:
Da se tretji jačje nosi;
Er kad Mavri svi od svudi
Navališe, on podnosi
Za vremena, dok upazi
Svu prigodu, kom se opazi.

Prava 'e sudba učinjena;
Er on tretji umio je,
Sebe uztegnut i vremena
Duplo veća tàrpio je,
Boj i sumlju preveliku
Od drugovah prima príku.

Sram, ki 'e zakon od vojnikah,
Ne dopustì, da pobine,
A jadovnih množ kàrvnikah
Sunovrato da pogine,
I u tókoj pogibili
Bezufano da se sili.

I smionstvom da nestidnim
Prij' svo'e dobe na njih udré,
Kad se 'e mogo mačem vridnim,
Na počeke stojeć mudre,
Pod nos tàrgnut bez kih škoda',
Ko je veći sviet vojvoda.

S varkom jakost od jakosti
Ukriepite ljubav i obet,
Velom, Bogu od-milosti
A uzdàržat svoju sobet,
Da ne smuća se u nesrićah,
A ne uznosi se u svoih srićah.

180. A slabost ti je od slabosti,
Smìli mnoga, i velika
Prema Bogu sve dobrosti,
Koi tàrpi i griešnika,
Dokle kajan obrati se,
I na jakost povrati se.

Ne odnosi, neg donosi
Veću snagu bogoljubstvo,
Dušu oruža, i kad prosi
Božju pomoć, svako ljudstvo
I vojvoštvo predobije,
Nek zó plaska sumlje nije.

Pravu jakos ne imaše
Lehsandr, Cesar, Sansun, Davi,
Zasve da oni primaše,
Zvierje i lave u dubravi;
Er steć bludnoj u podlagi,
Skok smetoše svojoj snagi.

Kralj Gofredo glasoviti
Neporočne rad čístosti,
Bio je junak jadoviti;
Mao; al velik svom jakosti,
I desnicom, kom što hudo
Nij' činio, moguć čudo.

Ne mogu se hrabreniti
Riet u jednom svoem plamenu,
Kih na zatoč zamieniti
Vidiš sàrnut, ko živinu,
I ki s rieči, al s' zlé žene
Gube čast, raj, sried krivine.

185. Moj plemiću! ako bi ti
Zatok poslao ki djavodan,
Ne hod' na mač, neg mu odviti,
Da svud gredeš ti slobodan,
Gdi ako skoči nahripina,
Branit se imaš nohtim svima.

Nu kàrstjanski vitez time,
Za'edno mudar i jakostan,
Ostati ćeš pri vríednime,
A od pedipsah mnozieh prostan,
Bog i kralji s kim progone
Ubojice tej smione.

A osmàrtiti sebe istoga,
Najveća je nelagodnost,
Ki se ubì, nije moga'
Postàrpiti kú nesgodnost,
Zatoj oni zabludiše,
Lukru i Bruta ki hvališe.

Podnìt' muke i umrieti,
Ko činiše mučenici,
Prava 'e jakos, h koi doprieti
Neće od vieka svi bojnici,
Premda i oni smàrt primaju
I za kralje umiraju.

Ako 'e dielo od vriednosti,
Mriet cieć kralja umàrloga:
Koli veće od jakosti
Dielo 'e, umriet cieća Boga,
Cieć zakona i cieć viere
Kralja od neba, kom' ni'e miere.

PIEVANJE OSAMNAESTO.

Nadglasje.

Pak mudrosti tu razbira,
Kriepku kriepost i umienje,
I kô se ova baš nazira
U kraljevsko uztàrpljenje,
I svima je potriebita
Vladaocem segaj svita.

Kalujerstva za tim slavi,
I obieti njihe troje,
Redovništva sveta pravi,
I duhovne tih nastoje,
Sried uboštva i priprosti,
Druge i njihe čestitosti.

---

1. Pievačice, ustan' vierna!
Evo otvarat zora ide
Vrata koraljna i biserna
Žarkom' suncu, da izide,
I da upravi putohodna
Drumom vedra miesta rodna.

S bàrdovitieh jurve 'e stranah
Kroz pustošne putovati,
Preko plodnih od poljanah,
Za i gradom se prikazati,
Pak i uliezti u gradove,
Gdi nas slavna mudrost zove.

Svudi, u svem, i vazda je
Ona u har umàrlima,
Jakno i sol potriebna je,
I potisniem i velima;
Nek sačinja'u svaki poso,
S njom izvàrstan da bi došo.

Učiteljka svih kriepostieh
Prudno siedi u razumu,
Meštrovica od priprostieh
Njih pobiežè k boljem' drumu,
Svietlost odlúk ka im sviti,
Da nebudu zabluditi.

5. Nje su misli, upravljati
Naša diela, i ostalih
Dobrim redom opravljati,
Sve što 'e velieh, sve što 'e malih,
Što ubožkoj obitili
Pristoi, ká li lašti u svili.

A nje svieti potrebuju
U svakoga dielovanju;
Nu bez nje svi napredkuju
Vazda u sumnji, i u krizmanju,
Ko i sliepu bez vojavca,
Plavi i plútve bez vladavca.

Dielovanje da je i malo,
Sva objavlja ona tu se,
Ko se obavlja i zàrcalo,
Razbiveno kad je u kuse,
Kó i u kusu svakom dielo,
Svako objavlja ko da 'e cielo.

Niegda kokan od ovacah
Biv složio dosti vredno
Svoj mao snopić od dàrvacah,
Demokrit ga srieti, i vredno
Na nauke ga htì udignut;
Er na mudrost s toga prignut.

Tri ima dikle na izruku,
Koje pri njoj svejer stoje:
Sviėt, razum i odluku,
Pak i druge tri gospoje,
Živu narav i kušanje,
I sàrčeno nastojanje.

10. Pàrva triuh vriedno izvodi
Svietovnosti sve načine,
Druga liepše iznahodi
Priednjih viekah nam promine,
Zapovieda tretja dila,
Svietom ká su se odlučila.

Pàrva a gospój pak pretiče
U naučnom govorenju,
Drugoj za njom red dotiče
U vieštini, i u štivenju,
Treta hàrlo svoim hlepenjem,
Vàrši posle dospivenjem.

Vrieme pak je meju njima,
Nje znan cvietnik izabrani,
Ki nastoji, da ne otima
Svoja samo, neg da brani
Dni, ké on gubi u mišljenju,
Pak jih najde u svàršenju.

Ima mudrost dake stvarat,
Što je vrieme procienilo;
Al na dugo veoma parat,
Što se 'e s čavom*) produljilo,
Da namira ne odbigne,
Kruna i svàrhe njoj se digne.

Pravu mudrost za vremena
Prigodno je uhvatiti,
I obrat' dobra, što obćena
Može spasa uzrok biti:
Hitaj sreću, čim vlasiva 'e,
Ere smigne, kad plašiva 'e.

*) Čava, možebit m. čâma (?)

15. Naučene jest pameti,
Stvari żnati mimošastne;
A mudrie je previdieti,
Ké imaju bit' došastne;
Razumno je dobro obranje,
Kad razmišljaš, što 'e sadanje.

Svak dielovat ima jošti,
Svo'em u svakom rukočinu,
Za sám žitak štono 'e dosti,
I što rad bi na preminu
Svojiem da je satvorio,
I kriepostim dovàršio.

Ruke slama'u, ruke kàrše,
I od Boga nam su dane,
Dobre posle neka vàrše,
Duh i tielo neka brane,
Neka i svaka njih činjenja
Vodu na svàrhu od spasenja.

Meju Svetiem' i Aristotil,
Da neuzmože, reče: mudar
Bit, tko zó je, i pohotil
Griešnik od svih lùji ludar,
Ki ako će sva žuditi,
Trieba 'e dušu uvriediti.

Bog svú mudrost ne ulije
Vazda u svačju ljudsku glavu,
Puna koja prikazi' je;
Na njegovu veću slavu
Sve svo'e misli u dobrosti
Toj dar klanja sej krieposti.

20. I prie svietlos od mudrosti,
Kú uprosì, Salamunu
Podà; ali s nesviestnosti
S' nje opadè, kad zamunù
Za ženami, s kih se bludi,
Je l' se hrani, al' osudi.

Vazda 'e bilieg od mudrosti,
Neprikladat sebe u scinu;
Neizmierne tej krieposti
Er tko može dubočinu
Nje doseći na sém sviti,
Koli od ljudih k njoj dopriti?

Sokrat njegda mudri kladè,
Meštar od mudrosti iste,
Jedno samo da on znade:
Da neznade, nego l' nište!
Kako dakle znat će svaka
Drugi čoviek, pripun mraka?

Svaka pamet, koja hoće
Ovdi mudra da nastane,
Obilate od ludoće
Najgolemie nosi grane;
Neda zemlja plode urihe
Bez betega i pregrihe.

Od mudrosti 'e prianućje,
Kad se od Boga svet strah ima,
Pake dielo 'e nje najvrućje,
Stiditi se pred ljudima;
Ti strah, ti stid jesu uresi
I od zemlje i od nebesi'.

25. Ti su mudri, ki razbiru,
Što 'e zlo činit, dobro što li,
Ki do misli svoje miru
I stupaje od postoli,
U kó blato da nebi se
Omàrljali grubo odviše.

Ti su, i ki razmišljaju,
Što će dobriem i zlim biti,
Da li u paklu, gori l' u raju,
Gdi se ima dogoditi,
Tiem u vieke dobro sretno,
A zlo oniem nedospietno.

Ti su i opazni armelini,
Ki čistoću da ne skvàrne,
Kú u većoj dàrže scini
Spreme zlatne i srebàrne
Veleć: prij' ćemo i umriti,
Neg' ćemo se ogaditi.

Ti su časni stanogorci,
Ki dni traju u pustoše,
Jakno njegda Pitagorci,
Bieżeć grajske sve razkoše,
Gdi naudne mlade, a sîde
Vile obćinske svud se vide.

Ké u pepel Ciprianski
Kriju zlato od pramena,
Te potežu iznenanski
K sebi sàrca i gvozdena,
Rujnim mašte obraz mili,
Neka većim ognjem sili.

30. Boga poznat da je svašto,
A ništarstvo tvo'e kazati;
To je obilnost i bogaštvo,
Od mudrosti uzdàržati;
To je znanost dospievena
I toj mudros preblažena.

Sebe poznat tko napravlja,
Mudrie radi, neg ki znaju
Vlast naravi, moć od travlja,
Kriepost zviezdah kú imaju,
Ludos prava 'e, polag Boga,
Tašta mudros svieta ovoga.

Nepopuzni u govoru,
Malo reci, puno muči;
A u ljudskom kad si zboru,
Odkrivati ne odluči,
Sviem vierujuć, tvoje stvari;
Er ćeš ostat u prevari.

Tvá nek' tajna je skrovena,
Navlaš ženi nehtij riti,
Slaba, mučat ne naučena,
Ne mnij, da je zlo ih praviti,
Pripovieda, što god čuje,
Lahkom' vietru prilikuje.

Jaki pečat od mudrosti
Drugo nije neg' mučanje,
A biliega od ludosti
Prenetriezno glamazanje;
Jezik, ključ je ki zatvora
Skrovit kraljskih od komora'.

35. Petar, kralj od Aragone,
Papa Martin, hoteć znati,
Kud upravlja vojske sione,
Htì mu liepo poručati:
Má košulja, kad bih znao,
Da išt̀e moj sviet, bih ju razdrao.

Kad otajna mudar snuje,
Nije njemu múk pozabit,
Po uprašanju niti mu je
Rapice za rebce babit,
I gdi 'e teži koji posa',
Ni'e mu izet càrv iz nosà.

Koji siede na visoko,
Dostoji im se mudros veća,
Vàrh podložnieh bdi im oko,
Neka im je bolja sreća,
Razmišljavci svih se zovu,
Ki varuju zemlju ovu.

Sami za se nek uzdàržu
Od milostih blagoshranu,
Nepuštajuć da se vàržu
Svoi podložni na poljanu,
Ako drugi za grieh nemari,
Sám kralj pravo neka vari.

Tako Merkur s Gracijima
U istom templu klanj primaju,
Neka svojim milostima
Kralji, svièta ki imaju,
Nadaruju slavne muže,
Da ih slave, a ne ruže.

40. Jer istina može bieti,
Da se oni porajaju
Svi s razumom i s pameti,
I s' njima se da vladaju,
Nek pokažu, taki da su
Veće u dielih, neg' u glasu.

U ploči su izdieljani
Na uspomen viekoviti
Malí sloví, ké izbrani
Aleksandru meštar hiti,
Neka svietom preobraća,
Kralj i razum jesu braća.

Bolj' će redit stanja svoja,
Kad brat bude cviet prohodom
Aonskoga perivoja,
I Aganipskom poit se vodom,
Koju imaju bezkaniti
Jejupaški ko psi piti.

Koli vèla čoviek stanja
Tóke ne išt̀e da mudrosti,
Neka začme veća znanja,
Veće i daju da jakosti,
Nisu stablam teški cviti,
Ni orlom peri bremeniti.

Ali kralju nij' zadosti
Mudrost sáma, ako nima
Štit hrabrene uztàrpnosti,
Kim se opira podložnima,
Nenaučiše ki, da valja
Obljubiti i zlá kralja.

45. Koj kriepostju bude hodit,
Bit će uviek u nenavidi,
Mučno 'e puku svem' ugodit,
A naravno zloba slidi
U slobodi i u prosti
Kraljske mnoge čestitosti.

Milostive ako 'e ćudi,
Da svakoga izpunja želje,
Kó zločesta, šalju ljudi
S blagim' ženam' na kudelje,
I one bo pogajaju,
Ki od njih mole i pitaju.

Ako tko od njih pravdu upravlja,
Nek svak' žive tom krieposti,
Za usionstvo to se pravlja,
Bez smiljenja i oprosti,
I pravedna kàrv nanj viče,
Ako pedips ne uzmiče.

Ako l' haznu štedit haju,
Od lakomác' stiču ime;
Toli slugam dare daju,
Razmetni su pri svakime;
Toli otajni njim su svìti,
Tleh se zaklè njih praviti.

Zato plemci nove Španje
Na izbor svoga poglavice,
Staviju njega meu ostane,
Kušaju ga, ima l' lice
Od jakosti u tàrpljenju,
A od mudrosti u svem bdenju.

50. Kad bi hotio od sna spati,
Boli bi ga, govoreći:
Jeda činiš, da vlada ti
Pokoj nosi, al drimeći
Da ćeš čuvat puk, ki vodiš?
Nećeš tih spat, dokle hodiš.

Imaš znat, da zapoviedat
Jedna 'e služba, i sužanstvo
Bditi, branit i providat,
Nosi tvoje dostojanstvo,
Podložnike ti imaš pazit,
I isti žitak tvoj s njih mrazit.

U vladanju nitkor cieni,
Nać života mirna i sladka,
Kralji u pomnjah zamišljeni
Tiha imaju hipa kratka,
Za bezbrižnih znoju i trude,
I za onih se, ki spú, búde.

Misli, brige, puci, stanje
Sve te tukú, sve te grizú;
A mir, počin, uživanje
Na daleče tebe bižú,
Selo ti je puno plača,
A na glavi kruna drača.

Okolišu na visokom
Nahodiš se ako sade,
Otvorenim imaš okom
Gledat grade i posade,
Oganj stoji tute gori,
Ako sviet ti za'edno gori.

55. Tako i ti, u svietlilu
Ako vodiš život časni,
Ognjenitu imaj silu,
Živi, gori, a ne gasi,
Narav ti je dielovati,
A ne driemat, spat, ležati.

Za uzdàržat sama sebe,
Kriepost male stvari ištu;
Ali vladat vani tebe,
Prosí kriepost vele vištu,
Narav ràja sebe prije,
Pak se vàrši za drugije.

Ako jedan ne umije
Sebe vladat, i što 'e u njem,
To jest dušu; kako smije
Puk, ki 'e pod njim kako munjem,
Kad nepravni sebe živa,
Tko će upravit množtva kriva.

Puk je kaono i murtila,
Kú ako takneš, miris meće;
Ali ako nju ká sila
Guli, trepje i zameće,
Otrovane štipce rája,
Ki navalú sa svih kraja.

Neka kralji i vojvode
Pirle u knjige od pravljanja
Prednjih kraljah srećne sgode,
I nesrećna promienjenja,
Jednih kriepos da zagàrle,
K zlobi druzieh da ne hàrle.

60. Traže dobro, zlo odmeću,
I po smàrti živiti će,
Kralj nestiže liepšu sreću,
Neg kad dobro umrieti će;
Liepa smàrt bo liepo zlati,
Vàs naš život premda krati.

Nije sreća, nije sáma,
Ká prevraća samovlasti,
Zlí izgled kraljah kàrši i slama
Sve najjače svieta oblasti,
Tom pomoći povaljije
I cesarstva i kraljije.

Ako kralj pak neizbire
Svo'e svietnike od vriednosti,
Nego ki su male vire,
Smine a vele oholosti;
Tim vojači sliepim odvećè,
U jamu se i on meće.

Prie počimlje ko Sirene
Sladkim glasom bugariti;
Al na timun kad se uspene,
Rádi druga obaliti,
Ter nastoji pàrvi povod
Svim obratit pak u sprovod.

Naravni otrov njegov kisli,
Vas pokriven riečju milom,
Jedno obieta, drugo misli,
A svàršiva treće dilom,
Svih riečima oblećuje
Malo dava, puno štuje.

65. Ti dvoranski poslenici
Puk žučaju, ne ozdravljaju
Dobriem mliekom; neg liečnici
Kad se učine, gore truju,
U svom samom škodna daha,
I bez pitja, i bez straha.

Za livadu kosit bo'je,
Većim stablom slama'u vàrhe,
U dan i u noć nepokoje,
Čiem ne pridu na sve svàrhe;
Druga briga nij' im u svisti,
Nego svoje od koristi.

Po dvorovih kad se pruže,
Tute snuju sto prevara',
Licumierstvom kletim kuže
I dvornike, i gospodara,
Viećnik gorji zloga kralja
Njega i stanje doli valja.

Ko čineć se pomičivo
Stanovištvo gubeć svoje,
Bit će bàrzo promienivo
Svakim skosom, klateć boje,
I ako u Ovnu uzrest ima,
U Mierilah pada s' njima.

Ké bi imale veće vode
Hodit u jaz blagoshranja,
Tih zavraća na dohode
Svo'e priednosti bez kàrzmanja;
Kralji, kim sve svim zgajaju,
Susi bez vód' osiekaju.

70. Nek' vam Enrik treći pravi,
Drugi i Rikard; nu njihova
Ko razmetnost cieć ljubavi,
Svoih prijatnih zgodnikóva'
Bì uzrok desni tocih smuća'
Njih promiene i razsuća.

Viek ne pada kip kameni,
Kad nogami temelj tlače,
Ko ne masti po stepeni
Ne uzhodi i harače,
Neće uživat tvoje duge,
Svak poda se dàrži sluge.

Nu bo 'e sluga po naravi,
Koga mudros ne uznosi,
A ono je Gospar pravi,
Koga razum svoj ponosi,
Taj priklada umàrloga,
Živućega miešte Boga.

Svìetovat se 'e dakle prije
S svojom dušom, s svoim Bogom,
Svìetnika' viek boljih nije.
Ti nevara'u himbom mnogom,
Niti lažu, nit' izdaju,
Istine u njih počivaju.

Ova 'e stinjem kruna zlata
Pokovana dragocienim,
Sviona čoha od skàrlata
Narešena hitrim cienim,
Prut kraljevske zapoviedi,
Veličanstvo sve kó sliedi.

75. Ova 'e kruna vàrh svih kruna',
Čast vladanja i poštenje,
Hvala, ures i podpuna
Kriepos, jakos, prosvietljenje,
Uzvišenje, dika, slava,
Ciela milos, pràvda prava.

Već pokle su izmorene
S duga puta noge moje,
Tučuć miesta, bàrda, stiene,
Vidih rajske perivoje,
Ki na zemlji još neginu,
Tu uliezoh, da počinu.

Tu i Marko, prem žestoko,
Pustinjakah temelj stavì,
Pavo i Anton na široko
Pak ga osnovà i zastavì,
Benedeto, Domink, Frane,
Prostriše ga na sve strane.

S druzim' otci, ki za njima
Svete rede narediše,
I obilne prude s njima
Svud po svietu učiniše,
Vadeć iz svoih manastirah
Cviet sinovah, plod pastirah.

Tu još žive u pokoju
I ugodno prima družtvo,
Dosta u scieni i u broju
Adamovo praunučtvo,
Tu i ja, praunuk njegov ki sam,
Stupih, sebe da utišam.

80. Tu Agatopol grad je vredni,
Dobri ljudi gdi stanuju,
Čisti, istini, triezni, mledni;
Er čas i stvar neće tuju,
Pravda i vàrsnos svaka tù je,
A izpunito Bog se štuje.

Tu u zaklonoj mirnoj strani
Kalujerstvo izvan svita
Mirisanu goji i hrani
Živu kitu svoga obita,
Ká da i stidi sredu zime,
Svako dava cvietja sime.

A to je sieme od kriepostih
I nauka kàrstjanskoga,
S koim restu u svetostih,
Vonj zadajuć žitka svoga;
Ki viečnjega do Solima
Podiže se mirisima.

Ti, da sputno služit mogu,
Pùti, časti, žud, imanja,
Prikazaše svojem' Bogu,
Učinivši tri vitanja,
Sva tri vriedna od čistoće,
Od posluha, od priprošće.

Navlaš redi, ki su ubogi,
I prosinstvom svoim se diče,
U kom jesu vriedni mnogi
Otci, ki nas riečji liče,
Sagradjujuć pripoviedom,
Ozdravljajuć izpoviedom.

85. Neka pàrva slaga tilo,
Oči druga bude krotit,
Treća želje u putilo
Stisne, i u zakon njih uplotit,
Da ne lete na taštine,
Ké su vieka veličine.

Er kô tri su zla korena,
Ka otrovnim sokom more,
Tri i lieka izvàrstena
Protu njima da se otvore,
Svièt je Isusov, tė je dosti,
Ki 'e sam liečnik od vriednosti.

U ubožtvu reste i cvate
Skrovna priazan i milina,
Spornost mira ké se prate,
Viera, ufanje božja ina,
Glada i goli uztàrpjenje,
Post, molitva i bdienje.

Sviet prevàrljiv i himbeni
Što svim može pak klanjati,
Nij' se meni, nij' se tebi
Unj nikakor pouzdati;
Er se od njega svej davalo
Malo malim, i do malo.

Što 'e on ljudem po razlogu?
Neg' stvar, ká sad jes, sad nije,
Kú ne uživat lasno mogu,
I ka gine najposlije,
I da udieli više sreće,
S tih se 'e strašit vele veće.

90. Svim propastan er nedava,
Što istim ljudem obetaje;
Kad se smije, tad skončava,
Kada blazni, tad izdaje,
Nosi u zlatom sudu lipu,
Smàrt, skrivenu u nalipu.

A u čistoći rednim busom
Cvatu, i capte tolikoje
Dievstvo lierom, a stid rusom,
Meju dračja ki se goje,
A to od postih, i od bičih
I od pedipsah putenićih.

Posluh zatim plodí i daje
Poniženstvo i krotčinu,
Svojevojstvo kad ustaje,
Meće njega u tišinu,
Da ne htiede, što mu vidi,
Neg' što mu se zapovidi.

Vèla 'e kriepost umiljenstvo,
I uhodište pàrvo reda;
Papa Bene materiènstvo,
Čim bi uresno, nepogledà;
Kralj Primislav, kmetske kuće,
Nehtì kriti prednje obuće.

U posluhu sliede Abrama,
Koj i sina jedinoga
Htì posvetit vàrhu plama,
Da posluša Boga svoga;
Posluh pravi, posluh cieli
Neište razlog: je li, nije li.

95. Sliede i svake nu stvoreti,
Koje njega uzvišuju,
I bez ni'edne zanoveti,
Rieč njegovu obslužuju,
Tvàrdovati ne ko ljudi,
Svojevojni, sasma ludi.

U hrabarstvu svoem nebeskom
Sliedi Torkvata i vojvodu;
U hrabrenstvu ki vitežkom
Nehtì prostit ni svom' rodu,
Bez otčevà kad testira
Protne vojske on potira.

Jerolima lava i slide
Ki poslušan bì za haru,
Da oslića, čim pojide,
Čuva u gaj svom' gosparu,
Biv se a jednom izgubio,
On mu 'e dàrva zanj gonio.

Nije svoga stariešine
Liepi posluh vàrć na stranu,
Tko neć' gorji životine
Imat obraz, i Natanu
I Abirinu bit priluka,
Kih poždrì tleh s neposluha.

Ni Adam pao nij' cieć bluda,
Cieć ubožtva, al cieć krade;
Nego čini žena huda
S neposluha da i on pade,
Sluhom djavla dobijemo
Krieposti inim s njim' se biemo.

100. Starosta se odabire
Meu dobrima navlaš duhom,
Da svim dava svoje mire;
Kao pri bì pod posluhom,
Bì podložan i zna sada,
Kô se sliša, kô se vlada.

U naredbah poniženi
Krotkom riečju zapovide,
Izgled fratrom učinjeni
Hoće od svih da se vide,
Kaono Isus uvieštiji,
Veće sluge neg stariji.

Redovnikah umiljenih
S toga vazda Bogu mio,
Sluga i slúg' božanstvenih
Stabar tú se 'e ukriepio,
Ki se uzvisì tom krieposti,
Noseć jaram od mladosti.

Osipa opet sliede u puti,
Ki bì bistar cklo čistoće,
I ki er se lasno mutì
Duhom cieć žén, bieżà od zloće
Svo'e gospoje, ká zaludu
Cviet mu dievstva iskà u bludu.

Er se oklonì i pobižè
Od nje vrućih vuhvovanjah,
Plašt ostavì, sebe dižè
Od prigodnih nasàrtanjah;
Tu pogibel predobije,
Sam ki bieži, al se krije.

105. Isukàrstu drag je tola
Od čistoće cviet ne mreći,
Da on čist mater i apoštola
Rad čistoće priljubeći,
Htì na križu prie premina
Njemu mater, njoj dat sina.

Čistoća ima u skrovitu
I u kloštru najmilije
Pribivanje, stanovitu
Svoju liepos najmirnije,
Tute hrani sakriveno
Sveto blago neizrečeno.

Meu razkošjim časti venu,
Blago šteti poniženstvo,
Meu dobitci lako ginú
Bogoljubstvo i' trezienstvo,
Tope istinu lažne riči,
Svú dobrotu svietovnici.

Ki su u ubožtvu, i u redu,
Ti i réde uzdàržnosti,
Lašje obsluže u obredu
Stariešinstva i priprosti,
Oštri ruhom, sporni hlibom,
Tiesni kloštrom i potribom.

I da otara vàrh božjega,
Odkud nima'u zlata dati,
Njiho ubožtvo mieste tega
Njemu svejer prikazati,
Gré dar sàrca, ki 'e slobodan,
Veće od zlata Bogu ugodan.

110. Zdravi u duši i u tilu,
Uzdàržanja svoga cíća,
Krote pùti biesnu silu,
Puni slave i dobića;
Er kad se ova k' zlu obraća,
Sveti joj uzteg zdravlje vraća.

Njih tiesnoća na daleko
Dàrži, i veća naslajenja,
Ká postavi narav preko
Putenoga sried ćućenja,
U zatvoru tko 'e kó visli,
I o bludu triezan misli.

Tu u ubožtvu reste veća
Božja milos izvàrsnije,
Nit' se sgaja tu nesreća
Lakomoga Ananije,
Jude al' Tata, ki zlo umriše;
Er vlašćinu oba htiše.

S posobojci zlo pineštvo
Tegot grieha sobom nosi,
Hoće ubožko redovništvo
Da se klàpa, da se prosi,
I po kućah od kàrstjana'
Da se ište sebí hrana.

A da stvari svake ine
Od Boga se popitaju,
Koji neće svoje sine
Zapustiti, kad ufaju,
Ki svim živim hranu siplje,
Čarna i vrana pìta piplje.

115. Stvori zvieri cieć čovika,
A čovieka cića sebe,
Kako milost svá velika
More zabit paka tebe,
I kad zvierje svako hrani,
Svoga tebe vàrže vani?

Tu u zaklonu redovnici
Biežeć griehe svieta opaka,
Apostolski namiestnici
Divno tlače dobra svaka,
Sliede otce u pokore,
Slave Boga na sve kore.

Ter u citri deset žicah,
To jes deset zapoviedi',
Prikazuju dar dušicah
Rajskom kralju, da ih vidi,
Kô svih su oni bogomili
U ubožtvu obslužili.

Ko upravom tieh naredbah
Mole dobra iskàrnjima,
I u spomenak svoih sviedbah
Uzdàržanje kàrstjanskima
Svim vlasnikom, kô dostoje,
Vlaš s' Pogani kad biu boje:

Mnoštvo popóv i fratarah,
Zasve da 'e ih vele veće
Dviesto tisuć', kao košarah,
Razsap kraljstvim biti neće,
Kô ni dosle, ni u naprida,
Bog bo sveinog tim provida.

120. Ti u tom bistrom ogledaju,
Što je stvarat al biežati,
A u Gospodnjoj molbi znaju,
Što potriebno jest pitati,
Što l' vierovat svaki ima,
Simbuo s članim kaže njima.

Tu su fratri razmišljavci,
Ki i posleni život traju,
Početnici, napredkavci,
I izvàrstnici, ki nastaju,
Dumenici, starešine,
Puni izgleda i svetine:

Razmišljavci, veličinu
Božjih dielah sve razbiru,
I u neizmiernu tu pučinu
Jedra mislih svoih razstiru,
Povietarce čim nebesko
Tisne u višja drevo im teško.

Bogoslovci, duhovnici,
Ki naukom plodnim dišu,
Mudri i liepi govornici
S pripoviedih vriedni ki su,
Kih ću taknut kriepostanje
U nasliedno pripievanje.

Tu poslušni Cenobiti,
Ki su u žitku obćinome,
Nakorete, Serabiti,
Ki stanuju pustinjome,
A sad rede manastire
Vani, i grajske meju mire.

125. Ki podaše svá ohola,
Sliedbenici dospieveni
Jezusovi i apostola',
Svietu i pùti izgubljeni,
Tek ki počmu, ne ustave,
Da ih s' svàrhe tekar slave.

Ti su, ki su prem obsieli
Kraljevinu od nebesah,
Ter su silom nju oteli
I pogib'li svoih tielesah,
Sve u boju nedospietnom,
S svojom puti, s djavlom, s svietom.

Sebi silu sve čineći
I svojemu pohotjenju,
Tko bo može viek doseći
Više miesto u linjenju,
Od dobiti grabe krunu,
Ki sile se, ne ki hljunu.

Ti su, ti su, ké imasmo
U posmiehu našem mnokrat,
I bezumni, ké dàržasmo
U sličnosti ruga stokrat,
Evo jesu božji sini,
Ždrieb se i svetih njim naminì.

Sveti su; erbo sve dàržaše
Svetu kriepost u pameti,
A sred sàrca zakopaše
Svoje pravde osobeti,
Ugajajuć time Bogu,
Ki im podaje platu mnogu.

130. To su oni pravednici,
Kih u božjoj ruci jesu
Čiste duše, s mučenici
O koih tlape, umàrli jesu,
A oni živu, i u mirnosti
Rajske uživa'u čestitosti.

Ti prez postélj', i prez stoli'
U ništarstvu svašto imaju,
I ko isti apostoli
Odgovore proste daju
Meštru, da im nestà ništa,
Gdi jih poslà, gdi ih tištà.

Nelepete dusi càrni
U táj miesta, ká su sveta,
Nij' tu trohe, nij' tu skvàrní,
Ako li je što popleta,
Poizpravi se, dielo hudo
Izvede se, kad skrì čudo.

Tu je stabar od života,
Ki se pruža polag kraja,
Nedosiežan cića plota,
A od znanja sriedu raja,
On živote viekoviti,
Skratja ih ovi, kada siti.

Pàrvo stablo uzorito
Vodi oka na visine;
Drugo granjem priklonito
Razstire se put doline;
Neg je trieba znati veće,
Nosi smàrtno potepeće.

135. Zato mnozi veli tepli,
Ki su htili odveć znati,
Lasno su se i potepli,
Svaka hteći ziskovati;
Poluvierce znamo ki su,
Meju nama taki nisu.

Pàrvo stablo plod i listi
Svim donose duge zdravi,
Stablo križ je plod koristi,
Isus čoviek, a i Bog pravi,
A lišće je njega prudno
Sve preslavno ime čudno.

Miest' hrabarstva angjelskoga
Puné gdi se u istinu,
Svejer janjca pravičnoga
Svietla čine Gospodinu,
Tu kljast i sliep ne prima se,
Vuk poždrivi, gadno prase.

Tù se u obličju kruha i vina
Božji Janjac prikazuje,
Ne istom glava i sredina;
Neg' se i kúda posvećuje
Redovnikom od vriednosti,
Ki umiru u milosti.

S toga raja prohodi se
Lašnje u raj od nebesah,
Tute stupnja nahodi se
Puna vidih i čudesah,
Od ké Jakov rečè krasno,
Neba je uliez, miesto strašno.

140. Strašno miesto, tiesna vrata,
Proz koja se neprovire
Pritil čoviek i pun zlata,
I oholi, ki se šire;
Laćan i gó lašnje ulazi,
Ki žežiná*), ki se mrazí.

Tute rieke tekuć moče
Na četvero drag perivoj,
I plodenu kriepost toče
Zaedno strani desnoj, lievoj,
Nek korenje, travlje, cveće,
Za naš počist lieplje meće.

Tu oblaci Pravednoga
Vàrhu zemlje rose milo,
Zemlja ista plodi svoga
Spasitelja sebi u krilo,
Tù Premudros kuću skupì
Vàrh mramornich sedam stupi'.

Ki darovi Duha sveta
Meju mirnim' govore se;
Blago onim, kim do lieta
I milosti tej donese,
Povietarcem svoim blaženim
Svetim ljudem utiešenim.

Siromaštvo zato 'e pêti
I na zemlji i u raju,
Gori vraća starê odmeti,
A kad živo 'e na svom kraju,
U počini naše 'e jidro
Sried valovah tvàrdo sidro.

*) Žežinati, postiti od jejunare.

145. Jako sidro od ufanja,
Pravde, ljubve i jakosti,
A upravljač vierovanja,
Povrač druge sve krieposti;
Ove saj sviet mornaruju
I s ubozim' svej vojuju.

Dumne, svete i koludre,
Sried zatvorà samostana,
Da ih čoeški dah ne udre,
Zaručniku božjem' hrane
Dievstvo u molbi i čistoći,
Bdeć u piesmah duge noći.

Ter kad znadu, da janjicam
Stat nij' zdravo vuka blizu,
Ni uz zmaja golubicam,
Od svietovnih svej se dižu,
Penelope nebì manja
Od Uliša s uzdàržanja.

Kàrst ih obrà uprav sebi
Nevaranom po svoem svitu,
Da kako ima otca s nebi,
A svú mater ovd' na svitu,
Tako i kćeri na visini
Bude imat svoima siní.

Tim podoba mnoga slava;
Er na svietu božje vile
Od himbenih mužkih glava'
Cviet lieposti su uklonile,
I s bludna oka da ne vene,
Kriju s' mreže u gvozdene.

150. Izza kojih iste žene,
S njima u riečnik kad besidu;
Er su vêlkom pokrivene,
Riedko ih nazru, nikad vidu,
Svoim i ljudem posvećenim
Zdrak svoj krate, kamo ne inim.

Svieću časti svo'e da sviti
I na vietru da ne gasne,
Ni'esu htile pronositi
U fenere, neg' opazne
Zatvoriv ju, neka gori
Samom' Bogu, ki ih stvorì.

I sebi Isus kad ne sveti
Dievoštavstvo tiela sama,
Neg i duha i pameti,
Žirim plotom i dračama,
Vàrt i liere svoje gradu,
Da s' sviem čiste njem' predadu.

Da se uzdàrži snieg planina',
Treba ga je sakrivati,
I neka se ne razčina,
Ima u mračnom miestu stati;
Ere kopni i razcidi,
Sunce al' vozduš kada vidí.

Tu izborita blagoshranja
Zlata puna su i bisera,
Ká za zaklad odabranja
I viečnjega stoje miera,
Kih će u Bogu dostignuti;
Htiše er sviet zanj odbiegnuti.

155. Mat' biserna netom čuje,
Da ima perlu liepu u sebi,
S njom se u dno zabučuje,
Izgubila da ju nebi,
Pohlepni ju da lovčari
Njoj ne otmu na prevari.

Da veliča svo'e bisere,
Ako se opet iz dna vrati,
Svud sumljiva oči stere,
Prie, nebu se neg' obrati,
Samom njemu otvorena,
A svim inim zatvorena.

Zlato, koje trohe nezna,
Biser, ki je zgled čistoće,
Postavljeni srećno s desna
Bit će na dan od tiesnoće,
Mirni i sudca vàrh statire
Primit cienu svoje víre.

Čiste dieve, ko knjeginje,
Čista janjca pak okruže,
Kim vlastite bugarkinje
Dano 'e pievat, s kim ga druže,
Inih pievat nemogući,
Lier od dievstva neimajući.

Od ubožtva i posluha
Pak kad uviet uzdàržuju,
I svetoga pune duha
Zapoviedi obslužuju,
Reda, opatić' i starijih,
Ni'e moć nać njih dostojnijih.

160. I da su u svem izvàrsnije,
S' posti, s biči svoje tilo
Pedipsaju najposlije
U skrovito prenemilo,
Da na nebu najdu mita,
Cieć odmetne pùti i svita.

Vesel'te se, mé deklice
Tako, kad vam nepristano
Uživat je rajsko lice
Viereniško obećano,
Dobro svako prebogato,
Gdi se uživa obilato.

Vesel'te se, i izprosite:
Vaš nevieštac preugodni
Da s' angjelim mene srite
Na dan strašni moj izhodni,
I paklena vitoglava
Predobudu žerna lava.

Koji na smàrt većma reži,
I hudobne duhe kupi,
Na svú pomoć s kima preži,
Da kàrstjenu dušu sdupi,
Ká budući božja slika,
Da pogine, nij' prilika.

Nu ako sgrieši, i ako pade,
On ju može podignuti,
Sebe istog za nju dadè;
Kako će od nje odbiegnuti,
I u najvećoj nju tiesnoći
Kralju ostavit viečne noći?

165. Digni dušu, digni, koje
Teško 'e breme grieha svoga;
Ona er ruke tvé dielo je,
I božanstva slavna tvoga
Sdraka mila i ljubena,
Tebe od Boga uzvišena.

Zlíh pogib'lih nada svime
Obstiraju množtva čuda
Najpokonje smàrtno vrime,
Jaoh griešnika tvoga huda!
Njim nemože odoliti,
Koga nećeš ti braniti.

Grieh je vèli, a mal odveće
Gorak plač mi 'o na očiju',
Da sviedoči boli i smeće
Kajno sàrce, koje biju,
Zadovoljan nij' u sebi
Tókoj zlobi, kamo l' tebi!

Ali i jedna suza može
Steći milost tvú jedinu,
Kada, ti ju sladki Bože,
Primeš mnogu za krivinu,
I dobrota tvá nadmetne
Isusove muke sretne.

Daj, da rečem u toj doba:
Man oružja opružiste!
Sviet, pùt, moja i hudoba,
Dušu mi ubit s kim' radiste,
Ká porazom tvoga siena
Bì od smàrti obranjena.

Ufam, ufam po krieposti,
Da s' svojega smilovanja,
Prít će tada, da im prosti,
I od djavalskih zasidanja'
Da oslobodi dušu moju
Zasve da zlu; ali svoju.

PIEVANJE DEVETNAESTO.

Nadglasje.

Jesusove družbe sreće,
Stabar krunjen svakiem cvietom,
Duševanja tu se meće,
Paka pero samo lietom
Rede i fratre, u dàržavi
Ki cvatoše, skladno pravi.

A peneznu osobštinu
Kudi fratár' i biskupa',
I svim prudnu ubaštinu
Neprestano hvali i stupa,
Na izgled Isus kim ostavì,
Da vitežki red proslaví.

---

1. Stablo družbe Jezusove
Istim cvietjem liepo kita'
Nosi zdravih, a otrove
Svieta i djavla na tle hita,
I od bitja naše pùti
Krote otci, u svem sputi.

Od vitezah i dvornikah
Mieste mača i skàrleta,
Voj se učinì redovnikah,
Vieću i štap kad pohita,
I ostavì mnoštvo gusa',
Podav kralja za Isusa.

Sveta otca Ignacija
Obslužuju zapoviedi,
Koji sviètom pismačija'
Tóko častno njih uredì,
Da su bilieg od svetinje
Sriedu plačne sej dolinje.

S česa i Isus njem' obiti,
Redovnicim i svojima,
Da će odvietnik viekoviti
Njihov biti sriedu Rima,
Gdi steć redbe im Pavo treći:
„Pàrst tu 'e božji", htì izreći!

5\. Cviet od ljudih i Gospode
U presvietlom tome redu
Kriepostima svimi plode,
Dàržeć svoje u opredu,
Da nebi tko stranputio
I izpadničtvom red smutio.

Mnoga blaga, ká imaju,
Nedopušta'u, da njih hvate,
Neg' jih samo uživaju,
Da u korist se duša trate,
I na veću slavu Boga
Nij' ih panjkat cića toga.

Isusovi redovnici
Blagomiris svietu daju,
Apoštolski poslanici
Svietom istim providaju;
Er ga često poizprave
I na put ga bolji stave.

Sedmolične njim milosti
Duh je božji udielio,
I zamiernoj tieh mudrosti
Narode je podložio,
Novu zemlju i Indije
Njihov Žaver ké kàrstí' je.

Koga izgleda i Gonzagu,
Kostku, Borgia, Bernardina,
I apoštolskih ljudih snagu
I pisačij bdienja scina,
Nasto'e vàršit sve napridke;
Nij' moć sbrojit nu kolike.

10\. Puci Čineski i daleki
Njim i nauku njih vieruju;
Er običai stari nieki
Htieše, njima da varuju,
I Konfucia naravnika
Da ostane davna dika.

Koj običaj da nij' škodan
Vieri, mnozi iskusiše,
Dominižar kad ubodan
Pram nauku tom' proti se,
Da bi trieba, da sied sveti
Sva utaži svom pameti.

Nu potriebno da i prije,
Da kô i Klement sad jednesti
Velu kàrbu razmirije
Meu dvim redim Pavo pesti,
Vàrh milosti kú imahu,
Neprestano s' ké se priahu.

Po naredbah i da oni
U zemaljska kraljstva i svita
Usudit se nisu smíoni,
Gdi nij' posla duhovita,
U tom ljudi, ki su umiti,
Nemogu ih potvoriti.

U ime sladko od Jezusa,
Koga u sàrce pečat i usta
Svejer dàrže svaka duša,
Njih poštuje, a ne pušta,
Njem' s njih klicat sve kolieno
Neba, zemlje i pakleno.

15. Tu je stabar od života,
Premudrosti kuća jaka,
Predrag biser, ki tàrgota
Za kupiti prodà svaka,
Stienje u zlatu okovano,
Blago u njivi zakopano.

Dosta 'e, da su Jezusovci,
Svim trieba je njih sliediti;
Er su izvàrsni ljudski lovci,
Nemore se ne sakriti
Grad, na bàrdu ki 'e sagraden,
Na sviećalu svietnjak kladen.

Za stieg Kàrstov tkogod rene,
Svoj nek vazme križ na pleće,
Otca, majku, braću, žene,
Sine i sebe nek odmeće,
Istu dušu màrzi i gubi;
Nać bo će nju po izgubi.

Zato kralji, vàrgši krune,
Toliki su red primili,
I razkoše knezi trune
Tom su utiehom zamienili;
Er meu blaga sried palače
Zakoni se božji tlače.

Po naših se zemljah čet'ra
Prem nahode reda sveta,
Augustina osvim, Petra,
Dome, Frane, Benedeta,
Dubrovčani Ježvitare,
I sbor njihov sviètno mare.

20. Sva četiri presvietli su,
Navlaš manjših pripoviedàc',
Ki napredke cienili su
Isusovih slavnieh sliedàc',
Ni'e moć izreć, svetinje su
Tizih bile kolike su.

Hotio sam istom sgrabit
Nieke, ki su ruke naše,
Premda ne sve mųk i zabit,
Kad ostale zakopaše;
Al' pisarci tad ne pravlja'uć,
Al kuga, i rat i glad stravlja'uć.

Li, i sad fratri i misnici
Meu kriepostnim' život traju,
Stoju u miru, stoju u dicí,
A dreselja nepoznaju,
Čisti, ubozi i poslušni,
Svóm starosti ne oglušni.

Meu ostale redovnike
Vidju mudre, duhom moge,
Sladke i liepe govornike,
Pripoviedat fratre mnoge,
I iziskovat vriedne otce,
Naravnike, bogoslovce.

Vàrhu knjigah stojeć nieci,
Kad istine viere izvide,
Pak mogućom božjom rieči
Svi griešnici da se svide,
I na vrieme već se kaju,
Ognjenito ih udaraju.

25. Kô ovih diedi sve nastojno,
Navlaš u dan, ki 'e svečani,
I rieč božju dobrovo'jno
Sliša, kaže bit obrani,
Čuje svaki, ki je od Boga,
Nauk božji pun razloga.

Znance Cezu Redoviša,
I Šutara i Pàrčića,
Difnika umna i uzviša,
Bistra mlaj'ga i Batića,
Markovića i Foretta,
I s Bonacom Zenobetta.

Mariniša, Ceciliana,
Halat, Petriš, s Perotićem,
Paladina i Dudana,
S koristnime Polovnićem,
Ki za mojstir*) se ovi tuče,
Da pregradi ga i obuče.

Otce, pri njih ki su bili:
Modro, Pače, Karavanić,
Sirić, Kroče, Nembr, Rafaili,
Zarić, Naložić, Domijanić,
Zen, Bodulić, Garibode,
Torkvat, rimske plod gospode.

Vàrsni, naučni u krieposti,
Dielom, sviètom svi umitni,
Časni mišlju, riečju prosti,
I dobrotom cielovitni,
Štioci sveta izkušanja,
Meštri izgledni redovanja.

*) Monastir.

30. A starije tko znat žudi,
I stadnike i knjižnike,
Apostolske reda ljudi,
Poluvierstva progonike,
Dobrih knjigah složitelje,
Zleca i Turák' bratitelje.

Nek se nazre i proslavi
Plemenita tócih bdenja,
Koje Babić s nova objavì
U sva vàrsna zaglavjenja,
Na sdrake njih razdielivši,
Tim meni usta zatvorivši.

Apoštolske otce sdriele,
Sveta reda franciškara,
Male braće, ljudi vele,
I biskupe izgovara
Pritiskopis bolonješki
Na daštici vas vitežki.

Móga štioca tu poslat ću,
Neka pomlji i zamirí
U njoj tóku slavnu bratću,
Ki se daše svetoj viri,
Da 'u uzmnože na nje diku,
Kàrv prolivši svukoliku.

A sad mi je u plač ići,
Da nemogu imat tiše,
Cić dvih Bonah dobroj sríći,
Ki se skoro izgubiše,
I s Počàrnje jubilata
Spliećanina ustozlata.

35. Ere mali već ostaše
U dàržavi toga reda,
Ki se dosle opiraše
Istrianom, i ako ureda
Mlaji s nauka ne prispiju,
Uz Narciza vlast podbiju.

Stari otci pomàrli su,
Prednji Andraš i Mareli,
Bdi Divnići veće nisu,
Ni već zorit Marineli,
Šaldaferi već ne vruću
Kažuć kriepost svú izuću.

Mudri Tikva izvietrí' je,
A neživu Nikulande,
Haračića sada nije,
Marnavčića prisne lande,
Nij' Ferčića Veljaškoga,
Bogoslovca visokoga.

Vidju vriednih još Spliećana',
Dva od Velje, dva od Šibe,
I uzrečnoga Šibenčana,
Pašca i Krešca na potríbe,
Bonu iz Zadra, Bonu iz Brača,
I nastojna tri studjača.

Vi Petriši, ki ste u scieni,
Fermapače moj Andriašu,
Dajte, da se red siemeni
I razstire po mejašu,
Svietli i ljudi od vriednosti
Franciškari cvatu jošti.

40. Er premda vi cvietne časti
Jeste krieposti izabrane,
Nemore svud vas dopasti
Dah duhovni mirisani;
Nu vi sami dosta niste,
Mnoga žetva pomoć ište.

Svi zàrcalo i kriepljenje
Jeste zemlje i dàržave,
Svega puka sagrajenje,
Puni mnoge hvale i slave,
I mudrost je uprav vaša
Život duše i čás naša.

Al svih živih gor' rečeni',
Prij' sto godin' neće biti,
A nakon njih ki pismeni
Ljudi će se promieniti?
Zov'te i uč'te mlaštvo lino,
U red dospie, što 'e jedino.

Meu otcima sve se búde
Bogoslovni prigovori,
Ter da svaki predobude,
To liepšima odgovori,
Meštra svoga nauke prota,
Al' Tomaša, ali Skota.

Vàrhu kih se prisieguju,
Kad u redu svom uču se,
I s njimi se oružuju,
Kad na siedu s kim priju se;
Njihi al' rati svi su sveti,
Ne zlohoće, neg pameti.

45. Ter s upravom od mudrosti
Ištu svietlost od istine,
I načinom svo'e znanosti
Naravske uzrok veličine,
S kih pak vruće sàrce željà
Dobro iznaći stvoritelja.

I ko pričanje istočala',
Kad jih narav redi i vodi,
Čine na sviet sva pristala:
To i razuma boj njim plodi,
Kad je vodjen od krieposti,
Sudbe upravne od mudrosti.

Iziskanja ni'e im uložit:
Kojom nogom vàrh Talije
Stupì Enea? al' razložit:
Je li Albana, al' Kandije
Slaje vino? svile ove,
Mekje vune, neg' segove!

Nego im je zaglaviti:
Zašto stvorì Bog čovika,
Dobar i zó gdi ima iti,
Svaka kriepos kô 'e velika
U istom Bogu, i sva usudit'
Ká nemogu dušam prudit.

Od njihovih predstavaka'
Radu izvest za to svàrhe,
Ne čerljivih pod čaváka'
Neg razbornih ljudih vàrhe,
Ki razbiru duhovanja,
Gdi 'e najviši stepanj znanja.

50. Svaki žudi nadgovorit
Zatočnika spametnoga,
I njega bi rad oborit
Britkim mačem od razloga;
Al kad cieni, da 'e pó veće,
Razlukom se nanj nadmeće.

Jezusovci, da ih razmire,
Novi nauk sriedoznanja
Meću, i vieću da'uć potire
Svietlim meštrom mudrovanja,
Svi se upeću, gomba'u, sjaju
Svietom, kim se opiraju.

Zato ljubav tih hrabrená
Meju karbah viek ne gasne,
Želja 'e dobit od plamena;
Al zasiede sve su časne,
Sve se àrvati rade skupa,
Laž i djavó da se lúpa.

Razliko'e s Epifanom
I Krisostom pisma tica,
A Jerolim s Augustianom
I kara se i zatica,
I angjelske dvi delije
Gàrške branci i Persije.

Svi ti sveti sa svim time
U milosti božjoj bihu,
I suprotni meju njime
Zajmeno se priljubihu,
Tako i redi sad koji su,
Kad se opiru, tad se tišu.

55. Gore nij' stat, neg izprazno,
I svakim se htit povodit,
A nij' bolje, neg opazno
Šti'uć i učeć danke vodit,
Djavo izprazne lako svàrta,
A trudljivim ne nasàrta.

Navlaš onim, koji stoje
Svojim duhom u nauku,
I pametno ki nastoje
Nać istinu u pobuku,
I govora ki sried ravna
Dobra iskuse njim objavna.

Ki posluhom svoim se diču,
Red i zakon obslužuju,
Putenosti ne potiču,
Da ih zlím dahom ne otruju,
I ubožtvom ki obetu,
Samo traže viečnu sretu.

Nij' zaludno u tišini
Stat, kô stoji màrtvo more,
Kó se smàrdno svejer čini,
Er se kretat samo nemore,
Nagle vietre a odmeće,
Ki s inima morim kreće:

Šteti al fratre i koludre
Zla vlašćina i posobstvo,
I naravce iste mudre
Vara pienez, hudo robstvo,
Naravske su tmé mudrostí,
Dani skupi i praznosti.

60. Kvari onih, ki se oblače
Kožicami od jaganca,
A unutra, ko zlí pače
Vuci jesu, silna oganca,
Izvan susi, bliedi, mrazni,
Pak iz nutra vrući i krasni.

Poste dvakrat u subotu,
Bdé, plaču se, pokore se,
Da učíne veću botu,
Kad svetinjom oprave se,
Licumirci hudi ti su,
Mučenici vražji ki su.

Metu kuge tri jadove
Sviet okolo: oholija
Mori fratre, a popove
Kuži vàrla lakomija,
Blud pak ljude sve pobiva,
Da malo ih se i shraniva.

Svim kolienom Izraela
Tuste zemlje diel se dadè,
A popovom zemlje diela
Nij' se dalo; nek svak' znade,
Da ako tu njim diel dopane,
Neće zemlje' obećane.

Ali kara, da popovi
S toga uhilni hlepe veće
Na dobiti, na darovi,
Ki su kuća njih nesreće;
Er pieneztvo 'e smàrt nemila
Najprij'e duše pak i tila.

U Petrovoj plavi ako je
Križ udignút, da ju resi,
Na kàrmi joj mnokrat stoje
Kipoklanjci slave i česi,
Ki da plavca k njim obraća,
Nič nehaju da izvraća.

Opiruć se premda krate
Toj Petrovi namiesnici,
Hoće plavcu da obrate
Na oblas nieki najmenici,
S njom motajuć, čím pristane,
Zlím' dobitci pod njih stane.

Prav dobitak tim nij' dosta,
I u obilnoj da su žeti,
Gdi ih domaćin najà jošta,
Stekli mnogė rukoveti
Od pšenice i od žita,
Osim plate, osim mita.

Er nastojeć ti grabjači
I u kup gumna nokte umišat,
Zlí lupeži, ne težaci
Nazvaše se, ké upisat
Na libarih otac neda,
Živućega svoga čeda.

Tko se meće na pienežtvo,
Tira od duše svú svetinu,
Juda dav' se na lupežtvo,
Apostolstvo s' sebe ukinù,
Toj se sgodì učeniku,
Neće a drugom' duhovniku?

Nij' se blagom razkašati
Isusovim redovnikom,
Dom i odar imat zlati,
I živiti mnogom dikom,
Jesti u srebru, gojit ptice,
I pse lovne, i konjuštice.

I popovi i biskupi!
Svaki jurve spomeni se,
Da ak' jednom s' zlimi skupi
Isusova kàrv prolì se,
Nij' im jošter i nešvenu
Dielit suknju narešenu.

Ter pastiri ako svi ste,
Množ ovácah gdi vam vàrvi,
Muz'te mlieko, vunu striz'te
Ne do kože, ne do kàrvi,
A čuvajte, na kusove
Da ih ne razdru vuci i love.

Kad pastire hrani mliko,
I kad vuna njega odije,
Kada stada još veliko
Blago daju, pomna gdi je
Pastirskoga oka glasa,
Kape stake kom' razkaša.

Pusto mlieko psi ak' loču,
S njega ovcam ljubav nose,
I za vucí laju i skoču,
Da im ovce ne odnose,
Blêče ovce, a ovčar najat,
Da i vuk vuče, neće lajat.

75. Za biskupa nij' se klasti,
Ako nisi zvan od Boga,
Neimaj misli ni od časti,
Ni od dobitka niednoga,
Ako u turban neć' zaminit
Mitru, i s càrkve dućan činit.

Ne more se nikakore
Dvim gosparom ugoditi,
A popovstvo kako more
Trim izvàrsno pak služiti:
B o g u, b l a g u i svoj k u ć i,
U pastirstvu vladajući? —

Svak' u ubožtvu mèštra slidi,
Ki ubožtva dà izglede,
Rodì se, i umrì gó u stidi,
Zvà ribarstvo, da s njim grede,
Ne imà glave gdi naklonit,
Kuće harač čim poklonit.

Bogat biskup u trieznosti
Ima stati, a ne želit,
Neg' za žitak što mu 'e dosti;
A što 'e veće, biednim dielit,
Uboška je càrkve sprima,
Tko tim daju, blago njima.

Ako se Isus ne povrati
I iz càrkve zle tàrgo'ce
Ne iztira, i podvrati
Opet stole i tobóce,
Ni'e poufat, da càrkveni
Svi ostave tàrg pakleni.

80. I kraljevske i biskupske
Sve komore prahom meću,
Ni'edne vàrsti nisu ljudske,
Ké životom ovim kreću,
U kih kigod da nenajdeš
Ali beteg, ali majdeš.

Oblog, koji njiva kali,
Bez svakoga rája tega,
Da ni'e treba motík' mali'
Za izvàrć travu, kojom riega,
Kô će žito, puno sniti,
Bez rešeta čisto biti?

U pšeničnoj rukoveti
I umiešan većkrat stoji
Hudi ovas, i ljulj kleti,
S njom ki uzraste i uzgoji,
Njih je vàrć van, a pšenicu
Hraniti je u žitnicu.

Pod kim nebom ne zaćè se
Udna sdraka ké komete?
Zato ostavit zviezde će se
Sunca, što kraj njeg' sviete?
Zato polje brazdom dugom
I neće se orat plugom?

Gaj pun tàrnja i dráč' zali'
U perivoj obraća se,
Kad ga oganj prij' opali,
Pak maslinom prevraća se:
Pomnja iz duše tako divje
Neplođeno vadi drivje.

85. Posvećene i na skàrlate
Pada gríška, ter ih kosi,
Na kaleže iste zlate
Suhi siever prahe nosi,
Kako čovíek, ki je od praha,
Neće prahom mećat paka?

Ako càrkva jes korablja,
Bì potrieba, da u se primi
Kratkim živom koje sgrablja,
I nečisto meu čistimi,
Ako se udo kó okalilo,
Ni'e kaljavo cielo tilo.

Božje slave kobnik viti
Ni'e sam čoviek, ki govori;
Ali oró strieloviti
Potezaše nebom gori,
Nego s njimi i vol, i lav,
Ovi sàrdit, oni linav.

Činit' gredu al' od sbice
Nepristoji cić zlá koga,
I planinu od stienice
Za svih korist cić jednoga,
Da pastiri odveć deru,
I kô vuci ovce žderu.

Sluš'mo dakle duhovnike
I glas božji od njih čujmo,
Ako i u svem njih prilike
Nisu ugodne, sve ih štujmo,
Nij' dostojno njih psovati,
Na Isusovce tej pljuvati.

90. Ako kadgod tko zabludi,
Nije s toga càrkva gruba,
Mudre ljube muž zaludi,
A ostaje mudra ljuba;
Izza oblakah sunce i zvizde
Liepše kažu svoje gizde.

Sunce 'e papa, a zviezde su
Okol' njega kardinali,
Ovi s neba càrkve niesu
Popuznuli, kô ti mali,
Neg' s Olimpa svoga sdrake
Steru i tira'u zlé oblake.

Pačem sunce 'e, a okolo
Zrake jesu ploda pune,
Kardinali ki okolo
Njega kruže, njega krune;
I Oceanu 'e mnogo dike,
Ne osušiv, slit' se u rike.

Od duhovnih tko bi obćeno
Htio zemlju oplaviti,
Neka čeka to dospieno
Gor' na nebu opraviti,
Što 'e na zemlji, zemljom čàrnì,
Samo u raju neima skvàrnì.

Koli od càrkve odagnati
Htio bi dobra sva vremena,
Nebi mogla živa ostati,
Kô ni stabla olušćena,
Kojim žile prem da ostaju,
Treba 'e s' suha da padaju.

95. Rim i cȁrkva da 'e sadare
Veličanstvu u toliku,
Ni'e se čudit, kad na dare
I malu ćeš vidit riku,
Gdi veliča; dojde a strašan
Velohipca sin malašan.

Cȁrkva i papa al' od kada
Ima'u stanja i obiluju,
Kralji; snažnie er se vlada,
Svi ih slišaju, svetu 'u štuju;
Vȁrh briegovah mnoge al' vode,
Nilu pruđe, Tebru škode.

Ako li tko bude spȁrdat
Svo'e, da papi tim bogate,
Nije svakom' tud žmeć mȁrdat
Nehteć gledat izagnate
I sinovce van' iz Rima,
Gdi nisu izgled dobar svima.

Ako li i tu ima blaga,
Svak se uprav' na krieposti,
Nit daj, da se blago slaga,
Nebud' rob mu, neg u prosti
Sve slobodan njega dȁrži,
Da on tebe ne okȁrži.

Čin', da 'e blago sluga tebi,
A ti gospar blagu istemu,
Da ti on služi u potrebi,
A ne da ti služiš njemu,
Duševno ga htij' kupiti,
Duševnije razdieliti.

100. Blagoshranja bogatiega
Ni'e al naći na sém svitu,
Od ubožtva neg' istega,
Čoek osobit ki je u svitu,
I sva svoja podat teče,
Spasno ubožtvo da doteče.

Diogen reče svoim Cinici,
Solun, Pikur, Demokrito,
Sokrat, Krate s naslidnici:
Da 'e ubožtvo prečestito,
I vrag isti zapoviedì:
Blažen da jest Aglao biedni.

Krate, nekȁrst ki je bio,
Za nastojat na krieposti,
Hȁrpu 'e zlata utopio,
Za neka se njega oprosti;
Ere i on znadiaše,
Da dobrosti s njega gase.

Paminondi najvriedniemu
Thebanskomu vojevodi,
Síromaštvo ko bì njemu,
Jedà pači, ali škodi?
Ki stà u kući bez promine,
Čim se operu njem haljine.

Jeda i ubog predobio
Nije tóke protivnike?
Rimski hrabri Meninio
Pun najveće slave i dike,
Prem za mȁrtva ukopati
Bilo 'e trieba nanj pitati.

105. I Rim isti najslavnije
Ni l' se vladó, kad vodjaše
Svietlih ljudih svo'e delije
I svietnike usred paše?
I kad s vieća i s dobiti
Slâše ih ralom tég činiti?

S koplja idué na ostane,
S zlatna stolca na trupire,
Al s kolnika na poljane,
S svietlih pomah na hrasnice,
Blažen život tad trajahu,
Veće neg' kad gospodjahu.

Milosàrdnim Bog obita
Milosàrdje, a ubozima
Kraljstvo svoje, gdi ih pìta
Nebeskimi jesbinima,
Pàrvim dobra kao prodaje,
A druzima tunjè daje.

Al' ljubavi božja slavna!
Ká, da male tvo'e pomiliš,
Višja objavit njim bi spravna,
I za ubožtvo da im udiliš,
I za malo, i za ništa,
Najsvietlia rajska mista.

I Isus sladki, ki ne vara,
U ubožtini da 'e blaženstvo
Nama kazà, kada s sgara
Pridè, i prijà poniženstvo,
I kad u svem svo'em življenju
Rieč potvàrdì u činjenju.

110. I blaženstvo da dvo'e prima
Na potisnost kó se stavì,
Kuću i blago koje ima,
Kad povoljno zanj ostavi;
Er tu stiče stoti veće,
A na nebo viečnje sreće.

Tu nebeski Otac njima,
Od nevolje da neginu,
Znaduć što je trieba svima,
Dava ruho i jestbinu,
I kad idju s pravdom k kraju,
Sva ta im se nadodaju.

Ovih molbe su uslišane:
Gladni će se nasititi,
Bog će zaodit upraskane,
I svoih dobár' napuniti,
I stavit će ih, dignuv s gljeba,
S gospodstvima posried neba.

Svud sahranjen, i čitovat,
I slobodan ubog stoji,
Ki kad neima što darovat,
Nestraši se, niti boji;
Sva iz Solima Nabuk vriedni
Odnì, a ostavì, ki su biedni.

Bog pukovim Izraela
Provrì vode, dàždì manu,
Poì Sansuna ožedniela,
Lačnu Eli po gavranu
Poslà kruhe, s krusi i malì
Siti množtva u pečali.

115. Zato Isus: Ptice vite,
Ké ne žanju, niti siju,
Ter se ufati naučite;
Er se i one odhraniju,
Male viere! — htì izustit,
Kako će vas Bog zapustit?

Kako neće davat hranu
Slugam svojim umiljenim,
Ki u redu ne prostranu
Živu ufanjem tim zelenim,
I ki u svih svojih želja'
Razmišljaju hranitelja.

Koga sliede, i kim reče,
Da im dade svoje izglede,
Kô on čini i preteče,
Da ih svećenik za njim grede,
Na ovom vieku i vremenu
Noseć svoj križ na ramenu.

Er i on bivši sin božanski
Do smàrti se 'e ponizio,
I nazvó se čoviečanski,
Da ni striehe nij' imio,
Ni odara baška svoga,
Počivati gdi bi moga'.

I Gospodin svega stvora
Htì od sluge kàrštjen biti,
A od ribara smradna mora
Učenike namiestiti,
Da oni njemu budu družba,
A on ne gospar, neg' im služba.

120. Blatnim noge hotì prati,
Siest na pulcu tovarice,
Smàrt najgàrdju odabrati,
Podniet ruge, zamlatnice,
Bit opsovan i izbiven,
Na križ propét i probiven.

A u càrkvi kad se izgubi,
Pričajuć se s učiteljí,
Nauk dadè, da se ljubi
Bog, za Bogom roditelji,
I njim posluh da se dava,
Kim podložan i on stava.

Taštu slavu nenavidi,
Čineć dobra iskàrnjemu,
A da se o tom ne besidi,
Rečè jednom' i drugomu:
Grusteć da se druzim pravlja,
Kad čudesí i ozdravlja.

Kruh ječmeni blagovó je,
Za napit se, vodu pità,
U pustoši žežino je,
I istim brašnom druge pita,
Prima smoke ríb malije',
Na sám vazam meso jije.

Zahvalite prij' i posli
Blagovanja Svemogemu,
Ki dó 'e družtvom, da su prošli
Dni u zdravlju najboljemu;
Zdrav bo i život i jestbina
Dari jesu Gospodina.

125. Dó je i način od moljenja
I svu kriepost, kú uči' je,
Da nebude ostujenja,
Vrućmi dilma potvàrdi' je,
Po svojemu da izgledu
Vierni uprav k njemu gredu.

Koga sliedeć vi nauke,
Sviet propastan ostaviste,
I kriepostim na odluke
Duh hrabreni pripraviste,
Jedà biste dostojnosti
Koje stigli sried priprosti.

Odreći se samih sebe,
I druzim se podložiti,
Nehtiet' blaga, neg potrebe,
I ženstva se oprostiti,
Molit Boga za zlotvore,
Tàrpit zla, sviet ká dat' more.

Toj su svetih prem krieposti,
To je s časom pit Jezuša,
Toj njegove izvàrsnosti
Izpàrvice on okuša;
Mol'te u rednom tom obetu,
Da se smàrtno ne pometu.

Ter, ko 'e dobro za'edno stati,
I s dobrima sve obćiti,
Oda zla se uklanjati,
Snižno i često pomoliti,
Stojte i mol'te neprestajuć,
Slavu Bogu u svem dajuć.

130. Nek pribiva'uć u tom raju,
I u našem tom blaženstvu,
Stojeć svejer u pokaju,
Dospiete vi u hrabrenstvu,
I primite izabranu
Krunu vama obećanu.

Koji Gospod, od vas slavljen,
Po svojemu milosàrdju,
Svietlim suncem vàs opravljen,
Uresì vas, grieha i hàrdju
Vàrhši, uvedè na sve ruke
U tišinu svete lûke.

Redovništva i vitežka
Časno 'e slavit meju ina,
Ki uvieta gornja teška
Čine na čast Gospodina,
I u smućah svieta ovoga
Jakos kažu reda svoga.

Augustina nu red sveti
Posobojno obslužuju,
I hodeći svud po svieti,
S njim se snažno oružuju,
Silovite od sramote
Braneć dikle i sirote.

Jaram viere Isukàrste
Vàrhu plećih ravnu nose,
Neviernike i nekàrste
Sad progone, sad ponose,
Pak streniju njih vàrlenu
Spasna križa u zlamenu.

135. Jaram Kàrstov ko 'e ugodan
I lak, strielno jakno pero,
Svaki nosi njih slobodan,
Razmišljujuć, no razbiero,
Na ovom vieku da će im sime
Bit spasenja sveto brime.

Običaj je njih nositi,
Navlaš ki su Svet Ivana*),
Križ na pàrsi, kim štititi
Ufa'u život smàrtnieh rana',
A izgubit ga kad se zgodi,
Život liepši tudie izhodi.

Er kad meće i podaje
Život vitez na čas vire,
On život svoj ne skončaje,
Niti pada, nit umire;
Za nju umriet er bi spravan,
Uviek žive vaviek slavan.

Ne umire njemu duša,
Kú ne toče gnjusni càrvi,
Pojde Bogu, ki ga kuša,
I ki ga oprà svojom kàrvi,
Za bez konca s njim voditi
Blažen život i čestiti.

Tiziem križ je osmorati,
Zlato i savat njega rese,
Dragokamci meu bogatí
Zlamenu'e ih i na dese,
Vodi ih osam blaženostih
Mučniem putom od kriepostih.

140. Liepo tač zlamenovani
Vàrve na boj sa svih kraja',
Rajaju se oružani,
Ko bojnici Kadma kraja,
Opasaji svim povibke,
Stieg pelena, a štit zibke.

Plemenite kàrvi svi su,
Sàrcem kriepci, snagom jaci,
Velom' meštru podložni su,
Gospodići i junaci,
Malta im je stol veliti,
Preporuča po svem sviti.

To 'est baštine, gradi i sela,
Kralji i bani ká im daše,
Sva nevierstva svud nemiela,
Svom jakosti kad hàrva se,
I kad stokrat Saracenstvo
Sbì u Egipat njih hrabrenstvo.

Saladina im tókrat tirì,
I Afriške čarnce proti,
Vàrle paše i veziri,
Otomanske opet kroti,
Cipar straži, Kandiu brani,
Svoju i Maltu dvakrat shranì.

Posred kopna, posred mora,
Vojske su im i galije,
S kima hàrvu jadno s' dvora
Turske grade i gjemije,
A jurišem kad ulizu,
Bridom mača sva ponizu.

*) Red vitežki sv. Ivana jeruzolimskoga.

145. Pomožè oste najposlíje
I izdrit iz ust' cara siona,
Novi i kraljstvo od Morije,
Na očiuh dužda biona,
Neka on opet slaje vlada,
Gàršku bližju i Carigrada.

Red Triera, tih preslavnih,
Bì potvàrdjen blagovito,
Od toliko papah davnih,
Urban, Klement na vlastito,
Ukriepiše njega bolje,
Dav mu ostalieh redov polje.

Osvim meštra velikogá,
Ki u glavnom gradu sidi,
Sried divana vitežkoga,
Svud po zemlji njih se vidi
Sbor plemeni priurije,
Veći križci i delije.

Vitezovi neporušni,
Manastiri od gospoja',
Časni, vriedni i poslušni,
Nečma u vieću posried po'ja'
Veličanstva i gospostvo,
Tvàrdje i blaga silno mnoštvo.

Vàrsni ti ured, podobno je
Priličati onoj ženi
Nenahodnoj, ime kój je
Od jakosti, ká učinì,
Izhodeći s krajah svita,
Samo ruka svojih svita'.

150. Ká pripasav svoje boke,
A ukriepiv svu mišnicu,
Na tvàrdjadi staviv tóke,
Pak sterući i desnicu,
Nju dodade ubozima
I nemoćnim mlohavima.

Usta koih su od mudrosti,
Jazik zakon od miline,
Kruh ne kuša izpraznosti,
A od krieposti ime sine,
Kućaniju pohvališe,
Muža i diela proslaviše.

Ká od ploda svoizih mukah
Liep vinograd htì posadit,
A od prediva svojih rukah,
Platno, svitu, kuću sgradit,
Koja nije od studeni,
A svieća joj nezna sieni.

Nij' nje liepost darovita;
Er u božjoj sve milosti
Gospodara plemenita
Starca ima vriedno dosti,
Ki na vrata s njom siedeći,
Veseli se dobroj sreći.

Mnoge žene skupile su
Svojom pomnjom blaga mnoga;
Al preteći mogle niesu
Ovu ženu od razloga,
Kú 'e pohvalit, i nje plode,
Na predočje sve gospode.

PIEVANJE DVADESETO.

Nadglasje.

Prikažujem smàrti strašne,
Čas i strašni sud osobit',
Pakla ognje neugasne,
U kih sgara Gavan zlobit,
Ki cieć svoga zla življenja
Sharà dušu do osudjenja.

Pravlja on isti pàrve muke,
Plam, dim, smrade, tmine, pruti,
U ké upadè s' hude odluke,
I zovu se od oćuti,
I jer màrvu biednom' krati,
Zabranjenom kapljom plati.

---

1. Ah neumolna vàrla smàrti,
Tvé dobiti, kite i plieni
Čudni ti l' sù, kad se vàrti
Tvoja kosa po zeleni
Od svietovne sej livade,
Čim sve pod njom na tleh pade.

Teb' ni'e trieba razstavljati
Sastavljenih snop šibika',
Tvá moć more cio skàršati,
I tvá snaga prevelika
Vas jedino, da ne ostava
Ni prutica jedna zdrava.

Čim prikosiš, jaoh, okrutno
Cviet mladosti i liepote,
I omlatiš nerazsutno
Sladko voće od dobrote,
I trupe iste od jakosti,
I od plemstva i od mudrosti.

Tvo'e mogućtvo more, more
I na jedno i na pόse,
Razčiniti na obore,
I pod naglos tvoje kose
Sklonit jačje sve oblasti,
Još velikoj da su u časti.

5. Ti si kugom, gladom, mačen
Tóke grade osamila,
Solin i Split, s tebe tlačen,
U cvil jesi obratila,
I okoliš sve dàržave
S grieha haraš bez ustave.

Ti smiljenje imat nećeš
Ni od potisna, ni od bogata,
Kad na istu hàrpu mećeš
I koludra i opata,
I kmetice i gospoje
S' tebe na stog skupno stoje.

Tvá, Lachesi! vlas preluda
S kraljem roba, s dobrim zloga,
S mladiem stara, s stariem luda,
Baca s blagiem ubogoga,
Da razlike me'u njih nije,
Gdi u prah jednak svih vrati'je.

Ti jednačiš svake slike,
I tvoj kosir oku brani,
Znat: gdi mómke, al vladike,
Knezi al kmeti su ukopani;
Ima gospar, kako i sluga,
Pedalj miesta, šaku luga.

Stoje u snopu navàrženi
S kudieljami pruti kraljski,
S knjigom, s mačem sporejeni
Masklin, lemiš i težaški,
Pak i više jasne krune
Kabanina oštre vune.

10. Dàržiš za'edno ti u ruci
Zlatne ćorde, drinje štape,
A s mitrami i klobuci,
Kozje sušnje, vučje kape,
S istim viencem jasna cara
Skladaš strihač tma volara.

Mlados, jakos, pľemen, liepos
Ničigovu ne razbiraš,
Veličanstvo, mudros, kriepos,
Za'edno truniš i utiraš,
Razbiva se svačja snaga
Vàrhu tvoga tvàrda praga.

Nij' vremena, dneva, časa,
Kad bi htila se ustaviti,
Svim gorčilom tvoja čaša
Ureda ima napojiti,
A tvoj zakon ne razbíra
Ljudske sviesti, kratka mira.

Er prem da svak iz nenada
Svaki hip se vidi mrietí,
Ljudi, s kima saj sviet vlada,
Ciene, da su viekoviti,
Ter ih smutja uspomena,
Da će življet za vremena.

Lete lieta prezelena
U ugodnom premalietju;
Zima al hita svih studena,
Stvara'uć u led, ká bì u cvietju,
I protresa, čim sve padè,
Smiehno cvietje njih livade.

15. Parke predu dni i zore,
Ter ih pomno uvijaju,
I dosta ih liét bez skore
Na sva klubka primataju;
Ali Atrope već umorna
Žicu od žitka tàrga osorna.

I sto godín da produži
Život čoviek, što je paka?
Neg' dospietak, h kojem' puzi
Stvar svietovna svakojaka,
Ki s bolestih to màržji je
Ljudem, što već produži' je.

Narav svim je upisala
Posred dlanih kriepka slova,
S kime ih je uviežbala'
Da korakom od olova
Smàrt ne stupa, neg pospieša,
Da živote svim odmieša.

Càrkva zatoj u počelo
Korizmena sveta posta
Svako lieto sviem na čelo
Sipa pepeo, i da b' osta
Spomen smàrti u pameti,
Ká 'e ko osien sviem pripéti.

S toga naravci i Bragmani
Pred izhodom svojih kuća',
Razmišljajuć dan neznani
Od svojega pobiegnuća,
Grobje imaše, neka 'e njima
Smàrt svaki čas pred očima.

20. Ova, kad smo k liepjoj snazi,
I obilni kad smo veće,
Obći činit, da smo nazi,
Kad nas u grob màrtve meće,
Ter s njom gdi se pridružimo,
Da svakoja ostavimo.

Samo sobom da se odnose
Torbe od dobrih, al' zlih diela',
U kih svaki sebi nose
Poputnicu, ne, ne tiela,
Ko'e pogibe, duha nego,
Dobra činit ki se uztego.

A pripravit nij' htio ona,
Ká bì dàržan po naredbi,
Neg je stvara bez zakona
Svojem' drugu, i sám sebi,
Sliedeć želje svieta opaka,
Naslajenja meju svaka.

Što 'e, da čoviek sviet dobude,
I u blagu žive obilno?
Kada dušu škodit bude
I nju izgubi veoma cvilno:
Kú će za nju dat zaminu,
Kad se najde na preminu?

Ako sin si ti càrkveni,
Kàrstnom vodom vas oplákan,
I ako kàrstí more prenì
Svoih milostih, nemoj mlakan
Riet: Sutra ću, da od želje
Riba ne umreš, van' postelje.

25. Nemore, ona nju nek slidi,
Nikakore progovorit;
Tebi 'e razlog, s njim se svidi,
I sada se poj pokorit,
U izpovidi, i u pokaju,
Da ne izdahneš zlo na kraju.

Bdij, a ne spij, da nebudeš
Na tvój smàrti u driem pasti,
Čin', lupeža da zabudeš;
Dielo bo je od propasti:
S njim se vladat; svak ne more
Primit sriećne odgovore.

Bog je perom svo'e milosti
Upisao, da će t' prostit,
Kad se obratiš i griehosti
Na stran baciš, al neć' prostit
Da oprošćenja tvoga dobo
Nigdi upisà prem osobo.

Posred pakla najposlije
Otvorenim spravljene su
One muke, koje nije
Način za izreć, kolike su,
Bdí i ti spravan ; iz nenada
Smàrt bo kosi, pak i sada.

Ah jednom se 'e odliepiti
Škodne od zloće svih griehova',
Pak se i k dobru priložiti,
Jedà bi se griešni s nova
Zamàrsili po krieposti,
Kája pravoga i milosti.

30. Da se nebi dogodilo
Ko i biednom, Epolunu,
Ki gojaše meso gnjilo,
I praše ga u sapunu,
A ne hajà, da duh skvàrni,
Da se osmradá, i da čàrní.

On ne smišlja, da 'e smàrt blizu,
Za kóm sliedu božji sudi,
A za njima da dosizu,
Al obrana, al osudi,
Dobra, huda ali stanja,
Po načinu dielovanja.

Bivši on živio u bogastvu,
Sriedu svake razpustnosti,
Umrì, ko 'e živio, u lastvu,
Prepun svake nečistosti,
Čim na božji sud priveden,
U dno áda bì prosieden.

U dno áda, usried svieta,
Gdi stoi s djavlí, tko zlo umire;
Nu mudrosti ni'e ti cvieta,
Ki bi skazao zle nemire,
I razabrat ki bi smio
Čudnieh mukah stoti dio.

S kima duše izgubljene
U ognju se silnom vare,
Kó od bolesti zapanjene,
Veće za se malo mare;
Pače kunú u onoj gori
Sebe i Boga, ki ih stvorì.

35. Sriedu zemlje zatirana
Kriva duša gdi se peče,
U dubinah zakopana
Gleda obrane na dalečе;
Najdalji bo neba jesu,
Odmetnici neba ki su.

Bì podobno, da se sniže,
I u dno zemlje, gdi stanuju,
I najniže, ki najviše
Htieše uzaći, posàrtuju,
Ter da plate oholosti,
U najgoroj potisnosti.

Jer griešnika duh zlobnoga
Gàrdnim griehom bì okužen;
Razlog hotì, da cieć tôga
Hotim u tom bude uružen,
I dno zemlje svieh zagreza,
Gdieno 'e tieme od gaveza.

Slet' Popievko! sleti moja
S kruga Askrea, ter dodj k meni;
Er mi 'e trieba pomoć tvoja,
Za izriet žestok plam pakleni,
Kogà i kako ni'e mi ticat,
Ako me neć' ti poticat.

Sile od tmaste viečnje noći
Kratak moj gled nedobita,
Bez razumne tvé pomoći,
Kój su skrovna sva odkrita;
Gdi li nemož' sva praviti,
Htij s mnom paklu se odpraviti.

40. Polet' k' Etni, ter se javi
Tu Epolunu osujenom',
Neka odtle tebi objavi
Po jeziku izparenom,
Cvilne glase svojih mukah,
Sried jekatih adnieh bukah.

Tu su, kao znaš, vrata ognjena,
Kud se shodi dol' Kocitu,
Jazici će t' od plamena
U bučanju trieskovitu
I ona kazat, ká triebuju,
Me'u dimenja, koja bljuju.

Vilosamju u tom mraznom
Još Enkelad kad uzdiše,
Riga tminom velmi strašnom
Smradni sumpor, kim zadiše,
I u tom Vulkan ognju živu
Kali bridak mač Gradivu.

Tisuć putah, tisuć vrata'
Otvorenih imadite
Grad pakleni, kud se svrata
Puk neizbrojni, kud hodite
Na osude biedne duše,
Jakno vojske, jakno guse.

Gdi ih Stige blato prima,
Kad odsvuda ugonjuju,
Ko i more svieta, ima
Rieke u njem ké stečuju,
Gdi 'e nečistih duhah čudo,
Ki padoše s neba ludo.

45. Ako 'e korist, moli i Pluta,
Viečnje strasti kralja sida,
Da zla duša tu doluta,
Za hip mao tebi prida,
I da on je pri pojavi,
Nek ti čudna čuda pravi.

Znan me'u bozim i božičan',
Zaimeno milost dili,
Ako i tvàrd i nevičan,
Na liepost se i prismili,
Nu ni'e kàrzmat, ni'e sumljiti,
Da će t' želju prekratiti.

Dikla me odnì strielovito,
Čim ju molih, i s mnom pridè
Na to miesto vilovito,
Gdi s ognja se hridi cide,
Ter ko na uliez pêče stupi',
Pas troglavi na nas hrupi.

Ali, poznav vila da je,
Ká nošaše dan u licu,
Ostavì on čas krute laje,
I čun kami padè nicu,
Blazniv repom nas propustì,
Kad i Karont to izusti.

Po obličju i po rukú'
Nizka duša osudjena,
Za to t' nedam bàrnu ruku,
Da si od mene prebrodjena,
Prieko blata puna leda
K Orku ognjenom', punom' jeda.

50. „Uzpregno sam plav i silu'
„Strašno veslo na tle metjem,
„Neću tebe liepu Vilu
„Da ukàrcam, al premetjem“,
Meu to pravi meni ureda:
Ká si od Vilah brez opreda?

Ako li si ká božica,
Rec' mi, neka mom' gosparu
Opoviedim, jedà lica
Tvoja budu njem' u haru?
Ona preuzè: „Ja Plutuna
Molim, da šlje Epoluna.“

Čim bì ovde Klion s Vilom
Kratkim hipom besiedio,
Rec' mu, da ga tisne i silom,
Kô po volji nebi htio;
Er bih rada, da mi objavi
Davni ov vaš rov javkavi.

Tad dieliv se, k nam se skuči,
I propadè stàrmenito,
A pakó se vas uzbučì
Kroz jektanje gromovito,
I ognjeni jez pretamni
Urnebesom strašniem zamnì.

Poda mnom se zemlja stresè,
I nenadni strah ledeni
Moju pamet svu zanesè,
I utàrne kàrv u meni,
Čim me moguć većma smeća,
Pievalici naprih pleća.

55. Za tom treskom razkoračan
Na ognjenoj jednoj stieni,
Prikazà se osien mračan,
Ki me snebì i ostienì,
Viknù Vila, da ju sluša
Tá paklena sien i duša.

„Jesi l', reče, kú sam zvala,
Ti bogatcă nesrećnoga,
Blaga, i zlata ká si imala;
Al' ga nisi put razloga
Upravljala, kad bì kvasan
Tvoj kip svietao i prejasan?" —
Ja sam!

„Prem ja sudih sad u sebi,
Da ti jesi oni isti,
Ki probirà samom' sebi,
A Lazaru nedà jisti
Ni màrvice, odbì koga
Izpod stola-bogatoga." — Toga!

„Bio si bogat; ali bidan
Jesi sada, i bit vazda
Hoćeš; er nis' bio stidan,
Kad na blude blago razdà,
S toga u ognju duša tvoja
Sad se pàrži brez pokoja." — Koja!

„Koja meju gospojami
Dobro vrieme uživaše,
A otvàrdnúta jak živ kami,
Božji zakon nehajaše,
Čim bogatstvo svoje oborì
Gdi zelenì i svieću izgorì." — Gori!

60. „Znam da gori, a ne more
Ufat pomoć kú imitì,
Da oslobodi, nij' nitkore,
A ki 'u muče, sve će biti,
U gorčini ima stati,
I vaj neće nje prestati." — Stati!

„Stati ti 'e meju djavlí,
Obslužnici božja suda,
Meju mači, mlati, čavlí,
Bradbe, kose, kliešti, uda
Ki nesviesne ciéa zloće
Tvo'a nemilo kidat hoće." — Hoće!

„Hoće, hoće tebi biti
Daždi, gràdi i gromovi,
A bit će ti potriebiti
I bratja i bàrž njih sinovi,
I oni isti doć će u pakó,
Er si jih na zlo ti potako." — Tako

„Tako i sliep sliepa vodi,
Dok u rupu oba padu,
A tko s zlima dni provodi
Ko i ovce u tom adu,
Nasnube ju s zlé prilike
Na pogibu svú u vike." — U vike!

„U vike! opet dikla reče,
Amen, kad si hodio tako,
Pak smutjena poj najpreče"
Meni priklè svakojako:
„Ter ga i ti priupitaj
I na dugo s' njim počitaj,

65. „Neka možeš u tvé piesni
Svakolika upisati,
Ti ga roti, ti ga stiesni,
Da ti bude poviedati,
Nek ih redom ti njegovim
Predaš sinom Adamovim.“

„I svojakah u nevolji
Bude mirno sva ti kazat,
I tebi se sdobrovolji,
Htij mu na čas što prikazat,
Kad nij' kàrvi od živine,
Za kóm žedan duh mu gine.“

Tad pristupih k tmastu osinu,
Ki razkinù jadovito,
Kad ga Karont veslom šinù,
Da već pravlja sràršenito
Sve, što mu se gore zgodì
Stige lokvu pokle brodì.

Kom' rieh: kukav gdi propadè?
Tko ti 'e družba u toj misto?
Kom' gosparu ti dopadè?
Izgovaraj već mi čisto,
Što će od tebe tute biti,
Kad li hoćeš odtle iziti?

Ja te kunem i zaklinjem
Da mi pravo sva povidiš,
Neka i ja pravim iniem
Sve, što ćutiš, sve što vidiš,
Neka svi mi s tvojih zgodah
Čuvamo se tih nezgodah.

70. Jako dosle, u glas mukli
Nerazumna tetka sama,
Ko je običaj od propukli',
I od jezerskih slitih jama',
Nepresiecaj već beside,
Da cicl govor iz úst ide.

Stigiem te valom klinjem,
Da mi bistro odgovoriš,
Tvoe da stanje sve spominjem,
I inim pravljam, jakno goriš,
Ako i jazik pàržen bliće
Na zakletve svàršen bit će.

Iz sàrca uzdah tad oboriv,
„Što me tiskaš, jaoh si! reče,
Da ja tebi odgovoriv
Kažu, duh mi kô se peče,
I kô u ove dno tamnice
Tàrpi ljute bubalice.“

„Meu vragoví kako stoji,
I kô stat će do sud svieta,
Glas mi nebi donio bolji,
Neg da meni to obieta;
Al' ću u vike još cviliti,
Bog dočim Bog bude biti.“

Tim u sàrcu smutjen svomu
Zapovàrnù pun gorkosti:
„Mučno 'e kazat nevoljnomu
Prednje svoje čestitosti,
Nije plemstvo prebogato
Uz ubožtvo viekovato.“

75. „Neću t' pravljat dakle srieće,
Nit ću t' hvalit moje blago,
Cvilni uzrok mé nesrieće,
S koga màrzim što bì drago,
Po svem svietu pàrše glasi
Moih razkošah, mo'e propasti.

Meni ni'e već spominjati
Mnoga dobra, ká su prošla;
Er spomenkom uzmnažati
Zlá činio bih, ká su došla;
Ja bih veće mučen bio,
Kad bi užure mé smislio.

Znaš, na vietru ognjem pašuć
Jači oganj da razgara,
I u rani strielom mašuć
Veća rana da se otvara,
Bilieg ranam ticat nij' se,
Ranja jerbo tičući se.

Ret' ću samo, da u svakomu
Griehu vodih dnevi svoje,
I mom' gàrlu dubokomu
Razkošnieh iskah goje,
Ne štedeć moj život liepi,
U jestojskah i pohliepi.

Má bogatstva, u kih siva
Sdrak dobrosti božje slavne,
Ne uložih milostiva
S biedniem, blude neg napravne,
Vriedeći ga svoim darima
Zó, i neharan nada svima.

80. Tašta slava i ponostvo
Moju glavu nadimahu,
A kamate i tàrgostvo
Zlatom škrinje nabijahu,
S kim lien dobru, zlu pospiešan,
Sàržbe, grabše, zlobe htie' sam.

Kol' bi mi se rad prikaza'
Dar mi srieće al naravi,
Taj čas ćud se má ukazà
Nenavidna takoj slavi,
Ter nastojah, da prem obaljen
Neka od svih sam sám pohvaljen.

Ako l' càrkvi zlim uzrokom
Pridoh, gdi se blagdan štuje,
Mieste Bogu, mislih o kom,
Klanjao bih žene tuje,
Da izvàršim želje hude,
Ne smišljajuć na ove sude.

Živih svoima u željami
Sličan zvierim, sliedeć koje
Naravskima požudami,
Ne poznajuć razbor što je,
I učinih se, kad grieh tvorih,
Tisuć gorji tieh najgorih.

Sriećni ti l' su bili oni,
Ki neznajuć grieha zlobe,
Sriše svoj dan najpokoni
Skočiv s' zibke na tmé grobe,
Ter pravedni s' sama desa
Otidoše na nebesa'.

85. Blaga na zlo izvratjena
Mene a činiše tu upasti,
Kad mogahu bolj' tratjena
I mú dušu tute klasti,
Veliku ti l' ćutim muku
Za tú samu krivu odluku.

Al' kad si me već zakleo,
Hoću pravit svietu i tebi,
Bog kako me 'e prij' prokleo,
I oboriv me odsgar s nebi,
Ovd' mi podà sve poraze,
Plod pregrozni, svoe omraze.

Zle tamnice, tmine reć ću,
I u njoj najprie ké su strasti,
Pak djavolske praviti ću
Ké su sile, ké l' oblasti,
Žestok oganj, kom' ni'e slike,
Ki se 'e užga' za sve vike.

Napokon ću t' poviditi
Muku od štete, ká 'e najveća,
Kojoj ni'e moć odoliti,
I kú u sàrce Bog zapreća,
Gdi sama iskra veće mori,
Neg vas oganj, kime gori.

Sliš'te dakle svi umàrli,
Na sviet ki ste jošter živi,
Što ga muči, što ga pàrli,
Što ga pravda božja krivi,
Jaku vieru, ká ne vara,
Čujte màrtva, ki izgovara.

90. Ki vam hoće naviestiti
Po gospodnjem dopušćenju,
Što nehtiste razumiti
U vangjelskom svetom štenju,
Od istoga tužna njega,
Ki 'e zàrcalo svieta svega.

Tere i mi s njim u pakó
Svi slizimo, tja dol' u dno;
Jer svietovà žive tako
Okrunjeni prorok prudno,
Jedà živi kad slizemo,
Màrtvi pak ne ulizemo.

Uzdah podrì, prianuv opet,
Propast je ova preduboka;
Al' stoj svak' nas triezan i opet,
Ako 'e i jama preširoka,
Česte tmine, càrni dimi
Motaju se meju svimi.

Ki nemajuć nigdi odaha
Na nas vapam' povraćaju,
I s oblaka njiha plaha
Duh nam naglo zabijaju,
Ter nam paču i dihanje
I potrebno naricanje.

Tu u snope navaljani
Jedan vàržen vàrh drugoga,
A zaduhe pedipsani
U tiesnoći bitja zloga,
Stoimo; er zlo uživasmo,
Dar slobode ki imasmo.

95. Ah, da mi se micat moći,
Ko se miče po ložnici
Biedan bolnik! al da 'e proći
Ko zločincu po tamnici?
Ali božje razsàrdjenje
Nedá ni to razhladjenje.

Zida 'e pakla širočina
Pet tisućah stanák duzieh;
Ere polu debelina
Priklapa nas zemlje i kruzieh,
Jakno karta tanci da su,
To 'e za slabost dosti našu.

Smrad od sumpra, ki se uznosi,
I ki iz vražjeh nozdàrv kiha,'
Màrzak patuš nepodnosi,
S kim osudnik svaki piha,
Tu zatvornì ko u smradištu
Razkončat nam glave ištu.

Ako jedan duh taki je,
Ki Martinu došó biše,
U pobiegu poznan prije,
Toli smradno ošunji se,
Kako neće svi okužiti,
Svima smradim gàrdo biti?

Strašan oganj ki nas sgara
Velmi žestok preko miri,
I od s doli, i od s gara,
I unutrieh sva zažire,
I u ustieh, i u tàrbuhu
Dohodi nam teško uhu.

100. Nije oganj, ko svietovni,
Ljudem podan, da ih kriepi,
On prosvieta, ovi roni,
Da nas muči na nasriepi,
Blied je màrkao bez svietline,
U komu su guste tmine.

Stokrat gore neg su bile
U Egjiptu sliepe dosti,
Farauna ké su bile
Cieć njegove otvàrdnosti,
Kad tolikrat vuhlo izustì:
Puk da otide, pa nepustì.

Bog ga je obro; er je uzpravan
Za odmetnieh poraženje,
Na zemlji istoj on je upravan,
Za najveće zlieh mučenje,
Ali ovim, lele meni!
Ko slama smo svi goreni.

Oni oganj često staje,
I u sirovih dàrvih gasne;
Ovi nikad ne prestaje
I u carskoj pići plasne,
On ko mač je sried nožnice,
A ov' tàrgnút praska'uć siče.

On, što gori, i razčinja,
I što veći, to je kraći,
Što ov izgara i načinja,
Da uzdàrži čàrnoj braći,
I ko soljen da je, buči,
Što već sgara dilje muči.

105. Velik, sumporan i osoban,
Vietrim ki se svuda stere,
Nagal, silan, ljut, gàrdoban,
I izgàrliv, ki sva ždere,
Nij' oni oganj ko ov pakleni,
Ki 'e pri njemu lug studeni.

Toli nagal, i uzmnožen,
Da planine raztopio bi
U čas jedan, kad naložen,
I potaknút od njih bio bi,
Djavo uviesti tim vojnika'
I ta u piesnih jest prilika.

Mi smo u ognju, oganj mi smo,
Mozg' i kosti, i kàrv gore,
Glava, pàrsi, sàrce, svi smo
U plamene i u izgore,
U svih kaono i u peče,
Oganj, jaoh, ki užgasmo, meće.

Svej ubiva, a ne more
Po sve vike ubiti nas,
Vrieme nima od pokore,
Kad već pravda uhiti nas,
Svemogućtvo, sve šalje ga,
Da i nestane, potiče ga.

Spod priestolja previčnjega
Plam umorni teče i ruje;
Ruka božja loži njega,
A pravda ga propuhuje,
I pomno ga svejer stiče
Neg vàrlije svih pripiče.

110. Prohodimo s ognja u lede,
I izgoreni skrepenimo,
I vode nas kad ostiede,
Opet se u ognje obratimo,
S vód u plame, s plama u vode
Osudjene duše hode.

Svaki čas nam para *) lito,
A u viek lieto nam se obara,
Miesto čudno ognjenito
Iznutarnja ko nam pára,
Nije hipakim počima,
Gore hipa da svàrhu ima.

Kad ja pridoh ovdi skora,
Na godišta hipi tàrčuć,
Već nemoguć od umora,
Želja bo me jadna kàrčuć,
U Abramovu vidih krilu
Liepu dušu jakno Vilu.

Koju poznav, da je Lazar,
U nebesa uprih oči,
I na priplam, kime sgara,
Molih, samo da bi omoči'
Rat jednoga svoga prusta,
Da bi ohladio meni usta.

Kaplju jednu zapitati
Htih; al što je kaplja sáma,
Za zagasit veličati
Požeg ovieh živih plamá'?
Oganj dràži, ne dobiva
Edna kaplja suprotiva.

*) Para = tal., čini nam se.

115. Jednu kaplju uzprosio sam,
Er nebiaše u podobi
Prosit veće, kad kratio sam
Jednu màrvu u moe dobi
Prenevoljnom' Lazaru istom',
Zato pitah kaplju listom.

I od kaplje manje žudih;
Er ja manje od màrvice
Siromahu nedav udih;
Zato prosih od kapljice
Jedan dio, ki ne dà mi,-
Da se okvasi jazik sami.

Ah! da mi 'e moć dostignuti
Škropaj kaplje blagodarne,
Ko bih htio ostinuti
Sriedu peći sej pôtàrne,
Sám stron jedan od milosti,
Osladio bi sve gorkosti.

Kad bi pravda toj hotila,
Ali veće ni uzmnožno;
Ere se je razgnjevila
I sve njoj je sad podložno,
Čim smo živi prašća dosti;
Al po smàrti nij' milosti.

S' toga Bog me 'e osudio,
I odmetnuo molbe moje,
Veleć, da sam ja živio
U razkošah, i da to je
Plaća meni, a Lazaru
Da 'e blaženstvo za poharu.

120. Ti si uživo, kliče: Blago,
Gosbe, hotme svieta bolja,
I činio si, štó ti 'e drago,
Na izpunjenje tvoih svojvolja',
Svile nosio, pio u zlatu,
I u tomu imao si platu.

Ov nebavac što je imi'
Neg' jedan glad i golotu,
Žežinó je, treptao u zimi,
Sveden, ranjen u životu,
I nemoguć màrvu imati,
Sad mu 'e plata uživati.

Kaplju malu s toga krati;
Nu za rieke, i za mora,
Kú iskah, um moj za pitati
Milog' Otca, ki je sgora;
Al ni oljku mu ne dopušta,
Koj bez hliebca biedna pušta.

Màrvo kapljo! kapljo màrvo!
Aj što me ste izmučile,
Namećuć mi čudno dàrvo,
Pod kim ste me izgorile,
Màrva, màrva, kaplja, kaplja!
Vi ste u paklu moja tlaplja.

Ti si màrvo má poguba,
Ti si màrvo mé skončanje,
Màrvo ti s' mi bol od zuba,
A ti s' kapljo njih škripanje,
Màrva kaplju meni krati,
Kaplja màrvu mira skrati.

125. Ti si màrvo, ká me màrviš,
Ti si kapljo, ká razkapaš,
Màrvo, koja k meni vàrviš,
Kaplja pàrsi ká razklapaš,
Ká probiće sàrcu dà mi,
Zasve da je tvàrdi kami.

Kapljo, ti me kapljom oriš,
S koje svejer màrtav padam,
A ti màrvo u màrvi moriš,
S zlím paukom, kim se obadam,
I u kaplji i u màrvi
Smàrt i otrov k sàrcu vàrvi.

I u màrvi i u kaplji
Ćutim mukah veličinu,
Bečim màrvu u moj trаplji,
Svàrtan kaplju, da ne izginu;
Al si obedvi na mè krenu',
Da me udave, kad polenu.

Da bi jaki kus, al' komad,
A ne màrva kruha bila,
Koga proscu nedah lomat,
Nebi tóko veličila
Moje muke, kim nij' kraja,
Ali màrve počivaja.

Da se obilno more meni,
A ne kaplja jedna podá,
Nebi se ovi rov ognjeni
Zagasio s tócieh voda',
Žednost moja svàrhe nima,
A ni kaplju jednu prima

130. I sva mora ovd' prólíti,
Da bi mi se dopustilo,
Za moj potop ognjeniti,
Nebi ni to dosta bilo,
Veći 'e potop, neg sva mora,
Ki se razlì s nepokora.

Molih otca; al zaludu,
Jedà bi se poslat račio
K mojoj bratji, da po sudu
Ki njih bi se pribavio;
Ali meni odgovori:
Sinko, pismo sva govori.

Ah, dobrote prevelike!
Još imenom sladkim štuje
Od sinovah odmetnike,
Još ih mili, a nepsuje,
I da pravda to nepači,
Iz pakla bi me izdàrljači'!

Da Moizes i Proroci
Sve skažuju Orske sàrde:
Zato nisu zaporoci
Potriebiti, da potvàrde,
Svim je njima vierovati;
Ako će se ih varovati.

Ne, ne, priklek sin te moli,
Ako ljubav otca ima,
Šlji Lazara s neba doli,
Da povida màrtav njima,
Što je meni u ovoj plasni,
Neka živu već opazni.

135. Ali nehtì udiliti
Ni tu milos mom' moljenju,
Kažuć, da su stanoviti
Božji sudi, i u življenju
Tko ne sliša proročnika,
Ni màrtva će rieč glasnika.

A toj dielo od milošće
Nebì u paklu; er je nije,
Neg' i braća, kad bi jošće
Tu propala, uzcvilnije
Izgarao bi svoima dàrvi,
I s nalogom svoje kàrvi.

Kao roditelj videć sina,
A sin videć roditelja,
Proklinju se s ognja usína,
Koga tàrpe cieć zlíh želja',
On blagom ga obogatì,
A ov da s blaga ni se obrati.

Ako u kratkò tako t' pravih,
Ká su miesta u ove jaze,
I pred oči t' već postavih
Móga pakla sej poraze,
Tmine, smrade, magle, dime
I silnoga ognja brime.

Duglja ostaju govorenja,
Ako želiš svaka znati;
Al' mi 'e vrieme povraćenja,
Već nemogu s tobom stati,
Zapoviedi Neman sila,
Da se vratim za-vidila.

140. Dan nagnù se eto veće,
Hitri konji sunca letu
Put večernje, ki doniet će
Noćni pokoj trudnom' svietu,
Sladkim snom će on zaspati,
Meni 'e a sve tugovati.

Sutra opet na povratju,
Kada sine jasna zora,
Počekaj me na predvratju
Paklenoga ljuta dvora,
Prit ću, pokle poboravim,
Da ti žešća jošte pravim.

Toj začuvši sioni brodar,
Po vratu ga veslom hvisnù,
On jauke jadne podar,
Kričeć se od nas tad odtisnù,
Stàrmoglavo i propadè
Na svo'e muke, na svo'e jade.

Četiri su najpokojna,
Koja čoviek smišljao kô bi,
Nebi padao u povojna
Pomanjkanja u svoe dobi:
Smàrt, sud, pakó, viečna slava,
Gdi je božja kuća prava.

Smàrt je strašna, i veli se:
Da 'e dospietak od strašnosti,
Nitko njojzí umolì se,
Da ga primi na milosti,
Svaki živi, svej se vàrti
Okol' jake praga smàrti.

145. Strenitelji i cesarí
Napokon se njoj predaše,
A pametni svi liekari
Za nju lieka ne poznaše,
Ni 'e u vàrtlih trava bila,
Ká bi od nje ozdravila.

Buduć dakle red naravi,
Da svak gorkost nje okusi,
Ni'e li bolje, da se spravi
Svaki čoviek još u dusi,
Prikost prijat smàrti ove,
Ká život se, ne smàrt zove.

Ká iz naše umàrlosti
Privodi nas u viekovištvo,
Blago onom', kojno gosti,
I ubozim dava jištvo,
I ostala stvara mila,
A čuva se tamnieh dila'.

Ovi màrtvi blaženi 'esu;
Ere mreć u Gospodinu,
Vierovali u njem jesu,
Ne videć ga u kom' činu,
Zato màrtvi su dihući,
I u zemlji su odživući.

Vieku i tielu nismo lini
Darovati tôka lita,
Bogu i duši dan jedini
Pak kratimo? nu upita
Prost, a griehu rat zahiti,
Dàržeć da ćeš predobiti.

150. Znadu, ki su pravovirní,
Da se veći ima'u shranit,
S njima ufaj pokoj mirni,
A od djavóskih htij se branit
Svih zasiedah, nek dobudeš
Ꝑaomu, i s inim spasen budeš.

Čini dakle moj Jezuše!
Ki još živem a vierujem,
Da zlim' dielí moje duše
U napreda već ne trujem,
Već u tebi da izdahnu,
Trikrat Jezus, kad oddahnu.

Čin', da tebi jur se obrati
Rob, starošću ki se pàrti,
Ter da bude sad pievati,
Nečekajuć hipa smàrti,
Ko i labud, žàrtvu koga
Vàrh otara nehtì svoga.

Er se bielim perjem diči,
Pod kiem krije čàrno tilo,
Kad umire, tada kriči,
I meće se pievat milo,
Što ugodno vieku nebì
Ni u zvierju, Bože, Tebi.

Čini, da kàrv svetih rana',
I spoznanje mojih zloba'
Bude Achilla šipa izbrana,
Rani i lieči ká u isto doba,
I da oganj, ki se pravlja,
Bude mi uzrok duga zdravlja.

155. Ako pomast zdrav nedade,
Liečit želiš oganj paka,
Š njim ako àrdja svá nepade,
Lagodnosti nije traka,
Ako on ranam neprobude,
Neliečne su i ubah hude.

Ako ognja paklenoga
Prikaz mene ne prosviti,
Kus sam kala grumenoga;
Blato, a zlato ne, kó sviti,
Zlato s' u oganj prem postavlja,
Da u njem ime zemlje ostavlja.

Time ognjem čin' da duša,
Dobri Isuse! sad se očisti,
Da u misli svega okuša,
I dobro se ubavisti,
Da ako očist ne odluči,
Pak se u ognju naviek muči.

PIEVANJE DVAEST PÀRVO.

Nadglasje.

Tudje sliedi družba omrazna
Skupogriešnih osudnikah,
Sàrdah, vragóv' i nakazna',
Tmasta obraza, gàrdnieh slikah,
Ki razdiera'u psried plama
Rozmi, zubmi i čapljama.

Krivác' božjih, duše zlobne,
Ké su u paklu oborene,
I u načine njim podobne
Kužniem' riečmi ukorene,
Od Plutona poglavice,
Gruba grieha s nepravice.

---

1. Nepokojnoj u onoj noći,
Punoj snenja preomrazna,
Dosti straha imah proći
S krabonosíc' i s nakazna',
Neg' što stojah kon mo e Vile
Do raszvitja zore bile.

Ká tierajuć noćne tmine,
Da ih sunce nezaskoči,
I da tajne njih krivine
Tu očito nesviedoči,
Prie vremena od razloga,
Kad se odkriva grieh svakoga.

U to čųvši vàrlu viku
Od plakanja i od jauka,
Probudih se, videć sliku
Jadna Osina, ki jur kuka,
A nad njime zla vozara,
Balatrom ga ki ograra.

Hitro skočih, da uzmolim
Nesmotàrna starca opaka;
Al' svom' sàrcu da odolím,
Potegnù me Vila s traka,
Da ustavim se u postàrpi,
Čim brodaru sien se odàrpi.

5. Koj postavši tad nad njime,
Jednom ga opet zlo prilupi,
Kad pomàrmlja s ogronjime,
Ov zakviknù, on odstupì,
Ter dopustì, da besiede
Meju nama druge sliede.

Rieh: Već pravljaj čàrn Osinu,
Što jučer mi ti obetà,
Prion' poviedat muku inu,
Bezvlačno mi kaži opeta,
Čim da rieči tvě govore
Glasom ljudskim, ne od gore.

Gora ljudem odgovara,
Ké se izuste zadnje riči,
Čo'ek a čisto izgovara
Svom besiedom, kóm se diči,
Koga zoveš, on se oziva,
Komu pievaš, on ti odpiva.

Jek je u gori tašt zvek mali,
Ki se raja na odskoke,
Rieči ajerske, kad se uvali
Meu planinske tvàrde boke,
Ter ko udari slite stine,
Glasom leti niz doline.

To 'e istina; al' kad ti sam
Jéknom riečju besiedio,
Priklè Osin, Vilu nisam
Nepristojno tóko uvridio,
Neg joj podà odgovore
Jék strašiva ove gore.

10. I jezerske jame ove,
Gdi stanuje jék glasiva,
Čim Narcisa svoga zove,
Bezpokojna i plačiva,
Pokle od nje odvratì se
I u glas tužni obrati se.

Jer sred cakla vodenoga
Svoje lice kad ugledà,
Toli izljubì sebe istoga,
Da već na nju nepogledà,
I dàržeć ju u nescini
I on se opadni cviet učinì.

Tako leteć i odskáčuć
Prevarena i ona vara,
Sad smijuć se, sada plačuć,
Na smieh i plač odgovara,
Gdi ko žamori al' jauče,
Ona se mori, ona huče.

Rec' joj, da si ti nesrićan,
Pun žalosti i nemira,
Reče t' ona, da si srićan,
I da pun si tvoga mira,
Da si ubog, da si sliepi,
Reče t', da s' ti Bog preliepi.

Gaj čaberi, a ja stvari
Od istiné viest ti kažem,
Ova mat' je od prievari,
Ja brat ti sam, ki nelažem,
Ona 'e studen duh biegući,
Ja ustavan i gorući.

15. U ognju sam tužan, mećan,
Da nemogu ni žmignuti,
U žeravi vas zaprećan,
Kako moć ću pobiegnuti,
Vezan, bádan, gonjen, vàrčen,
Ko magarac ki je pàrčen.

Natovaren preko reda
Teškim briem'nom od griehovah,
Jaoh! stanujem uporeda
Sried omraznih moih drugovah,
S kima hude griehe tvorih,
Božji zakon kad ne zorih.

To mi 'e družba prenemila,
Ka mé kolje u propadi,
To je grižnja moga tila,
To su strasti, to su jadi,
Na napàrtna koji sàrnu,
Da me u ništa već obàrnu.

Buduć ovi meni krivci,
A ja krivac njim opeta,
Sad u ognjenoj ovoj rivci,
Meu nami je gorka smeta,
I neumàrli nesklad sika,
Ko zavadna meu dva bika.

Kao dielnici prije bismo
Od časnoga nasladjenja,
To nesrećni sada svi smo
S viekovnoga poraženja,
Razlog pravde toj podoba,
Cić zajmenih našieh zloba'.

20. Ona moja priateljica,
Ká bezredno mene ljubì,
Sad mi 'e šara zmija zlica,
Ká me ugrizá oštriem' zubi,
Zviezdom blene, tekom tira,
I hoće me da proždira.

Mili ures i ukrašan,
Hitrost hoda ponosita,
Oči, zviezde ké prozva' šan,
Pram, shran zlata ponosita,
Raj perivoj draga lica,
Dikla, Vila i Božica.

Sad gàrdobna mene vali,
Pram od zmije sàrce para,
Iz očiuh munja pali,
Iz obraza tries udara,
Ni'e već život moj blaženi,
Ubojica neg' je meni.

Bolje 'e ljudem prebivati
U pustoše posried lavja,
S hudom ženom nego stati,
Kad se siedi i napravja,
Oči, sàrce, jazik, usti,
Da te ždrokne i zausti.

Stvari tri su, ké tieraju
Biedne ljude svog' iz doma,
Dim i slieme na podaju,
I karljiva ljuta móma,
Al pobiega ovdi nije,
Ni meu lave, ni meu zmije.

25. Svi ovi truju mene vidom,
A ubodom oštrim moré,
Progoné me svojim slidom,
Nije meni sàrde gòre,
Djavla ni'e mi od oviuh,
Ki su sbica u očiuh.

Množ velika izgubljenih
K ovima se nadoklada,
Gorkom smećom umorenih;
Er u paklu nije sklada,
Nije reda, neg smàrti osin,
Viečnja groza, kù podnosin.

Gdi susiede tôke gledam
Šteć u sieni ljutje smàrti,
Kad zó susied dosti 'e jedan,
Za dat svakom' trudne obàrti,
Osien smàrti pravo je nam,
Svi smo màrtvi, a umriet ni'e nam.

Suprotivna viek komšije
Ni bor tàrpi nerazložan,
Skratja žile, grane svije,
Da ti od njega bi odložan;
Al se uklonit zamani je
Meni od zlecah tolikije'.

Er ako od njih bieg pospišim,
Taj čas mene stigom stignu,
Zaludu se od njih lišim,
Ni'e mi dano, da pobignu,
Sve su uza me, š njih podnosin
Smàrti viečne strašni osin.

30. Nenavisti i dosade
Nedospietne sobom nose,
A omraze i zavade
Neumàrle njih me kose,
Mene i druzih, jao, skončaju,
I njih grize neprestaju.

Ko su obrani gor u raju
Puni mira i pokoja,
To ovi u paklu svejer traju
Sried nemira i sried boja;
Ljube se oni medju sobom,
Ovi umornôm živu zlobom.

Jednim samim osudnikom
Ni u raju zemaljskome
Nij' moć stati s zmiom tolikom.
Kako u paklu ognjenome
U ognju se ljutja pruža,
Da me peči i okuža.

Nij' zakona, nij' razloga,
Ki bih moga' utàrkmati;
Kàrv, rojaštvo, prijatnoga
Veza ni'e njim spominjati,
Màrtva 'e smuća meju svima,
Koja svàrhe nikad nima.

Stoju, kako navàrh drača,
Ki se bodu meju sobom,
Jedna drugu razdirača
Zalim časom, gorjim kobom,
Ter dàrže se i ubadaju,
Većma tad se razstavljaju.

35. Kô se smutja ranjen čoviek,
Al gutavac u svom jidu,
Sried bolesti gorke doviek
S onih, ki ga taknu u vridu:
Tač i ovih stoji vika,
Premda 'e to sien neprilika'.

Jauci, skuke i skročanja,
Dogrustiše svoj suproći;
Er nedaju počivaja
Ni u dnevu, ni u noći,
Vid gàrdobom, a vonj smradom,
Zli zaglušnim ranja'u jadom.

Ona majka u kolibici
Noćno cvili svo'e rojenje,
Kad ga sliša u odrici,
I neima ustàrpljenje
Vàrh dragoga, koga grusti,
Kad se uzplače i zagusti.

Kako neće dodijati,
Gdi meu sobom neljubeći
Ne jednu noć dadù spati,
Neg u viečnoj sve stojeći
Neprestaju ricat, plakat,
Vapit, skukat, škripat, mrakat.

Sveti Tomaš od Akvina
Uzgovorì nam očito:
Da osobita mukah sina
Uzmnaža se jadovito,
Svakom' od nas nevoljnika'
Ciéa množtva odsudnika'.

40. Meu kàrstjani besiediti
Pak ki smiju, nahode se,
Da tu neće sami biti,
Ako i ovi osude se;
Al munjeni kad kušaju,
Sami u pustoši uzdisaju.

Svi tada će zapoznati'
Da osudnieh veće stoje,
To će veće naricati
I čut gore nepokoje,
Što 'e u peći dàrvah veće,
Sve iz njih veći oganj meće.

A tko nezna, u veruzi
Što je veći broj pàrstena',
Da u mnogoj nje produzi
Veća izhodi nje težina:
Tako i pakó težje sgara,
Što je veće kolobara'.

Jednom' biednom' nesriećniku,
Punom' jada i gorkosti,
I drag obraz preveliku
Tugu nosi u jednosti,
Pune jesu rieči i slaje,
S kim svak' grize i svak' laje.

Kako ovi će, lele njima!
Kô i sad je meni, lele,
Moć meu kužniem' obrazima,
Kih je u paklu prieko vele,
Priat utiehu, al razhladu
U neizrečnom razprah jadu.

45. Tovarištvo od vragovah,
Toli svim' je pak màrzeće,
Er je od poždrieh zlíh vukovah,
Ki nam uda sva razdriet će
Sad zubima, sad čampragom,
Prevelikom vajmeh snagom.

Da od boli i od straha
Prinemagamo u màrtvilu,
Nasàrtanja tôko plaha
I toliku podniet silu
Nemogući slabstvo naše,
Snaga i mala kom' neda se.

Gàrde svim su obrazine,
Da gledat ih moći nije,
Svi beštinske glavetine,
I repate svi su zmije,
Na glavi im rogi bàrču,
Kude sviju a kad pàrču.

Obraz ljudski počimaju,
A na čunku pak dospiva;
Pasje uši ki imaju,
Ti i zube izčiriva,
Kostruši se, na nas ježi,
Čim razdàrma zlom vieži.

Ki guþicom vučjom príte,
I ogronjom od domusa,
Ki čeljustmi jasnim' svite,
Ki s kopiti konjskim' kljusa,
Kom' su kljasti poskoŗaci,
Kozja stegna, kàrmski paci.

50. Velnozi su to oholi,
Doli ribe, gori žene,
Sprieda muži, zada voli,
Idre i kuške nesmiljene,
Dvoobrazci, psi troglavi,
Poluljudi, polulavi.

Strahoviti frunchielasci,
Perčinari nepodnosi,
Repom zmaji, glavom prasci,
Zuboviti, dugonosi,
Morske čabe, ježi dracki,
Vrani mune, divlji mački.

Grabne ptice, proždri vuci,
Topirice, zli bumbari,
Ljuti štipci i pauci,
Muhe, obadi i komari,
Noćne strašne uvedine,
Svake i gnjusne gadeline.

Na oblake tej zagluhe
Oko svih se vàrte i breču,
Topirice i bodne muhe,
Koje jadno po nas krêču,
Gdi se kote čàrvi prosti,
Ki nas toče tja do kosti.

Huču, skuču, vêče, viču,
Blêču, riču i kakoću,
Zvičju, graču, kriče, skviču,
Višču, muču i krakoću,
Miauču, ruču, reže, laju,
Revu, hroču, zavijaju.

55. Trepavicam' kàrvnim' svraću,
A zakata'u zubmi i rogi,
Ter ružno se rašćapaću
Bendoguzi, sendonogi,
Obraz beče, jazik plaze,
I razroko svih nas paze.

Razpuhane kom' su nozdre,
Vrućim dimom koje dišu,
Kriva usta, oči odre,
Kàrv i oganj s kojih pišu,
A iz rosnoga peči rila
Kužni pomor, vražja sila.

Svi ljiljanska nose krila,
Na ramenih ostra odviše
Kad leparca'u ko i pila,
Razstavlja'u nas príko na ise,
Grustiva nas svih sgrozuju,
Bodežljiva probuzuju.

Razlike im o kosiri'
Brade visu strahovito,
Ká se tisni, ká se širi,
A kad hodi stàrmenito,
Oštre strune koja svraća,
I pihnim se nozdram vraća.

Ká gunjava zapuštana,
Na buljivke ká strohasta,
Ká sleženska čepustana,
Ká lasasta i borasta,
Kozja i devska, koštretine
Vuče i tàrče na šćetine.

60. Ćulumbrada njekom' stoji,
Niekom brada metlom mete,
Nieki u bradi smríće gojí,
Nieki u njoj spàrte plete,
Koja kriva, ká na ćosu,
Ká jidinsku splieta kosu.

Nieka vietri, nieka pàrči,
Nieka smudi, nieka prašči,
Nieka pari, nieka màrči,
Nieka rudi se u rep prášči,
Niekoj rieči svaka žica,
Kô dlakavim psom guzica.

Pogledom nas krivim straše,
Čudnom vikom zaglušuju,
Mrakom preda'u, zviezdom plaše,
Glasom kuže, riečju truju,
Stupom manda'u, hodom viju,
A poletom izraniju.

Rozi od glave, nokti od ruke
Ranjaju nas još to dublje,
A nosu nam jačje muke
Oštre kljuke, i trozublje,
Plamne glavnje, zublji zvuci,
Ké prema nam nose u ruci.

S papci, s nokti i s kopiti
Hica'u, ranja'u, čepàrljaju,
A čeljustmi i s jazici
Grizu, gladju i ujedaju,
Zubmi dàrpe i razdiru,
Rozmi bodu ké podiru.

65. Biju dielom i pozorom,
I presiekom i s ubodi,
Glêdom, pritom i udorom,
Učinjeni manigodi,
Božje pravde ponaravni,
Nepriatelji naši glavni.

Svet-Franciško, biv vidio
Jednog od njih, svojem' drugu
Kliknù: Čuj me Egidio!
Nebi imao kriepost dugu
Za ustàrpit ti prikazan,
Da mi od Boga ni'e prikazan.

A redovnik drugi, mreći,
Kô dva od njih on ugledà,
Očitova: da u peći
Prij' bi gorio, nek pogleda
Već nagàrde izpoline,
I kljunate riličine.

A od Siene Katarina,
Za njima je potvàrdila,
U prigovor božja sina,
Da prij', neg bi već pozrila
Velu grubost duha kleta,
Hodila bi do sud svieta

Sve po putu ognjenome
Dobrovoljno bosonoga,
Meju živom žeravome,
Tol'ka bo je grubav toga,
Da prij' svak' bi umriet htio,
Nego bi ga sutàrpio.

70. Ako toli 'e jedan moguć,
I jednoga 'e gàrdobina,
Što tisućah neće tisuć
Moći vražjih upirina'?
Što paklenih množ čavaka'
Satarisat neće paka?

Vojskam štetnih kobilicah
Što će živo moć ostati,
Kad se sunu vàrhu klicah
I sva budu poharati,
Tisućine i da vraga'
More iztierat mala snaga.

Kim ni'e dosti izvàrtiti
Jedarnice nas svijenih,
Kad su htile naskočiti
Njegda i tiela pogrebenih,
Prij' nek' obćen sud njim pride,
Toliko se na nas jide!

Što razčinit neizbrojno
Neće množtvo zlíh duhovah,
Kad nasàrne priubojno
S obadjenjem od grihovah,
Na nas biednih, ter se izbeče
S prirocima, kad nas peče.

Kartar oni, ki na stolih
Miede svoje ludo sfrigà,
Nemori ga izgub tolih,
Kô ga mori gorka briga,
Kada mu se poruguju
Svoi dušmani, ki o njem bljuju.

75. Meće karte i razdira,
Treplje nogom, grize usne,
Rad bi na svih da napira,
I za siedim stere pusne,
I mi sàrdžbom s' užižemo,
Al se osvetit nemožemo.

Càrkva sveta priginje se,
Muža ženom razlučiti,
Kad meu njima užeže se
Kô god nesklad nezgasiti,
Er uztàrpit ni'e uzmožno
Družtvo, sàrdžbi kó 'e podložno.

Da bi i nam moć nositi
Sobom muke pakla svega,
A djavalske neviditi
Družbe i obraze cića tega,
Paralo bi, ah joj nami!
Nismo u paklu, buduć sami.

Svieh ostalih poglavica,
Kralj oholi viečnje noći,
Zmaj preljuti, tmasta lica,
Predobiva svih u zloći,
Zviezda niegda najsvietljija,
A sad neman najgàrdija.

Kako demon, razgar vela,
Odprie angjeo liep na nebi,
U dno pakla ká se usela,
Strašnodàržac, duše sebi
Ki sve rad bi podlagati,
Za moći ih pogucati.

80. To 'e Lucifer ognjometi,
Zla Sotona vàrla odveće,
Vražki narod ki izšteti,
I sada ga na zlo meće,
Ohol, himben, Bogu odmetan,
Nam usilan, svietu štetan.

Ki će navlaš škodan biti,
Predisukàrst kad ustane,
S kim će, vajmeh! predobiti
Sve četiri svieta strane,
I Enoka kad ubijè,
Ni svom otcu prostio nije.

Al i njega smire smiru,
Gogom silnim i Magogom,
Kad se kralji svi umiru,
Pred velikim pavši Bogom,
Visočanstvom ki će príti,
Za zemlju ognjem popaliti.

A to uzbit će, kada griesi
Netàrpljivi, čudni, kletí,
I najveće zlobe biesi
Uzkraljuju na sém svieti,
Kad osvetni oganj vàrli
Daždeć s nebes' sva popàrli.

Kad Bog dobre bude izníti
Meu osmera svá blaženstva,
A od zlíh sud će učiniti
Cieć njihova nehrabrenstva,
Da oni uviek vesele se,
A ovi s djavlim dresele se.

85. Satarisan u dubine
Tamnom gusom sliednieh duha'
Stoji ognja sried pučine,
Ki mu obilno svá razpuhà
Oholija najvietriva,
Ká ga uzdàrži svejer živa.

Sedmostrašno od bivola
I storoga čelo ima,
Rila i usta lava ohola,
Nozdre pune vietra i dima,
Iz svih očiuh, iz svih ušán
Plah mu pišti plam zadušan.

To 'e Belzebub nesmotàrni,
Silan hudić gàrda tvora,
Sve kom idu plasni čàrni
Iz čeljusti, i iz pozora,
Nit' mu more sve umàrlo
Zajaziti strašno gàrlo.

Kip je stepnast i uplesan,
Pàrsi i glava naježena,
Para *) velik panj neotesan,
Runjave uši do ramena
Prostiru se, i po pleću
Trepte, klapa'u i klepeću.

Šarovitih kolo zmija'
Zatvara mu uste bliede,
Razdraženo kó se svija
Sa svih krajah da ujede,
Kàrmski zubi van se vide,
I zelenu pienu cide.

90. Kô raztvori spilje ud usta'
I razglobi na kosire,
S kvatalice paru pusta,
Pakliem smradom ká udire,
Sope, hrope, hroče, rêži,
I da razdre svih vas preži.

Zamàršenih pàrljetina'
Zmajoviti vlasi pušu,
A izpod nozdrieh čeljupina
Dah zabije nami dušu,
S pàrvieh ni e moć počinuti,
S druzieh ni'e moć uzdahnuti.

Strahoviti čàrnobàrci
Pruža'u mu se do ušiuh,
A brada mu smudna pàrči
I dosiže do očiuh,
S kimi munja kô do lasne,
Iz oblaka u nas prasne.

Nos nesgromni na sto brada'
Iz hripelja slike grubi,
Na čeljust mu gàrdno pada
Ter s njim hàrka, i s njim trubi,
Ima udi gorustaste,
Zagašene usne tmaste.

Izvàrnute su mu vije,
S kima derljoč tripa i mlati,
Iz kih žute suze lije,
Da ga 'e velik gnjus gledati,
A iz kàrmeljih razdrieh oči'
Sukàrvičan jéd mu soči.

*) Para, iz tal. = čini se.

95. A toj s plača, kim neutisno
Raj izgubljen gorko žali,
S ognja, s dima, kim potisno
Razžiže se i pečali,
I pàrvo, oko ko u ponosi
Grieh bi začeo, bič podnosi.

Iz razgàrdnieh jasnih usta'
Sve čemerne rieči bljuje,
I žeravni piesak pušta,
Da nas bije i otruje,
Rieč i pogled, glas i romon
Trieska trieskom, gradom, gromom.

Drakunova krila ukrilì,
Prieko po nas ká pilaju,
A nohti i kljun njegov sili
Tielo i sàrce razdiraju,
Za razsut nas, ti su dosti,
Jednim časom u gorkosti.

Na kàrvavne trohe kuda
Bičnim' dračjam' tlehom kuca,
Rozmi obraća glava huda,
I gré, da nas već probuca,
S grafi od orla i od čaplje,
Bije, lupa, ranja, traplje.

Vàrh priestolja gvozdenoga
U pretvàrdoj siedi spili,
I dvozubja ognjenoga
Vlast i poraz prenemili,
Hvasta krečuć lievom rukom
Prieti desnom, kriči bukom.

100. Húk od vietra, tries od trusa
Mao 'e pri viku strašnom toli,
I kad svietom veće trusa,
Tiho trese trus oholi,
Stresaju se svi ponori,
Kô zagàrmi, kad govori.

Kao kad Etna s ognji gori,
La'e kad Karid, i kad Scila
Plamom besiéd priukori,
Pak i naglost svá nemila
Hoće, da svih proždre u zlobi,
I u jezerskoj topi utrobi.

Grohoću se strašnim tresom
Na glas njegov noćne jame,
I velikim urnebesom
Razliegaju spiljne tame,
I zli dusi u onom vaju
Drožde, motre, grominjaju.

Kravošacah od krilati'
U stog jedan za siedilo
Sebi sbubà, i umlatì
Grunje otrovno i nemilo,
Pak za naslon rúk' i pleća'
Savì zmaja tri najveća.

Nadimeno vàrhu stoji
Od čadljive čàrne saje
Nadsiedište, ko pristoji
I k rogatoj kruni staje,
Na mosure i na rese
Ko nad njime šebeće se.

105. Na magnùtje zla sílnika
Naglim tiekom na nas šàrne,
O njih sàrda vojska príka,
Da u ništa svih obàrne,
On njih zubka, ter zamlieči
U takove jédne rieči:

Zaisto ste već upali
Naše u nohte, tamni ljudi,
Izdaicam ste vierovali,
Odveć lasni i odveć hudi,
Kupili ste mačku u vrića,
Kú ste stekli, daste srića.

Bolje bieše povratiti
Čast i pratež iskàrnjemu,
Od sàrca se poboliti,
Pokajav se prem u svemu,
Onu uzmu odpravivši,
A Bogu se obrativši.

Vam je bilo obećano
Oprošćenje za griehotom,
Tako dobro ni'e vam dano
Našim rugom i sramotom,
Već je imao čoviek prasan,
Neg' andjeo duh ukrasan.

Gusovražjih od jidijah
Otrovani zmajski rodi,
Ti me od ljudih najgàrdija
Izmeta, izporči i izrodi
Od nečistih nas duhovah,
Gorih i punih svih griehovah.

110. Mi smo jednom sagriešili,
Jedna vàrst nas grieha obalì,
Svaki grieh ste vi motrili,
I do smàrti griehovali,
Veće od nas dostojite,
Veći i pedips vi primite.

Grieh naš mísli samo bije,
A vi mišlju, riečju, dilom
Množ zločinstvih najgorije'
Počiniste vašom silom,
Za toliku skupnost zloba'
Veće i tàrpit vam podoba.

Pravedno bì za svakoga,
Da se novi pako sgradi,
Nisu ognji pakla ovoga
Dostiviti toj čeljadi,
Trebova' bi oganj veći
Za taj narod presmàrdeći.

Ali s nebes' ki nas rinù,
I ki nam htì odrediti
Mieste sunca ovu tminu,
I u paklu nas progoniti,
Meju nami njemu odmetan
Stavì i ovih ljudih smetan.

I da u smradu prem začetim
U nijedno miesto i doba
Dusim vazda plemenitim
Slat' zajedno ne podoba,
Trudno nam se 'e opirati
Kralju, ki nas jednom mlati.

115. U velikoj sjà visini,
Svemogućtvom prejaki je,
Sve što hoće, to se učini,
Sve zna, sve úmi premudrije,
A prikladna neće sebi,
S česa i ja padoh s nebi.

Zatoj, pokle tako odlučì
Uklonit se, ne poklonit,
I vas pakó da napuči,
Već nam ni'e se nanj zagonit,
Viečni 'e zakon, što on hoće,
Sve a što smisli, uviek moć će.

Sám odredì da kraljuje,
Ni'e drugoga od potrebe,
U vladanju tko druguje,
Vlast otmini i sam sebe,
Dvih cesarah teško 'e ime,
Ni'e se taknut navlaš s njime.

Kad to iz jada nagrundì se,
Tresnù glavom i zahukà,
Pak pregorko zapiždrì se,
I kô uboden bivol mùkà,
Sviet se stresè, ponor zamnì,
Dim pobliedì, plam potamnì.

I zapahnuć dahom žutiem
Nadmen paklene milosti,
Kričà glasom zakàrknutiem,
Hteć nas jošter više bosti,
Škripà zubmi, rigà plame,
I razkrečì se opet na me.

120. Ja se uztresoh vas u meni,
Na razdrečje to od straha,
Kako u gori bor prebjeni
Sieverskoga dmenja od plaha,
Nečekajuć zatim drugo,
Neg' sažganje viećno, dugo.

Preuzè: „Kad ste slizli dakle
Tu po božjem sudu pravu,
Okušajte naše pakle,
Priklonite tvàrdu glavu
Samosilju oštre krune,
U ovi oganj, ki ne dune.

Nepriatelji najglavniji
Vi za Bogom ki ste naši,
A mi opeta nesmilniji
I najljutji kad smo vaši,
I od vas kad smo dobitnici,
Tàrp'te jaram svikolici.

Robstva, koja grisi hudni
Na vrat su vam postavili;
Jere su nas briemi trudni
Neustàrpljivi pripàrtili,
Pod kim ćete vaviek klečat,
Znojit, trudit, mučit, jecat.

Ah, da bi me ti nazrio,
Mili bratco! opàrčena,
Ko li bi se razmilio
Na biednika potišćena,
Dobre kuse ki tu kihà
Rob učinjen svoga griha.

125. Meko sedlo plemenito
Ne sedla me, neg hrastovi
Samar, dielan vuhovito,
Nek u pleća i u bokovi
Bada, a ognjem su pripàrtjene
Dvi Martove kroznjetene.

U njih stoji težko brieme,
Od poglavnieh griehah sedam,
Ké utezom po sve vrieme
Pritiska me, da sam gledan
Bezpokojnoj u obàrti,
Sve u potepu i u posàrti.

S jedne strane mene zbije
U obličju gàrdna hàrta,
Sàrdžba i žaba lakomije,
Svinjsko i rilo od požàrta,
Blud, u slici biesna pàrča,
Ki me okljastì i ogàrčà.

S druge strane tovari me
Prenemilo lienos kleta,
Ká obrazom ošljim drì me,
I š njom ptica ponosita,
Očnim perjem ká se diči,
Navist, medi ká priliči.

Ruke moje sputjene su
Preteškimi verugami,
Ter se vuku i potežu
Prebrekujuć za nogami,
A prikriju plačne oči
Strune svite kusioci.

130. Vàrhu svega pak bremena
U antarselj siedeć maše
Vrag gàrdobni pun himbena
Jeda, ki me biča i jaše,
Ostrogom me pražnohata,
Bode i uzdom silnom s vrata.

Tač okovan, uzdan, pračan,
Bičan i sliep bez očiuh,
Kljusan, trusan, smucan, svračan
I tukuć se svud obiuh,
Čim ne moguć već, plamene
Gàrlim, meni odredjene.

Tač navaljen, ko magare,
Brieme mećem i posàrtan,
Na ognjene opet žare
I na poraz opet smàrtan,
Pak počimam tak' opeta
Preko vieka i sud svieta.

Eto opet sunce jezdi
Hitrim tiekom put zapada,
Za dat miesto svietloj zviezdi,
Bdeć pomorac kóm se vlada;
Eto noć se približi' je,
Čàrniem platnom da sviet skrije.

To 'e milostne Cinosure
Liepój dikli vàrha Ide,
Dojilici Gjova cure,
Ká ga uzhranit mala htidè,
On pak haran, nju postavì
Meju zviezde cić ljubavi.

135. Tmasti večer iz vàrh gora'
Duge osine hàrlo stere,
I u krilo sinja mora
Sunce topi, hladi i pere,
Trudne konje svoje ognjane,
Da opet s jutra jasnie svane.

Opet mi se odpraviti
Od tvojega prigovora,
Drugovlja ću t' ja praviti
Od pravljenih jošter gora,
Kasnit ni'e mi, moj nebore!
S Bogom! tonem u ponore.

Toj kad Osin dobesiedi,
Svej usilan, i sve marmo,
Pribreknù ga čuvac siedi,
I u pakó glavom stàrmo
S njim zajedno sunovrata,
Ja ostavši tu pred vrata.

Nedaj Bože, má da pade
Duša s tvoga visočanstva,
I nesrećno da propade
U rečena dubočanstva
I ove jame prenevoljne
Cieć nesviesti mé povoljne.

Ako oblas pravde tvoje
Bude griehom mieru dati,
Ki će griešnik zlobe svoje
Moć pri tebi opravdati?
Gospodine nedohitni,
Kom' vried svaki 'e nedospitni!

Bàrž dobrota iztočista
Shraniti se mogla nebi,
Ká premda je u svem čista,
Pravednosti ké po sebi
Za spasit se neb' imala,
Neg bi i ona kriva ostala.

Tiem sujeno bit' kad ima
Dielo svako i prošćeno,
Spodobnimi načinima
Kako neće bit' sujeno
Dielo, i čimba preopaka,
Na sud božji težko paka?

Gospodine! kad pred tobom
Platjaju se svaka dila,
Prim' kajanje, kó pred sobom
Tebi šalje duša mila,
Hran' sadanje prikazanje
U tvoe sveto viekovanje.

Čin', pakleni da nazlija
Bieži; na smàrt a Trojica,
Isus, Osip i Maria,
Bude meni pomoćnica,
Ter htijuć se izminovat,
Njih triuh budem imenovat.

PIEVANJE DVADEST DRUGO.

Nadglasje.

Naslieduje u ov dan treći
Màrtav, bogat, neveseli,
Skazovati razboj sreći,
S kim dobieše vierni angjeli
Djavaostvo u visinu,
Ko'e oholja s neba rinù.

Čim u pakó sunovrata
S ponosite misli odmete;
I svom' stvorcu er se odvrata,
S inim' krivci poraz štete
Tàrpi, u ono dno tamnice,
Što 'e viek ne zrit božje lice.

---

1. Jur Danica svietle zdrake
Prostiraše od iztoka,
I tierajuć noćne mrake
Otvaraše ljudska oka,
Da prionu svàršno i jako
U ime božje dielo svako.

Tim, čim ljudstvo hàrli svude
Na svagdanja svá činjenja,
Bogat màrtav meju trude,
Da prijane govorjenja,
Prikazà se trećom meni
Na obični kuk ognjeni.

Kad na pogled biela jutra
Bieše zemlja sva sinula,
A studena noć unutra
Ovdi u pako ubiegnula,
Dokle sunce sviet obide,
Š nje pun' slave mrazne stide.

Tu bivši se podnimio,
Kô u sebi da razbira
Gorih mukah dio po dio,
I vruć uzdah čim podira,
Pratižija, ki ga prati,
Balabrom ga zalopatì.

5. Ter mu kliče: „Pasju paru!
Neću štedit brodarenje,
Haka mi je došlo staru,
I njegovo zamučenje,
Što već kani, što je trudno,
Njemu ukazat što bi sudno.

Vučju narav neostavlja,
Još lisičit neprestaje,
U opočinku trud postavlja,
I kad žalos uzmakla je,
Tuži veće i uzdiše,
Hoćeš li ga vuhla više?

S tebe odiše, kadi 'e s tobom,
Svakojako manje pati,
Počivanje nosi sobom,
Kad se tebi zapovrati,
Vele manje muke kuša,
Vrag ga njegov ne zauša.

Mieste tebi zahvaliti,
Pak nadodà, i tvój Vili,
Gadelj čini se moliti
I peteka kô po sili,
Silom hoću i pod štape
Da govori satan pape.

Pape satan i Alepe!
Psost je njemu dostojita,
Nek mu ije sažam repe,
Svá oholos ponosita,
Mi nećemo tvàrdoglava,
Oholos je naša slava.

10. Trieba se je spomenuti,
Kô Bogu se š nje oprismo,
I š njim gori boj preljuti
U hrabrenstvu kako bismo,
I da on ostà dobitnikom,
Mi izgubismo mnogom dikom.

Er čini nas premda pasti
Oborene s neba doli,
Ostaje nam dosta časti,
I još smo dusi mi oholi;
I po slavnom tome smienju
Dàržimo se u poštenju.

A hàrdjavo ovo izmitje,
Kô da nieki delija je,
Poruguje moje bitje,
Malo mari, manje haje:
Zato hoću, da š njih prèda,
I da pravlja, što će ureda.

Rad bih dulje s tobom státi,
Da bih dilje i počinu';
Al ja vrag sam domišljati,
Ki glamazat tmu osinu
Nedam, zmaj sam popadljivi,
A brodar sam propastivi.

Mučno 'e zmaja prevariti;
Er od svega on stvorjenje
Vruće 'e živo, a primiti
Od vozara ni'e smiljenja,
U brodniku viek se dalo
Dobrohtienstva ni'e ni malo.

15. Lažiroda ako l' vraga
Čine ljudi, eto silom
Njega slágà má matraga,
Da potvàrdiv rieči dilom,
Neka svak zna, da se izustì
Sad istina s vražieh usti'."

Toj dospievši, pun naglosti
Trikrat opet zalašćì ga,
Ter zaupì: „To ti 'e dosti,
K ručku ustan', jij ga, jij ga,
Čim požđereš, za večeru
Pripravim ti bolju žeru."

On prikleknù, ruke prijà,
Oprošćenje da uzmoli;
Al pakleni ljuti sijá
Nesmiljene pun oholi,
Šinù ga dvač, veleć: „Živu
Kaž' dilopràv boležljivu.

I meni je čuti žudno,
Što se s grieha svim dogodì,
Ako i obor veomi trudno
Moj mi 'e slišat, ti pogodi,
Ti kaži mu mú obalu,
Svoja usta gàrde hvalu.

U to Osin trepetjući,
Da obsluži misao straže,
Metjuć odsvud plam goruci,
Što naredì, da prikaže,
Meju tužbe i uzdasi
Obim nam se tako oglasì.

20. Lucifer se uzraholi
Božje slike željom milom,
I š njime se puk oholi
Zviezd' odreče trećim dilom,
Ter ki nehtì stvoritelju,
Poklonì se strenitelju.

Kad na krilih vietra uziti
Više sunca on se stavì,
Za moć u njem sied siediti
U svjetlini i u slavi,
I po siedu takovemu
Bit prikladan Previšnjemu.

Kad u naglom htì sieveru
Svo'e vladanje postaviti,
I odmetan tvàrdu vieru
Gospodinju potlačiti,
Smíno i začè misli hude,
Da i on klanjan tuti bude.

Ko Enzelad gorustašan,
Složiv goru vàrhu gore,
Sve smì hàrvat neprestrašan
Nebeskoga kralja dvore,
I Adamante viekovite
Snit plien glave ponosite.

Kad se pripè pun požude,
Da bi Jovu nebo ote',
I da njega predobude
Snažnom rukom, pridè tote,
Već s jurišem da navali,
I da njega na tle svali.

25. Kada lupjom htì probiti
Tvàrdjad krugov od nebesa',
Zubmi izgristi, nohtí odriti
Zviezdovita sva tielesa,
I na božji priéstol isti
Uzpeti se, za š njim sisti.

Al sve jedin ki je bio,
A i jednaka sebi ne'te,
I kom' nitkor ni'e se skrio,
Znaduć misli tej odmete,
Nedopustì, da se misa'
Protu sebi ni tá uzvisa.

Nepremožne zatoj četne
Od letućih svoih vojnika'
Tisnù družbe, da bi odmetne
Izbirali za uviek vika,
I u krieposti svo'e desnice
Sbili ih u ove dno tamnice.

Gornja truba zatrubi' je,
Čim skočiše dusi virni,
A pred njima Mihovije,
Ki potisnù skup nevirni,
Učinivši potir vikom,
Da se nijma prašćat nikom'.

Vlast od vašieh poglavicah
K Mihovilu obàrnù se,
I kažuć mu moć desnicah,
S svoim' sliednicim odkinù se,
Kad rajskoga sriedu stana
Rat se užgà sa svih strana'.

30. S jedne strane množ velika
Angjeoskoga vojstva kruta,
S druge vašieh odmetnika'
Gusa zlobna i tiesnuta
Sàrcem, snagom, riečim, dilom,
Jakom rukom, bàrziem krilom.

Jedna bieži, druga razi,
Taj naskače, ona odstupa,
Ter se štiti, ter se gazi,
Gdi ova svàrta, i gdi lupa,
Sad pripadna pleća shvatja,
Opomena sad se obratja,

Ovi ovih potiruju,
Odmetienstvo da podave;
A ovi se opiruju,
Da sva miesta neostave,
K njim se opet gusa meće
Put sunčane hàrle sveće.

Gdi podignut' mljaše sílo
Od smišljene oholosti,
Malo scieneć svoje milo
Rajsko stanje od radosti,
Kó početo viernim slidi,
Po blaženoj božjoj vidi.

Mnogom silom i ljutinom
Pobiste se nebom gori,
Kada na vas svom vàrlinom
Nahripiše devet kori',
Da jurišem rinú time
Iz Siona vas sasvime.

35. Gdi sjá svietlost neumàrla,
U kój vi se porodiste,
I čestita sreća vàrla,
Kóm blaženi odprie biste,
I koja vam hteć se stàrti,
Hàrvaste se tja do smàrti.

Da do duga ni'e se znalo,
Koji s toga slavna bienja
Odhàrvaše; er ni malo
Gubitnoga bì zlamenja,
Kriepko staste svi u boju,
Bistvo i glavu braneć svoju.

Kad veliki pravi Jove
Prenesviesnu vašu mis'o
Kroz ognjene svo'e treskove
Oni čas je satariso,
Da nemoguć stat već dikom,
Daste mejdan dobitnikom.

Ter se daždeć sbiste u plame,
I u oblake, i u gromove,
I u vodene spilje i jame,
I u pukline, i u grobove,
I u somne, i u mečite,
Gdi nevierstvo uzdàržite.

A najveće guse vaše
U ove peći Hypojeske,
Gdi vaš Plutun glavu paše,
Samosiljem krune težke,
Nebu odmetni svejer dakle,
Svugdi u griehe, svugdi u pakle.

40. S toga smienstva jošter slavni
Nepriatelji viekoviti,
Bogu opadni, svejer spravni
Njemu se istom' suprotiti,
Neka vam je viečna slava
Oskorežnost tvàrdoglava.

S kojom buduć već začeli
Previsoke tej poleti,
Nikadara niste htieli
Oholiju ostavieti,
Neg dàržaste grieh u cieni,
U otvàrdnosti potvàrdjeni.

Tač, da čàrva hude zloće
Toliko se k sàrcu sliepì,
Poniženstvo da nehoće,
A ponoštvo da uzhlepì;
Nu nekajan a okostan
Grieh kako će moć bit prostan?

Š njima sasvim sjedinjeni
I saslati skupno isti,
Skoro s raja obaljeni,
U raj drugi da ste jisti.
Otcu Adamu, njega i s ljubom
Hhtiuć predobit za izgubom.

Uzdignuti glavom gori
Uzdàržite veličanstvo,
Nek vas jadna misao mori,
Da jagmite još božanstvo;
Al kipite viènje glavne
Posried ove peći davne.

45. Gdi neprestav čast cvilite
Izgubljene prednje slave,
I mučeni vi mučite
Duše naše zle naprave,
Sto'eć u jadu bez ufanja
Koga goder odisanja.

Svih vas klopi i zaprieka
Svud okolo zemlja tvàrda,
Raj gledate iz daleka,
Pribivate sriedu sàrda',
I većega sried poraza
Cić nevidit Boga obraza.

Ovo 'e muka mojoj sili
Potačnica prenemila,
S ove i moje sàrce cvili
I razpuca moja gnjila,
Muka od mukah, jad od jada',
S koga duša sva razpada.

Piesma od štete poglavita
Nariče se toj tàrpljenje;
Er pedipsa porazita
Božja 'e lica izgubljenje.
To 'e nahuda prem najveća,
I nesreća svih nesreća'.

Radi štete tej velike
Svi smo u vaju pregorkomu,
Ovoj šteti nije prilike,
Duhu ni'e dostojnomu
Smiere vieku umornije,
Čàrvotočne, al' smirnije.

50. Veliko je zlo, ne biti,
Ali biti ubah ništa;
Al' se 'e bolje ne roditi,
Neg pri Bogu nimat mista,
Zlo 'e najgore, kom' ni'e slike,
Bogu „s Bogom" reć u vike.

Bit kô prutje osiečeno,
U kóm soka ni'e ni malo,
Sieme na put potlačeno,
Kom' izniknut ni'e se dalo,
Stvor bez svoga stvoritelja,
Viečni rob bez spasitelja.

Lozje zalo ni'e za drugo,
Neg na oganj zabaciti,
Sieme u zemlji kó stà dugo,
A nehotì plod činiti,
Obodvoje bez koristi,
Za sám plamen viekovisti.

Prez pravoga ostat' dobra,
Više dobro preveliko,
Kó u sám sebi Bog je obrã',
Duši pačem svekoliko
Dobro u njem da se izgubi,
Cvilni 'e uzrok, škàrgat zúbi'.

Dobra velog' izgubljena
Vele i škode sobom nosi,
Malo 'e siena izgorena
Pri ovoj škodi, što podnosi
Jadna duša u ponori,
Prem da silnim ognjem gori.

55. Neimaš Boga, sve ostalo
S njim ćeš dobro ostaviti,
Imaš dušu; al počalo
Nećeš njeje zagàrliti,
Ni svu svàrhu neć' nać' istu
U svem dugom viekovištu.

Što se 'e dičit božjim sienstvom,
A ne častit otca Boga,
Neg' ga sàrdit' svojim smienstvom
Smamna dušo, ne razloga,
I obratjat njemu pleće,
Kô da ni'e ti otac veće.

Kad postavi svàrhu tvoju
U stvorjenje vremenito,
U stvorjenje srieću bolju
Što 'e riet Boga svoje mito,
I potlačit' za nesviestvo
Viečno svoje prijateljstvo.

Pravda 'e, da i on na te grusti,
I žestoki kaže t' omraz,
U ovih tminah da te pusti,
Nek nevidiš njegov obraz,
I tolikoj neharnosti
Pleća svratja u gnjevnosti.

Da već nisi ti puk oni,
Koga svoega on zoviše,
A on Bog tvoj, ki te doni
Na sviet, gdi te dignù više
Svoga stvora, da s njim vladaš,
A od njega se ne odkladaš.

60. Toj bezreje vratja i platja
Božja pravda u ovom mistu,
Kad obraz svoj tebi odvratja,
I tu štetu viekovistu
Daje odmetnim, kí ne htíše
Njega častit', čim živiše.

Osuda ova najposlidna
Stoi u božjem nevidjenju,
I u njoj strast je prerazkidna
U nevoljnom razmišljenju,
Da u viek zdraku svo'e lieposti
Neće ukazat' po milosti.

Nedohitnu, neizrečenu
Tàrplju kar ti ciéa toga,
Stokrat veće razžeženu
Neg' peć duša prinemoga,
Viek nedaj ti ove muke,
Neće druge božje ruke.

Božanstvena prem odreda
Žalost je ova svakojako;
Er kad sebe vidit' neda,
Dušu udalji priekojako,
U njoj naše sobno danje
Stoi svàršeno pedepsanje.

I prem muke da velike
Bog da'e griehu svako u doba;
Nu t' pedepsa zle griešnike
Manje, neg grieh njih podoba,
Manje patim, neg dostojim;
Al' bez Boga, jaoh si! stojim.

65. Miesto tmine dimi što su,
Što su smradi, što l' plameni?
Vražje slike, gàrdne ako su,
Sagriešnikah ružnieh meni,
Pri svoj šteti sve to 'e lako,
Šteta 'e ova pakla pakó.

Živi jezik viek izreći
Neće gorkos take štete,
Ni ljudska će kad doseći
Ni'edna pamet nje pomete,
Razumieti gospod rajni
Màrtvim dó je skrovit tàjni.

Kako obrani razumit' će
Preblaženstvo sveto, vidi:
Tako osudni naučit će
Prij' nezgodu, ká im slidi,
S nevidjenja nesriećnoga,
Od vas nikad dohitnoga.

Duše iste izgubljene
Kušati će u svoj muci,
Da su bile sve smamjene
U zloj misli i odluci,
I da Bog je nepoznano
Velo dobro, gornjìm dano.

Čim smo tužni u životu
Razsipljeni našom gnjilom,
Posàrtamo na griehotu,
I sramote slabim tilom,
Ki ćućenjem svoim nevidi
Što 'e Bog, što l' su božje vridi.

70. Pomoć', pomoć' ne želimo
Kad mislimo o propasti,
Ako otcu sve molimo,
Da nas čuva od napasti,
I da od zla nas oslobodi,
Grieh stvaramo u slobodi.

Najgore je zlo od grieha,
S koga pakó nam se hrani,
Svaka smàrtna, jaoh, sagrieha
Dušu gorku na smàrt rani,
Paček màrtva vred ostane,
Ako s grieha neustane.

U potežnom pokajanju
I stvoreni grieh se ubije,
Neodmičuć u gračanju:
Sutra, sutra, neg' udije,
Svàrzi od sebe morna jada
Ne do jutra, sada, sada!

Milos, kú si izgubio,
Râdi opet da pribudeš,
Neće, ki te 'e prij' stvorio,
Da od nova pordren budeš,
On je grieha odpuštenje,
I obćeno svih spasenje.

Naučeni na daleko
Stat' od božje, jaoh, milosti,
Čini nam se, da je meko
Stanje naše otvàrdnosti,
U kom smiemo svako dielo,
Nerazbiruć dobro velo.

75. Jakno bistri oró neće
Da se makne iz putila,
Neg' se sune, neg se meće
Na letušća bàrda krila,
Kad opazi dragu pitju,
K kojoj sàrne u hlepitju.

I kad veće nju dostigne,
Gré uživat svog uhita,
Kô ne ima, kad ne digne
Letne od zemlje, da pohita,
Brašno ugodno kô zaludnu
Ište u kući steć u bludu.

Tako i duša uvezana
Svojim mesom, svojim tielom,
Kad se vidi opuštana,
Ne kô oganj pod pepelom,
Neg prost krilmi gori plane,
Sriedinom se svóm da stane.

Ká nedade ni gledati
Lica, koja dušu siete,
Kamo dá se uživati
Od neharne duše klete,
Ká sagriešа bez ozira
Neznadući što je vira.

Bol je trudna veomi dosti
S jedne sglobe oštetene;
Al' je težja, sve da kosti
Za'edno budu izmieštene,
Taka al' bolest ni'e neg siena
Dobra duši izgubljena.

80. Er kô ona 'e više tila,
Plemenita u svom stanju,
To i triebuje, da je bila
Viša u svom pedepsanju,
I da sama veće truda
Tàrpi, neg sva za'edno uda.

I kô bol je vazda veća
Gdi je veće sastavljenje:
Tako 'e gora nam nesreća
Duše s Bogom razstavljenje,
Ponaravno s njim se staje;
Al se silom s njim razstaje.

Što će griešnik tad zaludan,
Bog mu bude kada riti:
„Otid' proklet, već si osudan,
Otid' u oganj viekoviti,
Od mene otid' tvoga Boga,
Kad ljubit' me nisi moga'.

Ki bih dobro tvoje pravo,
Ki te stvorih od ništare,
Ljubih, čuvah, dàržah zdravo,
Spasih i dah tóke dare,
Ké razmišljat nisi htio,
Čim se nisi osudio.

Nego si iska' i sliedio
Mieste stvorca, tebi mili
Stvor, u ki si lud stavio
Svu tu ljubav, i gomili
Màrtvoj pustì, da se hiti
Liepi razbor, ki pohitì.

85. Ostavivši vrućak živi,
Htì sagradit razrušeni
Sebi bunar, u kóm livi
Svih su vodah propušteni,
Bez njega eto ostat hoćeš,
A bez njega biedan što ćeš?

Majci i hćeri dogaja se,
Neizmierna da cíć jada
Meju sobom razstavlja se,
Jedna od druge màrtva pada:
Tako uviek mríti neće,
Tko uviek otca ljubi veće.

Otca, koji njime sudi,
Neg osudih ja sam sebe,
Van razloga kada bludi',
Željno iščući smradne grebe,
A moj otac često žvà me,
Da od té gnjusi odtiska me.

A ja sliedih njih gnjusnoće,
Već odmetan otcu momu,
Cvilno i stupih na sve zloće,
Speć na glasu otčinomu,
S česa izajdè, da pogubih
Dušu, i draga otca izgubih.

Kako neću dostignuti
Nedospietne viečne smàrti,
S kima htio sam izginuti,
Kô me neće one stàrti,
Ne, ké svaka zla razčinju,
Neg ké sliede, kad počinju.

90. Kô u pripuklom sirotinstvu
Neće izpuštat svakim hipom
Duša uzdahe, i u biedninstvu
Probivati oštriem šipom
Sàrce, koje 'e razdielila,
Nedajuć ga Bogu cila.

Hoće on za se sàrce sámo,
Zato ognjena sebi stvorì;
Ne da bieži simo, tamo,
Neg da uzlieta, kô oganj gori,
A s nikime nedvoji se,
Nego u njem pokoji se.

Ali pokoj svoj ostavì,
Put stvorjenja kad se uputì,
I stravno se njem' objavì,
Ter se na pó razpolutì,
Davši gnjili ne usio
Sama sebe bolji dio.

Cića česa razdieljenje
I Bog činì s sàrcem milim,
Da od sebe odvàržen je,
I požežen ognjem silim,
Neka razdvoj hudi platja,
Na stvorjenje kad obratja.

Ter svoj tempo po sve vike
Ojde, jakno zapuštinu,
Da neostavi već mu dike
Ni najmanšu jednu stinu,
Vàrhu stiene sgradu i bilu
Svu razčini u gromilu.

95. I orla, pticu plemenitu
Bog Mojzesu svetit nedà;
Erbo sàrcem u prolitu
Dvoja on hlepi preko reda:
Svietlost jasnu i sunčanu,
I umàrlog' mesa hranu.

Stvorac neće tako uredit,
Što je griešnik razredio,
I svóm rukom uzporedit,
Što 'e taj tamnik zamàrsio,
Da mu od pravde slava ostane
I u neredne ove stane.

Erbo zlobe dvoje struke
Ima u sebi grieh nečisti,
Pravo 'e, da ima i dvo'e muke
Duša, š njega ká s' tu misti,
Cić k stvorenju obratjenja
I cić stvorcu odvratjenja.

Od oćuti mučna 'e tuga,
I obratju odgovara,
I od štete trudnia drûga,
Osudnike koja hara,
I odvratje stvoriteško
Nadoplatja veomi teško.

Svi smo ondi pedepsani
Cić stvorjenja ćućenjime;
Er u ád ovi zakopani,
Meju smrade, ognje i dime,
A cić stvorca ostavljenja
Stvorca plačemo odciepljenja.

100. S toga sliedi, da kako je
Veća zloba, kóm se odmeće
Stvoritelju: toliko je
Manja k stvoru, kom' se meće,
Tač cić štete puca'u sàrca,
A oćut ina úda fàrca.

Paček sliedi, da budući
Tí bezzakon prez dospitka,
Neprestani bič mogući
Daje božja pravda britka,
Puna oštrine i probodi
Duši u tiesnoj nje nezgodi.

S toga jošter, vajme, slidi,
Da u tužnom razmišljenju
Svoga izguba duh se jídi,
I u zlom kopni razcviljenju,
I ima s toga prij izuće
Svakim časom spomenuće.

Sliedi, sliedi, da obilnos
Da'e se sudnim mnoga znanja,
Da kô u paklu zlim je tminos,
Spasnim u raj svietla stanja:
Tako ovi su preblaženi,
A oni u svem uhiljeni.

Da sve u sviesti grieška im bit će,
Koja neće viek umriti,
Ježi a sàrca im raztočit će,
Ki će se u njih ukotiti,
Nek ih obi razčinjaju
U viekovnjem svojem vaju.

105. I ako u paklu svaki griešnik
Svo'e pogube škodu plače,
Ki je veći bio sagriešnik
I većekrat ki potlačѐ,
U kóm sveti neka znade,
Da će podnit veće jade.

Er poglavja i razlogi
Težjih griehah težje muče,
I grieh grubi, i grieh mnogi
Gore bije, gore tuče,
Svak u tašći, i u broju
Dublje topeć dušu svoju.

Tko se od Boga veće odriče,
I dobrotu njega ostavlja,
Ti se dubljom ranom smiče,
I gorim se trovom travlja,
Dulje i gorje pomanjkanje
Nosi, i žežće pedepsanje.

Veličanstvu bezkončanom'
I muka ista odgovara,
Bezkončana u izvanom
Paklu, duh nam ká izgara,
A cić štete božje, vidi,
Sve uzdiše, grozi i blidi.

Al' što li su, lele, i temu
Sve sagriehe! ké od gnjile
Čoviek smiesi protiv njemu,
Što li, kad su naudile
I velike zlobe svake
Veličanstvu božjem' pake?

110. Čim smo živi, da na žile
Nebi s', — pomlju svú stavljamo, —
Teške ruke približile;
Liečnik, kada kàrv puštjamo,
Nehajemo pak nebeski
Božje ruke probod teški,

Koji cića mnozieh zloba'
Meće silos jake ruke,
I napàrča, kô podoba,
Svakom' razlog svoje muke,
Jedan pakó, tko jedini,
Trostruk, tko troj grieh učini.

Pravo smamni dakle, vele,
Jesu krivci, kí nastoje
Sagriešivat, paka vele,
Da se osudi, tolikoje,
On, ki jednu al' sto zloba'
Stvara, u paklu kad su oba.

Zato, zato nahode se
Na trista miest' pisma sveta,
Gdi smamljeni govore se
Svi griešnici, za to smeta
Grieh propasni njihu glavu,
Da ne sciene rajsku slavu.

Koju tlače i podaju
Za malahno produžanja,
Velo a dobro ostavljaju,
Cić kratahna uživanja
Prem mahniti, kim ni draga
Bolja uza, neg' veruga.

115. Tako, da bi Bog i misli
Té im iz tikve izvadio,
Da nesriećni nebi išli,
Gdi će suzbit svaki dio,
Svake muke, za grieh svaki,
Il' je mao, il' je jaki.

Gdi će kušat', gdi će znati
Male i griehe, ké činimo,
Kako Bog će pedepsati,
Kako i manje ké mislimo,
Govorimo l' u taštini,
U gospodnjoj što su scini.

O griešnici! znajte, prika
Da 'e pripravna muka vami,
I da će vam bit' tolika,
Koliko ste sagriehami
Prodiljili, onoliko
Bit će jadih, zlóć' koliko.

Ali veće prigiba'ući
Treći dan se opet k noći,
Htì me Osin jaučući,
Puna smuti, trećom oći,
Obećajuć, da iz nutra
Dano mu je još doć sutra.

Pak da izit nikadare
Iz ponora zle tamnice
Ne ufa, da osta'u sve izgare,
Nazré tkogod ljudsko lice,
Neg da mu je sried propasti
S slobnim vragom za viek pasti.

120. Kad dovàrši, odprati ga
I odvuče stražnik sioni,
I voznicom opari ga,
Pak prosiede ov i oni
U bezdavno jezerište,
Meju ognje i utište.

Ja osamljen ostav tuti,
Ježen dàrhat naskoči me,
I grozive prepun smuti,
Ká u màrtvi znoj obratì me,
Čim se blanuh, i oči lupih
Na nebesa, i zaupih:

„Odredjen si, Gospodine!
Vàrh svih zloćah sudac meni,
S česa od straha duh mi stine,
Da ne padem u pakleni
I ja propad, ter me smámá
Uspomena, jaoh, sama.

Da bih tada izgubio
I ja tebe, dobro velo;
Jer se nisam obratio
Mo'ega vieka u počelo,
Da bih samom', služio tebi,
A na zlobe sàrtao nebi.

Da još bude má pokora,
Da pedepsa dušu vruće,
Ognji, uzdasi, plači, mora,
Oči rieke sve tekuće,
Nebi sva má griešna dila
Tim se izpuno očistila.

125. Razlog biaše, da u mlade
Danke grieh sam moj parjao,
A ne parjat' sada, kade
Grieh je mene odpuštao,
Kad već neimam, star sasvime,
Neg za cvilit malo vrime.

Nu što rekoh? vrieme kasno
Od pokore ni'edno nije,
Skrušen uzdah more lasno,
Kada s' pravom ljubavi je
Sdružen, odniet sve krivine,
S tvóm milosti, Gospodine!

U ovo ufam i ufat ću,
Dušom dihat dokle buden,
I na pomoć tebe zvat ću,
Ako bih kad bio zabluden,
I imat ću bez kàrzmanja
Ovo sidro od ufanja.

PIEVANJE DVAEST TRETJE.

Nadglasje.

Tu se odkriva scieno vrieme,
Ali kratko, kó prolita,
Dobriem prudno, škodno zlieme,
Kad se mudro neuhita,
Njih bo metje iz vremena
U stan plačnih viekovštiena'.

Tih najveće Gavan cvili
Nesvàršivo zbira'uć vike,
Nit nahodeć razlog cili,
Kaže samo na prilike,
Strašnu viekost; dosti 'e rieti
Da ih ni'e moć viek dospieti.

---

1. U nebeskom okolišu
Mladi miesec kad se mieni,
Sunce jezdeć prama krišu
Bieše uz dupli mrazne sieni,
I leteći kroz oblake,
Srebàrnjaše stvari svake.

Bezpokojnoj u obàrti
Razmišljajuć noćuu svićù,
Svanù meni dan četvàrti,
Kada rekoh: Vajme! gdi ću?
Kada me je ostavila
Tu pri paklu moja Vila.

Tu pri paklu, ki 'e prilika
Od mieseca neustavna,
Gdi se vàrti svakolika
U okolo viékost davna:
U koi al' nij' poznat moći,
Ká je dugost viečne noći.

Vas ogàrnút ognjem živím
Meu to Osin k meni stupi,
Ki razmetjuć okom krivim,
U jauke jadne lupi,
I u najzadnje prigovore
Htì mi kazat, što 'e najgore.

5. Paklenoga tu stražnika
Tada s njime nebiaše,
I njegova sila prika
Trudno nanj ne nalipaše,
Zato pravljat uzè dulje
Viekovanstvo pakla tu lje.

Kliče: „Na uliez sami eto
Kad smo užgane ove peći,
Ostavivši vražtvo kleto,
Hoću t' pravljat, što će reći
Bit osujen tu u vike
Samoniske kroz prilike.

Er angjelske da govore
I mudrosti tko imo bi,
Nebi dugljiv sej izgore
Mogo izreć, smislit zno bi:
Previečnoga jedno znanje
Doseć more viečno stanje.

Slabi čoviek nerazumì,
I viek neće moć začeti,
Svóm pameti i svom umí,
Što je u vieke biedan biti,
S toga na se griehe pàrti,
Nerazbiruć što 'e po smàrti.

Zato na čast tko je uzaša'
I našo se u obili,
Pritil hitja i razkaša,
A drugove jadne hili;
Nerazbornom u ćinjenju,
Sliči smamnom' živinčenju.

10. Ah, kada bi razumio,
Što će uviek reć plakati,
Nebi zakon božji smio
Tako lasno prestupati,
Svoju nogu neb' sliedio,
Počelom se zlim vriedio.

Tim te hoću uviežbati
S ovim jednim viekovištvom,
Neka moreš posijati
Spasni nauk sebi istom',
I predat ga izkàrnjemu
U piesnaku smišljenemu.

Zatim hoću t' prikazati,
Kad smo ovde sameniti,
Što 'e riet ádom prebivati
Kroz razpukalj kameniti,
I koliko tu osudieh
Nahodi se ljudih hudieh." —

Tad se uspè na kuk hridac,
Da mu bolji slih podadem,
Ko da 'e jedan pripovidac,
I da nauk vas popadem,
Viknù iz glasa, tere kliče:
„Slišaj, slišaj, živ čoviče!"

Tim kad jedno vaj izpusti
Tja iza dna sàrca svoga,
Utopì mu rieč na usti',
More plača neutiešnoga,
Sklopì ruke, vas se stresè,
I kuk na kuk učinì se.

15. Jedva rekši: „Da probije
Tvoje sàrce má besieda,
Podat miesto istini je,
Nečin', da se grad prosieda
Ljudske duše plemenite,
U jaze ove viekovite.“ —

Paka smutjen vas u sebi,
Ne moguć se utažiti,
„Bolje 'e čovo!*) bolje tebi
Za malo me postàrpiti.“
I obilne roneć suze,
Ovako opet tužit uzè:

„Čoviek i ja niegda bi' sam,
Sad čoviekom nezadajem,
Osiň ja sam, pače nisam
Ni osin, kad se vas skončajem,
Oganj viečni sve poharà,
U njem i osin isti sgara.

Nu adina, kú razgledaš
Nerazlučnom u pomraku,
S koje pàra, da uzprèdaš,
Niema uvidi nieku dlaku,
I ona ista kad govori,
U ništa se sva obori.“

Al ako u ognju ostah ništa,
Još uzdàržim glas od tužbe,
Teški jaram moj nepristà
Preokrutne vražke službe,
S kom se na me svakih muka'
Ore striele božjeg' lúka.

*) Čóvo! = čovječe!

20. Bila bi odveć prenemila
Svaka pravda u svóm sudu,
Kada nebi dopustila
Slobod' tužbe krivcu hudu:
Zato tužba kad ostaje,
Neću tužba da prestaje.

Viekovištvo bez kraja je,
I brez sriede, i brez koncà,
Sva u sebi oblina je
Kô priklopna tuča lonca,
Obiliežja koji nima,
Gdi dospieva, al počima.

Prednje i zadnje viekovištvo
Samom' Bogu vlastito je,
Bez početka slavno 'e bistvo,
Bez dospietka tolikoje,
Svóga on uzrok od prostora,
Svàrha i počet inieh stvora'.

A viekovištvo zadnje paka
Ljudskom' bitju pristoji se,
Kad s ovoga dignút mraka
U stan svietli prebrodi se;
Cieć uztàrpe ali bude
Uviek mučen cieć razblude.

Ako 'e globiš*) svud pristao,
Biv postavljen na ravninu,
Samim puntom tu bi stao,
A vas digo bi u visinu
Put čestita svoga desa,
To 'e put kruga od nebesa'.

*) Globus = zemljokrug.

25. Ko li 'e vienast, sve priklanja,
Ista oblast njega steže,
Da se zemlji istom klanja,
Po zemlji se da i poteže,
Napokon se čim ukine
U zemaljske tme sredine.

Neću vàrć te u pučinu
Oceana nedospietna,
Gdi nemore svú dubinu
Dostat pamet tvá umrietna,
Stvar, ká u se svàrhe nima,
Zaman svàrhe mieru uzima.

Prije smišljat nego more
Ték od vruták', potók', rika',
Ki se trudno mierit more,
Ta 'e od danah, godín, vika',
I vode ove mučno 'e popit,
Kako more neće utopit?

Vrieme 'e starac sied, al hitar,
Sve se vàrti na okolo,
Krilma leti jakno vitar,
I razčinja preoholo
Ljudi, grade i sastave,
Snažna kraljstva i dàržave.

Tako piesnik a naravnik
Daje mira od ganuća,
Kako tako? ako slavnik
Gjozue čini, da goruća
Svietlost stane, sasvim tieme
Letjaše i tad hitro vrieme.

30. Vrieme nije dakle drugo,
Mnozih vremén' neg' složenje,
Koje sklapa sve u dugo
Prišastnoga sadruženje,
S onim, koji prí odade,
S jednim hipom ki je sade.

Ovo 'e skazan ká nastaje
S dvim nebistvom u nebitku,
Žive, kada pomanjkaje,
I počima na dospitku,
Kad se skratja, tad prostira,
Kad se raja, tad umira.

Nieko 'e dulje, nieko 'e veće,
Nieko kratje, nieko manje,
Viek svakako bolje meće
Neg' godište, nego danje,
Kratko vrieme kô prohodi,
Jednim suncem kô zahodi.

Al' koliko 'e vrieme svakô,
Prem je ništa, bilo 'e, bit će,
Njega iznać nije lako,
Razumit mu 'e čudno biće,
Ni'e neg' hip sám, ki sada je,
Nazad, napred, drugo ostaje.

Kô je bilo, već ga nije,
Izteklo je u prohodi,
Kô je sada, da se ukrije,
Samo ostaje, kó dohodi,
Dàrži vrieme, čim je tvoje,
Čim nepride božje koje.

35. Čim je tvoje, kó ti mieri
Žarko sunce u svietlosti,
Prosvietli se, i uvieri,
Da su dnevi od oprosti,
Koje čoviek sad provodi
U veselju i slobodi.

Bog ni'e parac u svojemu,
Nego sudac pravde sudi,
Lele meni! težko temu,
Ki izprazno na sviet bludi,
Budeć svoje vrieme scino
U tašćadih, ne đobro ino.

Tko tu pade, neima veće
Hip vremena za ustati,
Čim smo tamo, kó se meće,
Tu se paka gorko plati,
U viekostom ovom vaju
Sva vremena lokveć staju.

Ter ne prudi već nikome
Od nevoljnih osudnika',
Iskat jezom dubokome
Odviečanstva prevelika,
Vrieme, koje unj topi se,
I u neizmiernos tu gubi se.

Zato, ako ti još ostaje
Kógod vrieme, već se blani,
Nečin', da ti na vrat staje
Smàrt najgora, kój se obrani,
Tvo'e zaštitje isto 'e vrieme,
Kó ti ostaje još zatieme.

40. Liepje stvari od krieposti,
Ni'e od sciene, nije veće,
Nego vrieme u ludosti
I izpraznosti kó se meće,
I u kóm čoviek zloće tvori,
Uložiti u pokori.

Čast vremena pogibljiva
More tebe oživljiti,
I na dobra neštitljiva
Od blaženstva uzvisiti,
Za dobro bo viekovisto
Kúpit, to ti 'e dosti listo.

Slovnice su prem četiri
U besiedi viekovštine;
Al se uzdàrže neizmiri
U njoj vieci kô pučine,
Neizvedljivi prem sasvima,
Kad nikakva konca nima.

Mudri Platun bez prilika'
Reče: „Mučno 'e, da se kaže
Meu ljudma stvar velika;“ —
A Augustin, da prikaže
Viekovanstvo, nenahodi
Ni prilike na sviet ôdi.

Odgovori, kad te pita
Tko vàrh sumálj' prevelici',
Po odgovor do sto lita',
Neka pride, kô viećnici
Areopažski u Atheni,
Kad u grobnoj budeš sieni.

45. Stavi, da ćeš kú nazriti
Ti korablju, ká na vodi
Pluta, nemoguć dopriti
Koju lûku da pogodi,
Ere svud je more jedno,
Kraj i žalo ni nijedno.

Čini razlog, da ti 'e strašno
Dano vidit jezerište,
I sve gore u njem lasno
Da ti 'e sbacat, nebi nište
Nigdar njega napunio;
Er bez dna se učinio.

Čin', da gledaš hitru rieku,
Ká se u vel'ko metje more,
Sve je ista u proteku,
Izpraznit se viek nemore;
Jer sve prima, što podaje,
Nit' prestaje, nit' smanjkaje.

Labirintski zatvor hudi,
Vij', neredno ki u redu
Zamàršane dàrži ljudi,
Da što veće k vratam gredu,
Veće se od njih otiskuju
I u sriedu se zapletjuju.

Vij' oceansku veličinu,
U kój vode prečudne se
Liju, da bi njih množinu
Praznio, dokle svě izciede se,
Kapljom lietah u hiljadi'
Bi l' se ponor ti povadi'?

50. Misli općinu svega stvora,
Veomaštvo svega svita,
Što je od njega poć' uzgora
Tja do neba zviezdenita,
Najsitnieg' da 'e sabuna
Taj praznina svá prepuna.

Ter da bi Angjeo zàrnce jedno,
Tisuć viekah kad se svàrši,
Došo dignut, bi li biedno
Toj stožište samo smàrsi'?
Kad bi imalo kú god svàrhu
U visokom listo vàrhu.

Neba istoga stav' širinu,
Misli u sebi, kolika je,
Kad u svednu svu oblinu
Tôcim zviezdam miesto daje,
Čin', da puna miesta ova
Najdrobnijih budu slova'.

Klad', da slovo ovo svako
Ima u sebi tisuć vika',
Kí bi mogó brojač lako
Viekovanja znat' tolika
Proesapit, al začeti
Svojoj tankoj u pameti?

Ocean ima osękaje,
Na odstup se rieka obrata,
More lûke, jezer kraje,
A labirint ima vrata,
Nebesa ima'u svoje mire,
Viečnost neima ké zamire.

55. Neima oseka, neima odstupa,
Kraja nema, al pristanja,
Vratih, kim' bi tàrka izstupa',
Al ki razlog izmiranja,
Strašna 'e, puna i bezkrajna,
Neizmierna, neprestajna.

Za'edno malo nedospieta,
Što su zemlja, vlaga, móra,
Neba i zviezde stav' opeta,
Čin', sve da je jedna gora
Od pretvàrdih dragomanta',
Nek tì bolje svies upamta.

Ter da tisuć viekah u kóm,
Čim se na prah sve obrati,
Mrav nesnažni svojom rukom
Pride, i jednom nju zamlati,
Kad bi se ova razmàrvila,
I u pepeo učinila?

Razmišljajuć, da bi mora
Tako kapljom presušio,
I svied prepun' više gora'
Zàrncem jednim izpraznio,
Kad bi vici ti sloveni
I sviet dospio drag kameni?

Štogod bi li pomanjšalo
Prestrašnoga viekovištva?
Veli Augustin: Ne, ni malo,
Od njegova erbo bistva
Da se 'e i vele odciepilo,
Uzdàrži se vazda cilo.

60. Kô bezkončan ne veliča,
Kada mu se što priklada,
To ništar se i ne smiča,
Kada mu se što odklada,
Meu njem, i onim ki dospije,
Nij' pritaka, nije, nije.

Viekost je ova smàrt brez smàrti,
A dospietak bez dospitka,
Smàrti, ká viečnoj u obàrti
Kosi i nosi nova žitka,
Smàrt, ká život neuzimlje,
A dospietak ki počimlje.

Svaki prostor, a dospiti
Od godištah i od viekova'
Viekovanstvu prikladiti,
Ki bezsvàršna jesu kova,
Neima se riet, da je išta,
Kad pri njemu nije ništa.

Viekovištvu vazmi i odvodi
Količinu od godišti',
Kolike su kaplje u vodi,
Morem pieski, gorom listi,
Tróh' u vlagi, zviezd' na nebi,
Opet cielo 'e sve u sebi.

David prorok okrunjeni
Vremenite pedipsnosti
Svóga grieha malo scienì,
Kad mišljaše od viečnosti,
Kój upravlja svo'e govore,
Vlaš u piesnah od pokore.

65 Nit' se 'e čudit, da s te misli
Taj svet čoviek prèpada se,
Kad s viečnosti i uzvisli
Poglav bàrda priklanja se,
I Jožafat vas presneten
Pada, kô da 'e smàrtno smeten.

Kad se dake sva dovàrše,
Ká sam rekó tebi od zgora,
Sva vremena kad se izvàrše,
Kad se izprazne sviet i mora,
Sva kad budu se izpuniti,
Viekovištvo hoće l' biti? —

Hoće l' blizu dospiet veće,
Ali pristav odielit se?
S Bogom sudnim da li veće
Hoće l' u svem razčinit se,
Neizbrojnih nakon tisuć',
Tisuć' viekah preko tisuć'.

Pogas hoće l' prevaliti,
Al će ostat tretjim dilom,
Jedà će se obaliti
Veličinom svojom cilom?
Da se veće nenahodi
Nedospietno skončanje ôdi?

Neće vajmeh biti tako,
Za tiem cielo još ostat će,
Ni ga omalit, ni polako,
Ni za mao hip prestat će,
Sva vremena proletit će,
Ovo a vazda produžit će.

70. Er ko veoma unutrita,
I bez konca grieha 'e kuža,
To ima bit i prostorita,
Sva pedepsa, nek' produža
Bez utiehe al počine,
Po sve vieke ne procine.

Sve će proći, to će ostati,
Sviet će dospiet, a on počet će,
Kad budete svi prestati,
On resti će i doseć će
Tja do Boga; er biti će
Bog, dokle Bog živiti će.

Potop, koji ne presuša,
More, rekoh, kó 'e brez žala,
Stvar, koju tko neokuša,
Neima slike ni zàrcala,
Jezer vavik bezdaniti,
Jedan vazda viekoviti.

Dospi'u na smàrt u poreda
Ljudske muke i žalosti,
Al' ih stiga'u veoma ureda
Dilja veselja i gorkosti,
Svak lahko onih zaboravlja,
Strašnu u viečnost kad se odpravlja.

Stelpnik Šimun s bičih opao,
Sad nemisli o pokori,
Eliogabal, Sardnopao,
O razkošju u komori,
Tamo dobro i zlo pohodi,
A zla i dobra stavna su ôdi.

75 Za poznati, toti 'e dosti,
Viekovištvom već se uglavì,
Ako bih dug, meni prosti,
A u tvoj spomen svaka stavi,
Od kada me već nepita',
Kada rieč je vremenita.

Pristup' sada, i poviri
Kroz pukljinu ove hridi,
I neizbrojni množ zamiri,
Ki 'e u kraje i u sridi
Predu̧boke ove jame,
Tóko ljudstvo koje jamé.

Oni, kí su na skorupu,
Pravovierni jesu diedi,
Kí sgriešiše u pristupu
Koje godir zapoviedi,
Ovi, oganj i da plovu,
U tmi pomoć s kraja zovu.

Narod, koi krajem plavi,
Poganci to jesu stari,
Kí razlogom od naravi
Upraviše svoje stvari,
Prie Jezusa koji biše,
A Mojzesa neprimiše.

Ki dalj kraju otišli su,
Slabi jesu, kí padoše
Cić kàrznosti, razbili su
Na uzroke, ké najdošȩ,
Zasve iskali da ih nisu,
Nego ih naći pošli ti su.

80. Meu krajem i meju sridom
Kàršćani su i Židovi,
Kí su kojim godir stidom
Prestupali star i novi
Zakon, njima koji stavì
Na bremena Gospod praví.

Ki upisà pàrstmi svojí
Vàrhu pločne tvàrde stine,
Viekovitan da se broji,
I nikadar ne pogine,
Dán svim ljudim, da ga obslužu,
Raj da uživa'u, a ne tužu.

Uz njih pak je skup ostalih,
Kí svom' gàrlu da pogode,
Poste nisu žežinali,
A sad nima'u hleba i vode,
Zaman k jezi svak nasàrta,
Na priliku gladna hàrta

S tima četa smradnieh lotri',
Navalicȩ koja ločuć
Pusto vino, kàrčme smotrì,
Gdi rigajuć, a gdi hročuć,
Sada sàrče na sve boke
Žuč drokuna, jad poskoke.

Tu igrači, kí na žare
I na karte své diedinstvo
Zaigraše u nemare,
Tišćuć žene i dietinstvo,
Gubeć vrieme, psujuć Boga,
Pada'u s' mača njegovoga.

85. Nakon njih su pedipsani,
I još niže prosjedoše,
Kí u slavni dan svetčani
Od svoih poslih ne siedoše,
Božji zakon potlačiše,
Da bi stekli štogod više.

Čudno i množtvo razbira se,
Koje u sva dugovanja
S nehajanja raztrovaše
Sàrca i svoja nastojanja,
Ter su nemneć tute išli
S' zle nepomlje, sa zle misli.

A puk, koi s' nenavis'i
Živ svom' bratu stere mreže,
Doli u ognju glavom visi,
Ter još laje, vije, reže;
Ali svaki ujed sada
Na njegove udi pada.

Tu božica od osvete
Svej teftiši neprostivo
Njihov šaptat, laj i smete;
Er grustiše sriet pomnjivo
Jem i aršin, s kim ih pregnut
Diela mierit, veći uztegnut.

Lienci mlaki i studeni,
Teži k dobru cić propasti,
Ko olovo utopljeni,
Stoje tute sried propasti,
Da se miču, plamen samo
Mlati ih, micat a nij' im kamo.

90. Tu tàržnici krive mire,
Ké činiše u doganje,
I dàržaše dvi statire
Za kupovstva i prodanje,
I majstori, ki na svitu
Krojeć, kradoše inom' svitu.

Tu bojnici vranigrači,
Càrkve i dievstva kí svukoše,
I za malo zlata naći
Črieva ljudem povàrgoše,
Kô se zgodi kod Solima
Pukom Židov' biegućima.

Vladavci, otci, zle matere,
Kí u hudom svom izgledu
Zločce učiše sine i hćere
Živit svakom u neredu,
I čestokrat nanukaše
Na grieh biedne svoje mlajše.

Sad se meu se proklinjaju,
I najgori njim su ubozi,
Garje i djavle negledaju;
Neg otce sini, a sini otce;
Zajmeno bo potaknuše
Jedni druge na izgub duše.

Otci sine ne upravljajuć
Svetim žitkom i naukom,
Sini a otce ne poštujuć
I neuzdàržeć harniem kruhom;
Nego svaki silom jakom
Prestupajuć svaki zakon.

95. Sliepe obsluži kipoklanjce
Kí se od gornjih odtisnuše,
I neimajuć mudroznance,
Na poganstvo posàrnuše,
Boge gàrdeć u svój misli,
Sad nevoljni i okisli.

Za njim opet veće k sridi
Neznabožci ini borave,
Koji nisu bili stidi
Dobru narav da zadave,
Ká ih uči, da bi bili
Bóga vierni, bratu mili.

Ovi od Boga jedinoga
Tisuć Boga' izmisliše,
Zvierju i stablom bez razloga,
I zlatu se pokloniše,
Stvornim zviezdam i miesecu,
Bludnim ljudem, svakom' zlecu.

Neklanjaše l' rimski puci
Priapa, Volupa i Smradesa;
Gonetavi i Jejupci
Nisu l' sunce i udesa,
Jedà nij' im i Bog bio
Pórac, vol i kokodrio.

Tu Demokrit platja veoma
Svoim sliednikom, ki sneć laja,
Da od prašákah i od atoma'
Sviet se učinì s njih micaja,
Nerazbiruć, da se daje
Pàrvi uzrok ki vazda je.

100. Bližje sriede s' ukinuti,
Kí su videć sliepi stali,
Turci, Àrkači i Čifuti,
Poluvierci, i ostali
Svi griešnici, kí uporeda
Vangjeo čuše, kô da 'e bleda.

Sva ljudska je pamet mani,
Ká se odlukom svojom kriepi,
I kad ne sjá zdrak sunčani,
S očima osta'u ljudi sliepi,
Niti mogu razviditi,
Što im proroci htieše ríti.

Svak', ki obećà tisućkrati',
Pokle se je pobolio,
A na grieh se opet vratì,
Ćuti poraz prenemio;
Er prevarì tókrat Boga
Cić obeta tašta svoga.

Sviedočanstva koji kriva
Izvodiše suproć bratu,
Eno dalje s desne i s lieva
Najmorniji plami ih mlatu;
Erbo i oni bez obrane
Svieh škodiše na sve strane.

Kí s' raduju, kí se diče
S grieha, jedà hvalni budu,
Ti vàrženi doli nice
Veru u gnjilnom blatu hudu,
Svaki smradom posried usta'
Bogu ogrustne hvaste husta.

105. Ki poznani zakon tlaču,
I u svakoj jesu vriedi,
Eno oni su, koino plaču,
Zakopani u onoj sriedi,
Godi im se svaka muka,
Bì bo zla u svem njih odluka.

I ja tute cvilim s' njima,
I cvilit ću do u vieke,
Bàrzo mi je poći k njima,
Jaoh si meni! preko rieke;
Er pokle izih iz utrobe,
Tvorih griehe, mislih zlobe.

Jer sam jeo, pio odveće,
I brojen sam meju krivci,
Gornja pravda sad me meće
S Tantalom i s poždàrljivci,
Mrem od žedje i od muke
Uz potok i plod jabuke.

Želih imat vrat od čaplje,
Da ga dulje nasladjivam,
I da svako brašno traplje
Unj zamećem ko izivam,
Nerazbiruć, kako padè
Tu, da tu se smrad razpadè.

Nerazbiruć, nemisleći,
Da tko tamo veće uživa,
Tom' se ovamo pedips veći
Neprostivo namienjiva,
I kí se u zlu više diče,
Ti podnose težje biče.

110. Ki činiše trud težaški,
Dugo stoji da pri njima,
I kmet svaki, ki opaški
Teg tegovà, kad plaću ima,
U ognju znoje, žulje miču,
Nit već mogu da lisiču.

Ubojice tu s Kajinom
Ljudsku pàrvu kàrv ki prolì,
I svoim hudim ki preminom
Mnoge s ognjem sàrdžbe obolì,
Kàrv u ognjenu kô olova
Tonù u dno s tieh griehova'.

Prij' neg čuvac još ki godi
Iz tog ada dodje po me,
Nek ti kažem, što se godí
Pod goruščom sriedinome,
Što se čini, pravda što li,
Gdi nevidiš okom doli.

Već me nećeš vidit bieda,
Drag čovieče, razhlajenje
S tebe neimah u naprieda,
Nedojde mi već prošćenje,
U oni kotal od sažganja
Zabost' ću se bez ufanja." —

Rečè, i od tuge nemogući
Svaka meni dopovidit,
Svim se Osinom veoma svrući,
Pust' me i priklè malo sidit,
Dokle odahnem za hip mao,
Prij' neg bahne brodar zao.

115. I ako nebi prispio ureda,
Ja ti mislim kroz razciepe
Ove gore, sried nereda,
Bolj prikazat pakao sliepi,
I u dno plasne ognjenite
Nieke duše osobite.

Tad se baci na poljanu,
I zamuknù mramoritó,
Ja ga čekah, čim se blanù
Na toj miesto vilovito,
Sried vikostih jedà smeća'
Kazao bi mi, što obećà.

Mrazne i ostav sriedu spile,
Samenito gdi stojeći,
Bez ugodne družbe Vile,
I o zlu vidnom sve misleći,
Popadè me u onòj sieni
Znoj kàrvavi i ledeni.

„Dobri Isuse!“ — klikoh, livó
Za me s' muke na prikazu
Znoj i ti kàrvav milostivo,
Tvojem pavši na obrazu,
Čin', i ja s straha mukah da ovih
Màrzim grubav svih griehovih.

Čin', da život vas se obrati
Grozne u suze neprestane,
Jedà bi mi moć oprati
Mo'e sagriehe gàrdobane,
Da u spasenu vodu onu
Sve se utope i potonu.

120. Jedà opran grieh moj tako
Nebude me ugunuti
Za uvike tu u pako,
Gdi bi imao potonuti,
Da ni'e tebe slavna Boga
Milos veća grieha moga.

Znam, da s njega tebe ostavi'
Svega dobra viekovita,
Smamno sàrce kad dobavì,
Što ?, neg malo kala sbita,
Jedà biser da'e bogati?
Dugo al' dao ga 'e uživati?

Ne, nego se izopačì
Za smrad živi ma nesviestnost,
I dobrotu tvoju tlačì
Za biednu jednu ništnost,
Ti mu možeš bud'laštinu
Oprostiti ljudski sinu.

Ki si za me s neba sišo,
Neka budeš ma obrana,
Dobrovoljno na križ išo,
Kàrv prolio s petih rana',
Da tom cienom roba odkupiš
I život mu viečni kupiš.

Za pet ranah svetih ranì
Tvóm ljubavi dušu moju,
S milosàrdja tvoga i shrani
Nju, u slavnom da pokoju,
Ki si ti isti, opočine,
A ne s djavlim da izgine.

125. Probì sàrce okameno
Jakom strielom tvo'e milosti,
Nek se blane opomeno,
Pokle mu ti grieh ŏprostì,
Prime život, ki pogubì,
I samoga tebe ljubi.

Neka s' ljubve tej pričesne
Tvojem' suncu vas lepećuć,
Ko finiče gorí i česne,
Starih željah perja mećuć,
Čim u spasni oganj ovi
Vas se užeže i ponovi.

Nek na odhodje tiesno vrime
Očišćeno, ponovljeno,
U veseli raj ga prime
Milosàrdje tvé hrabreno,
Gdi ga uvedeš rukom svojom,
Da razhladi trud s pokojom.

Vodu i oganj svim ostavi,
Neka u prosto dugovanje
Svak, gdi hoće, ruke stavi;
I odluči svoje opranje,
Slaje se umit vodom sada,
Neg vriet u ognju posred jada.

Dušo Isusa, mene sveti!
Tielo Isusa, obrati me!
Tvá me kàrv htij opojiti!
Vodo rebár, oper me!
Krij me, muko Isusova!
I moljenja usliš' ova!

Rane u svoje sakrij roba!
I od sebe neodluč' mene,
Od djavóskih štit' me zloba'
I od propasti, tme paklene,
Na smàrt zazov' tvoga slugu,
I daruj mu slavu dugu!

Da pokle tu on požali
Zlobu svojih od griehovah,
S angjelima tebe hvali
Po sve vieke od viekovah,
I u pravom tvóm pokoju
Cielo najde milost tvoju.

PIEVANJE DVAEST ČETVÀRTO.

Nádglasje.

Pokli sebe u ád kladè,
I griešnike sobom grublje,
Kaže Nineuš opet sade,
Zakopane ké su dublje
Zlobne duše izgubljene,
Već u muke i plamene.

Štij, i znat ćeš pravo, ké su,
Ni'e moć brojit sve biednike,
U najgorem zrit ćeš smiesu
Zle kàrštjane i misnike,
Zrij, kô grieh opaki bičí
S hudih mislih, dielah, riči'.

1. Ne budući meu to jošće
Preko pó se dan nagnuo,
Eto uza me Osin hrošće,
Na uznak biv se prevàrnuo,
Odkle ustav malo otidè,
I na stiene gori uzidè.

Ukazah ti na skorupu
Mnoge duše osudjene,
I u najvećem hudom skupu
Poždrivca kladoh mene,
Gdi izvanjske sriedu tmine
Mrem od glada kod jezbine.

Zamahnù mi, pokle skočì
Meju kuke uznešene,
Nadostaviv: „Otvor' oči,
Gdi sried obe ove stiene
Razglaba se plasna mukla,
Gdi 'e prosiedna propast pukla.

Broj neizbrojni pod nama je
Preljubotnih nečistnikah,
A kon mene gusa, ká je
Nesgromanih od svietnikah,
Ké neizmieran Bog tu hitì,
Kàrvi i mesa ki su siti.

5. Tih pùt reže s' na pladnici,
Žigerica kô na malo,
I u ognjenoj miedenici
Frigá u smradno svoje salo,
Čim prigori vàrlo veće,
Da se izopet skvàrčat meće.

Ki se kàrvim svojom hale
U osveti i u razbludi,
Tu u najvećom smradu žale
Okruženi ognjem svudi,
Gori nego pasduh pústi,
Mat' kobila koga grusti.

Žene sbabne vragoduše,
Ké potajno bludit smiju,
Paka diecu svoju duše,
Da se ljudem neodkriju,
Odkrivene, razporene,
Svim' su ognjí razžežene.

Pedepsa se tieh razbluda,
Smieh, zagàrli i celovi,
Gled propastni, i rieč huda,
Živa plama zlim' valoví,
Tminam', dimom, vražjim vidom,
I krilatih zmíj ujidom.

Drugih sàrce puno jida
Oštrim kljunom piljug sivi,
Razmaknjuje i razkida,
Ki sve reste i opet živi,
Tu neutiešno da jauču
I sve čase múkom muču.

10. Ki se blaga napuniše
Svakom himbom, niže s' oru,
I u njem se lakomiše
U ognjenom zlatom noru,
Raztopljena sàrču siti,
I meni se dava piti.

I Sisifon, težak kami
Ki od vàrh gore doli pada,
Stisnúti su vaviek sami
Valjat s nova na vàrh sada,
Sve pečalni i nevojni
Stečitelji nepokojni.

I Krez s njima, kralj bogati,
Dvakrat sažgan tute skuče:
Tako blaga i imati
Na oba svieta ljude muče:
Ljudi a blaga svejer žudu,
Da bez konca biedni budu.

Što je Ninu, Agmenunu,
Anibalu i Cezaru,
Ciru, Pompeu, Scipiunu,
Tamberlanu, Murat — caru
Vlast i zlato? kad bez beča
Vèli pak se vèlebieča.

Nabuk, Nerun, Valerijan,
Baltazare i Irude,
Staš, Bajazet i Julijan,
Svi prilike kralja hude,
I oni s miere vremenite
Tàrpe muke viekovite.

15. Tu i Ision kolom svàrta,
S kim se i motá u obruču,
Sad uzzide, sad posàrta,
I u viečnom potrenuću
Sad je viši, sad je niži,
Sebe za'edno sliedi i biži.

Niže nesviesni i psovanci
Božji i ljudski naslieduju,
Kih jezici zli bljuvanci
Sami sebe sader truju,
I kad Bogu neprostiše,
Bog ih truje gorko odviše.

Nemiliji u istinu
Isusovih propetnika',
Psuju bo ovi, i propinju
Njega i Boga i čovika,
Sgriešiše oni, neznajuć ga,
Ovi vàrlje poznajuć ga.

U artičkom mračnom gljibu
Siever, treba 'e, da ovih rodì,
I led stavì im za kolibu,
A dà im sisu, koja godi,
Od sjevera medviedica,
Gàrdeljiva i oštra lica.

Gor' rečene napastuju,
Zó Asmodej i Benvenut,
Mamon Satan, vàrh njih bljuju
Nagle rieči, za prokenut
Čast im svaku, s njim je suna
Leviatana Zabuluna.

20. Pod njim' u dno pak oholi
Zlobniem vragom svej topé se,
Koji kugom svom oboli,
I njih k Viečnjem' kad uspè se,
Ti si ovim pako stakla
Oholijo! pakle od pakla.

Koji s veće oholasti
Pàrva miesta pohitaju,
Oni još niže sried propasti
Gàrdi u lokve prosiedaju,
I Lucifer po njih kida
Smrad, ki mu se s čriév odkida.

Ter se špota: „vi ki htiste
Mene preteć u ponoštvu,
Eto niže mene iste,
Eto šljem vam časnu gostvu,
Za svakdašnje vaše brašno,
U to miesto veomi strašno.

Nehtih druge pored samnom,
Má je slava oholija,
U jezeru stoj'te tamnom,
Nek vam gasne taj smamija,
Neću gledat ni sried áda,
Kô se samnom penjat klada.“

Uz tieh, ki su pripopali
Càrkvam dobra i baštine,
I u njih nisu se uztištali
Od spàrdanja, od ljuvine,
Čineć, templih da je dika
Spilja smradnih razbojnika'.

25. Pàrve càrkve red je bio,
Muže od ženah razlučiti,
S ké utrohe da-se mio
Tempo neb' imô oskvàrniti,
Neznam, bi li bilo bolje,
Da razlučni i sad stoje?

Bàrž' bi bolje, i dievice
Da u obćeni sbor se vode,
Nego često u càrkvice,
Ako i s majkom da dohode,
Gdi u miesto od svetinje
Zla starica njih občinje.

Od molitve, ká u kući,
Kô da joj je na mraz kašljuć
I k otaru gledajući,
Otčenaše husta mlašćuć,
Čim kàrmeljne suze kaplje,
Na ufano dikli šaplje.

Ter pokle se 'e prisuštila,
Ruke prima, glavu kloni,
Kažuć, da se poklonila
Bogu, kada vražju troní,
Il' u cvietku, ili u riči,
Daje čistoj dievojčici.

Klica a kliče: „Vilo umitna!
Ovo ti je poslao dara
Sàrčenoga, ako i sitna,
Oni mladac, koji sgara
Cić sunčane tvé lieposti,
Prim' ga, majci nekaž', prosti!

30. Neosvadi tužnu mene,
Poklisar se viek nesudi,
Primi u dobro zlo stavljéne
Sej besiede, krotke ćudi,
Ljubovnika, ké ti od strane
Skrovno nosi glas miljane."

S toga zarić svoj tirajuć
Vlastelinstvo tvoga Splita,
Niegda u Fokun s' opirajuć,
Hteć na misu plemenita,
Da u dni svetca dievstva saje,
Kad Rim reče: Tàrp' vičaje.

Ako 'e dieva gdi plemkinja,
Neuzdaj se ni u skrov stana,
Slúg' koliko 'e, služjankinja',
Toliko je i dušmana',
S njim' prijazno nedaj općit,
Ako nećeš nju utopit.

Baštinici nek vračaju,
Da su u žitku i s kriepostjom,
Što im diedi pograbljaju;
Er unuci, riečju prostom,
Ginu često s' sgube otčine
Rad càrkvene uzdàrštine.

Neka Kačić bude u Splitu
Grajaninom za izglede,
Ki baštinu plodenitu
Svetom' Dujmu da posiede,
Svet' Arnira kamenovà,
Uzè onu, prima ova,

35. Grabljači tu š njim su ini,
Ki s kamatam' otimaše,
Razlikima i načini
Kàrv izkàrnju izpivaše,
Vàrh glavnice kad zajmene
Htiše fajde zabranjene.

Paklenoga dno jezera
Na gamatne iste zlobe,
S pogajanjem bez oziera
Stiska'u biedne, da ih globe,
Djavli i njih k lihnoj muci
Stežu i deru jakno vuci.

Meu vrazima čarovnici
Priaštvo staro već ne bljude,
I Šimuna nasliednici
Puni zlata i požude,
Ki poštenja raztrovahu
I duhovna prodavahu.

Tih u moru od plamena
Duh ognjeni svejer miša,
Nije, nije već zlamena
Pakô màrmot njih da sliša,
Netrepetje, već da vriedi
Prut uzmnožne zapoviedi.

Tu vilozmaj poglaviti:
Polon, d' Alban i Tauston,
Sil' grominjak strahoviti
Prinašaju k smradnim ustom,
Kad ni'e cienjen ni pó beča,
Da se razdre i nakreča.

40. Majolice razpasane
Lievom nogom krug ne traplju,
I zapadne gleda'uć strane
Psovne kletve svo'e ne šaplju,
Kada pakô pun tih ďuša'
Njih naredbe već ne sluša.

Circi, Medee i Alcine
Zakantane u polače,
Na najvriednie ljudske sine
Kô na živo ne korače,
Nit' već dàrže ih u ustavi
Teškom silom od ljubavi.

Tu našega vieštca Tmora
Strahovite Sniženice,
Paklenoga Stàrmogora
I vražjale Sievernice,
Odra, Vrana i Babare,
Poruğu'u se basne i čare.

Već ká posried noći sinje,
Pokle u lončić pomast kuha,
Nepolieta na dietinje
Mliečne puti dragoduha,
Da ih jéde, čini s' njima
Novu pomast vieštčičima.

Jašeć na tàrsti i na soske
Već ne odlieta'u kroz prozore,
Te kopite kotlonoske
Na šumišća, gdi se sbore,
I vàrte se šegom plahom
Beneventi pod orahom.

45. Gdi s psim, jarcim i s martinim
Uživahu gosbe ugodne,
Podieljahu njima i inim
Hitre, obisne i slobodne,
Dajuć hvale, jakno Bogu,
Belzebubu vitorogu.

U najslajoj već razbludi
Dusi osgornji i podsteći,
Zatravljene žene i ljudi
Nezabavljaju s njima speći,
Ni od paklena bluda toga
Rajaju se dieca roga.

Neg sad mučé tej takove
U najvrućoj ognjenici,
Živim plamom na valove
Njih lažljivi ljubovnici,
Ter ih dave, čim spominju
Nečistoću njih oprinju.

Neraduju s', neg boluju
Ženidbeni opoganci,
Ké vienčane zavežuju
Vražjem, riečma i katanci,
Da nemogu tim zapeti,
Al ljubit se, al začeti.

Kom njih piesci, párci, suci,
Ki su pravde podvračali,
Spoviednici, ki s' nauci
Nis' pokorne upravljali,
Sliepi sliepih čim vodiše,
Sebe i druzieh utopiše.

50. Istina je dakle ista,
Što Teresa i Kate od Siene
Nam objavì, da u taj mista
Dažde duše zlo odrišene,
Kô najveće kadno plaši
Snieg u zimi s' gorah naši'.

Doli u dnu najnižemu
Zli židovi i kàrstjani,
Tàrpe muke gore u svemu
Neg klanjavci i pogani,
I suzbiju svu sliepoću
Tvàrdovratu, samohoću.

Talmudisti njihi tu su,
Ki kàrstjane, da sve obore,
Svoih učiše, da ih dušú,
I zločinstva im svaka stvore,
Trikrat na dan svih proklinju,
Kraljstva mole, da priginju.

Tu je goren, mučen, haran
Svih narodah pravovirnik,
Veće bo je bil neharan
Neg' židovski puk nevirnik;
Er tko od Boga veće dari
Prima, u većoj je nehari.

Veće on želi, da kàrstjani
Spoznani su u ljubavi,
Neg puk niegda izabrani,
Koga od robstva tvàrda izbavì,
I ište svoje svemogućtvo
Od vas veće bogoljubstvo.

55. U vangjelju obetanja
Veća rad bi i poklone,
Nego starih prikazanja
Jakudia u zakone,
Har ište od vas izvarani,
Ere ste mu svi dàržani.

Jakudije biše sluge
I pod teškim jarmom stahu,
Vi sinovi, kim preduge
Slobode se darovahu,
Oni kleti i u sieni,
Vi u milosti i istieni.

Njim kô slugam meštar dô se,
Vam ko sinkom sien se dieli,
Oni iz mora u pustoše,
A vi s kàrsta u raj veli,
Njim su vode, njim je mana,
Vam tielo, kàrv božja dana.

Njim ječmeni kruh dohitì,
A vam s nebes' ki snišô je,
Njih vazmenim jarcem siti
S divljom travom, a vam dô je
Po uzkàrsu smoke vredne,
Ribe pečne, sate medne.

Tu Erig, Fedrig s Konradinom,
Pape i càrkvu koi tieraše,
I bezdušnom opačinom
S potvorima opsovaše,
Ženom dievu bro'eć Mariju,
A Isukàrsta Jakudiju.

60. Car Valerian cić smamije,
S prave viere kad odpadè,
Kralja Sapor od Perzije
U gvozdenu gajbu kladè,
I tlačnika htì da tlačé
Kao podnožje, koi sad plače.

Tarkvin, Dioniš, Cezar, Borgjia,
Želin, Kandian s posilnici
Stoje cvilnia na oborgjija,
Neg kad živi mučenici,
Speći strahom od promine,
Sniše smàrti nenadine.

Koih se veće nenadaju,
Nit ih u sni biedni vide;
Er ih svak čas dostigaju,
Mrú ter opet živit slide,
Za moć na dan tisućkrati'
Njih kosira okušati.

Tu Totila i ostali
Biči božji, hudi udesi,
Splietski vuci poždirali,
Zlí Massimi, Manassesi,
Koji sielo pàrvostolno
Zapičiše nepristolno.

Nerun, Komod, Doklecijan,
Troljut kàrsta opsovana,
I poganin svaki sijan
Progonitelj od kàrstjana',
Svi, ki vieru da prikose,
Sviet obratiše u pustoše.

65. Doklecijan, ki prie preče
Ruhostiegnjen gradobitit,
I ki sebe Bogom rečè,
Hteć ga oholo pripohitit,
Jel' ti izvadi pakô iz glave,
Smušeniju tašte slave.

Gdi 'e sad čoha tvá bogata
S napravami razkošnime?
Kih izvezè vàrhu zlata
Biser dragim kamicime,
Gdi je carska sablja kruta
I zapovied silna pruta?

Jesi l' sada već obašô
Sevestajo Solinjane!
Da s poganstva tu si sašô;
Jer progonit htì kàršćane,
Baci i tebe da s priestolja
Ovd' napokon tvàrdovolja.

Bog odvratja tim takima
Za opusnos svoga puka,
Da puk vražki vàrh njih ima
Oblas gorcih svakieh muka',
Neg su silom ti velikom
Izmislili mučenikom.

Tu je Juda i Julijan,
Apostate i ostali,
Kim' je vàržen i prolijan
Kàrst na osudu, er su opali,
I otvàrjeni sried spoznanja
Htiše umriet bez ufanja.

70. Juda celov, ki 'e príe bio
Za sám zaklad od ljubavi,
Izgledom ga 'e učinio
Od izdanja kàrvnik pravi,
I kàrvavo sad suzbije
Dug pretežki meju zmije.

Koje njega sve celiju,
I otrovnim jedom kuže,
Strašni štipci zagàrliju,
Kad mu davjen vrat okruže,
Baziliski gledom biju,
S nohtim tigre probučiju.

Svaki ovih meso svoje
I od rukah i od mišica'
Grize i smamne nepokoje
Tàrpi u drugov vidu lica,
Efraima Manas probì,
Ov onoga, Judu obì.

Arianski krivac kleti,
Ki oskvàrnì svieta strane,
I kô tračna zviezda leti
Od istoka na izvane
Župe afriske, ter k zapadu,
Svud prolijauć otrov gadu.

Uzanj platja sried propasti
Luter, Kalvin odmetinstvo,
Ponosite puni hvasti,
Kad pružiše njiho smínstvo,
Meu narode šteteć vieru
I u zapadu i u sieveru.

75. Sad okuša'u psosti slipe
Suproć pape càrkve naše,
Da izrekoše u zle hipe,
Anćikarstom kad ga zvaše,
Nju sied kužni svega opažtva,
Sbor taštinah, sumna vražtva.

Dugo 'e brojit' odmetnike
Poluvierske, zlí nauci
Za kojimi jakno rike
Potekoše bludni puci,
Zó se nauk redno prima;
Er sladosti puti ima.

Al nesviesna put kad cieni,
Da je slastim opojena,
Tad se i smradan prah promieni,
I vidi se prosiedena
Tu u pakô, gdi objavì
Bog neviernim nauk pravi.

Zato amo svi poznaju
Ti takovi bunioci,
Kô njih nauci posàrtaju
I kô rimski sveti oci,
Sami meštri su od nauka,
Vod i prosviet svega puka.

Petru i inim nasliednikom
Jezus dô je pasti stada,
Ne propastniem odmetnikom
Ki su bili, ki su sada,
Ki navodu na posàrte,
Priapnici žude smàrtne.

80. Kô i Molino s Bekarelom
Skoro Italiu učit smieše,
Krotkih dušah škodom vèlom,
Da se ženskom igrom tieše,
Kad su od Boga nam stvorene
I tudjinke i vierene.

Ono u dnu prosjednomu
Od gorušće ove peći,
Gore u plamu oparnomu
Taki hinci, koji mneći
Da će càrkvu podvratiti,
Seb' baciše tu mahniti.

Sebe i druzih, koji sliedom
Njih sliedіše veoma ludo,
Sad zajedno neru sriedom
Meštru i jazik, ki 'e hudo
Naučao, grizu i jedu
Svej u sàrdžbi, svej u jédu.

Ki okrutnim usionstvom
Pohliepiše druzieh stave,
Tu se udesnim svoim smionstvom
Za'edno kolju, grizu i dave,
Zadavnici nesmiljeni,
I od slobodah i od plemeni'.

Obi ovi zavàrnuše
Viernu čeljad u prevari,
Blaznom silom kad stisnuše
Novi zakon da se mari,
I da novi Gospod vlada
Vàrh kraljijeh i vàrh stada'.

85. I sad su obi novalije,
I novine sve im se daju,
Kad paklene sve nazlije
Na njih s nova nalipaju,
Sad porugom, sad utiskom,
A sad gràdom, gromom, triskom.

Bivši uzrok njih izgledi
Od tolicih izgubjenja',
Sad bezdušna im duša briedi
Ponornoga sried zvirenja,
Koje nohtim', rozmi i zubmi
Razdiraju u pogubi.

Er su lavi i lisice,
Bažiliski i drakuni,
Metopiri, poždre ptice,
I štipavi škorpiuni,
Elefanti i balene,
Ljute i zmije propaštjene.

Nenasitni kàrvopivci,
Gvozdožeri i gavrani,
Ježi, i vuci požderivci,
Velotrupci, dvojti Jani,
Tmi jejupci, mači smierni,
Smàrti i pakli neumierni.

Tu su gàrčki otci i puci,
Koji càrkvu razdvojiše,
I poglavni njih stranpuci,
Očist koji nerazmiše,
Ni da od otca, i od sina
Duh izhodi, prava istina,

90. Kojih sveti, mudri opati
Toj su čisto upisali,
Theodor, Bazil, Atanati
Kih bi slišat svi imali,
Na nauke kad su tvàrdi
Rimske pravde, ká ih sàrdi.

Š njima sliedni Hebioniti,
I Gnostici s Nestorjani,
Polinarci s Jakobiti,
Patarinci, Gjoviniani,
Helvidjani, Kafarnaisti,
Acefali, Montanisti.

Tu su u družtvu Kolompadi,
Mahmet, Pelaj, Herberhardo,
Cvingli, Hebmair, Karloštadi,
Donat, Felić, Hus, Pikardo,
I neskladne mnoge klete
Stranputnikah pasje čete.

Baizonj, Hesel, Šturm, Vergeri,
Jansen, s' svoimi Jansenisti,
Rečen Molnos hudovieri
S' svim' inimi Kvietisti,
Ki njihove cić zahode
Smradne i biesne daše plode.

S ostalima, pri nesviesti
Kim kajanja i pokora
Na sviet nebì, hteć ulesti
U ovoga dno ponora,
Gdi im sàrde smradom time,
Ne kô sliedci, hvalom dime.

95. Gdi će svak njih razviditi,
Ako i kasno, zlo kako je
Ćurk Isusa htiet dieliti,
S bludnom ženom i ne svoje
Diete razsieć gàrdeljivo,
Pravoj majci da ni'e živo.

Tu i nevierni Muho platja
Tócieh vierah razciepljenje,
Obriez, oplak, s kim povratja
Dušah svoizih očištjenje,
Slobod' grieha putenoga,
Puka u sablji vlas turskoga.

Gdi u gorčini od plamena
Uči bludne, da svo'e sladi,
I dopustnost tócieh žena'.
Nisu žembe, neg ovčadi,
I da vara'u smradne obiesti,
Koje on Turkom obaviestì.

Da na nebo išô nije
Po svoj smàrti, kô htì reći,
Neg se ružno usmàrdijè
Čàrniem tielom u dan treći,
A čàrnijom dušom padè
U prečàrne ove jade.

Naso Ovidij, ki načine
Sve upisà od ljuvezni,
I oštetì ljudske sine,
I občinì ih svoimi piesni,
Sada vruće njih nauke
Stidno plaća vruće u muke.

100. Atheon, koji nezna Boga,
S Epikurei, ki učiniše
Dušu umàrlu, radi toga
I oni u màrtve se obratiše
Gore u grobih, màrtve er s' bili
Boga i dušu učinili.

Epikuro, ki objavì
Baka i sliedih kužne stope,
Nasliednikom kad uglavì
Bludom, vinom da se tope,
I u dragostih da se uznose,
Kad po smàrti ni'e razkoše.

Ah, da ti je moć razgledat,
Kô razlike vražje smiere
Ovi imaju, htio bi prèdat,
I od buke i od potiere,
Svaki, koji zlo naučì,
Pristojno se i zlo mučì.

Poslie gàrdni putenici,
Pravda božja kih ustavì,
S slični em' njima sodomici,
Ki griešiše pram naravi,
I kih s ognjem htì pogubit,
Oganj u ognju da bi izgubit.

Ali mu se čo'eska kleta
Ćud, najgora svake zvieri,
Grubim bludom bàrzo opeta
Iznaravì i iznevierì,
Da jur para, došlo 'e vrieme,
Da opet smakne gnjusno sieme.

105. Ne spovodnjom, kako prije;
Er sve vode dosta nisu,
Da se tóki grieh izmije,
Neg' potopi ognjeni su,
Za podušit proć naravi
Taj blud smradni i nepravi.

Ognjeni plam iz visoka
Sàrne protiv svojoj ćudi,
Doli u dna najnizoka,
Da beštinske užge ljudi,
Željnu ostavlja svu sriedinu,
Da ih sbije u dubinu.

Gledam, gdi su u ponor pali
Antipape i biskupe,
Ki su càrkvu zlo vladali
Bezzakone čineć skupe,
I u pastierstvu bijuć kada,
Neupravljaše dobro stada.

Nego sebi nastojahu,
A ne janjcem, ki su utekli,
Kad duhovna prodavahu,
Da bi mnoga blaga stekli,
I da škodne take sreće
Tvorili bi grieha veće.

Tu Tiburtio rimski hudi
S zliem' popovi i župnari,
Kô prase se ognjem smudi,
I u vrući se kotao pari;
Tu bo biser reda ogrinje
Potlačiše jakno svinje.

110. Té još žive pakô prima;
Jesusovo sveto er tilo,
Koga dieva majka imà
U prečisto svoje krilo,
Bezočno u usta gadna metju
S česa angjeli svi trepetju.

I u sàrcu ima'uć vraga,
Zlobnom željom na otar sàrnu,
Spasitelja veomi blaga
Svetost griesim da oskvàrnu,
I kô kàrvni Juda smiju
Njega izdat, kad celiju.

Ter ko obiesni smamni hruti,
Brez ké misli od pokore,
Stvoriteljske spasne puti
Grizu, i ištu da obore
Ružno u kal tàrgovišća,
I u smrad svoga smetilišća.

Kad redovnik ki nečisti
Nepostidno pripravlja se,
Sveto tielo i kàrv jisti,
Nebo i narav sva smutja se,
Za pričestom, i ako ne ori,
Za pedepse 'e hranjen gori.

Nerazborne od živine
Svak se uč' častit svetoskrovnost,
I na saj sviet, znaj, da gine
Prij' neg pride viečna otrovnost,
I da Bog, već kad dogrusti,
I vremene biče pusti.

115. Kad naglavnik i podračnik,
Pás i stolu na se klada,
Vrag najgori, svih potačnik,
Sa svom gusom nadanj pada,
Ter uzjača svo'e potačje,
Da učini svetotlačje.

Planitom se kad odije,
Nevierstvom ga vrag obuče,
Kad posveti, bieži udije,
Pak se opeta k njem' dovuče,
Cić presmienstva ne opravno
Kad vazima tielo slavno.

Prokleto je brašno svako,
Koje tovi svih tieh tila
Ovd' za čàrve, pak za pakô,
I prokleta njima bila
Sva ćućenja i ganeti,
Neba i od zemlje svi prokleti.

I ako grieha pokajanje
Za vremena ne odluče,
U prosiedno sej bezdanje
Raztepani da se muče,
Trieb' je i niže bez obrata
Svak njih od svih sunovrata.

Nahode se redovnici
Zaedno tute svi bezredni,
Zabranjeni sustavnici
I prokleti vele biedni,
Zavezaje ki càrkvene
Nehajaše, strašne hiene.

120. Što su đublje tme tamnice
Sirakuske i cilijske,
Gdi živ màrtav pada nice
Ćića smrada i utiske,
Tu màrtav živ sve se ustaje,
Da mu se opet smàrt zadaje.

Štapi što su, striele, luci,
Sikirine, sohi, kolci,
Ognji, češlji, kljišči, ključi,
Mači, i nohti, spruglja, ubolci,
Sve sionske muke ine
Iznašaste od vàrline?

Nagli jesu što l' privodi
Barabanta i Satnika,
Ubojice, Manigodi,
I nemilih strah kàrvnika',
Ki od ljudstva kô od živine
Mesariju jadnu čine?

Nemilosti što su Iruda,
Razdiolstvo Tamberlana,
Kaligole oka huda,
Zla Komoda, Dokleciana,
Al Neruna Falaride,
Silla, Astiage, Parisaide?

Sve to 'e ništa. Tu nastaju
Viekoviti sudci oholni,
Ki na svako zlo pristaju,
Sve nemili, sve neumolni:
Minos, Kaukus i Radomant,
Tvàrda sàrca kô Dragomant.

125. Ni ih kud takmit; ov mekčava
Malom kàrvim od kozleta,
A ovi svaki tvàrdo stava,
Što se u veću kàrv zameta,
Nemore ih napojiti,
Kàrv svu ljudsku da 'e proliti.

Sudbe osudnim nesmiljene
Navieštjuju težkovito,
Da u vale svoje ognjene
Flegetonte i Kocito
Prime ih, Lete pak nemala
Vàrže u zabit svoga žala.

Gdi ih kužne sàrde truju,
Akerontske hćeri opake,
I zmijam' ih okružuju,
Ter ih kroju na otrake,
Tesifone gdi razpiera,
Gdi Aleto, gdi Mejera.

I kô tri su hlepe klete,
Koje ljude na grieh stežu,
Bludna sladost, jídne osvete,
Žud' bogatstva, mnoga prežu:
Tako i tri sàrde jesu,
Ki im zubima ognje kresu.

A Belzebub, glavar vražki,
Sudbe viekom potvàrdjuje,
Silnim prutom na opažki
Kada svaka izvàršuje,
Ter se hvasta, da sám zamni
Svóm propaštju hudić tamni.

130. Tu Centauri i Titunji,
Bronti, Meduze i Tifeji,
Minotavri, Grifi suni,
Svingi, Kimere i Protei,
Tu Gorgoni jednooki,
I Cerberi psi troloki.

Mnogotieli, mnogoruki
Geriuni, Briareji,
Sedmovrati Idri stuki,
Zmaj Pidavski i Lerneji,
Gàrde Scile, smradne Arpije,
Žene za'edno kučke i zmije.

Bliede rilom i okoste,
A duboke tàrbušinom,
Glade kažuć svo'e vikoste,
Nenasitne svom jezlinom,
Zubmi, nohtí svugdi deru,
Da prí sáme sva požderu.

Štogod gučnu, to udije
I zajde im kroz propade,
Gdi zahite, što moć prije,
Metju u usta, pak osmrade,
Gdi su one, tu je žala
Smàrdeć smradež, gnjus i hala.

Tu tisuća 'e zlieh nakaznih
U načine strahovite,
I nemanah puk rogasnih,
Stanác, čàrnieh' gràda dite,
Tu preljute stigske Erine
Napiraju jakno psine.

135. Tu je miesto sriedu pakla,
Kó se zove Malebolje,
Gdi 'e viekovna moć primakla,
Svud strahote, svud nevolje,
Skuci, plači i neskladi,
Smetnje, rati, kuge, gladi.

Malo 'e sve to, što izmislì
Spievalácah pàrvih glava,
Svemogućtvo božje misli
I njegove pravde slava,
Krivcem posried vikovanja
Da'e stó većih pedipsanja'.

Što su iznašli u njih knjigè,
Nisu lažno sve pisali,
Neg' jazikom strigué strige,
Bogoslovno gonetali,
Kažuć što se sgaja me'u nam'
Sa šaptanim' mornim' vunam'.

Pripoviest sè njiha svaka
Mieša sokom ké dobrine,
Pod osinom od oblaka'
Stoji svietlos od istine,
I da kora 'e mučna i tmasna,
Mozg' i jezgra uči spasna.

Nek ti mudri Origene
I Salamun bolje pravi,
Vajmeh, jezik moj mi vene,
Bog nehoće, da se objavì
Ovieh sreća, slišaj čovo!
Već mi 'e mučat, stražac 'e ovo." —

140. Tada glasom zakàrknutim
Silom riknù, ter izreče
Još govorom protegnutim:
„Zabavljaš se zó izgomeće!"
Pogleda ga krivim okom,
I baci ga doli bokom.

Ter u tàrbuh zapàrdì mu
Dvi tri noge: „Omić s vragom!"
Priklè opeta, i saši mu,
Kô postular usta špagom,
Da već s ljudmi nebesiedi,
Neg' se u vieke muči i biedi.

Dripi i skubeć se obori,
Zaedno s stražcem Osin tužan,
Čim pod njima tleh se otvori,
A a'er smradom ostà kužan,
Sva se ognjena gora stresè,
Jaz zatutnjà i razdriè se.

Tu ostavši sám prez Vile,
Vàs zapanjen i prestrašan,
Me'u Etniske plamne sile.
Maknù ona, rekši: „Ja sam!
Neboj mi se, sad sam s tobom,
Dielit nam se 'e zaedno obom'."

I neveleć već ništora,
Za pram me uzè, i odajdè,
Sa mnom leteć preko mora,
I u hip se na kraj najdè,
Kad dá sunce u zapadu
Trudnim konjem vir livadu.

145. Kliče: „Dosle dugo vrime
Za tvú sreću služih tebi,
Nekrepka je ova svime,
Daj, da mislim i o sebi;
Srieća jednako svud nestane,
I s kim smàrkne, neosvane.

S Bogom! dakle, ni'e noćevat
Čistim dievam meju ljudi,
Mrak i samost opći skrievat
Kú nevieru čoeske ćudi:
Što ugrabi jedan prosti,
Sto ih zavratit niesu dosti.

Lasnie je obraniti
Grád od vojske oružane,
Neg cviet dievstva sahraniti
S mužkom glavom sám tko ostane,
Ni'e stat zaedno ognju i slami,
Stoeć obrati sve se u plami.

I prem da tvá, moj nebore!
Koja huda misao vàrla,
Mene oskvàrnit viek nemore,
Koja jesam neumàrla,
S Bogom!— sdrak sam, duh sam, li ti,
Ne moreš me negàrliti.“ —

Toj dorekši: ukloni se,
I sama me tu ostavì,
I u hip opet zaleti se,
Kô da 'e vihar, i duh pravi,
Ter čim noć se približí' je,
Izmislì se, i nebì je.

150. Pokle čeznuh, prèdah, blidih,
I pri paklu i pri pučini,
Rodni grad moj kada vidih,
Tleh poljubih, i s kolińí
Pavši, hvale uzdah momu
Stvoritelju predobromu.

Pak mu rekoh: „Kada Ti si
Slavni uzrok i dospitak,
Tvoim mogućtvom satariši
Propast zloće, čin', da žitak
Vás se izkoli u napreda
Putom pravim tvo'ega slieda.

I udielio jur kada si
Dar, da pako ja procinim,
Svaku iskru grieha ugasi,
Màrtav ugljen da se učinim,
Taj dušmanin, nedopusti,
Ni u misao da se spusti.

Čin', da ljubav Tvá ognjena
Milosàrdjem mene stvori,
Nerazsutna jur ugljena,
Ki produži, kad izgori;
Kriepos Ti si, ká od razsutna
Dàrva činiš nerazsutna.

Čin', da ja na uzprošenje
Mojih svetih odvietnikah,
Učiniv se vas skrušenje,
Izbavim se napastnikah,
Kô i Trajan otè se ovih,
Po molitvah Gàrgurovih.

155. Koga prikaz pengan srivši,
Kô po izućem tiesnom sudu,
Svoga sina pogubivši,
Bì pravici za naprudu,
Prava kàrstom da pogana
Shrani, zvà ga s màrtvieh strana'.

Kô i Drikelmo, ki umrô biše
Po božjemu dopušćenju,
Pako vidiv, pokori se,
I u svem svomu produženju,
Da i ja kô on kaj prianem,
I do smàrti neprestanem.

Nosim harar u verugu,
Spim na tlehu, i bičam se,
I u postu bdeći dugu
Groznim plačem oblijam se,
Kličem tko bi pomilova',
Vidih gòra, tàrpim ova.

Ne čin', s grieha da me utopi
Bezdno strašne jezerine,
Tvôga i slugu da priklopi
Sil' čekarak tvàrde stine,
Viekovnoga od bunara,
Na me čeljust ki raztvara.

Lako 'e svakom' tu sàrnuti
Nezagasnom griehovniku;
Al' neda se izbiegnuti
Natrag, kada u viek viku,
Tvàrdo s gara zatvara se,
S dala u dno otvara se.

Meju smàrti živućima
Nedaj Tvoj rod da pogine,
I životom sve mrećima
Da se obori, i porine,
Neg tvoih mukah dugovanje
Da mu steče rajsko stanje.

Neka bi Te Boga svoga,
U vavičnjih sve hvalio,
S smiernim' dusim slavit koga
Viek se nebi nasitio,
Svet pievajuć neprestavši,
I podnožje Tvé ostavši." —

Tako molih, paka k domu
Zdrav i spašen mom' se vratih,
Obitelju pozdrav svomu
Dah, i u san se vas obratih,
Speći tja do druge zore,
S posla, s bdenja i s umore.

PIEVANJE DVAEST PETO.

Nadglasje.

Žudeć s pakla uzać k nebu,
Molih duha stražanina,
Da bi steko na potrebu,
I udignù me vàrh visina'
Ćù me u svietloj svojoj javi,
Podmiesečna sva mi objavì.

Pak leteći po planetih,
Nebeske mi skazà gizde,
Gdi razgàrde nesusretih,
Neg koristne svietu zvizde,
Tim rieh: s vremen', ne s gatanja,
Da su prudna zviezdoznànja.

---

1. Eto, umàrli već čoviče!
Vidio si neumàrla
Nineuža viečne biče,
Gdi podnosi s grieha vàrla,
I da svaka do vik vike
Zla će primat, kim ni'e slike.

Slušao si, smàrt nemila
Kô svakoga hoće kosit
Svoim kosirom, našieh dila'
Kô i Bog ima razlog prosit,
Da bi ti i raj još poznati,
Nek' nebi htio griehovati.

A to, er dobra ovdi primà
Svakojaka sried gosbinah,
A nijednih iskàrnjima
Hotiè činit zadužbinah,
Živì u blagu, živì u bludu,
Sebi a bratu prem zaludu.

Càrkvenika mudra misli
Hotiše nas uništiti,
Najpokonja tvá razmisli,
I neć' nikad sagriešiti,
Al' tko smišljat slavu ima,
Kad nam nije pred očima.

5. U istinu istina je,
Da nam viera sve toj kaže,
Pamet lika mlohava je,
Žudi, da 'oj se još prikaže
Svaki nauk po ćućenju,
Po kušanju i vidjenju.

Vierovat ću, i vierujem
Sve, što objavì cárkva i pismo;
Al' prij' nego umirujem,
Rad bih vidit, dokoli smo
I u duhu i u puti
Na blaženstvo uzdignuti.

Pavo i Ivan, oba sveti,
Dostojni, znam, da su bili
Slavu vidit; ja kô smieti
Griešnik hoću mojoj Vili
Molbe upravit, kaže meni,
Kô mi kazà i jez pakleni.

Nu ni'e Vile ni zemaljske,
Ká bi mogla toj pogodit,
Da i ja sdrake videć rajske,
Živ bi mogao njih ųhodit,
Neka, došad tim opažen,
Vid čestiti svima kažem.

Nije misli krieposnije,
Neg razbirat gornju staju,
Koju svim nam pripravi' je
Bog ljuveni u svom raju,
Kad u griehu ne živeći
Ljubimo ga, nju misleći.

10. Sagriešivat zó se štidi
Cića mnoge pedipsnosti;
Dobar a grieh nenavidi
Cića Boga i krieposti,
Poboljaje ljub' cić raja,
Neg viečnoga cića vaja.

Svàršita je radi pravi
Velikoga dobra izuća,
Ká 'e Bog isti od ljubavi
Milosàrdja pun moguća,
Dobro 'edino, ki sam sebe
Raj učinì cića tebe.

Blažen Raju, Ti dopusti,
Da u duhu sad te vidim,
I slaboštju pera i usti',
Što 'e moć bolje da te slidim,
Pak za vidom blaženime
Prikažem te iskàrnjime.

Za razastriet Tebe uprav,
Želim nazrit Tvé razkoše,
Kalauzstvom Ti me uprav',
Tvojim gornjim da bih dó se
Po razsutnih već se vući,
Tvoj liep obraz razsmišla'ući.

Duhovna se i blažena
Prikažuju po blaženih,
Čin', da sajde jedna siena
Svietla od letušć' tvoih hrabrenih,
Jedà bi se taj račila
K tebi me odnit na svá krila.

15. Al' što mi je iz visoka
Čekat pomoć od pratjenja,
Kad mogu imat u dva skoka
Móga stražca upravljenja,
Ki me čuva, i ki more
Tvoim testirom vàrć me gore.

Preko vode, preko ulaze,
Preko ognja i nebesa',
Kruga od sunca, mliečne staze,
I nakaznieh njih čudesa',
Na Empirej pak najviši
Živa me iznit', da me tiší.

Genio božji, moj stražniče!
Od milošće gornje dani,
Tebi želja má se utiče,
Na molbe se moje gani,
Učuvaj me i upravi,
I u Tvoj prosviet mene stavi.

Klanjam ti se umiljeno,
Ustmi padam na tleh doli,
Objav' dosle ne vidjeno
Tvé obličje, jur se umòli,
Ponizih se, da me uzvišiš,
Pomolih se, da me uslišiš.

Nizok čoviek put nebesa
Kad sám smion krila diže,
Boi se stiene i ustresà,
Da nepade još na niže,
Zato Te molju, da me bljudiš,
I prosvietiš prij' neg kudiš.

20. Izpoviedam pravo tebi
Sama želja od vidjenja,
Ni da uzletiš s mnom na Nebi,
Neg je i pomlja od spasenja,
Da, vidivši božju spravu,
Màrzim svaku tašću slavu.

Tako moleć obastrì me
Čudna svietlost strane od live,
Ká i u dug san obratì me,
Da meu màrtve, al meu žive,
Znat, je sam li, već nemogoh,
Čim se sladko prenemogoh.

Ter pokle se omramorih,
Čuh, da usne moje tače
Plamen svietao, s koga gorih,
Ki me dignù i potačè,
Da sve kažem bez opaza,
Što mi se u snu tom prikazà.

Po ajerih leteć s polja,
Vidih grade, kraljstva, luge,
Rieke, mora, gore, polja,
I zemaljske slave druge,
Ké su sada i bile su,
Pogibuju, pogible su.

Lednu stranu, gdi su mrazi,
Dažd, snieg, tuča, ki napiju
Zemlju i oganj, kim se glazi
Munja, tries, grom, ki probiju
Tvàrdje, sgrade i visoke,
Na udorce preżestoke.

25. Preko magle i oblaka',
Preko mračne noćne sieni,
Zviezd' goruštieh strašna traka,
Dúge uresne i studeni,
Vietra, oblipa, potopštine,
I svih dusih zlé godine.

Ki se činu i nahode
Pod mieseca vàrtno kolo,
Ter nam sreće sad dovode,
Sad nesreće u okolo,
Nek svak znade, da tu ništa
Bit' nemore stanovista.

Vàrhu leda, ognja vàrhu,
S moga vodca krilovita,
Na zavodnom pàrvom vàrhu
Pridoh, u kom plemenita
Ljudstva stoje, s kih se tlapi,
Od mieseca da su u kapi.

Tuj pristavši, stašne oči
Na ona miesta obrate se,
Preko kojih angjeo skoči,
Veličanstva ká vele se,
A pri krugu širokome
Stvoriše se màrvicome.

Nu razmislih, ako s svega
Neba mi se toj dogaja
Čudomirstvo, s najvišjega
Što će? Božja gdi je staja,
Otle ostat će prikazišće
Svega svieta biedno nišće.

30. Jednostruka i složena
Podnebeska svá tielesa,
Što će biti prikladena
Veličanstvu svih nebesa',
S kih da bi se otrunila
Zviezda, sviet bi vas prikrila.

Jedna sáma od tolicieh,
Ké na tvàrdjad zviezdenoga
Neba bliešće, i ovizieh
Obraz gleda umàrloga,
Pokle sgodno, al ne sgodno,
Da ga u svietlo s miesti rodno.

Od premnozieh gornjih sviećah
Zviezdoznanac ako iznajde
Uzrok dobrieh i zlieh sriećah,
Malo veće od hiljade
Hoće izumit sve ostale,
Ké su u mraku njemu ostale.

Tko li će uzmoć razbrojiti
Neizbrojnu njih množiju,
Da se neće pobrojiti
U esapu najmučniju,
Kad i u svom broju bludi,
Da i manjim zviezdam hudi.

Koji rad bi previditi,
A vara se kud i kamo,
Što se ima dogoditi,
Što je znano Bogu samo;
Nu vremeno zviezdoznanje
Ne pretečè viečno znanje.

35. Čim poglede upiraju
Na ovo nebo miesečine,
I o miesecu gonetaju,
Kô se puni, i kô míne,
Čim ušćape i četvàrti,
I poznaju, kô se vàrti.

Čim i tieke još sunčene
Pripoznati oni žude,
Kad pomàrčaj njegov krene,
Dažd, trus, vietar skočit bude,
Kô dva puta na godišće,
Suncostanje i jednočíšće.

Čim i sglede od svietnjaka'
Inih skupa sadruženih
Obslužuju, i ima taka
Prit' dogadjaj u vremenih,
Od ké nam se 'e varovati,
More im se vierovati.

Čim pomorcem nebo umíti,
Dielopoljcem čim gataju,
Da u kó vrieme tég činiti,
A putovat neimaju,
Vlada'u bo se ti zviezdima,
Oprostit se more njima.

Tako i bolnim i liečnicim,
Zviezde im znati er podoba,
Nek' se učinbam sviemkolicim
U najbolje vlada'u doba,
I u hip koban neka ih vàrše,
Svàrhom sriećnom da dovàrše.

40. Striz', sij', kopaj, sad težače,
Miesečina kad već raste,
Ber', gnoj', rieži, haštri brače,
Skopi živo, tàrgaj maste,
Kad smanjkava a razvieda,
Da u Saturno srećno gleda.

Ti mornaru, na put hodi,
Kad se miesec dobriem sklade,
Koim biliegom a nehodi,
Kad s njim je Oriun, al' Plejade,
I ine zviezde jedovite,
Vietre sione valovite.

Moj viteže, molju i tebe,
Da u boj ne greš svaki danak,
Neg' Mart s Jovom gor na nebe
Kada budu u sastanak,
Protiv vietar, dàžd, mrak, gromi
I velike snage slomi.

Ti liekaru, liek Gigenje
Nedaj trapno nemoćnikom,
Kô zviezd neimaš razumnjenje,
Smionstvom liečiš, a ne dikom,
Er ké imasmo gornje uzroci,
S njih smutja'u se naši soci.

Uči Ipokrat, vàrst vremena
Da ti 'e pomno obsluživat,
Zime, krisa, jédna stena
Da se 'e dobro odklonjivat,
Na istok i sklad zviezd' vrućije'
Kàrv ni'e vadit, da t' čistii' je.

45. Navlaš ako ć' spašen biti,
I ubojice ne steć ime,
Da imaš ganet procieniti
Od mieseca, po kom svime
Tielom nosu se u bolesti
Dni krutišći, zlí al' česti.

Zviezdari ako t' taka kažu,
Možeš njima povierovat;
Er kô esapi njih nelažu,
Od zlih se je obarovat,
Ká naravno na nas živih
Kaže prit zviezd' prignutivih.

Al' kadno se izopaču,
Ter jejupke nas varajuć
Vàrh rojenja nama gaču,
Smàrt daleko obitajuć,
Nije u njih, nije vire,
Nek priprostim ljudem svire.

Nieki i kralja, i gospode,
Nieke kim se prilučuju,
Duga lieta, česne sgode,
Preugodno nariekuju,
I u njih nebo da rojenju
Bì u najboljem namiešćenju.

Da pokle su pogodili
Čas poroda velikoga,
U njemu su prividili
Sliedi žitka čestitoga,
I da blagim pod planetom
Prihode im sreće lietom.

50. Da obita im, i da zove
S časti, s' snage, veličnosti,
Sunce, Merkur, Vener, Jove,
Zviezde pune ljubeznosti,
Nek u vlasti jasno sjaju,
S svietom jakost sastavljaju.

Da su cić njih razgledali
Zviezdovite veličine,
Znanim okom razabrali
Njih najveće jedinštine,
Ké su sreće vàrh svih srećah
Pirleć prignut inih sviećah.

Jesu l' skladne, al' protive,
Mlohave li, al moguće,
Zvierske, ali čovječljive,
Sto'eć u tuje, svoe li kuće,
Mirne, ali bojne ćudi,
Jedne il dvo struke prudi

Plodne je su l', al neplodne,
Miestom desnim, ali lievim
Prignutive, al obodne,
Gledom gleda'u l' dobrostivim,
Nesgodnime četvàrtakom,
Srećnim trojem, al šestakom.

Tà bàrž' i nos kralja Cira,
Ledja i mudrog' sviem Platuna,
Hrom Filipa, hitros Pira,
Stas Lehsandra, brid Neruna,
U kolike izmiriše
Stepne, uznosa svak' njih biše.

55. Glumci, i mamci čepljuskavi,
Koji riske razgledaju,
Čelih i rúk u njih zdravi',
I živote zamiraju,
S duzieh pàrstah i madeži',
S obárv' i s runj', s kim' tko ježi.

Koji kažu smiešne slike,
Voske i jajne u gostari,
Sane rieke, kukurike,
Pomju od ptičin, i od zvierari',
Bajalice, občinjaci,
Vražjalice, hudobnjaci.

Svi takovi naricaju
Duge sreće i godišta,
Meu to nam se dogajaju
Nagle smàrti, a bez ništa,
Zasluženja, s kim' bi moći
Na sud božji za tim doći.

Niekom kralju buduć žena
Prisobita, riet ne hotì,
Da kobila oždrebjena
Tudje pule njem' izkotì,
Kom' da zviezdam' dobru sriću
Htì, svom' kaže kô dietiću.

Ter radeć ga navoditi,
Da se poslije š njim naruga,
Što će liepo moć složiti
Od izkota lažnih sluga',
Znati odluči: a on slavu
Sluti, i kruni pulcu glavu.

60. Kralj od Španje veli Filip,
Vlasne sviesti mudra slika,
U svo'e vrieme gonet prilip,
Razdrì Adama zviezdenika,
Hti'uć ukazat sviem očito,
Da vierovat kraljem nij' to.

Dvaes putah ćuk gdi ciči,
Drug caricu bivši slušà,
Od njega se izlisiči,
Da svietovna još okuša,
I pokoru da svú skrati,
Al' do bàrzo smàrt ga smlati.

Pasavanta starica ošte,
Zviezdomirče i ti Kardano!
S zla zanata pogiboste,
Kog sliediste vi pogano;
Sveti Augustin nanj nastojà,
Ki pak dà nam svièta bolja.

Kad zviezdari spovidaju,
Da narečne njihe natke,
Božjim htienjem uništaju
I ostaju tašte gatke,
Ni'e viernikom njih sliediti,
Tko se neće prevariti? —

Kad uzroku pri svesilnom
Podložni su drugi uzroci,
Nepodoba'u božjim sinom
Tej prividi i naroci,
U kih često duh propasni
Objetom nas lažniem blazni.

65. Nek vierujuć u tej pritke
Budemo se nadijati,
Na sviet vodit duge žitke,
Izprazno se zabavljati,
Da, kad dojde smàrt nenada,
Nenajde nas spravne tada.

Nije nama, Isus reče,
Znat ni hipe ni vremena,
U kih vàrla smàrt nas sieče,
Neg' se 'e molit na koljena,
Da nam brieme bude pasti,
U otčevoj tko je vlasti.

I da naše pobiegnutje
Nesgodi se na sramotu,
Kadno nam je počinutje
Al' u zimu, al' subotu,
Nego u dan, ki 'e posleni
Dobrim tegom posvećeni.

Dobrim tegom, bez vilinja
Diela kobna i nevierah,
Pustolovíc', upirinja',
Morah, urokah i namierah,
Vieštác, vištíc, vukodláka',
Ki nas vara'u posried mraka.

Pokle postah na pàrvomu
Zviezdenjakah glavnieh sedam,
Podignuh se i k drugomu,
I dvim drugim da ih razgledam,
Paka petom', šestom', sedmom',
Pridoh lietu u porednom.

70. Na Merkuriu i Veneri,
Suncu, Martu i Jovedu,
Na Saturnu, siedoj vieri,
Što susretam u pogledu?
Jedà zvierje i nakazni,
Ké izmislì čoek izprazni?

Na osmom nebu ni'e zviezdenu
Glave Erkula, repa od lava,
Nit' tàrbuha gledam balenu,
Čepuraša al' vitoglava,
Siva orla letućega,
Ni piljuvka padušćega.

Pup pegazski, brodne side,
Baksko oko, pse dvojite,
Ni Plejade, ni Lucide,
Ni dievojke klasokite,
Vodenova kruta lipca,
Dno od suda, sàrca od štipca.

Vàrh pódnena Emisfara
Nije Arga pomorskoga,
Kadionice, al otara,
Al' čovieka paripnoga,
Nije rieke Eridana,
Nila al vuka poždàrljana.

Na Polišu ni'e guslara
Sieverskom al kolovoje,
Tronugl, striele, al zmajara,
Dupina, orla, konjah dvoje,
Ni'e tu Ariadna, Kasiopea,
Andromede, al Persea.

75. Ni Jedeka, ni krilasta,
Nit' okljastih Oriuna',
Nije Idra sedmovrasta,
Medvedica al Triuna,
Kasna Artura, al Boota,
Druzih (što znam) ki suprota.

Gori, gori nezamiram
Svu Afriku, nje razgàrdi,
Koje čoviek zviezdomiram
Tu htì uzpet', da ogàrdi,
Istom liepost od nebesa'
Punu svietlieh bdieh tielesa'.

Vidim tu zviezd' jasnih čudo,
Ké pruditi neprestaju,
Pogledanje ni'e im hudo,
Ako i ognjem laskataju,
Oganj nije razčiniti,
Neg' ki tepli, i ki sviti.

Na devete, ko'e cakleno
Srietam gornje vode hitre,
Ké da i skriva'u sve zlaćeno,
Nij' im naglosti niedne vitre,
Sladka i mirna 'e sva voda ova
Brez smotrenja zlíh valova'.

Mudroljubci nek govore,
Da vàrh neba kojih voda'
Nikakore bit' nemore,
Kad ih vidju, gdi im Bog podà
Miesto, piesma 'e oblast veća,
Nek sva ljudska svies bludeća.

80. Na desetom nij' štipavca,
Dvojeruka, al mierila,
Ribah, dieve, al striljavca,
Strašna vóska, lavska rila,
Vodenjaka, al ovana,
Raka, biesna al kozlana.

Pomno pazim sunca pašu,
U kojoj su prietke nieke,
Kô se od liestvah našieh kažu,
Po kih jezdi po sve vieke,
I skorace po kih hita,
Da dovàrši tieke lita.

Sva je jasna, i u svietlini
Zamiritoj blišti, i bàrda
Nevide se tu u osini
Od rečenih kih razgàrda',
Neg' zlamenim tim se paše,
Da razumi slavstvo naše.

Kaže zlamen od ovana,
Da u vlažaku sunce stupa;
Narav bo je njemu dana,
Da pri toru busa i lupa:
Tako i sunce zimu buša,
Da se teplje vrieme kuša.

Za ovanom vol napira
I čapajuć s listonošen,
S većom moćju zimu tira,
Vas ubodan i okošen,
Da početkom od topline
Stabla izmeću lišćavine.

85. Svibanj kaže dvojeniče;
Er u njemu sunce dvoji
Snažnu kriepos, da proliće
Teplinom se većom goji,
I da svako mlado travje
Reste na obir i na zdravje.

Lipanj raka sobom vodi;
Er kako rak nazad stupa,
Tako i od nas sunce odhodi,
I na dalje strane odstupa,
Da se i druziem duglje objavi,
Kakono ga Bog uglavì?

Lavskom Febrom veoma gori
Miesec čarčak sàrpanj vrući,
Kriskom cizom svaka zori,
Odolit joj nemogući,
Gore, polja i livade,
More isto plod čim dade.

I prem dalje da se odtisne
Družbom Siria razplanoga,
Pàrži i žeže, da okisne
Daždem znoja velikoga,
Puk ki tad je tužnieh kmeti'
U najvrućjoj trudnoj žeti.

A kolovoz dievom šeta,
Ter s njom tanca na provode,
Ona istom suncu smeta,
Ne donoseć igre plode,
Buduć dieva ne nevista,
U uzdàržnosti svojoj čista.

90. Na mierila dnevi klada
Ruj; er suncu za izteć moći,
Nedopušća, nek se sklada
Bieli danak s màrklom noći,
Nek umirna obadva su,
I s vremeni jednaka su.

Štipac stojeć u listopadu,
Štipalima ljutmi kosi,
List je svaki na opadu,
A uredno ždral se nosi,
Jur sa suncem da dobavi
Teplja miesta, ká ostavi.

U miesecu, ki 'e studeni,
Već nasàrta zima zbilja,
Ter napravlja lúk ledeni,
Da do sàrca strieljac strilja,
Izza oblakah gustieh viri,
Da iz lúka bolje smiri.

U prosincu pàrč nogami
Propinje se, biesni i skače,
Kažuć sunce da opet k nami
Podiže se i doskače,
Meu to k moru svu divinu
Tira, i dá nam svu mišinu.

Siečanj sieče dàrvo svako,
U vremenu da je bolje,
A dega se kmet polako,
Čim okisne vas u polje,
Nosi zlamen vodenjaka;
Er sve rosi, daždi, pláka.

95. Veljača je žensko ime,
I ohliepom zemlju klopi,
Promienjiva vietre i vrime,
Prava žena, ká nas topi,
Stale bi u njoj ribe smige,
Zatoj nosi njih bilige.

Sunce 'e šeset vàrh stotine
Veće, vás svit kolik neg' je,
A vàrh četir tisućine
Milj' od svieta on dalek je,
Pak tisućin' vàrh dvaes sedan
Vàrši, obtičuć u dan jedan.

Mislim, ako 'e tóka oblina
Samokruga sunčenoga,
Ká je inih veličina?
Kolika li slavna Boga?
Sunce i miesec kad pri njemu
Kô bu'a i mrav priliče mu.

Vidju i sunca eklitiku,
Od ké on stravan viek neodlazi,
I njegovu jasnu sliku,
U miesecu čím izlazi,
Da i noćni tmasti sieni
Budu ljudem prosvietljeni.

Gledam njega u svietlini,
Sried polače jakno kraja,
Sàrca od svieta kô u teplini
Svim krajinam vruć pogaja,
Pun je slave, život daje
Svakom' stvoru, kom' duša je.

100. Miesečinu, kô kraljicu
Najmilije sunce pazi,
Noćno u njem se bielom licu
Ljubežnjivo preobrazi.,
Kad kružena kolom zviezda
Nebom šeta, po njih jezda.

Blagodarnim svojim zdrakom
Plamene ine kô prosvita,
Ko miesec se krije mrakom,
Sriedostavniem tvàrda svita,
Kô i na sunce mrak pristupa,
Miesečni osin kad nanj' stupa.

Kako 'e sunce od nas dalje,
Kad je u višem Apogeu:
Tako 'e bliže nas, kada je
Opet u svom Perigeu,
Bliže i dalje čím penje se,
Duglje i kratje nam kaže se.

Kô u dvaest i četiri
Naših vremén' dàn se díli,
Kô se u triest dan' miesec miri,
I sunce se hitro sili,
U njegova prihodišta
Puna ucielit nam godišta.

Kô godišta razluču'u se
Na četiri još vremena,
Kô i ljudska doba ču'u se
Na četiri razlučena,
Od mladosti i čovištva,
Od starosti i prigrebištva.

105. Dugovieka 'e prekostarost,
Ká opeta na dietinstvo
Šlje čovieka, gdi umàrlost
Približa se, i gostienstvo
Već dospieva malom moći,
Čudniem zledma i nemoći.

Pàrvo 'e vrieme od prolieća,
Kó na mladost odgovara,
Sve zeleni mladci cvieća,
I sladosti nam otvara,
Blagomiris polju dá se,
I za cvietom plod čeka se.

Za njim staje radno lito,
Jačje doba od svakoga;
Er donosi svako žito,
Koje hrani umàrloga,
Teplinom se sviet oliepi,
I obilnom žetvom kriepi.

Zriela stupa jesen paka,
Puna blaga i sitine,
Kad u vino kruh se smaka,
I voća se zorna číne,
Kad se predu nove vune,
I bačve su ravne, pune.

Za njim stara zima šuta,
I studena i prišiva,
Nóg mlohavih, rila žuta,
Noseć breme suhih driva',
Da se ogrije i potvàrdi,
Da se zaman čoviek màrdi.

110. U hip vrieme da prošlo je
Od mladosti do sidienstva,
I da vrieme prispilo je
Potriebnoga od razčienstva,
I da u svako doba mira
Smàrt nas kosi bez ozira.

Cvàti cvietjem od krieposti,
Sij' u lieto, ako ć' žati,
Tež' vinograd u jakosti,
Ter ćeš tàrgat i jemati,
Ako dobro tu nemećeš
Sieme, tamo žet' ga nećeš.

Sij' tvo'u njivu, čim ti 'e vrieme,
Tež' vinograd, dok ti 'e dano,
Da neizvietri dobro sieme,
I tàrsje ti ni'e pobrano,
Ako uvri mast dosle pino,
Čin', da dojde bistro vino.

Duše angjelski stražanine,
Koga svaki dan ja molim,
Čin', da pohlep moj ostine,
Neka odmetnoj pùti odolim,
Da nečiste koje misli
Tebe od mene nebi odtisli.

I prem da si dosle grustio
Moje zlobe neizrečene,
Nikadar me nisi pustio
Prez obrane tvé blažene;
Al već staru veću dàrvi
I príj' smàrt me veće vàrvi.

115. Tvo'e mi česti nadahnuće,
I obilatu izprosi mi
Božju milost, da me vruće
Tielo ne vre, dopusti mi,
Mast opiešni' da priestane,
Staro i dobro vino ostane.

Čim da dobriem vinom liepim
Vas veseo i vinetan,
Dobrotom se njega kriepim,
Veće Bogu neodmetan,
I na svàrhi da i ja bolja
Dodam za pir vina moja.

Ter prilučiv, da má vina
K vinu Isusu, ki reko je,
U ovoj čaši neprocina
Kàrv má sveta doisto je,
Poputnička nek' mi 'e hrana,
Pravi zaklad moga shrana.

Buduć s neba zviezdenoga
Svodčen išo na čaklivo,
Skočih svàrhu desetoga,
Kô se zove pomičivo,
Kô 'e okruga nam najdalja,
A najbližja svietla raja.

Nerazsutne okruge su,
Jedna drugu uzdàržuje,
A podložne ovoj sve su,
Ká ostale pomičuje,
Ako bi ova kad prestala,
Stvor i okružja sva bi stala.

120. Nit su težka, nit su laka,
Čim se vàrti svako kolo,
I vàrtivost čudna 'e paka,
Kom obtiču sviet okolo,
Kad svendivost zemlje staju,
A složena nje micaju.

Nek' Kopernik i ini kroju,
Da se zemlja vàrti i kreće,
A nebesa s mirom stoju,
Da t' razumit vidnom neće,
Najprij' pismo pak i càrkva
Ti njih nauk početnàrkvà.

Više nebo od nižega
Deset putah veće 'e tielom,
Nižji dalek od višega
Desetinom opet cielom,
Više odmiče najbàrzije,
Sva ostala to kasnije.

Nu da 'e moć mlin obaliti
Samo od kruga zviezdenoga,
Devetdeset nebi u liti'
Dopró svieta do ovoga,
Dvi sti miljah da u protaku
Svoem činio bi uru svaku.

Čoek na konju da opet jezda,
Na dan čineć četàrdeset
Milj', nebi tek većih zviezda'
U dni tisuć i dev'deset
Stotín' godín', prem razlogo,
Svoim tàrkanjem taknut mogo.

125. Još je čudo nebo dalje
Od nas, da nas veće kriepi,
Neg sva bližja, i podaje
Njim i nama pokrep liepi,
Da njegova ni'e goneta,
Nebi se udo, ni list kreta'.

A to er angjeo božjim htienjem
Njega tiska, njega vàrti,
Koga zovu razumnjenjem,
I on š njim dàrži u obàrti
Sva tielesa i sviet isti,
Bez koga se on ne smisti.

Nebi vidio, nebi slušao,
Nebi hodio, al sidio,
Živio, vonjao, ticao, kušao,
I nebi se razplodio,
Nebi činio promienjenja,
Ni razsutja, ni rojenja.

Svako 'e lipše, kô je više,
Nesiena stoi u oblini,
I da ljudi mnoga mniše
U prozirnoj toj visini,
Svak s Ikarom prij' bi pao,
Neg let misli tu uprav klao.

Plemenitu podobi se
Tielu i lice plemenito,
A onom' licu, ko vàrti se,
Da 'e i tielo svàršenito,
A oblina to upravlja,
Ni'e bo nugla, da ustavlja.

130. Ljudska misli, ustavi se,
Nehtij letit po nebesi',
Od Faetonta spomeni se,
I od njegove neudesi,
I on na kolnik otčev stupì;
Al nesrećno š njega lupì.

Nečin', da se vik govori:
Smieh i ništa čoviek da je,
Kad se penje odveć gori,
Da nevidna razgledaje,
Tad reć mu se more udilja,
Da je božji posmieh sbilja.

Bolje ih je zamirati,
Stoeć u kutu i u kraju,
Neg' se k njima propinjati,
Htiuć razumit čudnu graju,
Njih razgledat uznačice,
Neg je pasti dol ničice.

Nije odveće znat' potriba,
Ni'e svud njuhat, ni'e svud plendat,
Nauči se, što ti 'e triba,
A nemoj se više pendat,
Lét visoki i ponosit
Vratolomstvo obći nosit.

Nevidina božanstvena
Samo po onih, ká vidimo,
A ká od njeg' su učinjena
Po razumu razumimo,
Dosta toj znat tebi biše,
Manje znade, tko išće više.

135. Nu razlikost stoji mnoga
Meju stvorcem, i meu stvore,
Meju Bogom, ki 'e svemogá,
I oniem, koi malo more,
Meju jedniem, ki svàrši' je,
I oniem, kojem' svàrhe nije.

Rec' s Davidom: Nu nebesa
Božju slavu razkažuju,
I njegovih rúk' čudesa
Tvàrdjavine naviešćuju,
Kažu i diela tolikoga
Činitelja svemogoga.

Ako neznaš, kud se uzlita
Na nebeske visočine;
Majku càrkvu nu upita',
Ona će ti riet istine,
Š njom se svietuj moj nebore,
Put ti pravi kazat more.

Veli: Da se k svetom' gradu
Grede putem poniženstva,
Potisnosti, ká je u gladu,
Pravde, jakosti i trezienstva,
S mudrieh dielah i s moljenja,
S posta, i česta pričešćenja.

Poniženstvo nas podiže
Preko vode, vlage, plama,
A ubožtvo tiska više,
Pravda, jakos, triezuos sama,
Gdino miesec suncem šeta,
I ostalih vàrh planeta'.

Pravda s mudrieh naših dila'
Postavlja nas meju zvizde,
Post i molba naša mila
Na kristalske gornje gizde,
Na ganutje nebo paka,
Pričest i ljub' božja svaka.

A na nebo od Empirja,
Gdi je božje kraljstvo davno,
Gdi ni'e skazni, gdi ni'e zvirja,
Neg otacah miesto slavno,
I angjelah i obrani'
Liep perivoj razkošani.

Na sied slave i milosti
Podaju nam stolovanje
Bogoslovne tri krieposti:
Viera, ljubav i ufanje,
Gdino ćemo kraljevati,
I u vieke s Bogom stati.

S Bogom dakle, tašti sviete!
U višine već se dajem,
S Bogom! zviezde meni sviete,
Nizočine tvé nehajem,
S Bogom! s Bogom! tebi velju;
Er sam božjem pri veselju.

PIEVANJE DVAEST ŠESTO.

Nadglasje.

Tudie pridoh na najviše
Nebo, i nazrih božja grada,
Čelo i mire, ki svieh tiše,
Zamirajuć liepos sgrada',
Pute, sdvorja, ulazišta,
Pri kih svietno čudo 'e ništa.

Četriuglast stol blaženi
Dvanaestim' vratim siva,
Kamen i biser dragocieni
I zlato se svud razpliva,
Stupja, kipja jasnieh zida'
Razkošnoga svi su vida.

---

1. Brodoputno man zàrcalo
Pokazuje ljudem lúke,
Vietrih dmenja svako žalo,
Za upravljat njih odluke,
Trudan putnik kad ne scini-
Povratit' se k otačbini.

I angjeo mene prati
Dosle izvanskieh po posada';
Al' mi pravì većekrati',
Da 'e milii ures grada,
I da varoš liep kada je,
Liepost grada još liepša je.

Zato okrugu, po kom' sliedih
Moga vodca u krieposti,
Izmislih se, kada vidih
Rajske uresne preliepostі,
Ter ko sunce kad prosviti,
Drobni svietnjak već nesviti.

Grad prestolni od nebesa',
Vèli gornji Jerusolim,
Čudo veće svih čudesa'
Bedemima preoholim',
Podiguje posried kruga
Najvišega vedra dûga.

5. Gdi 'e Empirej viekoviti,
Božje slavno siedalište,
Izabranieh pričestiti'
Mirni pokoj, pristalište,
I blaženieh i angjela'
Kuća svietla i vesela.

Nije čina doriskoga,
Ni Korinta, mogli ké bi
Prikladit se, Svemogoga
Ruka uzdigla ki je sebi
Grad na svetoj svojoj gori,
Gdi stoluje meju kori.

Bì sagrajen od mudrosti
Viečnje zato viekoviti;
Božje znanje, to je dosti,
Napravì ga i nakitì
Puna dike i uresa
Vàrh krugovah svieh nebesa'.

Gornji ohlipi rieka jaka
Tihim valom k njemu stiče,
Ká se iz gore bistra otaka,
I naokolo svega obtiče,
Ter grad božji razvesele
Srebrom pláčuć zide miele.

Uresni su svi dohodci,
Kí se k njemu upravljaju,
A u pozlatnoj vàrh vrát' ploči
Jasna slova laskataju,
Ká nemogoh razabrati,
Čim se angjeo nepovratì.

10. Ulazišće tloh pločiti
Osmonuglom stienom ravni,
Po kom grieh je i tlačiti,
Čim se idje u grad slavni,
A borje je sve zeleno,
Simo i tamo razvedeno.

Kô ugodnom dalečinom
Dobriem stvara put od raja,
Kud veseljem i tišinom
Po travicah, kim ni'e zmaja,
Stupa'u duše Bogu drage,
Meu raztàrte duge prage.

Izza koih su od cipresa
Stabla redom posajena,
Kimi vietric tiho stresa,
Da se ukažu ponižena,
I visoka sklone čela
Drumenika prevesela.

Ki narešen kriepostima
Dostojanstvo sobom vodi,
I cić platje, koju prima,
Liepši od sunca svietla izhodi,
I nebeske dvorne zvizde
Sliede putom njega gizde.

Namieštjeni po njima su
Sniežni sudi i pitari,
Ki mirisnim cviećem, da su
Topol, cedar i rancari,
Dugim biegom vid zanose,
I razlikost rusah nose.

15. Rusah, koje na rusaru
Perivoja vavičnoga
Ne opadnu, cvatuć, Maru
Majku kralja nebeskoga,
I krunicu njojzi kitu
Zdrava Mario na sém svitu.

A na nebu krunom slave
Taj kraljica preblažena
Kolom zviezdah navàrh glave
Od sinka je okrunjena,
Dieva, božja porodica,
Vriedna nas svih odvietnica.

Na temeljske sriedu sudih
Svietla tuča pretvàrdoga
Stoji kipje jasnih ljudih,
Jedan slaji od drugoga,
Svi mramornih gorah ciepi,
Riez naučne ruke liepi.

Ljudih, koji na sramotu
Napastnika, ko hrabrenstvo
Učiniše u životu,
Pridobijuć hudobienstvo,
Kó se na njih često svrata,
Jedà da ih sunovrata.

Zatvoraju drum razkašni
Plemenita dva pritvora,
Stupi osmeri, ki su ukrasni
Zavodnimi luci odsgora
Vàrh kih stere bulta jaka
Drobnieh stinčić' zlatna klaka.

20. Pod kóm angjeo razkreljuten
Elefantjim lukom strilja
Duše, koje slavniem putem
Hotile bi stupat sbilja,
A nije im osujeno,
Nego tlačit dno pakleno.

Vàrh pritvornih šetališća'
Na čardaku liepogledna,
A okol' stupci, siedališća
Meu nuglišća četri uredna,
Pašom, praga vani danih,
I obrazima izbečanih.

Nek' u grubost riličina
I u čelu take vidí,
Zô odstupa kô vidina;
I u gàrdobe svo'e se stidi,
Nit smí s dobriem' imat stanja,
Ni u vrat raja ulizanja.

Pak s obedvi puta strane
Perivoji prostiru se,
Ki nevehla stabla hrane,
I neumàrli uzdàržu se,
I u žilah i u plodu,
Lietoreslim ké izvodu.

Razdvojeni jednačinom,
Simo, tamo, na ravnine,
Krajem rajskim brizga'u vinom,
Sriedinom sladka voća čine,
Kih krieposno blagovanje
Uzrokuje viekovanje.

25. Razabrane jarulice
Cvatu cviećem u posmiehu,
A žamore njih ulice
Mliekom, medom, na utiehu
Boljim, neg' se niegda kazà
Obećane zemlje staza.

S koga voća, s koga cvitja
Izzimlje se nektar sladki,
I ambrožia božja pitja,
Kóm hrani se gornji svaki
Duh blaženi do sitosti,
U veselju i u radosti.

Načinjeni rajskim vinom,
Mliekom, medom samorodnim,
Pridaju se božjim sinom
Napojenjem preugodnim,
Da ostaje duša sita
Naslajenjih po sva lita.

Ovo 'e čudno ono pitje,
Kim u način neizrečeni,
Obrativ ga u svoje bitje,
Sitì dvanaest svoih ljubljeni'
Bog i čoviek pun odluke,
Na večeri prije muke,

Ter im rečè: Da već neće
Ploda ovoga od loznoga
Kušat vieku, čim u sreće
Ne otide ćaćka svoga,
Gdi će oni s njim ga piti,
U viek vieke pričestiti.

30. A to u gradu, gdi 'e stanišće
Velikoga kralja Boga,
Svih ufano utočišće,
I jedina svieta onoga
Stol'ca uzvišna, paček glava
Svih gradovah, svih dàržava'.

Ni'e od stienja mlohavoga
Sazdat božji grad žestoki,
Nit vàrh blata posrednoga
Podignút je Sion visoki,
Neg vas tvàrda planina je,
I u njem ista tvàrdina je.

Vàrh kamena stanca živa,
U žešćini temelj mu je,
Krepak mramor svud mu siva,
Top i podkop ne tribuje,
Vas upravan, da nikada
Straha ne ima rača al glada.

Kad se Isus preobrazì,
Toj bì tvàrdom na Taboru,
Gdino Petar zdrak upazì
Slave oblačnom u otvoru,
Ter tu rečè: Dobro 'e biti,
I tri manse nam sgraditi.

Tu akoprem u pustoši,
Gdi stup ljudski ne domiče,
Gdi sviet rate ne donosi,
Bog nešalje svoje biče.
Samoćo! u svem blažena si,
I blaženstvo ti sama si.

35. Dvanadeste stienah jakih
Podumint mu stanovit 'e,
Dvanadesti to je člankih
Apoštolske viere svite,
S kih ako tko kad opade,
Tu mu se uliez već nedade.

Četirit je stol hrabreni,
Svakom stranom luci gredu,
Vàrhu kih su postavljeni
Alabaskri praci u redu,
Koji riezom hitrim taču,
I van zida vàrsno skaču.

Posried lúkov, reć bi, stavne
Mučenikah da su glave,
S rujne stiene pàrvotavne
Izranjene i kàrvave,
Na stran' pak su izpovivci,
Kalujeri, pravci, divci.

Sto tisućah stupah nosi,
I toliko kipah cielih,
Koji staju u podnosi
Okoliša zidah bielih,
Tere para, vičnje sríće
Da sad sada praviti će.

Svaki miestom i ponarom
Svóm se hvali, i svo'e stvore
Kaže scienu, a poharom
Duzieh lietah past' nemore,
Graja silna ne posàrta,
Zub vremeni kàrši i vàrta.

40. Stupi jesu suha zlata,
Kipi od svietlieh dragostina',
Ter rajskoga dlieta i mlata,
Koim moć nije nać procina,
Zamirno je svakih bivstvo,
Čimba, likis i veličtvo.

Svih podstupje i nadstupje
Zablieštiva meu pozlate,
A diaspri i piropje,
Koraj, ambre i agate,
Njih svietle se jasniem' trací,
Nazire bo ih sunca sdraci.

Jezus sunce, kó ne grubi,
I ki u svetoj otačbini
Svih prosvita, reši, ljubi,
Milí, tieši, gàrli, scini,
I zide iste bezćutive
Svóm žàrčinom stvara žive.

Okoreni kí svudi su
Različinom lašća stienja,
Nu u polačah kraljskih nisu
Toli vriedna zamirenja,
Ni'e meju nas te vriednosti,
I od čimbe, i od rednosti.

Dragocienim svim kamenjem
S dvora sjaju srebàrni miri,
A zanose svoim svićenjem
Jasni smiraldi i zafiri,
Rubin, topaz, s kima izbrana
Ograda je pokovana.

45. Na skorupu svudi tudi
Draži kamen, i da usilan,
Pripostavljen sladko bludi,
U razkošne skrilje izdilan,
Na oblice i zavode
Mnogoslike oku ugode.

Navlaš diamant i kàrbohoć,
Kih tvàrdinu omekčó je
Božji janjac, kad samohoć
Kàrv prečistu prolio je
Vàrh ljudskoga kamenita
Sàrca, vazam griehe svita.

Neka i on u okovu
Svetieh stienah Jezusovih,
Gizdav resi sgradu ovu
Oslobojen od griehovih,
I u raj nosi preveliku
Radost svojem' odkupniku.

I svem' dvoru blaženika',
Ki se veće tù radoju
Vàrh jednoga od griešnika,
Ki pokoru pričè svoju,
Neg vàrh mnozieh dúš' dobrije',
Kim pokorah triba nije.

Pažilišće dokle grajsko
I hitrije gledam s puta,
Prispì angjeo, diete rajsko,
I tisnù me zabeznuta,
Vij, reče, ina sgrade čuda,
Ká se kažu liepa svuda.

50. Uzvelične okoliše
Sa svih stranah nu razgledaj,
Raja sveti ké slaviše
Lapčuć sàrcem, a ne prèdaj,
Neg prav' dike sve izvane
Pokle ti su prikazane.

Tko zna, tko zna hoć' li doći
Unutarnje zriet mu oprave,
Al hoć' ljudskim perom moći
Prepisati njega slave,
De, jur reci druge vidi,
Ja umuknuh, a ti slidi.

Kuzima su ponizani
Miri, ki grad od svud' gàrle,
U kih stoje zavezani
S sdragostienci perle vàrle,
Gdi meu svietle trake i lubke
Golubice sjaju ljubke.

Kuzi i pera uzorita
S prieda rijom stienom blište,
Meju sobom osobita,
Nit odhode, nit se tište
Razbivenom u poredu,
Bolje tiše u pogledu.

Nadperene još màrliće
U razlicih nadiljane
Stienah, lietat vij dietiće,
Serafine i užgane,
Ti čístoćom svoje vire,
Ti vrućínom straže mire.

55. Na zavodke izdubljeni
Vàrh porfida pod njima se
U piegavoj vidi stieni
Gaetan, kim se vas raj pase,
I gizdava zarieznica,
Puna paomah i krunica'.

Sriedu pera počinjene
Razgledju se ljudne dosti
Mnoge slike obražene,
Pune otajstva i krieposti,
Koje redom duzim idju
I u ponorah svojih sidju.

Okol' njih je izmiešano
Hvolje i cvieće na granice,
Izza kojih ljubkostano
Rude izhode van glavice,
I letušća i zvieradi
Motaju se meu lišćadi.

Nije moći razumieti
Toli izuće njih prilike,
Trieba mi je, trieba rieti,
Da nebeske skazat dîke,
Rajske obraze i svu slavu
Zadosti tu ne imam glavu.

Da sto ustah, sto jezika'
I gvozden glas tko imo bi,
Nikad čudna i velika
Vàrhnebeska prikazo bi,
Smućaju se u povlaki
Misao, pamet i vid svaki.

60. Veličinu, prostoranstvo,
Rukočinstvo, i rabotu,
Od bedemih visočanstvo,
Uljudanstvo i liepotu,
Rim, Babilon, ni'e ni sina,
Taka 'e božja stolovina.

Ni sunčeni nisu dvori,
Ké Ovidij tóko uzvisì,
Pri ovih skotski nego tori,
Nego gradci, ké omisi
Diete od kala, za svoe danje
Neuzdàržno zabavljanje.

Što su Kresa hiže urešne,
Salamunov glasoviti
Što l' je templo, nego l' griešne
Hiže, i templo ponositi,
Sva njih liepost bì pogana;
Er zlim griehom izmiešana.

Saporova što 'e polača
Poput nebés' uzdignúta?
U ovoj dràgi pravo od plača
Nebeskoga, neg' cilj pruta;
Er do malo minù i padè
U hitrinu svoje sgrade.

Što su sada, kamo li su
Veličanstva jasnieh kraja'?
Na poljanu sva pali su,
Razčinjena svaka graja
Leži na tleh, usried praha,
Nije im znake, ni'e im traka.

65. Što su svietna sva čudesa:
Babilonski svietli zidi,
Gorustasna dva tielesa
Gjova Olimpia u Elidi,
Sunca u Rodu, Turna u Faru?
Nego sgrade na obaru.

Templo Efezski od Diane,
Jejupatska stol nuglista
Artimisie ljube izbrane?
Mausoleji? nego l' ništa! —
Sva razkošja naša što su,
Neg prah vietra na raznosu.

Dolina ona puna drača,
Po kojoj se obraćamo,
Što 'e neg uzrok nevólj' plača,
Bóli i smàrti, ké srietamo,
Tuge, biede i nezgode
Na svieh stranah nam se gode.

Gospari se tuže od sluge,
Sluge a màrze na gospara,
Bogat mukom skaja duge,
A nevoljan š njim se kara,
Nit je niži, nit je viši,
Da se sriećom svojom tiši.

Liepa 'e Rakle; al neplodna,
Plodna 'e Lija, al nij' liepa,
Naman blaga pripun do dna,
Što 'e, kad guba njega ciepa?
Moguć August, baštinika'
Tiber nema posliednika.

70. Vlasteli se nenavide,
Progone se svi dvorani,
A tàrgovac strahom ide,
Da ga neodru razboljani,
Knjižnik boi se od knjižnikov,
Kralj visoki odmetnikov.

U prolieće ni'e nam ploda,
Lieto nosi gràd, vrućinu,
Jesen s zledi tielom škoda',
A u zimi nam uda stinú,
Daždi odnose nam baštine,
A kad suša 'e, nij' lietine.

Uviek oni svim bieżeći,
Ako i kratki, ako i uzki,
Obstiraju zli odveći
Vaskoličak život ljudski,
Da kad pride, smàrtnu ranu
Liek mož' zvati i obranu.

Sve je u tužbi i u pečali,
Od kada se čoviek začè,
Sad obilnost mnogu žali,
Sad tiesnoću svoju plače,
I od Boga što prosimo,
Kad dá, njega uzročimo.

Narav ljude kad umiestì
Na sviet, da sviet nepoznaju,
Porodì ih u nesviesti,
Da se rodit nepokaju,
I da znaduć svieta zlobe,
Ne vrate se u utrobe.

75. Sva ljudska su na sviet kàrka,
Tankom žicom obiešena,
Sva kàršljiva, sva lončarka
Slabom gnjilom zamiešena,
U pàržinje trak smàršljivi
Vabeć, vao nestalan, plivi.

Varaju se, kí kladaju
Ljudsko u kriepost blaženosti,
I k njoj ludo prilagaju
Sreću, zdravlja i lieposti,
Ké promiču jakno rose,
Nit blaženstvo pravo nose.

Ni'e, neg punat, gdi brodimo,
Punat, kuda vojujemo,
Punat, kraljstva ká dàržimo,
I mejaše gdi steremo,
Vas sviet punat nerazdilni,
Sliepim ljudem drag', umilni.

Stanovito 'e gornje stanje,
Smàrt usilna gdi nekosi,
Božje blaženo uživanje
Tat i zlotvor neodnosi,
Raj vavičnja nami 'e staja,
I bez konca i bez kraja.

U nju daždi viek nemeću,
Grom neprieti, niti hara,
Nagli vietri š' njom nekreću,
Trus netrese, nit obara,
Silni naplov nezajazi,
Triesk netrieska i nerazi.

80. Slavna od nje govoru se,
I slavna joj gledam sdvora,
Još slavnija ima u se
I slavu istu sriedu dvora,
I skrovitoj ime slavno
Zlamenuje mir upravno.

Ovo 'e nebo od ostalih
I najliepše i najviše,
Tu se duše navlaš malih
U zabavi božjoj tiše,
Udes slavni svih udesah,
Nebo ures svih nebesah.

Tleh podkovà suho zlato,
Dragi kamen dignù zide,
Priložiše zrake na to
Svietlo sunce, miesec, zvizde,
Moć podpuno ni'e ih riti,
Zato bolje bì ostaviti.

Dvadest viših arkangjela'
Stražbenikah bdenih mieste,
Svi obraza prevesela
Čuva'u vrata dvanadeste,
Ká raztvora zorom ranom
Sveti čielak troja stranom.

Dàržeć mače ognjenite,
Nepuštaju da ulazu,
Nego l' duše plemenite,
S ljudskieh tielah ké izlazu,
Koje tefter zasluženja
Nose, za proć u spasenja.

85. Uztàrpile ké napasti
Jesu većkrat u životu,
A nijesu htile pasti
U bezrednu kú griehotu,
Kušanim bo krunu pravi
Svoim ljubnikom Bog pripravi.

Ké su mogle prestupiti
Njegov zakon svima pridan,
A prestupit njega htiti
Nisu nikad, i ako ki dan
Za slabost su prestupile,
Ureda su s' pokorile.

Angjelskoga taborišća
I čereza obrejeni,
Mihovil je sva godišća
Dvanadestnik prehrabreni,
Pàrvi vèli stiegonoša,
Tvàrd u vieri, vrué u posa'.

Tudje svieti kon uliezi
Jasna golot od planine,
Po koi bistri taču riezi
U gizdave sve načine,
A oni su svi biseri
Neprocieni, neizmieri.

Golot slaga prage sàrne,
A šavat jih liepše vêze,
Vratnic plase sve srebàrne,
Pretvaraju pak ulieze,
S kih izmiču gradobiti
Svi kamenci dragoviti.

90. Isusovi apostoli,
Njih podobnu kažuć platu
Sliede vàrh vrat' na priestoli,
Opravljeni svi u zlatu,
S desne Petar ključ dàržeći,
Mačem Pavó s lieve stedi.

Koji, rek' bi da izgovara:
„Joh, tko će me oslobodit
Tiela smàrti ovde sgara?
Zlá se neće nam dogodit,
Ni'e prikladna mukam svieta
Ova slava neizrieta.

Učenikah druzieh stoje
Kipi orudjem od podnesa,
Vàrh vrát' istih na pristoje
Pod napisom puni uresa,
Kažuć svakom', da oni sude
Dielovanja bajna, ljude.

Kipa' 'oš tisuć i tisući
Prostiru se pak u kolo,
Svetác' inih broj mogući,
Svud po mirih naokolo,
Dobrostiva svaki páza,
Liepa ganeta i obraza.

Rekoh družbi slav vojvoda,
Koga majstor bì imena,
Ki besiedu i duh podà
Màrtviem slikam od kamena,
Kô li umietan tóko bio je,
Da zanosi s diél' svoie'.

95. Meu svetim' se opet sgledà
Od kriepostih kipje slavno,
Kó razbrojit sebe nedà
Umiešano i postavno,
Meu onizih, ki sliediše
Njih vriednosti, čim živiše.

Staju s istim' kriepostima
I darovi duha sveta;
Svak bo od njih miesto ima
I vàrh neba i vàrh svieta,
Božja milost svieteć svudi
Meu angjelí, i meu ljudí.

Svaka kriepos obiližje
Svoje nosi reseć mire,
Neka pozna kô na bližje
Pride svaku i razbire,
Njih i para da kriepostì
Svo'e izreče izvàrsnosti.

Reć bi, kipe sve da izdilja
Kamenarska svietla diva,
I zubatkom da ih još skrilja,
Neoprosna, udàrljiva,
Dočim duh im tu uvede,
U svoj slavi da besiede.

Na četire grada kraja
Žestok turan obó uzhodi,
Uzorita koga graja
Živi obran miestu godi,
I četire grada strane
Visokima bedrim brane.

100. U oblinah tieh po sridi,
Meju liepim' ogradami,
Na uznosite siede zidi,
Ko u pàrstenu dragi kami,
Svakih četri vangjelista'
Ki žarčinom svóm zablista.

Ovima je tute briga
Dana čuvat svetcem slavnim,
Kim je u rukah sveta knjiga,
Zapovidom nu poglavnim,
Koja kaže, kim prihode
Odredjene svakom sgode.

Er ako su obslužili
Vangjeo, god je dobre česi,
Ako l' su ga prestupili,
Nezgoda je zle udesi,
Pàrvim da'e se uliez grada,
Druzi šlju se, jaoh, nazada.

Odtisnúti neka otidu
U pakleno miesto tamno,
Gdi se plaču, gdi se jidu,
Nenavidu, i podjamno
Gdi ih ognji razkipuju,
Djavli zubim razkiduju.

Vàrh Parnasa izpuznúta,
Ki nad gornjim trumom sàrne,
Meu sudima zlata žuta
Čudne zrake i srebàrne
Brazdi ploča od mramora,
Napisana hitro odzgora.

105. Dragomanta tvàrdim' slovi,
Koga vrieme viek nehara,
Ké u naredan besied ovi
S očne rieči izgovara
Dušam, koje ulizuju,
Da se većma naslajuju.

Duše obrane, zahvalite!
Pokle imaste sreći tôkoj
Priti u raj, nit cienite,
Da će dospit kad naš pokoj,
Vaše u vieke veselje će
Produžit se, prestat neće.

Hodite vi blag'slovljeni
Otca moga jedinoga,
Ter primite odrejeni
Vienac kraljstva nebeskoga,
Od početa u mo'i slavi,
Ki pripravih vašoj glavi.

Er jest' lačnu daste meni,
Žedna rado napojiste,
Zaodiste u studeni,
Tamničara pohodiste,
Primiste me mnokrat gosta,
Čineć biednim dobra dosta.

K nebu, k nebu, moi predrazi!
Obratite zemlji pleća,
Ona blazni u prikazi,
A u ovoj je prava sreća,
Za nju, za pram ufatiti,
Nije kamo već kasniti.

110. Ova uboštvom kupuje se,
Malokrat je nje zamina,
Blago od svieta kad ne si'e se
Rukom svetih zadužbina',
Skoro čuste, tko ovih nima,
Da u raj se viek ne prima.

Vèla uzmite za malašna,
Za nevoljna, mučna, teška,
Srećna, ugodna, mila, jasna,
Za zemaljska vàrhnebeska,
Za ká biše vremenita,
Prim'te dobra viekovita.

Pokle smišljah svaku pisan
I razbirah srećne rieči,
Na okolo četiri sam
Strane obašá', i upr ieči'
U njih željne oči moje,
Da sve pravim, vàrsno što je.

Gornju al zemlju preblaženu
Znaju gornji preblaženi,
Da bi nama istom sienu
Prikazati neizrečeni,
Miesta, i duha slavnih amo,
To bi 'oš živu dosta samo.

Gdi nas, narav i ćućenja
Kad doseći nemoremo,
Ni zemaljska prominjenja :
Razastriti kako ćemo
Našom svieštju svakolika
Gornja, čudna, prevelika.

115. Oči vara'u nas zamierjem,
Vesla u vodi er slamaju,
Golubice lužne a perjem,
Premasunjem kad šetaju,
Kažu' zlatom pokrivene,
A toj niesu neg' zasiene.

U svietovnom govorenju
Ni'e uzmnožno raj izrieti,
Sam' u dielu, i u vijenju
Čudesima svoima svieti,
I kaže se onim listo,
Ki su odredni za toj misto.

Pitá Isusa: „Meštre dragi,
Nieki, gdi stoiš, nu reć mi ćeš!"
On odgovor davši blagi,
Priklè: „Dojdi i vidit' ćeš"
Nehti u puti dom da pravi,
Ni'e da znat ga put se stavi.

Kako u način ja dostojan
Moć ću izreć moim jazikom,
Čoek slab, nizok i nevoljan
Božju hižu i grad dikom?
Nij'e o njem kusnut i pesekat,
Nego ga je željno čekat.

Ne dižete l' gori oka
I nebesa ne gled'te li?
Neznate li i visoka
Rajska miesta, nesliš'te li:
Ova će se vami dati,
Ki budete dobivati.

120. Dobriem reć će na svom sudu:
Moi blaženi hod'te k meni;
Hudim: a vi ki zaludu
Vanjeo čuste, osujeni
Otidite, Isus veli,
U viek vieke neveseli.

Er me žedna ne pojiste,
Neprijaste buduć gostom,
Opraskana ne odiste,
A činiste uzna prostom,
Nesitiste mene gladna,
U prilici prosca jadna.

Tako uživah grad urešen,
Čim postah mu na pridvorju,
Vidih, vajmeh, al ustrešen
Tóku bratju na oborju,
U dan suda osobita
Pred Višnjega gromovita.

Kad razglobnoj pakla jami,
Već od Boga odpravljeni,
Vàrve, da idju u nju sami
Kô i lasica zatravljeni,
Trovnu u čeljust zapuhače
Gdi im je sila, da se bace.

U zabavi sdvorne vidi'
Obslužujuć prepun želja',
Rinuć uzdah da bih slidi'
Iznutarnja zrìt veselja,
Ter priklono, kô dostoji,
Rih čuvaocu, ki me uzgoji.

125. Moj drag' voja, jur čovika
Kad si prinio na ove meje,
Tvóm kriepostim bez teglika,
Tritolema, al Medeje,
Čin', da s tobom sad unide
Grada u nutrost i nad zide.

Kad smo oba tu u duhu,
Podaj milost gornja vruta,
Da, da prosti dobru sluhu,
Da se nebih iz pó puta
Vratio, kazat ne znadući,
Vid blaženski najizući.

Lahko možeš ti uliesti;
Er ti 'e miesto u ovom raju,
I za sobom mene uvesti,
Poboravim da u kóm kraju,
Kad grajanin jesi sgare,
Da propustu, mol' vratare.

Reče: Amen! ter se uputi
K liepšim vratam predamnome,
Gdi arkandjeo čuvac bljuti
Grad cesaru nebeskome,
Ti ga čašću mnogom srieti
I tako mu htij izrieti:

Dokle, dokle moj angjele,
Takom družbom, tókim kasom,
Teb' vratnice ove biele
Otvora'u se svakim časom,
Ti ulazi, al se brani,
I da projde tko izvani.

130. Ti, ki 'e s tobom čoek u puti,
Nek ustavi koracaje,
S njim dat uliest nemogu ti
U razkošne naše raje;
Kada umre u milosti,
I njega ću primit jošti.

Sad nij' uzmnožno, neka odstupi,
Oskvàrnjeno ovdi nije,
S dobriem' dielí tko nekupi
Prí ovu zemlju, ne pribije
Meu nas, ni'e mu počivati,
K svomu svietu nek' se vrati.

Rekoh k svómu, er na njemu
U življenju još prebiva,
Preporojen ni'e u svemu,
Plačem nek još griehe umiva,
Nek se očisti svim oplakom,
Da ga uvedem s tim pritakom.

Dost je vidio po tvom daru,
Neda mu se vidit više,
Ako mu je tóko u haru
Vidit ova, neka biše
Samom dušom priti s tobom
Čistom, i uliez dao bi obom.

Duh sam čisti i razlogi
Čoeski more razumiti
Po svoj smàrti, razkoš mnogi
Koj jest isti Bog očiti,
Nestvorenoj u svietlini,
Sad nazrit ga nek ne čini.

135. Pokloní se tad do tlea
Moj straženik Mihovilu,
I bivši se njem' zaklea,
Dajući mu vieru cilu,
Da ne prosim sad stanišće,
Rajsko nego l' uhodišće.

I to, i to da ne žudim
Istom cića izaznanja,
Sebi i bratu nek da prudim,
Kad razgledam uživanja,
I u moje bugarenje,
Svietu ih predam na spasenje.

Ti znaš, da s' mi preporuku
I čuvanstvo njega obró,
Neka s tobom na izruku
Stražio bi njega dobro,
I duhovniem moim vrućem
Poticao bi nadahnućem.

Božji jesi ti namiestnik,
I angjelah svih vojvoda,
Najpàrvanji sàrčen liesnik
Čovieskoga od naroda,
Koga putem rajskim vodiš,
Da ga od djavla oslobodiš.

A ja tvoje zapovidi
Čuvanika moga pratim,
Dovedoh ga ovdi, da vidi
Božju slavu časom kratkim,
Neka budu sej prikaze
Grustit svietne sve obraze.

140. Uzlet' u duh za hip gori,
Kô vezana k koncu ptica,
Ká domalo da se obori,
Trib' je, k vezu svom' se utica,
To 'e svom tielu, meu to bludi,
Da no vidi, što zažudi.

Pokle 'e tako, dopusti mi,
Da opita, gleda al s' vrati,
Ko razkošni jesu trimi
Siedi, i rajski suhozlati,
Kô je i liepa gornja sprava,
I blaženstvo i sva slava.

Dobro 'e bacit tiela smeti,
I odvàrć' se smàrti siena',
Uzdignut se u pameti,
Za razmišljat božanstvena,
Ako 'e ovo koja zloba,
Potisni nas natrag oba.

Druga er je požudio,
Stvar nedobru kú izmislì,
Mene, er nisam obslužio
Tvé naredbe i tvé misli,
Oba jesmo drugovali
I u dospietku i u počali.

Ako li je smišljat spasno
I četvàrto najpokonje,
Moju družbu primi lasno,
I kad zlo je vidio dônje,
Čin', da i gornja dobra s mome
Nazre, otvor' sluzi tvome!

145. Umolì se tad arkangjeo,
Strana se odprì od vratnice,
Kud ulizè čuvac angjeo,
Meni pako kroz riznice
Druge strane zriet obeta,
Bàrzo prikup svakih sreta.

Da meju to glavu klinem,
Čim sutrašnji dan osvane,
I u miru da počinem,
Neka lašnje sve obrane,
I njihova kralja Boga
Pak razabrat budem mogá'.

Nemore to pamet tôka
Za veličin' trudovanjem,
Bez odiha, na visoka
Uzletiti razmišljanjem,
Nu i tako imaš znati,
Da ćeš često potipati.

Kad opojen preko miere
Neć' moć stati u kriepčini,
Eto t' pečat moje viere,
U tolikoj visočini
Neb' odolio; al ja radim,
Da do moći tebe osladim.

Za jutra ću t' druga riti,
Ká tribaju u ovoj javi,
Kad se bude povratiti
K tebi stražnik pregizdavi;
Ere bi se prinemoga'
Bez pokriepa njegovoga.

Mihovilu poklonih se
Tja do zemlje svim obrazom,
Pak od truda razbacih se
U sni, tresom i propazom,
Došastnoga do razsvića
Sneć prikaze dobrieh srića'.

PIEVANJE DVAEST SEDMO.

Nadglasje.

Zatiem kroz riz pàrvieh vrata',
Po milosti Mihoviela,
I po kriepu duha brata,
Kóre uhodih svih angjela',
Kih nebeski kralj razdili
U devetan red premili.

Čuh blažena njih spievanja,
I veselja neizrečena,
Osobita nastojanja
Cića dobra svih općena,
Paklieh s mira, rajskih slava,
Čuva i svačieh ljudskieh glava'.

---

1. Opočinuh pokli opeta
Na istočnom triemu bilu,
Nova zora hàrlo izšetà,
Svietla u jasnom rumenilu,
Kano bješe uzletiela
S viencem ružíc' povàrh čela.

U svietlini čudnoj sjajuć
Uzanj staše Mihovio,
Ki me lievom zazivajuć,
Darovà mi posmieh mio,
Desnom kažuć rajska vrata,
Kim pospiešan jur obrata.

Kad pri Empireu sneć radosti
Najvedriji dan mi svanù,
Protrih oči, prostrih kosti,
Kad mi rečè, da ustanu,
I za ručni tiho palac
Podàrmà me moj čuvalac.

Tad se i ja opomenút
Skočih, zasve da od leda,
I hotiv se k njem' okrenut,
Celunuh mu krilo ureda,
Zlatom tkana svo'ega ruha,
Dvorbom služeć slavna duha.

5. Kroz onu šup, pàrstom kažuć,
Viče čuvcu, virit ima
Drug' tvoj, dobra ká nelažuć
Praviše otci odprie svima,
Jedà nebi se u tom redu
Triesnom snebio na pogledu.

Proz utlinu one strane,
S koje liepši čavó padè,
Nek zamira sve obrane
Duhe i duše, ké s' tu sade,
Kriep' ga, i nedaj, da odveć sàrne,
Da se od slasti nezavàrne.

Htieh kroz razciep da popazi,
Ne kroz vratnu veličinu,
Tako ga oko me opazi,
Da se on š nje neukinù,
Strašna i svietlost pasti neda,
Kad kroz mao riez se gleda.

Tako i jasno sunce tamo
Neda na se ni gledati,
Providjati dá se samo,
Al u vodi, al kroz vrati
Kú puklinu, er zasliepi
Inako obraz njegov liepi.

On objavlja i u razi
Kó obličje u seb ima,
Nit zasliepa, nit porazi
Tako ljude s druzim svoima,
I da svih njih blag' je ćako,
Sagledat se nedá lako.

10. Ako sunca zemaljskoga
Gledat' mučnost tolika je,
Što nestvorna nebeskoga,
U kom vàršnost svakoja je,
Sunce 'e po njem, i svaka su
U njem liepša, bolja ká su.

Sva liepota, sva dobrota
U njemu su svóm višinom,
Zato se ima izza plota
Gledat štovnom poniżinom,
Neima gledač sgrabljat vide,
U jezerstvo da ne ide.

Da nestenje i nesàrkne
Božje njega visočanstvo,
I u jasnim da nesmàrkne
Premlohavo čoviečanstvo,
Trieba mu je punom vaja
Davat pokriep svoj od raja.

Na pozirak kad otide,
Čini očima od pameti,
Da razgleda gornje zide
I od angjelah, i od sveti';
Nu pred božje a priestolje
Nek se skloni, a pomolje.

Ti mu kaži, ti zapleće
Pouzdano njemu budi,
Čoviek kazat rajska neće,
Ni razbrojit tóke ljudi,
Tu ni'e gnjile, tu ni'e gljeba,
Rieč angjeoska dakle 'e trieba.

15. Čim grad, sdvorno i obzidje,
Stupi, mramri i tielesa,
Srebro, zlato, biser vidjè,
Màrtve slike njih čudesa,
Mogo 'e o njih blabositi,
Ni'e mu od živieh besiediti.

Eto obilno prikažišće
U prozoru malu otvoran,
Njemu, kriep' ga, nek' se nišće
Neprepada čoviek stvoran,
Za ove gornje slave iste,
Kad je u pravdi, kad ih ište."

Čuvaotnik svetih vrati'
Tako kliknù, pak odstupi,
A kad se angjeo k meni vratì,
Postavì me na onoj šupi,
Rekši: „Gledaj, kad ti 'e dano,
Vidit nije uzdisano."

Kad pristavih željne oči,
Unutarstva da proziram,
Zavàrtica tad mi skočì,
Da ostah studen, kô da umiram;
Nu me angjeo hitro taknù,
I da virim, me potaknù.

„Odkrivena eto t' svaka,
Zahval' Bogu, već neuzdiši." —
„Ja ćut," priuzè, samih sdraka',
Ti me meu to pomno sliši,
Vid' potanko povidati,
Nu nemoj se potipati.

20. Već si ukriepjen, pozor pàrvi
Svih zabliesne, svih prestraša,
Redičje ono, koje vàrvi,
I poigraje i razkaša,
One vojske, ké gle'aš gori,
Angjelski su slavni kori.

Plemenite, vidi, izvane
Sve sionske mile graje,
Sad razgledaj unutrane,
Liepše ositi, i podpodaje,
Kao se zlaté, i kô sjaju,
U angjelskom poletaju.

Zat' zemaljska bezćućanstva
I pozorom od pameti
Razumiva vij' sućanstva
U prošetu, i u poleti,
U poigri, u pievanju,
I u svakom zukotanju.

Rajske obraze svekolike
Pomno vazmi jur paziti,
Ki lieposti puni i dike,
Nemogu se uhoditi
Oka kradom, i zavode
Njihe družbe i vojvode.

Na devet su redih jasnieh
Sveti đusi razdieljeni,
Puni milošć' neugasnieh,
Sàrcem goru kô plameni,
Sobom triezni, Bogom vierni,
Vam korisni, vragom smierni.

25. Triezni rekoh; er prem gdi su
Viši i niži njih okladi,
U zavistvo nikad nisu
Popuznuli toga radi,
Zoreć svaki božje htinstvo
I ljubeći svo'e bratinstvo.

Vierni, rekoh, erbo slidih
Nepodobnih nesliediše,
Od odmetnih zviezdah stídih,
Ké se s neba oboriše;
Smierni, er htiše njim se opríti;
Korisni, er vas obstražiti.

Serafinah red viši ostà,
Pod njim drugi Kerubina'
Pak priéstoljih, pak gosposta
Dika sliedi kriepošćina,
Vlast mogujstva i moć vlasti,
Vàrh angjeostva, angjeostva časti.

Sporedjena sva ova kola
U tri se opet sadružiju,
Ponižena, bezohola,
Tri 'ednu čineć jerarkiju,
A devet se kad sastanu,
Jerarkije tri nastanu.

Svetnačalstva to su od svetih,
Najkriepostnia svih vladanja',
Razstavljena od prokletih,
I zemaljskih okrutjanja',
Pravo b' redu kori sveti,
Sto'e na nebi, i na svieti.

30. Složni te tri, dvie i sedan,
Božje stojeć na pristoje,
Svi vapiju u glas jedan:
„Svet! svet! svet! Bog zaisto je,
Bog Sabaot, Bog jedini,
Svemogući i istini.“ —

„U vavičnjih slava Tebi,“
Družbeno ga svi pievajuć,
„Svet, Osana kralju od nebi“,
I uzpievanja svá skladajuć
Godna zuka, hitre vàrsti,
I od daha, i od pàrsti'.

Navlaš vrući Serafini
Pàrvi pàrve troredice,
Sriednji sveti Kerubini,
Zadnji priestolja i krunice,
Ki nasliednim udaranjem
Búde zvonke rajskim znanjem.

Tu su dipli, tàrstenice,
Skladni psaltiri i sviróke,
Tamberlasi, poudrice,
Prigudnice, surle, dvóke,
Tambre, egede, tamberlioci,
Borje, gusle i guslioci.

Pod zúk bubnjih, trubálj bojnih
I mizavic', i rožanih,
Tintilinah dobrozvonih
Žicah, čemlja i organih,
Halati inih od spievanja'
Sva ugajaju radovanja.

35. Ter svi k Bogu obratjeni,
Hvaleći ga uzvišuju,
I u vid njegov opojeni
Veseljem ga okružuju,
Potopit se svi želeći,
U obraz njegov blaženeći.

Troredica tako i srieda
Od gospóstva i kriepostih,
I od mogućtva, ká ga sgleda
U napunstvu veličnostih;
Al' što veće on joj sviti,
Mučnie se ona siti.

Tako tretja i najzadnja,
U kój pàrvi poglavice
Arkangjelstva pak su skradnja,
A angjelstva najzadnice
Ti na prikaz, Bože, vidi,
Ostavljaju svoje sîdi.

Ter poglede i od pameti
I od očiuh upiraju
Sladki u obraz njegov sveti,
Iz kojega izzimaju
Sve radosti i veselja
Svoih misalah, svojih želja'.

Kolobarstva tôko uredna
Bdeć slavnoga vàrh prestolja,
Zavàržuju vojstva vriedna
Duš' obranih puk bez broja,
I otvoraju gor' najvišje
Od blaženstva okolišje.

40. Gdi svaki njih polet pušta
Put zàrcalah božieh gledi,
Ki se blago njim dopušta
Na razkoše i ogledi,
I da im se viek nekrati
Vid svim čestit i bogati.

Svi zajedno i na póse
Na tančace tu lepeću,
Plešću im ruke, blišću im kose,
Noge im se a promeću,
Klanja'u lišca, steru krila
Oko ogleda svoga mila.

I prem da se svaki oblači
Zlatnim ruhom, krilmi bieli',
Pàrvi zadnjem' viek nepači
Uživanja pogled cieli;
Kroz prozirne svak bo kipe
Lapčuć gleda stvari lipe.

Koje oni svom ljubavi
Rade i vam pribaviti,
Prikazujuć vaše pravi,
Vaše molbe, ké na sviti
Upravljate puni tresa
K otačbini od nebesa'.

Kú hlepite ponaravno;
Al' se od nje odmećete,
Neživete kad upravno,
I naredbe zamećete,
S česa strah vas često hvata,
Da u pakó vam duh nesvrata.

45. Zato i ti, kad ti 'e Vila
Prevelikom tvóm koristi
Pakó vidit dopustila,
Po zemaljskih nehtij listi';
Tašte hipe njih obori,
I svu misao digni gori.

I kad Bog je od istine,
Htij uzdignut' sreću tvoju
Na ove časti i višine;
Potlačiti nu nemoj ju;
Er učinì tvé obranje
Od angjela malo manje.

Zato t' i ja prikazujem
Boljom česti rajsko stanje,
I čovieku jošter tujem'
Svih blaženih uživanje;
Nu ako ti to dost' nije,
Vàrz' se nazad sad udije.

Zalična je stražba moja
Tebi, ak' neć' razumiti,
Nećeš steći viek pokoja,
Kô nebudeš se obratiti,
Sva su u tmi má vojenja,
Moi nauci, tvá vijenja.

Tvo'e molitve zaludu su,
I má tôka nadahnutja,
Kad nemani na te pušu,
Do tvojega izdahnutja,
Njim već puhat' nedopusti;
Ali mene s mirom pusti.

50. Neka u ovom slavnom mistu
Meju svetim' opočivam;
Al' kú drugu dušu čistu,
Bolju od tebe obstraživam;
Nemogu te al' pustiti,
Još da se imaš osuditi.

Kô ti kažem, pomlji dakle
Sve blaženstvo od angjela',
A ne zabud' ljute pakle,
Kud te pronì ruka smiela,
Ljubav božju kô neznadeš,
S raja i pakla čin' da znadeš.

Ere i toj kad začeti
Pravu božju ljubav neumieš,
U mlohavoj tvój pameti
Dosti ti je, kad razumieš,
Da se i u tom stvorac časti
Cić ufanja, i prepasti.

To 'est, kad ufà bogoštovni
Steć ga dobro viekovito,
A straši se grieh otrovni,
Ki ga gàrli ljuvenito,
Da ga izgubi, i propade
U paklene viečnje jade.

Mi ne tako, eto svàršno
U angjeoska, čuj, pripetja,
Kô se od nas ljubi izvàrsno
Cić dobrote svóga bitja;
Naša ljubav pravo 'e sinska,
A vaša je najmeninska.

55. Ako budeš i to ovako
Ljubit' Boga, angjeo bit ćeš,
I angjelsku slavu lahko
Tim načinom dobiti ćeš,
Ah ljubljenje naše cilo,
I ovom' mojem' daj tvé krilo.

Neka i on bude tebi
Na milostih vratjat' hvale,
Blagi ćaćko, kralju od nebi,
Ki priljubì tvoje male,
Rehši, spasit da neće se,
Ki takmeni nečine se.

Dietić, koga spas upazì,
Kad toj pravi, neima zloće,
Malašan se malim blazi,
I potriebna samo hoće;
Nije, nije griešno dite,
Zla savišnja vi želite.

I prem zašli ste u godišta,
Mùkom gréte put spasenja,
Kad duhovna vam su ništa,
A tielesna naslajenja:
Gàrlo, pripon, oči, glava,
Vam su bozi, i sva slava.

A nam Bog je jedan sami,
Ki je vàrh svih tašćih boga',
Mi s ljubavi cielim' plami
Upravljamo put njegova
Visočanstva, a bacamo
Kipove ine, ké srietamo.

60. Kipoklanjat' nemoremo,
Ni inako sagriešivat',
Pravo dobro blagujemo,
Što ćemo se opojivat
Dobrom drugiem od prikazni,
Koje ne nas, neg' vas blazni.

Tako i ti učinivši
Doć' ćeš s nama na nebesa,
Gdino Bog nas uzvisivši,
Staviti će vàrh udesa',
Gdi na udes i na sriće
I tvoj skorac šetati će.

Nu kad već sam tebi reko,
Kim načinom prit' ćeš gori,
I kad sam te jur priteko
Svim čestitstvom od kopori,
Hoću t' pravit i ostala,
Navlaš sobstvo njih posala'.

Svemogućtvu božjem' i ako
Činbe inieh netriebuju,
Bì podobno svakojako,
Da ga angjeli okružuju,
Već za slavu veličanstva
Neg' potrebna pomaganstva.

Premda stoje u pokoju,
Nij' izpraznost njima dana,
Hoće Gospod, da u boju
Hàrvu čete zlieh nemana',
I pokle se ovd' naslade,
Da sviet zatim vàs oblade.

65. Kad je službu obrao sebi,
I banovom svoim ostavì,
Naredio sva na nebi,
Kim' se časti, zori, slavi,
Zapovjedà, da i ini
Zabavu se s koima činí.

Er buduć jih množtvo vèlo,
Tisuć' veće neg' svih ljudi',
Odlučuje jedno dielo,
Da ga dvori i grad bljudi,
I da dàrži to obilje
Vas Empirej u veselje.

A druzi svi u sućanstvo
Da pospieše, i da se stane,
Gdi jih zove čoviečanstvo
Na zaštitja i obrane,
Gdi se najde tieh do jedan,
Bez sriduproć u čas jedan.

Ganutje bo angjelsko, kó
Nij' neg' nieko razumjenje,
Ganutje jest nieko skoko,
Bàrže nego l' poletjenje;
Od dobarah svim je hoća,
Um od dobrieh, i od zloća'.

Red, koi se uzvišuje
Od angjelah meju svime,
I Vičnjega okružuje,
Da ga ljubko u se prime,
Priestolja su toj nebeska,
Ki siedaju njega teška.

70. On težinom svoga bića
Nebo i zemlju stanoviti,
Njemu tvàrdjad vičnjih svića',
Njoj vremenom da'e ploditi,
Nek sviet žive, grád, obitelj,
Težák, majstor i činitelj.

Tej težčine prevelike
Biše kušao sveti Kàrsta,
Kad na sebi preko ŕike
Prenì mala Isukàrsta,
Ter prikladno hotì reći,
Da mu vas sviet bì na pleći'.

U svem znanju prihitaju
Sve redove Kerubini;
Er otajna božja znaju,
I što on misli, al' procini;
Pripoviedit al' viek neće
Kopa'uć svaka i mučeće.

Čim nečuju božje riči,
Sva njihova dàrže znanja
Pravi, vierni otajnici
Pod pečatom od mučanja;
A kad podá zapovide,
Pàrvi ih glase, pàrvi ih slide.

Serafini topli i vrući,
U svo'em redu, u svój stavi,
Gospodinu svom' izući
Šalju plamen od ljubavi,
I prieko svih u tom gore,
Da se izreći viek nemore.

75. Rad bi se u njem raztopiti,
Li sve š njega goriti je,
Žele š njim se sjediniti;
Ali i to dost' im nije,
Čehnu, idu u proreste,
A sve im liepša ljubav reste.

Gospodstva su, ká razbiru
Sva, koja se ima'u činit',
Oni posó svačî miru,
Njim je upravit', i naminit',
Kom' odredi gornje viće:
Što, kud, kamo, kako li će.

Ovi i diela od čudesa'
U krieposti svój imaju,
Zviézd', naravi i udesa',
Moćne činbe ustavljaju,
Vieri tvàrdi temelj kladu,
Da viernici nje ueopadu

I oblasti s iniem' daju
Moć i snagu opravnikom,
I u taka se ulagaju,
Da se svàrše s većom dikom,
I da kraljske zapovidi
Obsluže se s njih providi.

Oni uztežu, svàrta'u, lome
Svá gusarstva odveć smina,
Zlíh djavalah gràde, i grome,
Š njima ustavlja'u sried dubina',
Razpàršav ih svojom moći,
I hoće im vàrha doći.

80. Nemogué se odapriti
Tim mogućtvom' nebeskima,
Trieba im se 'e povratiti
U ponorne jame svima,
Hudit' nikom' nemogući,
Gdi je odviet tač izući.

Od sedmoga reda ki su
Načelnici i poglavstva,
Ti duhovne ljude tišu,
I pomažu njih mlohavstva,
Da se nebi pròmienili
I na kó zlo obratili.

Isti bdé i pokriepljaju
Poglavice od pukovah,
U čem da nepomanjkaju
Starešine i od redovah,
Neka u redu svetom stoje,
Napredkujuć sve to boje.

A kad čine sude i pra'de,
Svaku misao da ostave,
Svo'e koristi na stran rade,
Samo zakon da oprave,
I na božje da poštenje
Misli upravu i sudjenje.

Arkangjelom svetim paka,
Presvietla su ki stvorenja,
Namienjena jesu svaka
Većih čudes' razglašenja,
Oni otajstva sva odkriju,
I dobrim se prikaziju.

85. Po njih stari zakon bì dan
Na Sinaju još Mojsiji,
Podpepelni pogač pridan
Za putnicu i Iliji,
I Abramu i Jakobu
Javiše se na podobu.

Oni i spasno upùtjenje
Isusovo naviestiše,
I njegovo porojenje
Bdim pastirom proglasiše,
Po njih objav svaki davni
Najskrovitii i najslavnî.

U najvećem ki su uzvisu
Tieh sedmero arkangjela',
Pred priestoljem janjca ki su,
Preporučna težja diela,
Ima'u majke càrkve općene
I svake njoj podložene.

Kojih tieše sedmerima
Darmi duha presvetoga,
I sedmerim kriepostima
Reda glavnog' i dušnoga,
Tiem da smeta'u odmetjenstvo,
A uzdàrže pak svetjenstvo.

Napokon smo mi angjeli,
Od nižega kola ki smo,
Odlučeni vazda bieli
Za čuvanstvo vaše; mi smo,
Ki dàržimo sàrčnu bljudu
Svakom' od vas ne zaludu.

90. Bì podobno, taj red niži
Ljudski narod da uzčuva,
Kaono koje svih to bliži
Svoga posla, svoga čuva,
I pri zemlji ki je veće,
Da i dá zemlji dobre sreće.

Er smo na tleh odrejeni
I u redu najnižemu,
S toga nismo uhiljeni,
Kad smo u kraljstvu mi božjemu;
Viečna hoća svim je zakon,
Nam poštenje i čast svakon'.

Pokle nas je potvàrdio
U presladkoj svój milosti,
Nij' nam krivo učinio,
Kad predà nam vaše prosti,
Kad nam duše vas napàrtì,
I u životu, i u smàrti.

Ké su njemu toli drage,
I nam s njega tolikoje,
Darovà nam zato snage,
I pomoći mnoge svoje,
Da ih bolje stražujemo,
I od napasti varujemo.

I meu vama obranismo,
Dobro nam je i na kraju,
I na zemlji blaženi smo,
Gdigodir smo, tu smo u raju,
Svudjerice raj je nami;
Milost božja 'er svedj je s nami.

95. Svaki zori dobrovoljno
S toga milost od naredba',
Ljudsko i zvierče prenevoljno
Vikostnoga čuva od glieba,
Da ga nebi lav pakleni
Tu zagunu', i zaplieni'.

Koji preži, ter se mota
Želeć njega uhvatiti,
Kad bi išao izvan plota
Svoje viere, naše bditi;
Ali mu se to nepusti,
Sám tko neide mu u čeljusti.

S toga odviše odganjamo
U vrimena pogibili
Ljudih, koji sve čuvamo,
Da ih nebi tko uhili',
Al' porazi', al' okljasta',
Al' životom svojim rassta'.

Da jih nebi tko ne uvridi',
Il' sam da se ne potepa',
Al' nastupi', al' obidi',
Sgrbao, sveo se, al' osliepa',
Da nam nebi obnemoga'
Od ognjice, al' zla koga.

Mi na svietu prihodimo ih,
I kažemo im pakla huda,
Mnoge globe, a učimo ih
Boga iznaći putom truda,
Naslon slabim, dig padućim,
A naš noseć prosviet smûćim.

100. Gleda'u stražbe naše mile,
Zaedno majke i dietići,
Da ih nebi poizbile
Po kom tegu, al' nesrići,
Pak dietićak kad se rodi,
Naša pomnja njega vodi.

Prij', utroba ih neg' izganja,
Kod njih oči naše bdiju,
Rodniem ljubav krilo klanja,
Ruke hodê im ukriepljiju,
Sviet naš uči ih rieči hitat',
I Isus Mariu klanjem čitat'.

Samo niegda komu tomu,
Kad posàrne u kój zloći,
Bič u tielo, ili u domu,
Od nezgode i nemoći
Dopuštamo: Bog za bolje
Šalje ljudem sve nevolje.

Mi smo s iniem', kino kralje,
I njih kraljstvo produžamo,
Glad, rat, kugu, od njih dalje
Svaku i zlu kob da tiramo,
I dva od nas najumića
Tieh upravlja, i njih vića.

Mi sàrčeno njih pratimo
I na vojsku, kad je tribi,
A u polači njih štitimo
Od izdanja, i u potribi
Svakoj činom, snagom, svìti
Pomagamo ih na sem sviti.

105. I tôko smo im ljubeznivi,
Da za njih se i bijemo,
I na pâre, jakno slivi,
Meu nama se opiremo,
Svaki s brane, ali s stega
Vruće stojeć za svojega.

Na hàrvanji pak od smàrti,
Kadno 'e težja i potrieba,
I kad neman veće vàrti,
Da ih sgrablja i pohleba,
Mi na alaje, i na čete
Branimo ih viečne štete.

Neprestanom svendivosti
Mi stojimo uz misnike,
Čim prikažu slavnieh hostí'
Posvećenja za kàrstnike,
Noseć molet poniženi
Svih pred obraz božanstveni.

U razmislih, i u poslatih
Blagodarno uloženi,
Vàrhu knjigah i zanatih,
Vàrhu kućah i plemeni',
Vàrhu gradieh i dàržava'
Bdí naše oko, naša glava.

Mi za svaka čoviečanstva
Molimo se Bogu vàrlo:
„Gospodine od vojanstva,
Dok se nećeš smislit hàrlo,
Vàrh Solima i gradóv' Jude,
Da milost im tvá probude."

110. Tim svi redi povratjeni,
Razabrano kažući mu,
Što opraviše svojima čini,
I trosvetstvo dajući mu,
Svoje obraze doli meću,
Da mu ukažu čast najveću.

Pak kad oči unj suprote,
Razmišljaju Serafini,
Vàrh njegove predobrote
Svako istinstvo Kerubini,
A u načine zadovolja
Hvalú pravdu sva prestolja.

Gospodstva mu visočanstvo
Paglavice vlast govore,
Sva mogućtva spasitljanstvo,
A krieposti kriepost zore,
Arkangjeli svietlost diču,
A angjelstva milost viču.

Dusi angjelski, dusi čudni,
Redi od reda i od koristi,
Dusi ljudskim dušam prudni,
Svietu udesni, nebu čisti,
Dusi dobri dišu dobra,
Bog ké uredno za vas je obra'.

Što ću t' veće skazovati
Naše biede i stražanstva,
Nadahnutja i obrati,
Viernost, ljubav i sàrčanstva,
Kada za sve dosta 'e rieti,
Da smo božji dusi sveti.

115. Veće tebi ni'e me slišat',
Vidju, da si jur umoren,
Druge slasti neću t' mišat,
Oddahnut' ću, i ja nemorem,
Vid i pravbe ove slave
I blaženih omlohave.

Ti se uzdàrži u tvóm spanju,
I u duhu sve počívaj;
Er inako uživanju
Nebi odolí'; nu popievaj
Nebeskoga zuk spievanja;
Blazni, i nukaj na skladanja.

Ter s angjelim preveselim'
Rajskom kralju vratjaj hvale,
Da te 'e svojim darom vèlim
Nadario nad ostale,
A to tvóga da umàrlenstva
Htì uzdignut do blaženstva." —

Tako svàrši. I ja ostavši
Na pó smeten u pameti,
Prikleknuvši, pak ustavši,
Rekoh sàrcem: „Otče sveti!
Daj, zenice da mé vide
Još i svetih tvojih sîde."

„Po prilikah njihih jedà
Mogao bih k tebi priti,
I po putu njih izgleda'
U kriepostih poživiti;
Ovd' bolujem, ovd' da tužim.
S njima da se pak sadružim."

„Svi angjeli pomozite,
Naskol' na smàrt dušu moju,
Nju pred lice odnesite
Previčnjega u pokoju,
Da se s Bogom svoim sjedini,
Kad, ostaviv sviet, premini." —

PIEVANJE DVAEST OSMO.

Nadglasje.

Isti angjeo duh privodni,
Dočim u snu moem boravih,
Privedè me hàrlo i odnì,
Da razgledam, ké upravih
Svietle stóce od otacah,
Božju ljubav, priast svetacah.

Tu zamierih pàrvo misto,
Odrejeno Majci Divi,
Kàrstitelju protivisto,
Pak dvaes četrim starcim živi',
Polak janjca, kim je stoja'
S množtvom spola obadvoja.

---

1. U snu zapliét dubokomu,
Po duhovnom moem uzletu,
Što je meni, što je komu,
Što 'e općini, što svem' svietu,
Ne znah, sve ostà u zabiti,
Pokle rajska htih viditi.

Sveti Augustin doseć kuša
Nedohitnu tu višinu,
Jerolima kada duša
Besideć ga zaosinù,
Da će stisnut prij' u šaku
Sviet, neg' imat' pamet taku.

O kih tlapeć, pravo 'e tlapa
Svaka ljudska misao smina,
U jezerstvo ká se utapa
Od nebeskih dubočina',
O njih sám Bog, ki ih stvorì,
Skladno misli i govori.

I ja u màrtvoj steć osieni,
Meu ufanju i strahoći,
Drag privodac dojdè k meni,
Ki me sbudì svojom moći,
Kažuć pàrstom provàrtljinu,
Pri kój biah jur ostinu'.

5. Ki mi reče: „Ni'e nam kasnit',
Što imaš vidit, gledaj bàrže,
Nećeš ovdi glavu prasnit,
Vremenite stvari ukàrže,
Koje taman zaboravi,
Kad se u viečnja zaporavi.

Onomadne vidio si
Sva angjelstva na ogledu,
I redičja njih broio si
Devetera u poredu,
Svih tieb liepe troredice,
Rajske krovne podpodnice.

Sada ti je razviditi,
Što su ošieti, što li strane,
Kô su čistiem zlatom sliti
Rajski tlosi i poljane,
Kô na stranah, i na hodih
Sjá broj dušah Bogu ugod'ih.

Na obični vàrtalj viri,
Ter na desnu i na livu
Snažnim okom već zamiri
Čudna množtva, mrav i plivu,
Znam, da svietom i pamećn
Neć' razabrat' rajsku smeću.

Smeću rekoh, ne da smeća
Nahodi se na nebesi';
Neg 'er pamet svaka mreća
Tókė u puke, tóke uresi
Nahodi se u popleti,
Da nezna, odkud ni početi.

10. Ja ću t' dake, stoj pomljivo,
Kí su viši, razabrati,
Ne more se svako livo,
Kó je u moru, izčarpati:
Još da mogu, kad bi svàrši',
Pravljat tebi, ki s' zamàrsi'.

U malahno ni'e vrimena,
U kóm mi se nu dopušta,
Čoeka uvest' do strimena,
U pučinu zviezd' goruštа',
Da se nebi prij' uduši',
Neg ostavi', da pazduši.

Neću udilj ga u dubine,
Ako i sladne, utonuti,
Kraem ga vodim, u sîdine
Svo'e se more obàrnuti,
Na pokoru pak slobodno
I u dno jezdit' preugodno.

Ne prim' za zlo, za bazduha
Da te dàržim u starosti,
Imam pomlju tvóga duha,
Za to te uzdam, meni prosti:
Gospar ždribca, koga ljubi,
Kroči, da ga ne izgubi.

Konj i dragi svoj bičá se;
Er dàrži se koje scine,
I Bog svojim razsàrdjá se,
U slobodi da ne gine,
Ter tko neće, da se vrati
S kriva puta, njega mlati:

15. Tako i ja na izgledu
Božanstvene predobrote
Tebe ljubim, kad ujedu;
Svaka ujednost dobra 'e po te,
Mudar liečnik gorke trave
Da'e bolestnim, da ozdrave.

Kô te tičem, kô te vladan,
S toga nij' se ni smutjati,
Da nis' ranjen, càrvljiv, smradan,
Često ti ću obvijati
Moih prikora' žuhko travlje,
A podpuno za tvo'e zdravlje.

Pak ako i to nebi bilo,
Za ozdravit rane, dosti,
Hoću odviše još nemilo
Tebe riezat, i ubosti,
I parit te ognjem istim,
Rane dobro da očistim.

Zdrave jesu i korisne
Griešnim ljudem sve gorčine,
Viek nemeću posle obisne,
Čim bič pravde njih ne šine;
Zvižd od pruta kada čuju,
Tad se u bolje obraćuju.

Dovedoh te ovd' na nebi,
Da ti rajska sva objavim;
Ne, da samo sgodim tebi,
Nego veće, da te ozdravim,
Gdi imaš lieke veomi moće,
Za tvoe gube i sliepoće.

20. Otvor' oči, a ne drimi,
Vij', što dobrim Bog pripravì,
I od njègove ruke primì
U nebeskoj spasnoj javi,
Prem izvàrsno očišćenje,
U kóm stoji tvo'e spasenje.

Znam, da prednjem u proliću
I ti s' brao, ne mneć, zmija
Da se u liepom krije cvíću,
Ká se u obruč ljuta svija,
Ká te hudim pečì ujidom,
Da i danas mećeš jidom.

I ako liečnik od liečnika'
Nepristavi svú dobrotu,
Nećeš vieku rani lika
Iznać u svem tvo'em životu;
On ti ocielit može ranu,
Njega moli, tvú obranu.

On je meštar od liečnikóv,
Ki ozdravlja sve bolesti,
Smradne rane od griešnikóv,
Gnojne oboti, tvàrde obresti,
I obratja sva dreselja,
Kao ćeš vidit, u veselja.

Providj jasne presvietline,
Ki zenice nam udara,
I ki me'u svih većma sine,
Neću t' pravljat za sadara,
Okolišje pàrli sámo,
Kó ga obstire tamo i amo.

25. Sedam duhóv najbližnji je
Božanstvenog' od prestolja,
Od kojih ti rekoh prije,
Da su angjelstva svih pobolja,
Ovi càrkvu straže Bogu,
Vrata od pakla da 'u nesmogú.

Nju odabrà Jezus sebi
Miešte drage zaručnice,
Kú pozivlje milno k sebi:
„Hodi k meni, vierenice!
Golubice, dodji iz poja,
Poljubljena, liepa moja.“

„Prečisto jest lišce tvoje,
Slaje nego l' od gàrlice,
Tvoj vrat bio toliko je
Mil bez zlatne veružice,
Kim pod jaram tvóga vojna
Preklanjaš se dràgovojna!“ —

„Golubinje svietle oči
I jednogled njih gizdavi;
Dojke, iz kih vino soči;
Usti, u kih pčela stavì
Méd i sâte, bit nemogu
Slaji, neg' su meni Bogu.“

„Preugodnim tvoim' ustima
Poprav mene zaniela si,
A prebistrim tvoim' očima
Sasma sàrce sgrabila si,
Tvoje dojke mene bile
Vinetna su učinile.“

30. „Zato ljubo, moja sestro!
Dojdi, da te pàrstenujem,
Da pregledam tebe bistro,
Da te vienčam i darujem,
Da uvedem tebe u mista
Tajna, majčieh od skrovišta'.“

„Pak i moje okruniti
Krunom slave imam diete,
Tad te hoću napuniti
Blaga, i da s' ti moje sriete,
S zaručnikom gdi ćeš státi,
Za š njim skupno kraljevati.“

„Bit' će t' život neumreću,
Bez nemoći dat ću t' sdravlje,
Desnom mojom gàrlit' te ću,
A lieva će t' bit' uzglavlje,
Sve će tvoj steć, što zaželi,
Obit slavom duh veseli.“ —

Veli 'oj: „Ja sam cviet od polja,
U dolini lier prebili,
Ki se vazda, duše moja!
Daje tebi u obili,
Ljubežljiva dunja jesam,
Ká se sama tebi otresam.

Zima minù, a proliće
Pridè, i spomlad nam dragahni
Prikazà se smihno cviće,
Glas gàrlice čù se uzdahni;
Smokvenica jedàrní se,
A vinograd dá mirise.

35. Iz spiljatih izid' stinah,
Klisúr' šupljih, škúlj' gomilnih,
Stranbàrditieh iz planinah,
Iz dubravnieh páš' obilnih:
Ostav' inim, o kom radì,
I čuvanstvo vinogradi'.

Ustani, má priateljice!
Neviestice draga meni,
Moja biela golubice;
Uljudnice! tvoj ljuveni
Duhovno te, „pridi!" zove,
Neputene na celove." —

Najmedniima tač imení
Od ljubavi Isus zíva,
Càrkvu i duše od blaženi',
Da se većma nasladiva,
I on š njima, i š njim oni
U ovoj slavi, kú im poklonì.

Hoteć, tiho da počinu
Meju lieri mirisnima,
Kada sladko njih obsinù
I zaštitì krilmi svoima,
Nek za ratom primu mire,
Za dobitjem slavosbire.

Tim nasladniem progovorom
Bog i čoviek duše tiši,
Kojim one odgovorom
Ozivlju se; nu sad sliši!
Ter znaj, da u raj vierni svaki
Ima ugodan jezik taki.

40. Me'u to càrkva slavdobića
Sried ljubavi boraveći
Zaručnika svoga srića,
I ona zove, za njim mreći;
Ali màrtva ne ostaje,
Svoj predragi š njom kada je:

Tako i sveti svaki š njome,
Kí su uda càrkve iste,
Prikažujuć njemu póme
Od dobiti prečestite,
Pritàrkuju zapanjeni
Sgledat' mu obraz božanstveni.

Na smàrt buduć jer otiša',
Kad uzkrisì za pogrobom,
Stegnù u kriepost od mirisa
Golubice sve za sobom,
I mladice, koje s toga
Prlijubiše njega Boga.

Kita i mirha on budući,
Liepovonja ako i ljuta,
Podà duši dar izući,
Da ne uzbude viek razsuta,
I da u kriepost i one kite
Sve se učine viekovite.

Diže bo ih svóm milosti
K sebi gori na nebesa,
Od zemaljskih da ih oprosti,
Da sviet, djavó, pùt obiesa,
Nebi ih doli pritegnuli
I u dno pakla utonuli.

45. Tu s' raduju i veselé
U njem sámom višem dobru,
Ki jim spravì sprave vèle,
I obilnu nastrì im sóbru,
Da se opoju i nasite,
Učinjene bogovite.

Gdi već duša ni'e urana,
Naravskoga cić isteta,
Neg' sva liepa uljudana
Nebeskoga rad prosvieta,
Rajsko sunce koju udara,
Nit' je čarní, nit' je sgárá.

S toga ona ozivlja se
U ljubavi, i u harnosti,
I od slasti razčinja se,
Vapiuć: „Moj drag, dosti! dosti!
I uživanja, i pohvale,
Raztapja'u me i tvé šale.

Ti si rumen bio uresan,
Neviestače moj gizdavi,
Ja ne liepa, liepa jesan,
Kad se zrak tvoj meni objavi;
Sva má liepost po tebi je,
Bez tebe mi ništa nije.

Zdrak od sunca neizhodi,
Udi od tiela, tielo od duha,
Kako od Tebe meni hodi
Blaženosti vid i sluha;
Sluh nasladja vid blaženi;
Tvoj mi 'e al raj pun istieni.

50. Al' pri Tebi što sam paka,
Jedà l' drugo, neg' Tvoj osin,
Tvé prilike sitna sdraka,
Sám nazirak Tvoj odnosin,
Kaplju primih od pučine,
Iskru od sunca sve svietline.

Al' sam bielja sniega líta,
Od ružice rumenija,
Kô jabuka sladovita,
Kô gàrlica najčistija,
Sva sam liepa s gleda Tvéga,
Nij' mi trohe, ni betega.

Iskah Tebe, moj predragi,
Koga uzdiše duša moja,
I uzdàržah Te, dokle blagi
Posmieh dà mi ustna tvoja,
Dokli oko Tvé me ustrili,
I podáš mi kušac mili.

Hvale slišam, zúke čujem
Od svetácah i od angjéla',
I u takih se razkašujem;
Al' má slast je prevesela,
Tebe, Bože, kad pregledan,
U Trojici ki si jedan.

Kaplju, kóm me opojio si,
Šaljem moru tvoem' široku;
Zdrak, ki zemlji zajao si,
I ona vratja svoem' se iztoku;
More i iztok sve ih prima,
Pak daru'e se opet svima."

55. Toli širok i prostaran,
Da sve duše jámi u se;
Milosàrdan, blagodaran,
Da svih sití, nit' mogu se
Nasititi u vik viku
U blagostvu svemkoliku

Tako, da sve opojene
Božjom slavom tlape u sebi,
I vapiju utopjene
Sried blaženstva kralju od nebi;
Još, još više: On ih sliši;
One sve opet; on sve ih tiši.

Tako, da one kô i ledi,
Kih silni ognji razčinjaju,
Davši sebe zemlje sriedi,
U zemlju se obratjaju;
Ognjem božje od ljubavi
Kopné i staju nje naravi.

Da od duše i od Boga
Jedna ista stvar se čini,
S toga uznesi, liti s toga,
Sni bora'stva i obsini,
Snebivanje sebe u svemu,
Raztopjenje duha u njemu.

Sve, ké k njemu ovd' dohode,
Što će primit, što li neće? —
Primit neće ké nesgode,
A imat' će svo'e željeće;
Svaka nečás izagnana
Bit' će a častim' darovana.

60. Bit' će im radost brez uzdaha,
Bistra svietlos brez omrake;
Mir, jedinstvo, a bez straha,
Prijateljstvo bez potake,
Prava ljubav bez gorčine,
Puna sitost bez grustine.

Tu su duše od svetácah,
Redja dúhah uzoritieh,
Množ ponižnieh od sàrdácah
I grajanah plemenitieh,
Kí u raj kraja prečestita
Veselja ima'u cielovita.

Naslajuje ako lipost;
Kô i sunce pravedni su;
Ako snaga, hitros, kripost,
Svi obrani angjeli su:
Žudiš miris, pive, jide,
Sve imaš, kad taj slava pride

Je li drag zúk od pievanja,
Angjeli isti nepristaju,
Blago, zlato, i imanja
Vàrh mnozih se postavjaju;
Baštinici pak činjeni,
Promiču se k kraljevini.

Ako hlepe sve mudrosti,
Eto Bog im kaže svoju;
Duge žitke i radosti
Živu u vieke, ter se broju
Božji sini, i u svój slavi
Ždrieb je njihov, ćaćko im stavi.

65. Gdi u blaženstvu tom bitivom
Vide stvorca i stvorenja,
Znadu narav svačiu livom
I sva ljudska počinjenja,
Svake zlobe i krieposti,
Sve nauke i znanosti.

Svetce, angjele osudnike,
Njih i vražki broj koi je:
Ovih ukor, onih dike,
Sviet, raj, pakó, štogod ih je,
Sve pod viečnjom stoi providi,
Što se sgodì, i što slidi.

Prekotečnoj gdi u mieri
Dobro 'e tielah, dobro dúša',
Koje oko nezamierì,
Koje uho viek neslušà,
Ljudska misao viek nezačè,
Ljudsko sàrdce nedotačè.

Gdi izvàrsnosti sried té miele
Kaže duši rajsko lice,
Da milošća veća vèle
Primat' ima nego lice,
Viera može vierovati,
A ufanje poufati.

Gdie potokom svo'e milosti
Napaja ju i nasitá
Spasnim smokom nasladnosti,
A nebeskim kruhom pitá,
I dielnicu dušu misti
Na sva dobra, što 'e on isti.

70. Neizrečenih duša 'e dáralı,
A rad bi ju još sitiju;
Sita 'er tone sried dobárah,
Sita ni'e, er nedodiju,
I sva uživa'uć dobra plima,
Još sve ih žudi, premda ih ima.

Tako, da sva njih ćućanja
Natope se i napunu,
Veoma tá uživanja
U načinu prekopunu:
Uši, usti, nos, zenice,
Ruke, kost, mozg, žigerice.

Neka su i u tom naslajene;
Sini svoje roditelje,
Ovi sine sahranjene,
Obi i drage prijatelje,
Hćerca mater, hćercu mati
Tù ima gàrleć celivati.

A onizih, kieh nesríte,
Premda budu osujeni;
Nu njihove rad nesrite
Jedà bit će ucviljeni?
Ne, neg' punoj u radosti
S božje pravde i milosti.

Sad pogledaj pred pristojem,
Gdieno siede starešine,
Dvaes četiri vidiš brojem
Svetih ljudih u siedine
Vàrh siedionic' suhozlati',
Zaogàrnutih biel'mi platí.

75. Glava im je narešena
Jasnom krunom od dobića,
Ká je i inim postavljena
Neoskvàrnikom pravde cića,
Ki izza ovih počivaju,
Stari i novi ki se znaju.

S jedne strane dvanaes stoje
Redom bistrieh tù proróka';
S druge dvanaes tolikoje
Apoštolah kriepka boka:
Novi zakon naviestiše
Oni, a ovi svud proniše.

Pavó, ki ljut progonitelj
Bì càrkvenieh prie pàrvínah,
Biuć ga svàrnù blag spasitelj,
Kad ga svratì iz višínah
Na branitbu svoga trima,
Miesto uzdàržì s dvanaestima.

Pak priestolja naokolo,
Pred kiem' more kô cakljivo
Obručiše jakno u kolo,
Četvero razliko živo,
Puno ókah otvorenih
S prieda i zada po ramenih.

Pàrvo ima lice lavsko,
Drugo nosi kô voluje,
Tretje ptičje i oravsko,
A četvàrto ljudsko obuje;
Svaki obastàrt od šest krílah
Strielovitih očnieh bílah.

80. S kima leteć dne i noći,
Neimajući opočine,
Sve vapiju, što 'e već moći:
„Svet, svet, svet Bog Gospodine!
Živ Svemogí Tebi slava,
I blagoslov, i čast prává, —

Ki jes', ki bì, ki ćeš biti
Na sve vieke od viekóvah!“ —
Tim k njem' starci prikloniti,
Vàrgši krune od zlatóvah,
Klanjaju se ruke pri'emu
Istim glasom živućemu.

Pak neprestav sve svetosti
I blaženi svi obrani,
Sva angjelstva, sve krieposti
I nebeski svi dvorani,
Svi, kí nose sveti zlamen,
Viču: „Amen, Amen, Amen!“

Svet je Otac, svet sin njega,
Dobrostivi svih spasitelj,
Svet Duh sveti, ki je istega
Od obiuh utiešitelj;
Sveto 'e Trojstvo i jedinstvo,
Svim je davat' trosvetinstvo.

Čet'ri duha eno odsgore,
Ki piavice i vàrtikola
Sustavljaju, i u zatvore
Njih svratjaju od Eola,
Nek neljute se i neškode,
Zlamenanim ki tu prihode.

Vidiš, angjeo još jedini,
Od iztoka ki iztečè,
I on vapie, da s' nečini
Ni'ednom' kí kvar, ter protečè
Noseć zlamen Boga živa,
Vihra iztierà čim štetiva.

To jes svaku suprotivnos,
Sve nečasti i sve štete:
Rat, glad, kugu, usionos,
Boledčice i ništete,
I smàrt istu, da ovdi gori
Nit vojuje, nit već mori.

Patriarków eno davnih
Pri uzhod' viečna siedališta,
Sinów', hćer' i njih ostavnih,
S desne množ se veom' namišta,
Ki Isusa pridućega
Mesiu tištà mogućega.

Vij Noema, vij Adama,
I njih svete posliednike:
Jakova, Isaka i Abrama,
I Osipa, kom' ni'e slike
U čistoći, i u pravici,
S kih priestolja dva zapičì.

Ono i Eva svačia mati,
Ká u jedno voće zdrielo
Svih nas hotì raztrovati;
Ono 'oj dobri sin Abelo,
Koga pús brat s nenavisi
Smačè i ubojstvom ovd' uzvisì.

A mat', i otac biuć činili
Godín' devet sát pokoru,
Bog dobrostiv njim se smilì,
I primì ih ovde goru;
Nu a pokore sad se krate,
Misli o tomu, jadni brate!

Noemova eto t' ljuba,
I sinóvah tolikieh,
I tim dà se ova žuba;
Er su bili od dobrieh:
Nemore se svakom' dati,
Kô s' tu neće krivim dati.

Sara, Rebeka i Rachela,
I otacah inih žene,
Ké po turnu od Babela
Daše na sviet tóke siene,
I jazike i koljena,
Da se broje neizbrojena.

Mojzes, Aron, Lot, kralj David,
Job, kí bieše Bogu drazi,
Kralj kojega Savlov zavid,
Svoja i slabost neomrazì
Istom' Bogu, ki mu uzvelì:
„Čoeka najdoh, kô sam želi'."

Gledaj ine Izraela
Zaedno kralje i biskupe,
Otce i majke od Žudiela',
Njih narode i njih skupe:
Debore, Ase, Jael, Judite,
Rute, Ane, Ester hrabrenite.

95. Nut Lazara ubogoga,
Ki bì u gladu i u golilu
S nemilošće bogatoga,
Abramovu sada u krilu;
Za potriebom obiluje,
I uživa, i kraljuje.

Er se želì nasititi,
I màrva mu nebì dana,
Sada mu je plemeniti
Stol, i jeza preizbrana,
Kóm pravedan Bog ga puni,
I slavom ga svojom kruni.

Pravo 'e rekla rieč Otčina:
Da blaženi jesu ubozi,
I da plata preko čina
Njim se dava; eto bozi
Oni ostaju, i velikom'
Prikladni su Bogu dikom.

Ljubav, milos, prijateljstvo
Vaviečnjega svi imaju,
Rajsku slavu i kraljestvo
Zaedno š njime uživaju,
Nek se ubožtva svak neliši,
Kad se ovim dobrom tiši. —

Vàrh svih Boga najbližnija
Isusova majka stoji,
Viečnji dievstva cviet Marija,
Na klup, ki se njoj pristoji,
Hćeri, majci, zaručnici,
I nebesah svih kraljici.

100. Hćeri otčinoj, majci sina,
Zaručnici duha sveta,
Punoj milošć' i čistina',
Ká viek nebì zlobom spleta,
U svem liepa, i bez trohe,
Neima'uć grieha ni od iztoke.

Od koga ju blag zaštitì
Nje Bog preko sve naravi,
Ima'uć poprav ona biti
Vàrh svieh žénah, što sám pravi:
Mater Boga i čovika
Bezgriešana bì prilika.

Slavnu utrobu nje kad obrà
Za dostojni stan Sinožji,
Svetoshranje duha dobra
I pošteni tempao božji,
Bì podobno, da prečisto
U svem bude sveto misto.

Kad uresì nju u počelo,
Prie neg' vode sve provriše;
Prie neg jezer, sunce mielo,
More, nebo, i sviet biše;
Adamove prie poždore,
Š nje bolesna bit nemore.

Da u čas isti, kad se začè,
Bude oskvàrnit grieh nje diku,
Nebi bila draga; pače
Màrzka viečnjem' ljubovniku,
Nebi izvàrsne nje lieposti
Ljubio, i pune dô joj milosti.

105. Nebi pravo, da izbrane
Sud viek služi za otrovi,
Ni da iz žile raztrovane
Cviet izajde Isusovi,
Blagodahnost smrad da mirí,
Smàrt nemila život tiri.

Tielo Marie i začeće
Bì istašno po Isusu,
Od razpada boli i tru'eće,
Kako istašnu nehtì 'oj dušu
Službe od pakla; kô se umisti,
Gdi je čist on, grieh nečisti.

Kaono sunce, kad imaše
Izteć u vaviečnjih Boga,
Nikako upast nemogaše
U zlo grieha iztočnoga;
Bit' u tmini, bit' u troši,
Koje sunce nepodnosi.

Kako mogó 'e Bog tàrpieti,
Da se reče on svemožan,
A da njegov tempao sveti
Pusti djavlu, da 'e podložan,
Kad mu učinì prevelika
Moć njegova od viek vika'.

Moć njegova; er njegovo
Milosàrdje na grieh pada:
Zato skladno govor ovo
Baš mogućstva rieč priklada,
Kad govori od Marije,
U kój madež griešni nije.

110. I da u ni'edno vieku doba
Uzdiči se božjem' sinu
Tvoja mati, zla hudoba,
Bila 'e u móm zaosinu,
Mé oblasti podložnica
I meni istom' robinjica.

Maumet isti u Alkoranu
Izpoviedì, da svi sieni
Adamovi zlom' satanu
Biše u rodu podloženi;
Samo Maria da bi istasna
I u dobroti svakoj jasna.

Ovo 'e žena pàrve žene,
Mnoge štete ká naplatì,
I ká čudne kroz načiene
Smàrt u život preobratì,
Ljudski razsap ká zaštitì
I u vriedna Boga príti.

Majka i hćer sina svóga,
Ćaćka i svóga ká porodì,
Koren stvorca velikoga;
Prut, cviet viečnji ki izvodi,
Kóga ni'edna stvora živa
Dat' nij' mogla, nego Diva.

Cviet, a ona perivoje;
Dragokamen, a ona žalo,
Sunce nebom jezdi koje,
I proide kroz zàrcalo;
Prosvietlì ga, a neokàrnì
Bog, duh tanak, neoskvàrni.

115. Čištja od neba i od zvízda',
Prignutivia nego páma,
Hitria neg' je svieta gizda,
Mirnia balsama i cimama,
Od lepena uzoritia,
Kitnia maslín', cedra vitia.

Ona izmierì neizmierna,
Bezkončiva 'e uzdàržala,
Nje korablja brodi vierna
More, koje neima žala:
Htì rieč, kú moć' nij' izrieti,
Sviest, i utroba nje začeti.

To su čuda veomi veća,
Neg' da ustaran bok začinje,
Da se ustavlja sunca svieća,
Kosir provre vode sinje,
Da lien oslić rieči reče,
Jordan natrag riekom teče.

Eto ob desnoj roda svóga
Podviže se vàrh svih sveti'
I od ćaćka nebeskoga
Prima vienac osobiti
Nada žene sve ostale,
Grieh u Adamov ké su upale.

Vidiš, kô se njoj klanjaju
Svi dvorani od Siona,
I kraljicom proslavljaju
Gornjieh dàrzáv'; svim bo 'e ona
Dobrostiva, pomoguća,
A pri kralju svom moguća.

120. Zaštitnica 'e pripadljivim,
A parčica nevoljnikom,
Zlatoshranje potriebljivim,
Otar krivcem i griešnikom,
Milos nje se sviem otvora,
Kad se božja njim zatvora.

Ako od nas se Bog odkine,
Još ostaje božja mati;
U utopu svoem negine,
Tko će daskom nje plivati;
Tko nju ostavi, utonjen je,
Tko nju uhvati, sahranjen je,

Blaženi oni, kí ju slide,
I na pragu ki nje vrati'
Sve svo'e dni bdé, čim izide;
Er spasenje će izčàrpati;
Tko nju najde, tko nju ljubi,
Dušu i život svoj negubi.

Dieva 'e dievíc', hćier Otčina,
Mati Isusa, mati naša,
Zemlje i neba cesarkina,
Zdrak miesečni, sunca paša,
Raj od svieta, raj od raja,
S kom svak stiska srećna kraja.

Tielom kaono i spasitelj
Uznesena na nebesa,
Gdieno i svetih vas obitelj
Bit' će uznesen pun uresa,
Isusovim dobom miran,
Hitar, svietao, i proziran.

125. Sva će tiela od blaženác'
Nakon suda tako biti,
Pokle budu primit vienac,
I bude im zatrubiti
Gornja trubja, u kó doba
Svaka kost je prit vàrh sgloba.

Kô Danica svietla omiče,
Liepša neg' zdrak od mieseca;
Hitro sobom kada miče,
Suncu 'e slična, a Cereca
Taborna red nju prihodi,
Da se časti, kud prohodi.

Prilika je nje kraljice,
Ká zlatnimi haljinami
Lašti, a siva suncem lice,
Miesec tišti pod nogami,
A na glavi viečna 'oj reste
Kruna zviezdah dvanadeste.

Kô i paoma uzrest ima,
Glavu kô vàrh od Karmela
Svieti i kriepi očim' dvima,
Kô Nesbona lokva miela;
Vrat joj turan kô lefanski,
A nos turan kô libanski.

U Sionu i u Soliemu
Utvàrjena oblastuje,
Časnom puku a u svojemu
Opočiva i žiluje,
Bog je i svetih napunjenje,
Nje baštinstvo i uzdàrženje.

130. Hćeri Sionske vidiše ju
Svu preliepu i uljudnu,
Ter blaženu vapiše ju,
Sviem koristnu i sviem prudnu,
Milosàrdna očigleda,
Slaja od sata i od meda.

Práva mat' je od milinstva,
Liepa straha i poznanja,
Cilj božjega dobrohtinstva,
Bilieg viere i ufanja:
Bog rajskoga 'e sunce dvora,
Rajskoga ona sunca zora.

Polag Osip star siedini,
Nje vierenik poštovani,
Isukàrstov ćaćko mnini,
Siedi pàrvi meu dvoraní,
Velmi prijat sriedustanac,
Zakrilitelj tvoj i branac.

Mariina porodica
Kon nje stoji, sveta Ana,
I Isabeta neplodnica,
Blaženoga mat' Ivana,
Koga začè u starosti,
Čudnoj božjoj po milosti.

Zakarije, Joakima,
Eno tieh žen' viereników,
Pop dobrostiv Šimun š njima,
Svi tri cvieti pravedników;
Židovi, inim kih dobrota,
U knjigah je od života.

135. S lieve strane eno božje
Sluge u utrobi posvetjena,
Kàrstitelja meju kožje
Živa uz janca postavljena,
Ki ga prozvà netrošita,
I odnoseća griehe svîta.

Pred angejlim kô je stao,
Rieč u pùti prihodio je,
Rojen od žén' nij' se ustao,
Viši njega angjeo bio je,
Koga poslà rieč pred sobom,
Da put spravi dobriem kobom.

Pukom svima sred planine,
Spasitelja kad naviestì,
Prem pritàrkač od istine,
I od njega ih ubaviesti
Veleć: „Vriedan komu niesam
Užnje od postól' da odriesam.

S ké jezerske ponižnosti
S Mariom ga Bog sporedni,
U kój iste bì krieposti
Bogomili uzrest vriedni:
Meu sve ljude poniženi,
Meu sve svete uzvišeni.

Ni'edan njega veći nije,
Kí se rodì ljudskom slikom;
Njeg' sám oni porodi' je,
Kí je Bogom i čovikom;
On ga hvalì i osobì,
Kad s njega igrà u utrobi.

140. Uz Ivana eno pake
Lovre i Stipe mučeníkah,
Kí za sobom duge trake
Vodú svojih nasliedníkah,
Kih se u càrkvi broji scina
Jednest tisuć' tisućína'.

Pod tim' pape i dokturi,
Naučitelji càrkve iste:
Augustini i Gàrguri,
Ambroz isti, kí se miste;
Posied Petrov kad zamamì,
Vaš Jerolim ostà vani.

Er bez toga on se slavi,
Koi je učitelj preveliki,
Koga isti Bog postavì
Càrkvi u nauk, a u prepriki
Bič i progon odmetníkah,
Koi se smeta'u od knjižníkah.

Tu 'e Silvestar slavni stajo,
Koi za càrkvu tóko činì,
Sist, Klet, Klement i naš Gajo,
Kalist, Urban, Staš i Lini,
Leun deveti, Pio peti
S ostalima papí svetí'.

Kon njih kola izpoviédac'
I biskupah kita vàrvi,
Apoštolskih pripoviédac',
U jaganca kino kàrvi
Štole opraše svo'e snižene,
Ké su im za ures namienjene.

145. Sva dijaštva i popovstva,
Kalujerstva u obete,
Sva fratarstva i uboštva,
Svetjenici, i Remete,
Službi u božjoj pomazani,
Svietovnici, i zanatjani,

Skup koludríc', i sestérah,
I poštenih udovícah,
Gospój', knegínj', kraljskih hćerah,
Čistih dietić', i dievícah,
Ko'e svud navlaš janjca slide;
Er kóm skvàrnom nisu stide?

Novu i piesan izboritu
Sáme u kolu svóm pievaju,
I u njoj hvalu osobitu
Pod citarom križa daju
Čistom' janjcu, ki na sielo
Siedeć slišà njih veselo.

Nut otčinstva od redóvah
U tiesnoći razširenih,
Plod i mnogih svoih sinóvah
Vàrhu knjígah zamišljenih,
Kojim biše svoi nauci
Priešle slave priporuci.

Pred njima je sveti Frane,
Sveti Dome, kô vojvode,
Družbe svietle kí uzmnožane
Redovništva s sobom vode,
Ter se diče u družini,
Koliko u istoj svój dobrini.

150. Frane od reda Serafina
Cić ljuvezni sàrdcem sgara,
I sried svojih kostretína'.
Vèlom' Bogu ruke otvara,
I obiliežja njemu obrana
Prikazuje petih rána'.

Dome upored od čistoće
Svoj poklanja lier prebili,
Svoj'ma sieni sried priprošće
Ki učuvaše cvitak mili
Dievičanstva, kih Bog prinì
Slavno u miesto Cherubini'.

Sveti Pavó, sveti Antoni,
Sveti Ignatio, sveti Bene,
Svaki u vrieže ki svo'e pronì,
Svud po svietu razsajene,
I oni Otci za'edno s' njima,
Kih ne sbrojì viek tvá cima.

Ká budući na dospitku
Svóga žitka i svo'e dobi,
Tú obilnost prevelitku
Neće obujat; znao al' tko bi
Prikazat', njih koliko je,
I kô dike svih dostoje? —

Svi dostojni zasve jako,
Svak neima u sviet dospivenstva
Pojednaka; ovd' jednako
Svak svoj prima zdrak blaženstva;
Al' je stepan niži, al' viši,
Jednoskupno Bog svieh tiši.

155. Ti meju to sto'eć na svitu,
Ne iziskuj u tančini,
Svetci u rajskom kí su mitu,
Većoj il' manjoj jesu l' scini?
Bog od mira, a ne od parbe,
Màrzi o temu svake karbe.

Čuj, daleče kô koljena,
I jezici, i narodi
Izraelskih pravih siéna'
Vàrh stot tisuć' koji brodì
More od svieta, u zloj muci
Pridè k ovoj tihoj luci.

Tóke vi zlamenovane
Blaženosti i sedmere,
Kíh progone zle pogane
Pogubiše radi viere;
Tóka ljudstva, tóka ženstva,
Puna jakosti, i hrabrenstva.

Vij napokon vierna puka
Sa svih stranah množ i silu,
Koje stoje oko lûka,
Boga i janca na síedilu,
Kojih nitkor sbroit' ne more
Svih jazíkah, ki ovd' govore.

To 'e, Židóvah càrkve pàrve
I idolovác' obratjenih,
Vojske uzmnožnieh, koje vàrve
Od kàrstjánah i od blaženih,
Càrkve nove puka molna,
Kí su dalje lûka stolna.

160. Svi zajedno sgor rečeni
Slaveć janjca vapiu opet:
„Blažen, u pùt ki se učienì,
I ki za svih bio je propét,
Bog hrabarstva, ki u svój kàrvi
Sve dušmane satrì i smàrvì.“

Ter kô zukom trubálj' mnozi',
Vód' i većih gàrmljavína'
Sva gospodstva i ubozi
Hvale u priglas Gospodina,
Ki na svój pir i veselje
Dozvà svake prijatelje:

„Slava, kriepos, mir, poštenje,
Aleluja, Aleluja,
Ki od zleca razčinjen je,
Čini Amen, Aleluja,
Aleluja dobitniku
Budi božjem' u vik viku.“ —

To ti 'e dosti, ča san t' reko,
A ti povij tvojem' bratu,
Što 'e pravedni čoek doteko,
Tielom svojim sto'eć u ratu,
I tko 'e Lazar u ovom raju,
A bogatac doli u vaju.

Kô je Lazar s' prinevolje
Gor' skočio na nebesa,
Kô je Gavan s svo'e svevolje,
S čuda blaga, s nepodnesa
Utonuo u ponore,
Kih se bieda riet' ne more.

165. Kako bogat svej muči se,
Veseli se a ubogi,
Nit može otit' jedan, gdi se
Drug nahodi; kàrsto mnogi
Utvàrjen je meu obima,
Da on neufa, a ov skàrb ne ima.

Tako 'e čovo; nu raduj se,
Kad si na sviet u pečali,
Raj dobiva'u svake duse,
Kad se ovd' pati, kad se ovd' žali,
Ni'e ni mnogo uztàrpjenje
Vriedan zamien za spasenje.

Al' dobrota 'e božja, brate,
Kàrv i Isusov kupelj čisti,
Ki vas miju, žimlju, mlate,
Da vas u raj prane umisti:
Dakle 'e tàrpit svim pokojno
Sve napastvo dragovojno.

Običava Bog dat' svoima
Za'edno žalost i tišenja,
Da bi omrazi' zemlju njima,
Nek himbena naslajenja
Nje nehlepe, a uče se
Želje upravljat' na nebese.

Kako koplje snažna Achila,
Kó kad ranja, i ozdravi:
Lûk nebeski tako strilá,
Da i rani liek ostavi,
Razbor u svoj sàrditosti,
A u porazu pun milosti.

170. Jedà l' niste vi pšenica,
Na ovom guvnu vàrše ká se,
Neka paka sried žitníca'
Gospodarskih viena dá se,
Vi ste stienja mlatmi biena,
I Ilije kola ognjena,

Nemorete dobra biti
Bez udorca, gvozda prika,
Tempó božji za sgraditi;
Ah, nećete prez kolnika
Iliina poći uzgora,
Puna vietra i razgora.

Nemoj čudit se ni stučati,
Kô kralj David, da griešnici
Živu mirni, i bogati,
Sve u blagu i u naprici;
Er čù, što se i njim godì,
Pokla od tiela duh odhodì;

Nu ako su zli oholi,
I ovd' korisnie idu im náde:
Pedipsanje neba koli
Polaglje ide, težje pade,
Da bi bolje, i ovi hlepe,
Zla ovd', neg dobra da im riepe.

Dobri i zli sreće i trude
Skupno od Boga ovd' primuju;
Obi al' dobriem duši prude;
Zli a obim se većma truju,
Blato i pomas netom miša,
Taj miriši, on zadiša.

175. Što s' primio, sad probavi,
Sutra ću ti kazat' viša,
S ovima se ovd' zabavi!" —
Tim dovàršì i utišà;
Uklonì se paka meni,
A ja u prednjoj ostah sieni.

Tad molitvom od pameti
Uznesoh se na pristoje
Božanstveno: „Otče sveti!"
Rehši: „Prosti smienstvo moje,
Nedaj, màrtav da ostidim,
Čim i tebe nerazvidim

Otčin Sinu, na kóm staje
Svega svieta veličina,
Čin', da iz sàrdca moga izaje
Svaka izpraznos, i taština,
Da se pùti svo'e odrečem,
I „otid' za uviek!" djavlu rečem.

Paka daruj meni milo
Spomen, da te nesboravim:
Razum, da te spoznam cilo;
Hoću, da te ljubim, slavim,
Da sve misli k Tebi uzajdu,
Pamet Te ište, diela najdu.

Ti vietrice duha sveta,
Ki me možeš lako odbiti
Pùti, od djavla, i od svieta,
I u slavu me prebroditi,
Zviezda mi u ovoj bud' pučini,
Tiešitelju svih jedini!

A ti, majko božanstvena,
Kú proslavih s odvietnici,
I vi od morskih sieh dubiena',
Izbav'te me pomoćnici,
Da i po vašoj preporuci
Mirno doprem krajnoj lûci,

Da od svieh tisnút na čestito,
S ovieh tminah màrkle noći,
Miesto rodno, viekovito
Siona uzletit budem moći,
Gdie sried zviêzdah sunce hodi,
A viek vieke nezahodi." —

PIEVANJE DVAEST DEVETO.

Nadglasje.

Boga buduć nemoguće
Svakom' svietu razumiti,
Angjeo poče, što moć vrůće
I od njega mi govoriti,
Neobuhitna veličanstva,
I kriepostieh, i sućanstva.

Bezposumna jestva od svóga,
Pak jedinstva, pak i Trojstva:
Otca i sina jedinoga,
Sveta Duha, njih i svojstva
Rieči, i tócih božjieh zvanja',
Ki su ovď višja razabranja.

---

1. Dočim svietli kralj od dana
Iztok tracim svoim' zlatjâše,
Pridè k meni má obrana,
Ká u jasnosti bistroj sjâše,
I od otajstvih prem najveći'
Tako opet mi imà reći:

Shodeć doli, 'er bì trieba,
Da ih u raj svoj preobrazi,
Kaono shodi sunce s neba
S obilnima svoima zdraci,
Čim kalužnu paru k sebi
Stegne, i ojásnu, kad razglebi.

„Vidio si učeriče
Jerozolima ti novoga,
Kô neviestu, ká omiče
S napravami muža svóga;
Tu stanuje Bog s ljudima,
Njega oni puk, a on Bog njima.

Gdie nij' smàrti, vražke uze,
Mùke, jada, ké zlé česti,
Gdie svim blag Bog otrì suze,
Grieha i odnì sve bolesti,
Ter im reče: „Sva su nova!“
Rečè, i biše sva gotova.

5. Noć ne stere màrklo platno,
A Trivia mien neima,
Feba nesjá sdračje zlatno;
Sunce bo je jasno svima,
Bog a miesec neobàrni,
Jezus Janjac neoskvàrni.

Tempó u njem nij' ni jedan,
Spasna rieka sriedom stiče;
Svih bo 'e tempó sám Bog jedan
Sveti, kom' se svak utiče,
Svim naplovom riekah ih poi,
Kô i stablo liepo im goi.

To jest stabar od života,
Kóga dunje plemenite
Na blagdanih od subota'
Neprestanih viekovité
Dušam svieh izabrani'
U veseloj ovoj strani.

Tač da punost sve radosti,
Sve razkoše, svega znanja
Viekoviestva i mudrosti,
I božjega zapoznanja
Otle obilno da'e se svima,
Kô knezovim, kô kraljima.

Po njegovoj kí milosti
Ovd' pridoše vàrh nebesa',
I unieše sobom dosti
Časti, slave i uresa,
Da raj bude tim nalogom
Liepši, a oni pred svoim Bogom.

10. Od cedarah lis su i grede,
A od ceprisa nadložnice,
Vrieme i čárv ké ne jede,
Čista a od zlata siedionice,
Bez utrohe ké sve 'e zlato,
Vazda svietlo i bogato.

Gdie god oko, al' stup klade,
Jasnosti su i vedrine,
Svud ugodne gledaš sgrade,
I biserne i dragostine;
Pune a srietaš na ulice
Zviezde, sunca, i miesice.

Sunce 'e svih tih najsvietlije,
Trojom zdrakom koje siva,
Samo jedno u sebi je,
A sobstvim se razlučiva,
Troje sobstvo jedinoga
Nerazdielna čine ih Boga.

Vieku neće rieč čovieska
Otajnosti té višinu
Iztomačit, a angjeska
Dobro izreć naravštinu,
Ká je u Bogu; sám Bog vèli
Dobro od sebe zna i veli.

Od naravnih Simonide,
Kad Gjerunga kralj upità,
Što će riet' Bog tej beside?
Za odviet mu dat' zapita:
Dà na mnogo, pak mu pravi:
Da zna manje, što već glavi.

15 A Augustin, ki bio je
Várli učitelj, velik znadac,
Trojstvo kad znat' iziskô je,
Ožicom je rajski mladac
Malu u jarču prionuo mirno
Preliat more neizmirno.

Ter mu uzvèli, da tada će
On božanstvo zapoznati,
Kad i on bude na povraće
Tako more sve izčàrpati;
Jur zaman se trateć brime
U neuzmožnu stvar sasvime.

Vàrh nebesah ki 'e umiesan
U plamene svo'e svietlosti,
I ki 'e rekô: „Ja sam, ki 'esan,
Izkusit' se neće dosti
Od pameti viek mejašne,
Ni nebeske, ni zemljašne.“ —

Zato on isti hotì rieti
Pak ponižan bogomilo:
„Ah, da mi je razumieti
Tebe, Bože, i tvo'e dilo,
Pak razumiet' da mi 'e sebe,
Ki sam tvoj stvor polag tebe!“ —

Doć će vrieme, kad se objavi
I odkrije i vam lice,
I uviežba vas u ljubavi,
Njega i naš kakolice
Moć budete razumiti,
S njega i mudri, i čestiti.

20. Kad vás svaki bude umiet',
Što 'e Jehova i Pantalfa,
I bude vas urazumiet'
Od Omega, i od Alfa,
Agia, Othea i Atanata,
I Iščirja strenovata.

Adonaja, Manuela,
Eloima i Mesije,
Davidova sina čela,
Isukàrst se kí nazije,
Dobri Jezus, vaš spasitelj,
Blagi i ljudstva odkupitelj.

Meju to će neukrasno
Slab moj jezik tebe učit',
Što vierovat' imaš spasno:
Oči sad neć' upaučit'
U svet obraz božanstveni,
Zdračni vèle neg' sunčeni.

Nemož' podniet pozdrak jasan,
Ni razgledat' svietlo ruho,
Glas, koi je odveć strašan,
Podniet neće tvoje uho,
Kô silnih vód' i gromóvah,
Kí se orú od vàrhóvah,

Sve, što t' rečem, istine su,
Vieri ni'e šta naknaditi,
Što novaci s nova miesu,
Od méč' kô se boć' shraniti?
Oporučje dvoje t' ima,
A sám meštar posried Rima.

25. Da t' naviesti tko vangjeo
Drugi, nemoj povierovat',
I da bude isti angjeo,
Slovce ovom' nij' prikladovat',
I dàrž', novih da ní istina',
Nego upravno proklestina.

Slišaj dobro, što t' govorim:
Štogod čut' ćeš, što nis' znao,
Daj, da t' kigod zdrak otvorim.
Ako i mlohav, ako i mao;
Ja prianuh, a ti muči;
Čim govorim, ti se uči.

Rieč privodca angjelskoga
Naježì me i uztresè,
A otvor kazà blaženoga,
Sviest i pamet mú zanesè,
U najvišoj kada javi
Ovako me s nova uglavì.

On, ki siedi sriedu raja,
I u suncu svoj dom stavì,
Zviezdenita kom' je staja,
Gospodin je, i Bog pravi;
Čelo odiju krunja mnoga,
Čoha a kip mu do kraj noga'.

Smiraldinska poobla dûga
Jasno sielo kolicuje,
Nazelena ká okruga
Oka obranih pokriepjuje,
I u bieliegu im tom obieta
Duge mire, zlatna lieta.

30. Lica svo'ega božanstvena
Zdrak odkriven stoji svima,
I s vijenja tač blažena
Punu utiehu duša ima,
Odabranih kes zahodi;
Tebi al' nisu još ti sgodi.

Sve stvorenje stvoritnika
Svóga slavi, i izpovidá,
Jedan munjen sám ga níka;
I to u sàrdcu er se stidá,
Zaniekà t' ga svoima riči,
Kim bi očito svak se opriči',

Da bi zemlja, da bi more,
Gavez mogli govoriti,
Svi bi u pàrve progovore
Htieli bistvo mu oglasiti,
I sva narav na vapaje:
Bog, rekla bi, da se daje,

I da duba planinskoga
Mogú lišća bit' jezici,
Nesumljivo jestvo Boga
Sviedočil' bi svikolici;
Al' i mučeć svej sviedoče,
Da njih, i svieh Ti si, Uzroče!

Er kô nij' plav bez vladavca,
Bez vojvode nij' hrabarstva,
Ni polače bez zidavca,
Al' cesara bez cesarstva:
Tak bit', i stât' nebi moga'
Sviet bez svóga stvorca Boga.

35. Nij' mu tkogod u obćanstvu,
A s nikim mu nij' razlike;
Bez prihodnih u sućanstvu
Vaskoličak neima slike,
Stvar po sebi svą vlastišta,
Sám od sebe, s tuja ništa.

Svoje rieke vrielo živo,
Vàrh od stvora i satvari,
More sobom obilnivo;
On nič, njega a svak mari;
Rieč, koja je svieh najboja,
To jest tvoj Bog, dušo moja!

Sám je jedan Bog osobit,
I da nebi bio taki,
U čemgod bi bio predobít;
Gdi ih je veće, ima svaki
Svoje snage, svoje hvale,
Ne sve jedan nad ostale.

Svak bi proste bio naravi,
Što 'edan neće, drug bi sbira';
Ali nije viek Bog pravi,
Kom' se drugi Bog opira:
Što 'e množ bógah, neg taština,
Što 'e jedan Bog, neg istina? —

Nerazdielno 'e on jedinstvo,
Bez uzroka uzrok jedan,
Komu nebì viek počinstvo,
Al' ki drugi uzrok ni'edan,
Kom' nij' svàrhe u vremenu,
Svàrha, i uzrok stvoru svemu.

40. Ali je još božanstvenje
Riet': da 'e troj Bog, nego jedan,
Sám veli se: oplienjen je;
Troj a u vieri 'e samoj gledan,
Vierovat' se takmen može;
Znat', razabrat' ni uzmože.

Ah, nu tko će razumiti,
Božja narav u jedinstvu
Da se dieli, i da biti
Hoće u broju, i u obćinstvu,
Ne odašad od jedinstva,
U podpunstvu svoga binstva.

Tko ć' poznati: da tri jesu
Sobstva, a ne tro'e sućanstvo,
Meu jednací da koje su,
Da'e se pàrvo, a brojanstvo
Veće i manje da nedá se? —
Biedno umàrlo slabstvo naše!

Iztumačit' Otca, kojen
Da je pàrvi, ne staričan;
Duh da'e dahnút, ne porojen,
Jednak Otcu, ne priličan,
A prikladan Sinu izuće,
Ne brat, neg' dvuh njih dahnuće.

Tko Otca, ko'em' se moć pridaje;
Sina, mudrost ko'ega slavi;
Sveta Duha, kom' hvala je
Vlastna izvàrstne od ljubavi,
Premda u jednom bitju 'e svaki:
Dobar, ljubven i u svem jaki.

45. Imâše Bog sve imiti
Družtvo, da sam ne ostane:
Niem, da ni ima govoriti,
Jedan velit' rieči izbrane,
Drugi slišat', tretji paka
Zapovratjat' njima svaka.

Imó 'e jedan bit', ki ljubi;
Drugi, na ljub ki odgovara;
Tretji, otim se ki priljubì:
Tim se trojno kolo stvara
Od ljubavi božanstvene,
Bez četvàrte ké sobstene.

U 'ednom bitju kola tri 'esu
I tri farbe u položu,
Kô tri boje za'edno jesu,
Dûgu jednu koje složú,
Da nazvana 'e dûga jedna,
Trima masmi liepo uredna.

Jedna vatra neizrečena
U tri svoja svietla plama,
I u tri vira razlučena
Jedna bistra rieka sama,
Kojih narav i izhodišće
Živa pamet u tmi išće.

Jedno stablo, kó dovodi
Za'edno koren, panj, mladicu;
Od korena panj izhodi,
A oba daju njih granicu,
Svi sastavlja'uć stablo obćeno
S trima sobstvim sjedinjeno.

50. Sva rečena nadhitaju
Ljudski razbor premlohavi;
Neg' se istom naziraju
Sviećom viere, ká objavì,
Po razlogu što ni'e znati,
Da se ima vierovati.

Meu božjima izvàrsnosti
Izvàrstnost je to najviša:
Nizok čoviek nije dosti
Za doseć ju, neg' utiša,
Da Isus mansim svoim uglavì:
Da 'e i troj Bog po naravi,

I da ni'edan veće vierni
Tajstvu o ovom sviest ne tupi,
Triuh zàrnácah broj zamierni
Klari od Falca u sàrce upì:
„Mieri ih pose; al' zajedno,
U tegoti svi su jedno“ —

Pàrvi se Otac izgovara,
Ki 'e prij' vieka' iz ništa svieta,
Vieke i sviet, kad htì, stvara'
Od ništore, a prij' svieta
Rieč porodi' sam od sebe,
I prida' joj sve svo'e ždrebe,

Neka bude slična njemu,
Samo sobstvo od otčanstva
Sebi uzdàržà, a u svemu
Dà joj bitje od božanstva,
S njom izvevši Duha sveta,
U božanstvu istom splieta.

55. Svojim oba naresio je,
A ništore nij' izgubi',
I njih liepe učinio je,
A sam sebe nij' ogrubi';
Božanstvo bo svoje dosti
Bilo 'e za dva i tri jošti.

Bog imâše biti plodan
Kaono s sàrdcem i s pamećù,
Tim obima bì pogodan,
Darovavši im svu svo'u sreću;
Ní u njem pàrvost vremenita;
Sva tri bo su viekovita.

Rieč viekovna jedà, a nije
Plod pameti, i rieč usti'? —
Ogled, u kom se ugledi' je
Ćaćko i njegov jék u pusti,
Ne ino od Otca, premda ini,
Otcu jednak ki se učinì.

Rieč, kú od vieka Otac rečè,
I u njojzi rečè svaka,
Nju sám sobom ne pretečè,
Nakon sebe a dà ju paka,
S njom bì vazda on zajedno,
Jedna narav, bistvo jedno.

U sve dugo viekovisto
Jednu rečè svo'u rieč ovu:
Záčet i rod pri njem je isto,
Svašto začè u jednom slovu,
Da bi Otac rieči uprieči',
Nebi bilo Otca i rieči.

60. Nju porodì, i sve raja
Prez biliega svoju sliku:
Pravu mudrost bez učaja,
Pamet, kriepost preveliku,
Kú blagorieč Otac daje,
I reći ju neprestaje.

Duh od Otca i od Siena
Ne iz úst' se njih izvodi;
Neg sàrčnoga iz plamena
Obedviuh sám izhodi,
Oba dahtjuć njega dišu,
Da ne dahtju, neživi su.

Dviuh dahnikah uzdah sámi,
Dviuh ljubnikah celov jedan:
Otca i Sina sàrce jami,
Duh istini i Duh vriedan,
S kim se Trojstvo dovàršuje,
Gdi u tri jedan Bog se štuje.

Tako plodnost mila Otčina
U rieči se razplodiva,
A u celovu Otca i Sina
Trojicom se napuniva;
Ljubeznivi taj okrugalj
Sriedom osta'u svet tronugalj.

Drugo sobstvo, kô nas púti
Čo'ek od Boga, a od čovika
Bog, što 'e Isus, ki se upùtì,
Čo'eka opravda da griešnika,
Stištè u sebi dvie naravi,
Da ga lasnie zla izbavi.

65. Hotì narav čoviečansku,
Da izide čoviek dužan,
Hotì narav i božansku,
Da se odrieši čoviek sužan,
I da odkuda platit ima
Odkup biednom', ki se ne ima.

Nedospietan, i dospiétí,
Kaono Bog je neumàrli,
Za'edno nov i viekovieti,
Kaono čoviek pak umàrli,
Kaono Bog se htì smiliti,
Kaono čoviek zanj umriti.

Dvoim razumom o njem misli,
I dvojom ga željom ljubi,
Da ga nebi djavli stisli
I u viek se nebi izgubi';
A da prie dá prost mu izući
Dvač milostiv, dvač mogući.

Svo'e krieposti zanj uzdvojì,
Veće dobar neká mu je,
Prij' križa se zanj oznojì,
Na križ svú kàrv proli' mu je,
Šta je Jezus? hoć' začeti?
Ništo 'e veće, neg' Bog rieti.

Bezdospietne Bog je uzgoje,
Inako bi restao više,
Mogó bi i bit' štogod boje,
Vàrh svih dobár' ki se piše,
Veći bi se opet braja'
Preveliki, kom' nij' kraja.

70. Nije samo tiem načini'
Neizvàršiv Bog neg svima,
Dobra 'e dobrost i od ini';
Bolje, i veće Boga al' nima:
Premudar je, za sva znati;
Premoguć, za sva stvarati.

Takov u svem da nebude,
Štogod nebi znao, ni moga'
Beteg taki tieče ljude,
Izvàrstnoga a ne Boga;
Ovi sve zna, i sve more,
Samo omàrsit se nemore.

Nepromieniv promieniva,
Nikad vazda nov i stari,
Stara i mlada svieta odiva,
S njim su i š njega sve satvari;
Ké al' grusti, ljubi, al' vidi,
Da od vieka njih previdi.

A ne sudi, da osudi
Iz pàrvice ni svakoga,
Nemiesti se, ki je svudi
Kriepak svieta i razloga,
Nepromienja viek, neg' vrime,
„Nepromieniv“ kom' je ime.

Sbira čine u vriemenu,
Prij' vriemena ké odredì,
Nova ká su u imenu,
Od početla skladá i redí,
I ki svaka učinio je,
Svašto od prie odlučio je.

75. Ne išt' mu diede ni starije;
Er svoj bitak zna po sebi:
Ni kad počè, kad li prije,
Vazda bio ki je u sebi;
Dieda tko imà, died stariji
Nastó bi, a unuk posliedniji.

Sám je Otac své koljenstvo;
Neima dieda, sám tko 'e davni,
Pravu kriepos, pravo plenstvo
Nosi, ki je sám preslavni,
I ki neumàrl svojoj slavi
Baštinika slična stavì.

Neima uzrok, ni početak,
Tko 'e početak svake stvari;
Ni sám sebi nij' začetak,
Kamo su mu priednji stári?
Sám je uzrok svih uzroka',
Miera vieka previsoka.

Neizmieran i veliki,
Puní miesta sva, a punjen
Nemore bit' Bog toliki,
Veličanstvom ki je krunjen;
On sám sebi svieta prije
Sviet polača miesto bijè.

U najvišjih glava mu je,
Pàrsi, stegna, ruke, bedra,
Svud, gdi hoće, prostiruje
S najvišega neba vedra,
I do zemlje noge pruži,
Za podnožje ká mu služi.

80. I sada je cio svudi,
Nigdie, gdi on neće 'otiti,
Drugi; i sviet kad se osudi,
Bog će u Bogu svejer biti:
Duh prevèli, ki slavi se,
Lako 'e cio svud, nit' dieli se.

Mudros kojega izučaje,
A nij' hodio na nauke;
Nezna zabit'; er viečnja je;
Redi neba, sviete, puke:
Sva minutna, dohodeća
Biše, i bit' će njega cieća.

Išteš, što Bog svemogući
Može? može sve, što hoće,
Može svoj pàrst premogući
Svaka stvarat'; al nehoće
Zlo tvoriti: u tom hvala
Svemogujstva bi iztaštala.

Vidi u se i izvan sebe,
Skupa gledač i zàrcalo,
I poznaje svih potrebe;
Bolje 'e vèlo, bolje i malo
U izgledu božje misli,
Neg' u sebi, tko razmisli.

Neće ni sad, ká sad može;
Vèlom' meštru dosta 'e moći,
Plemenitii 'e način, Bože,
Nego diela Tvo'e nehoći;
Li kad hoćeš, moreš svaka
Bez pomoći, bez potaka.

85\. Vojnici mu i vitezi
Jesu muhe, gušterice;
A vojske mu i cerezi:
Grustne žabe, skakavice,
Kih kad zove, udilj sàrnú,
Da u ništa sva obàrnu.

I ništarstvo zanj se àrve,
Da uzbude, što razvidi,
Da se izvàrši sve do màrve,
Što moć svoja zapovidi:
Nemože grieh, kom' proti se
Svemogućstvo, što 'e najviše.

Izuvidaš tko l' dobroga,
Ki se zlecem svim suprotá,
Dobra nećeš nać do Boga,
U kóm ista jes dobrota:
U ovom skup je sve kriepostí,
Kada 'e dobar, za sva 'e dosti.

Svim trim sobstvom zadostita
Ista 'e dobrost prevelika,
I od Boga bì razlita,
Kad sviet stvorì i čovika;
Kom' dà njé iste dio najveći,
Sva izašav, a u njem stêći.

Dobro svakom' prezamierno,
Kó je izvàrsno svim odveće,
I neizumno, i neizmierno,
Svo'e dobrosti inim meće:
More oceansko 'e sve punije,
Što se većma riekam' lije.

90\. To li radiš iznać jošće
Meju božjiem' kriepostima
Ljubeznivi dar milošće;
On ju plodnu tóko ima,
Da od Boga dihće Boga
Otac, Duha Sin svetoga.

Dviuh ljubav, i dviuh celov,
Ki se prima od tretoga,
Toli izvàrstan, plodan dielov,
Da upiju Bozi Boga,
I jednače njega š njime,
Da sta'e tretji sličan dvime.

Al' milošća božja mnoga
Nehtì u Bogu samom stati;
Er i Sina jedinoga
Otac svietu hotì dati;
Paček ljubnom' sebe ponì,
Baštinika kad poklonì.

On je iztok, s koga 'e doći
Svietlost suncu, kad dolazi;
On, ki cvietjem od zviézd' noći
Čàrni pokrov tká u mraci;
On, nebesa ki ob liti
Zori, i rusam glavu kiti.

On je, ki se svugdi svratja,
Duh vàrh vodah užeženi,
Zemlju u nebo preobratja,
Ljude a u sbor od blaženi',
Sám predobar vàrh svih paka,
U kom, po kom, s kim su svaka.

95. Kad se kuša'u, tad sa hvale
Ugodnosti Gospodina,
Nostran način od pohvale,
Okušanja, a ne čina;
Reče̊ okrunjen Prorok s tega:
„Tko je sladak, kušaj tega!"

Oštria bi pravda bila,
Svemogućstvo a snažnije,
Kad jih nebi razvodnila
Sladost, ká se u njih lije;
Slados triezna, svih kriepostih
Uzdàržnica od priprostih.

S koje Judi 'e dopuštjano,
S vèlim Bogom da govori,
Kad u Raju neotajno
On se njemu vàs otvorì,
S njim tàrpeznik, njem' tàrpeza
Piva, i ugodna puna jéza'.

Veliko je uztàrpljenje,
Kó se vriedom viek netrudi,
Peset viekah uvrijen je
Bog, a svejer griešnik hudi
Vriedjat' njega neprestaje,
S česa uztàrpnost to veća je.

Čeka svieta do dospìti,
Neka dotle veće pati,
Psosti nisu dostiviti,
Zato i muke htì kušati:
Pùt čoviečju i prià na se,
Po njoj da i smàrt zanj mu dá se.

100. Za moć svej mriet, i čudesa
Na svo'e tielo on napàrtì,
Da se čudú i nebesa,
Kô skrovito svej na smàrti
Jur neumàrli on se stištè,
Za nas živo svetilište.

Moć' prostiti, i hotiti,
Dielo 'e božje najhrabreno;
Oružan se ne osvetiti,
I neharna priat smiljeno,
Više često nehotećim
Dat' prost zlecem još najvećim.

Nazivanja kad izvodim
Božanstvena, bolji drugi
Njegov način ne nahodim;
Neg' kad praštja svómu slugi,
Htì ga, htì ga satvoriti,
Za dobra mu svej činiti.

Čudno i tebe čeka doba
Na kajanje i pokoru,
Zasve od davno da podoba
Grieh pedipsu tvú najgoru,
Tolikrat' te htì militi,
Moguć te on čas osuditi.

Praštja svieta od počela,
I nastoji sve praštjati,
Prie zna svietna kriva diela,
A odlučì ga satvarati;
Grieh i Adama kad zasinù,
U dan sedmi opočinù,

105. Milosàrdstva njega čine
Često i opet Stvoriteljom,
Čoeka vadi iz ništine,
Milosàrdnom paka željom
Blag istoga svejer stvara,
Nišć sa griehom kad se obara.

Ne od pravde, neg' milosti
Ćaćka ime stavì sebi,
Posilna mu 'e pravda, a gosti
Milosàrje sám po sebi,
Kako svojom hoć' miluje,
Kako silom progonjuje.

Krivca i ako smionoga
Svoim' gromoví kadgod kara,
Vàs sviet straši, a jednoga
Paka njegov tries udara,
Kad se i jedin màrtav gleda,
Neka mnozim sàrce prèda.

Sve je u njem božanstveno,
Svaka i kriepos Bog je isti;
Ne more bit' ukoreno,
Čisto bitje svim koristi;
Vaviek jesu svi svoi svìti,
Il' pedipsa ili miti.

Neima tàrplje sàržbeniske,
Da svih mlati, kad sagriše;
Nu da udilje šalje triske,
Kad na sàržbu ki ga užiše,
Nestalo bi jur trieskóva',
Jur bi izgibla sva zemlja ova.

110. Malo da ne sebe bîdi,
Buduć prepun milosàrja,
Kad griešnika kóga vidi,
Da produlji griešna àrja;
Grieh je od toga, ne od Boga,
I on sebi uzrok stanja zloga.

Blagodaran po naravi
Ište, svakom' da daruje,
Čoviek davat' kad se stavi,
Misli, da se nesvukuje;
Malo vrielo presušiti
Mní, kad dá se svakom' piti.

Raduje se Bog veseli,
Da je bogat, za darivat',
I Ocean tako vèli
Pušta mora svud svá livat,
I diči se, da mu jesu
Hćeri rieke, kolike su.

Dáje dobra svim zastunje,
Niti čeka, da se odvrate
Svoje kite, svoje dunje,
Darbe jesu ne gamate;
Više darí ljudi osorne
I neharne griehotvorne.

Blagodarnos je izvàrsniva,
Kóm dariva nehoteće,
Kad se sasvim blag razliva,
I sebe im na dar meće;
More bi i ovo izčàrpano
Bilo, da nij' bezkončano.

115. Zloba pravde znade sliku,
Dobar zori nje običaje,
Prem da màrzka zlom' tamniku,
Svi 'u spovieda'u, a ne taje,
A ki 'u dàrže u nehaju,
Pak ju u paklu, jaoh, kušaju.

Pravi 'e sudac, gdi on pedipsa,
U zakonu tko ga uvriedi;
Prav Bog, gdi god svoje lipsa,
I pravedne platjom sliedi,
Platja zlobe i krieposti
Putom pravde i milosti.

Kô mil' ćaćko darovava,
A kô uvriedjen sudac sudi;
Nikogare ne poznava,
Ni najdražje svoje ljudi;
Dà, ni hroma pravda hoće,
Vienac dobra, poraz zloće.

Kad uznosi i vapije
Svetbu Bogu sve angjestvo,
Pada doli, a sklonije
Strašna tiela i nebestvo,
I na ime toli sveto
Sviet i bezdno trepti kleto.

U svetinji slavna Boga
Stoi njegovo visočanstvo,
Ki ga veli presvetoga,
Tí mu daje sve božanstvo;
Od svetosti ničje ime,
Samo 'e božje po sve vrime.

120. Ni'e pàrvo Bog, gospar nego,
Bio je gospar vaviek svega,
U gosparstvu ni'e se dego,
Da ga 'e pria' posli njega;
Neima iztoka, ni zapada
Viekoviečnji, ki sve vlada.

Odkad je Bog, i gospodí,
Kraljstvu svojem' sva podstavlja,
U svelenstvu što 'e štogodi,
Ništarstvo i isto sám upravlja;
Meje carstvu njem' neišti,
Méjah nezna, i netišti.

Sva gospostva, svi kraljnici,
Koji bieše, kí su i sade,
Živu Bogu podložnici,
Jesu i krune, koje im dadè,
More im uzet' kô i živote,
Sám on ne ima ké suprote.

Ni'edan čoviek provijenje
Svemogoga kralja níka,
Zatajat' ga sve stvorenje
Neće i množtvo svih jezíka';
Ufa unj rataj, kada sije,
A pozna ga, kad izvije.

Provijenje u svo'e krilo
Već, neg' zemlja sietbu prima;
Riezač kosi tàrsje cilo,
A uzdanje u prut ima;
Er ga hrani božja pomja,
I brani ga gradja, i gromja.

125. Pastir ovce čuva svoje,
Provodistvo i pastira;
Majstor zanat iznašô je,
On ga a mudro sve razbira,
I svim krajem puk nalaga,
Da im je s puka veća snaga.

Da nebismo svi ufali,
Imat' pomoć, kad je triebe,
Čemu bismo klevetali,
I molili za potriebe;
Man bi razlog molbe vruće,
Da nesliedi dostignuće.

Sve, što zemlja, pakô, more,
Nebo i ajer nam odkriše,
Sve su božieh rúkah stvore,
I o njegovoj pomlji vise,
I provije svo'e razliko
Sámo uzdàrži svekoliko.

Ovi blaga i ubožtva
Na ovom svietu stanoviti;
Bogat, blaga da od množtva
Dade ubogu, nek se siti;
A ov sliša, da bogata
Jedan drugom' neka 'e plata.

Vij svelena svaka ova:
Provid svih je, liber veli,
U kóm stvori jesu slova,
A zdrakovi kartić bieli,
Svak ští u njem svoje biće
I razlikost svake sriće.

130. Sgode, česti i udesi
Jesu, cieni od providi;
Ali čoviek, ki se miesi,
U slobodi što 'e, zlo vidi,
Kad providom i slobodi
More opriet se zloj nezgodi.

Nekretje se list od góra'
Bez hotienja bez božjega,
Niti strone kaplja mora,
Vietar puhom kad ga užega:
Pak bit' neće providito
Nam, ko'e štogod potriebito?

Bog i čoviek skupno čine,
Da se u dobro zlo prevrati,
Bog čoviečje hudobštine
Prij' previdi, pak zamlati;
Što on previdi, provijen' je,
Što on odluči, odlučen' je.

S toga nitkor sud ne sudi,
Bog sám sudi u prividu,
Koj po ovom moru bludi,
More izpravit' lûke sridu;
Viešti a mornar s zle odluke
More razbit' na jaz lûke.

Mlajih dánah u pučini
Tko bì tvàrdi tàrn neplodan,
Može izaći nerazčini
Kriepki cedar, Bogu ugodan:
Neišt' u nikom, što 'e prij' bio,
Neg' kako je svak svàršio.

135. Sumlji Toma, a zatajà
Petar meštra poljubljena:
Ov zanj umrì po svih kraja',
A on ga vikà uzkrišena;
Pavô vierne prij' progonì,
Pak za vieru vrat priklonì.

Često al' dobri 'er se odvrate,
Svóga su uzrok osujenja,
Zlí takojer, kad se obrate,
Dopru u lûku od spasenja:
Najbolje je i najhuje,
Kad zô i dobar prominuje.

Nek svak uzdá stanovito
Slavno u božje provijenje,
On je u službi našoj mito,
A na putu upravljenje;
Sol u gostbah, štit ubogih,
Pokoj u snih, hlad u znojih.

To ti 'e narav i sućanstvo,
Slavna i božja predavanja;
Nu, čovieče, u sužanstvo
Slobodna me ne dàrž' stanja;
Već ostavi želje prendat'
Dano bì ti tù se uzpendat.

Gdi s' razgledao svakolišća
Od svetácah i od angjela',
Kô se redom svak namišća
Pred prestoljem Boga miela,
Jak gizdava biela rusa,
Ká se lišćem resi i busá

140. Okol skrita ká je u sriedi
Kí kô kruna tu se stani,
I u žutom zlatu siedi,
Kô kralj vedri meju Baní,
Miris lišću svem' razlijuć,
A od sebe ga neodbijuć.

Na blag miris svi blaženi
Lete, i sàrnú kô pčelice,
Da izpiju méd sladeni,
Kim se hranú, ter se diče,
Da kàrcate slasti liepe,
Kad odhode, opet hriepe.

Dosti, dosti, ne već više,
Ni angjelska rieč nemože
Pravit' Tebi što saviše,
Kô podpun si, ah moj Bože,
Daj, da na tleh spustim Tebe
I stavim Te u Tvo'e glebe.

Ti se od tieh kad spomeni,
Kô od Tvóga svietla iztoka,
Nestoj tmastoj sve u sieni;
Neg' podiži oba oka,
I od tiela i od pameti,
Na ov grad rodni, slavni, sveti.

Jedà bi ti Bog i srieće
Po načinu kiti' žice,
Moja slabos, triuh vieće
Dopustili: lice i lice
Da razgledaš, ne kô sada,
Po prilikah Tebi iz jada.

145. Dosti sam te nagovara',
Moj putniče, na krieposti,
A što s' vidi', to ti 'e dara
Vàrhu veće i prieko dosti,
Shranit' mogu najposlidna
Tebe tebi dosle vidna.

Rekao sam ti, što sam moga',
Što si vidi', zapameti,
Dove' sam te tja do Boga,
Dalje i više neć' hotieti;
Ako ćeš se k domu zdravo
Vratit, vrat' se, već ti 'e pravo." —

Tim me hvatì za tiemene
I poletì u čas s nebi,
I bacì me na kamene
Vilovite, gdie ga nebì;
A ja tu ostah prednje blato,
Jedva živo, i duhato.

Al' buduć me tá pretekla
Visokoga van Mosora,
Vàrhu sebe opet dekla
Splitskoega preko mora,
Mene u svem zdrava odnì,
Gdi mi 'e kuća i Brač plodni.

Nehtì me odniet' k Splitu gradu,
U komu sam dobro vijen,
Neg' gdi živem u obadu,
Mnokrat veoma nenavijen,
Premda bižu i u Split iman,
I u vlasteoski sbor sam priman.

150. Tu me vàržè, neka budu
Cilj otoške nenavisi,
I podnoseć nju u trudu,
Jedà bi se našô visi,
I dotekao već spasenja
Putom mala uztàrpjenja.

Ratalj ako tvoj nedere,
Gvozden lemiš svietao nije,
I ako pomlju kmet nebere,
Pak negnječi grozd, nepije:
Tač netlačna kriepost svaka
Biedna ostat' će sriedu mraka.

Kriepkie žile sebi mecu,
Slaim mirisom a udarú
Stabla, vietri kim' premeću,
I tamnjani, ki se tarú:
Màrtvo more čoviek nije,
Bez valóvah da počije.

Nek zavistvo sve izide,
Nestrašim se ni od lava:
Da uztàrp ní ima' vèli Alcide,
Nebi sveza' psa troglava,
I Kalisto nebi Vila
U zviezdu se preobličila.

Nu pokle se već pojavih,
Buduć bio u prisneti,
Prijatelje kad pozdravih,
Idoh klanjat' tempao sveti.
Doli i pavši na tleh licem,
Moim zahvalih slobodnicem.

155. Tu razvidiv mo'e ništarstvo,
Radih bacit' stare odiće,
I buduć me jurve starstvo
Pritisnulo, žudih biće,
To jest dušu samo moju
Privest' k viečnjem' perivoju,

S koga odvàrgoh se, i pozabih
Skàrb putenih naslajénja',
Svieta razkoš, koga babih,
Pohlep blaga i poštenja,
Svaka ovd' ime od dobára'
Nosú, a uzrok su paklieh žara'.

Ká nelahše, neg' briemení,
Ne pomoći, neg' nemoći;
Ne plod dobar, neg' sieneni,
Prignutivi svakoj zloći,
I napokon duhu škodni
Jesu, a Bogu neugodni.

Pak se obratih božjoj kući,
Gdi u bljusti sviedba sahranja se,
Podav žestok uzdah vrući,
Rekoh: „Bože, ki ovd' klanja' se,
Svaka mi uzmi, a dobavim
Daj da Tebe, i uviek slavim.

Gospodine, bez kojega
Nij' se nikom' shranit' moći,
Prosim dara da Tvojega
Osobite od pomoći
Meni slugi tvom' nekratiš,
I Ti udilj me da obratiš,

160. Neka k Tebi po milosti,
Ne po mojem zaslužanju,
Prít' bih mogao u radosti,
Za uživat' u tvo'em stanju,
Pribivalíšt' gdi imaš dosta,
Za i mene primit' jošta.

Er od móga milost kako
Dostojanstva neizhodi,
I skrušenja ova tako
Milosti su Tvé privodi,
Nemogući ja po sebi
Taj dar imat', ki 'e po Tebi,

Poznajem se za griešnika,
Pàrsi udaram, ronim plači,
Da sam móga stvoritnika
Tebe uvriedio i potlači';
Suza prave od pokore
Sve mi oprati griehe more.

Da 'e takmena, Otče, podaj;
To bo možeš kao Bog stvorit',
I učinit', da nikadaj,
Već jednokrat grieh oborít
Opet sune na griešnike
Čineć màrtvieh ranjenike.

Dosti s grieha, ki duh smiče,
Tebi sam se omrazio,
I udignút sdenovice,
Ukidan se nahodio:
Tako vrija'uć prem najgarje
Pravdu, i Tvoje milosarje.

165. Znam, nepomno da sam stupa',
I odviše dušu hara',
Bez ozira kad sam lupa',
I na iste stiene udara';
Ali milost Tvú iznova
Iskah s mnozieh tvoih daróva'.

Al' kad s žilom nevadi se
Stabar svaki od dubóva',
Žudo, i bàrzo omladi se,
I doraste dub iz nova:
Tako izgulit' zlim dielima
Trieba 'e uzrok sviem' žilima.

Svaki ostatak od nemoći,
Zasve u sebi mao da je,
Podoban je za opet moći
Zdravje u prednje metnut' vaje,
Zledi duše opet krenú,
Kad se uzroci neodrenu.

Malo 'e vriedno, zlobe izciepat,
A sahranit zlóba' sime;
Lahko uzopet kàrst počepat,
A njegovo nosit ime;
Od pokore hvastat' rieči,
A nekazat' plode dieci.

Što da kriepost iziskô je
Naučitelj svieh Seneka,
Kada vieru nehajô je,
I na smàrt ju nij' dočeka';
Ništa 'e, da ga srì pišuća,
Kad ga ostavì umiruća.

170. Ništa 'e i glas od vierníka,
Kad od viere nije dili';
Čo'ek, i kriepos bez prilika'
Nisu vieku dobri bili:
Što je i viera i vrag dosla?
Vierovà; al' nedà posla.

Kàrstnieh mudros sva 'e od diela',
A ne samieh od besieda';
Što 'e, sve zučat' kô i pčela,
A ne činit' voska i meda:
Rieči i dobre vierenim su
Bez činjenja vietar, dim su.

Rieči otčina! dobri Isuse!
I njegove slave sdrače,
Koga angjelstvo prima u se,
I nebeske sried polače,
Razgledati žudi sveje',
Daj i meni to veseje.

Znam, da broi' si stopa' moja',
Misli i pute previdi' si,
I uzdàržà me ruka Tvoja,
Odkad stvorì me i umisì,
Ako 'oš ká je zloća u meni,
Ti 'u desnicom tvóm odreni.

Dobro poznah, da drugoga
Prijateljstva nij' na svîti
Koristniega izvan Tvóga,
Koga odsle grém sliediti;
A prijazan svieta odmeću
Sa svim sàrcem i pameću.

175. Viečnji Králju, pun milosti,
Daruj meni najposlije
Svako sieme od krieposti,
Da i u pùti mojōj zrije,
I da plodi zadnja odluka,
Kú posadì tvoja ruka.

Ovi od Tebe dar primítí
Shranì; iztančà mala 'er snaga,
Ká nemore naplatiti,
Na što dúg me moj podlaga;
Za smiriti, volju imam;
Brieme i jakos tóku al' neimam.

Nu ako su moja lita
Kratka, i žitka časi mali,
Ti kajanja cielovita
Dar pokloni, da se žali.
Grieh; čin', zažme má zenica
U naručju tvoih mišica'.

Daj izvàrsno skrušeonstvo,
Pravu izpovied zadovoju,
Produženje svejeonstvo
Najvlastitiu milost Tvoju,
Peklju grjeha, o kój visim,
Po milosti da odrišim.

Gospodine drag i mio,
Dopusti mi, da koliko
Bezredno sam sagriešio,
Uzkajem se i toliko;
Znam, ni'e miere griehu momu,
Kad sagrieših neizmiernomu.

180. Daj, da iz svega sàrca móga
Budem bolit' neprestano,
Da uvriedih Tebe Boga,
Vèlō dobro viekovano,
I da s male, kô opet molim,
Mo'e bolesti svej se bolim.

Al' za utažit' gnjive tvoje,
Dosti 'e meni kajnu biti;
Er kad sàrce skrušeno je,
Ti se pušćaš umoliti;
Tvoja pravda viek ne ište
Liepše od sàrca prikazište.

Čin', da potok mene sreti,
Ki iztiče iz pristoja
Boga i Janca, to 'e Duh sveti,
Ki je izhod Vás oboja,
Da i on dušu mú opoji
Sedmerima darmi svojí.

Neka po njih kad opravim
U svem vašu volju svetu,
Istim duhom da se upravim
K nebeskomu drugom' svietu,
Gdieno sjá dan viekoviti,
I jednaci sviem su svìti.

Istinito gdie spasenje,
Spasno gdi je viekoviestvo,
Viekovito utiešenje,
Utišano prečestiestvo,
Prečestito sladovanje,
Presladeno uživanje.

Gdie Ti Janjče, božji Sine,
S viečnjim ćaćkom gospoduješ,
S svetim Duhom od istine

Za'edno živeš i kraljuješ,
U jedinstvu nerazlikom
Po sve duge vike vikom.

PIEVANJE TRIESETO.

Nadglasje.

Màrtvieh se ovdi uzkrišaštja
I zlamenja sva spominjú,
Ká će biti prie došaštja
Boga Janjca na sudbinju;
Kô ima Anćikàrst prie prevarat',
Pak se i ognjem vàs sviet sharat'.

Kô kad pride Sudac jasni,
Bit' razlozi pravedni će,
I svi sudi svoi prestrašni:
Zle od dobrieh razlučit' će;
Tim dat' u raj stan čestiti,
Zlim vaj pakla viekoviti.

---

1. Što se ubogu i bogatu,
Zliem i dobriem dogodilo,
Čusmo; sad daj, da móm' bratu
Kažem, kô će ljudsko tílo
Svačie màrtvo uzkàrsnuti,
Prij' neg će se sviet smaknuti

I da svaki, ki se izmini,
Čoviek tada i uzkrieši,
I u umàrloj svôj haljini
Ustane se, ter pospieši
Na sud, ki će tóko strašan
Bit', da i svét će bit' prestrašan.

Prij' vriemena neg sva izginu,
Za vriemenom vieka ovoga,
Svak da pride božjem' sinu,
Trieba 'e na dan od razloga:
Tielo s dušom, s tielom duša
Nek obćenu pravdu kuša.

Er kô zakon bì umriti
Cić opada Adamova,
To svak ima uzkrisiti
Cić odkupa Isusova:
Viera i milos tóciem dana
Kažu istinu toga člana.

5. Za vlastitim bì od podobe
I sveleni sud da bude,
Kad po smàrti prednje zlobe
I sva imanja màrtve ljude,
Biehu ostala svom' siemenu
Za izpraznu uspomenu.

Ter kô tielo dušom grieši
Cić ponostva, slasti i blaga;
Pravedno ostà, da uzkrieši,
I s njim svašto da podlaga
Sudu izvàrsnom', ki u svemu
Dat' će svim, što pristoi kému.

I nek znamo, da uzrokom
Razlog se ima učiniti,
Duši na izhod, a napokom
Tielu, i svakoj zloj dobiti,
Na sàrditi dan obćeni
Svi će ostat' potreseni.

Od sunca će i od mieseca
Zlamenja se vidiet' čudna:
Zviezde otamne, ljudstvo uzjeca
Radi straha veomi trudna,
I morskoga rad bučanja
Prisudnjega dne čekanja.

Smàrt će s kugom, s gladom, rati,
I s ajera otrovanjem
Svud čoviestvo pobivati,
Da ni'e uteć' pobieganjem,
Svud ubojstva, svud umori,
Plači, jauci i razori,

10. Vietri, gràdi, gromi, trusi,
I svud bórja povaljena,
Oboreni górah kusi,
Zvierja i ljudstva prestrašena,
Žene plačne, dieca pala,
Puk bieguói, blaga ostala.

Miesta, gradovi i posade,
Sve dàržave opustile,
Kraljstva stala, čàrne mlade,
A kneginje ubliedile;
I napokon s svih skončanja'
Plačna uzbudu prikázanja.

Bit' će i nesklad, smeća i smuta
Prevelika na sem sviti,
I nevolja ljudska kruta,
Ká će svaka razrediti:
Mejaše će razliet' mora,
I otiti povàrh góra'

Tako, da će uzmoliti,
Da im ove vàrhu padu,
Nemoguć zlu odoliti,
U svo'e jame da ih propadu,
Jedà bi u njih toj godišće
Kó iznašli pribiežišće.

Napriet ima'u i gavezi,
I sva narav na griešnika,
Liepost, slava i pienezi
Tlačit' će se od svietovnika':
Svoj svojega potisnut' će,
Za dat' sebi pobiegnuće.

15. Zla svaka će nahripiti,
Ká od počela tja do sada
Nit su bila, nit će biti
Cvilna na sviet viek nikada,
Miesec kàrvav, smàrt kàrvava,
Oprost nikom' da s' ne dava.

Jao prisobnim i dojnicam;
Er se trujat hoće obe,
Sladkim majkam i hćerčicam;
Biežat' bo će sve osobe,
Ké u špiljata bàrda i gore,
Ké u grobnice i u topno more.

Tako, da se nepovrati
Nitkor svoje na pokrove,
Da bi imanja svá odprati',
Al' pohvati' svo'e sinove,
Suknju ugrabi', bračnenicu,
Za odieću i putnicu.

Predisukàrst, skot djidinski,
Pružit' se ima od sievera,
Da satare sve bestinski,
Kim je u sàrcu prava viera,
I s njim gogi i magogi,
Osmoruki, vèlonogi.

S njim će i djavô isti biti,
Ki će odriešen tada stâti,
I snagu će veću imiti,
Ter da càrkvu svú podvrati
I vaskolik sviet posiede;
Jer će stirat' i zasiede.

20. Svi s ancikàrstom bit' će boje,
Da bi sva mu podložili,
I jedà bi sried nevoje
I obrane zasienili,
S kih će dneva bit' skratjena,
Ká bi er bila pùt shranjena?

Mnozi hoće naviestovat':
Isukàrsta evo! — hod'te,
Al' nemojte povierovat',
Niti vani k njemu izhod'te;
Tad bo će se ustat' tóci
Krivi Isusi i proroci,

Koji himbom hoće činit'
I zlamenja, i čudesa,
I jedà bi im moć prihinit'
Dobrè, i odvàrć' jih od nebésa'
Bez očista gdi se stanu
Svi, kad rečena zla prestanu.

Čist bo će izać grieha od svega
Čovíek, ki tu živ ostane;
Očistiti ere će ga
Sve nevolje tad kušane,
Koje će mu služit' místa,
I pokore, i očista.

Eliju će i Enoka
Predisukàrst isti ubiti;
Al' oba će taj proroka
Do tri dneva uzkrisiti,
I videći ih nazlia biesi,
Smutjen uzit' na nebesi.

25. Gornje stavne kieh krieposti
Tada će se sve ganutí
U velistvu i jakosti,
Kad se božji sin uputi,
Svetim dusim, svetim ljudí'
Da po dielih pravde sudi.

Kad smokvencu listi okruže,
Čuje lieto; zato ih meće:
Ti i bielici kad opruže,
Znajte, da je blizu veće,
I na vratih Isus spasni,
Živí' i màrtvih sudac strašni.

On bo 'e rekô: da mimoći
Svakolika nu dokole, —
Narod ovi neće moći, —
Nesvàršu se, i izkole,
Nebo i zemlja pria će minut',
Neg' njegova rieč poginut'.

Ova al' ni'esu neg' prikazi
Malih bojah i tarkanja',
Što će biti, kad uzlazi
Kralj na obćena udaranja?
Tko će ostat' živ u boju,
Moć i ukazat' snagu svoju?

Suproć kralju najvišemu
I cesaru svih cesára',
Svemogući ki je u svemu,
I ki ognjeno svih udara,
Da u toj vrieme i prijati
Prij' bi u paklu rad pristati.

30. Prepadè se sviet onada,
Sunce i miesec kad stamnihu,
Veličina krúpa', i gràda
Po sieveru pala bihu;
Al' pri sudu istorice
Strašila su toj diečice

Na prišaštju Janjca Boga
Daždi kàrvi padati će,
I na krivca nevoljnoga
Iste zviezde krupiti će,
Trus će oborit' gore tóke,
I prosiesti, jaoh, otoke.

Okružit' ga hoće magla,
Sud i pravda sied mu stavit',
Pridiet' plamen ognja nagla,
Protiv neće ki razstavit'
Bez milinja, bez proštenja
U toj doba razsàrčenja.

A slavnih će svetih oka
Svóm žarčinom prosvietliti,
Kad kô munja od iztoka
Bude u zapad proletiti,
Tere skupi svoih obranah
S četveriuh vietar stranah.

U oblake svietle i biele
Prehodeći goru s neba,
Poslati će svoje angjele,
Da od sna búde, i iz dno greba
Trubljom čudna glasa vàrla
Svieta živa i umàrla.

35. I onom' redu zapoviedit',
Ki je ljudskih od čuvácah,
Da ima odsvud izuvidit'
Kuse i prahe od màrtvácah,
Ké će on skupne uzkàrsnuti,
I duh će im povàrnuti.

Kosti i žile sklopit' će se
Veoma hitro sve zajedno:
Vlás, član, kàršalj, razpao ki 'e se,
Raznosno udo, al' izjed'no,
Sastavit' će tielo cîlo,
Neka ostane, kô je i bilo.

Duše osudnih i blaženác'
Uliezt' hoće u svo'a tîla,
I uhilnih svih mladenác',
Kih je u Limbu zatvorila
Prie nesgoda od nekàrsta,
Da tad vide Isukàrsta.

Njihi uzrasti, i životi
Kazat' će se uzoriti
I u snazi, i u liepoti,
I u mladosti, ké će imiti
Svako, kako da nij' izstavi',
Dorastô bi po naravi.

I to càrkva htì nam pravit',
I narodah naučitelj,
Da se svako ima objavit'
Doba, u kom bì naš spasitelj
I umoren, i uzkrisi',
Da se vieran tim utiši.

40. Samo tielo osujenih
Pristupit' će jedva živo,
Kažući se u zlamenih
Težko, tmasto i tàrpivo,
Pakô noseć s sobom svuda,
I na miesto božja suda.

Žene i blúdne griehovite,
Premda dievstvo su izgubile,
Uzkàrsnut' će cielovite!
Dieve su se 'er rodile;
Naravsku bo svak izvàrsu
Ima imat' na uzkàrsu:

Hromi, kljasti, obriezani,
Moć' se neće porugati,
Izsiečeni, bezudani,
Cieli će se nazirati;
Brazgot sama al' mučeniku
Pristoi ostat' njem' za diku.

Za uzkàrsom svake pùti
Sliedi obćeno izkušenje,
Gdi će vas sviet umuknuti,
Da začuje potvàrjenje
Sudbe, koju svakom' podà
Jezus na dan od odhoda.

I prem da nij' božjoj pra'di
Triebno ljudsko sviedočanstvo,
Niti joj se toga radi
Kó priklada dostojanstvo;
Za nje slave 'e potriebito,
Da se ukaže sviem očito.

45. Miesto sudbe tej svelene
Bit' će dràga Jožafata,
Ka 'e pod briegom od Maslene,
Odkle Isus, pokli platà
Svoim životom naše grísi,
Posried stražác' slavno uzkrisi.

Većom slavom me'u svetima
Na prišaštju bude tuti,
Gdi opet živim i màrtvima
Skazovat' se hoće u pùti;
Dobriem ćaćko utiešitelj,
Zlim tvàrd sudac i strenitelj.

Sunčan će obraz, jasna glava
Bit', a vàrh njé kruna dûge,
Glas ne Janca, nego lava,
A obedvi noge duge,
Kô dva stupa ognjenita,
Govorenja gromovita.

Rotit' će se sve živućim,
Ki počinì sva stvorenja,
Da će plamom njih gorućim
Sažgat', i stàrt' njih činjenja,
Prietit' rukom, diglom gore,
Tlačit' nogam' kopno, i more.

Jasno i strašno veličanstvo
Sudca uzmnožna i jedina
Bit' će obćeno snebivanstvo;
Svak bo će ostat' jakno stîna,
Trieskovita rieč i plaha
Ubivat' će zacieć straha.

50. Odmetnici vidit' će ga,
Ki ga na Otar nepoznaše,
I bogatci, koji njega
U ubožtvu neprimaše,
S svimi zlecí ostalima,
Kím Bog nebì pred očima.

Stárnuti će žile svakom',
Jazik će se omramorit';
Pogàrjeni božji zakon
Kako će se ogovorit'?
Pred Svemogim, ki se sîda,
I sam sàrca izuvida.

Knjige će se raztvorieti,
Upisana gdie su dîla,
Rieči, i misli od pameti,
Kim' se 'e duša oskvàrnila,
Ter svak htiet' će, da se pita,
Tko zna skrovna i očita.

Unutarnja i ota'na
Radi pravde biča i mita,
Sva će ostat' bielodana
Na očigled svega svîta,
I griesi će odpuštjeni
Bit' u daskah proštiveni.

Prekotanka, oštra odveće
Pravda 'e u tí dan sàrditi,
Da u tom ognjen sudac neće
Ni obranim svoim prostiti;
Ovi al' neće s toga uzroka
Imat' srama, ni poroka;

55. Nego će se veseliti,
Da im božja milos dadè,
Za vriemena predobiti
Pred nogama, ká im padè
Protiv svojih oćutjenjah,
Sàrditostih, razblujenjah,

I na bolje da privodi
Viečnja kriepost zla griešnika,
Svemogućstvu odkle izhodi
Vàrh svieh slava prevelika,
Kad opravdà od zlobnoga,
Više 'e dielo Svemogoga,

Ter odieća kô vezena,
Ká se omàrlja s gàrde skvàrne,
Novim zlatom pokrivena,
To liepša se s njega obàrne,
I Bog kájnim skvàrne odîće
Svóm dobrotom pokriti će.

Jeruzolimu ako svetu
Neprostiv će tóko biti,
Što Bagdatu preprokletu
Paka neće htiet' činiti,
Pun osvete kad obori
Nanj desnicu svú odsgori.

Stieg cesarski, križ spaseni
Pred sudcem će bit' uzdignút,
Slikan Janjac nanj hrabreni,
Ki za od djavla nas ubignut',
Otcu Bogu bì prikazan,
Pàrvog otca za neopazan.

60. Stvar će biti sasvim plašna,
Ká će Adama ružit' sienstvo
Pred veoma sudca strašna
Od istine odkrivenstvo,
Koja će se u to brieme
Očitovat' zlobniem svieme.

Stvar tač gorka i sramotna,
Da se gorčia nedogaja,
Ni trudljivia, ni tegotn'a,
Kada žena diete ráĵá,
Ká triebuje, da se odkrije
Sried bolesti, kú tàrpije.

Gora, neg' bì sram Pisuna,
Š njega sebi ki smàrt dadè;
Neg' glasnikóv kralja Amuna,
Kím se obriše sîde brade,
U pogàrdnoj ovoj smeći
Tužan život prohodeći.

Zaludu ste pokrivale
Nečastne igre, ženske glave,
Duhovnikom svoim tajale,
Da se nikom' ne neobjave,
Kad ne jednom', ne malima,
Neg' se pravit' ima'u svima.

Kad ne bratu, sebi sličnu,
Pored vama, i griehućem',
Neg' narodu svem' čoviečnu,
Više i Bogu sveznadućem'
Imate izreć sva očito,
Ne 'ednom' muklu u skrovito.

65. Viečnji sudac na uzkàrsu,
Posried golih oglobínah,
Kazat' hoće liepost kàrsu
Punu čàrvljieh gadelínah,
I izvadit' će iz grobnícah
Tmaste hripe bielih lícah,

Ter će reći: „Evo su one,
Ké se kožom prij' dičâhu,
I ove kosti bez pùti one
Š njom okolo pokrivâhu:
Sad već hitre, sad već mlade
Sviet nerese, neg' sviet jádé.

Da bi i vàs saj sviet zaníle
Vàrsnom rehom njihovome,
Kad bi griehe svo'e pravile,
Nebi ih sudi' u zlu tome;
Zanesene zanisahu,
A izpoviedi se odmetjahu.

Svi jezici, svi slišat' će
Vaše prikore, i sliepotu,
I vaša usta spoviedat' će
Svim sagriehe na sramotu,
S kih ćete ostat' vi smeteni,
A s vas oni zasnietjeni.

Da nu, kad već, sve prisobne,
Vrieme dojde, da se stužu,
I nakazni tej gàrdobne,
Skot tajani da izuružu;
Kó će sviem bit' bezpoštenje
Na to očito porojenje.

70. Paklenoga plam jezera
Prikriti će zemlje lice,
Pune a škode i nemiera
Svo'e će sunut' kobilice
Ne na stabla, neg' na ljude,
Neharnike božje hude,

Ké će izgrizt' i okužit'
Gore, travni neg' štipalac,
I vaskolik sviet olužit,
Kô isti oganj požd iralac;
Nek bieliezim kažu tieme,
Da dospietno došlo 'e brieme,

I za vazda da poginut'
Ima svako, jaoh, stvorenje,
Kô će gnjivan Bog sgor sinut',
Kô 'e njegovo naviešćenje,
Daždem ognja nebeskoga
Na poštenja slavu svóga.

Po naucih Áristotio,
Po sudbinah Justinian,
Po vojnicah Lehsan, Totio;
Po tamnicah Diokletian;
Platun meju kriepostnicí
Tulij meju govornicí.

Tacit neće se imenovat',
Ni Machiave' sčatit' listo,
Nit', ki htieše nam darovat':
Teofrasto, Trimegisto,
Tisuć knjigah, ké složiše,
I prij' suda izgoriše.

75. Er da nisu poginula
Diela tizih mnogopisna;
Tad bi se u plam razkinula,
Svim ostalim što obisna
Ljusdka obolas hudila je,
Za viekosti spomen da je.

Znat' će, kigod zapovida,
Da nauk pisma bì jim dosti,
Knjige Joba, kralj - Davida,
Jozua, Izhoda, Premudrosti,
Božje misli gdie su zdrake,
Za izpunit' pravde svake.

Tužno ljudstvo, kó pobignù
Od prihodnih nevólj' tóćieh,
Sviem pak trieba 'e, da se prignu,
Prijat' potop od žestocieh
Plamah, kí će na sve strane
Žgati ljude í poljane;

Nu razmisli svak, koliska
U pogibi žgane Troje
Bì miestana smêća i tiska,
Strenovita kô i takoje
Triuh gradóvah, vàrh kih smrada
Dažd ognjeni s nebés' padà.

Ter razberi svieta ciela,
Gdie vàs bude u plamene,
Kolika će čut' se cviela,
Bùka, i razspi neizrečene,
Kad s mala ognja grádi u bîsu,
U neviljku prosieli su.

80. Angjeli će na dvie strane
Goruštima britkim' mačim
Od ovácah zle kozlane
Zavàrnuti, da s' opazim
Dobri ni'esu izmiešani,
Kô pšenicom ljulj pogani.

S lieve strane množ kukat' će
Svieh odmetnieh zlih hudobah,
S njima i krivci naricat' će,
Kí se od svojih nisu zlóbah
Pokajali u životu,
Griešeć Boga na sramotu.

Ovih glasom presàrditim
Vriedjen sudac će udariti,
Í govorom porazitim
Na tleh će ih oboriti,
Strahovita da odveće
Pogledati smieti neće.

Ako strašan bì Žudiji,
Kada zakon njimi pridà:
Koliko će bit' strašniji,
Kad zakona izuvida,
Nepropustno razlog svačieh
Sto'eć trieskovit u oblacieh.

Ako u vàrtlu rekši: „Ja sam!"
Množtvo obalì oružníkah,
Krotki Janjac veoma sam
Još milostiv vàrh griešnikah:
Kako sàrdit i osvetan
Neće striét puk sebi odmetan?

85. Ako i Filip, kralj od Španje,
Dviem vlastelom sbilja 'er rečè,
Viek ne doju da predanje,
Duša i sviest njima iztečè:
Kô rieč neće kralja Boga
Smušit i ubit' krivca zloga?

Riet' će tiziem, kí na lievo
Čučnu: „Ja vas tóko ljubih,
Da' sam sebe na ono drievo
Za vaš odkup, i pogubih,
Osvim darih, ké vam stavì
Moj pàrst milosti i naravi:

S česa uzdah, da i vi meni
Ljubav ćete povratjati:
Vierni, harni i pošteni
Dar za dare prikazati,
Dàržeć draga Spasitelja
Za vašega prijatelja;

Moim zakonom pleća al daste,
Nespoznani prem sasvime,
Sluge biste càrkve tlaste,
I opsovaste moje ime,
Kako da sam zloglás hudac,
Ne vaš stvorac, i vaš sudac.

Kad bi ogladni', al' ožedni',
Jestojskom me ne kriepiste;
Al' ostidi', al' obiedni',
Nit' me odieste, nit' primiste;
Nego vaše bogatosti
Razsipaste u tamnosti.

90. Tač nesramni iztravjeni,
Da u zlobi bì vam dika,
I u zlu svakom razpuštjeni,
Mene Boga, i čovika
Nemariste uvriedovat':
Sad se 'e meni posmiehovat'.

Ljubit' mene svàrhu svega,
Zasve da vam ja razvidih,
A kao sebe iskàrnjega:
I u tieh dviuh zapovidih,
Da vás zakon viši učih,
Zamani vam istom bučih.

Od kriepostne moje rieči
Neprimiste dobro sieme,
I rad želje vaše prieči
Bì vam ukon težko brieme:
Vàrhu stienja sieme padè,
I ufani plod ne dadè.

Jaram isti od ukona
Lak i ugodan doli svrata;
Er za činit' bezzakona,
Vàrgoste ga cvilno iz vrata,
Na sve strane obistajuć,
Tusti i na me kopitajuć.

Svej pohlepni, svej nesiti,
Čineć mene bez počina,
Griehe u vaše i služiti,
Van razloga i načina;
Roba čineć sried razblude
Kralja, i morne da'uć mu trude.

95. To od vas doč'kah, da svakoga
Veće od mene priljubiste;
A vašega Otca Boga,
Ki umrih za vas, pogàrdiste,
U sàržbenoj znaduć žari,
Da imam sudit' tej nehari.

Ako rieči božje samo
Davat' budu tóka straha,
Kô će ubiegnut', kud li, kamo
Od božjega diela plaha:
Jedà krivci ki su njemu
Dogrustili sasma u svemu?

Tad da neima'u ogovora,
Ničii griesi zvat' će Svete
S pustinjastvom samih góra',
Da kriepošća njiha smête,
Sàržbu, žàrlstvo, nečistoću,
Skúp, ponostvo, svaku zloću.

I za smutnju svih neizmieru
Činit' će prît i pogane,
Kí neimaše pravu vieru,
Da ih dobrotom svojom hráne:
Aristida, i Platuna,
Anaksagoru i Antiguna.

Pàrvi pravdu ki zagàrli,
Drugi živì u čistosti,
Tretji ubožtvom neumàrli,
Četvàrti izgled od krotkosti;
Torkvat, ljubì ki zle ljudi;
Purin, ki obraz liep razgàrdì.

100. S njima tute prispieti će
I ostali Idolklanci,
I protiv njim ostati će
Na sud ljudi Ninivljanci,
I kraljica južne strane,
Da osudi nespoznane,

Ki su sviedni u grieh stali
Najzadnjega do vriemena,
Bogu a nit' su se obratjali;
I da već nij' zla siemena,
Pomoć' će ih vàrć' u pakô,
Žive ne uče, neg na opako.

Ter kad Turci i nevirni
Budu moć' jih ukoriti:
Koliko će, jaoh, nemirni
I u porugu svačiem biti,
Gdie, jao, prît' će oružana,
Slab kriepjena hlap kàrstjana'.

I nek svak zná, da pravedan
Bog ima bit' na svo'em sudu,
Od stvorenih bàrž nijedan
Neće ostat', ki ne budu
Navaljevat' svo'e govore,
Zlobni i hudi da se obore.

Za njih plodì zemlja, reć' će,
Tvóm naredbom, Gospodine:
Vune, i svile za odieće,
Zvierja i voća za jizbine,
Srebra, zlata dragostienje
Za napriedak i poštenje.

105. More ć' rûknut' i sve vode:
Dasmo im ribe, soli, piva,
I pustismo, da bez škode
Po nas plovu njiha drîva,
Vadismo im se za opraje,
Biser bacasmo i koraje.

Aer će svadit': i ja ih kružih,
Da dihanje njim ne gine;
Sad jim vedrih, sad se opružih
U dažd, vietre, i godine;
Ptice im gojih za žuberje,
Za jez meso, za odar perje.

I oganj s jazicí uzvapije,
Da ih toplí, sviet im čini,
Zdravi rané boleznije,
Rude i tvàrjad svú razčinì,
Da im peče, da im kuha,
Klake, lonce, smoke, kruha.

Vikat' hoće i nebesa,
Uzdàržali da su ih moćno,
I micali njih tielesa:
Sunce obdan, miesec noćno,
Da im kazaše s njih svietlišta
Dni vriemena, i godišta.

Tužit' se ima š njima ubožtvo
Pred obrazom Gospodina,
Da njihovo viek nebožtvo
Neutiešì zadužbina,
Kú sviem Tobia pravio biše,
Za svieh na sud da moli se.

110. I angjeli će svi zaupit':
„Zaman njih smo varovali
Od zla, i zakon neprestupit',
Sa svom snagom nadisali,
Kad povojno htieše upasti
U sagriehe, i napasti.“

Reć' će i sveti, kí tù budu:
„Bože! zakon Tvoj prijasmo;
Ali ovizim prem zaludu
I velismo i pisâsmo,
I od zakona i od kriepošti,
Čim na svietu bismo gosti;

Er oni u sva putovanja,
Na sve vode i livade,
Htieše imat' plandovanja,
I tielesne njih naslade;
Nič nemareć, da se mašu
S puta, i gube duši pašu.

Petar pàrvi čineć vìku
Na nesviesne sve griešnike,
Tù Šimunu čarovniku
Riet' će: „U pakô poj u vike
I s inima, kí najliše
Vàrh duhovnieh tàrg činiše.

Jakov hoće izkarati
Jidne, i smradne zlogovore,
Kí sbudiše blude i rati,
I kí časti da obore,
Okužiše narod griešni
Jakno poskok i pas biesni.

115. On i Ivan pak zajedno
Epolunu, i ki s blagom
Nesdobriste blago ijedno,
Kí častite, pójte s vragom;
Àrja izjíj vam zlatne broje,
A sàrde vas sad š njim poje'!

Tužite se, 'er imaste;
Smijaste se, sad cvilite;
I er vѐle uživaste,
To veće se sad mučite;
Glas ubožtva uhilnoga
Došô 'e, psine, tja do Boga.

Med kim' lupeži, i bludnici,
Nenavidni, i psovavci,
Lienci, ubojci, čarovnici,
Žàrlci, otid'te màrmotavci,
Pavô izreče: „Svi nevirni,
Za vas ni'e raj božji mirni.“ —

Neće mučat' ni proroci
I svetosti svekolike,
Razlicima ob uzroci',
Kad prosut' će na griešnike,
Stvoritelja da osvete,
I naprave sve izštete.

Prit' će dumne tu izbrane
Grada od Akri, sebinose
Ké obricaše, čast da shrane,
Na onu ženu da se okose,
Svóm liepotom ká svud litȁ,
Neka ljudstvo š nje mahnitá.

120. Apoštoli kim očito
Sustvo od Spasa bì podano,
S mučenicí zajmenito,
Sudit' hoće bielodano
Sve odmetne, navlaš one,
Kih ubiše sried progone.

Ká će smutnja biti Irudu,
Claudia i Dokletiana
Kad' za sudce imat' budu,
Petra, Pavla i Ivana,
Ké tištaše u veruge,
A Irud priklȁ cić zle drûge.

Knezi, bani, gospodnici,
Klanjat' će se zemlji nice,
Gdie klast budu stop biednici,
Čim činjâhu porugnice,
I ljubit' će njih trančine
Svietla kralja kô haljine.

Nagli Akabi sklonit' će se,
Nabot koiem tàrsje gljibi,
Epuluni molit' će se
Biednom' Laz'ru u potribi,
Prikleknúto usiostvo
Trepetat' će pred ubostvo.

Svi će vikat' s Isukàrstom:
„Jur, prokleti, otidite
S Luciferom, s Ancikàrstom,
Da več Boga nevidite;
Otidite u hip zali,
Kad ste smàrtno griehovali!“ —

125. Smetni božje rad omraze,
Prikrit' hoće sram ognjeni,
Kasno stidne njih obraze,
Gòri nego plam pakleni,
I nemoguć taj tàrpiti,
Pakô će isti zaželiti.

Kad je tako, svi prokleti,
Gdie nij' zakon, u bezdanje
Otidite vragu spêti,
Gdi 'e bezreje, i beznanje,
I gdie vaše 'e zlobe mito,
Sve žeženje težkovito.

Rieči s dielom sadružene,
Ké od ustih pravde izhode,
Biedne krivce u plamene
Nedospietne taj čas vode,
Nit' se dáje pozivanje
Na kó drugo súza' izbranje.

Rieči uhilne, strahovite
Sudca ovdesna svemogoga,
Kô pet strielah vam se izhite,
Da ustriele osudnoga;
Dielo i rieč u hip isti
Tresne, da se sud namîsti.

Otidite, evo s dilom
Pàrva striela, ká se meće,
I ká smećom prenemilom
Na odašašće krivca udriet' će,
Ki se putí, i on čas náda,
Da u pakô već propada.

130. Od mene evo striela druga,
Ká zločincu sàrce ranja,
Vèle ostra, vèle duga;
Er od Boga njega odklanja,
Bez pravoga neka dobra
Žive u svém zlu, ko'e sam obrà.

Nu prokleti, evo strila
Preotrovna, ká im se pruži,
I ká gorka i usila
Prokletstvom ih gàrdniem kuži,
S ké probjena njih nevira
Meju djavlí neima mira.

Već u oganj, ki nasàrtá
Svud okolo na griešnike,
Evo striela i četvàrta,
Ká im zadaje rane prîke,
Da nje ljuto razžižanje
Nedopušća počivanje.

Viekovití evo peta
Striela osudniem svih najgora;
Ere rana im nedospieta,
Da se i izlivše kapljom mora
Izopeta sve počima,
I nikadar svàrhe nima.

Pet i tizih strielah hitá
Na pet krivác' oćućenja':
Pàrva na gled njim dolita,
Druga na oćut od slišenja;
Bod od sebe ih razlučuje,
Da ih nevidí, i nečuje.

135. Tretja pake i četvàrta
Božanstvena kruta strîla
Na vonj i okuš njih nasàrta,
Budući mu dogrustila
Ta ćućenja, ká kad hvale,
Duše u oganj, htì, da žale.

Peta striela smàrtno fàrca
Na taknutje osudnike,
I probì im skrozi sàrca
Cića múkah, ké će u vîke
Tàrpiet', a bez prestavanja,
Za nestidna njih ticanja.

Čim otidu u zle čase
Čepàrljat' će lišća svoja,
Lupat' pàrsi, tàrgat' vlase,
Grizti usne prez pokoja,
Škripat' zubmi, ruke klopit',
Kad se budu htiet' utopit'.

Riet' će: „Ah, da nas mile mati
Na začetju budu izbile!
Al' mogli smo umirati,
Ne kô su nas porodile!
Al' da naše u majanstvo
Budemo išli u sužanstvo!"

Živi nebismo u slobodi,
I u obili griehovali,
I u ovoj sašli prinesgodi,
Buduć màrtvi, buduć mali,
Niti bismo u nevolji
God davali našoj volji.

140. Zašto u griehu uzresli smo,
Griehovati nedospijuć,
Tja do smàrti grieh činismo,
Od njega se neodbijuć;
Oboreni jesmo s toga
Snažne od ruke Svemogoga,

Ká nas tiera, jaoh, u pakô,
Da u vieke tu gorimo,
Odkle ustati nij' nikako,
Da se od grieha pokorimo,
Muke ćemo sad misliti,
Čut', znat', slišat' i viditi.

Eto, djavli tiskaju nas,
Odkle izaći nij' moć vanka;
Eto u oganj rivaju nas,
Da nas muče bez prestanka,
Gàrdnim trupom da nas tlače,
Zubmi i nohtí razdirače.

Da bi smàrt nas dostignula,
Išli bismo dobrovoljno;
Al se 'e od nas otisnula,
Naše 'e stanje prenevoljno,
Viekoviestvo čim se vàrtí,
Svej umirat', a bez smàrti.

Da nas smàrtne udaraju
Svake strasti prevelike,
Ké nikadar neprestaju,
Nit' će prestat' po sve vîke,
Bog sàrditi ké nam daje,
Njegov a izgub najteža je.

145. Bolje bilo koliko bi,
Da smo na sviet sva tàrpili,
Neg' u smradne ove grobi
Viečnje ognjene se utopili,
Gdie plam muči naše duše,
Ki neće imat' viek suruše.

Bolje u ognju izpečeni
Da smo ostali Sikimitim,
I od kolih razmečeni,
Kô se sgodì Amonitim,
Bolj' s Amonom cić propasti
Bì s poglavstva na križ pasti.

Bolje, bolje puni rana'
Da kô i Adonibezeku,
Nam su sva uda razmicana,
Al' da nami 'e kô Sedeku,
Na isto obrazje nesmiljeno
Sve rojenje ubiveno.

Da olovo i nam vrilo,
Kô i biednoj onoj ženi,
U gàrlo se bude ulilo,
Makabejski al' kô sieni,
Da smo odàrti, izriezàni,
I u pàršure razfrigani.

Ere bi nam dospievali
Sve tej muke briemenave,
A nebismo svej padali
Vruće iz tave u žerave,
Sve počimjuć tako opeta
Preko vieka, i sud svieta.

150. S Bogom! S Bogom! zemljo mila,
S Bogom Nebo! s Bogom Bože!
Već nas rinù tvoja sila,
Vajme, odoliet' tko ti može?
Tim kô stiena svi prokleti
Propast' će u jaz viekovieti.

Zemlje će uliezt' sried slít' jama'
Predane oštra ruci mača,
Zlim paklenim lisicama,
Učinjene ždriebi plača,
Gdi će utopit' mnoge slasti
Bluda, blaga, oholasti.

Satan i sve vražje guse,
Ké su dosle sviet varale,
I propastim koje su se
Svud po njemu prostirale,
U jazvine tme paklene
Bit će š njima zatvorene.

Dobre duše s desne strane,
S apoštolí i prorocí
Milom družbom dieve izbrane,
Stat' će s angjeli izboriocí,
Kim pristojno bì tù priti,
Svóga kralja za sdružiti.

Svim redovim od angjela',
I svim svetim u milosti
Bit' će tada kriepka diela,
Od hrabrenstva i viernosti
Prikazana bez betega
Pred kolišem množtva svega.

155. Kim će božji Jagnac rieti
S tiha glasa nebeskoga:
„Hod'te k meni svi vi Sveti,
Blagoslovljeni Otca móga,
Prim'te kralj'stvom podobita
Mita odredna vam prie svîta.

Kad me bolna utiešiste;
Nasitiste, kad ogladnih;
Biuć putnikom prenoćiste;
Napojiste, kad ožadnih;
U tamnici pohodiste;
Mrazna griaste; naga odiste.

Tim obrani i blaženi
Svóm svietlinom od tielesah,
Biuć ob' desnu postavljeni,
Š njim će otit' put nebesah,
Skladne piesni pievajući,
I hvale mu uzdajući,

Hrabrenoga dobitnika
Dvoreć čudnoj u jasnosti:
„Njemu život, čast i dika!"
Uzvapit' će svóm radosti,
„U vavičnjih slava Njemu,
Rajskom' Lavu uzvišnjemu." —

Sunce i miesec ki stamniše
Osudnikóv tužnieh cića,
Zdrâčiti će vèle više
I miesečna bit' će svića
Kô od sunca, a sunčana
Lipja nego sedmodana.

160. Zemlja i nebo pripravljen
Primiti će Janca Boga,
Ki će u miesto prosvietljeno
Blagdan činit' pira svoga,
Siest' će i ljubi sebi obranu
Na tàrpezu razkošanu.

Gdie kraljujuć š njim u vîke
Čudit' će se veoma dosti,
Da joj dare dà tolike,
Ne po svojoj dostojnosti,
Neg' po dielu viekovitna,
Milosàrdja nedohitna.

Tiem sviet past' će stavan ov
Sad tegota koga brani,
I u pepelu svi njegovi
Tužno će ostat' zakopani:
Sám Bog vazda biti ima
U se, u raju, i u svetima.

Zemlja tako pedipsana,
Pusta ostat' će prez težaka,
Prez zanata i mieštana',
Blago, zlato, zvierja svaka
U obćenom će razspu izginut',
A sviet će vàs bit' prominút.

Ki ponovljen i izvàrstan,
Miran siest' će sried tišine,
Nepromieniv, nenasàrtan
Od ké smàrtne protivštine,
I viekovit hoće stâti,
Čim Bog — Bog se bude zvati.

165. Što vam pará, moi Štioci,
Od pričice, kú pravil' smo? —
Vi velite, da proroci
I sud kaže sveto pismo,
I da 'e strašna toj istina,
Ne šal' uzrok smikotina.

Er vremena kad se izhite;
Nu imamo svi upasti
Ruke u božje strenovite,
Da se neće moć' ukrasti
Duh nijedan, ki u to doba
Ima priti na sva sgloba.

Da se uvrem, — kao i topa,
Usried zemlje; tu će on biti;
Kao i ribe svak da utopa;
U dno mora da je otiti,
I u višine, kao letuća:
Neće tko imat' ubiegnuća.

Ako 'e tako, moi predrazi! —
Ké činimo mi pripravi,
Kako Sudac naš se blazi,
Da ostanemo pred njim pravi?
U razlogu kóm smo i svìtu,
Da nam pravdu dá dobítu.

Kad imamo na sviet parču,
Znam, dvorani da se štuju,
Srebàrnjaci da se harču,
Branitelji da kupuju,
Išću pisci i sviedoci,
Otvoraju s' ruke i boci.

170. Usta, male oči plaču,
I često se glava klanja
Svojem' Sudcu u polaču,
A razlog se svoj naklanja
Vàrhu ljudih mnoga znanja,
Za doprieti na ufanja.

A pri pravdi Sudca Boga
U svemu se mi lienimo,
Vàrh kojega nij' drugoga,
I malo se zanj marimo,
Manje za ké odvietnike
I njegove dvoranike.

Nit' se trati, nit' se trudi,
Nit' se moli, nit' se plače;
Neg' zakon se njegov kudi,
I razlog se svaki tlače,
Kuća mu se oskvàrnjuje,
I on se isti ružno psuje.

Kako dakle vierujemo,
Da sud božji ima priti?
Kad na opako dielujemo;
Govorimo, da će biti;
Ali viere ni'e u nami,
Sudimo se kada sami.

Nedopusti, Gospodine,
Naša duša, tvoja slika
S grieha na sud da izgine
Neoprostivo u viek vika',
Kad si ju ti blag i mio
Tvojom kàrvim odkupio.

175. Nego čini tvóm milosti,
Da te vierno svi služimo,
A sagrieham našim prosti,
Da se u tebi veselimo,
Duše i naše da te klanja'u,
Hvale, slave, blagoslivlja'u.

Tebe sama vàrhu svega,
Istu nâdu pripovide,
I kad tiela iz svojega
Pojdu, tebe mirna vide,
I u tebi istom, kad preminu,
Vèle dobro opočinu.

I učinjene tebi drage
Zaručnice i neviste,
Na mišice tvoje blage,
I zagàrle tvé prečiste,
Njih uzvedeš kô kraljice,
Biele, i krotke golubice.

Al' s neharstva prèda od straha
Puna sumlje duša moja,
Glasom veli od uzdaha,
Da je slika i ona tvoja,
Primi 'u, ufanje kad u te uzè,
Rieč su uzdasi, molbe suze.

Odrieš' sužnja, ki sinžira'
Sried djavalskih mré stojeći,
Koga ako ti iztirà,
Komu će se već uteći?
Prim' me, ako i opaka,
Kada i opak tvoj sam paka.

180. Slavni Uzroče moj, prosini!
Ter sad daruj pomoć tvoju,
Pokli mene ti učinì,
I obranì me kô stvar tvoju,
Tvoj sam, i tvoj bit' ću, i ti
Moj si; er nemož' neg' moj biti

Daj, da začmem pun skrušenja
U najvišu moju pamet,
Suda strašna sva izkušenja
Nek mi 'e zaklad, nek mi 'e mamet,
Od ufanja, ko'e ću imit',
Meu obrane da ć' me š' primit'.

Prími, primi roba tvóga,
Kóga oprostì spasnom smàrti,
Da s' ne obara s grieha svóga,
Koi pakó nanj napàrtì:
Nu razaznaj màrtva kipa,
Slugu bolna, smradna, slipa.

Er ako sliep, tvá ga, Bože,
More milos prosvietliti;
Ako gubav, i nemože,
Lasno ćeš ga izliečiti,
Màrtva oživljet', i podat' mu
Zdravlje, i život obilat mu.

Ako opák, ti ga upravi;
Ako sužanj, ti ga odrieši;
Ako bolan, ti ga ozdravi;
Ako màrtav, ti ga uzkrieši:
Màrtav, bólan, sužanj, zô sam,
Svakojaki tvoj sam, tvo' sam.

185. Nu sried mojih opačína'
Nezabudi dobro tvoje;
Milosàrdje tvé razčina',
Ako i mnoge, — zlobe moje;
S njih da i dostoim osudjenja,
Tebi 'e sva moć od proštjenja.

Spomeni se, da ti 'e ime
Od Jezusa Spasitelja;
Za toj s sobom odvedi me
Nebeskoga put veselja;
Dodaj vienac, prut ustavi,
Da Spasitelj budeš pravi.

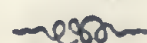
Čast je mene zla griešnika,
Da uztàrpih na pogiebi,
Koli i shraniš odmetnika,
Ki se odvàrgoh stokrat Tebi;
Cić života svej neprava,
Većja izhodi Tebi slava.

Od griehovah moih bolím se,
Ž'lim izpravit' mé nepravi;
Daj, da k Tebi upravim se,
Pravom' Bogu od ljubavi;
Tvoja milos može sama
Griešna očistit' móga Adama.

Daj, da slave i uzvišuju
Otca i Sina svóm obietim,
Koi gospode i kraljuju
U jedinstvu s Duhom svetim:
Zemlja, nebo, zvier, duh, ljudi,
Po sve vieke tako budi!

KAZALO.

U ZAGREBU.

NARODNA TISKARNICA DRA. LJUDEVITA GAJA.

1 8 6 1.